

■ Karanlık Dönemler ■ ve **ODENMİŞ BEDELLER**

2

EĞİTİM-BİR-SEN

Ödenmiş Bedeller Unutulmasın
Mehmet Akif İnan Hatıra Yarışması

FF Karanlık Dönemler F ve
ODENMİŞ
BEDELLER

2. CİLT

EĞİTİM-BİR-SEN YAYINLARI

EĞİTİM-BİR-SEN YAYINLARI: 53

Edebiyat Dizisi : 11

Eğitim-Bir-Sen Adına Sahibi

Ahmet GÜNDOĞDU

Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

Ali YALÇIN

Genel Basın Yayın Sekreteri

I. Baskı : Ağustos 2012

6000 Adet

ISBN : 978-975-6153-39-0

Kapak Tasarım

www.kitapkapagi.com

Teknik Hazırlık & Baskı:

Hermes Tanıtım Ofset Baskı Hizm. Kağ. Ltd. Şti.

Büyük Sanayi 1. Cd. No: 105 İskitler / ANKARA

Tel: 0.312 341 01 97 - Faks: 0.312 341 01 98

www.hermesofset.com.tr

Eğitim-Bir-Sen Genel Merkezi

G.M.K Bulvarı Ş. Daniş Tunalgil Sk. No:3/13

Maltepe / ANKARA

Tel: (0312) 231 23 06 - Faks : (0312) 230 65 28

www.egitimbirsen.org.tr

e-posta : egitimbirsen@egitimbirsen.org.tr

Ödenmiş Bedeller Unutulmasın
Mehmet Akif İnan Hatıra Yarışması

FF Karanlık Dönemler F ve
ODENMİŞ
BEDELLER

2. CİLT

Her türlü yayın hakları Eğitim-Bir-Sen'e aittir.

EĞİTİM-BİR-SEN YAYINLARI

Düzenleme Kurulu

Ahmet ÖZER

Esat TEKTAŞ

Murat BİLGİN

Ali YALÇIN

Teyfik YAĞCI

Ramazan ÇAKIRCI

Jüri

Hicabi KIRLANGIÇ

İbrahim Ulvi YAVUZ

Mehmet DOĞAN

Necmettin TURINAY

Not: Bu 3 ciltlik hatıra kitabında, jürinin değerlendirmesi sonucu yayınlanmasına karar verilen eserler yer almaktadır.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	9
ÖNSÖZ	13
HOCA YAZIKSIN EKMEĞİNDEN OLURSUN (MAMOSTE TÛ GUNEYİ TÛ TÊ JI NONÊ XWE BIBÎ) Servet SAMUR / Bitlis.....	17
GÛL ŞERBETİ İsmail HAYAL / Gümüşhane.....	29
GEÇENİN ÖTEKİ YÜZÜNE GEÇENLER Suzan DEMİRLER / Malatya.....	42
ÇOK YAŞANMIŞ BİR HİKÂYE/ BAŞÖRTÜSÜNÜN ÇARE/SİZ HİKÂYESİ Hatice GÜLER / Ankara 1.....	60
KARDELEN SÜRGÜNÜ Adem GÖKSÜGÜR / Manisa.....	78
VEDA ETMEDEN AYRILDIM Gülcan ÖDÜBEK / Tokat	90
KARA BASMA YASAĞI Yavuz BAYRAM / Amasya	99
BEN NE YAPMIŞTIM Faruk ERDOĞAN / İstanbul 5.....	117
MEMLEKETİMDEN HAVADİSLER Mehmet KARADAĞ / Kastamonu.....	126
28 ŞUBAT SÜRECİNDE VAN İMAM HATİP LİSESİ M.Salih ÖZER / Van 1	137
PARDON Ahmet ERDEM / Diyarbakır	147
DARBE BÜRÜMÜŞ GÖZLER Mahli BOYACI / Bursa	167
GÜCÜK: BAHARA RAMAK KALA İbrahim BÜYÜKBEKTAŞ / Sivas.....	189

SESSİZ ÇIĞLIK

Yasin YAŞUK / Şanlıurfa 196

KAFAMDAKİ BALYOZ İZLERİ

Neriman KARAKOÇ / Ağrı..... 208

POSTMODERN HİKAYE

Halil DİNÇ / Ankara 4..... 220

ALMA MAZLUMUN ÂHINI

Hasan DURMUŞ / Giresun 236

AĞLARSA ANAM AĞLAR

Mehmet BORAN / Çorum..... 243

HAYKIRAN BAKIŞLAR

Cengiz DELİCAN / Sakarya..... 259

ÜÇ DÖRT DARBE ARASINDA BİR ÖĞRETMEN

Veli KARANFİL / Zonguldak 276

ÜZGÜNÜM BABA

Şule Kayhan EROL / Sakarya..... 292

KIŞ SESSİZLİĞİ

Alişen AVCI / Adana 1..... 296

28 ŞUBATTA NE OLDU?

Rıdvan CANDAR / Bilecik..... 304

UTANIYORUM!..

Fahri ŞİRİN / Çankırı..... 316

ÖZ YURDUNDA GARİP...

Mehmet Ali ÇELİK / Karabük 322

AĞLATIRSA MEVLAM YİNE GÜLDÜRÜR

Metin BENLİ / Malatya..... 339

DAR-BE'NİN AYAK SESLERİYLE

ARŞA YÜKSELEN FERYATLAR
Salih BENCİK / Şanlıurfa 358

ASKER YEŞİLİ

Mahmut AYDIN / Trabzon 374

GÜL MUSTAFA

Ramazan YÜKSEKOVA / Antalya..... 382

BİR DAHA ASLA YAŞANMASIN ZG.....	395
AĞIR BEDEL Mehtap ŞİRİN / Manisa.....	408
HAYATIN GERÇEKLERİ Beşir KARAHASANOĞLU / Bolu	415
HAZAN HÜZNÜ Havva Küçük KONUR / Bilecik	422
KENDİNİ KURTARMAK Mehmet ÇALIŞAN / Bursa.....	429
ONLAR YAŞAR, BİZ YAZARIZ... Emin OĞUZ / Denizli.....	435
BİR KARA EYLÜL Ali PARLAK / Hatay	448
KİM DURDURABİLİR Özgül COŞKUN / Malatya.....	454
DARBE ANILARIM Hasan GÜÇ / Şanlıurfa.....	458
BİR DARBEYLE BAŞLAYIP BİR DARBEYLE BİTEN HAYALLER Velitdin OK / Şanlıurfa.....	466
HAKSIZLIK AMA NEDEN Hacer YAPRAK / Çorum.....	474
BİR BABANIN ARDINDAN Abdullah AKDOĞAN / Karaman	482
HATIRA YAZARLARININ ÖZGEÇMİŞLERİ.....	488

TAKDİM

Çağımızdaki en gelişmiş toplumsal kuramlar da göstermiştir ki, medeniyetlerin sahip olduğu değerlerin her biri ayrı bir üslupla işlenmelidir. Medeniyetler de insanlar gibidir ve her birinin kendine özgü değerleri olduğu gibi ortak değerleri de söz konusudur. Bunlardan bazıları vardır ki medeniyeti medeniyet hâline getiren asıl değerlerdir. Şüphesiz bu değerlerin en önemlisi ve en kıymetlisi, manevi değerlerdir. Nasıl ki maddi değerleri işlemek için türlü teçhizat ve teknik yetenekler gerekiyorsa, manevi değerleri işlemenin de birtakım gereklilikleri vardır ve bunların başında, insanlara kazandırılan karşılıklı saygı duygusu gelmektedir. Eğer bu duygu kazandırılmazsa, toplumda hiçbir zaman barış ortamı sağlanamaz.

Türkiye, uzun yıllar boyunca bu saygı duygusunun eksikliğinden kaynaklanan büyük sıkıntılar yaşamıştır. Ülkemizde birtakım gruplar, uzun yıllar boyunca insanları tek tipleştirmek ve kendilerine boyun eğdirmek için büyük çaba sarf etmiştir. Biz, bunun acısını en derinden hissetmiş bir kurum olarak, paydaşlarımızla birlikte büyük bedeller ödedik. Haksızlıklara karşı direnmek, hem milletimizi hem de kamu görevlilerini fazlasıyla hak ettikleri insan onuruna yaraşır bir hayat standardına ka-

vuşturmak mücadelesini sabır ve sebatla vermek için kurulan Eğitim-Bir-Sen, bu karanlık süreçte hep dik durdu. Karanlık sürece mum ışığı oldu. Vesayetçi sistemi bir bir desifre etti. Antidemokratik süreçlerdeki dik duruşunu hiç bozmadı ve bozmayacaktır. Uzun yıllar boyunca susturulan, yok sayılan, özgürlükleri elinden alınan ve sesleri bastırılan herkesin artık özgürce konuşma zamanının geldiğini düşünüyoruz.

Çeteler, karanlık odaklar, vesayetçi güçler tarafından tehdit olarak görülen, hak ve özgürlükleri ortadan kaldırılmaya çalışılan insanlara, milli iradeyi güçten düşürmeye çalışan anlayışın temsilcileri tarafından hep bedel ödetilmiştir. Makûs tarihimizin tekerrür etmemesi için, başta 27 Mayıs, 12 Eylül, 28 Şubat gibi her 10 yılda bir yapılan darbe dönemlerinde bedel ödeyenlerin; işkence görenlerin, sürgüne gönderilenlerin, mesleğinden ihraç edilenlerin, eğitim-öğretim hakkından mahrum bırakılanların katıldıkları “Ödenmiş Bedeller Unutulmasın” konulu hatıra yarışmasıyla Eğitim-Bir-Sen tarihe önemli bir not düşmüştür. 231 bin üyesiyle Türkiye’nin en büyük eğitim sendikası olarak, ödenen bedellerin unutulmasına; bir yığın acının, gözyaşının, yüreklerdeki öfkenin bedenlerle beraber toprağa akmasına müsaade edemezdik, unutulup gitmesine asla göz yumamazdık.

Türkiye’nin yakın tarihinin karanlık dehlizlerini gün yüzüne çıkaracak “Ödenmiş Bedeller Unutulmasın” temasıyla gerçekleştirdiğimiz ve artık geleneksel hale gelen Mehmet Akif İnan Hatıra Yarışması’nın 5’incisinin ödül törenini oldukça anlamlı ve duygulu bir programla nihayetlendirdik.

Önceki yarışmalarımızı, “Hatıralarınız Hatıralarımız Olsun” sloganıyla gerçekleştirdik ve dereceye giren eserleri de, bugün öğretmenler ve öğretmen adayları için başucu kaynağı olan “Mum Işığında Son Mahnı”, “Yüreğimdeki Resimler”, “Yola Düşenler” ve “Üşüyen Hayatlar” isimleriyle; dört yarışmada ödül alan eserleri ise, bir arada olacak şekilde “Kelebeğin Rüyası” adıyla kitaplaştırdık.

Eğitim fakültelerinde en çok tavsiye edilen ve öğrenciler tarafından da temin edilmeye çalışılan bu kitaplar, kültür hayatımıza sunduğumuz önemli katkılar arasındaki yerini almıştır.

Bu yarışmamız ise, farklı bir konseptle sadece eğitimcilerin değil, farklı toplum kesimlerinden bireylerin katılımını hedefleyerek yarışmanın temasını “Ödenmiş Bedeller Unutulmasını” olarak belirledik. Yarışmaya katılanlar, hem kendilerini yetiştirirken hem de darbe süreçlerinde maruz kaldıkları mağduriyetlerden söz eden yazılar kaleme aldılar ve darbelerden, baskılardan dolayı yaşamış oldukları bütün sıkıntıları büyük bir özveri ve içtenlikle dile getirdiler. Onun içindir ki yarışmamızda “Ödenmiş Bedeller Unutulmasını” diye bir çağrıda bulunduk.

Burada bulunan eserlerin önemli bir kısmı, darbeler nedeniyle eğitim hakkı elinde alınan, işlerini kaybeden insanların yaşadığı sıkıntıları bütün gerçekliğiyle dile getirmektedir. Bu yönüyle elinizdeki çalışma, memleketimizin bir dönemine ışık tutan bir belgesel niteliğindedir ve toplumsal sorunları ele alan bir bakış açısıyla okunmaya pekâlâ müsaittir. O zor dönemlerde ordudan atılıp 9 yıl boyunca bunu ailesine söyleyemeyenler, yaşları büyütülerek idam edilenler, kadın olarak haklarını aradıkları için dövülerek çocuğunu düşürenler, eğitimleri yarıda kalanlar ve öz vatanlarında parya muamelesi görenler; cezaevlerinde işkence görenler, işkencecilerin insanlık dışı uygulamaları nedeniyle insan olmaktan utananlar oldu.

Bu anlamda, inancı gereği başını örttüğü için mesleğinden atılan kamu çalışanları, eğitim-öğretim hakkı ellerinden alınan kız öğrenciler gibi bütün sosyal kesimlerden bedel ödeyenlere, devletin özür borcunu yerine getirmeye istikrarlı bir şekilde devam etmesi gerekmektedir. Hakları iade edilmeyen hiçbir mağdur kalmamalıdır. Hukuk devletinden beklentimiz, şimdiye kadar bedel ödetenlerin de bedel ödemesini sağlamak, adaleti tesis etmek ve vicdanların rahatlaması için hukukun gereğini yapmasıdır.

Bir konuya daha değinmek gerekir ki, “Kamusal alan yalanı” ile hâlâ ısrarla devam ettirilmeye çalışılan kadın memurların mağduriyeti bir an önce sona erdirilmelidir. Türkiye, darbecilerden hesap sorarken, paramiliter yapılar hukukun karşısına çıkarılırken, faili meçhullerin üzerine gidilirken; horlanıp aşağılanan, işlerinden atılıp hakları ihlal edilen mağdurların yüreklerinde oluşan tahribatın tamiri için çalışılmaya devam edilmesi, itibarı iade edilmeyen hiç kimsenin bırakılmaması gerekir. Yapılması gereken ilk icraat, Türkiye’nin demokratikleşmesinin ve sivilleşmesinin yolunu açacak yeni anayasaya yönelik taleplerin karşılanmasıdır. Darbe ürünü 82 anayasasının kaldırılarak yerine demokratik ve sivil bir anayasanın ikame edilmesi; milletimizin üzerindeki demoklesin kılıcı gibi duran toplum mühendisliği zihniyetinin sona ermesini sağlayacaktır. Böylece yeni toplumsal travmalar ve mağduriyetlerin oluşmasının önüne geçileceği gibi, geçmiş mağduriyetlerin de ortada kalkması gerçekleşecektir.

Yeni anayasayla birlikte, demokrasi filizlenecek, insan hakları ihlalleri sona erecek, topluma sürekli bedel ödeten vesayetçi sistem bir daha geri gelmemek üzere tarihin çöp sepetine atılacaktır. Bu noktada temennimiz darbe süreçlerinde bedel ödeyenlerin ödenmiş bedellerinden oluşan bu kitap serimizin bu alanda yazılmış son eser olmasıdır.

Geçmişte bu toplumun çok büyük bedeller ödediğini bilen ve bu bedellerin tarihe not düşülmesi adına böyle bir hatıra yarışmasına katılan tüm eser sahiplerine, bu anlamlı yarışmanın geniş kitlelere duyurulmasına öncülük eden teşkilatlarımıza, büyük bir özveriyle eserleri değerlendiren kıymetli jüri üyelerine ve emeği geçen herkese Sendikamız adına teşekkür eder, sağlık, huzur ve esenlik dilerim.

Ahmet GÜNDOĞDU

Genel Başkan

ÖNSÖZ

“Açlığın yüzüne, ateşin yüzüne, ölümün yüzüne bakıyoruz. Bunların en beteri ihanetin yüzü ve aşağılanmadık tek yanımız rüyalarımız” diyordu Herbert. Maa-
lesef rüyalarımız dahi aşağılandı, rüyalarımızdan bile sorgulandık.

Niyet okuyucular türedi. ‘Sen bunu demek istiyorsun, sen şusun, sen busun’ diyerek damgaladılar zamanın “dangalakları.” Öyle ki, zaman korkuyu emziriyordu. Kısa sürede büyüyen dev misali, gücüne güç katan korku her tarafı birer ikişer teslim alıyordu.

Konuşan konuştu, susan sustu. Ne konuşma konuya ilgiyi göstermekteydi ne de susmak ilgisizliği. Bazen susarak anlatmak daha muhtevalıydı.

Evet, her olağanüstü dönemde kargı gücüyle işleyen bir yargı hâkimiyeti kendini belli ediyordu. Tabiri caizse, ‘keyfim isterse yasası’, ‘canınıza okurum yönetmeliği’, ‘ben bilirim hukuku’ ve ‘savulun bre yobazlar ilkesi’ her tarafa hâkim olmuştu. Hak, hukuk, adalet, akademik gerçekler, bilimsel veriler laf ü güzaftan ibaretti.

“Bağ-ı dehrin hem baharın hem hazanın görmüşüz” diyor ya şair, işte o vakitler, o hazan vakitleriydi.

Şu an içinde bulunduğumuz olumlu gelişmeleri ve kazanımları ile geçmişte yaşadığımız acı gerçekler ve olumsuzlukları hatırladıkça önceki sıkıntılı durumları görüp-yaşamayanların, içinde bulunduğumuz imkânların, kazanımların ne anlama geldiğini, kadir kıymetini gereği gibi anlamakta zorlanabileceklerini, hatta zorlandıklarını görüyoruz. Haksız da değiller. Sanki yaşanan olaylar, yaşayan kişiler, hadiseler ait olmadığımız bir dünyada olmuştur. Oysa on yıl önce-sinde nice ciğerleri dağlayan vukuatlar oldu. Bunlara büyüklerimiz, annelerimiz, babalarımız, kardeşlerimiz, eşlerimiz ve bizler şahitlik ettik. Şimdi tarih oldu demek istiyorum, inşallah tarih olur da bir daha yaşanmaz. Tarihe not düşelim de unutulmasın ve bir daha tekrar etmesin.

Geçmişte yaşadıklarımızı, başımızdan geçen acı-tatlı hatıraları ne kadar iyi anlar ve kavrayabilirsek, bugünü yorumlamamız ve geleceği planlamamız o kadar doğru olacaktır.

Eğitim-Bir-Sen, Kurucu Genel Başkanı Mehmet Akif İnan anısına 5’incisini düzenlediği hatıra yarışması için bu defa “Ödenmiş Bedeller Unutulmasın” temasını seçti. Olağanüstü dönemlerde (27 Mayıs, 12 Eylül darbesi, 28 Şubat post modern darbesi gibi) haksızlığa uğramış, acı çekmiş, bedel ödemiş insanımızın, bu ödediği bedeli tarihe mal etmek, gelecek nesillere ibret levhaları olarak sunmak için, herkese açık bir yarışma düzenledi. Toplamda 160 eser katıldı. Dört kişilik jüri tarafından değerlendirilen eserlerin elli puan ve üzeri alanları (125 adedi) kitaplaştırıyoruz.

Ağlayışı, insanın içine düştüğü yangını gözyaşıyla söndürme refleksi diye de tarif ederler. Ama bu yangın

öyle bir yangındı ki, gözpınarları yüreklere düşen ateş tarafından kurutulmuştu.

Okunduğu zaman görülecektir ki, ne ıstıraplar ne acılar çekilmiş ne zulümler yapılmış; akıl, izan alması mümkün değil.

Kocasının askeriyeden atılmasını önlemek için boşanan eşin yıllar sonra emekli olan beyiyle bir araya gelmesini nasıl değerlendirecek gelecek nesiller acaba?

Onlarca başarı ödülü alan komutanın bir yazı ile işine son verilirken, kanser tedavisi gören eşinin de apar-topar askeri hastaneden çıkarılması ne hissettirir vicdanı olana.

Dereceyle kazandığı tıp fakültesinden başörtüsünden dolayı atılan kızın yıllar sonra ziyaretine gelen sınıf arkadaşlarına ikram edeceği bir bardak çayı bile bulamamasını hangi yürek dayanarak okuyacak.

Sürgünler, işkenceler, acılar, acılar.

Ve kucak açan, iş imkânı sağlayan, acıyan insanların açığa çıkan karakterleri. Daha neler, neler.

Birinden kısa bir not: *“Tam 12 yıldır kocaman bir gemiden başörtülü olduğum için boynuma ağır bir demir bağlanarak Akdeniz’e atıldığımı, fırlatıldığımı görüyorum. Nefes nefese, kan ter içinde uyanıyorum. Eşim başucumda her zamanki gibi ‘korkma canım, sadece bir kâbustu, geçti’ diyor. Geçsin istiyorum artık hiç kimse öteki olduğu için kâbus görmesin. Anneler ve kadınlar travma geçirmesin.”*

Bir başkasından aktaracağım hatıra; insanların nelerle sınıandıklarına, çuvaldızı hep direkt zulmedenler yanında kendi dünyamıza yakın bellediğimiz insanlara da batırmamız gerektiğine emare olması açısından ibretlik bulduğumdan yazıyorum.

“Bir turistik dinlenme tesisine başvurmuştum. Ne iş olsa yaparım, temizlik bulaşık işleri veya kasierlik” demiştim kendimce. Tesisin bizzat sahibi benimle görüşmek istemişti. İçimde kocaman bir umut ışığı belirmişti, belki de patron dil bildiğim için beni başka bir yerde çalıştıracak diye düşünüp heyecanlanmıştım. Tesisin sahibi, ‘Yazık olur sana, hem de başörtülüsün bu tesiste olmaz, senin daha temiz bir ortamda olman, ibadetlerini düzgünce yapman lazım. Eğer kabul edersen benim hanımım ol, benim evimde rahat edersin, namazını kılar, başörtülü bir şekilde yaşamını devam ettirirsin’ deyince şoke olmuşum. Yörenin en sevilen, babacan iş adamıydı.”

Evet, bu sözlerin ağırlığı kolay taşınır cinsten değil. İşten atılmak, işkence görmek, vurulmak, kırılmak bunun yanında solda sıfır kalır. Acaba kaç masum bu tekliflere maruz kaldı, kaç kabul etmekten başka çare bulamadı. Kim bilir.

Ne diyeyim, yolumuz hep yokuş. Düzü sevenlerden bize de, başkasına da hayır gelmez.

İnsanın en son yaşlanan azası kalbiymiş fakat bu yaşananlar ilk önce kalpleri yaşlandırıyor, katılaştırıyor ve nefretle dolduruyor.

Bediüzzaman gibi biz de diyoruz ki, *Cennet ucuz değil, cehennem de lüzumsuz değil. Yaşasın zalimler için cehennem.*

Bir daha yaşanmaması dileğiyle...

Teyfik Yağcı

Genel Eğitim ve Sosyal İşler Sekreteri

HOCA YAZIKSIN EKMEĞİNDEN OLURSUN (MAMOSTE TÛ GUNEYİ TÛ TÊ JI NONÊ XWE BIBÎ)

Servet SAMUR / Bitlis

Çocukluğumun en güzel yılları İnönü Mahallesi'nde geçmişti. İki katlı, içinde kemerler olan, odaları çok büyük, tavanı da aynı oranda yüksek, bahçeli bir evde oturuyorduk. Kalın taş duvarlarıyla yazın serin, kışın sıcak olan evimiz Bitlis Kalesi'ne bakıyordu. Pencereden bakınca beş minareden dördünü görmek mümkündü. Alt kattan üst katın revakına çıkan biri taş, biri de ahşap olmak üzere iki merdiven vardı. Evin şömineleri zamana yenik düşüp betonla kapatılmış, taş merdiven de aynı akıbeti yaşamıştı.

Hazan mevsimi gelip de ağaçlar yapraklarını döktüğünde, benim için bir önceki yıl yaşanan ve sonraki yıllarda da tekrarlanacak olan heyecanlı bekleyiş başlardı. Her sabah uyanır uyanmaz, pencereden görünen dut ağacına ve elektrik tellerine bakardım. Manzara akşam bıraktığım gibiyse, içimde bir burukluk hissederek; yok eğer gece yağın karla kaplanmış ve bana bembeyaz gülümsüyor ise, işte o zaman dünyanın en mutlu çocuğu ben olurum.

Beş yaşında bir çocuk için, her günü Bitlis'in çeşitli sokak oyunlarıyla tıka basa doldurulmuş bir yaz mevsimi geride kalmak üzereydi. Ağaçlar yapraklarını güneşin cılızlaşan ışıklarıyla sarartmakla meşguldü. Çocuk aklımla nereden bilebilirdim ki, Evren Paşa'nın aynı günlerde gizliden gizliye bir şeyler planladığını. Radyodan duyduğum sağ-sol çatışma haberlerini, hatta yaşadığım şehirde bir eve atılan el bombasını kendim için oyun haline getirmeye çalışır, yatmadan önce zihnimde defalarca canlandırırdım.

Bir sabah kalktığımda, o günün diğer günlerden çok farklı olduğunu görmem uzun sürmedi. Evimizin önünden geçen yolda aralıklarla dizilmiş askerler ellerinde silahlarla bekliyordu. Hayat durmuş, kurşun asker gibi taş kesilen askerler sanki nefes almıyordu. Annem, anne olmanın verdiği duygusallıkla alüminyumdan yapılmış, eski bir tabağa dört tane 'sorkin' dediğimiz armuttan koyup askerlere götürmemi buyurdu. Sokakta askerlerin dışındaki belki de tek canlı olan beş yaşında, benzi güneşten yanmış bir çocuğun darbecilere karşı koyacak gücünün olmadığı düşünölmüş olacak ki, hiçbir engellemeyle karşılaşmadan bir askerin yanına kadar yürüyebilmişim. Son derece ciddi ve gerilmiş yüz hatlarına doğru bakarak elimdeki tabağı uzattım. Beni bir müddet süzen iki gözün ardından tetikten çekilen el armutlardan birini bir yanındaki, öbürünü de diğer yanındaki askere attı. İkisi de tek hamlede kendilerine doğru fırlatılan armutları yakalamıştı. Kendisi de iki armuttan birini seçmiş elini havada eyvallah dercesine bir kez sallamıştı. Geriye kalan armutlardan biri kurtulu ve göze de fazla güzel görünmediğinden elimde tuttuğum tabakta, öylesine eve dönmüştüm.

Sonraki yıl Devrim İlkokulu'na kaydoldum. Merhum Turgut ÖZAL'ın başbakan olmasıyla evimizin duvarında asılı generallerin fotoğrafları kalkmış, hatta

“Devrim” olan okulumuzun adı “Şems-i Bitlis” olarak değiştirilmişti. Bu güneşli günler ortaokulun ikinci sınıfında üzerime çevrilen makineli tüfek namlusuyla yerini puslu, karanlık günlere bırakmıştı. Terör olayları yaşanıyor, arkadaşlarımızdan bazılarının dağa çıktığını öğreniyorduk. Güneşin, dağların üstünden ufka yaydığı kızıl ışıklarının bulutlarla sarmaş dolaş olduğu bir akşamüstü, eve doğru yürüyordum ki; bana doğru gelen zırhlı aracın üzerindeki, omzunda mermi şeritleri ve elinde makineli tüfeği ile Rambo’yu andıran özel harekâtçiyi fark ettim. Beni ilk gördüğü anda, silahın namlusunu bana doğrulttu ve gözden kayboluncaya kadar namlu hep bana dönüktü. Seksen darbesi olmadan önceki günleri hatırlamıştım. Akşamüstü eve dönüş yolunda bir araba sesi duysam, mutlaka bir duvarın arkasına saklanırdım. Açıkta isem en yakın elektrik direğinin arkasına siner, elimi de kalbimin üstüne koyardım. Öyle ya her gün birileri taranırdı. Yanımdan geçen arabadan bana ateş ederlerse, hiç olmazsa kalbimi korumalıydım.

Her gün başka bir çatışma haberi. Kimin eli kimin cebinde beli değil. Bir gün köyden gelen ninem, akşam terörist kılığında askerlerin geldiğini ve köylülerden ekmek istediğini anlatmıştı. Sonradan adının Ergenekon olduğunu öğrendiğim devlet adına cinayet işleyen üniformalılar, gece terörist kılığında köyden erzak toplar, ertesi gün de erzak verenleri alıp merkeze götürürlerdi. İçlerinde modern eşkıyalık yapanlar da, halk arasında dilden dile dolaşırdı. Gözlerine kestirdikleri zavallı insanları uyduruk bahanelerle merkeze götürür, resmi olarak hiçbir işlem yapmazlardı. Günlerce süren işkence... Yakınları gelip siyah bir poşete sarılı parayı başefendiye verirse ne âla. Yok, eğer arayan soran olmazsa, evinde keleş bulduk deyip savcı beyin önüne dikerlerdi. Garibim savcı... Önceki gece, JİTEM tarafından, olayın

vahametini kavrasınlar diye lojmanlarına terörist kılığında ses bombası atılmış. Sanıyor ki karşısında duran zavallı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, o bombayı atan kişi. Ver elini DGM, ver elini işkence ve sağ kalırsan uzun yıllar yatacağın hapis. İçeride sen yatarsın; dışarıda çocukların, kardeşin, hapse ziyaretine gelenler fişlenir. İki taraf da zalim, Allah korkusu yok. Biri senin haklarını savunduğunu iddia ediyor, yalandan senin yanında namaz kılıyor. Seni, oğlunu dağa götürmek için her yola başvuruyor. Bilmiyorsun ki örgüt lideri sosyalist, örgütün adı Kürdistan İşçi Partisi. Diğer yandan biri devletim diyor. Seni ancak ben korurum diyor. Ama seni dağa göndermek için, o da elinden gelen her şeyi yapıyor. Hiç suçun yokken köy meydanında herkesin önünde seni çırılçıplak soyuyor. Seni o zamana kadar o halinle çocukken annen, sonra da eşin tek görmüştür. Şimdi ise sadece onlar değil, tüm köylü sana bakıyor ve yapabildikleri tek şey içlerindeki nefret tohumunu büyütmeye çalışmak.

Oyun gayet güzel sahneleniyordu. Her gelen hükümet terörün kökünü kazıyacağım diyor, dünyanın parasını akıtıyor... Onlar Ankara'da masa başında emirler veriyor, kırsalda ve sınırda üniformalılarla dağdaki arkadaşları el ele vermiş, eşleri adına açtırdıkları hesapları şişirmekle meşgul. Uyuşturucu, mazot, kaçak eşya... Dağdaki arkadaşlarına silah mı lazım, hemen Ankara'dan Batman'a kamyon yola çıksın.

Nasıl olmuşsa ben dağ yoluna düşmemiştim. Belki de beni götürmesinler diye o yıllarda hiç köye gitmediğimden... Üniformalılara karşı duyduğum nefret ve babası parti işleri ile uğraşiyor diye JİTEM tarafından hunharca katledilip, Hazar Gölü'nün kenarına atılan arkadaşım Ferhat'ın ölümü de beni dağa çıkarmıştı. 1992'de Bitlis Öğretmen Lisesi'ni bitirdiğimde, üniversiteyi okuyacağım ilin İzmir olması beni bi-

raz daha uzaklaştırmıştı bu ihtimalden. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde değil de Van, Siirt, Diyarbakır gibi bir ilde üniversiteyi okusaydım, belki de mezun olmak nasip olmayacaktı.

1996 yılında mezun olup Bitlis'e geldim ve 8 yıl boyunca okuduğum Şems-i Bitlis İlköğretim Okulu'nda göreve başladım. Şehir çok değişmişti. Benim ailem ve köydeki tüm akrabalarım Antalya'ya göç etmek zorunda kalmışlardı. Komşularımız, arkadaşlarımız... Sokaklarda gördüğüm yüzlerin çoğu yabancı. Hepsi ürkek. Kimse geleceğe umutla bakmıyor. Köyler zorla boşaltılıp yakılmış, şehir halkının çoğu batıya göç etmiş, yerlerine köyden göç ettirilen yoksul insanlar taşınmış. Hükümetler birbirinin kopyası. Tanklardan atılan toplara, F16 uçaklarından fırlatılan füzelere para yetiştiriyor. Marmara depremi için okulda topladığımız paralarla Ecevit hükümetinin maaşlarımızı ödediğini öğreniyoruz. Yok, işte, kasa boşalmış... Garibim Karaoğlan ne yapsın, “—*Şu hanıma haddini bildirin!*” demekle meşgul. Öyle ya, arada bir de kardelen yeşermişti. Üstündeki buz ve kar tabakasına inat, güneşe doğru uzanmış ve tüm güzelliğini sergileyecekti ki... Olmadı. Oyunun kuralları hatırlatıldı. Medyadaki tetikçileri masayı donatmış, servis açılmış ve merhum Erbakan hükümeti afiyetle mideye indirilmişti.

2000 yılının yaz ayları... Öğretmenlik hayatımda dört yılımı geride bırakmışım. Evliyim, bir kızım bir de oğlum var. Kiradayım ve aileme de para göndermek zorundayım. Hayatın yükü omuzlarıma çökmüş. Benim umurumda değil, gencim ve sağlıklıyım çok şükür. Ama bir şeyler yapmam lazım diye düşünürken, aklıma köy okuluna tayin istemek geliyor. Bizim köyün adı “Germav”. Adını sıcak su kaplıcasından alıyor. Ama köyümüz boşaltılmış, ne okul ne de öğrenci var. Yakınında “Hêrvês Köyü”... Orda da akrabalar var. Köy okulunda

görev yapan Maksut adlı meslektaşına becayiş teklif ediyorum. Bir teneke yağın fiyatı dört katına çıkmış, kabul eder mi hiç. Köye yatılı okul yaptırılacağını duyuyorum. Milletvekilimiz devlet bakanı ve ona yakın bir ismin valiye çıtlatması yetiyor. Yapılacak olan yatılı okulun müdür yardımcısıym şimdiden.

2001 yılının Kasım ayında okul açıldı. Anahtar teslim yapılmış ve o zamanın şartlarında dört dörtlük bir okul. Üstelik lojmanı, kapalı spor salonu var. İktidarda ise üçlü koalisyon... İlçe milli eğitim müdürlüğü yapmış, sonrasında bir köy okuluna sürülmüş, eğitimle uzaktan yakından alakasının olmadığını sonradan öğrendiğim Patnoslu Bay X, okul müdürlüğüne görevlendirilmiş. Aslında memurundan şoförüne, müdür başyardımcısından bayan müdür yardımcısına kadar şebeke kurulmuş ve her şey düşünülmüş. Sadece benim kendi isteğimle hiç hesapta yokken içlerine gireceğimi tahmin edememişler. Sonradan beni karşılarında gördüklerinde muhtemelen önemsememişlerdir. Ne de olsa milli eğitim müdüründen savcısına, üçlü koalisyonun il başkanlarından valisine kadar herkes arkalarında. Gerçi vali iyi bir insandı. Nasıl olmuşsa onun da bir açığını yakalamışlar ve köşeye sıkıştırmışlardı. Savcı bay Z okul müdürünün ahabı. Aslında ikisi de birbirine düşman iki aileden. Savcı aslen Mutkili, meşhur iyi çocuk Ali KAYA'nın hemşerisi. Rivayetlere göre dedesi Medeni Bey bir kaçak. Atatürk'ten affedilmesine karşılık Hamidiye alay komutanı Kör Hüseyin Paşa'yı öldürmesi yönünde aldığı teklifi kabul eder. Birlikte İran'a doğru yolculuk yaparken, yolda verilen molada namaza duran paşayı öldürür. 1963 yılında ise Kör Hüseyin Paşa'nın torunları Medeni Bey'i Muş'ta öldürürler. İşte bizim okul müdürü Bay X Kör Hüseyin Paşa'nın; çilingir sofrasından masa arkadaşı savcı Bay Z de Medeni Bey'in torunu idi.

Okulda eğitim-öğretimin dışında her şey oluyor. Yolsuzluk, hırsızlık, tehdit ne desen var. İçkiler su gibi akıyor. Bizim Kıbrıslı müdür yardımcısı dul bayanın gayet rahat bir yaşantısı vardı. Misafirleri eksik olmazdı. Yapılan yolsuzluklardan sırayla herkes nasip leniyordu. İdari teftişe gelen müfettişler özenle seçilir, mesai saatinde rakılar, mangallar hazırlanır ve pikniğe giderlerdi. Bense her fırsatta karşı koyuyor, onlara sorun çıkarıyordum. Benden kurtulmak için JİTEM'deki dostlarına benimle ilgili iftiralar atmışlar. Bu konu ile ilgili vali beni çağırdı. Baktılar olmuyor, o günlerde popüler olan baskı yollarının hepsine başvurduklar. Yine de kurtulamayınca, yeni yapılan okullara müdür yapıp beni uzaklaştırmak istediler. Niyetlerini bildiğimden, oyunlarını bozmak için ben de her türlü tehlikeyi göze aldım.

Aralık ayında okulumuza, bir sınıf öğretmeni görevlendirildi. Birinci kademe öğrencimiz yok. Bizim savcı Bay Z'nin torpillisi ve başçavuşun akrabası olunca, İngilizce öğretmeni olarak çalışıyor. Hizan'ın bir köyüne atanmış daha üç aylık bir öğretmen. İki de bir köylüyü askere şikâyet etmiş bunlar “terördür” diye. Kendisi de on beş günden fazla göreve gitmediğinden, hakkında işlem yapılmış. Memuriyetten çıkarılması gerekirken, savcının ricasıyla vali tarafından bizim okula görevlendirilerek ödüllendiriliyor. Bunun da öğretmenlikle alakası yok. Nerde akşam orda sabah... Yanındaki iki arkadaşı ile işleri güçleri savcıyı ve başçavuşları bayan öğretmenlerle tanıştırmak.

Soğuk bir Pazar günü erkenden uyandım. Pansiyondan sorumlu müdür yardımcısıyım. Öğrencilerin banyosuydu, yemeğiydi derken gün bitiyor. O gün bizimki belletici öğretmen. Saat bir olmuş henüz ortalarda görünmüyor. Yetkimi kullanarak matematik öğretmenimiz Yusuf'u belleticiliğe görevlendirdim. Yaklaşık yüz

elli yatılı öğrenci var. Baktım çok sıkılmışlar, aldım onları çok amaçlı salona. Teypte bir oyun havası, başladık oynamaya. Öğleden sonra bizim eleman eşofmanı ile gözü çok uyumaktan şişmiş vaziyette çıkıp geldi, öğrenciler hâla oynuyor. Belleticiliğe başka öğretmeni verdiğimi söyleyip onu geri gönderdim. Gördüğü manzarayı üstüne on ekleyerek bir yerlere servis ettiğini, sonradan nezarete öğrenmiştim. Derken yarı yıl tatili gelip çattı. Seminer için okulda kalan aday öğretmenler ve benim dışındaki idareci ve öğretmenler gitmişti. Hafta sonu bizim öğretmenler ve Bitlis'ten gelen arkadaşları, lojmandaki evlerinde eğleniyor. Evde beş bayan iki de bay öğretmen olduğunu sonradan öğrendim. Saat gece yarısı olmuş, müzik setinin sesi binayı sallıyor. Daha önceki günlerde de bu konuda kendilerini uyarmıştım. Hemen alt katımdalar ve bu gürültüde uyumak ne mümkün. Kalkıp alt kata indim ve zili çaldım. Kapıyı bizim torpilli öğretmen açtı. Saatin geç olduğunu söyleyerek sesi biraz kısımlarını rica ettim. Eve döndüğümde aynı ses evin içindeydi. İkinci inişimde panodan elektrik şalterlerini indirdim. Yukarı çıkıp eve girmiştim ki, o kafa şişiren ses benden önce eve girmiş. Üçüncü defa inişimi fazla da hatırlamıyorum doğrusu. Kapıyı bizimki açmış. Açmasıyla el ayağımın arasında kalması bir oldu. Diğerleri köşe bucak saklanmış, cesaret edip yaklaşabilen yok. Üstelik birkaç gün öncesinde buzda futbol oynarken düşmüş ve kaburgamı kırmıştım. O halde bile laf aramızda bizimkini bir benzetmişim ki, sormayın. Eve döndüğümde bütün sesler kesilmişti. Ben de fevkalade rahatlamış bir şekilde, yatağıma uzanır uzanmaz uykuya dalmışım. Daha yarım saat geçmemişti ki hızlıca çalan kapının sesine uyandım. Gelenlerin asker olduğunu öğrenince hemen kapıyı açmadım. Gecenin birinde, merkezdeki başçavuş akrabası gelmiş olabilirdi ve benim için faili meçhul bir şekilde gözaltında öldürülme ihtimali vardı. Önce köy

karakoluna telefon açtım. Gelen askerleri kendilerinin gönderdiğini söylediler. Biraz rahatlamıştım, çünkü karakol komutanını tanıyordum ve iyi bir insandı. Fazla uzun sürmez, ifademi alıp gönderirler diye düşünüyordum. Eşofmanımın üzerine kabanımı alıp çıktım. Askerlerle birlikte köy karakoluna gidip ifade verdim. Tam da eve dönmeyi beklerken, Bitlis'teki komutan "merkeze getirin" diye emir vermiş. İki asker beni alıp merkeze götürdü. Biri sivil ve alkollü, diğeri nöbetçi astsubay olmak üzere iki başçavuş vardı. Tek tek parmak izim alındı. Eşyalarım tutanakla poşete bırakıldı. Müdafî istiyor musun diye sordular, hayır dedim. Birine haber verilmesini istiyor musun dediler, yine hayır dedim. Ardından başçavuşun gür sesi: Hoca, farkında değilsin ama fişleneceksin! Olabilir dedim sakince, sabah olsun Allah kerim...

Nezarete konmadan önce sağlık raporu alınması gerekiyormuş. Ellerimi zincirle bağlayıp üstüne kilidi vurdular. Hani normal kelepçe olsa neyse... Merkezin önünde aracın gelmesini bekliyoruz. Kar yağmaya başlamış ve soğuk biraz kırılmıştı. Ellerimde zincir, sanki İzmir Kordon'da gezer gibi etrafımda ufak turlar atıyorum. Bu arada son derece umursamaz bir şekilde türkü mırıldanmayı da ihmal etmiyorum. Onlara "zafer kazanmış komutan" zevkini tattırmayacağım, derdim o. Başçavuş bu rahat halimi görünce sinirden morardı sanki: Kolundan tutun!, yanından ayrılmayın! diye bağırıp duruyor garibim askerlere.

İşlemler tamamlanmış ve nezarethaneye konmuştum. Daha on dakika geçmeden bizimkinin akrabası olan başçavuş tekrar yanıma geldi. Bir isteğim olup olmadığını sordu. Hayret, kalbi taştan değilmiş diye geçirdim içimden. Üç tane battaniye olsa iyi olur dedim. Biri altıma sermek, ikisi de üstümü örtmek için. İçerisi buz gibi, dışarıda kar yağıyor ve içerde soba falan yok.

Asker verilen emri yerine getirmiş ve bana battaniyele-ri getirmişti. O sırada başçavuş yanıma oturup : ..... tarihinde Pazar günü öğrencilerle Kürtçe oyun hava-sı eşliğinde halay çektiniz mi? diye sordu. “Doğrudur, müfredatımızda yöresel halkoyunları ve müziği konusu bulunur. Ben de öğrencilerle birlikte halay çektim” şek-linde cevaplandırdım. Bu soru savcı ile birlikte niyet-lendikleri işi anlamam yetmişti. Namaz kıldığım için irticacı, kürt olduğum için de “apocu” gösterip bitire-ceklerdi beni. Savcının Ergenekonla bağlantılı olduğu- nu, yakınındaki başçavuşları komuta eden bir çete reisi konumunda olduğunu sonradan öğrenmiştim.

Sabah kalktığımızda ellerime zinciri tekrar bağla- yıp yaya olarak yola çıkardılar. Merkez binası hükü- met konağının hemen arkasında, hastane ise önündey- di. Hükümet konağının önünden hastaneye götürdüler beni. Görenler şaşkın bir şekilde tekrar dönüp bakıyor. Tanımayanlar içlerinden “kim acaba bu azılı suçlu” diye geçiriyor olmalı. Tanıyanlar ise soran gözlerle ve endişeli bir şekilde bakıyor. Ben ise onlara, korkmayın önemli bir şey yok dercesine gülümsüyorum. Aslında çok önemliydi. Bu ülkenin öğretmeninin elini zincirle- miş, hükümet konağının önünde gözdağı verircesine teşhir ediyorlar. Savcı bay Z ifade için beni içeri aldı. Yüz hatları çok gerilmiş. Avını yakalayamamış bir til- kinin tutulduğu sancıları çekiyor sanki. Bizim dostla- rımız da varmış ki, daha savcının huzuruna çıkmadan karşı atağa geçmişler ve savcı köşeye sıkışmış. Kendi- sinin de dosyası kabarık olduğundan daha fazla ileriye gidemedi.

Vakit ilerlemiş, hâkimin kararı öğleden sonraya kalmıştı. Yanımdaki başçavuşla yürüyerek merkeze döndük. Askerlerin yemek yediği salonda pencerenin önünde oturmuştum. Başçavuşları sevmedikleri, bana verdikleri değerden belli oluyor. Ne de olsa sevmedikle-

ri komutanlarını bir şekilde incitmiştim. İsrarla masalarında yemek yememi istediler. İştahım yok teşekkür ederim, dedim. Yine de yarım somunun arasına kıyma doldurup elime tutuşturdular. Ellerim zincirli şekilde birkaç lokma almıştım ki, avucumun içine birkaç damla yağ bulaştı. Kabanımın cebindeki mendili çıkarıp bana verecek bir askeri gözüm ararken, yaklaşık üç metre ötede yemek yiyen uzman çavuşa bir asker peçete getirdi. Ben de:

—Çavuş! diye seslendim. Cevap yok. Bu sefer de:

—Çavuş, çavuş! diye daha yüksek sesle çağırdım.

—Kime diyorsun?

—Sana diyorum, sen uzman çavuş değil misin? Sana “komutanım” diyecek değilim herhalde.

Askerlerin yanında aldığı bu cevap onu kızdırmış, benim rahatlığım da vereceği tepkiyi ayarlamasını zorlaştırmıştı. Birkaç saniye sonra kalkıp yanıma geldi. Sinirden kızaran burun delikleri her nefeste inip kalıyor. Sanki hırlayan kedi mübarek... Ben hiç istifimi bozmadan:

—Bana bir tane vursan ya, dedim.

Bu sefer tamamen afalladı. Hışımla doğruldu ve hızlı adımlarla başçavuşa şikayete gitti. Rahat tavırlarım, başçavuşu temkinli davranmaya itmişti. Elimdeki zinciri çıkarttırıp daha rahat bir yere oturmamı sağladı. Öğleden sonra da, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldım.

Milli eğitim müdürü değişmişti bu arada. Sözde ilkeli ve dürüstlüğüyle bilinen bir ilköğretim müfettişi müdürlüğe görevlendirilmişti. Bana uygun bulunduğu nasihat aynen şöyleydi: “Üç maymunları oynayacaksın; görmedim, duymadım, bilmiyorum.” Olayı duyan köy-

lüler ve diğer dostlarım da çoğunlukla benzer uyarıları yaparlardı. En çok bana söylenen “Xoce tü ji we kê wan, rojaxwe dabor ke; tü guneyi, tüt ê jı nonê xwe bıbi.” Yani, Hoca sen de onlar gibi, gününü geçirmeye bak; yazıksın, ekmeğinden olursun.

Allah’a şükür, aldığım ertelenmiş adli para cezası ve idari cezalar sonradan dosyamdan silindi. Şimdi çok güzel bir kurumda kadrolu müdür olarak çalışıyorum. Ama uslanmış değilim; üç maymunları oynamıyor, yine bir yerlere çomak sokuyorum. Çocuklarım, benim yaşadıklarımı yaşamasınlar diye...

GÜL ŞERBETİ

İsmail HAYAL / Gümüşhane

“Şahadet muştusunu gül şerbeti yudumlar gibi kana kana içen 12 Eylül’ün bütün hüznü çocuklarına”

Her eylem yeniden diriltir beni
Nehirler düşlerim göl kenarında

Mehmet Akif İNAN

Gece hüznünü çekerken Karadeniz’den o yaşlı gözlerini çok çok uzaklara çevirmiş Trabzon Sülüklü Mezarlığı’nda yan yana uzanmış iki evladı Hasan ve Hüseyin’inin mezarları üzerine mütemadiyen gözyaşlarını döküyordu. Öte yandan Karadeniz guruba dalmış, yer yer yakamozlar göz kırpyordu uzaklardan. Ve çok daha uzaklarda gök ile denizin vuslata erdiği ince çizgide bir balıkçı teknesi vuslatını bekler misali ağlarını dantelâ misali örmüştü Karadeniz’in üzerine. Diğer yanda ardında balondan köpükler bırakarak menziline varmak için ha gayret diyen balıkçı teknele-

ri. Ve onların peşinde paylarına düşen balıkları almak için kanat çırpıp, cıglık cıglığa martıların seyrüseferi lacivert gökyüzünde.

Biraz doğrularak evlatlarının mezarı üzerinde öbeklenen ayrık otlarının arasında boynunu iki yana bükmüş kırmızı güllere uzanıverdi yorgun ve nasırlı elleri. Okşadı evlatlarının saçlarını okşar gibi, ta içinin derinliklerine çekti kan kırmızısı güllerin kokusunu. Eğildi toprağa ve evlatlarının kokusunun sindiği kara toprağı doyaya uzun uzun öptü, öptü, öptü... Derin bir nefes alarak evlat kokusunu çekti yaşlı ve yaşlı yüreğine. Bir gülü, bir yayla çiçeğini, bir derin hasreti öper gibi, koklar gibi ve ardından zaten dehlizinden fırlamak üzere olan ***gözyaşları sağanak misali döküldü genç yaşta toprağa verdiği iki evladının üzerine.***

Besbelli hayat değildi onun belini büken. Kardeşi kardeşe vuran kanlı ellerin senaryosuyla içimizde fitne üreten şer odakların vur emri ile aynı silahın kurşunlarıyla ikiye böldükleri güzel vatanımızda kardeşleri adeta birbirlerine kırdıran sistemeydi bütün hıncı. Hain elleri dışarıda etkileri içimizde olan bu sistem evladı evlada kırdırıyor, sebepli sebepsiz terörün kıvılcımlarını yakıyordu. Sorgusuz ve sualsiz hemen her gün gençcik fidanlar dalından koparılıyor, anne ve babaların feryadı figanı yeri göğü inletiyordu. ***Hemen her acılı baba gibi o da bir babaydı ve henüz hayatlarının baharında dağ gibi iki yavrusunu vermişti kara toprağın bağına.***

Arkasında sessizce dikilivermişim... O hazin manzarayı, ***baba ile evlatlarının vuslatını bozarım endişesiyle adeta taş kesilmişim.*** Sırtı bana dönük olan bu babanın acısını anlamak için kâhin olmaya gerek yoktu. Bir müddet sonra dizlerimin üzerine çömelerek çok çok ötelere çocukluğumun en hüzünlü o sayfalarına doğru yelken açtım.

/.../

Yıl 1977. Hazan mevsiminin ilk satır aralarında Rahmetli Kör Fayık Emmi'nin çift kabin emektar kamyonu üzerinde Gümüşhane'den en yakın gurbetimiz olan Trabzon'a göç hikâyesinin sessiz tanıklarından biriydim. Bir umuttu besbelli ve "babam Hoca Hamal Ahmet" kaderini ve kaderimizi değiştirecek o çılgın hareketi başlatmış ve ilk adımını atmıştı. Trabzon Arafilboyu Mahallesi her Gümüşhaneli gibi bizimde mekânımız olacaktı. İki kişinin yan yana geçemeyeceği şekilde dar ve dik merdivenli sokağımızdan rutubet kokusunu taze ciğerlerimize çeke çeke otuz metre karelik evimize varışımızı asla unutamıyorum.

/.../

Yıllar yılları takip ederken ben bu mahallenin kesif atmosferine çoktan alışmıştım. Trabzon'un güneyinde sırtını Boztepe'ye vermiş olan Arafilboyu Mahallesi adeta tarihin içinden çıkmış kartpostallar misali insanı cezbeden bir yapıya sahipti. Çocukluğumun en güzel ve belki de en hüzünlü günlerini bu mahallede yaşadım. Rengârenk akasya çiçeklerinin efsuni kokusunu ciğerlerine çekerek Arnavut taşlı yollardan geçip birbirine sırtını vermiş bu yıkık dökük evlere varmak için dar sokaklarda dimdik merdivenleri tırmanmak gerekiyordu. Yosun, küf ve rutubet kokan bu dar sokaklardaki mütevazı evlerde oturanların tamamına yakını Gümüşhaneliydi. Kimi sepet hamalı, kimi seyyar satıcı ve birçoğu da inşaatlarda usta ve amele olarak çalışıp evlatlarının kaderini değiştirmek adına gayret gösteriyordu.

Beyaz "şavrole" taksisiyle Şaban Amca, Bakkal Ali Rıza Amca, Sarhoş İsmail, Takoz Burhan, Hacı Murat, babam Hoca Ahmet, Köfteci Basri Ağa, Hacı Anne ve diğer birçok Arafilboyu objesiyle süslenen çocukluk günlerimde her şeye rağmen mutluydum, umutluy-

dum. Trabzon Melek Sineması ve yazlık sinema önle-
rinde Zagor, Teksas ve Tommiks okur, karaborsa bilet
satardım. Tarkan, Malkoçoğlu ve Battal Gazi filmlerini
hiç kaçırmazdım.

Arafilboyu Mahallesi'nin belki de en renkli siması
olan Gümüşhaneli Ali Rıza Kalaycı gaz ve bisküvi ko-
kan mütevazı bakkaliyesinde hayatını idame ettiriyor
ve iki evladını üniversitede okutmanın gurur ve onu-
ruyla gözleri ışıltılı. Parası olsun ya da olmasın o
tüm mahalle çocuklarının âdeta kahramanıydı. Onun
o nurlu yüzünü ve iki bisküvi arasına sıkıştırıp bize ik-
ram ettiği sade lokumun tadını bugün hala dişlerimin
vuslatı olarak gözyaşlarıyla hatırlıyorum.

Ali Rıza Amcanın ikiz evlatlarından biri Hasan diğeri
ise Hüseyin'di. Zaman zaman gaz lambasının isli aydınlığına
ders yaparak Karadeniz Teknik Üniversitesi'ni kazanmıştı
evlatlarının ikisi de. İkisi de pırl pırl ikisi de gelecek vaat
ediyordu. ***Merhametli, çalışkan ve bir o kadarda dürüsttüler. Evden okula okuldan eve bir mütevazı hayatın içinde şekilleniyordu hayalleri. Ve o hayallerinin peşinde olağanüstü gayretleri vardı.***

Babam sepet hamallığı yapıyor ve bende Maşatlıktaki
Üniversite İlkokulu'nda dördüncü sınıfa gidiyordum.
Harçlığımı çıkarmak için öğleye kadar ayakkabı boyatıyor
öğleden sonra hayallerimin tek çıkar yolu olan okuluma devam
ediyordum. Kardeşlerim gibi bende başarılıydım. Akşamları ödevlerimin
içinden çıkamayınca Hasan veya Hüseyin Abiden yardım alıyordum.

Her akşam karanlık çökünce sokağımıza bir başka
hüzün kaplıyordu bedenimi. Yer yer kurşun sesleri ile
âdeta gecenin sessizliği yırtılıyordu derinden. Tatlı rüyalarımızdan
acı bir sala sesi ile uyanıyorduk. ***Hemen her gün bir cenaze kalkıyordu mahallemizden.***

Trabzon Bahçecik, Sülüklü ve Boztepe Mezarlığında yer kalmamıştı. Ağıtlar, feryatlar, “gargışlar” birbiri ardına dökülüyordu lacivert gökyüzünden. Kahrolsun yazıları yazılıyordu evlerimizin duvarlarına. Bir sabah uyandığımızda o yazılan yazılar siliniyor, akşamın karanlığında bir başka fırça ve bir başka renkle yine bir başka “Kahrolsun!” yazısı yerini alıyordu. Bu böyle devam ededursun biz **“karne ile” Çolağın Fırını’nda ekmek nöbeti bekliyorduk.** Upuzun yağ, gaz, şeker, çay ve sigara kuyrukları bitmek bilmiyordu. Tüp karaborsa, sigara karaborsa, yağ yok, un yok, tuz yok, gaz yok, tüp yok. **Bu kadar yokluğun gölgesinde var olan sadece ölümler ve ardında bıraktığı hüznü gözyaşları...** Niçin ölüyorlardı? Kimler öldürüyor-du? Soran yok, gören yok, bilen yok! Siyah beyaz televizyonlarda hep acı, hep ölüm, hep yokluk haberleri dönüp duruyordu.

O yetmişli yılların sonlarında hatırımda kalan en güzel fotoğraf Trabzonspor’un anlı ve şanlı başarıları idi. Ayakkabı boyattığım kahvelerde boy boy Trabzonspor posterleri duvarları süslüyordu. Hüseyin Avni Aker Stadında bir yandan simit, su ve sakız satarken diğer yandan o muhteşem kadronun muhteşem zaferlerine tanıklık ediyordum. Şenol Güneş’i, Ali Kemal’i, Dozer Cemil’i, Deli Bekir’i izlemek apayrı bir zevk, apayrı bir heyecandı bizim için.

Ardından o sihirli rüyadan uyanıyor ve yine ölümlerin, yokluğun, sefaletin kol gezindiği Trabzon sokaklarında kardeş kavgalarına şahit oluyordum. Hemen her sabah camiden bir sala veriliyor, hemen her sokaktan bir feryat ile bir cenaze konvoyu çıkıyordu. Ellerinde pankartlarla bir sokaktan diğerine kahrolsun naraları ile giren kalabalıklara ara sokaklardan taşlar atılıyor, kurşun sıkılıyordu. Kurşunu atan ile yiyen maalesef kardeşti, akrabaydı, arkadaştı. Trab-

zon Maraş Caddesi'nde, Uzun Sokak'ta, Kunduracılar Caddesi'nde, Moloz'da, Faroz'da, Arafilboyu ve Kalkınma Mahallesi'nde kahvehaneler basılıyor ve bombalanıyordu. *Ve ben sırtımda kiloma denk ağırlıkta taşıdığım boya sandığı ile kurşun sesleri altında ekmek parası kazanmak için cadde ve sokaklarını arşınılıyordum Trabzon'un...*

Seksen yılının bir yorgun akşamında okul dönüşü ekmek almak için Ali Rıza Amca'nın bakkalına girdiğimde *Hüseyin Ağabey'in kanlar içindeki bedeniy-le karşılaştım. Beyaz gömleği alkanlara boyanmış kapının ardında yere upuzun yığılmıştı. Ağzının kenarında gül şerbeti kıvamında bir akıntı. Yüzünde Muhammedî bir gülümseme, şahadet mertebesine uzanışın sessiz bir fotoğrafı, şeksiz ve şüphesiz bir teslimiyet!* Tezgâhın üzerinde sağa sola serpilmiş ders kitabı ve ders notları. Feryadı figanım gökleri bulmuş olacak ki biraz sonra tüm mahalle bak-kala doluşuverdi. Ağlamalar, feryatlar, kahrolsun nidaları ve dualar biri birine karıştırmıştı. Ali Rıza Amca adeta taş kesilmiş, o dev gibi adam küçülüvermiş adeta bir yumruk misali dükkânın orta yerine yığılıvermişti. Yüzü kireç gibi, dilleri lal, gözleri adeta kör olmuştu.

/.../

İskenderpaşa Camii'nin musalla taşında bir tabut. Tabutun önünde Ali Rıza Amca ağlıyor ve gözyaşları sanki benim yüreğime dökülüyordu. En karasal iklimlerin parçaladığı mahzun yüreğim bu kadar acıya alışık değildi. İçimde ki o masum ve mahzun çocuk gidenlerin ardından feryadı figan ediyordu. Tekbirler ve dualar arasında toprağa verdiğimiz Hüseyin Ağabey kaçınıcı kurbanıydı bu zalim sistemin bilinmez. Bir varsın ve bir yoksun muhasebesiydi yaşananlar. Tüm anne ve babaların titrek dudaklarından sadece ve sadece; **“Firavun'un zulmünden Musa'yı koruyan**

Allah'ım, evlatlarımızı sen koru!" diye dualar dökülüyordu. Birlikte yaşanan o güzel günler mazinin tozlu raflarında kalırken ilerisi adeta kör karanlıklardan ibaretti.

/.../

Kim neden yapmıştı. Hüseyin Ağabey gibi hayatının henüz baharında olan tertemiz bir insanı niçin öldürmüşlerdi? Onun kime ne gibi bir zararı olabilirdi ki? Sorular kaç gün kaç gece kemirdi durdu beynimi. **Ali Rıza Amca birkaç gün sonra kendine geldikten sonra ilk işi diğer yavrusu Hasan'ını okuldan alvermek olmuştu!** Bakkalın karşısındaki yorgancı: "—Ben öldürenleri gördüm." dedi demesine de ertesi sabah yorgancının dükkânının kepenginde kan kırmızısı boya ile yazılmış "sen de öleceksin yorgancı" yazısı ile irkildik. O günden sonra zaten yorgancıyı da göremedik o sokakta. Bir zaman sonra yorgancının cansız bedenini gördüler sokağın bir diğer başında...

/.../

Günler aynı seyrinde birbirini kovalayıp duruyor ve hiçbir şey çözülmüyordu. Bombalar, baskınlar, yürüyüşler, marşlar, tekbirler, kahrolsun komünizm yaşınsın faşizm veya tam tersi sloganlar, çatışmalar, yaralanmalar, ölümler ve ardından her sabah, her öğle vakti duyduğumuz yürekleri yakıp kavuran sala sesleri. Ardından sokaklarda, mezarlıkta ve evlerde yükselen acılı ağıtlar, beddualar ve Kur'an-ı Kerim sesleri. Tüm bu acıların gölgesi altında şekillenen çocukluğumuz ve de... Yerle bir olan ruhsal yapımız ve körlenen hayallerimiz...

/.../

Beş altı ay geçmeden bu seferde Ali Rıza Amcanın diğer ikiz oğlu Hasan'ını da kopardılar dalından. Bir

gül şerbeti daha dökülüvermişti hayallerimizin üstüne. Aynı yıl içinde ikinci evladını da toprağa veren Ali Rıza Amca tamamen yıkılıvermişti. Hemen her şeye küsmüş hayatın onun nazarında hiçbir ehemmiyeti kalmamıştı. Teröre, kardeşi kardeşe kırdıran bu zalim sisteme beddualar etti, günlerce ağladı göz pınarlarındaki rahmet kuruyana dek. Göz kapakçıkları ağlamaktan şişmiş etrafında mor halkalar apayrı bir hüznün adeta dantelâsı olmuştu. Beş vakit namazında duadan başka yapacak hiçbir şeyi kalmamıştı. Ellerini Yaradana uzatmış memleketin selametine, huzur ve refahına, kardeş katliamının durması için yalvarıyor ve yakarıyordu.

Nihayetinde Türkiye'nin ruhsal travma tarihinin unutulmayacak bir miladı olarak 12 Eylül 1980 sabahını gören yüreğimizden etkilenen minik gözlerimiz koskocaman olmuş o kanlı tarihin sayfalarını hatıralarımızda silinmez izler bıraktığının farkında bile olamayacağımız o güne tanıklık etmiştik. Siyah beyaz televizyonlarda **“Türk Silahlı Kuvvetleri, Emir ve komuta zinciri içinde ve emirle ülke yönetimine el koydu”** sesi ile yeni bir döneme şahitlik etmiştim.

Bu tarihten sonra hemen her evden birkaç kişi soru ve sualsiz olarak alınıp götürülmeye başlandı. Gidenlerden ne bir haber ne de bir ses alabiliyorduk. Televizyonların beyaz ekranında darbe yapanların kanlı gözlerini ve hemen her gün ölen, öldürülen insanların cenazelerini izleyebiliyorduk. Sokağa çıkamıyorduk. Her sokağın başında askerler vardı ve **“DUR”** diyorlardı. Tam bu kaostan kurtulduk diye sevinirken bu sefer de dur ihtarına uymayanların ölüm haberleri gelmeye başlamıştı. Ardından duyduğumuz işkence haberleri yaramıza adeta tuz biber ekiyordu.

/.../

12 Eylül sabahı henüz dünyaya gelmemiş olan çocukların hatıraları vardı sokaklarda.

12 Eylül'ün akşamında sorgu ve sualsiz giden babalarının ardından ağlayan çocukların, gözü yaşlı annelerin ve babaların ahu figanları vardı her bir tarafımızda.

Evladını kanlar içinde bir otobüs durağında bulan,

Uzun ve sancılı bir sorgu sonrasında bozulan psikolojiler,

Ortadan kayboluşlar, zindanlar ve prangalar...

“Taş duvarların arasında üşüyorum diyen Alperen yürekler” düşüyor hafızama.

Âdeta iğne deliğinden geçiriyor sevdaları.

Hasret oluyor tüm genç kızların çeyizlerinin desenleri.

Acılar birikiyor yavukluların parmaklarının uçlarına.

Gözyaşlarıyla ıslanıyor kanaviçeler.

Kasnaklarda geriliyor hatıralar

Ve ölüm nakışları dökülüyor bembeyaz bezlerin üzerine kefen misali.

/.../

12 Eylül kimleri etkilemedi ki? Kaç yüreğin kalemini kırdılar kim bilir? Her gün kanayan yürek yaralarına yenileri eklenirken yangın yeri olan yüreklere su yerine benzin dökülüyordu. Hayat tüm şiddeti ve dehşetiyle minik omuzların adeta üzerine çöreklenmişti. Gırcırtıyla açılan kapılar tamamen kapandıktan sonra her hanede bir gurbet türküsü yankılanır olmuştu. ***Babasına sarılamayan sarılma fırsatı verilmeyen çocukların ve evladını son bir kez kucaklayamayan anne ve babaların hüznünlü öyküsüydü yaşananlar.***

Gidenlerin ardından ne bir tas su dökülmüştü. Annelerin ve çocukların gözyaşlarına prangalar vurulmuştu. Uykular harami ve derbederdi duygular. Boyları pencerelere uzanamayan çocukların gözyaşları ıslatıyordu perdeleri. Kırık camlarda bir kırık buğu ve hanelerde bir ölüm havası hâkimdi. Çocuklar babalarının, genç kızlar yavuklularının hayallerini tavan arasına kaldırmış tüm hicranlarını yüreklerine hapsetmişlerdi. Yalnızlıklar ve keşkelerle biriken, birbirinin aynısı günler boğuyordu bütün düşleri. ***Babalar ne sünnet düğününde ve ne de bayram günlerinde olamamıştı evlatlarının yanında.*** Genç kızlar babasız yapmışlardı düğünlerini. Evlatlarının büyüdüklerini göremedi babalar.

/.../

Yıllar sonra ne değişti bilmem? Hangi çözümler yatırıldı masaya? Hangi fikir değer buldu atmosferinde? O zaman kardeşi kardeşe kırdıran, kardeşlerin arasına giren sağ ve sol belası bugünde Türk ve Kürt, Alevi ile Sünni ayrımcılığı çıktı karşımıza. Maşa aynı maşa, el aynı el, yem aynı yem av ise farklı farklıydı. Aynı vatan toprakları üzerinde bir araya gelemeyen kardeşlerin arasına atılan nifak tohumları maalesef bir yerlerde hayat buluyor ve güzel memleketimiz içinden çıkılmayan badirelerle bocalayıp duruyordu.

Tam otuz bir yıl geçti o kanlı hatıraların üzerinden. Zaman kum saatinin içinde birbiri üstüne yığılıverdi. En sahte tebensümlerini giyindi sözcükler. Sen-ben savaşı bitmedi henüz ve yer ve mahal değiştirerek yarınlara bugünden açıyor gözlerini. O günden bugüne kaç hükümet, kaç ideoloji, kaç zemheri ve kaç bahar gelip geçti bilinmez. Kaç takvim yaprağı düştü dalından. Kaç mazlum yürek kabuk bağladı. Kaç genç fidan toprakla hasbıhal etti. Kaç anne ve babanın gözyaşları kurudu dehlizinde. Kaç göze misali çağlayan gözlerin rahmeti

çekildi kılcal damarlarından. Kaç zemheri kovalayıp durdu kaç baharı, kaç bahar yaz mevsimine uzatıverdi ellerini ve kaç hazan mevsimi döndü çarkifelek misali üzerimizde kim bilir.

Şimdi o günleri, Arafilboyu Mahallesi'nin o nostaljik manzarası içinde

Gümüşhaneli Ali Rıza Amca'nın ikizleri Hasan ve Hüseyin Ağabeylerimi hatırladıkça

Yüreğimin en ücra köşesine bir ateş düşüyor.

Bu şehirden kaçarak kurtulduğumu zannettim

Ama acı hatıralardan kurtulamıyorum.

Trabzon'a her varışında ister istemez ayaklarım Arafilboyu Mahallesi'ne doğru yöneliyor.

Bütün kapılarını kapatıp gönlümün,

Kifayetsiz dolaşıyorum sokak aralarında

Ve beni boğuyor her adımımın tak tak ayak sesleri.

O günün gecesinde karabasan misali uykularımı bölüyor gulyabaniler.

En devrik kelimeleri vurup heybeme

Her adım başında Arafilboyu'nun o küf kokan Arnavut taşlı sokaklarında yitirdiğim değerleri arayıp duyuyorum.

İbrahim misali mancınıkla nâr'a atılır mağrur yüreğim.

Serçeler misali gagasında sunduğu hiçbir damla, yürek yangınımına kifayet etmiyor.

Ve derdime derman olmuyor ilaç niyetine aldığım zehirler.

Yüreğimin en karanlık dehlizinde biriktirdiğim sevdaları paylaştım yıllar boyunca.

Gagasında su değil sanki hüzün taşıyor serçeler.

Aynaları kırıldı mutluluk denen hatıralarımın.

Ayaklarımız takılıveriyor herhangi bir acıya ve üstüne düşüyoruz kendi gölgemizin.

Ve yüreğimizin 'is'ini kaybettik çok zamandır.

/.../

Şimdi Ali Rıza Amca heybesinde biriktirdiği Eyüp sabrıyla bugünlere gelmiş, evlatlarına olan vuslatının hayaliyle “kefeni koynunda saklı Rabia misali” hemen her gün yavrularının mezarı başında ölüm meleğini beklemektedir. O gün yaşlı ve yaşlı gözlerinin perdesini aralayarak semaya çevirdi başını. Uzun uzun baktıktan sonra gülümseyerek nasırlaşmış ellerini uzatıverdi lacivert gökyüzüne. Simsiyah bulutlar kükredi birden ve oluk oluk rahmet döküldü Sülüklü Mezarlığı'nın üzerine.

Kim bilir belki de bu yağmur

İkiz yavrularının gözyaşları ile babalarına gönderdiği bir beyaz dilekçeydi

Ve bu dilekçeyle ikiz evlatları Hasan ile Hüseyin

Kerbela'dan gelir gibi

“–Beklettiğin yeter baba, artık gelsene!” diyorlardı.

/.../

Son düşen cemreyi ayırıp paylarına,

Doğum ile ölüm vuslatında aynı kaderi paylaşan iki can,

İkiz yürek Hasan ile Hüseyin.

Kim bilir belki de ötelere âleminden,

Kerbela'dan

Merhum Akif İnan'ın dediği gibi "yüreği yaşlı, gözü yaşlı babalarına gönderdikleri beyaz bir dilekçe" ile şöyle sesleniyorlardı:

Kurtuluş haberi olsun dünyaya

Ayırma üstümden bir an gölgeni

...

GEÇENİN ÖTEKİ YÜZÜNE GEÇENLER

Suzan DEMİRLER / Malatya

Ölümün ellerinde yıkanan bir hayatı, ruhumuzun kefenine sardıktan sonra melekleri beklemek ve göklerde bestelenen bir ilahinin tam ortasına bırakmak acılarımızı... Çocuk sayılabilecek bir yaşın idrakine sadece ağlamak olarak yapışan bu duyguya eşlik edebilecek ne olabilir? Gözyaşlarıma giydirdiğim hiçbir neden elbette açıklayamayacaktı gecelerime ve gündüzlerime akan hüznün bulutunu. Çünkü olup bitenlere karşı acemi ve biraz da çocukça bir algıyı sürekli oldu bittiye getirilen bir milletin şuuruna ve şuuruma yansıtabilecek bir çağda değildim. Ağlamak bazen her şeyi açıklamaya yetiyordu. Nedensiz bir yıldırım gibi boğazınızı yakıp geçen çılgılığınızın muhatabını aramaksa, böylesi durumlarda beyhude bir çabaydı.

Bir sabah saat 08.00'da çalan telefonumuzun bana iletlediği haberi aldığımda, yukarıda söylediğim şeyleri aklımla kavramam beklenemezdi. Bir çılgılık ve ardından gözlerimin önünden kare kare geçen bir karanlık... Anne ve babamın, “—Ne oldu kızım.” diyerek koşuştur-

malarımı daha sonra kendilerinden dinleyecektim. Hiçbir şey hatırlamıyorum o âna ilişkin.

1981 yılının 21 Martı ve sabahın 08.00'ü. Sınıf arkadaşımın telefondaki sesi, iki dünyayı birbirinden ayıran bir acıyı ve yalnızlığı kurşun gibi sıkıyordu kalbime. Anlamak istememiştim. Ama yüreğim bir sünger emiciliği ile çekmişti sesteki boşluğu. Aynen böyleydi. Tarifsiz bir boşluğun dehlizlerinde gezinmeye başlamıştım. Zaman ve mekânı taşınmaz bir ağırlık olarak ilk kez hissedecektim üzerimde. Bu hâl nasıl tanımlanabilirdi? Bir sırtlanın hırıltıları mıydı göğüs boşluğuma dolan? Elimden alınan çocukluğum muydu? Yoksa toprağın kokusu muydu? Neydi? Hâlâ çözebilmemiş değilim.

Aydın Demirkol, ortaokulda matematik öğretmeniydi. Anne ve babamdan sonra, hayatıma yön veren büyüğümdü. Aynı zamanda çocuk yaşımın ufkunu, dünya ve ahiretimi içine alacak şekilde genişleten bir rehberdi. Onu tanımanın körpe dimağıma kattığı derinliğin, bugün hâlâ taptaze bir çocuk, ergen bir arayış ve hayatı bilgece yorumlamaya çalışan bir büyük olarak durduğunu görüyorum içimde. Kendisinden öğrendiğim şeyler, bildiğimiz anlamda öğretmen-öğrenci ilişkisinin sağladığı formasyonun çok ötesine taşarak, çoğaldı çoğaldı ve koca bir insana dönüştü sonraki yaşamımda. Öncelikle insana yakışır bir duruşun nasıl olması gerektiğine dair halleriyle etkiledi beni Aydın Demirkol. İçinde bulunduğum yaşın imkân verdiği kavrayışımı, en uç sınırlarına taşıyarak, neden ve niçinlerime düzenli bir akış, sağlam bir bakış verdi.

Aydın Demirkol'u ilk, parıldayan gözlerinden tanıdım. Sürekli gülen bir yüz, temiz bir alın, güven veren çehresiyle çocuk dikkatimin iliklerine sızmıştı. Onu sınıfta, bahçede, yolda hep aynı heyecanla gözlemeye başlamıştım. Nerede görsem bir güven denizinin ortasında yayılmış duygusu yayılıyordu benliğime. Özellikle

derslerinde, bilindik öğretme-eğitme çabasının ötesine geçerek, bizlere bambaşka bir yerden sesleniyordu.

Matematik, Onunla bir korku olmaktan çıkmıştı. Çünkü okula başladığımızda aile büyüklerinin ve çevrenin o klasik yaklaşımlarıyla belirginleşen bir korkuydu matematik. “Matematiği ve yabancı dili geç, diğerlerini nasılsa geçersin.” telkiniyle bizi okula göndermişti büyüklerimiz. Onun için de daha okula başlamadan matematik ve yabancı dil, bir umacı gibi zihnimizi kemirmeğe başlamıştı. Bu, aslında ülkemizin eğitim problemlerinden biriydi. Mesela o zamanlar şiirle geometrinin, tarihle resimin denklemini kuracak bir bilinci, eğitim anlayışımızın içinde görmek mümkün değildi. Bu anlayışın bugün nasıl bir keyfiyet aldığını doğrusu bilmiyorum ama genel çerçeveye bakıldığında çok da mesafe aldığımız söylenemez. Alanlar arası geçişlilik ne yazık ki, kalın duvarlarla birbirinden ayrılmakta, birini diğerinin yanına koyabilme ve birlikte düşünebilme melekelerimizin istenilen yerde olmadığı görülmektedir.

Aydın Hoca'm “Matematik hayattır, hayat matemattir.” görüşünü derslerinde sıklıkla tekrar ederdi. O gün için fazlasıyla anladığımızı söyleyemeyeceğim bu tezin, tam da yukarıda bahsettiğim problemin merkezine yönelmiş bir açılım olduğunu ancak bugün anlayabiliyorum. ***Hayat matemattir. Evet, hayat kimi zaman acılara bölünen kimi zaman insanı mutlulukla çarpan kimi zaman da ölümden çıkardığımız bir şeydir. Fakat bir toplamdır hayat aynı zamanda; tüm acıların, mutlulukların, yaşanmışlıkların, ölümlerin ruhumuzda ve bedenimizde kamp kurduğu...***

1970'li yılların sonlarında, Malatya Sümer Ortaokulu sıralarında çevreyi, sınıf arkadaşlarımı, olan biteni anlamaya çalışan, bir taraftan da dersleriyle bağ

kurma çabasında olan, atak, ilgili, herkes gibi günün olaylarından biraz tedirgin bir öğrenciydim. Akşam evde aile büyüklerimizin her gün radyo haberlerinde geçen çatışma ve ölüm haberlerine yaptıkları yorumlar, ah vahlar ve yüz hatlarında okunan belirsizlikten çıkardığım karamsarlıkla birlikte, şehrimin sokaklarına sinmiş olan güvensizlikten bir şeylerin iyi gitmediğini anlamak zor değildi. Neler oluyordu? Bu ülkenin çocukları neyi paylaşamıyorlardı?

Herkes, “Bu ülke için” diyordu. Hepsi “Bu ülke için” diyordu ve birbirini öldürüyordu. Kim, kimden, neyi kurtarıyordu ya da kurtaracaktı? Bilinmiyordu ki akan her damla kan içimize akıyordu. Birinin varlığının ortadan kalkması diğerine nasıl bir avantaj sağlayacaktı ülke adına. Oysa aynı havayı soluyarak büyümüşlerdi, aynı toprağın bitirdikleriyle beslenmişlerdi ve görüşü ne olursa olsun kulaklardaki en baskın ses, beş vakit okunan ezan sesiydi.

Bütün bu kargaşanın içinde Aydın Hoca’m, biz öğrencilerini ders dışında kalan zamanlarda ortamın anarşisinden sıyrarak meşguliyetlere yöneltiyordu. En faydalı kitapları onunla okuyor, en büyük hayalleri onunla kuruyor, en keyifli voleybolu onunla oynuyor, Anadolu’nun bağrından kopup gelen ezgilerimizi dinlemeyi onunla seviyorduk. O, bütün bu faaliyetleri, Bâkî olan Allah’ın ipine sarılmanın yegâne kurtuluş yolu olduğu sonucuna bağlıyordu. “Matematik ilmi Allah’ın bir olduğunu tastik etmekten ve onu zikretmekten başka bir şey değildir.” derdi sürekli. Onun son derece bilinçli, heyecanlı ve ilgili yaklaşımları, bizleri kısa sürede çepeçevre kuşatmış, her şeyinden emin olduğumuz bir rehberin inanılmaz enerjisine teslim etmişti.

Her gün Kur’an-ı Kerim meali okumayı şart koşmuştu Aydın Hoca bize. Sistematik bir biçimde meal okuyorduk ve okuduklarımızı sıkı bir takiple denetliyordu.

Allah'ın kitabına olan bağın temel şart olduğunu söyledilerdi. Meşguliyetinizin fevkalâde olduğu günlerde bile, Kur'an okuyacak zaman bulamasanız da, mutlaka biraz vakit ayırıp sayfalarını açın ve onun ayetlerine bakın derdi. Hadis-i şerif ezberletirdi. Bugün ezberimde olan hadis-i şeriflerin büyük bir kısmı Aydın Hoca'mın bize dikte ettirdikleridir. Özellikle iman esaslarının ve kâmil müslümanın kimliğini konu alan hadis-i şeriflerin öğrenildiği o günlerin heyecanı ve lezzeti, elbette bambaşkaıdı.

Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in "Çöle İnen Nur" adlı kitabını okumam için bana verdiği günü hiç unutamam. Al bu kitabı dedi, bir büyük kalemden, büyükler büyüğünü oku. Peygamber Efendimizle ciddi anlamda o gün tanışmıştım kitabın sayfalarını çevirmeye başladığımda. Neredeyse bir solukta okumuştum Çöle İnen Nur'u. Büyük Şair'in dilinden gerçekten nur akıyordu. Dev bir yürekte mayalanmış olan Peygamber sevgisini adeta içmişim. İlk müslümanlar gibi olmalıydım; Hz. Hatice gibi olmalıydım. Olmalıydım evet, Resûlullah Efendimiz'in sahabesi gibi olmalıydım. Günlerce düşündüm, hissettim, ağladım ve dua ettim Rabbime. Yüreğim kocaman bir çarpıntıydı sanki "Gaye insan, ufuk Peygamber" in ellerinde. Aydın Hoca'm, bana hediye ettiği Çöle İnen Nur'a şu notu düşmüştü ki, bugün zaman zaman açar ve bu notu okur, ağlarım.

"Selamün aleyküm,

Mekân ve zaman sınırlarını aşmış ölüm taliplisi, şüphesiz ki, söyleyebileceklerim, söylemeye muktedir olduklarım, muktedir olmadıklarımın denizde damla kadar cüz'üdür. Söyleyebileceğim ve söylemeye gücümün yetmeyeceği her şeye dair fikirlerin mecmuası kâinatın efendisi Hz. Muhammed Mustafa (SAV) 'nın şahsiyet ve hayatlarında toplanmıştır. Mühürlenmiş kalplerin açılması, körelmiş gözlerin kalp gözüyle gör-

mesi, karanlık gecelerin nurlu sabahlara erişmesinde faydeli olması temennisiyle okumanı arzuladım. Kana kana su içer gibi içiniz. Allah'ın (CC) selamı üzerinize olsun.”

Onun elinden aldığım ilk kitaplardan biri de Safahat'tı. Sözlük yardımıyla da olsa, Safahat'ı da kısa sürede okudum. Safahat'ı sonraki senelerde baş ucu kitaplarımdan biri yapacaktım. Bugün de bir şuur yenileyicisi olarak Safahat, müracaat ettiğim kitaplarımdandır.

Sözünü ettiğim kitapların yanında Hoca'mın bana okuttuğu çok sayıda kitabımı, özellikle de Onun elinden aldıklarımı büyük bir özenle saklıyorum. O an okuyacak olmasam bile, kitaplarımı sıklıkla ellerimin arasına alıp onları okşamayı, sayfalarını karıştırmayı, onlarla konuşmayı çok seviyorum. Bazen bir anının o mahrem, o dokunulmaz, o aziz, o çokluk, o yalnızlık kokan dünyasına götürüp bırakır beni kitaplar ve ben orada olabildiğince özgür, olabildiğince kendim olan bir dünya kurarım yeniden. Bazen de bir gece, bir yâr, bir kıyamet gibi çağıldarım zaman ve mekândan soyutlanarak...

Ve takvimler 12 Eylülü gösterdiğinde, kendi ordumuz tarafından bir kez daha işgal edilmişti yüreklerimiz, canlarımız, kanlarımız, özgürlüklerimiz. Başka neyle ifade edebilirim ki? Çeşitli bahaneler öne sürerek ve bu bahanelerinin, fiillerini ortaya koymanın öncesinde, adamakıllı köpürmesine çanak tutmuşlardı. Kendi ülkesini her kafası attığında işgal eden bir güç vardı ortada; bizden olduğunu söyleyen ama asla bizim olmayan. Oluk oluk kan akarken, sözüm ona memleketin selameti için asayışı sağlamak üzere kendi halkının üzerine çöreklenen bu irade ihtilal öncesi neredeydi? Ayrıca irade kimin elindeydi?

Yani davul kimin boynunda, tokmak kimin elindeydi?
Bu sorular o gün için asla sorulamazdı.

Sorularımızı ve sorularımızın cevaplarını da yakmamışlar mıydı?

Aydın Demirkol ne yapmıştı?

Memleket idaresine ve iradesine el koymaya mı çalışmıştı? Vatan haini miydi? Kimin canına ve malına kast etmişti? Bir memleket sevdalısı olmaktan, bu topraklara aşık olmaktan ve insanını sevmekten öte ne gibi bir eylemi vardı? Evet, sorular canımı yakıyor; sorular kan olup anılarımın içinden gürüldeyerek gönlüme akıyor. Allah'a ve onun yüce Resûl'üne derin bir bağlılıkla bağlı olmaktan ve bunu memleket evlatlarına sesinin yettiği kadarıyla duyurmaktan başka ne yapmıştı Aydın Hoca?

Aydın Demirkol'u hangi suçundan ve eyleminden dolayı içeri aldıklarını hâlâ bilmediğimiz 20 Mart 1981 tarihinde ben, Sümer Lisesi birinci sınıf öğrencisiydim. Kendisinin tutuklanmasından birkaç ay öncesinde de kardeşi Metin Demirkol'u tutuklamış ve üç aylık ağır işkenceler sonrasında isnat edecek hiçbir şey bulamadıkları için salıvermişlerdi. Kardeş Metin Demirkol, bugün, o işkencelerden kalma rahatsızlıklarıyla mücadele etmektedir. ***Kafasında kapanmayan bir delikle yaşıyor ve ayağına yaptıkları tahribattan dolayı baston yardımıyla yürüyebilmekte...***

Kardeşinin 12 Eylülün mümessillerince sorgulanmak üzere alınmasından sonra Aydın Hoca, eğer kardeşim, bir iftiraya müstenit olarak başına bir hâl gelmeden oradan kurtulursa, bir ay oruç tutacağım diyerek oruç adıyor. Ayrıca Aydın Demirkol'un, gençlik yıllarından itibaren üç ayları oruçlu geçiren bir mü'min olduğunu da belirtmeliyim. Kardeşine sağ salim kavuştuğunda hemen adadığı oruçları tutmaya başlıyor.

Yıl 1981 ve Aydın Demirkol 25 yaşında. Gönül dostlarından birinin, “Aydın neden evlenmiyorsun?” sorusuna, “Abi bu sisteme inanıp da kimin başını yakayım? Görmüyor musun adamlar ne yapıp ne yapmadığına bakmaksızın tuttuklarını götürüyorlar. Kardeşimi hangi suçundan dolayı içeri aldılar? Yarın bize de hadi gel bakalım dediklerinde ne olacağımızı bilmiyoruz ki. İftiralar, asılsız ihbarlar diz boyu. Ölecek miyiz kalacak mıyız belli değil.” cevabını verir.

Zaten üzerinden fazla zaman geçmeden kardeşine adadığı oruçları tuttuğu günlerden birinde, yani bir aylık adağını tamamlayamadan kendi ifadesiyle “hadi gel bakalım” deyip, 20 Mart 1981 günü tutukladılar Aydın Hoca’mı. Neden alındığını, suçunun ne olduğunu beyan etme gereği duymaksızın.

Kan döken, mesnetsiz insan öldüren, keyfiliği ya saymış gibi dikte eden mekanizmayla, adalet tesis edeceğini ya da tesis ettiğini iddia eden mekanizma aynı iradede birleşmişse, kimden ne tür bir açıklama beklebilir ki...

Hangi adalet? Hani can azizdi ve bunun için ihtilâl yapılmıştı! Kan akmayacaktı ve kalpler huzurla dolacaktı! Şunu diyordu sanki, ihtilâlin temsilcileri icraatlarıyla: Siz birbirinizi öldürmeyin, biz sizi öldürürüz ve biz bu işi daha iyi, daha ustaca, daha acıtarak yaparız; üstelik bizim kan dökücülüğümüz mutlaka bir yasaya dayalı olacaktır.

Öldürerek kurtarmak öyle mi? Hem de en aşağılayıcı biçimde...

İnsanlarını merhametsizce yok ederek, onların mensup olduğu milleti kurtarmak nasıl bir şeydi? Suçlu ve suçsuzun ayırt edilmeden aynı iddialarla yargılanıp cezalandırıldığı bir yerde, aslında herkes suçsuzdur. Bütün bir millete suçlu ya da potansiyel suçlu olarak

bakan bir güç uygulayıcısı, kendisini acaba nereye ait görüyordu?

Üstelik bunu bir de millet adına yaptığını söylüyorsa...

—Siz kimsiniz?

—Nereden geldiniz?

—Sizi kim gönderdi?

Kılıf hep aynı, “Cumhuriyeti korumak, kollamak ve demokrasiyi iade etmek”

—Yok ederek, öldürerek ve geride zulme uğramış bir millet bırakarak...Öyle mi?

Söz konusu zulmün baş aktörünün, sonraki yıllarda yapacağı açıklamalar bunu fazlasıyla teyit ediyordu: “Bir o taraftan bir bu taraftan idam ederek dengeyi sağlamaya çalışıyorduk”.

Adalet buydu, yani adaletleri...

Büyük filozof Platon’un bir sözünü hatırlıyorum, şöyle diyordu: “Yeryüzündeki fenalıkların ilki ve en büyüğü, bir insanı ne yaptığına bakmaksızın yargılayıp onu cezalandırmaktır”. Kaldı ki yargılama da yoktu. Ölümhanelerine metazori tıkip öldürüyorlardı. Hem de en ağır işkencelerle. Kaosun sahibine, “Bu kaos nedendir?” diye sorulur mu? Ya da hiçbir hak hukuk davanız olmadığı halde, “Seni dövmek istiyorum.” deyip, kamçıyı sırtınıza indiren kabadaydan, “Beni niçin dövüyorsunuz?” gibi bir soruyla durumu aydınlatması istenebilir miydi?

12 Eylül 1980’i Türk halkının zihnine bir zulüm olarak kazıyan Cunta, Sümer Lisesinde öğretmenlik yapan bir bayan öğretmenin eşi olan yüzbaşıyı, Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden sorumlu subay olarak atamıştı. Eşinin yönlendirmelerini esas aldığı anlaşı-

lan Yüzbaşı, sık sık okula gelir ve bütün öğretmenlerimizi Okul Müdürümüz de dahil olmak üzere, askeri eğitimin öngördüğü bir biçimde ictima ederdi. Büyük bir korku salmıştı yüreklere. Öğretmen tutuklamaları bütün hızıyla başlamıştı. İlk furyada başta Okul Müdürümüz olmak üzere beş öğretmenimiz içeri alındı. Bunu diğer öğretmen tevkifleri takip etti. Kim, başına ne zaman bir felaket gelecek, bilmiyordu. Bilinen şuydu ki, herkeste bir korku ve tedirginlik hakimdi. Yüzbaşı'nın eşine yakın duranlar bundan muaf tutuldular. Bu zulüm, kimin ne kadar adam olduğunun da turnusolu olacaktı o günlerde.

Aydın Demirkol'un da görev yaptığı Okulumuzda artık huzur ve eğitim adeta unutulmuş, öğretmenlerin önemli bir kısmı endişeli bir biçimde bekler olmuşlardı. Sıcakkanlılığıyla tanıştığı insanlarla hemen dost olabilen Aydın Hoca ise, malum bayana o günlerde bile yakın durmamış ve büyük bir tevekkülle Rabbi'nin kendisi için hükmedeceği takdirine teslim olmuştu.

Sorgusuz sualsiz alınıp götürülen öğretmenlerimizin akıbetine ilişkin hiçbir haber alınamıyordu. Ailelerine kendileri ile bir bilgi verme gereği de duyulmuyordu. Kelimenin tam anlamıyla bir cunta anarşisi egemen olmuştu gönüllere ve hayatlara. O günlerin ilginç notlarından biri de, içeri alınan öğretmenlerimizden birinden haber alabilmek için, ailesinin bir pavyoncuyu devreye sokmak suretiyle, ilgili öğretmenimizin sağ olduğuna dair bir bilgiye ulaşmış olmalarıydı.

20 Mart 1981 Cuma. Dışarıısı soğuk ve karanlık...

Alıp götürdüler onu da, sorgusuz sualsiz.

Aydın Hoca'mın tutuklandığını öğrendiğimde, dalından düşmeyi bekleyen bir son yaprak olduğumu hissettim sanki. Bütün ışıklar sönmüştü kafamda. İğrenç bir bulantı, ruhumun bütün renklerini siyaha boyamıştı.

Solmuş bir fotoğraf karesinin donukluğuna bürünmüştü bedenim. Her şey içime yığılmıştı. Kâbuslarından kendini dışarı atmak isteyen bir rüya gibi yorumsuz ve kaskatı kesilmiştim. Yağmuru ne kadar da özlediğimi hatırladım birden. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağmalıydı. Evet, alıp götürmeliydi beni; bedenimin, ruhumun ve acılarımın olmadığı bir yere, çocukluğuma dönmek istiyordum. Çöle İnen Nûr'a, Safahat'a ve Aydın Hoca'nın parıldayan gözlerine...

Sonra mı?

Sorgulama, en ağır işkencelerle hemen başlatılır.

20 Martın ertesi günü, kendisiyle birlikte işkenceye maruz kalan kişilerin ifadelerine göre, sekiz saat Filistin askısında kalır. Asla ilgisi olmadığı halde bir takım suçlar isnat etmeye çalışırlar, kabul etmez. Çevresindeki insanları ve arkadaşlarını, asılsız suçlamalarla adeta iftira ederek sözümona ele vermesini isterler; hiçbir isim vermez. Sekiz saatlik askı işkencesine ilave olarak vücuduna elektrik verilir, üzerine buz gibi tazyikli su tutulur, ardından kum torbalarıyla dövülür, vücudun hassas bölgelerine ağırlık bağlanır ve ayrıca burada anamayacağım diğer yöntemler denenir zalimce. Kendisi gibi sorguya tabi tutulan arkadaşları, onun feryatlarına dayanamayarak ağlamağa başlarlar.

Aydın Hoca'nın feryatları giderek şiddetini kaybeder ve sesi zayıflar.

Feryatlar yerini iniltiye bırakır ve selavat getirdiği duyulur.

Bir yudum su ister, verilmez.

Vücut kendini tamamen bırakınca, saatlerce işkence eden cellatlar, panikle Aydın Hoca'yı askıdan indirir ve kucakladıkları gibi götürüp karşıt görüşlülerin bulunduğu koğuşa bırakırlar. Aydın Bey gibi, 12 Ey-

lül mağduru olan bu insanlar, Hoca'nın halini görünce görevlilere doktor getirmelerini söylerler. Kimse aldırış etmez. Ancak mahkumlar, olayın kendi üzerlerine yıkılmak istendiğini fark edip, kapılara ve demir parmaklıklara vurarak ısrarla doktor getirilmesini isterler. Bunun üzerine doktor getirmek zorunda kalırlar.

Ancak doktor geldiğinde vakit çok geçtir.

Gözü dönmüş katillerin kana susamışlıkları, bu genç insanın özgürlüğünü ve insanlığını gasp etmekle kalmaz; canına da kast ederler.

Aydın Hoca'nın vücudu onca eziyete tahammül edemeyerek kendini Allah'a teslim eder.

Ruhunu 21 Mart 1981'de, alemlerin Rabbi'ne teslim ettiğinde henüz 25 yaşında olan bu yiğit adamın, geride bıraktığını hangi kelimeye veya insanî duyguya yükleyecektik? O, elinde dosyasıyla koşarak gittiği Rabbi'ne, tertemiz bir kulluğu, masumiyeti ve şehadetini takdim edecekti. Namazlarını, oruçlarını, yetiştirdiği öğrencilerini, memleket sevdasını, kulluğun gerektirdiği itaatini sunacaktı. Sözde vatani kurtarmak için vatani işgal edenlerin, kendisini, vatani için nasıl öldürdüklerini sunacaktı mübarek canıyla.

“Bir insanı haksız yere öldüren bütün insanlığı öldürmüş gibidir.” Ayet-i Kerimesi, ne de güzel özetliyordu durumu. Ama bunu, insanlıktan nasibini almamışlara nasıl anlatacaktık? Bir parça nasipleri olsaydı, hiçbir suç isnat edemedikleri bir cana böyle hunharca kıyabilirler miydi? Aydın Demirkol'u öldürmekle içimizin çağlayan nehirlerini kuruttular. Bütün bir insanlığa duyulan küskünlükten, hayata dair bizi geleceğe taşıyacak tüm sorularımızın çöpe atılmasına kadar her şeyimizi, Aydın Bey'in ölümüyle bedenimize gömmüşlerdi. O, Allah'ına, bedenini toprağa vermek suretiyle pırıl pırıl bir can götürmüştü. Ya biz?

Biz ne olacaktık; bize ne olacaktı?

Vefatının ertesi günü Sıkıyönetim Güvenlik Konseyi acilen toplanır. Ölüm nedenini ve işledikleri cinayeti nasıl açıklayacaklarının plânını yaparlar. Yapılan plândan hareketle, cenazenin kaldırılacağı günün sabahı okulumuza gelen bir tuğgeneral ve bir binbaşı, öğretmenleri Müdürümüzün odasında toplayarak, onlara Aydın Bey'in kalp krizinden öldüğünü açıklamak istemişlerdi ama hadisenin farkında olan hiç kimse buna inanmamıştı. Aydın Hoca'nın vefatının duyulmasıyla birlikte, öğrenciler olarak bu cinayeti protesto edip derslere, dolayısıyla sınıflara girmeyi reddettik. Buna rağmen, Aydın Demirkol'la muhalif görüşte bulunan öğretmenler, öğrencileri zor kullanarak sınıflara sokmak istedi. Çıkan arbede, Okul Müdürümüzün müdahalesiyle kısa sürede önlendi ve okulda yas ilan edildi.

Cenaze, aileye verilmedi. Aile, büyük bir acıyla çocuklarının cesedine ulaşmaya çalıştı. Aydın Demirkol'un katilleri ise, bu arada cinayetlerine makul bir kılıf bulmak için, cesedi hastane hastane dolaştırmakla meşguldüler.

Öldürüldüğünün ertesi günü de Aydın Hoca'nın cenazesi aileye teslim edilmeyecek, çevre yolu kullanılarak mezarlığa getirilip, çok geniş güvenlik tedbirleri altında defnedilecekti.

Çocuklarının göz göre göre öldürülmesi aileyi perişan etti. Annesi ve kardeşleri sağlıklarını kaybettiler. Babası Kemal Amca ayakta duramaz hâle geldi. Eli ayağı titremeye başladı. Ölünceye kadar da düzelmedi.

Felaket, Aydın Hoca'nın vahşice öldürülmesiyle bitmedi.

Acılar soruya dönüştürülebilir miydi ve soruya dönüştürülmüş hangi acının cevabı bulunabilmişti...

Fakat acı “can” a aitse, bu acıyı yol eyleyerek sorular sormak kaçınılmazdı...

Çocukları niçin ve nasıl öldürülmüştü?

Aydın Hoca'nın babası Kemal Amca, bir hukuk mücadelesi başlattı. Bu kez, 12 Eylül temsilcilerinin tehditleri ve eylemleri Kemal Amca'ya yöneldi. Oğlunun katillerinin peşine düşmemesi için ne gerekiyorsa yaptılar. Bütün ailesine karşı bir yıldırma ve korkutma süreci başlattılar. Mahkemeye gidemesinler diye davayı Elazığ'a naklettiler. Mahkeme günü, güvenlik güçleri tarafından Elazığ yolunda saatlerce çeşitli bahanelerle tutulup duruşmaya katılmaları engellendi.

Ama Kemal Amca, bütün bu engellemelere rağmen yılmayıp, yıllarca oğlunun katillerinin peşini bırakmadı. Davasından vazgeçmesi için olağanüstü baskılara aldırma-sızın mücadelesini sürdürdü. Kemal Amca da askeriyedendi. Sivil teknik eleman olarak çalışıp emekli olmuştu. “Anlayamadığım, bizim ordumuzun, kendi ellerimle teslim ettiğim oğlum, en küçük bir suç bile isnat edemedi öldürüp, bana cesedini vermeleri.” diyordu.

Türkiye'deki mahkemelerden sonuç alamayacağını daha doğrusu buna izin vermeyeceklerini anlayınca, uluslararası mahkemelere ulaşmış ve davasını dünyaya duyurmayı başarmıştı. AİHM'in konuyla ilgili olarak Türkiye'yle yazışmaya başlamasının akabinde Kenan Evren, cuntacı arkadaşlarından Org. Nurettin Ersin'i bu olayı araştır diyerek Malatya'ya gönderir. O da gelip Kemal Amca'yı bulur. Buluşma, Kemal Amca'nın emekli olduktan sonra açtığı Malatya Derme İlkokulunun karşısındaki radyo-televizyon tamirhanesinde gerçekleşir.

Bundan sonrasını bizzat Kemal Amca'dan dinlemiştim.

Nurettin Ersin, Kemal Amca'ya: "Beyefendi acınızı anlıyorum ama siz de bizi anlayın. Biz bu darbeyi komünistlere karşı yaptık, biz gelmeseydik onlar gelecekti. Niye bizi dünyaya karşı rezil ediyorsun, öğrendiğime göre siz milliyetçi bir kişiymişsiniz." diyerek sitem eder. Kemal Amca da Nurettin Ersin'e: "Evet, Paşam doğru öğrenmişsin oğlum da ben de milliyetçiydik. Şu bayrak, -okulun önünde asılı duran Türk bayrağını göstererek bu vatan ve Kur'an için her an canımızı vermeye hazırдық. Ama şimdi biri bu bayrağı indirip yerine bir Rus bayrağı asılsa karışmam. Belki, böylesi daha hayırlıdır diye düşünürüm." der. Nurettin Ersin'in, bu sözlerle tepki vermesi üzerine Kemal Amca: "Bak paşam bu sözler bana da acı veriyor ama ben oğlum, 'Korkma yavrum, seni Türk ordusuna teslim ediyorum.' diyerek, kendi ellerimle teslim ettim. Onlarsa ertesi gün canına kıyıp, bana cesedini bile teslim etmediler. Şimdi size rica ediyorum, yalvarıyorum bana oğlumun bir suçunu söyleyin, hiçbir suç bulamadıysanız bari sırtından bir kurşunla vurup 'Kaçtı, dur emrine uymadı biz de vurduk.' deseydiniz. Ben de demek ki oğlumun gizlediği bir suçu varmış, bu yüzden devletten, adaletten kaçmış, suçluymuş, kaçmasaymış der kendimi teselli ederdim. Peki, şimdi ne yapayım; ağzına pompa sokup ciğerlerini parçalayarak öldürdüler oğlunu diyorlar." ifadeleriyle reaksiyon gösterir. Paşa çıkar gider.

Adalet de dahil olmak üzere, Ülkedeki bütün mekanizmaları kendi inisiyatif ve keyfiliklerine göre yeniden dizayn eden bir iradeden, elbette ki hakkı teslim etmesi beklenemezdi.

Sonuç: Faillerden ikisi onbirer yıl, diğeri ise beşbuçuk yıl hapis cezasına mahkum olur ancak Kemal Amca bunların gerçekte yakalanıp yakalanmadıklarını, cezalarını çekip çekmediklerini, mahkum edildilerse, cezalarını nerede çektiklerini bilmediğini, onların

filen mahkum edildiklerine inanmadığımı ve hiç kimseye güvenmediğini söylemişti.

Kemal Amca, yaşadığı büyük acı yetmezmiş gibi, bir de bu acının kendilerine niçin yaşatıldığına ilişkin devletine sorduğu soruların cevabını alamadan ayrıldı aramızdan.

O da Hak'ka yürüdü, fazla dayanamayarak.

Ölüm, bir hak evet. Ölüm sevgiliye kavuşmanın tadı. Onun, Rahman ve Rahîm olan kollarında ebedî bir varoluş. Ölümü bir yok etme olarak düşünenlerin aksine ölüm, Bâkî olan yüceler yücesinin varlığında sonsuzluk ırmağına kavuşmanın aralandığı ufuk kızılığı.

Bir yudum su istemişti Aydın Bey, son anlarında. Rabbi'ne kavuşmanın iftarı olacaktı. Bütün ömrünce sevgi orucu tutmuştu ve vakit iftar vaktiydi artık. Anlamıştı, "Gel!" deniyordu. Çağrıya icabet edecekti bütün benliğiyle.

Alemlerin Rabbi, "Hadi gel!" diyecekti de çağrıya uyup onun olmayacaktı. Atılmayacaktı sevgililer sevgilisinin kollarına. Meleklerin cennet şerbetleri ve serinliği ile ruhunu karşılamaya çıktıkları o ânın tadını çıkarmayacaktı.

Yüce isimlerinden biri de ŞEHÎD olan Allah'ına şehit olarak gitmek, Hz. Hüseyin gibi. Bir yudum suyla arasına girenlerin üzerinden aşarak Rabbinin elinden su içmek. Hasretini bir dağın altından çekip çıkarmak ve cennet beratı gibi kalbine sarmak. Kerbelâ'dan geldim, demek huzuruna. Efendim Hüseyin'in huyundan aktım çöllerin üzerine ve koşarak geldim. Kılıç yarası gül goncasıdır ruhumda, işte kokusu. Rabbim, Kerbelâ'yı topladım geldim. İftarımı yaptım geldim. Şehit oldum geldim. Senin bağışını umarak geldim. Ben, senin oldum. Senin olmayı cennetimin Kerbela'sı bildim, geldim.

Rabbim, Yasin sahibi Habibi Neccar'ın ölümü bildim hayatı. Keşke beni öldürerek dünyayı kurtardıklarını zannedenler de bilselerdi ölümün tadını, suyun tadını. Efendim Hüseyin'in, son nefesimde ruhumu dolduran kokusunu.

Bir yudum su istemişti Aydın Hoca'm son nefesinde, dilinde Allah Resûlü'ne selavatlarla.

Çok görmüşlerdi bir yudumcuk suyu.

O ise, iftarını katillerinin de bulunduğu dünyada açıp, Resûlullah'ın sofrasına oturacaktı hemen. Cennetin gençleri Hasan ve Hüseyin'in de bulunduğu sofraya. Efendiler efendisinin ellerinden tadacaktı şehadet nimetlerini. O, Muhammed Mustafa'ydı, her iki dünyanın efendisiydi ve her iki dünyanın da gönüllere inşirah veren tebessümüydü çünkü. Allah'ın Elçisi'nin ve torunlarının huzurunda sen de Hüseyin'sin artık iltifatlarıyla.

Bir yudum su istemişti Aydın Demirkol, Rabbi'ne kavuşacak olmanın sevinciyle.

Gecenin öteki yüzüne geçmişti.

Gecenin öteki yüzüne geçenler gibi.

Sır olmuştu...Bize sır olmuştu.

Toprak yıkanmıştı bir kez daha.

Geceyi çekmişti üzerine gözlerimiz kamaşmasın diye nurundan.

Şimdi yasinler ve gözyaşlarımla, el pençe azîz ruhunun karşısında, ömür nöbetimi tamamlamaya çalışıyorum; çocukluğumdan cennete uzanan yol üzerinde.

Sır olmuştu Aydın Hoca.

Allah'ın olmuştu.

Allah da onun olmuştu, büyük mürşit Darkavî'nin dediği gibi.

Bense, bir mahzunluğun buğusunda, yapayalnız bir hayal gibiyim hatıraların tertemiz sayfalarında.

Gecenin öteki yüzü, yüzümüzün aydınlık ve cennete bakan yüzüdü.

Aydın Hoca'mın yüzüdü.

Ve koşarak gittiği sevdiklerinin yüzü.

“Gel!” denmişti:

“Kullarımın arasına katıl ve cennetime gir.”

ÇOK YAŞANMIŞ BİR HİKÂYE/ BAŞÖRTÜSÜNÜN ÇARE/SİZ HİKÂYESİ

Hatice GÜLER / Ankara 1

- 28 Şubat'ın rüzgârında savrulurken
hiçbir yere “tutunamayanlar”a -

Devlet memurluğuna 05.01.1987 yılında Diyanet İşleri Başkanlığında Kur'an kursu öğretmeni olarak başladım. İmam hatip liselerinde kadın öğretmenlerin başörtülü olarak görev yapmalarının yaygınlaşması üzerine 17.04.1989 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığına geçtim ve Ankara Tevfik İleri İmam Hatip Lisesinde 1997 yılında yaşanan toplu sürgüne kadar meslek dersleri öğretmeni olarak görev yaptım.

1997-98 öğretim yılının ikinci dönemi soruşturmalarla geçti. Okulda başörtülü öğretmenler olarak sayımız bir hayli fazlaydı. Seksenin üzerinde öğretmen sürgün edildi. Millî Eğitim Bakanlığı tarihinde o güne kadar bu derece kalabalık öğretmen grubu sürgün edilmiş miydi, bilmiyorum. Çoğumuz yıllardır öğretmenlik yapıyorduk, üstelik aynı kıyafetle... Herhangi bir yasal değişiklik falan da olmamışken kıyafetimiz sebebiyle ilk kez suçlanıyorduk. Aslında çoğumuz başörtülü ola-

rak öğretmenliğe başvurmuş, öğretmenlik sınavına girmiş, başvurularında başörtülü fotoğraf kullanmış olan kimselerdik. Yıllarca, çalıştığımız okullar genel teftiş kapsamında denetlenmiş, çalışmalarımız terfi ve teşekkürle taltif edilmişti. Bazen istisnalar da oluyor, görev aldığımız programların bir kısmında özellikle ön planda görünmemiz istenmiyordu. Bir edebiyat öğretmeni olarak okulunuzun münazara veya yarışma ekibini çalıştırabilirdiniz ama bir başarı elde edildiğinde, bir ödül söz konusu olduğunda o törende sizin olmamanız tercih edilebilir, yerinize başı kapalı olmayan bir öğretmen arkadaşınız katılabilirdi.

Başörtülü kadınlar kamusal alanda fazla görünür olmaya başlamıştı. Oysa “daha önce bu tiplerle hiç karşılaşmadığı” söyleniyordu zamanın Cumhurbaşkanı tarafından. Bu işin artık kökten halledilmesine karar verildi 28 Şubat sürecinde. Soruşturmaları yoğun olarak yaşayan Ankara’daki üç imam hatip lisesinde görev yapan arkadaşlar bir araya gelmeye başladık. Böylece Başkent Kadın Platformu içinde Kamu Personeli Kadın Dayanışma Girişim Grubunun temellerini atmış olduk. İsmimiz biraz uzundu ama olsun, bizi tanımlıyordu. Tayinlerimizin çıktığını öğrenmiştik. Gene de vazgeçmeyip aramızda gruplar oluşturarak siyasi partilerin il, ilçe merkezlerini ve kadın kollarını; milletvekillerini, farklı kesimden sivil toplum kuruluşlarını ve sendika merkezlerini ziyaret ettik, derdimizi anlatmaya çalıştık. Bazı yerlerde Refah Partisinin kadın kolları gibi algılanıp tepki aldık. Mesela Anavatan Partisinin Yenimahalle İlçe Merkezine gittiğimizde bir milletvekili ile görüştük ve böyle ilginç bir muameleyle karşılaştık. Bize “karşı” partinin kadınlarımızı gibi davranıldı, hatta orada bulunan bazı parti üyeleriyle arkadaşlarımız arasında arbede yaşandı. Yine Anavatan Partisini ziyarete gittiğimizde kadın kolları başkanı bize “Artık

Özal dönemi bitmiştir, şu an bizim çağdaş bir liderimiz var: O da Mesut Yılmaz. Çağdaş bir Türkiye görüntüsü içinde sizlere yer olduğunu zannetmiyorum.” dedi.

İlk zamanlar toplantılarımızı farklı vakıf ve derneklerin mekânlarında yaptık. Bu kuruluşlar içinde bize en çok kapısını açan Ankara İmam Hatip Lisesi Mezunları Derneği idi. Derneğin başkanı bize, o dönemde kabinede görev yapan Recai Kutun Bey’in kendilerini ziyarete geleceğini ve bir ara bizimle görüşmesini sağlayabileceğini söyledi. Biz de yaşadıklarımızı anlatmak için yüz yüze görüşmeyi istedik. Görüşmemizde, Ankara’daki üç imam hatip lisesinden yüz yetmişin üzerinde öğretmenin sürgün tayinlerinin çıktığından, alınan cezalardan bahsettik. Yaşadıklarımızı küçümsermiş gibi bir tavırla “Durun bakalım, uyarı, kınama cezaları, sürgün daha bir şey değil. Bakın ordudakilerin hepsi atılıyor. Siz daha o aşamada değilsiniz.” dedikten sonra, imam hatip lisesinde çalışan gelininin bu olaylar sonucu istifa ederek evde oturduğundan bahsetti.

Bütün bu çabalarımız çok da bir işe yaramadı, sadece yaşadığımız sıkıntıları kamuoyuna duyurmuş olduk. Durumumuz bazen çarpıtılarak da olsa medyada yer aldı. Neticede hepimizin 1997-98 öğretim yılının başında okulumuzla ilişkisi kesildi. Daha önceden tayin listesini inceleyip hangi bölgeye, hangi okula gönderildiğimizi öğrenmiştik. Ben Batıkent tarafına gönderilen tek öğretmendim: Kardelen İlköğretim Okulu. Birçoğumuzu yeni okullarımıza başlama tedirginliği sarmıştı. Çünkü daha önce tayini çıkan arkadaşlarımızın yeni okullarında göreve başlarken zorluklar yaşadıklarını, engellendiklerini duymuştuk. Herhangi bir sorun olduğunda tutanak tutmak veya birbirimize şahitlik yapmak için yeni okullarımıza yalnız gitmemeye karar verdik.

Arkadaşlarımla sık sık telefonlaşıyorduk. Şu an hatırladığım en belirgin şey, onlardaki endişeydi. Görevine başörtülü devam etmek isteyenler arasında, eşinden destek göremeyenler çoğunlukta idi. “İki şeye itaat edilir, birincisi Allah’a ikincisi devlete.” diyen eşlerin sayısı fazlaydı. Asıl sorun buradaydı, bu iki itaat merciinden hangisi öncelikli olmalıydı? Başını açmama konusunda kararlı olan genç bir edebiyat öğretmeniyle telefonda konuşurken eşinin “Donkişotluğun lüzumu yok, kime karşı direneceksiniz? Yarın herkes başını açar, ortada kimse kalmaz.” diye yüksek sesle konuştuğunu duyuyordum. Yeni okulumda okul müdürünün derslere nasıl gireceğimi sorması üzerine “Bunca sene nasıl girdiysem, öyle.” dedim.

Herkes durumdan haberdardı. *Star* gazetesi “Millî Eğitim Bakanlığında büyük bir temizlik olacağı, irticai faaliyetlerde bulunan öğretmenlerin görev yerlerinin değiştirileceği” şeklinde bizi ima eden manşetler atmıştı. Üstelik isimlerimizi ve okullarımızı deşifre etmişti. *Star* gazetesi hakkında basından sorumlu savcılığa suç duyurusunda bulunduk ama dava takipsizlik kararıyla sonuçlandı.

Soruşturmalar hızla başladı ve devam etti. Tutanaklar tutuluyor, imzalamam isteniyordu. Okul müdürü kabul etmediğimi görünce diğer idarecilere imzalatıyordu. Bu işi müdür epey bir zaman sürdürdü. İdarecilerin bazıları milliyetçi insanlardı. Haberim olursa kendisinden daha farklı bir muamele bekleyeceğimi düşünen okul müdürünün babasının imam olduğunu çok sonra öğrenecektim.

Yeni okulumda günlük ders programı hazırlanırken bazı veli ve öğretmenlerin tepki gösterecekleri düşünülerek bayrak töreni saatlerinde bana ders verilmedi.

Okulun açıldığı ilk gün öğretmenler odasına girdim ve selam vererek kendimi tanıttım. Herkes döndü

baktı, hafifçe “Hoş geldiniz.” diyenler oldu. Bir süre benimle konuşan, ilgilenen olmadı. Aradan birkaç tenefüs geçti, matematik öğretmeni bir arkadaş dolabından bardak çıkararak “Çay içer misiniz?” diye sordu. O zamanki yalnızlığımı anlatamam. Yeni bir okula gitmişsiniz, sormak istediğiniz şeyler oluyor, kimden yardım istesem diye kiminle konuşsam diye düşünüyorum. Ben yokmuşum gibi davranıyorlar, benimle konuştuklarında yanlış anlaşılacaklarını düşünenler oluyordu. Zamanla aramızda az da olsa diyalog kuruldu. Özellikle Ramazan ayının rahmet ve bereket ayı olduğunu o sene bizzat tecrübe ettim diyebilirim. Oruç tutan arkadaşlarla iftar saatini takip eden teneffüste bir araya geliyor ve evden getirdiğimiz yemekleri beraberce yiyorduk. Hiç unutmuyorum, oruç tutmayan bir arkadaş kendi pişirdiği menemeni getirerek “Biraz da ben sevap kazanayım.” demişti. O iftar sofraları daha önce benimle konuşmayan bazı arkadaşlarla da aramızda bir bağ kurulmasına sebep oldu.

Kardelen İlköğretim Okulunda benim dışımda başörtülü olan iki arkadaşım daha vardı. Sınıf öğretmeni olan okul bahçesinde başını açıyordu. Bazen kendisi ile konuşurken başını açtığı için bir mahcubiyet hissettiğini anlıyor, onu teselli etmem gerektiğini düşünüyordum. Ama şunu anlamıştım: Birilerine boyun eğmek yetmiyor sadece, eğilmeni de istiyorlar. O arkadaşım okul bahçesinde başını açmasına rağmen müdür ondan bahçenin dışında da açmasını istemişti. Diğeri ise sınıf öğretmeni idi. O sadece okul içerisinde değil, okula gelirken de başını açıyordu. Okul dışındaki özel hayatında başını kapattığını söylemişti. “Niçin okul dışında başını açıyorsun?” diye sorduğumda, kendisini okul dışında örtülü gören velilerin çocuklarını okula kaydettirirken özellikle onun sınıfına çocuklarını vermek istemediklerinden dolayı mecbur kaldığını söyledi.

Müdür tutanak tutmaya devam ediyordu. Nöbetçi olan öğretmenlerden bazıları da nöbet defterine benimle ilgili notlar düşüyorlardı. “Din Kültürü Öğretmeni Hatice Güler okula başörtülü olarak gelmiş, derslere girmiş, okul koridor ve bahçesinde bulunmuştur.” şeklinde yazılar yazıp altını imzalıyorlardı.

Müdür bir gün bana “Hoca hanım sen bu şekilde okula gelmeye devam ediyorsun. Ben sana soruşturma açmak mecburiyetinde kalacağım, sakın alınma.” dedi. Ben de “Hocam yapmanız gerekeni yapın ama yetkilerinizin dışına çıkarsanız ben de sizi gerekli yerlere şikâyet ederim, siz de alınmayın.” dedim. Sonra benim savunmamı istedi, yasal sürenin sonunda yazılı olarak verdim. Ceza vermek için yedi gün süresi vardı ama bir sonraki teneffüste beni odasına çağırdı, uyarı cezası verdi. O kadar acele verilmiş bir cezaydı ki okul müdürü kaşesinin altına imza atmayı bile unutmuştu. Ben de bu cezaya müdürün amiri konumundaki İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bir dilekçeyle itiraz ettim. Aslında pek umudum yoktu, sırf müdürle uğraşmış olmak için bunu yapmıştım. Aradan bir iki hafta geçmişti ki müdür beni odasına çağırdı ve “İlçeden seni aradılar, gitmen gerekiyormuş. Beni İlçe Millî Eğitime şikâyet etmişsin, seni haklı bulmuşlar. Bundan sonra seninle uğraşmayacağım, İlçe kendisi uğraşsın.” deyince şaşır-dım. İlçeye gidince anladım ki müdürün verdiği uyarı cezasını kaldırmışlardı. Çünkü sürgün tayinle birlikte maaş kesim cezası da almıştım. Dolayısıyla aynı suçtan bir üst ceza alınmışsa daha sonra aynı suçtan bir alt cezanın verilemeyeceği gerekçe gösterilerek müdürün verdiği uyarı cezası iptal edilmişti. Gerçekten de müdür bey ondan sonra benimle uğraşmadı.

O döneme ait zihnimde tazeliğini koruyan bir olayı anlatmak istiyorum. 1998 yılında öğretmenler odasının sigara içenler-içmeyenler şeklinde ayrılmasına ilişkin

uygulama başlamış mıydı kesin bilmiyorum. Bir gün müdür bey bana “Hoca hanım siz sigara içmiyorsunuz, boş derslerinizde ve teneffüslerde burada oturabilirsiniz.” diyerek kendi odasının yanındaki küçük girişi gösterdi. Koridor gibi küçük bir yere birkaç tane sandalye konulmuş o kadar. Yani sigara içmeyenler odasından ziyade benim için hazırlanmış gibiydi. Sigara içmeyen diğer öğretmenler nereye, nasıl oturacaklardı? Tabii ben orada oturmayı, diğer öğretmenlerden yalıtılmayı kabul etmedim. “Ben burada tek başıma mı oturacağım?” dedim. Bir süre geçtikten sonra başka bir oda sigara içmeyenler için düzenlendi. Fakat çoğunluk sigara içtiği için üç dört kişinin dışında kimse orada oturmuyordu.

Derslere girdiğim ilk haftalarda bazı sınıflarımda bir iki öğrencinin tepkisiyle karşılaştım. Sekizinci sınıflardan birinde dersimi işlerken bir erkek öğrenci ayağa kalktı ve “Menemen’de Kubilay’ın başını kesen, Deniz Gezmiş’i asan, Sivas’ta insanları yakan görüşte bir öğretmen istemiyoruz.” dedi. Ben de kendisine ismini sorarak yakın tarihimiz konusunda öğrenmesi gereken çok şey olduğunu söyleyerek dersime devam ettim. Ama öğrencim daha sonraki derslerde de sorun çıkarmaya devam etti. Orta ikinci sınıflarda Burcu isminde sürekli dinî konularda sorular soran çok akıllı bir kız öğrenci vardı. Fakat tavrı öğrenmekten ziyade sorgulamaya yönelikti. Ben de sabırla kendisine cevap vermeye çalışıyordum. Burcu bir gün bana “Öğretmenim biliyor musunuz, ben başlangıçta sizden hiç hoşlanmadım. Kıyafetiniz beni rahatsız ediyordu. Bu yüzden gıcıklık olsun diye size sorular soruyordum. Ama siz bana hep sabırla cevap verdiniz, şimdi daha farklı düşünüyorum, görüşlerim değişti.” dedi ve sene sonunda kendisinin ördüğü dantel bir peçeteliği hediye etti. O dönemde basında başörtüsüne ilişkin o kadar önyargılı haberler

yapılıyordu ki başörtülü bir öğretmenle ilk kez karşılaşan öğrencilerden bazıları olumsuz tepki veriyorlardı. Fakat öğrencilerimle iyi bir diyalog kurduğumu düşünüyorum. Teneffüslerde, öğle tatillerinde etrafıma toplanırlar, sohbet ederdik. Bazıları yavaşça eğilir ve “Biliyor musunuz öğretmenim, benim annem de ablam da sizin gibi giyiniyor.” derlerdi. Özellikle kandil günlerinde öğretmen ve diğer memur arkadaşlarla aramızda dinî bir bağ kuruluyor gibi geliyordu bana. Yani bana dinî konularda akıllarına takılan ya da öğrenmek istedikleri şeyleri soruyorlar ya da paylaşıyorlardı.

Hiç unutmuyorum bir kandil ertesi günüydü, öğretmenler odasına bir veli gelip din kültürü öğretmeniyle görüşmek istediğini söyledi. Beni gösterdiler ama peşinden de merakla bakıyorlar ne olacak diye. Veli yanıma gelip benimle tokalaştı ve “Size teşekkür etmeye geldim hocam. Dün oğlum okuldan eve gelirken bana çiçek almış. Niye aldığını sorunca din kültürü öğretmenimiz ‘Bugün kandil, anne babalarınızın, büyüklerinizin hayır duasını alın. Mümkünse hediye de alabilirsiniz.’ demişti, onun için bu çiçekleri aldım, dedi. Daha sonra çocuğunun, dedesini ilk kez arayarak kandilini kutladığını, bundan dolayı çok duygulandığını, bu yüzden ziyarete geldiğini belirtti.

Velilerimden ilginç hediyeler aldığım da oldu. Altıncı sınıflarda çalışkan bir öğrencim bir gün ders çıkışı yanıma geldi ve “Öğretmenim size babamın gönderdiği rozeti takabilir miyim?” dedi ve ceketimin yakasına Atatürk rozeti taktı. Sonradan babasının üst düzey bir subay olduğunu öğrendim. Daha da ilginç o yıl Öğretmenler Günü’nde bir öğrencim yanıma gelerek “Öğretmenler Günü’nüz kutlu olsun öğretmenim.” diyerek elindeki hediye paketini uzattı. Teşekkür ederek aldım ama paketin ağırlığı dikkatimi çekti. Evde açtığımda içinden seramik bir pano üzerinde kabartma Atatürk portresi çıktı.

O günlerde sanki bir ateş topu gibi olmuştuk, kimse bizi koruyor pozisyonuna düşmek istemiyordu. Bazı erkek öğretmen arkadaşlar kimsenin olmadığı zamanlarda benimle konuşmayı tercih ediyorlardı. Selam veriyorlar, kendi eşlerinin de örtülü olduğunu söylüyorlardı. Nöbetçi olduğum günler boş derslerimde okula yakın olan bir camiye namaz kılmaya gidiyordum. Başka bir arkadaşım ise okul büfesinin arkasında bir yerde namaz kılıyordu. Benim camiden geldiğimi görünce “İyi ki farklı yerlerde namaz kılıyoruz, yoksa yanlış anlaşılabilir.” dedi. Belki de benimle beraber hareket ediyor gibi anlaşılacak istememişti.

Genel teftişte müfettişler dersime girmediler. Müdür bey panik içinde müfettişlerin benimle görüşmek istediğini söyledi. Müfettişle tanıştım. Bana uzun uzun yıllardır mesleğini yaparken karşılaştığı üçkâğıtları, yolsuzlukları, bazı siyasilerin çevirdiği dümenleri anlattı, hatta isimlerini vererek ileri geri konuştu. Ben sessizce dinledim, bir yandan da müfettiş acaba benim ağzımdan laf almak mı istiyor diye aklımdan geçiriyordum. Sonunda bana “Bu kadar namussuzların içinde bir de senin gibi namuslularla uğraşmayalım.” dedi.

Sene sonu yaklaşmıştı. Müdür muavini Çankaya ilçesi Sokullu Mehmet Paşa İlköğretim Okuluna tayinin çıktığını söyledi. Okulların kapanmasına iki hafta vardı, yazılılarımı okumamıştım, notlarımı vermemiştim. Millî Eğitim Bakanlığı eğitimin aksamaması için atamaların sene sonuna kadar durdurulduğuna ilişkin bir genelge yayımlamıştı. Bundan haberim oldu, fakat müdür ilişkiğimi kesmek için ısrar ediyordu. İlçeden bir bilgi gelmediğini söyleyip ilişkiğimi kesti. Yenimahalle İlçe'ye gittim, tevafuk bu ya bizleri imam hatipten süren kararnamenin altında imzası olan kişi ile görüşüm. Hemen yanımda okul müdürüne telefon ederek “Hocam sen niye Hatice hanım ile bu kadar uğraşiyor-

sun? Tayini çıkanların ilişiği sene sonuna kadar kesilmeyecek diye size faks göndermedik mi? Zaten hoca hanımın tayini çıktı. Őimdi kendisi okula gelecek, hemen göreve geri başlatacaksın.” dedi. Ben tekrar okula gittim, ilişik kesilme işlemlerim iptal edildi, görevime devam ettim. Sene sonunda kimsenin okulda olmayacağını dūřündüđüm bir saatte okula giderek ilişiğimi kestim. Bir kutu tatlı ya da çikolatayla onlara veda etmek isterdim ama sulu gözlülüğüme engel olamayacağım için yapamadım.

SONA DOĞRU: SOKULLU İLKÖĞRETİM OKULU

Yeni okuluma gittim... Müdürle tanıştım... Başörtüsü konusunda tavrı bayağı sert görünüyordu. Göreve başlama işlemlerimi yaptırırken memure, ayaküstü bir zamanlar kendisinin de başörtülü olduğunu anlattı. Kırk yıllık bir okuldu ve hiç din kültürü öğretmeni atanmamıştı. Derslere emekliliği gelmiş bir sınıf öğretmeninin girdiğini öğrendim.

Eylül ayında okullar açılmadan, öğretmenlerin katılmak mecburiyetinde olduğu iki günlük bir seminer çalışması vardı. O sene Őehit Teđmen Kalmaz İlköğretim Okulunda yapılyordu ve Turhan Feyziođlu İlköğretim Okulu öğretmenleri de katılıyordu. Seminerin yapılacağı okulun adresini öğrendim. Hilton Oteline yakın bir yerdeydi. Ben salona girdiğim andan itibaren bütün gözler bana çevrildi. Kendime yer bulmakta zorlansam da sonunda boş bir yer bulup oturdum. Hiç kimsenin sizinle konuşmadığını dūřünün... Üstelik kendi okulumda da yeni olduğum için kimseyi tanımıyordum. Müfettiřlerin anlattıklarını dinliyor, not tutuyordum. İlk gün geçti. İkinci gün gittiğimde daha salona girmeden laf atmalar başladı. Benim alıştığım

okulda beden eğitimi dersine giren bir bey “Arkadaşlar kılık kıyafet serbestmiş. Niye haberimiz olmadı? Ben de mayomla gelirdim.” diyordu. Bu cümleyi sene boyu bana karşı sürekli söyledi. Seminerde Turhan Feyzioğlu İlköğretim Okulundan başörtülü bir arkadaş vardı, başını açıyordu. Ona atıfta bulunarak medeni bir şekilde kurallara uyup başını açtığı, benimse başörtülü olarak Cumhuriyet’e meydan okuyarak aralarında bulunma cüretini gösterdiğimi söylemeye başladılar. Neyse seminer başlıyordu ki salonda sesler yükseldi. Beş on kişilik bir grup ayağa kalkarak “Seminere başlamadan önce halletmemiz gereken bir mesele var.” dediler. Müfettiş beyin ne olduğunu sorması üzerine “Aramızda bulunan birisinin salondan dışarı çıkarılmasını istiyoruz.” dediler. Bu arada peş peşe kalkıp söz almaya başladılar: “Dünden beri aramızda kıyafetiyle Atatürk devrimlerine, laik Cumhuriyet’e meydan okuyan birisi var. Başka örtülü arkadaş da var ama o başını açıp kurallara uyuyor.” Müfettiş sorunun ben olduğunu anlayınca “Lütfen sakın olun, bakın dünden beri demokrasiden, hoşgöründen söz ediyoruz. Biz zaten arkadaşımız türbanlı geldiği için kendisi hakkında tutanakları yazıp imzaladık, gereken yerlere bildireceğiz. Ama beni dinlemeye gelen meslektaşımı da dışarı çıkaramam, yerlerinize oturun.” demişti ama bu bile salondakileri sakinleştirememişti. Birkaç kadın öğretmen sandalyelerine vurarak Merve Kavakçı olayına atfen “Meclisteki defoldu gitti, bu da gidecek.” derken yaşlı bir bey kalktı, “Daha önce Çankaya bölgemizde böyle bir şeye şahit olmuş muyduk arkadaşlar? Bugün bir kişiye izin verirse seneye iki kişi olurlar. Bir ağaca böcek dadanırsa ondan kurtulmak için dedete kullanırız değil mi?” diyordu. Ben olanları sadece izliyor, madem buraya geldim güçlü bir şekilde sonuna kadar durmalıyım diye düşünüyordum. Yanımda oturan -ki sonradan uzun yıllar müdürlük yaptığım öğrendiğim bir hanım- “Ayıp oluyor arkadaşlar, herkes

zaten tatil dönüşü serbest kıyafetle gelmiş, neredeyse iç çamaşırı gibi kıyafetlerle gelenler var. Bir kişinin üzerine niye bu kadar gidiliyor?” deyince emeklilik yaşına gelmiş olan bir başkası “Hayatım türbanlıyı savunmak sana mı düştü? Çok istiyorsan sen de başına türban tak.” dedi. Belli sendika mensubu on-on beş kişi ayağa kalkarak müfettişe “Görüyoruz ki türbanlı birisinin tarafını tutuyorsunuz, o çıkmazsa biz çıkarız.” deyip salonu terk ettiler.

Ortalık sakinleşti derken ön taraftan bir gürültü yükseldi ve başımı açtığı için bana örnek gösterilen arkadaşım salondan çıktı. Ona da “Git türbanını tak gel, ona arka çık.” gibisinden laf atıyorlardı. Sonradan öğrendim ki, o arkadaşım bana yapılan hakaretlere dayanamamış ve beni destekleyici birtakım şeyler söylemiş. O yüzden ön tarafta gürültü kopmuş. Seminere ara verildiğinde müfettiş beyle selamlaştık, bana “Niye seminere geldin hoca hanım? Bunların olacağını tahmin etmen gerekirdi.” dedi.

Seminerde olanları birkaç arkadaşım ile konuştum, bir şeyler yapılmasının gerektiğini söylediler. Sonunda sendikalardan birisinin Çankaya ilçe başkanı olan bir beye ulaştım, kendisi seminerin yapıldığı okulun müdürünü tanıyordu. Yanına gidip olanları anlattığımda hemen seminerin yapıldığı okulun müdürünü aradı. Hâl hatır sorduktan sonra lafı seminerde olanlara getirdi. Telefondaki ses “Dün seminere başörtülü bir öğretmen geldi, ortalığı karıştırdı.” deyince öfkelenildi “O başörtülü gelmiş de diğerleri nasıl gelmiş? Bu ülkede bir tek başörtüsü mü yasak? Sen okulunda seminere katılan öğretmenlerin güvenliğinden sorumlu değil misin? Hoca hanım şu an yanımda. Bana neler olduğunu anlattı. Kendisiyle okula geleceğim. Ya bana olay çıkaranların kim olduklarını söyleyeceksin ya da bize öğretmen resimlerinin olduğu duvar panosunu göste-

receksin. Hoca hanım kimin kendisine hakaret ettiğini teşhis edecek onun hakkında gerekeni yapacaksın.” dedi. Seminerde salonun arka tarafında oturduğumu, insanların yüzlerini göremediğimi, yani tanıyamayacağımı söyledim. “Kendi çalıştığınız okulda samimi olduğunuz birileri varsa onlar size yardımcı olsunlar.” dedi. Ama ben okulumda yeniydim ve tanıştığım hiç kimse yoktu.

Olaylı seminerin akabinde, yapılanlardan cesaret alan okulumdaki bazı öğretmenlerin beni sene başı öğretmenler kuruluna almama yönünde planlarının olduğu haberini aldım. Hatta ana sınıfı öğretmeni bir arkadaş diğer öğretmenlere şöyle diyordu: “Arkadaşlar onun eline koz vermemek için o bu okuldan gidinceye kadar kıyafetlerimize dikkat edelim, yönetmeliğe uygun giyinelim.” Kurul toplantısı öncesinde eşimle beraber müdür beyin odasına gidip öğretmen arkadaşların beni kurula almama planları konusunda kendisini uyarmak istedim. Zaten müdür seminerde olanları duymuş, yapılanları tasvip etmediğini söylemekteydi. Ben de “Hocam bu okulun amiri sizsiniz, ben kurul toplantısına ilişkin bazı arkadaşların planlarını duydum, bu konuda sizi haberdar etmek istedim. Eğer kurula katılmamı sağlayamayacaksanız ben savcılığa veya kaymakamlığa dilekçe vereceğim.” dedim. Müdür “Olmaz öyle şey. Ben buranın amiriyim. Gerekeni yaparım. Endişeniz olmasın.” dedi. Kurul toplantısında, açılış için İstiklal Marşı ve saygı duruşuna geçilecekti ki tepkiler başladı. Müdür hemen “Arkadaşlar burada amir benim. Kılık Kıyafet Yönetmeliği’ne uymayan arkadaşlarımız olabilir. Ben yetkilerimi kullanıyor, yönetmelikler çerçevesinde gerekenleri yapıyorum. Sizi ilgilendiren bir durum yok.” diyerek herhangi bir olaya mahal vermedi.

Ders programım verildi, derslerime girmeye başladım. Zümre kararları, yıllık ders programı ve ödev ko-

nularını tespit ederek müdür beye imzalatmaya gittim. Müdür hepsini inceledi, sonra yıllık ders programındaki ünitelerde Atatürk'ün görüşlerinin yazıldığı bölümü göstererek "Hoca hanım sen bu sütunu iyice doldur, hiç boş yer kalmasin. Atatürk ile ilgili her şeyi yaz, zaten soruşturman devam ediyor, müfettişler takar sonra karışmam." dedi.

Okullar açıldıktan sonra, ikinci öğretmenler kurulu toplantısı yapılacaktı. Gündemin en önemli maddesi Kılık Kıyafet Yönetmeliğiydi. Hatta bir arkadaş takıldı, "Müdür bu defa seni harcayacak" diye. Neyse toplantı başladı, sıra kılık kıyafet maddesine gelmişti ki sınıf öğretmeni bir arkadaş ile müdür arasında bir tartışma çıktı ve kurul toplantısı tamamlanamadan bitti.

Ramazan ayı geldiğinde müdürün tavırları değişti. Sanki oruç tutanlara meydan okurmuş gibi bir hâli vardı. Mesela veli toplantısı Ramazan ayında yapılmıştı ve velilerle konuşmak için elinde çay bardağıyla sınıfları dolaşıyordu. Kime saygı, oruç tutana mı tutmayana mı? İftar saati esnasında sınıfları gezerek hangi öğretmen öğrencilere oruçlarını açmalarına izin veriyor diye araştırıyordu. Onun asıl derdi iftar vakti beni suçüstü yakalamaktı. Bunu sezdiğim için oruç tutan öğrencilerime "Çocuklar dersimiz geçmesin, orucunuzu on dakika sonra zil çaldığında açın, daha çok sevap kazanırsınız." diyordum. Bir keresinde müdürün oruç tutan öğrencilere "Niye oruç tutuyorsunuz, burası şeriat devleti mi?" diye bağırdığına şahit oldum.

İlk dönem bir şikâyet dilekçesi üzerine okula müfettişler geldi. Konu fotokopi paralarının toplanmasına ilişkin bir şeylerdi. Müfettişler gelmişken benim kıyafetimle de ilgilendiler. Sonuçta diğer konu kapatıldı, benimle ilgilenildi. Müfettiş "Hoca Hanım daha önce gecekondü bölgelerinde, imam hatip liselerinde başörtülü olarak çalışmış olabilirsin ama burada olmaz, bu-

rası Çankaya.” dedi. Ben de “Niye buranın rakımı mı yüksek? Bütün okullar Millî Eğitime bağlı değil mi?” diye sormuştum.

İkinci dönem okula sosyal demokrat, çok beyefendi bir müdür geldi. Soruşturmam Bakanlığa intikal ettiği için kendisiyle başörtüsü konusunda herhangi bir konuşmamız olmadı. 30 Mayıs 2000 tarihinde Çankaya Kaymakamı tarafından açığa alındım.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı haftasıydı. Okul müdürü telefonla aradı: “Hoca hanım kaymakam bey aradı, sizin Kılık Kıyafet Yönetmeliği’ne uygun bir şekilde 29 Ekim törenlerine katılmanızı istiyor. Eğer başını açarak törene katılırsanız sizi göreve iade edecekmiş. Daha sonrada görüşmek için sizi odasına bekliyormuş.” dedi. Yazılı bir tebligat yapıldığında görevime döneceğimi söyledim.

Açığa alındıktan sonraki süreç hukuki bir şekilde cereyan etmediği için kaymakam hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunmuştum. Sonra mahkemeye başvurdum. Sonuç olumsuz...

Millî Eğitim Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulundan savunmamı isteyen yazı geldiğinde dilekçe vererek dosyayı incelemek istediğimi bildirdim. Gelen cevabi yazıda belirtilen tarihte dosyayı incelemek için gittim. Cuma günüydü. İki görevli ile muhatap oldum, cuma namazına gitmek için acele etmelerinden anladım ki dindar kimselerdi. İncelemek için bir saat sürem olduğunu söylediler. İtiraz ettiğimde hiç oralı olmadılar. Ne de olsa cumaya gitmek için aceleleri vardı. İlginç bir tevafuk, imam hatip lisesindeki soruşturmamızda da muhakkikler önce cuma namazı kılmışlar, sonra sürgün yazılarımızı imzalamışlardı. Bir saatlik süre içinde dosyama şöyle bir göz gezdirebildim. Hakkımdaki suçlamalar neler, hangi tarihe ilişkin buna dair notlar

aldım. Bir öğrenci velisinin dilekçesi dikkatimi çekti. Veliler arasında başı örtülü olanlar ve olmayanlar şeklinde ayırım yaptığım, başörtülü velilerin çocuklarıyla daha çok ilgilendiğim şeklinde şikâyetle bulunuyordu. O veliyi okuldaki bazı öğretmen arkadaşların yönlendirdiğini de tahmin ediyordum. Birçok öğretmen arkadaşın benim yapıp ettiklerimi takip ettiklerinin farkındaydım. Soruşturma dosyama inceledikten sonra bir dilekçe yazmamı ve dosya inceleme hakkımı kullandığımı belirtmemi istediler. Dilekçemde savunmamı yazılı olarak yapmak istediğimi bildirdim. Olaylardan o kadar bıkmıştım ki sözlü savunma stresini kaldıramayacağımı düşündüm.

Bu süreçte müfettişlerin bitmek tükenmek bilmeyen görüşme talepleri oluyordu; yok savunmamı almaları gerekiyormuş, yok dosyayı kapatmaları için son bir kez benimle görüşmeleri gerekiyormuş. O görüşmelerden birinde müfettişle aramda çok ilginç bir konuşma geçti. Eşimin ne iş yaptığını, kirada oturup oturmadığımı falan sordu. Kirada oturduğumu öğrenince “Niye başınızı açmamakta ısrar ediyorsunuz? İşinizden olacaksınız, kirada oturan birisinin bunu göze alması çok saçma. Herhâlde bazı çevreler, sermaye sahipleri falan bir yerle mücadeleleri için sizi kullanıyorlar. Şöyle 100-150 kişi başınızı açmayın, atılın falan diyorlardır. Eminim ihraç edildikten sonra daha iyi şartlarda işleriniz hazırır.” şeklinde sözler sarf etti. Herhâlde müfettiş bey görevlerinden ihraç edilen bu kadınların sermaye çevreleri dediği kesimden destek görmediklerini, sosyal güvencesi olmayan bazı arkadaşlarımızın daha sonra neler yaşadıklarını, iş aramak için gittikleri o kapılardan nasıl çevrildiklerini bilmiyordur.

Arkadaşlarımla çoğuna memuriyetten men kararı gelmişti. Öğretmenler Günü için onlara bir moral programı hazırlamayı düşündük. Belki de öğretmen olarak

okullarında geçiremeyecekleri ilk öğretmenler günü idi onlar için. Epey kalabalıktık, hatta Kanal 7 televizyonu çekim yapıyordu. Bir ara eşim beni arayarak müdürümün eve telefon edip benimle görüşmek istediğini söyledi. İhraç kararımın geldiğini tahmin ettim. Daha öncesinde arkadaşlara “İster misiniz ihraç kararım öğretmenler gününde gelsin?” diye takılıyordum, sanki içime doğmuştu. Okulu aradığımda müdür bey “Hoca hanım devlet memurluğundan çıkarıldığınıza ilişkin yazı geldi maalesef. Ama lütfen bugün gelmeyin. Öğretmenler Günü’nde ilişkinizi kesmek istemem. Pazartesi günü görüşürüz.” dedi. Öğretmenler Günü’nde böyle bir haber almak herkesi etkilemişti. Arkadaşlarla çekim yapmakta olan Kanal 7 muhabiri benimle ilgili gelişmeleri duyunca haber merkezini arayıp görüşmüş. Benim yanıma gelip “Ahmet Hakan sizi Haber Saati’ne çıkarmak istiyor. Zaten bugün başörtüsü sebebiyle görevlerine devam edemeyen öğretmenlerle ilgili bir bölümümüz var.” deyince programa katılmaya karar verdim. Akşam stüdyoya girdiğimde ekranda benimle ilgili alt yazının geçtiğini gördüm. ‘Öğretmenler Günü’nde ihraç edilen öğretmen az sonra Haber Saati’nde’ gibi bir şey. Yaşadığımız sürece ilişkin şeylerin yanı sıra duygusal anlamda birkaç söz sarf ettim herhâlde.

97 yılında başlayan soruşturmalarla, müfettişlerle, sürgünlerle dolu dört yılın sonunda ihraç gelmişti. Artık sabahları kalktığımda derse yetişebilmek için iki vasıtaya binip okula gitme telaşım kalmamıştı. Her sabah evden çıkarken “Bugün müdür ne diyecek? Kim tutanak tutacak? Müfettiş gelecek mi? Dersten yine çağırılacak mıyım?” gibi şeyleri düşünmeme de gerek yoktu. 2000 yılında kışın kar yağışları sebebiyle o kadar çok kar tatili olmuştu ki önceleri kendimi kar tatilindeymişim gibi hissettim. Sonradan farkına varıyorsunuz ki bu geçici bir durum değil. Sabahları pence-

reden baktığımızda koşuşturan öğrencileri, okula gelen servis otobüslerini, öğretmen olduklarını anladığımız insanları görüyorsunuz ama siz orada yoksunuz. Okul zili çalıyor ama sizin için değil. Çocuğunuzun öğretmeni soruyor: “Annesinin mesleği bölümüne ev kadını diye mi yazayım?” Okulların ne zaman açılıp ne zaman tatil olduğu, ders müfredatında yapılan değişiklikler... Mecburen gündeminizden çıkıyor. Girdiğiniz ortamlarda “Öğretmen arkadaşımız, yani öyle idi.” diye tanıştırılıyorsunuz. Bazen “atıldı”, bazen “ihraç edildi”, bazen “meslekten menedildi”, bazen “devlet memurluğundan çıkarıldı” deniliyor hakkınızda.

Devlet memurluğundan çıkarıldıktan sonra hukuki açıdan davalarımı takip ettim. Bu sayede mahkemenin yolunu öğrenmiş oldum, kırkına kadar sicili temiz bir vatandaş olarak. İdari mahkemelerde davalar genellikle duruşmalı olmuyor, fakat biz iki arkadaş davalarımızı duruşmalı talep ettik. Mahkeme günüm geldi, savunmamı yaptım ama sonuç olumsuzdu. Oysa benim ihraç edilmeden önce Yüksek Disiplin Kurulunda savunma hakkım ihlal edilmişti. Usulden bozulmalıydı hâlbuki... Usulüne uydurulmuştu.

KARDELEN SÜRGÜNÜ

Adem GÖKSÜGÜR / Manisa

Yağmurlu bir sonbahar sabahı ıslak kaldırım taşlarındaki belli belirsiz yansımaları takip ederek hızlı adımlarla ilerliyordu. Avrupa'nın bu yağışlı iklimine alışmak zorunda olduğunu düşünürken nemli havayı derince ciğerlerine çekti. Memleketinin sıcak insanlarına olduğu kadar, sıcak iklimine de duyduğu hasret yine tüm benliğini sarmıştı. Bu yabancı ülkeye niçin gelmişti, aklı bunu bir türlü almıyordu. Sıla hasreti bir kurşun gibi üzerine geliyor ve tüm acımasızlığıyla içinde bilemediği bir yerleri delip geçiyordu. Kulağına aşına gelecek bir ses, "işte bu benim iklimime ait" diyebileceği tanıdık bir nağme duymak istiyordu. Çamlıca'da bir ağaç gölgesinde oturup, odun közünde pişirilmiş orta kahvesini yudumlararken hafif hafif gelen "kâtibim" ezgisi daha dün gibi aklındaydı. Şu an uzaklardan insanın içini çepe çevre kuşatan ince bir ezan nağmesi işitmek ne güzel olurdu. Yanık ve yankılı o İstanbul ezanlarını özlemişti. Bunları düşünürken kendinden o kadar geçmişti ki, yanından geçen bir otomobilin yağmurlu asfaltı ezerken çıkardığı o garip ses bile bu karmaşık

duygularını bölmeye yetmemişti. Yuvasından yere düşmüş yavru bir kuş gibi çaresiz hissediyordu kendisini. Geride bıraktığı tüm sevdikleri, bir film şeridi gibi akıp geçti hafızasından. Arkasından bir tas su döken annesinin, döktüğü tek şeyin bundan ibaret olmadığını ima edercesine gözyaşlarına boğulması, metin görünmek için kendini zorlayan ama gözyaşlarını içine akıttığı her halinden belli olan babası, henüz ikinci sınıfa geçmiş kız kardeşinin “ne olur gitme!” diyen o ağlamaklı bakışları, pencerelere çıkmış dualar eşliğinde el sallayan komşuları bir bir gelip geçti gözlerinin önünden. İçinde kopan fırtınalar, dokunsalar yağmur getirecek yüklü bulutlara gebeydi adeta. Henüz yirmi bir yaşında, tüm ailesinden uzakta yaşamak zorunda olan genç bir kızdı.

Bütün bu düşüncelerden kurtulmak istercesine derin bir nefes aldı. Nefesi, ağlamayı yeni bitirmiş bir çocuğun aldığı ani kesintilerle bölünmüş derin bir nefes gibiydi. O rutubetli kokuyu burnunun tüm hücreleriyle hissetti. Kendisini toparlamalı ve güncel konular üzerinde yoğunlaşmalıydı. Bu gün önemli bir sınav verecekti. “İlkel insanlarda sosyal tabular” konulu seminerini Profesör Schneider’e sunacaktı. Ülkesindeki ilkel tabular nedeniyle, buralarda sürgün gibi yaşamak zorunda olduğunu hatırladı. Schneider’in bu konuyu özellikle seçtiğini ve Viyana kuşatmalarının rövanşımışçasına önemseydiğini hissediyordu. Türk öğrencilerin gözünün içine baka baka o meşhur kuşatmalara yeri geldikçe az göndermeler yapmıyordu. Aslında yeri gelirse de bir fırsatını bulup dokundurmadan zevk alıyordu. Kılık kıyafet konusundaki tabular sebebiyle ülkesini terk edip buralara eğitim için gelen bir Türk kızını köşeye sıkıştırmak Schneider için eğlenceli bir oyun gibi görünüyordu. Kırk beş yaşlarında sarı kısa saçlı, Nitsche’ninkileri andıran ve alt dudağını örten

sarı fırça bıyıkları ve Hitler'i aratmayan tok sesiyle sert mizaçlı bir adamdı. Türklerle yıldızı asla barışmayan bu profesörün kendisini çekmek istediği yöne gitmemek için araştırmasını farklı bir düzlemde incelemeye karar vermişti. Yaptığı araştırmalar sonucu, avcılık ve toplayıcılıkla yaşamlarını sürdüren ilkel toplumların kan, bebek ve cenazelere dokunmayı tabu kabul ettikleri sonucuna ulaşmış ve konuyu bu merkezde irdelemeye karar vermişti. Bu ilkel tabuların çağdaş uzantılarına da değinecekti kuşkusuz, ama kendisinin de mağduru olduğu bu iç sorunu, yabancı insanlarla paylaşmak niyetinde değildi. Bunu hayal etmek bile zoruna gidiyordu.

Kampus girişinde Antropoloji doçenti Grossman'a "Günaydın, Herr Grossman!" dedi. Grossman kapının kenarına geçerek kibar bir reveransla "Günaydın Zehra!" dedi ve geçiş önceliğini kendisine verdi. Sonra da acelesi varmışçasına hızlı adımlarla Zehra'yı geçerek uzaklaştı. Aynı manzaranın kendi ülkesinde de ege-men olmasını temenni ederken ağzından istem dışı iki sözcük dökülvermişti Zehra'nın:

—Kamusal alan...

Geniş koridorlarda bu iki sözcük, yankılanan ayak sesleri arasından kendine bir yol bularak dağılıp gitmişti. Belli belirsiz bir şeyler işiten Grossman arkasına dönerken:

—Bir şey mi dediniz Fräulein, diye seslendi.

—Hayır, özür dilerim bir şey yok...

Tüm duygularından sıyrılmak zorundaydı, derse yirmi dakika kalmıştı ve kendisini toparlamalıydı. Kantine doğru yöneldi. Kantinde, insanı sakinleştiren bir klasik müzik, Mozart'ın senfonilerinden biri çalıyordu. Viyana'nın yetiştirdiği büyük besteciler Mozart,

Schubert ve Strauss'un eserleri kentin önemli ortamlarında fon müzik olarak insanlara dinletilirdi. Gençler bu sayede kantinde sakin sakin sohbet ediyor ya da ders çalışabiliyordu. Zehra tanıdık bir sima arıyordu ki, kitap sayfaları arasına gömülmüş, bir taraftan okuyup bir taraftan da notlar alan Sıla'yı gördü, selam verdi ve masaya oturdu. Sıla Psikoloji öğrencisiydi ve Viyana'da işçi olan dayısının evinde kalıyordu. O da kıyafet tercihinden ödün vermemek için buralara gelmişti. Kendisine göre oldukça şanslı sayılırdı. Oysa kendisi tek odalı bir öğrenci evini bir arkadaşıyla paylaşıyordu. Alış-veriş, yemek, bulaşık, çamaşır derken gün bitiyor ve ders çalışmak için yeterince zaman bulamıyordu.

Sıla:

— Hayrola kızım, dokunsalar patlayacak gibisin. Kendini bırakma bu kadar!

Bunları söylerken bir yandan da Zehra'nın yanaklarına sağlı sollu öpücükler kondurdu. Almancayı pekiştirmek için aralarında Almanca konuşmayı tercih ediyorlardı. Bir yıllık dil eğitiminden sonra alınmış böyle bir karar, akıcı bir Almanca için isabetli olmuştu.

Zehra karamsar bir tavır takınarak devam etti:

— Daha önce konuşmuştuk, şu sosyal tabular konulu seminer geldi çattı. Semineri yazılı olarak hazırladım, bunu biliyorsun. Seminerin sözlü sunum aşaması beni korkutuyor. Schneider'in bahsedeceğimi zannettiği alana hiç değinmedim. Hararetle tartışmalar yaşansın istemiyorum. Bazen Sosyoloji'yi seçmekle hata yaptığımı düşünüyorum, senin gibi Psikoloji'yi seçmeliydim.

— Psikoloji'yi seçseydin, bu kez de iç dünyanda ko-pan fırtınaların psikanaliz uzantılarını seminer konusu olarak karşında bulurdun, bundan kuşkun olmasın. Sorun bölümlerde değil Zehra... Sorun evrim süreci

yaşayan ve özgürleşmenin eşiğinde olan ülkemizdeki yasakçı çevrelerin sende oluşturduğu depresif bozuklukta. Kafana takma, her gecenin ardından şafak sökmüyor mu? Tutturmuşsun bir sürgün edebiyatı, kendini perişan edip duruyorsun. Sürgün yoksunluk demek değildir. Kışın kupkuru kalan dalların, baharda sürgün vermesi gibi biz de baharı beklemesini bilmeliyiz. Peygamberimizi bir düşün... Sence onun hicreti bir sürgün müydü?

Olaylar o kadar hızlı geliyor ki, bir bakmışsın kıyafet özgürlüğü anayasadaki yerini almış, sonra da ver elini Türkiye... Hem buralarda eğitim alabilmek için çırpınan az öğrenci yok memleketimizde. Tadını çıkar...

— Böyle konuşması kolay Sıla! Sen bir bakıma ailenle birliktesin. Dayın, yengen, kuzenlerin... Bense bütün çevremden uzaktayım. Psikoloji okuyorsun ama içimde kopan fırtınaları tahlil etmekten oldukça uzaksın.

— Daha o konulara gelmedik güzelim...

Sıla'nın her zamanki gevrek gülüşü aslında Zehra'yı sakinleştirme çabasından başka bir şey değildi.

— Aslında haklısın. Sorun hassas ve kırılğan yapımdan kaynaklanıyor. Olaylar karşısında serinkanlı olmuyor, sağduyulu davranamıyorum...

Sıla mesleğinin gereğini yerine getirmişti. Ne de olsa psikolojinin batıdaki üstadı Freud'un bilim yaptığı kentte psikoloji eğitimi alıyordu. Zehra ne zaman sıkılrsa, soluğu bu yüzden Sıla'nın yanında alırdı. Koruyucu meleği yine görevini yerine getirmişti. Zehra bütün bu duygulardan sıyrılmak istercesine başını hafifçe sağa sola silkerek sitem etmeye başladı:

— Bu arada masana geldik Sıla’cım. Çayın kahven yok mu?

— İnsanda akıl mı bırakıyorsun şekerim! Ben çay alıyorum, sen...

— Kahve lütfen! Sütlü ve az şekerli olsun.

* * *

Seminer nihayet başlamıştı. Schneider’in bunaltıcı sorularını, karşı ataklarla bir bir savuşturuyordu Zehra. Akıcı Almancasını hiç kuşku yok, bu ve benzeri tartışmalar sayesinde kazanmıştı.

Schneider’in “Avrupa Birliğine bu yasakçı zihniyetle girmeyi planladığınıza inanamıyorum” ifadesi Zehra’yı çileden çıkarmaya yetmişti. Bu ani girişim zekice manevralarla bertaraf edilmeliydi. Schneider hamaset duygularıyla hareket etmeyi seven biriydi. O halde ona kendi yöntemleriyle karşılık vermek gerekiyordu. Ev arkadaşı Eda ile hafta sonu bu konuyu bir oyun gibi canlandırmışlardı. Eda, Schneider olmuştu ve olası sorularla Zehra’yı bunaltmıştı. Evde oynanan bu tiyatro şimdi işini kolaylaştırıyordu.

Zehra devam etti:

— Köklü bir uygarlık deneyimine sahip olan ülkemiz, bu iç sorunlarını halletme aşamasındadır Herr Schneider. Bu sorunlarımız çözüme ulaştıktan sonra, aynen ortaçağda yaptığımız gibi sadece Avrupa’yı değil tüm dünyayı uygarlık açısından nasıl şekillendireceğimizi göreceksiniz. Bundan sakın kuşkunuz olmasın.

Bunları söylerken kendinden o kadar emindi ki, ses tonunda amansız bir düşmana karşı savaş kazanmış muzaffer bir komutan edası vardı. Bu kadar etkileyici hitabeti olduğuna kendisi bile inanamıyordu. Daha sonra verdiği örnekse sınıftaki farklı Müslüman ülkelere mensup öğrencileri alkışlamanın eşğine getirmişti:

—Sizdebiliyorsunuz Herr Schneider; Danimarka'daki karikatür skandalı sonrasında tüm zamanların Müslüman sayısı bir yılda iki katına çıktı ve kutsal kitabımız Kuran en çok satan kitap oldu bu ülkede. Avusturya'da İslam dininin okullarda resmi din olarak okutuluyor olmasına da dikkat çekmek istiyorum. Bu durum sadece Avusturya halkının özgür yapısına bağlanmamalı. Genel olarak Avrupa'da İslam'a bir yöneliş var. İslam'ın insanları cezbeden adalet ve merhamet ilkelerinin bu yönelişte önemli rol oynadığı unutulmamalı. Ortaçağdaki bağnaz tutumunuz ülkemdeki yasakçılardan farklı mıydı? Hekimlerin muayene ve ameliyat yapması idamlık bir suçtu bu dönemde. Vebalı hastalar, içine şeytan girdiği gerekçesiyle purgatuvarlarda işkenceye tabi tutulurdu. İşkence sonrası ölenler için “öldü ama çok şükür içindeki şeytandan da kurtuldu” diyerek şükrederlerdi. Şaka gibi değil mi Herr Schneider! Soydaşınız olan tarihçi Max Kemmerich'i bu bağlamda okumanızı öneririm.

Etkileyici açıklamalar sonrası nihayet konu yaşam biçimleri avcılık ve toplayıcılıktan ibaret olan ilkel toplumlardaki tabulara geldi. Şaman dininde yeni doğan bir bebeğe belli bir süre sadece annesinin dokunabileceğinden bahsetti. Başkalarının bu sürede bebeğe dokunmayı uğursuzluk saymasıyla günümüz Hıristiyanlığındaki “asli günah” anlayışının ilintisi üzerine yorumlar yaptı. Kırkı çıkmamış bebekler için de kendi ülkesinde bazı yaptırımların uygulandığından söz etti. Bu çerçevede hazırlanmış kapsamlı seminer başarıyla tamamlandı. Zehra geçer notu almış, çevresini saran arkadaşlarının yoğun kutlamalarına karşılık mütevazı ve biraz da utangaç bir tavırla teşekkür etmişti.

* * *

2008'in Ocak ayının son günleriydi. Sömestr tatili, dondurucu bir kış ikindisi başlamıştı. Okuldan eve dö-

nüş bu kez daha bir heyecan doluydu. Kar hızını artırmış, on beş dakikalık mesafede olan evine gidişine engel olacak yoğunluğa ulaşmıştı. Kantine inip kendisine bir çay ve bir Alman çöreği aldı. Pencere kenarındaki boş bir masaya oturup çöreğini yemeye başladı. Bir yandan dışarıda yağan karları izliyor, diğer yandan da aldığı çay yudumlarıyla içini ısıtıyordu.

Son yıllarda İstanbul'da moda olan simit saraylarını hatırladı. Lise son sınıfa gidiyordu. Yine böyle bir kış günüydü. Şiddetli kar yağışlarının ulaşımı zorlaştırdığı günlerdi. Okul çıkışı bir arkadaşıyla yürümeye karar vermişlerdi. Altunizade'de bir simit sarayında cıtır simitlerini afiyetle yemiş ve sıcak çaylarını yudumlamışlardı. Sonra da Salacak istikametine yönelip evlerinin yolunu tutmuşlardı. İstanbul'un kışları da zaman zaman Viyana'yı aratmıyordu. Salacak'taki mütevazı evlerinden boğaz tüm ihtişamı ile görünüyordu. Kız Kulesi beyaz bir örtüyü başına çekmiş, boğazın sert ve soğuk dalgaları arasından tüm İstanbul'u selamlıyordu. Boğazın diğer tarafındaki Sultan Ahmet, Ayasofya ve Süleymaniye'nin muhteşem minareleri şehadet parmakları gibi göğe uzanmıştı. Galata Kulesi de Kız Kulesine kavuşmak istercesine iri cüssesini kar taneleri arasından gösteriyordu.

Bir gün kalmıştı, sadece bir gün...

Yarını iple çekiyordu buralara kavuşabilmek için.

Çöreğini bitirmiş, bir çay daha almıştı. Dışarıda kar hızını azaltmış, rüzgâr ıslığını kesmişti. Kaşla göz arasında çayını içip hava kararmadan yola koyuldu. Fakülte binasının kapısını açar açmaz soğuk hava yüzünü yalamakta gecikmedi. Karlar az önceki etkisini kaybetmiş, kuş tüyü yastıktan boşalan beyaz tüyler gibi nazlı nazlı uçuşuyordu. Üzerindeki siyah mantosu, annesinin ördüğü mor atkısı ve başındaki leylak çiçek-

lerle süslü eflatun başörtüsü yer yer kar tanecikleriyle renk değiştirmeye başlamıştı. Yarın sabah ilk uçakla İstanbul'a uçacaktı. Memleket hasreti nihayet bitiyordu. Kısa bir süreliğine de olsa sevdikleriyle beraber olacaktı.

Bu duygularla eve yaklaştığında, ayaklarını yerden kesecek bir sürprizin onu beklediğinden habersizdi. Avusturya mimarisinde önemli yer tutan barok ve rokoko stilinin izlerini taşıyan binaları geçerek oldukça eski bir binanın önünde durdu. Bu esnada nal sesleriyle deri gıcirtısının ahengi kulaklarında yankılanmakta gecikmemişti. İki yağız atın çektiği görkemli bir fayton, yanından süzülüp geçmişti. Atlardan yayılan o gizemli koku ona hep ortaçağdaymış izlenimi veriyordu. Viyana'nın eskiyle yeniye bir arada yaşatan bu özelliğini bu kente geldiği ilk günden beri çok sevmişti. Sağ elindeki eldiveni çıkarıp cebinden anahtarını aldı ve Thonet tarzıyla tasarlanmış eski ahşap kapıyı açtı. Zemin kattaki, tek odalı, küçük mutfak, banyo ve tuvaletiyle kırk metre kareyi geçmeyen küçük dairesinin kapısını önce anahtarıyla açmayı düşündü. Genellikle Eda evde olduğu zaman kapıyı anahtarla açmazdı. İçerden sesler geliyordu. Sıla da burada olmalı diye düşündü. Kapıdaki bronzdan yapılmış aslan başı figürlü tokmağı hafifçe vurdu. Kapıyı açan Eda:

- Haberi duydu mu? diye sevinç çığlığı attı.
- Hangi haberden bahsediyorsun?
- Üniversitelerdeki kıyafet sorunu nihayet çözülüyor.

Bu sürpriz haberi çılginca yaşamak üzere eve gelen Sıla'nın attığı sevinç çığlıkları neredeyse sokaktan bile duyuluyordu. Zehra'nın meclisteki görüşmelerden haberi vardı, ancak mutabakatın sağlanacağına ve sorunun çözüme ulaşacağına bir türlü inanası gelmiyordu.

Sıla bu anı kutlamak için bol kremalı çikolatalı pastalar ve meyve suları getirmişti. Eda da Avusturyalıların gözde menülerinden beşamel soslu şnitzel yapmıştı. Türkiye'deki Fakültelere yatay geçiş seçenekleri üzerinde gece yarısına kadar sohbetler edip eğlendiler. Avrupalı Türklerin dilinden düşmeyen çok eski bir ezgi vardı. "Havasına, suyuna..." diye başlayan "Memleketim" adlı bu ezgiyi koro halinde söyleyip sevinç gözyaşları dökmüşlerdi.

Güya erken yatacaktı... Sabahın yedisinde Sılanın dayısı kendisini hava alanına bırakacaktı. Gerçi bir gün önceden tüm hazırlıklarını tamamlamıştı ama şu sevinç uykusuzluğu işlerini zorlaştırabilirdi. Etrafı apar topar toplayıp Sıla için bir yer yatağı hazırladı.

— Haydi, kızlar yatıyoruz! Siz yarın öğleye kadar uyuyacaksınız...

Eda İzmirliydi ve uçağı yarın akşam kalkacaktı. Sıla ise halinden memnundu ve memlekete kavuşmanın tadını yaz tatiline bırakmıştı. Yoğun şamataadan sonra karanlık oda aniden derin bir sessizliğe büründü.

Ertesi sabah Sıla ve dayısı Zehra'yı Viyana Uluslararası Schwechat Havaalanına getirmişlerdi. Gerekli kontroller yapıldıktan sonra ayrılık vakti gelmişti. Zehra önce Sıla'ya sarılıp onu yanaklarından öptü.

"Sinan amca, hakkını helal et, Meryem teyzeye de çok selam söyle!" diyerek kendisine yıllardır babalık yapan bu hayırsever adamın elini saygıyla öptü.

— Sağ ol kızım! Babana çok selam söyle! Allah'a emanet ol...

Uçak kulakları sağır eden bir basınçla hızlanıp havalandı. Hava oldukça sakinleşmişti. Viyana'nın üzerinden manevra yapan uçak yön değiştirmek üzere hafifçe yan yatmıştı. Berrak ve masmavi rengiyle Viyana'yı or-

tadan ikiye bölen Tuna nehrine, Osman Paşa'nın nasıl meftun olduğunu şimdi daha iyi anlıyordu. Üç buçuk yılını geçirdiği Viyana'yı bir daha görememe ihtimalini düşündü. Bir süre sonra Avusturya Alp'lerinin yüksek ve karlı zirveleri büyük ölçekli bir harita gibi ayaklarının altındaydı. Basit ve anlamsız yasaklar sebebiyle buralarda yaşadığı sürgün günlerinin bittiğini düşünüyordu. Yasakçı çevrelerin oynayacağı son kozlardan habersizdi. Meclisin ezici üstünlüğüyle kabul edilmiş anayasa maddesi mahkemeden dönecekti. Son yılını da Viyana'da tamamlayıp, İstanbul'da yapılacak anlı şanlı bir mezuniyet töreniyle, özgürlük mücadelesi vermiş melekler kervanındaki son kahraman olarak tarihe geçecekti. Yakın bir gelecekte yasakçıların tüm foyaları ortaya çıkacak; devlet, derin güçleri yer altından bir bir çıkarıp yargıya teslim edecekti... Yargı bağımsız hale gelecek, Üniversiteler özgürleşecek ve ülke tam demokrasiye adım atacaktı. Ülkeyi bekleyen baş döndürücü bu süreçten habersiz sılaya doğru kanat açmış uçuyordu.

* * *

2009'un rüzgârlı bir ilkbahar ikindisi...

Viyana günlerinde kendi kendine söz vermişti. Mezun olduktan sonra Çamlıca'ya çıkıp özlediği şehri seyredecekti. İstanbul, Çamlıca tepesinden tüm ihtişamıyla gözler önündeydi. Yılların yorgunluğunu atmak istercesine bir heykel gibi dimdik ayakta durmuş sadece seyreliyordu. Başındaki örtünün kenarları, rüzgârın etkisiyle sürgünün acılarını silmek istercesine çırpınıp duruyordu. Sabretmişti, zafere inanmıştı, yılmamış ve başarmıştı. Hemen oracıkta şükür secdesine kapanmak geldi içinden. "Şükürler olsun sana Allah'ım, bu günleri gösterdiğin için..." diye bir dua dökülmüştü dudaklarından. Gözlerinden akan birkaç damla yaş, ağır

ağır süzülüp örtüsüyle buluşmuştu. Kâbus bitmiş, ilkel tabular ilkel günlerde kalmıştı artık.

Zehra'yı ve nice Zehra'ları, Elif'leri, Meryem'leri güzel günler bekliyordu...

VEDA ETMEDEN AYRILDIM

Gülcan ÖDÜBEK / Tokat

Doğduğum ve büyüdüğüm ve ilk gençlik yıllarıma geçtiği ülkenin güzel köşesinde yazları cami kursuna giderdim. Sureleri ezberlerdik. Din algım sadece sure ezberi yapmak şeklindeydi. Dinimizin bundan ibaret olduğunu sanırdım.

Okumaya başladığım yıllar... Lise son sınıftaydım. Emine Şenlikoğlu, Şule Yüksel Şenler... Ben bu kitaplarla bir yol ayrımına doğru gidiyordum. Kitaplar hayatımı değiştiriyordu. Öğretmen lisesine gidiyordum. Öğretmen olmak istiyordum. Hayatımda ilk defa eşarpli ve pardösülü kızlar görüyordum. Onlara içim ısındı. Neden böyle giydiklerini sordum. Arkadaşlarım örtü ayetlerini anlattılar bana. Acaba dedim içimden... Ailem... Nasıl tepki verir! Başımı örttüm.

Zorlu bir yola girmiş oldum. Zorlu diyorum. Zira çok geçmeden fark ettim zorluğunu. İlk darbe ailemden gelmişti. Yaşlı nineler gibi örtünüyormuşum, örtümü çıkarmalıyım. Neler, neler...

İkinci darbe okul müdüründen... Müdürümüz Din Kültürü öğretmeniydi. Köyden erkenden servisle nahiyeye geliyorduk. Ders başlamadan başımı kızlar tuvaletinde açıyordum. Müdür Beyler yanına çağırttı beni... Babacan(!) bir üslupla:

—Kızım başını okul bahçesine girmeden açacaksın! Seni birileri okula girerken görür, resmini çeker. Gazetelere gönderir. Başım bu yüzden derde girer! Benim zor durumda kalmamı istemezsin değil mi? Şeklinde kibarca uyardı beni.(!)

Bu baskıcı zihniyetin soğuk yüzünü, ilahiyat mezu-nu din dersi öğretmeni müdürümüzle tanımıştım.

Beni anlayışla karşılar diye ummuştum hâlbuki!

Üniversite sınavlarına girdim. Amasya Eğitim Fakültesi'ni kazandım. Hayallerimin uçsuz bucaksız olduğu yıllar. Beklentilerim... “Kamusal Alanla” ikinci karşılaşmam. Kaydımın Samsun'da yapılması gerekiyordu. Başörtülü resim çektirdim. Resim kabul edilmedi. Açık resim vermem gerektiği söylendi.

Nihayet okula başladım. 1992 yılıydı üniversitelerde başörtüsü yasağı yoktu. Özgür olmanın tadı... Böyle bir ortamda öğrenci hoca ilişkileri daha sağlıklı imiş. Hoca bize bir şey diyecek diye endişelenmiyorduk. Karşılıklı sevgi saygı vardı. Kendimize güvenimiz artıyordu. Korku dünyasında yaşamıyorduk.

İnanmışım değerler çerçevesinde kendimi yetiştirmeye başladım. Gayemi, hedeflerimi hâsılı yol haritamı çiziyordum. Öğrendiklerimle hayatımı şekillendiriyordum. Yaşam tarzını benim gibi şekillendiren arkadaşlarımızın sayısı gün geçtikçe artıyordu. Benim gibi düşünmeyenler bu sayının artmasından endişe ediyorlardı.

Benim ailem bile bana düşman kesilmişti.

Pardesü giydiğimi aileme söyledim.

Babam “—O şekilde eve gelme” diye tepki göstermişti. “—Makasla keserim o giydiğini!”

Babamdı ama? Allah’ın emri babamdan önce gelirdi!

Kararlı duruşum sayesinde geri adım atmışlardı.

Geri adım attılar atmasına da ağabeyimin düğününe bu kıyafetimle katılmamı istemediler.

Ben de düğüne gitmeyerek ailemi protesto etmiştim...

/.../

Öğretmenliğe başladığımda “Başımı açmak zorunda kalırsam ne yaparım?” diye düşünüyordum. Ailem:

“—Bu kadar aşırıya kaçma.” diye söyleniyordu. “—Öğretmen olunca nasıl olsa açacaksın.” diyorlardı. “—Yoksa seni evlatlıktan reddederiz!” tehdidinde buluyorlardı.

/.../

Üniversitede eşimle tanıştım. “Başörtümü açarak çalışmayacağımı söylediğimde bu konuda beni destekleyeceğini yanımda olduğunu.” Söyledi. Sözüne güvenerek nişanlandım. Allah’a şükürler olsun eşim sonraki yıllarda sözünü de tutacaktı.

Üniversite son sınıfa geldiğimizde staj yapmamız gerekiyordu. Guruplar hâlinde dağıtım yapıldı. Beni şehir içerisinde bir okula verdiler. Gurupta sadece başörtülü ben vardım. İlkokul birinci sınıfa derse girdim. ***İkinci teneffüste ilahiyatçı okul müdürü bizi çağırdı. Okulun belirli kuralları olduğunu söyledi. Kıyafeti uygun olmayan stajyerlerin okula alınmayacağını anlattı.*** Bu konuşmanın muhatabı ben-

dim. Öğrenci olduğumu, memur olmadığımı anlatmam işe yaramadı. Okula gelmemem gerektiği konusunda uyarıldım. Diğer okullardaki başörtülü arkadaşlarımdan bazıları da okula alınmamışlardı. Kimi müdürler okula alıyor kimisi almıyordu. Ne yapmamız gerektiği konusunda karar veremiyorduk. Sağ olsunlar hem erkek hem de kız arkadaşlarımız bize destek verdi. Bu durumu protesto etmiş ve okullara staja gitmeme kararı almıştık. Okul bu direniş karşısında stajları iptal etti. Öğrenciler kendi istediği herhangi bir okulda staj yapabileceklerdi.

Bunun üzerine arkadaşlarımız kendi yaşadıkları illere gittiler. Ben de kendi köyümdeki okuluma başvurdum. Stajımı tamamlamak için.

İlkokul öğretmenim okula müdür olmuştu.

Beni çok severdi.

Anlayışla karşılayacağını ümit ederek gitmiştim yanına.

Öyle bir insanla karşılaştım ki?

Beni çok seven öğretmenim nerdeyse vatan haini ilan edecekti beni!

Seni bu kıyafetle okula asla sokmam, hemen buradan git!

/.../

Dayanacak gücüm kalmamıştı.

Bu hâlimi görünce vicdanı sızladı.

Bana kullanılmayan bir oda gösterdi.

Buradan dışarı çıkmamamı istedi.

Burada stajım için gerekli evrakları hazırlamama izin vermişti. Bu şekilde bir ay boyunca

okulun sınıflarını dahi göremeden stajımı tamamladım.

/.../

Bütün bunlar kalbimde çok derin yaralar açmıştı.

Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünden 1995 yılında mezun oldum. Aynı yıl öğretmen olan eşimle evlendim. Eşimin tayini Erzincan'a benim tayinim de İstanbul'a çıktı. Başörtülü çalışabilmek için Erzincan'a gitmeye karar verdik. Erzincan'a iki saat uzaklıkta ücra bir köye. Erzincan Millî Eğitim Müdürlüğüne girdiğimde başörtülü bayan memurların çalıştığını görmek beni hem sevindirdi hem de rahatlattı. İşlemlerimizi yaptırırken içimi bir rahatlık hissi kaplamıştı. Ne kadar güzeldi insanların özgür tercihleriyle hareket edebilmesi. Erzincan'da iki yıl boyunca başörtülü olarak büyük bir heyecanla öğretmenlik yaptım. Neden başörtülü çalışıyorsun yerine nasıl ders işliyorsun yaklaşımı öne çıkıyordu. Başörtülü memur sayısı artıyordu. Müfettişler başörtülü bir öğretmeni soruşturma açmakla tehdit etmiyorlardı.

/.../

Çok geçmeden görsel ve yazılı basın provakatif haberler yapmaya başlamıştı. “Okullarda cübbeli, sarıklı, çarşafılı öğretmenler derslere giriyor. Öğrencilere İslami baskılarla zorla namaz kıldırıyorlar.” Gibi akla hayale gelmeyecek haberler yayınlanıyordu. Bazen ben bile bu uydurma haberlerden etkileniyordum. Dönemin başbakanının dini önderleri ramazanda iftar yemeğine çağırması, siyasilerin konuşmaları çarpıtılıyor, değiştiriliyordu. Bütün bu haberler sonucu ülke başka maceralara sürüklenirken ben de 1997 yılında ücretsiz doğum iznine ayrılmıştım. 28 Şubat postmodern darbesiyle ülke yeniden bir karmaşa dönemine sokuluyordu. Çalıştığım il başörtüsü yasağının uygula-

nacağı pilot bölge seçilmişti. Dindar öğretmen ve eşleri de zulümden nasiplerini alıyorlardı.

Karakol komutanları okullara gelip teftiş yapıyordu.

Köylülere sorulup cumaya ve camiye gidenler fişleniyordu.

Eşim de bu yüzden sorgulanmıştı.

Doğu hizmetimiz bittiği için tayin istedik. Tokat'ın bir ilçesinin uzak bir köyüne çıktı tayinimiz. Bu tayin hayatımın en sıkıntılı günlerinin başlangıcıydı.

1998 Eylül'ünde yeni bir okul.

Okul açılır açılmaz ilk uyarılar.

Okul müdürü başörtüsünü bırakın özgür bir giyim tarzı olarak kabul etmeyi, buna saygı duyacak bir olgunluktan bile uzaktı. ***Ben üçüncü sınıfa gidip okuma yazma bilmeyen öğrencilerin eğitimine kafayı takmışken, okulun müdürü de benim başörtüme takmıştı.*** Okul müdürü eğitim konularını bırakıp, bıkmadan usanmadan bir zarf içerisinde uyarı cezası veriyordu. Her kapı çalışında yeni bir zarf mı geliyor diye bekliyordum. Teftişe gelen müfettişin iyi niyeti sayesinde o yılı da atlatmıştım.

Baskılar iyice artmıştı. Sudan sebeplerle evler aranıyor. Evlerdeki kitaplar didik didik edilip, insanlarımız karalanmaya çalışılıyordu.

Birçok insan görevlerinden uzaklaştırılıyordu.

Müdürler, müfettişler kendi koltuklarını koruma refleksiyle çalışıyordu.

Çalıştığım kasaba dini noktada hassas değildi. Öğrencilerim abdest almama bakıp ne yaptığımı soruyorlardı. Benden etkilenerek oruç tutmak ve namaz

kılmak istemişlerdi. Kasabanın belediye başkanı beni kaymakama şikâyet etmişti. Olup bitenler beni çok yıpratmıştı. Hastalandım... Sürekli rapor almak zorundaydım(!) Doktora gitmekten bile utanıyordum artık. Raporlu olduğum bir gün belediye başkanı, kaymakamı yanına alarak sınıfıma girmişler. Ben olmayınca öğrencilerimi sorguya çekmişler. Öğrenciler başörtülü girdiğimi söylemek istememişler. Öğretmenimiz gidecek diye ağlamaya başlamışlar. Şimdi düşünüyorum da küçücük dimağlarında öğretmenlerine hangi gözle bakmışlardır!

/.../

Benim öğrencilerimi, öğrencilerimin de beni son görüşüdü.

Okul müdürü, ilçeden telefon geldiğini, ilçe milli eğitim müdürlüğünden acele çağrıldığımı söyledi. İçimde bir kasvet...

Herhalde diyorum hayatımın en zor kararını verme zamanı geldi.

Neden çağrıldığımı az çok tahmin ediyordum.

Kafamda birçok soru işareti vardı.

Başıma peruk taksam mı?

Okul müdürü, dışarıda törende takmam gerektiğini söylüyordu.

O kadar acı duygular ki bunlar çok zor anlatılır.

Hayatımda bu kadar aşağılandığımı hatırlamıyorum.

/.../

Ailemin bütün bu olanlardan haberi yoktu. Duydukları zaman beni evlatlıktan reddederlerdi. Bu sıkıntılı

anımda eşim de askerde idi. İki küçük çocuğumla yapayalnızdım. Ekonomik açıdan bize yardımcı olacak hiç kimse yoktu. Ne yer ne içerdik. Kafamdaki bu sorular eşliğinde okulumuz memurunun arabasına bindim. Memur, müdür ve mahkûm öğretmen...

Öğrencilerimle bile vedalaşamadım....

Kendime, “Vatan haini miyim, neden bu şekilde götürülüyorum?” diye sordum.

Ders bitiminden sonra gidemez miydik?

Suçum neydi?!

Bir saatlik yolu için için ağlayarak geldim.

Müfettiş beni içeride bekliyordu.

Başımı açmam için ikna etmeye çalıştılar.

Eşimle birlikte karar vermem gerektiğini söyledim ve ayrıldım.

Açığa alınmışım.

Benimle beraber iki arkadaş daha...

Ama mazlumun da duası vardı.

/.../

Kendimi böyle teskin etmeye çalışıyordum. Uzun uzun düşünüyor karar vermeye çalışıyordum. Dünya hayatı küçüldü zihnimde. Yaşadığım olaylar beni o kadar yıpratmıştı ki bünyem buna dayanamadı. Hastalığım iyice artmaya başladı.

3'te 1 maaş alıyordum.

Eşime ve çocuklarıma bakıyordum.

Görevden alındığımı aileme söylemedim.

Hâlâ hasta olduğum için çalışmadığımı sanıyorlardı.

/.../

Benim ve benim gibi arkadaşlarıma yapılan zulmün bedelini kim ödeyecekti?

Bana yapılanları affeder miyim?" bilmiyorum.

Ahiret düşüncesiyle teskin oluyordum.

Kimsenin elinden bir şey gelmiyordu.

2000 yılında öğretmenlikten atıldım.

/.../

Şimdi ev hanımı olarak devam ediyorum hayatıma.

/.../

O yılları düşündükçe gözlerimden yaşlar boşalıyor.

Bize yapılanlar,

İnşallah evlatlarımıza yapılmaz.

Özgür bir ortamda hayatlarını devam ettirirler.

Bundan böyle bu şarkının devamını sizler söyleyeceksiniz.

Hem de şimdiye kadar söylenmemiş bir güzellikte.

Bunu biliyorum ve buna inanıyorum.

Öyleyse güle güle hüznün, merhaba ey huzur!

...

KARA BASMA YASAĞI

Yavuz BAYRAM / Amasya

“Tarihi tekerrür diye tarif ediyorlar
İbret alınsaydı hiç tekerrür mü ederdi”

Mehmed Âkif

“Bin yıl sürecek.” zannedilen bir vicdansızlığın soğuşunda üşüyordu Türkiye. Genç kızlar üniversite kapılarından çevriliyor, memurlar fişlenip devlet dairelerinden kovuluyor, siyasetçileri ve bürokratları hizaya getirecek tutuklamalar yapılıyordu. Hukukun egemenliği unutulmuş; egemenlerin hukuku işliyordu. Kargı gücüyle işleyen bir yargı algısı oluşmuştu. “Allah, bir daha yaşatmasın!” denecek günlerdi. Herkes, kısmetin-ce payını alıyordu; şüphesiz biz de alacaktık.

Herkes gibi bizim de hayallerimiz vardı. Eşim, üçüncü kez “Bu defa bitireceğim.” ümidiyle üniversiteye kayıt yaptırmış, ilk yılını da dereceyle tamamlamıştı. Gazetecilik fırsatını kaçırmıştı; şimdi öğretmenlik hayalleri kuruyordu. Sonunda o da üniversiteyi bitirecek,

yıllardır dinmeyen bu mendebur yağmura, baharı bir türlü gelmeyen kışa inat, azmin zaferine örnek olacaktı.

O sıra ben, bir Anadolu köyünde okuma yazması olmayan bir anne ile okuma yazmayı kendi kendine sökmüş bir babanın çocuğu olduğuma bakmaksızın 5 yıllık öğretmenlikten sonra, kalkmış bir de üniversitede araştırma görevlisi olmuşum. Üstelik daha büyük hayallerim vardı. Edirne'den Samsun'a derslere devam ederek yüksek lisansımı tamamlamış, yabancı dil sınavını geçen tek aday olarak doktora da başlamışım. Köylü çocuğu olduğumu, babamın sakallı; üstelik hâfız olduğunu, onun babasının da kendisi gibi olduğunu; daha da kötüsü öğretmenliğine 3 yıl kalmış olan eşimin başörtülü olduğunu unutmuş; çalışmak çabalamakla ciddi ciddi üniversitede hoca olabileceğimi düşünüyordum!

İşimi, eşimi kışkındıracak kadar seviyordum. Edirne'den derslerine yetiştiğim hocalarım da arkadaşlarım, idarecilerim ve ailem de inanıyordu bana. Kendimi ömründe kimsenin sütünü dökmemiş, kimsenin sütünde de gözü kalmamış bir kedi kadar huzurlu hissediyordum. Evim, arabam yoktu; ama evliydim. Vefâlı bir eşim, sevimli bir oğlum ve yıllardır hayalini kurduğum bir işim vardı. İşim de gücüm de edebiyattı. En büyük eğlencemiz, ailece Amasya'nın zamandan âzâde sokaklarında gezmekti. Onca olumsuz hatıraya, hayal kırıklığına rağmen, Amasya adını her duyduğumda, çocuksu bir dürtüyle, içimden dönüşsüz bir geminin kalkması o günlerden olsa gerek.

Ne var ki havalar böyle günlük güneşlik iken, bir küçük ayın sonunda fırtına koptu. Dediler ki: "Bundan böyle güzel havalardan hoşlanmak yasak! Baharda kuşları dinlemek, kışta kara basmak da yasak!" Birden çiçeklerin rengini göremez, kuşların sesini duyamaz ol-

duk. Geceler uzadı alabildiğine, gündüzler kısaldı. Bu soğukta binlerce genç kızla birlikte önce eşim üşüdü. Üniversiteyi bitirme hayalinden üçüncü kez vazgeçti. Ne var ki bu çağda inat edip başını açmamış, üniversiteden vazgeçecek kadar geri kafalı olduğunu kanıtlamıştı. Öğretmenlik fırsatını tepip evine dönmüş olması, akıl alacak iş değildi. İradeli idarecilerden hiçbirinin aklı da almadı zaten.

Bu şartlarda uçan kuşu tutsam olmazdı, olmayacaktı. Olmadı nitekim. Doktoramı bitirip öğretim üyeliği için gerekli bütün yasal ve bilimsel şartları fazlasıyla yerine getirdiğim hâlde, “Geri dur bakalım.” deniyordu. Bölümde açılan bir öğretim üyeliği kadrosuna müracaat etmemem gerektiği bizzat dekan tarafından hatırlatılmıştı. Aslında kadronun tam da uzmanlık alanımda açılmış olmasının benim için bir anlamı yoktu. Çünkü o kadronun Salâh Birsal doktoralı bir yeni Türk edebiyatçısı için açıldığını biliyordum. Her ne kadar bir sokak kedisi sayılsam ve birkaç yıl sonra önümdeki sütü dökecek olsalar da, başkasının sütünde gözüm yoktu.

Rektör bey, fakülteyi teşrif buyurdıkları bir gün, Onuncu Yıl Marşıyla başlayan bir hizaya getirme konuşması yaptı. Ondokuz Mayıs Üniversitesinin bir kulüp olduğunu, sırf yasalar ve yönetmeliklerdeki şartları yerine getirmiş olmakla bu kulübe üyelik hakkı kazanılamayacağını üstüne basa basa vurguladı. Aslında tez zamanda sütümüzü dökeceklerini söylemişti de biz, geri kafalı olduğumuzdan, anlamamıştık. Bu arada “Canım Öyle İstediyim Sendikası”ndan, “Keyfime Öyle Geldi Derneği”nden referanslı emekli öğretmenler, KPSS’den 45 barajını aşamadığı için öğretmenliğe atanamamış Türkçe Bölümünden taze mezun öğrenciler, üniversitemizde hoca oldu! Bana da doktoralı bir sokak kedisi olarak onların sütü nasıl yaladıklarını gözlemlemek düştü. Sözün özü yukarı mahallenin kedileri bizim mahalleyi basmıştı. Basmıştı basmasına

da Üniversite Cumhuriyetinde her birimiz, “Ya zamân olur mu gülşen bana zindân olmaya?” derken, Türkiye Cumhuriyeti’nde farklı gelişmeler yaşanıyordu.

Türkiye, 22 Temmuz 2002 genel seçimleriyle yeni bir döneme giriyordu. Yukarı mahallenin kedilerinde derin kaygılar, bizde ise açığa vurmaya bile cesaret edemediğimiz mahrem ümitler vardı. Bu cansuyu ile birçok alanda ümitler yeniden yeşermeye başlamıştı ama üniversitede her şey eskisi gibiydi. Olağanüstü hâl devam ediyor, her gün bizi gelecek endişesine düşüren yeni bir kötü haber alıyorduk. Nitekim bir süre sonra yangında ilk yakılacaklar konuşulmaya başlandı. Bu süreçte bazılarının tavrı tuhaf biçimde değişmişti. Bazı arkadaşlar bizi duymuyor, görmüyor; dikkate almıyordu. Selâm vermek zorunda kalmamak için yollarını değiştiriyor veya görmezden geliyorlardı. Çünkü yakında atılacaklar arasındaydık. Bulaşıcı bir hastalık gibiydi bu. Birlikte balğa, maça, yabancı dil sınavına, pikniğe gittiğimiz, ailece görüştüğümüz, endişe ve sevinçlerimizi paylaştığımız, hâlâ aklım kalmış bazı dostlarla da ayrıldı yollarımız bir bir.

Böyle “Sütünü dökerim ha!” diye gözleri korkutulmuşlardan başka bir de kendilerine bakacak sahipleri olanlar vardı. Sahip olmadığı zamanlar fakülte onlardan sorulurdu. Sahip varken de bacaklarına sürünür giderlerdi. Göze giremeyenler de işte evin bir köşesinde kıvrılıp yatıyordu. Hâsılı akıllı-akılsız, yararlı-yaramaz, zararlı-zararsız kediler vardı. Bizim yerimizse sokaktı. Sokak kedilerinin aç dolaşması, bir köpeğin, arabanın veya zâlim bir çocuğun işkencesi altında kalması doğal; hatta kaçınılmazdı.

Bu arada her şeye rağmen gûyâ hiçbir olumsuz değerlendirmeye meydan vermiyor, sahipçe verilmiş gözetmenlik, danışmanlık gibi görevleri titizlikle yerine getiriyordum. Madem eninde sonunda sütümü döke-

ceklerdi, o hâlde günün birinde o sütü yalatacak kadar haklı olmalıydım. Her şeyi belgelendirmem gerekebilirdi. Miyavlamakla olmazdı.

Bu düşünceyle bir yandan da bilimsel çalışmalarına devam ediyor, daha erken de olsa doçentlik hazırlıkları yapıyordum. Türkçe Bölümünün tarihindeki ilk araştırma projesine imza atmış, biri müstakil iki kitabım yayımlanmıştı. Ayrıca konferanslarım, makalelerim, hikâye, deneme ve şiirlerim vardı. Akademik puanım, bölümdeki herkesten yüksekti. Gûyâ öğrencilerden öğretim elemanlarına, memurlardan yöneticilere kadar kimseye sorun yaşatmıyordum. O güne kadar, sözlü de olsa, bir tek öğrenci benden şikâyetçi olmamış, bir tek soruşturma bile geçirmemiştim.

Ne var ki “Varak-ı mihr ü vefâyı kim okur kim diler?” Atılacaktık, işte o kadar. Yönetimin şimdilik dış geçirebildiği tek kadro araştırma görevlilerine aitti. Ben de araştırma görevlisiydim. Lisansüstü eğitimle hiçbir bağlantısı olmayan 33-a kapsamında olmam, üniversiteyi hiç ilgilendirmiyordu. Evimi geçindirmek için maaşımdan başka hiçbir ekonomik imkânımın olmaması da onların sorunu değildi. Zaten daha önce uyarılmıştım. Buna rağmen idarenin gözden çıkardığı bir öğretim üyesi olduğunu dikkate almadan Avni Erdemir’le proje yapıyor, makale yazıyordum. Üstelik cumalara devam etmiş, ramazanları unutmamış her şeyden önemlisi eşimi başını açmaya ikna edememiştim. Üstelik o, başörtüsü inadıyla üniversiteyi bırakmış geri kafalının tekiydi. İkna edilemeyecek, vazgeçi(ri)lemeyecek ne vardı? İkna edenler nasıl başarmışlardı? Uygun bir kıyafetle eşimi götürüp rektörle tanıştıracak kadar olsun çağdaş olamamıştım. Elhamdülillah hepimiz Müslüman değil miydik? Kaç kez sendikanın adresi verilmişti bana; ama ben o adresi bir türlü bulamamıştım.

Fakülteden atılacaklar aşlında 6 kişiydi ama 2005 yılı için namluya sürülen üç kişiydik. Sonra bir Giresunlu ilâve edildi. Diğerlerinin de sırası gelecekti şüphesiz. Hele bu pilot çalışmayla bizim işimiz bir halledilsin, sadece araştırma görevlileri değil, fişlere ve bilimsel dergilere girme cüretini göstermiş bütün akademisyenler için de gereği yapılacaktı.

2005'in bahar aylarıydı. Ümidimiz neredeyse kalmamışsa da, fakülte dekanıyla görüşüp konuşulanların söylentiden ibaret olduğunu, fakültede kendisine verilen görevleri ve bilimsel çalışmalarını lâyıkiyle devam ettiren kimsenin mağdur edilmeyeceğini söylemesini bekliyorduk. Ne bileyim; yani adam söylemleri itibarıyla, biraz sosyal, biraz demokrat görünüyordu. Bilimden, emekten, ekmekten bahsediyordu. Bir de akademisyen olacağım, ne safmışım?

Nitekim “Ya bana sabır ver ya ana insâf.” düşüncesiyle makamına girdiğimiz dekan beyin ödünsüz bir üslûpla yaptığı konuşma, bizi sularını bulandırabilecek kuzular gibi gördüklerini apaçık ortaya koymuştu. Bütün cesaretimizi toplayıp içimizden geçirdiklerimizin hiç olmazsa bir parçasını söylemekten başka kârımız olmayacaktı. Ben de bir parçasını söyledim:

—Yaptığının haksız, hukuksuz olduğunu dahası sizin için de bir hata olduğunu kanıtlayacağım. Haklılığımı kaybetmeden, pişman olmanız için, ömrümün sonuna kadar mücadele edeceğim...

Hâsılı ne yaptık ne ettiysek bir adım gerilemedi dekan bey. Çaresizliğimizle ilgisi varmış gibi arada bir Cumhuriyet'ten, Atatürk'ten, lâiklikten bahsetti; son olarak da

—Madem ki haklı olduğunuza o kadar inanıyorsunuz, niye bu kadar itiraz ediyorsunuz ki? Gidin mahkemeye, dönün!” diye çıkışıp kapıyı gösterdi.

Harâb olasıcanın yanından harâb olarak çıkmıştık. O dönem birçok kapı gibi Akif GÜLLE'ye de gittik ama o da ikna edemedi zamanın dekanı, geleceğin rektörünü...

Samsun'u da zulüm tutmuştu. Taşları bağlamışlar, kedileri farelere boğduruyorlardı adeta. Her gün yeni merhametsizlik hikâyeleri eşliğinde kötü haberler geliyordu. İlk olarak Diş Hekimliğinden bir arkadaşımızın ilişiği kesildi. Demek bu iş ciddî idi. Bir süre sonra yeni isimler ardarda sıralanmaya başladı. Ziraat, İlahiyat, Fen Edebiyat, İktisat, Eğitim, Mühendislik... Araştırma görevlilerinin ilişiğini kesen fakülteler listesi her geçen gün uzadı.

Burada şimdilik üç kişiydik. Trabzonlu, Vanlı ve Tokatlıydık. Birimiz bekâr, ikimiz evliydik. Benim bir oğlum ve bir kızım vardı. Oğluma Servet Ebrâr, kızıma Ebrû Zülâl demiştik. Demiştik demesine de böyle zulümler için para biriktirmemiştik. Babam hayattayken de varlıklı değildi ki şimdi yardım etsin. Memlekete gidip el mi açacaktım? Her şey dekanla rektörden yana görünüyordu. Gerçi o zaman farklı düşünsem de şimdi "Ne fakir, ne tâlihsizlermiş!.." diye düşünüyorum. Vicdanlarını kim bilir hangi terörden daha önemli birinci iç tehdit odaklı toplantıda, kim bilir hangi "Türkiye lâiktir, lâik kalacak!" mitinginde unutmuşlardı?

Geçer akçe "Keyfim isterse" yasası "Canınıza okurum." yönetmeliği "Ben bilirim." hukuku "Savulun bre yobazlar!" ilkesiydi. Hak, hukuk, adalet, akademik gerçekler, bilimsel ölçütler lâf u güzaftan ibaretti! Onlar için...

Birkaç hafta sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesinin fakültemizdeki onursal general kılıklı dekan yardımcısı, 15 Temmuz 2005 itibarıyla üniversiteyle ilişiğimizin kesildiğini beyan eden resmî yazıyı tebliğ etti. Behemehal odalarımızı boşaltmamızı ve anahtarları kendisine

teslim etmemizi emreylediler. Bir haber de mutemetten geldi. Nasıl olmuşsa Temmuz maaşından üniversiteye borcumuz kalmış. Yıllarca verdiğim konferanslardan, yazdığım makalelerden ve kitaplardan kazanıp doldurduğum hazinem karşısında 3-5 kuruşun lâfımı olurdu? Tabii ki hemen ödedim.

Üniversitenin benden almaya yelteneceği hiçbir şey kalmasın istemiştim. Yaşanan onca vicdansızlık, haksızlık, hukuksuzluk ve arsızlık karşısında kendimi tuhaf biçimde güçlü hissettiğim zamanlardan biriydi o ödemeyi yaptığım an. Çünkü üniversite karşısında kaybedecek başka bir şeyim yoktu. Bunu düşünmek, bana son derece güç veriyor ve artık kimseden korkmuyordum. Allah, çaresiz dert vermesindi; yoksa dekan dediğin, rektör dediğin de kim oluyordu? Kaç para ederlerdi babam hayatta olsa idi? Rektör efendi, ayağına kara lastik giymiş mi hiç? Tütün tarlasında çalışmış mı temmuz aylarında? Bir üniversiteli olarak arkadaşları tatil yaparken elektrik direği dikmiş mi dağ başlarına? Kaç günü akşam edebilmiş aç karnına?

Ben daha güçlüyüm elbet. Madem haklı olan benim, hak da benim o hâlde. “Zulm ile âbâd olan” mı görülmüş bu dünyada? Birden çok değişmiştim. Kendimi çok güçlü ve cesur hissediyordum. Abimin anlattığı emekçiler, gözümde emek düşmanıydı şimdi. Madem ki kimsenin sütünü dökmediğim hâlde sütümü önümden alma cesaretini göstermişlerdi! Bundan sonra cesaret neymiş, pis bir sokak kedisi nelere kâdirmiş göreceklerti! Zâlimin zulmü varsa mazlumun nesi var, öğreneceklerti.

Birkaç gün sonra “Zülâl hasta.” dedi annesi. Bir anda bütün olup biteni unutup, “Sen çocuğu hazırla. Ben bir sevk alıp geleyim.” deyiverdim işte. “Dalga mı geçiyorsun? Nerden sevk alacaksın?” sorusuyla mı artık tokadıyla mı desem, öylece kalakaldım bir an. Bir

daha söz verdim: “Ömrümün sonuna kadar unutmaya-
cağım, unutturmayacağım!”

Çoğu çaresizliklerinden sürece seyirci kalan bazı ar-
kadaşlar, “Sebeb-i rahmetimizdir sebeb-i rahmetimiz.”
düşüncesiyle, Feda Bey önderliğinde, acil bir yardım
kampanyası düzenlediler. Bazıları, müstakilen yar-
dımı tercih ettiler. Kullanılmamış ilaç getirenler bile
oldu. İsteyen eli geri çevirmek ne kadar zorsa bazen
veren eli geri çevirmek de öyle zor olabiliyor. Nefsimin
bir köşesi ne kadar reddettiyse de, bu vefaya sırt çevi-
remezdim. Ne var ki daha birkaç gün önce üniversite-
de görevli gıpta edilecek bir akademisyenken, herkesin
merhamet göstermeye çalıştığı bir sokak kedisine dön-
müş, yaza varmadan kış kapımızı çalmıştı.

Birkaç gün sonra Avni Bey’in aracılığıyla belediye
bünyesindeki bir şirkette mevsimlik işçi olduk. “Daya-
nın çocuklar! 90 günü doldurunca vizite kâğıdı alabi-
leceğim.” Başkan İsmet Bey, yardımcılarını Cafer Bey’le
Metin Bey’di. Allah şahit, bize hiç atılmamışız gibi dav-
randılar. Belediyenin bilim danışmanları olmuştuk bir
anlamda. Türkçeyle ilgili projemi orada hazırlayıp baş-
kana sunmuştum.

Bu karmaşada öğretmenliğe dönme şansını kaçırdım.
Samsun’daki yerel mahkeme de, örneğini daha
sonra başta Cumhurbaşkanlığı seçimleri olmak üzere,
başka yargı kararlarında da göreceğimiz bir “Ben say-
dım, üç kere beş on dört de eder!” türünden bir yakla-
şım, “Ha 33-a, ha 50-d!”** diyerek hukuksuzluğa dur
demeye gerek olmadığına hükmetti. Üniversitenin söz-
de hukuk bürosu, anında bir yazıyla, mahkeme masraf-
larını ödemezsek icra yoluna başvurulacağını hatırlattı.

---

*Gerçekte 2547 Sayılı YÖK Kanununun 33-a maddesi, üniversitelerin fa-
külte kadrolarındaki, 50-d ise enstitü kadrolarındaki araştırma görevli-
leriyle ilgilidir ve nihai yargı kararlarıyla da tespit edildiği gibi, birbirin-
den bütünüyle farklıdır.

Oysa İsmail Bey'in aracılığıyla tuttuğumuz avukatlarla pek okkalı dilekçeler hazırlamıştık. Yargının yersiz, vicdansız, anlamsız, haksız ve hukuksuz bu işleme dur diyeceğine emindik. Yöneticilerin vicdanı ve akademik çalışmalarımız gibi yerel mahkemeye güvenmekle de hata etmiştik ama yapacak bir şeyimiz de yoktu. Millî Eğitim bakanına, başbakana, Meclis başkanına mektup yazdım. Zamanın yasakçılığıyla mağrûr ve malûm YÖK'üne bile başvurduk. Havamızı aldık tabii. Makamında ziyaret ettiğimiz zamanın valisi, garnizon komutanıyla görüşmemizin daha uygun olacağını söyledi! Şu safığa bakın ki illerde mülkî âmir validir zannediyordum o zamanlar.

Herhangi bir sendika üyesi değildik ama Amasya'daki birçok sivil toplum kuruluşu gibi, üniversitede ders verme imkânı bulmuş emekli öğretmenlerinki dışında kalan sendikalar da bize destek olmaya çalışıyorlardı. Fakülte ziyaretleri, kamuoyu açıklamaları, basın duyuruları yapıldıysa da üniversite, devrim kazanımlarından ödün verip emeğimize saygı duymaya, ekmeğimizden elini çekmeye yanaşmadı. Ne adammışım ama? Doğrusu hâlâ onların beni vehmettikleri makamda olmadığım için zaman zaman kendimi bir riyâkâr gibi hissediyorum.

Bu arada memlekette sivil polisler abime üniversiteden niçin atıldığını sormuşlar. “Çocukluğundan beri onun işi gücü kitaptır. Başka bir şeyle işi olmaz.” demiş. Demiş demesine de işte... İyi ki babam ölmüştü o zamanlar. “İsmail Hafız'ın oğlunu üniversiteden atmışlar.” cümlesi kulağına hiç gitmedi en azından. Kim bilir “Niye ki? Durup dururken de!..” diyenler de çıkardı. En büyük oğluyla da arası böyle açılmıştı zaten. Sözün kıssası 70'lerde ilkokulda başlayan efsane bitmiş, ben de tam anlamıyla çuvallamış oluyordum. Hiç unutmam, bir gün üniversitede okuyan yeğenime, “Aman derslerini ihmâl etme. Yoksa pişman olursun.” diyecek oldum.

“Amca!” dedi, “Sen çalıştın da ne oldu? Pişman olmadın mı?”

Demek kâbus gerçek olmuş, sıfıra kadar düşmüş-tüm.

İssız zamanlardı. Yüreğimde uzun ve soğuk bir kış hüküm sürmekteydi. Tek seçeneğimin sümbülün ve menekşenin ve çiğdemlerin bu yıl biraz daha erken açması olduğunu biliyordum. Yine de... Yani her şeye rağmen... Bütün bu olup bitenlere ve bitmeyenlere rağmen... Bunca kara kışa, soğuğa ve rüzgâra rağmen, ne garip bir sokak kedisiydim ki ki hâlâ sıcak sütün, üstünde yemek, içinde ekmek pişen o eski sobaların ve insanlarla dost olmanın hayalini kuruyordum.

Gerçekten düşündüğümüzden daha dirençliydik. Garip biçimde öfkemize hâkim olacak kadar sakindik. Yalnız bizimle ilgili toplantı veya bir görüşme olduğunda zaman zaman konuşmakta güçlük çekiyordum. Yazmak daha kolay geliyordu. Hâlâ öyle geliyor. Yazmaktan ve ümitvâr olmaktan hiç vazgeçmedim. İçimden bir ses, “Buraya kadardı. Bundan sonrası başka türlü olacak. Hak, nice şerleri hayr eyler.” diyordu. “Bir binâ tâ ki harâb olmaya ma’mûr olmaz.”dı. Bakalım “Gün doğmadan neşîme-i şebden neler doğacaktı?”

İlk hamle, 2006’nın yine bir *küçük* ayında geldi. Ara atamalarda 1996’da ayrıldığım öğretmenliğe döndüm. Amasya Göynücek Çok Programlı Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenini olmuşum. Avni Bey de gelişmelerden sonra üniversiteden ayrılmış, İl Millî Eğitim Müdürü olmuştu. Beni Basın ve Halkla İlişkiler Sorumlusu olarak merkeze aldı. Bütün toplantılara beni de makam arabasıyla götürüyor, basın danışmanı olarak takdim ediyor ve her fırsatta bana ne kadar güvendiğini, değer verdiğini gösteriyordu. Yüreğimi soğutmak için böyle yaptığını biliyordum elbet. Allah’ın işine bakın ki bir gün “Bak kadro bekliyorsun. Avni Erdemir’le

arana biraz mesafe koy.” öğüdünün sahibi mezkûr general kılıklı arkadaş, odama gelip Müdür Bey’den kendisi için bir ricada bulunmamı istedi. Gel de inanma şimdi Allah’ın büyüklüğüne?

Fiilî bir îade-i itibâr vardı; ama daha işin başındaydık. Hâlâ bazı tereddütler vardı. Âkif’le ilgili bir konuşma yapmam plânlanmıştı. Vali Bey’in üniversiteden atılmış birinin konuşmasının doğurabileceği sonuçlardan endişeli olduğunu hissedince, konuşmayı sakıncasız bir arkadaşına havale ettik. Stresli, yorucu ama mutlu ve heyecanlı bir yıl geçirdik Millî Eğitim Müdürlüğünde.

2007’nin yine bir küçük ayı öncesinde Hitit Üniversitesine öğretim üyesi olarak atandım. Doktoramı bitirdikten 6 yıl sonra da olsa, artık öğretim üyesiydim. Benim de öğrencilerim olacaktı. Ben de her eğitim-öğretim yılı başında hazırlık yapacak, heyecanla okulların açılmasını bekleyecektim. 12 Haziran genel seçimlerine kadar evi götürmedim. Çünkü eski ben değildim. Aş olmuştum. Madem ki bî- taraf olan ber- taraf oluyordu; artık ben de “Âşinâya âşinâ, bî-gâneye bî-ganeyiz.” diyecektim. Sakıncalı arkadaş, milletvekili adayydı. Vefâ sırası bana gelmişti. Çoluk çocuk çalıştık o yaz. Bazen yazarak, bazen kapı kapı dolaşarak, konvoylara katılarak.

Sakıncalı arkadaş, Meclis’e uğurlandıktan sonra ben de Çorum’a taşındım. Bu arada “Üç kere beş, on dört!” mantığı, yeni bir meyve vermiş; üniversiteyi bilimsel çalışma hastalığına yakalanmış gericilerden kurtarma başarısını göstermiş olan dekan bey, rektör olmuştu. Yolunu bir vesileyle Hitit Üniversitesine düşürmüştü; nihayet mevkidaşı ile de görüşmüştü. Görüşmede söz nasılsa bana gelmiş. İş işten geçmiş olsa da bizimki, üniversitenin kapısından sokulmuş olmamın ne vahim

bir hata olduğuna değinmeden edememiş. Her halde dikkat edilmem gerektiğini de hatırlatmıştır.

O uyarılarını yapadursun biz gelelim yargı sürecine... Yerel mahkemenin hukuksuzluğu hukuka uygun bulmasından sonra avukatlarıma teşekkür ederek, temyiz başvurumu kendi başıma yapacağımı bildirmiştim. Dava dilekçemi bu defa tam da dilediğim gibi, söylemek istediklerimi tümüyle söyleyerek, yazdım. Haklıyım; o hâlde hakkımı elbette alacaktım. Lutuf değil hukuk istiyor, merhamete değil adalete talip oluyordum. Söz vermiştim bir kere sonuna kadar gidecektim. Mücadelem, ömrüm oldukça devam edecekti. Çünkü “Küfr ile dururdu dünya zulm ile durmaz.”dı.

Uzun ve çetin kışlardan, mevsimlerden sonra, siz deyin iki sene ben diyeyim yirmi sene sonra, Sekizinci Daire, 2007 Temmuz ayında, dünya dönmeye devam etsin diye, davacının:

“görev süresinin uzatılmayarak kadrosunun boşaltılmasına ilişkin işlemde, yasaya ve hukuka uyarlık olmadığından, dava konusu işlemin iptal edilmesi gerekirken, aksi yöndeki mahkeme kararında hukukî isabet bulunmamaktadır.”

kanaatiyle yerel mahkeme kararını bozdu. Ardından yerel mahkeme, bu karara uyarak;

“dava konusu işlemin iptaline (ve maddî) tazminat talebinin kabulüne”

hükmetti. Üniversitenin yaptığı temyiz başvurusu sonrasında da süreç, kendi dahil kimsenin sütünü dökmemiş, kimsenin sütünde de gözü kalmamış mezkûr sokak kedisi lehine tamamlandı. Böyle olacaktı elbet. Başka ne olabilirdi ki? Önce mahkeme kararının bir örneği eşliğinde, atıldığım fakülteme mağrur bir üslupla dilekçe yazıp mahrum kaldığım bütün haklarımın iadesinin sağlanmasını istedim. Sağladılar. Dekan bey,

rektör olmuştu ama rektörlerin de ellerinden gelmeyen işler oluyordu demek Türkiye’de.

Yine de tatmin olmamıştım. Zulüm sahipleri sayesinde ben de biraz tecrübe sahibi olmuşum. İptal davası döneminde olduğu gibi, birkaç hafta boyunca gün ışıyıp dünyanın bereketi dağılmadan kalktım. Eski dava dosyalarımı, emsâl kararları yüreğimde bir yerlerde hep asılı duran hislerimi tarayarak yeni bir dava dilekçesi hazırladım. 28’i sübûtî, diğerleri hukukî delillerden oluşan ekleriyle birlikte hazırladığım uzun ve ayrıntılı bir gerekçeler bölümünden sonra son sözümü söyledim:

“Yukarıda arz olunmaya çalışılan gerekçelere ve re’sen yapılacak inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak; haklı davamın kabulüne; yasal hiçbir gerekçe bulunmaksızın, Amasya Eğitim Fakültesi Dekanlığının gerçeğe aykırı beyanını esas ve dayanak edinerek üniversiteyle ilişiyimi kesmek suretiyle eşim ve çocuklarımla birlikte hem maddi hem bilimsel hem de manevi bakımdan mağdur olmama sebep olan; mağduriyetimin giderilmesi noktasındaki girişimlerime sürekli engel olan davalı idare aleyhine ..... manevi tazminata ve yargılama giderlerinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesini, yüce mahkeme heyetinden saygı ile arz ve talep ederim.”

Dilekçemi bir iki avukatla mütalaa ettim. En son Hitit Akademi’de tanıştığım Fatih Bey’e kontrol ettirdim ve gerekli harçları yatırıp Samsun İdare Mahkemesine sunulmak üzere Çorum İdare Mahkemesine verdim. Uzun bir süreç daha başladı. Üniversitenin cevabî savunmasını okuyunca davayı kazanacağımı anlamıştım. Cevabî savunmaya karşı bir dilekçe daha verdim. Ek deliller sundum, bizzat duruşmaya katıldım. Atılmışlardan Yıldıray da yanımdaydı. Dilekçemdeki hususları özetleyerek, dedim ki:

Saygıdeğer mahkeme heyeti!

Dürüst olmak gerekirse, daha önce böyle bir süreci hiç tecrübe etmemiş biri olarak 2005 Temmuz'unda açtığım iptal davasının hemen lehime sonuçlanacağına; böylece davalı idareye anında hukukun dur diyeceğine ve mağduriyetimin giderileceğine inanıyordum. Ne var ki mağduriyetimle birlikte iptal davası da aklımın ucundan bile geçirmediğim kadar uzun bir süreç aldı. Dava konusu işlemin üzerinden 5 yıl geçti. Belki nihâi sonuç için bir 5 yıl daha da geçebilir. Buna da hazırım; ancak hâlâ davalı idare dâhil cümle âlemin hukuksuzluğunu kabul ettiği bir işlemin yürütücülerinin pişmanlıklarını sağlayacak bir hukukî sonucun çıkmasının hukuk ve adaletin korunması açısından elzem olduğunu düşünmekteyim.

10 yıl sorunsuz çalıştığım üniversitemden atıldığım da annemin, babamın, diğer yakınlarımla veya benim ailemin geçimini sağlamaya yönelik hiçbir varlığım ve en küçük bir birikimim yoktu. Eşim ve çocuklarımla birlikte tam anlamıyla sudan çıkmış balık gibiydik. Bir süre hiçbir işim olmadı. Mesai arkadaşlarımla aralarında topladıkları paralarla idare ettim. Beş altı ay bir temizlik şirketinde geçici işçi olarak çalıştım. Öğretmenliğe döndüm. Bu süreçte akademik çalışmalarımı yeterince ilgilenemedim. Bu sebeple doçentlik sınavına da zamanında giremedim. Doçentliğim; dolayısıyla da profesörlüğüm gecikti. Eşim ve çocuklarımla birlikte kâbûs dolu günler yaşadık. Bütün bunlar neden oldu? Bütün bunlar, kendini yasalardan ve hukuktan üstün gören bir idarî anlayıştan ötürü yaşandı. Şimdi bu anlayışın hukuk nezdinde cezalandırılmasını ve yaşanan mağduriyetlerin tazminini talep ediyorum.

Şu anlayışa bakınız: Davalı idareye göre 10 yıldan uzun bir süre görev yaptığım üniversite yönetiminin günün birinde hukuku unutacağını ve aksi yöndeki

yargı kararlarına rağmen, hayatımı altüst edecek bir hukuksuzluğa imza atacağını kestirememiş olmakla, bütün yaşadığım haksızlık ve hukuksuzlukları da hak etmiş oluyorum. Yine savunmanın cevabından anlaşıldığına göre, bilimi ve bilimin gösterdiği değerleri esas almakla, yürürlükteki yasaları ve yönetmelikleri güvence saymakla büyük bir ihmalkârlık etmiş oluyorum! İşte benim mücadele etme gereği duyduğum ve mutlaka caydırıcı bir tazminata mahkûm edilmesini talep ettiğim anlayış bu anlayıştır.

Bana, eşime ve çocuklarıma haksız ve hukuksuz yere kâbûs dolu yılları yaşatmaya kimsenin hakkı yoktur. Bu hakkı kendilerinde görme cesaretini taşıyanların ve bunların temsil ettikleri hukuksuz anlayışın yanıldığını görmesini, pişman olmasını ve yasal anlamda tazminat yoluyla da olsa, en üst düzeyde mahkûm edilmelerini, adaletin tecellîsi bakımından zorunlu görmekteyim.

Madem ki Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 125. maddesine göre idare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür; ve madem ki dava konusu yaptığım işlemin idarenin kendi eylem ve işlemlerinden kaynaklandığı yargı organlarıncada tespit edilmiştir; o halde idarenin açık hatasının sebep olduğu zararı tazmin etmesi de zorunludur. Talebim de bu doğrultudadır.

Haksız ve hukuksuz yere bir ömür adadığım işimden atılmama sebep olan işlemi hukukî, ilmî, ahlakî ve vicdânî bütün boyutlarıyla reddediyorum. Bu işlemin doğurduğu olumsuz bütün sonuçları sineye çekmeyi de reddediyorum. Birilerinin aralarında topladıkları paralarla aileme bakmak zorunda kaldığım günleri unutmayı da reddediyorum. Çevreme veya kamuoyuna atılmışlığın hesabını vermekte çektiğim sıkıntıyı, yaşadığım mahcubiyetleri, muhatap olduğum istihzaî

istifhamları, uykusuz geçirdiğim geceleri; eşimin, çocuklarımın ve annemin endişeli sorularına ağlayarak verdiğim cevapları unutmayı da asla kabul etmiyorum. Bu olayların “Bir hata oldu işte.” denilip geçiştirilme-ye çalışılması en masumane ifadeyle keyfiliktir. Ancak idare, keyfî eylem ve işlem yapma yeri değildir. İdare, bütün tasarruflarını Anayasamızda yer alan hukuk devleti ilkesi gereği hukuka bağlı kalarak yapmak zorundadır. Hukuka bağlı kalınmaksızın gerçekleştirildiği mutlak biçimde anlaşılmış olan dava konusu işlemin iptali yanında tazminatla da olsa cezalandırılması bu anlamda ciddî bir hukukî hatırlatma olacaktır.

/.../

Bu arada mezkûr nasihatler üzerine bizim rektörümüzün de gözü açılmış olmalı ki bana olabildiğince soğuk davranmaya azami özen gösterdi. Sanki benim çok da umurumdaydı! Ne günler görmüştüm ben? Buraya çalışmaya gelmiştim. Doçent olup eski üniversiteme haber gönderecektim. Bir yıl sonra da başvurumu yaptım zaten. 2009’un Ocak ayında üniversitede daha ikinci yılım dolmadan, doçent olmuşum. Demek ki neymiş? İnsan, ideallerinden asla vazgeçmeyecekmiş. Hele ciğeri üç para etmezler yüzünden hiç vazgeçmeyecekmiş. Eski üniversitemi ziyarette haber bıraktım. “Çok teşekkür ederim, sayelerinde doçent oldum.” Çünkü atıldıktan sonra hemen her gece öfkeyle uyanmış, uykum kaçınca oturup ders çalışmıştım. Zulüm sahipleri, benim azmim ve hızım olmuştu. Aldığı nasihati unutmamış olan rektör bey, bölümün tek doçenti olduğum için, beni başkanlığa atamak zorundaydı; ama “Acaba bir yol bulunabilir mi?” diye araştırılmasını istemişti. Buraya bölüm başkanı olmaya gelmemiştim; ama yine de böyle düşünülmesine çok kızmıştım. Onun da general taklidi yapan bir elemanı vardı. Ufak işlerini görür, kedilerin önünü keserdi. Bir gün kulağına gidecek

biçimde “Göreceksiniz, onlar beni atayacak; ama ben burada kalmayacağım.” deyiverdim.

Birkaç ay ardından önce doçent, ardından bölüm başkanı olarak atandım. Lâkin öfkeyle de olsa, söz ağzımdan çıkmıştı bir kere. “Şöyle mi olsa, böyle mi olsa?” derken, Hitit Üniversitesinden ayrıldım. Sağduyu sahipleri, şucu bucu demeden güç birliği yapmış; Türkiye, çok değişmişti. Ülkemin dört bir yanındaki köprülerin altından ne sular akmıştı. Atılmamızdan sonra genel seçimleri ikinci kez istenmeyenlerin partisi kazanmış, Çankaya’da güller açmış, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanı ve birçok üniversite rektörü değişmişti. Haksızlık ve hukuksuzluk saltanatının yeller esiyordu şimdi yerinde.

Allah’ın ister işine ister gücüne bakın ki zor ve zorbalıkla bir uzantısından araştırma görevlisi iken atıldığım Ondokuz Mayıs Üniversitesine, 2010 yılının yine bir küçük ayı öncesinde, öğretim üyesi olarak döndüm. Yıl sonuna doğru bir oğlumuz daha doğdu. Adını hem İsmail hem Vefâ koyduk. Bu arada yerel mahkemede “Hukuka aykırılığı yargı kararıyla ortaya konulan dava konusu işlem nedeniyle” kabul edilen manevi tazminat talebim, temyiz ve karar düzeltme aşamalarında da değişmeyerek kesinleşti.

Hâlen bir zamanlar atıldığım kurumun tam da kalbinde, anabilim dalı başkanı ve dekan yardımcısı bir öğretim üyesi olarak görev yapıyor, beni adam yerine koyanları kırmadan, bu görevlerden âzâd olup yazmakla meşgul olacağı günlerin gelmesini bekliyorum.

Hâsılı bütün Türkiye gibi, “Allah, bir daha göstermesin!” dediğimiz günlerden “Allah, aratmasın.” dediğimiz günlere geldik. Şimdi bütün bu bahar yağmurlarına, açan güllere, sümbüllere, öten kuşlara, -basma yasağı kaldırılmış- kara bakınca “Bedel miydi, ödül müydü?” diye sormadan da edemiyorum.

BEN NE YAPMIŞTIM

Faruk ERDOĞAN / İstanbul 5

Bulgaristan'da Todor Jivkov'un Belene kamplarında Müslüman Türklere yaptığı zulümleri protesto etmiş-tik yıllar öncesinde... O dönemde İstanbul Atatürk Öğrenci Sitesi'nde kalan öğrencilerdik. Gecenin bir vakti yüzlerce şuurlu gönüldaşımızla beraber yürüyerek Bulgaristan elçiliğinin önüne yığılıp, onların Müslümanlara yaptıkları zulümleri sloganlarla protesto edecektik. Yurdun kapısının önünde toplandığımızda polis bize engel olmak istedi. Ama biz yürümeye kararlıydık. Tıpkı Halepçe katliamında binlerce Müslüman kardeşimiz çoluk çocuk, kadın, yaşlı kimyasal gazla acımasızca katledildiğinde yüreklerimizin sesini dinleyerek mazlumdan yana içimiz kan ağlayarak 1988'de yürüdüğümüz gibi... Tıpkı Srepreniça'da, Gorazde'de Müslüman kardeşlerimizin katliamında yine bir gece vakti üniversite gençliği olarak yürek acılarımızı haykırdığımız gibi... Ahh,ahh...o gecenin yıldızları şahittir, gecenin rabbi şahittir..yüreklerimiz,vicdanlarımız şahittir, göz yaşlarımız şahittir. Topkapı Cevizlibağ'dan polisin engellemelerine rağmen ancak Aksaray'a kadar yürüye-

bilmiştik... Polisimiz, “Tamam gençler, hassasiyetinizi paylaşıyoruz, ama buna izin veremeyiz” dediler. Yine sloganlar atarak yurda dönmüştük.

Şimdi sene 1998’di. Üniversite çoktan bitmiş, meslek hayatımıza atılmıştık. Duyarlı, şuurlu, mukaddesatını, vatanını bilen, büyüklerini sayan, fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesiller yetiştirecektik. Coşkuluyduk. Yaşadığımız acıları öğrencilerimizle paylaşıp, hep birlikte dertleşecek, gerekirse hep birlikte ağlayacaktık. Öğretmenlik yaptığım okulum ve evim Küçükçekmece Başakşehir Göçmen konutlarındaydı. Bu konutlarda oturan kardeşlerimiz, işte bizim bir gece vakti dayanamayarak yataklarımızdan kalkarak organize olup adına sloganlar attığımız Bulgar zulmünün altında ezilip, Türkiye’ye geldiklerinde bu konutlara yerleştirilen Müslüman kardeşlerimizdi. Bu kardeşlerimiz yıllarca Bulgar zulmü altında baskıyla yönetilmiş, isimleri bile zorla, despotça değiştirilmiş, asimile edilmeye çalışılmış kardeşlerimizdi.

Bir Ramazan akşamı evimden teravih namazı için çıkmıştım. Biraz yürüdüktan sonra, sınıf öğretmenliğim dışında İngilizce derslerine girdiğim okulumuzun ikinci kademe öğrencilerinden birkaçını ellerinde bira kutuları ve sigaralarla gördüm. Bir köşeye sinmiş bira içiyorlardı. “Çocuklar bu ne hâl? Sağlığınıza zarar veriyorsunuz. Bu durumdan anne babanızın haberi var mı? Hem bakın hasta olacaksınız, hava soğuk!” diye biraz çıkıştım. Sonra ”Burada böyle kendinize zarar vermektense gelin birlikte teravih namazına gidelim” dedim. Eray isimli öğrencim “Ben gelirim hocam” dedi; elindeki bira kutusunu atıp benimle teravih namazına geldi.

/.../

Bu olaydan sonra aradan birkaç gün geçti. Okulda veli toplantısı yapmıştım. Toplantıda bir velim “O

öğrenciyi benim çocuğumun yanına oturtmayın” dedi. Ardından başka bir veli “Benim çocuğumu da o öğrencinin yanına oturtmayın“ dedi. “O Öğrenci”nin velisi gelmemiştir. “O Öğrenci” mazbut bir öğrenciydi. Ailesi Muş’tan yokluklar içerisinde bir ümit ışığı olur diyerek İstanbul’a göç etmişti. “O Öğrenci”nin babası yaşlıydı, kendi hâlinde birisiydi. Hani ağzı var dili yok derler ya, işte öyle bir adamcağızdı. İkitelli’nin devasa boş, çayırılık bir alanında muşamba ve tahtadan derme çatma bir oda yapmıştı kendilerine, orada yaşıyorlardı. İki de inekleri vardı. Bu ineklerden aldıkları sütü satarak geçimlerini sağlıyorlardı.

/.../

O dönemde televizyonlarda muhafazakârlarla ilgili akla hayale gelmeyen safsatalara, baskılara, haksız ithamlara üzüldüm. Çünkü ortada tuhaf bir zulmün, haksızlığın, göz önünde bir sıradanlığın olduğunu hissedirdim, dayanamaz orada burada, hatta öğrencilere bu tür haberlere inanmamalarını, fikirlerinin, vicdanlarının, irfanlarının hür olması gerektiğini, kendi insanlarına nefretle bakmamaları gerektiğini ifade ederdim.

/.../

Veli toplantısında “O Öğrenci”nin kendi çocuklarının yanına oturtulmaması yönünde bu veliler bana isteklerini ilettiklerinde durumun vahametini anlamış, kahrolmuştum. Sınıfımda beş öğrencim vardı doğu kökenli olan. Velilerin bu isteklerine tepki göstermiştim. “Sayın veliler, yapmayınız Allah aşkına, hepimiz din kardeşiyiz. “O Öğrenci”yi ben tanıyorum, mazbut ve oldukça sakın, ahlaklı bir öğrenci. Hepimiz ortak kaderi yaşadık, hepimiz aynı şeyden dolayı acımasızlar tarafından zulme uğradık, sizler de isimlerinizden, dininizden ve Türk olmanızdan dolayı Bulgaristan’da

zulüm görmediniz mi? Sizler kardeşlerimiz olarak Bulgaristan'da zulüm görürken bizler Türkiye'de göz-yaşı döküyorduk.” dedim. Diğer veliler beni desteklemişlerdi. Başlarını sallayarak beni teyit ediyorlardı. Hatta konuşmam karşısında bazılarının gözleri yaşarmıştı. Konuşmamı sürdürdüm:

—Bakınız dedim, bir insan ten renginden dolayı hor görülemez, esmer diye aşağılanamaz. Ben size tarihten sarı saçlı, mavi gözlü olup öyle zalim insan örnekleri gösteririm ki, onların zalimlikleri karşısında şaşırırsınız!

Bu ifadeleri, yani “sarı saçlı, mavi gözlü zalim insan örnekleri” ifademi bazı Avrupalıların Afrika'da zencilere yaptıkları zulmü ve Amerika'da Kızılderili yerlileri nasıl acımasızca katlettiklerini örnekleme açısından kullanmıştım. Veli toplantısı bitmiş, aileler evlerine dağılmıştı. Şimdi sıra sınıfta öğrencilerimi birlik ve beraberlik konusunda aydınlatmaya gelmişti.

“Bakın çocuklar” dedim... “Hepimiz aynı vatanın evlatlarıyız, hepimiz din kardeşiyiz. Birimize bir şey olsa hepimizin yüreği yanar. Yanınızdaki arkadaşınıza ayrımcı davranmayınız. Birbirinizle dayanışma içinde olunuz. Ten renginden dolayı kimseyi farklı görmeyiniz, hepiniz aynısınız, hepiniz Allah'ın kullarıyınız. Bir insan esmer diye onu hor görmeyin. Siz iyi insan olma özelliğine dikkat edin, nereli olduğuna, esmer olduğuna değil.

Komşularımızın arasında Kürt de olabilir, Arap da olabilir, hatta Hıristiyan da olabilir, hepimiz insanız, birbirimizden farkımız yok. Hepimiz bu ülkenin çocuklarıyız, ayrımız gayrımız yok. Şimdi bana söyleyin şu an oturduğu sıradaki yerinden şikayeti olan var mı, hemen yerini değiştireceğim”. Öğrencilerin hiç birisi oturma yerinin değiştirilmesini istememişti. Aradan bir

kaç gün geçmişti... O dönem kayıtlı mesafeler içerisinde yaşıyorduk adeta... Sanki sürekli takip altındaydık. Bir gün öğretmenler odasında oturuyordum. Nöbetçi öğrenci, "öğretmenim sizi müdür yardımcısının odasına çağırıyorlar" dedi, gittim... İki müfettiş..." hakkında soruşturma açıldı" dediler. 2 saat beni sorguladılar.

"Atatürk'e hakaret etmişsin...sarı saçlı mavi gözlüler acımasızdır,zalimdir demişsin..ayrıca Nurcuları destekleyici, Fethullah Güleni destekleyici konuşmaların oluyormuş! Çocukları camiye yönlendiriyormuşsun, ne söyleyeceksin?" Şok oldum. Ben ifademi verirken gözlerim yaşarıyordu. Müfettiş, "Üzülmeysin hocam, haklısınız aklanırsınız" diye bana moral vermeye çalışmıştı. Ardından eve geldim, bir köşede ağladım. Bu olaydan birkaç gün sonra bir gece evim basıldı.

Saat gecenin ikisiydi. Jandarma ve bazı sivil giyimli kişiler evime baskın yaptı.Kitap okumayı seven insandım.Yaklaşık 500'e yakın kitabım vardı..Bütün kitaplarımı evin ortasına topladılar,tek tek incelediler.Kitaplarımın sadece bir kaçı dini kitaptı.Aralarında "Hazreti Ömer'in Adaleti" isimli kitabı sivil giyimli olanlardan biri eline alıp,yüzünü bana dönerek "Ne adaletiymiş lan bu" diye yüksek sesle haykırdı.Sonra kitabı fırlatıp attı.Siyasi şubeye götürsek mi acaba ? diye birbirlerine soruyorlardı. Ben içimden bildiğim tüm duaları okuyordum."Ya Rabbi, üzerime kaldırmayacağım yükler yükleme" diyordum. Çünkü siyasi şubeye düştüğünüzde hiç şansınız olmazdı, insana ağır işkenceler yaparlardı. Roma'yı dahi size yaktırırlardı, tüm suçları size yüklerlerdi. Ya kabul ederdimiz ya da sonuna kadar işkence görürdünüz. Neyse ki "Bundan sonra ayağınızı denk al" diyerek çıkıp gittiler.

Bu olaydan iki gün sonra Eminönü Kaymakamlığındaki Türk Koordinatörlüğü'nde görev yapan arkadaşımı ziyaret edip, durumu ona anlatmayı düşündüm.

Tanıdıkları varsa evimi basanların kim olduklarını, neden evimi bastıklarını araştırmasını isteyecektim. Çünkü günün birinde doğrusunu söylemek gerekirse infaz edilmekten korkmuştum. Koordinatörlükte görev yapanların da direkt Vali'yle görüşmeleri oluyordu. Arkadaşım da bunların arasındaydı. Fakat dilim varmadı, anlatamadım. Oradan ayrıldım. Kimliğimi bıraktığım polis nöbetçi kulübesine geldim. “Kimliğimi alabilir miyim lütfen “ dedim. Kapıdaki polis memuru “Siz biraz bekleyin” dedi. Bekledim. On dakika sonra ellerinde telsiz 3 sivil polis geldi. “Faruk Erdoğan sen misin?” dediler.

—Evet benim! “ dedim.

—Siyasi Şube tarafından aranıyorsun, bizimle geleceksin!”

—Neden, ne yaptım ben?”

—Ne yaptığımı iyi bilirsin, hatırlamaya çalış”

—Bakın hepimiz memuruz, zaten maddi yönden zor geçinen insanlarız, ben ülkemi devletimi seviyorum, bana zulüm yapmayın”

—Sen hatırla bakalım, ne yaptın?”

—Ben kimseye bir şey yapmadım. Biz vatanımızı, devletimizi seven insanız.”

—Baba adın İrfan mı?”

—Evet”

—Doğum yerin Adana Kozan?”

—Evet”

—Başka Faruk Erdoğan değilsin ya!”

—Ben öğretmenim”

—Seni Siyasi Şubeye götüreceğiz”

—Bakın, siz de memursunuz, hâlimizden anlarsınız. Ben üniversitede bile devlete karşı kanunsuz hareketlerde bulunmadım. Bilakis hep milletimin ve ülkemin menfaatlerini düşündüm”

—Bekle sen, şube müdürümüze soralım”

Beni İstanbul valiliğinin önündeki sivil bir araca aldılar. Bu aracın içerisinde bekledim. İçim kan ağlıyordu. Sanki işgal yıllarındaydım da karşımda İngiliz askerleri vardı İstanbul’da... Biz ki Kozan halkı olarak Fransızlara yiğitçe savaşmış dedelerin torunlarıydık. Biz ki milletimizi, devletimizi

O denli seviyorduk ki, dünyanın neresinde Müslümanlara, Türklere bir şey olsa acısını yüreğimizde hissediyorduk. Ve bugün kendi güvenlik güçlerimiz tarafından acımasızca taciz ediliyorduk. Yanıma gelen sivil siyasi şube polisinin biri:

—Hocam Kozanlı mısınız? “ diye sordu.

—Evet Kozanlıyım

—Neresinden?

—Tapan. Paşalı köyünden

—Hocam ben de Kozanlıyım, Fekeliyim, ismim Mehmet

Ağlamaya başladım.

—Ağlamayın hocam, biz de emir alıyoruz, üzülme, seni siyasi şubeye götürmemeye çalışacağız. Çünkü şubeye gidersen bir daha kolay çıkarmazlar. Arkadaş şube müdürümüzle görüşüyor

—Mehmet Bey nedir bu çaktığımız. Siz Kozan’ı bilirsiniz. Dinimize diyanetimize, devletimize, ülkemize bağlıyızdır. Manevi inançlı olmak suç mu? Bu yapılanlar zulüm değil mi?

—Hocam, ben imam hatip mezunuyum. Karaisali Karabağ kuran kursunu bilirsiniz, orada hafızlık yaptım.

—Karabağ Kur'an kursunu biliyorum. Mehmet Bey yardımcı olun bana. Bizim Kozanlıların hepsini bilirsiniz. Bizden devlet düşmanı çıkmaz.

—Sınıfta Atatürk'e hakaret ettin mi hocam?

—Asla böyle bir şey yapmadım. Kitaplarımın bir kısmı Atatürk ve millî mücadele kitaplarıdır. Bence bütün mesele namaz kılmamdır.

Ben siyasi şube polisi hemşerimle konuşurken dışarıdan kendisini çağırdılar, yanımdan ayrıldı, arabadan dışarı çıktı. Yarım saat arabada bekledim. Sonra Mehmet Bey'le beraber iki polis daha geldi. Beni dışarı çıkardılar. Dışarıda ayakta da yarım saat kadar benimle konuştular. Kimliğimi geri verdiler. Sivil polislerden biri:

—Biz bakanları dahi içeri alırız. Diye konuştu enaniyetle. Ardından —Ama seni şubeye almayacağız. Şube müdürümüzle konuştuk, seni şubeye götürmüyoruz hocam. Dediler.

İnsan kendi ülkesini terk etmek ister mi? Yaşadığım bu dönemler öyle kâbus yıllardı ki o an imkânım olsaydı kendi ülkemi terk ederdim. Bir insan ancak böyle devlet düşmanı yapılırdı işte. Ama biz devletimizi milletimizi hep sevdik, sevmeye de devam edeceğiz.

Soruşturma aylar sonra sonuçlandı... Karar: Kademe Durdurma Cezası! Müdür tarafından elime verilen zarfı açtığımda kademe durdurma cezası aldığımı görünce şok oldum. Çünkü öncesinde hiçbir ceza almadığım için, bu ilk ceza olacağından yönetmelik olarak kınama ve uyarı gelmesi gerekiyormuş. Kararın altında Vali Erol Çakır'ın imzası vardı. Suçum: Atatürk'e haka-

ret etmek, öğrencileri camiye yönlendirmek, Fethullahçılık propagandası yapmak. Oysa Allah'ıma yeminler olsun ki Fethullah Gülen Hoca'nın adını sınıflarda veya veli toplantılarında ağzıma dahi almamıştım. Sınıfta namazdan bahsettiğim doğrudur, velilere çocuklarına manevi terbiyeyi ihmal etmemeleri gerektiğini söylediğim doğrudur... Atatürk'e hakaret ettiğim iddiası ise külliye yalandır. Hep dua ettim "Ya Rabbi, bana bu eziyetleri çektirenleri dünyada zelil et, ahirette perişan et!" diye... Bana o eziyetleri çektirenlerle ahirette görülecek hesabım var! Taciz edildim, psikolojim bozuldu... Çapa'da, Haseki'de o döneme ait psikiyatr tedavi kayıtlarım vardır...

Bana Fethullah Gülen Hoca'yı sordular... sen Fethullahçı mısın dediler... Suçum neydi biliyor musunuz, zulme uğrayan insanları savunmamdı, başta fakir yaşlı babası olan o minik evladımızı savunmamdı; öğrencilerimizi ahlaklı, faziletli, milletine, devletine, mukadderatına saygılı olarak yetiştirmeye çalışmamdı.

Gerek müfettişlerin karşısında sorgulanırken, gerek siyasi şube polisleri tarafından sorgulanırken gerekse evim basıldığında hakaretlere maruz kalırken karşımda sanki işgal kuvvetleri vardı. Hala hatırlamaya çalışırım... Ne yapmıştım ben? SAHİ BEN NE YAPMIŞTIM?

MEMLEKETİMDEN HAVADİSLER

Mehmet KARADAĞ / Kastamonu

Yıllarca fakir bir köylü çocuğu olarak her türlü çileye rağmen ilkokul ve lise eğitimi tamamlayarak 17.07.1997 de üniversiteden mezun oldum. Mezun olduğum dönemde KPSS sorunu yoktu.

Diplomasını alan müracaatını yapar ve tercihinine göre atanırdı. Eylül ayında atamalar yapılıncaya benim atamam da bir sonrakine kaldı. Bu arada hükümet politik oyunlarla değişmiş, ülkemiz üzerine oynanmak istenen oyunlar birer birer sahneye çıkmıştı.

Her akşam haber programlarında Fadime Şahinler, Ali Kalkancılar, Müslim Gündüz ve Acızımdiler flaş haberlerle sunuluyordu. Bütün Türkiye her akşam oynanan oyunlardan habersiz, neredeyse nefes bile almadan mağdur ve mağdureleri izliyordu. Asıl amacın İslam'a, Kuran'a ve Hz. peygambere saldırı olduğu "Tarih tekerrürden ibarettir" vecizesinden anlaşılıyordu. Bu saldırıdan küçükten büyüğe, amirinden memuruna kadar bütün inanmış kesim nasibini alıyordu.

Örtünen her genç kız “Fadime Şahin” inancını yaşamaya çalışan herkes, irticacı ve tarikatçıydı.

Basın ise puslu havayı seven aç kurtlar misali korku imparatorluğu oluşturuyor halk tedirginlik, inançlı insanlar şaşkınlık ve korku yaşıyordu. Yarın neler olacağı inançlı insanlar için meçhuldü. Bu karmaşık düşünceler içindeyken bir ilahiyatçı olarak öğretmen olup görev alabilmem mümkün değil diye düşünürken bir gün basında din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni alınacak haberleri verildi. Bir ümit diyerek evraklarımı hazırladım.

Kars Millî Eğitim Müdürlüğüne müracaat yapmak üzere gittim. İçeride Şuan ismini hatırlayamadığım hatırlamak da istemediğim şube müdürü bir bayan vardı. O da da benden başka uzun boylu bir bey daha vardı. O bey ayakta bekliyor, hanımefendi bir başka dosyayı inceliyor bir taraftan da imzalıyordu. Başını kaldırdı bana sordu:

—Sizin neyiniz vardı?

—Hocam yeni atamalara müracaat edecektim buyurun evraklarım.

—Bayan dosyamın içinden diplomamı eline aldı, bir diplomaya bir de bana baktı, alaycı bir şekilde:

—Bu diplomayla mı öğretmen olacaksın? Sevsinler diplomanı! Diyerek diplomayı yüzüme doğru fırlattı!

/.../

Eğilip diplomamı saygılı şekilde yerden aldım. Yıllardır uğruna her türlü çileyi, cefayı çektiğim diplomamı...

/.../

Şuan görevde 13 yılım. Bu anı hayatımda hiç unutmam ve unutmayacağım. Bir diploma yüzünden bu kadar hakir görüleceğimi hiç aklıma gelmezdi...

Sonrasında bir ayakta duran adama bir de o bayana baktım. Kendimi yanlış anlattığımı düşünerek

—Anlatamadım galiba efendim. Ben Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunuyum. Konuşmama fırsat bırakmadan cevabım geldi:

—Şu gerici yobaza bak! İlahiyatı niye okuyorsun? Biz ülkeyi sizden kurtarmak istiyoruz, sen kalkmış öğretmen olacağım diyorsun! Ayol sana çocuklarımızı teslim mi edeceğiz... Güldürme beni!

Bundan sonrasını hatırlamıyorum. Hatırladığım tek şey şef olduğuydu. Daha sonra öğrendiğim o beyefendinin odadaki hanıma:

—Bakanlık Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni alıyor. Dediği gibi. Sonra beni kolumdan tutarak aşağı kata indirdi. Bana çay ve su getirdi. Ben ise ağlamak için kendimi zor tutuyordum. Kafam da bir sürü soru uçuşuyordu.

”Burası benim yaşadığım ülke Türkiye mi?, Benim suçum ilahiyat okumak mı? Nasıl bir son beni bekliyor? ...” Orada ne kadar oturduğumu hatırlamıyorum. Biraz sonra lavaboyu sordum gittim. Abdest aldım biraz kendime geldim ve bayanın kim olduğunu sordum. Şef cevap verdi :”Kardeş onun kusurunu bakma. Onu oraya getirenler utansın. Benim sınıf arkadaşımı. Orta ikide sınıfta kaldı. **Ecevit bir zaman bir af çıkardı. Nasıl yaptıysa ortaokul mezunu oldu. Şimdi de Şube müdürü oldu. Ben lise o ortaokul sen fakülte mezunusun. Seni işe almıyor. Ben ne deyim bu işe?** Diyerek masaya yumruğunu vurdu.

Neysel ben evraklarımı imza karşılığında verdim. Köyüme döndüm. Bir ay sonra Sarıkamış'a atandığımı öğrendim. Yaşadığım buruk bir sevinçti. O an için yaşayacaklarımın bundan ibaret olacağını sanmıştım ama yanlışmıştım.

Sarıkamış'ta göreve başladım. Okul tam hayal ettiğim gibiydi. Öğrencilerim ahlaklı, saygılı ve bir o kadar da başarılıydılar. Teneffüsler de bile ders yapıyor, her anımı öğrencilerimle geçiriyordum. Bir hafta gibi kısa bir sürede öğrencilerin çoğuyla tanıştık ve kaynaştık. Bütün bunlarla beraber, kalacak yer sorununu çözememişim. Sarıkamış zor bir kış geçiriyordu. Soğuktan sular donmuş, borular patlamış, saçaklardaki buzlar metreleri geçmişti. Oturulacak durumda hiç ev yoktu. Okulumuzun hafız öğrencilerinin kaldığı öğrenci evinde kalmam için, onlarla ilgilenen hoca efendi, bana teklif getirdi.

—Hocam, bekârsın, hem çocuklarla ilgilenirsin hem de kalacak yer sorununu çözmüş olursun. Dedi. Başka seçeneğim olmadığı için bu teklifi kabul ettim. Öğrencilerin yanına yerleştim.

Bu arada her gün irtica haberleri alıp başını gidiyordu. İrticayla yatıp, irticayla kalkar olmuştuk. Bu olup bitenleri şaşkınlıkla takip eden öğrencileri, kendi çapımda tedbirler alarak kaldıkları yerin bir yurt olmadığını, kirayla tutulmuş bir öğrenci evi olduğunu hatırlatıyor onları rahatlatmaya çalışıyordum. Aradan üç dört gün geçmemişti ki bir akşam vakti kaldığımız evin önündeki caddede bir hareketlilik oldu. Her yer bir anda nöbet tutan siper alan asker ve polislerle doldu. Biraz sonra kaymakam başta olmak üzere rütbesini bilmediğim birkaç subay ve emniyet müdürü kapıdaydı.

—Buranın müdürü kim? Diye sordular. Ruhsat ve kira kontratı gibi evrakları istediler. “Burası yurt değil,

öğrencilerin velileri tarafından kiralanmış bir ev” dediysem de nafile. Dinlemediler bile. Benim odamı sordu subaylar. Gösterdim. Neden Atatürk Posterleri, İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe yok diye sordu. Aklıma “Seni parçalamaya gelen aç canavara karşı mütevazî davranmak, onun sadece iştahını açar.” sözü geldi. Efendim dedim. Siz oturduğunuz evin her yerini Atatürk posterleriyle mi donattınız? Niyetiniz ne? Bu ilçenin amiri dururken, her şeyi siz neden sorguluyorsunuz? Burada ben bir eğitimciyim. Devletimi, ülkemi her şeyden daha çok seviyorum. Devletim inancım kadar kutsaldır. Bizler bu ülkenin vatandaşıyız. Neden böyle terörist muamelesi yapıyorsunuz? Dedim. Yükselen sesimi duyan kaymakam içeri girdi ve olaya müdahale etti.

—Komutanım bu arkadaş dedi. Erzurum da ailemin komşusuydu. Her şeyine kefilim. Lütfen çıkalım! Dedi. Komutan emniyet müdürüne döndü ve Burayı hemen kapatın dedi. Evin kapatılacağını anlayınca hemen ileri atıldım ve

—Efendim bari bu gece burada kalalım. Bu soğukta, bu karanlıkta bu öğrencileri nereye götüreceğim? Dedim.

—Tamam yarın 13:00 ‘a kadar şahsi eşyalarınızı toplayın arkadaşlar gelip burayı mühürleyecekler. Deyip ayrıldılar. Şimdi ne olacaktı? Bu çocuklar nerede kalacaktı? Nasıl geçineceklerdi? Hepsi de, başkalarının yardımıyla ayakta duruyorlardı. Aileleri fakirdi. Kafam karmakarışık bir şekilde onları bir araya topladım. Olayın ciddiyetini anlattım. Bugün bizi anlamadıklarını, onlara dua etmemiz gerektiğini her zaman müsbet hareket etmek zorunda olduğumuzu, çok sabırlı olmamız gerektiğini uzun uzun anlattım. Çocuklardan biri

—Hocam bizimle kalırsanız sizi görevden alacaklarını biliyoruz. Çünkü yeni atandınız. Eğer siz bizi bı-

rakırsanız hiçbirimizin okuyacağı yok. Hafızdık ama hayattan soğumuştuk. Şimdi sizinle yeniden can bulduk. Bizi bırakırsanız, hepimizi birden kaybedersiniz. Diyerek ağlamaya başladılar. Aman Allah'ım bu nasıl bir imtihandı? Bir yanda onlarca ümit, bir yanda yıllarca okuyup bir meslek sahibi olmanın, görev almanın, bildiklerini öğrenciyle paylaşmanın bedeli olarak tehdit... Bir anda bütün düşüncelerimi bir korku kapladı. Mesleğimi kaybetmek, fakirlik yaşamak, hayata tutunamamak gibi ihtimaller aklımdan geldi geçti. Sonra görevini yapmayıp, kavmini terk eden Hz.Yunus aklıma geldi. "Rabbim doğruyu bilen sensin, bana yanlış yol gösterme" diye dua ettim. Biraz Kur'an okudum ve namaz kıldım. Sabah olmuştu. Kahvaltıda, arkadaşlar ben sizden ayrılmayacağım.

Yeni bir yer tutacağız ve bu seneyi birlikte geçireceğiz dedim. Çocuklar bu habere çok sevinmişlerdi ama benim kafamda bunun nasıl olacağına dair hiçbir fikir yoktu. O gün arkadaşlardan birinin kapısı bacası olmayan, içerisi yaşanılmayacak kadar kötü olan evini kendimize barınma yeri olarak tuttuk. O sene çileli bir şekilde geçti. Okullar tatil oldu. Bizler helalleşerek ayrıldık. Tekrar okul başladığında kendime yeni bir yer tuttum.

Artık okulda ikinci yılımdı. Tek başıma kaldığım evimde işlerin yolunda gideceğini düşünürken, yine yanılmıştım. Öğrenciler yanıma daha fazla gidip gelmeye başladılar. Hatta diğer okuldan arkadaşlarını da getirip benimle tanıştıyorlardı. Bir gün bir askeri aracın evin yanında birkaç saattir durduğunu fark ettim fakat mahallede oturan bir uzman olduğu için durduğunu sanmıştım. Sonunda kapıya sivil polisler geldiler. Onları içeri buyur ettim. Çay hazırdı ikram ettim. Onlardan biri:

—Hocam öğrenciler senin evine gelip gidiyor, bu durum komşularını rahatsız ediyormuş bizde bu nedenle seni uyararak için geldik. Dedi. Bu şekilde devam ederse işler farklı boyutlara ulaşacak diyerek tehdit etmeyi de ihmal etmediler. Ben de evin müstakil bir ev olduğunu eve gelen öğrencilerin hepsinin temiz ve ahlaklı gençler olduğunu söyledim.

—Evime gelen misafirleri kabul etmemeyi saygısızlık telakki ederim. Dedim. Kalkıp gittiler. Bundan sonra her akşam evime gelip beni ziyaret ediyorlar alıp karakola götürüyorlar, ifademi alıp beni eve bırakıyorlardı. Bir gün Erzurum’da birlikte okuduğumuz arkadaşlarım beni ziyarete gelmişlerdi. Yemeğimizi yedik çay içiyorduk Kapı çalındı, kapıda asker ve polisler vardı. Sokak askeri araçlarla doluydu. Polisler ayakkabılarıyla içeri girmek istediler engel oldum. Birkaç polis içeri girdi. Sivil polislerden biri beni gündüz uyarıştı

—Hocam bunlar kim? Ben seni gündüz uyaradım mı?

—Memur Bey bunlar üniversitede aynı yurttta kaldığımız arkadaşlar. Bugün ziyaretime gelmişler. Ne yap-saydım, gelmeyin mi dese-ydim?

—Hocam üzerimizde baskı var Şu an emniyet müdürü bu saatte karakolda bekliyor, belli ki ona da birileri baskı yapıyor. Adam bu saatte evinde değil, karakolda!

Arkadaşların nüfus cüzdanlarına baktılar. Polise arkadaşları almamaları için ricada bulundum. Sonrasında beni alıp karakola götürdüler. Arkadaşlar bu duruma çok üzölmüş, çoğu ağlamaya başlamışlardı. Onları biraz teselli ettikten sonra polislerle beraber önce hastaneye sonra da karakola gittik. Hastaneden sonra beni eve bıraktılar, eve döndüğümde arkadaşlarımdan bana bir not bırakıp apar topar Erzurum’a döndükle-

rini öğrendim. Benim için her gün evimin gözetlenmesi normal bir şey hâline gelmişti. Artık Sarıkamış'taki ekipler yetmiyor Kars'tan da ekipler gelip beni araştırıyordu. İyice psikolojim bozulmaya başlamıştı.

En iyisi tayin istemek ve buradan kaçmak diye düşündüm. Arkadaşlarla konuştum, araştırdım istisna bir tayinin ancak ciddi bir gerekçe olması durumunda (ölümle tehdit gibi) gerçekleşebileceğini söylediler. Özel hayatımda da ailem ile ilgili ciddi bir sorunum vardı ve bunu sivil polis bir arkadaşla paylaştım. Bana yardım edeceğini ve Millî Eğitim Bakanlığına durumumu anlatan bir dilekçe yazmam gerektiğini söyledi.

15 gün içinde -hayati tehlikem olduğu gerekçesiyle- tayinim Çorum da Merkez ilköğretim okuluna çıktı. Şöhretim oralara kadar gitmişti. Bir Şube müdürü dışında herkes bana düşman gözüyle bakıyordu. Hatta şefin açık tehdidine maruz kaldım. Öğretmenevinde kalmak üzere gittiğimde yer olmadığını, burada kalmamın imkânsız olduğunu söylediler. Tam oradan çıkarken daha önceden tanıdığım bir Milli Eğitim müfettişine rastladım. Bana durumumu sordu. Ben de bütün olayları anlattım ve kalacak yer aradığımı söyledim. Müfettiş bana bir adres verdi “—Oraya git seninle arada görüşeceğim” dedi. Tarif ettiği yere gittim. Biraz bekledikten sonra, bana bir telefon geldiğini söylediler. Telefon eden müfettişti. Yarım saatten fazla telefonla konuştuk. Müfettiş hakkımda gelen raporlardan bahsediyordu, anlattıkları korkunçtu. “Mademki ilişkisini kesmemişsin, memleketine dön. Burada daha kötü şeyler yaşayabilirsin.” diyerek bana tavsiyede bulundu. Telefonu kapattı. Yine başladığım yere dönmüştüm. O gün sabaha kadar uyuyamadım. Kendime suçumun ne olduğunu sorup duruyordum. Sabah olduğunda arkadaşlarla vedalaşarak Sarıkamış'a döndüm. Bu duruma sevinen sadece öğrencilerimdi. Hayat benim için aynı

şekilde devam ediyordu. Önceleri polislin beni sürekli karakola götürdüğünü gizliyordum. Ama artık herkes biliyordu bunun sonu gelmiyordu. Adi bir suçludan hiçbir farkım yoktu.

Yine bir gece beni aldılar, hastaneye götürdüler sonra ifademi aldılar, ifadem bitince beni dışarı çıkarmadılar. İfademi yazan polis onu büyük bir zarfın içine koydu. “Haydi, gidelim” dedik. Hastaneye gittik. Dışarıda fırtına tipi hâkimdi. Bir de baktım askeriye'nin içine girdik yani merkez komutanlığına. Polis, “Arkadaşlar siz burada durun, ben bu evrakı verip hemen geleyim” dedi. Gitti, verdi ve geldi. Yolda

—Memur bey benim ifademi neden merkez komutanlığına verdiniz? Ben polis görevi sınırları içerisindeyim. Dedim. İnkâr etti, bayağı bocaladı. Ben anladım ki 28 Şubat sürecini askeriye işletiyor. İfadem bundan dolayı oraya rapor edildi. Bu anlattıklarım emniyet güçleri ile yaşadığım hatıralar.

Bir de eğitim camiası vardı üstüme gelen. Göreve yeni başladığımda stajyer öğretmenler için cumhuriyetin 75. Yılı kutlamaları çerçevesinde yapılan gezilere katılmamızı istediler. Ters düşmeyelim düşüncesi ile katıldık. Bizi Ani harabelerine ve Kars'ın diğer turistik yerlerine götürdüler. Akşam dönüşte bir alabalık tesisinde balık yemek isteyenler oldu. Gittik, siparişleri verdik. Balıkların gelmesini beklemeye başladık. Bu esnada burnuma daha önce duymadığım bir koku geldi. Bu ne kokusu diye masamdaki arkadaşlara sordum. Arkana bak görürsün dediler. Meğer bizim masa dışında diğer masalardaki içki içiyormuş. Hemen masadan kalktım arkadaşlar beni döndürmeye çalışırken plastik masa devrildi, aldırış etmeden gittim. Oradaki herkesin bakışları altında arabaya yöneldim ve yaklaşık 2 saat arabada oturdum. Benimle birlikte birkaç arkadaş daha geldi. Yemeklerini yiyenler içkili bir şekilde,

kimisi sarhoş olarak arabaya dönmeye başladı. Şube müdürü ve bir okulun müdürü bana ha bire imalı sözler söylüyordu. O akşam zor bela Sarıkamış'a döndük. Ertesi gün stajyerlik kursumuz vardı. İlk ders şube müdürününüdü. Derse girer girmez,

—İçimizde Cumhuriyet düşmanları var. Onları içimizde barındırmayacağız. Zaten ne yaptıklarını da biliyoruz! gibi sözler söyledi. Bu sözleri bana söylediğini biliyordum. Ayağa kalktım ve

—Doğru söylüyorsunuz hocam. Ecdadımız bu cumhuriyeti tekbirler, kurbanlar, cumalar namaz ve dualarla, şehitlerimizin kanlarıyla kurdular. Şimdi birileri kalkmış görev başında hem kendisi içki içiyor, hem de öğretmenlere içiriyor. Bunlar öğretmenlerin yüz karası, içimizde barındırmamak lazım, yarın ahrette ecdadımıza nasıl hesap vereceğiz? Dedim.

—Tamam, otur otur! Dersime geçeceğim, dedi ve derse devam etti. O günden sonra birkaç arkadaş hariç, hiç kimse benimle konuşmadı, gezmedi. Daha sonra öğrendim ki millî eğitim müdürü, benim çok tehlikeli birisi olduğumu, benimle gezenlerin, arkadaşlık yapanların sicillerinin bozulacağını söylemiş. En yakın arkadaşlarım sırf, birlikte caddelerde yürüdüğümüz için uyarı ahyordu. Bu örneklerdeki gibi birçok psikolojik baskı gördük. 28 Şubat sürecinde kocaman okul(650 öğrenci), 11 tane öğrenci ile kalakaldı. Okulu terk edin yoksa sizi sürgüne göndeririz tehditleri de çabası. Ama bütün bunlara rağmen, görevden vazgeçmedik. Bizlere ümitle bağlananların ümitlerini yıkmadık. Bu zor şartlar altında yetiştirdiğimiz öğrencilerimizin her biri şuan kendi mesleklerini ellerine almış, kendilerinin ve sevdiklerinin hayatlarını kurtarmış durumdalar.

Bizler bunu başardık.

Peki ya başaramayanların hesabını kim verecek?

Onlar nelerin ve kimlerin kurbanı oldular?

İncinen gururlarının, yıkılan hayallerinin,

Sönen hayat ateşlerinin bedelini kim?

Nasıl ödeyecek?

Tek tesellileri,

“Onlar tuzak kurdular, ALLAH da onlara tuzak kurdu!” Ayetinin meal-i âlîsi mi olsun?

Haydi, öyle olsun...

Onların ümitleri vardı, bizimse ideallerimiz. Allah mahşerde bana sorduğunda “Benim için ne yaptın?”

Cevap vereceğim:

—işte ya Rabbi, bu gençlerin imanını kurtardım, bunlara seni anlattım!

Açsın artık ülkemin her yerinde renk renk bahar.

O korkutan mayın tarlası yere batsın.

Oynanan oyunlar son bulsun.

Ümitler sönmessin, idealler solmasın

Gerçek suçlular yargılsın mahkemelerde.

İnancından dolayı kimse kınanmasın.

Bir daha 28 Şubat, postmodern darbe olmasın.

Açsın artık ülkemin her yerinde renk renk bahar.

...

28 ŞUBAT SÜRECİNDE VAN İMAM HATİP LİSESİ

M.Salih ÖZER / Van 1

Hayatımın yapmayı en çok istediğim hayallerimi süsleyen işimdeydim. Yıllar önce öğrenci olarak okumak istediğim okulda müdür başyardımcısı olarak aşkla, şevkle görev yapmaktaydım. Okul müdürüyle el ele vermiş, okulun daha iyiye daha güzele gitmesi için uğraşılıyor, adeta geceli gündüzlü çabalıyorduk. Ancak bu çabalarımıza memleket yönetimindeki olumsuzlukların gölgesi düşmeye başlamıştı.

1997 yılı ve sonrasındaki en önemli aksaklık koalisyon hükümetlerinin sözde varlığı ve yönetimiydi. “Sözde varlıkları” diyorum çünkü asıl yöneticiler askerlerdi. Askerler bürokratlardan, bakanlardan daha çok gündemdeydiler. Her gün televizyon ekranlarında, üniversite açılışlarında ve resmi devlet törenlerinde baş konuşmacı olarak yer alıyorlardı. İsimleri ve konuştukları, gazetelerin başköşelerinde, manşetlerinde yer alıyordu bütün söyledikleri ise “İrtica var! İrtica tehlikesine karşı bilinçli olalım!” Reçeteleri Atatürk ilke ve inkılâpları... Hedefleri “Bin yıl sürecek bir askeri rejim ve üstünlük...”

Memlekette hava sisli olmaktan çıkıyor, adeta şimşekler çakıyordu. Üniversitelerde Yükseköğretimde başörtülülere yapılan baskılar, bayan öğretmen adaylarının daha göreve başlamadan karşılaştıkları zulümler gün geçtikçe artıyor, yayılıyordu...

Zaman zaman, okulumuzdaki *bayan öğretmenler bana: “–Okulumuza müfettişler gelecek mi?” diye soruyorlardı.*

Ben de saf saf “–Hayır, bakanlık müfettişlerinin denetimini geçen sene geçirdik, en erken iki yıl sonra gelirler.” diyordum.

Kendimizden emin, işlerimizi yapıyor, öğrenci başarısının artması için gerekli tedbirleri alıyor, uğraşmaya devam ediyorduk. Haftanın ilk ders günü bayrak törenini yapmış öğretmen ve öğrenciler sınıflarına geçmiş, ben de odama geçmişim. O gün öğleden sonra Millî Güvenlik dersine girecek yüzbaşını düşünmeye başlamışım. Çünkü bu subay, bir hafta önce kız öğrencilere “–Başlarını açmazlarsa yazılı sınava alınmayacaklarını!” söylemişti. Millî Güvenlik derslerine giren askerî yetkili, genellikle okul müdürünün odasında veya benim odamda oturuyordu. İşin doğrusu başörtülü öğretmen ve öğrenciler dikkatini çekmesin onlarla çokça karşılaşmasın diye bizler de misafirimizi kendi odalarımızda ağırlamakta beis görmüyorduk.

Öğrencilerin derste oldukları saatte odamın kapısı çalındı. İçeri bir kız öğrenci girdi. Başını öne eğik ve ağlamaklı bir sesle

–Hocam! Allah rızası için bana yardımcı olun! Ben okumak istiyorum! Demesiyle hüngür hüngür ağlamaya başlaması bir oldu.

–Kızım ne oldu? Ağlama da derdini anlat! Dediğimi duymuyor, daha yüksek bir sesle ağlamaya devam edi-

yordu. Bu beni çok korkuttu. Öğrenciyi yanındaki sandalyeye oturttum. Bu arada nöbetçi öğretmenlerden biri de gelmişti odaya. Zavallı kızcağızı zar zor susturabildik. Neden ağladığını anlatmasını istedik. Başını kaldırmadan bir çırpıda:

—Hocam, yurt müdürem beni ve diğer başörtülülere topladı. Ya başımızı açacağımızı ya da yurttan atılacağımızı söyledi!” Dedi ve ağlamaya devam etti.

—Peki, kızım siz zaten yurdunuzda arkadaşlarınızın yanında başınızı açmıyor musunuz ? Diye sorduğumda hıçkırıklar içinde:

—Evet, hocam yurt içinde dediğiniz gibi başı açık yaşıyoruz. Müdüre Hanım, okula geliş gidişimizde de başımızı örtmemizin yasak olduğunu, buna uymadığımız takdirde yurttan atılacağımızı söyledi. Benim ne babam ne de annem var. Ben ne yaparım, kimlere sığınayım? Ne olur bana yardımcı olun! Bu sözler gözyaşları arasında adeta yüreğimi dağladı.

Ben durumun vahametini daha tam anlayamamıştım.

—Kızım, yurdunuzun bağlı olduğu İl Sosyal Müdürünü tanıyorum. Şimdi onu arar problemi hallederiz.” dedim.

Bu sözlerle öğrencim odama girdiğinden beri ilk defa başını kaldırıp yüzüme baktı:

—Öyle mi hocam? Siz o müdürü arayacak mısınız? Sorusunu umutla, heyecanla ve adeta çılgınlıkla sordu. Gerçekten de Sosyal Hizmetler İl Müdürü “ağabey” diyebileceğim kadar tanıdık bir isimdi. Bu samimiyetimizle öğrencimi moralize etmek için ahizeyi kaldırıp telefon numarasını çevirdim. Durumu anlattım.

Ancak anlatmaz olaydım...

Hayatımdaki en büyük hayal kırıklığına uğramıştım.

Bu telefonla başörtüsüne,

hükümet düşmanlığının boyutunu öğrenmiş oldum.

Tanıdık, ağabey müdür gitmiş; kendi makamını düşünen, hükümet icraatlarını neredeyse savunan ve “—Sana tavsiyem sen de kendine dikkat et, bu konu benim senin halledeceğimiz hususlar değildir!” deyip telefonu kapatan biri gelmiş yerine.

Neye uğradığımı şaşırılmıştım ve hadise adeta soğuk bir duş etkisi yapmıştı bende. Asıl önemlisi ise, bu durumu biraz önce umut verdiğim öğrenciye nasıl söyleyecektim? Bu öğrenci, lise ikinci sınıfların en çalışkanıydı. Daha da önemlisi kendisine yardımcı olacak hiç kimsesi yoktu. Babası, bu kızcağız henüz beş yaşındayken hayata veda etmiş. Annesi ikinci evlilik yapmış. Kız da ilkokuldan beri yetiştirme yurtlarında kalıyordu. Sadece bayramlarda üvey babasından gizli olarak annesiyle görüşebiliyordu. Ortaokuldan beri de kendi isteği ve annesinin de memnuniyetiyle İmam Hatip Lisesinde okumaktaydı. Gerek okulda, gerekse de öğrenci yurdunda çevresinin en sevileni ve çalışkanı, altın kalpli kıza ben ne cevap verecektim?

Allah affetsin... İlk etapta yalan konuşmak durumunda kaldım. Kızım, telefonla bu iş olmaz, sen sınıfına git, ben Müdür Bey'i ziyaret edeceğim, dedim. Şaşkınlık içinde kalakaldım ve odamdan dışarı fırladım. Millî Eğitim Müdürlüğüne gittim. Orada güvendiğim bir amirim vardı. Ancak, yolda hep Sosyal Hizmetler İl Müdürü'nün söylediklerini düşünüyordum. Ya, o da aynı şeyleri söylerse, yardımcı olmazsa, diye içim içimi yiyordu...

Ortaokuldan beri sınıf arkadaşım olan İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı'nın yanına vardım. Rengimin soldu-

ğunu, telaş içindeki hâlimi soran amirime, kız öğrencimizin durumunu ve Sosyal Hizmetler İl Müdürü'nün cevabını bir çırpıda anlatıverdim. Millî Eğitim Müdür Yardımcısı, sessizlik içerisinde ve üzüntüyle beni dinledi. ***Bir ara kalkıp odasının kapısını arkadan kilitledi. Kimse gelmesin, rahat konuşalım, diye.*** Ancak, konuşmaya başlamadan gözlerinin dolduğunu fark ettim. Başını kaldırıp yüzüme bakmadan: ***“Maa- lesef, bu durumda birçok öğrencimiz var. İşin kötü- sü bütün bunları Vali Bey yaptırıyor ve en kısa zamanda da sizin okula da müfettişler gönderi- lecek.*** Muhtemelen başörtülü bütün öğretmenlerin görevden alınacaklarını, kız öğrencilerin başlarını aç- tıracaklarını ve ayrı ayrı olan kız ve erkek sınıflarının karmalaştırılacağını, adeta boğumlayarak ve hıçkırık- la sıraladı...

Şaşırp kalmıştım. Yağmurdan kaçarken doluya tu- tulmuş, dert bir iken bin olmuştu. Bu moral yıkıntısı içerisinde okula geldim. Öğrenciler, son dersten çıkmış, evlerine gidiyorlardı. Onlar evlerine giderken ben de başı önde bir mahkûm edasıyla okulun bahçesinden içeri girdim.

Elim ayağım adeta işlemez hâle gelmiş ve bütün güvenim yok olmuş, hiçbir şey yapamaz olmuşum. O günlerde üstüne üstlük çok sevdiğim okul müdürüm de kızının hastalığı sebebiyle Ankara'daydı. Okul müdür- lüğüne de vekâleten bakıyordum.

Bir gün sonra gelmesini istediğim kız öğrencim sa- bahın ilk dersinde yine gelmiş, odamın kapısında beni bekliyordu. Önceki günden daha bitkin, daha çökmüş bir o kadar da ürkek... Bir yere bakıyor, bir bana...

Önceki gün uğradığım Millî Eğitim Müdür Yardımcısı'nın söyledikleri beynimde zonklamaya baş- ladı. Ama ben bütün bunları bu garip, öksüz, kimsesiz,

bütün umudunu bana, benim söylediklerime bağlayan bu öğrencime nasıl söyleyecektim? “Hem babam hem öğretmenimsin. Allah’tan başka kimsem yok!” diyen biçare kızcağıza nasıl anlatacaktım? Tam bu arada Millî Güvenlik dersine girecek yüzbaşı birden ortaya çıkmaz mı? Bir önceki hafta kız öğrencilere “—Başörtünüzü açmazsanız sizleri yazılıya almayacağım ve bir daha dersinize girmeyeceğim.” demişti. Yıllardan beri bu durum; yani kız öğrenciler diğer derslerde oldukları gibi Millî Güvenlik dersinde de başörtülü girebiliyorlardı. Hatta Millî Güvenlik dersi öğretmenleri, öğrencilerinin daha kültürlü ve bilgili olduklarını söylüyorlar, o sınıflarda daha rahat ders işlediklerini ifade ediyorlardı. Demek ki İmam Hatiplilere, başörtüsüne genel bir karşı koyuş başlatılmış, adeta bu okullar dört bir taraftan cendereye alınmıştı.

Öğrencime beklemesini işaret ettikten sonra yüzbaşıyla kız öğrencilerin sınıflarına doğru yöneldik. Bin bir endişe ve cevapsız sorularla... Yüzbaşı savaşa gider gibi ciddi, mağrur ve sert bir yüz ifadesiyle adeta konuşmak istemeyen bir edayla yürüyor, bense durum yumuşasın diye hâl ve hatır soruyordum. Sınıfın kapısını açıp içeriye baktığımda adeta üzerime kaynar sular dökülmüş gibi oldu. Öndeki iki sırada oturan dört kız öğrenci başörtülerini çıkarmışlardı. Ben şok yaşarken yüzbaşının yüzünde sanki güller açmıştı. Memnun ve gururlu bir tavırla “—*Tamam, bu kızların hatırına ben bu sınıfta yazılı yapacağım. Bir dahaki gelişimde umarım tamamı başlarını açarlar.*” sözüne güleyim mi ağlayayım mı, tereddüdünü yaşıyorken : “*Bak hocam, başlarını açan kızlar nasıl da çiçek gibi açılmışlar!*” demez mi? Gerçi bu öğrenciler, okul dışında başörtülerini çıkaran öğrencilerdi. Ama yine de çok üzülmüştüm.

Omzumdaki bu kamburla odama, yani beni bekleyen kız yurdunda kalmakta olan öğrencimin yanına

döndüm. koltuğuma geçtim. Öğrencime oturmasını işaret ettim. Daha ağzımı yeni açmış: “Kızım, dün...” diye söze başlamıştım ki kız öğrencimin yüksek sesle hıçkırmaya başladığına şahit oluyor ve: “Hocam, müdüre hanım beni Bursa’ya yetiştirme yurduna gönderiyor! Ben orda ne yaparım. Hiç olmazsa burada arada bir annemin evine giderdim. Sizleri, beş yıllık lise arkadaşlarımı, on yıldan beri adeta ailem gibi olan yurt arkadaşlarımı bırakıp nasıl giderim?” sözlerini üzülerek duyuyordum. Ben, gittikçe yükselen hıçkırıklara adeta teslim oldum. Heykel kesilmiş sanki üzerime dağlar yığılmış gibiydi. “Kızım lütfen ağlama! Bir dur bakalım! Müdireyi arayacağım. Hiç olmazsa bu dönem bitsin, seni seneye göndersinler derim!” diyebildim. Ağlamamak, yıkılmamak için adeta mücadele ettim. Bu hâlet-i ruhiyeyle müdire hanımı aradım. Ne yazık ki müdüre hanımın verdiği cevap olayın vahametini ve olacakların ciddiyetinin habercisiydi. Muhafazakâr bir aileye mensup müdire hanım verdiği cevaplarla sanki garnizon komutanı veya Millî Eğitim Bakanı sözcüsü gibiydi. Söz konusu öğrenci, öğrencilere kötü örnek olduğu için en kısa zamanda gönderilmeliymiş. Öğrenci yurdunun bahçesinde bile başörtülü gezinen bu öğrenci erkek müdür yardımcısının odasına bile başörtülü girdiğini, bundan dolayı Millî Eğitim Müdürlüğünden de gelen yazıya göre bu öğrencinin diğer öğrencelere gözdağı kabilinde sürgüne gönderileceğini söylemesi, elimi ayağımı bağlamıştı.

Konuşmalarımızı dikkatle dinleyen öğrenciye bir şey demeye gerek kalmamıştı. Telefonu kapattığımda o da adeta gözyaşlarını içine akıtmış, beni şaşkırtırcasına ayağa kalkmıştı. Kan çanağına dönmüş gözleri çakmak çakmak olmuş, adeta erkek kesilmişti:

—Hocam, sizden Allah razı olsun! Üzerinize düşeni yaptınız. Beni babasız, ailesiz büyüten Allah (c.c) git-

tiğim yerde de bana yeter! Elimden geldiğince müca-
delemi sürdüreceğim. Yıkılmayacağım, okuyacağım!
Allah'a emanet olunuz! Allah'a ısmarladık ...” diyerek
fırlarcasına sınıfına çıktı.

...

Daha sonra öğrendim ki kırık ama yüce kalpli öğ-
rencim, ben üzülmeiyim diye o cesur konuşmayı yap-
mıştı. Sınıfta ve yurttta saatlerce ağlamış... Ağlamış...
Ağlamış...

Ben de odamdan fırlarcasına çıkan öğrencimin ar-
dından kapıyı kilitledim. Öğle arasına kadar kâh otura-
rak, kâh oda içinde bir o yana bir bu yana gidip gelerek
ağlayadurdum. Öğle yemeği mi? O gün, ne öğle ne de
akşam sofraya oturmadığımı bugün gibi hatırlıyorum.
Aynı gün idarecilikten istifa etmeyi düşündüm. Ama
ya diğer kızlar! ...Üstelik okul müdürü de okulda yok-
tu. Hiç olmazsa yaz tatilini beklememi tavsiye etmişti,
gözyaşları arasında dertleştığım eşim...

...

Ah, o günler!. Bir hafta içinde söz konusu öğrencinin
Bursa'ya gönderildiğini, o sınıftan bir başka öğrencimi-
zin gelip “—Hocam, Necla Abla'ya niçin yardımcı olma-
dınız? Gitmesini niçin engelleyemediniz?” sorusu hâlâ
yüreğimi dağlıyor, sorumluluğumu yeterince yerine
getirmediğimi kuşkusuna yöneltiyor beni.

O dönem okulumuzda şunlar yaşandı: Millî Eğitim
müfettişleri hakkımda suç duyurusu olduğu için oku-
la geldiler. Üç soru sormuşlardı yazılı ifademde: Niçin
bölücülük yaptığım? Laikliği niçin ihlal ettiğim? Sözde
üçüncü suçum da Anadolu Vakfı adına açılan öğrenci
yurduna gidip gelişimin nedeni.

Ben de Kürtçeyi bildiğim için derdini anlatamayan
bir veliye yardımcı olmak adına Kürtçe konuştuğumu,

İmam Hatip Lisesi yöneticisi olarak öğrencilere namaz kılmayı tavsiye etmemin normal olduğunu, Anadolu Vakfı'nın resmi bir kurum olduğunu, emniyette dernekler masasında bilgilerinin olduğunu söyledim. (Bereket versin gelen müfettişlerden biri tanıdık olduğu için ifademi daha yumuşatarak yazdı.) Bu soruşturmadan daha sonra olumlu veya olumsuz bir sonuç bana bildirilmedi. Belki de idarecilikten ayrılmamı istedikleri için soruşturma açmışlardı, ben de istifa ederek işlerini kolaylaştırmıştım!

Bu arada İl Emniyet Müdürlüğünden sık sık başörtülü öğretmenlerin isimleri isteniyordu. Millî Güvenlik öğretmeni de gittikçe öğrencilere karşı sertleşiyor bana ve öğretmenlere karşı olumsuz tavırları artıyordu.

***O dönem yirmi beş civarında,
tek suçları başörtülü olmak olan
öğretmenin görevine son verildi.***

Gelen müfettişler bir sonraki öğretim yılında öğrencilerin karma olacağını, başörtülü öğretmen ve öğrencilerin okulun bahçesine dahi giremeyeceklerini adeta emir buyuruyorlardı.

Haziran sonu itibariyle müdür başyardımcılığından istifa ettim. Bu görevimden sonraki yıl öğretmen olarak göreve devam ettim. Ama gözyaşları, korku ve öfke içerisinde... Derslerine girdiğim kız sınıflarında matem havası esiyordu. Daha önce saçının bir tek telini bile göstermeyen öğrenciler, başları açık ama öne eğik ve çoğu zaman gözyaşları arasında sözüm ona ders işledik. Hani Çin işkencesi derler ya, o şekilde...

Müfettişler, sadece bir tek işlem için okuldaydılar:

“Başörtülü öğretmen ve öğrenci avı!”

Eğitim, öğretim, planlama, müfredat... Bunların hiçbiri önemsenmezdi.

O işkence dolu günlerle yılsonunu getirdim. O günden beri de bir daha okula gidemedim. Yüzüm yok diye düşünüyorum. Çünkü yeterince savunamadım. Başörtülü öğretmenleri, emanet edilen başörtülü öğrencilerin başörtülerini, halktan topladığımız paralarla yaptırdığımız kız öğrenci binasını, kız sınıflarını, yetim, öksüz ve tüm umutlarını bana bağlayan yurt öğrencisini...

...

PARDON

Ahmet ERDEM / Diyarbakır

Okyanusta deprem olduğunda okyanusun kıyılarındaki tsunamilere sebep olur. Merkezden ne kadar uzaksa etkisi o kadar geç hissedilir ve ancak o kıyılarda can ve mal kaybına neden olur. Darbelerin merkezi başkentlerdir ama etkisi uzak yerlerde daha çok hissedilir tıpkı tsunamiler gibi.

Yıl : 2000

Ay : Mayıs,

Gün : 16

Yer : Kültür Mahallesi Batman

28 ŞBT 1997 Siyah Ford plakalı araba üye olduğum kooperatifin inşaat alanına doğru tozu dumana katarak hızlıca giriş yaptı. Arabanın bu şekilde gelişi hayra alamet değildi. İnşaat alanında bulunanlar hep bir ağızdan “—Hayırdır inşallah!” dedik. Biri arabanın ön, ikisi arka koltuğundan olmak üzere üç kişi arabadan indi. Elinde telsizi olan “Hayırdır efendim, hayırdır.” dedi. Hızlı adımlarla kooperatifin inşaat alanında du-

ran bizlere yaklaştılar Eli telsizli olan gözlerimin içine bakarak:

- Ahmet Bey sen misin?
- Evet, ne olacak?
- Bizimle merkeze kadar gelmen gerekiyor.
- Nedenini sorabilir miyim?
- Merkezde öğrenirsin.
- Peki, aileme haber verebilir miyim?
- Merkezde haber verirler.
- Peki, dedim.

Aramızda böyle kısa bir diyalog geçti.

Arka koltuğa polisin biri sağımda, biri solumda olmak üzere arabaya bindik. Diğer polis şoförün yanına geçti. Emniyete doğru yol aldık. Kısa bir süre sonra Batman Emniyet Müdürlüğündeydik. Zaten fazla uzak değildi. Basamakları hızlı adımlarla üçerli beşerli atlayarak merdivenden çıktık.

Emniyette üstüm arandı. Kemer, telefon, para, saat, tespih gibi üzerimdeki fazlalıklar alınarak adımın yazılı olduğu plastik bir kaba bırakıldı. Öyle anlaşılıyor ki bu kutuyu daha önce hazırlamışlardı. Ev telefonumun numarasını istediler. Numarayı verdim.

Gözlerim bağlandı. Biri kolumdan tutup sağa doğru on sekiz adım yürüttü. Kolumdan tutan kişi hafifçe “—Merdiven var.” dedi. Merdivenden sekiz basamak indik. “—Şimdi düz yürü.” dedi. Üç adım düz attıktan sonra kolumdan tutan kişi tekrar “—Merdiven var.” dedi. Sekiz basamak daha beraber indik. Emniyet Müdürlüğünün bodrum katına inmiş olduk.

Merdiven bitmişti. Yanımdaki bu sefer de “—Düz yürüyoruz.” dedi. Ben de komutlara uyuyordum. Sağa

doğru on beş adım attıktan sonra üç adımlık köşeyi döndük ve sola doğru on üç adım gittik.

Şak! Diye bir ses duydum. Bu demir kapının soğuk sesiydi. Kolumdan tutan kişi beni hafifçe iteleyerek gözümdeki bandajı çıkardı. Ani bir hareketle üstüme kapıyı sürgüledi. “Rap rap rap...” diyen ayak sesleri yavaş yavaş uzaklaştı.

Gözlerimi hücrenin loş ışığına alıştırmak için avuçlarımın ayalarıyla ovdum. Hücrenin yarı aydınlığına alışan gözlerimle etrafı incelemeye başladım.

Hücre iki metre uzunluğunda bir metre genişliğindeydi. Hücrenin yarısının zeminini kaplayan yüksekliği on beş santimetre olduğu tahmin ettiğim tahta ızgara vardı. Bu hücrede kalan kişilerin zeminden etkilenmemesi için bırakılmıştı. Köşede ise daha önce Dicle Öğretmen Lisesinden görmeye alışık olduğum gri, tozlu ve eski bir battaniye vardı. Kalın demirden yapılmış yapıların korkunç kapılarını andıran bir kapısı vardı. Betonun soğuk yüzü ile karşı karşıya idim. Allah’tan mevsim ilkbahar ve Batman’ın ilkbaharları sıcaktı. Battaniyeyi ızgaradan kendime doğru çekerek üzerine Düşünen Adam Heykeli gibi oturdum. Derin derin nefes alarak düşünmeye başladım.

Yaşadığım o günkü stresin etkisinden kurtulur kurtulmaz önce ailemi düşündüm. Acaba aileme haber verdiler mi? Haber verdiklerinde nasıl tepki aldılar? Mutlaka beni çok merak etmişlerdi. Sonra da kendimi düşündüm. Benim durumum ne olacak? Ne yapacaklar bana? Bana ne soracaklar? Beni niye buraya getirmişler? Benim suçum ne? Bütün bunları düşünürken bir de gün içindeki koşuşturmanın verdiği yorgunlukla battaniyeyi ayaklarıma sararak belki de hayatımın en güzel ve en ağır uykusuna daldım.

Sabah uyandığım da neredeyim diye çevreme baktım. Yaşadıklarımın rüya olması için neler neler verirdim Allah bilir. Uyku sersemliğinden kurtulduktan sonra kapıyı birkaç kez hızlı hızlı yumrukladım. Uzaktan bir ses:

—Ne var? Ne istiyorsun?

—Lavabo ihtiyacım var.

—Bekle biraz sonra.

Yaklaşık on dakika sonra kapı vuruldu. “—Duvara dön!” diye bir komut geldi. Duvara döndüm. Kapının küçük penceresinde daha önce gözüme bağlanan bandajı bana doğru atarak gözlerime bağlamamı istedi. Kısa bir süre sonra “—Bandajı bağladın mı?” diye sordu. Evet, cevabını alınca, kapıyı açtı.

Kolumdan tuttu yaklaşık yirmi, yirmi beş adım beni yürüttü. Oradan koku burnuma gelince lavaboya yaklaştığımı anladım. Son attığım adımla da suya çarpma sesini duydum. Beni getiren şahıs “—Bana bakmadan ileriye git.” deyip bandajı gözlerimden aldı. Ben de iki adım atarak tuvalet kapısından içeri girdim. Kapıyı kapattım. “—Kapının sürgüsünü çekme!” dedi. Tuvalet ihtiyacımı giderdim. Abdest aldım. Malum kişi iki de bir kapıyı çalıyordu.

“—Çabuk çık. Ne yapıyorsun orada?” diye uyarıyordu. “Son kez uyarıyorum. Bandajı tak ve çabuk çık!” Diye bağırdı. Ben de toparlandım. Bandajı kafama geçirdim. El yordamı ile yavaş yavaş duvarlara tutunarak adımlarımı atıyordum. Yine o şahıs koluma girip hücreme beni götürdü. Bandajı alıp gitti. Kaçırduğım namazların kazalarını kıldım. Psikolojik olarak rahatladım.

Aynı şahıs olduğundan hiç şüphe duymadığım kişi yaklaşık bir saat sonra yarım somun ekmek ve arasında iki salatalık parçası ile bir domates parçasından

oluşan kahvaltımı getirdi. Epey de acıkmış olacaktım ki “—Bismillah” deyip birkaç okkalı lokma aldım. Birden Hz. Süleyman ile Karıncanın kıssası aklıma geldi. Ya beni diğer öğünde unutulursa diye aklımdan geçirdim. Kahvaltımın geri kalanını olduğu gibi battaniyenin üzerine bıraktım. Öğle de aynı kişi tarafından aynı menü getirildi. Niye yemediğimi sordu. O’na şöyle bir baktım. O beğenmediğimi düşünmüş olmalı ki “—Ha Ha Haaa...” diye kahkaha atıp gitti. Hâlbuki bu dışarıda yediğim büryandan daha iyiydi. İki gün boyunca hayatım hücre ile lavabo arasında geçti. Hiç kimse ne bir şey soruyor ne de niye buraya getirildiğim konusunda bana bilgi veriyordu.

18 Mayıs sabahı da aynı kahvaltıdan sonra “—Birazdan sorguya gideceksin!” diye korkutucu bir ses tonu ile aynı şahıs haber verdi. Bir taraftan “—Of be! Niha-yet fazla beklemeyeceğim.” Bir taraftan da içime bir kurt düştü. “—Acaba ne soracaklar? Beni neyle suçlayacaklar? Beni niye buraya getirdiler? Ne suç işledim kendimden habersiz?” Beni bu düşünceler sarmışken kapı hızlı hızlı birkaç kez vuruldu. “—Bandajı kafana geçir.” Bandajı hiçbir şeyi görmeyecek şekilde kafama geçirdim.

Demir kapı açıldı ve biri koluma girdi. Sola doğru on üç adım gittik. Artı komutlara gerek duymuyordu benim adamım. Üç adımlık bir köşe döndük ve yirmi üç adım yürüdüktan sonra kapının açılma sesi ile içeri girdik. Bir sandalyeye oturtuldum. Bandajı aldılar. Gözlerim ışığa alışınca etrafa şöyle bir baktım. Odada üç kişi vardı. Ana kumanda masasında oturan kişi bilgisayara doğru bakmamı söyledi. Bir diğeri bilgisayarın başında oturmuş büyük ihtimalle ifademi yazacaktı. Bir diğeri ise ayakta duruyordu.

SORGU

Aramızda şöyle bir diyalog geçti:

— Adın ne?

— Ahmet...

— Ne iş yapıyorsun?

— Öğretmenim.

— Branşın ne?

— Edebiyat.

— Yoksa Türk Dili ve Edebiyatı mı?

— Evet.

— Ekranda bulunan fotoğraftaki kişi sen misin?

— Önce hafifçe bir sarsıldım. Çünkü ekranda bulunan resim, öğretmen olduğumda ilk çektiğim resimim ve devletin bütün resmi kurumlarına verdiğim fotoğraftı. Hiç tereddüt etmeden:

— Evet, benim resmim.

— Bu resmi kime verdin.

— Başta Millî Eğitim Bakanlığına olmak üzere İl Millî Eğitim Müdürlüğüne ve çalıştığım okula verdim.

— Bu belgeyi nerede bulduk biliyor musun?

— Hayır.

—..... Terör örgütünün hücrelerinde...

— İnanmıyorum.

— Bak senin öz geçmişin.

— Allah Allah... Olamaz böyle bir şey!

— Bu bilgileri kime verdin.

— Ben kimseye bu bilgileri vermedim.

Bilgisayar ekranındaki bilgileri okumaya başladı. Bilgilerin bir kısmı bana aitti. Bir kısmı da benim ile ilgili yalan yanlış bilgilerdi. Okumaya başladı.

O okurken bana rahat bir nefes alma ve düşünme fırsatı doğdu. Bir kaç defa derin derin nefes alarak ondan sonra soracağı sorulara kafamda cevap hazırlıyordum. Okumayı bitirmişti.

—Ne diyorsun, bu bilgiler sana mı ait?

—Evet, benden bahsediyor ama çoğu yanlış.

O anda rahat bir nefes aldım çünkü bu bilgilerin çoğu yalan yanlış bilgilerdi. Bu bilgilerin yanlış olduğu devletin belgeleri ile ispat edebilirdim. Çünkü daha öğrencilik yıllarımda hukukçu arkadaşlarımla yanında kalmış ve mahkemelerde belgelerin önemini duymuştum.

Başka bir memur aramızda geçen diyalogu bir mahkeme kâtibi gibi hızlı hızlı yazıyordu.

İfademi alan memur diğerine: “—Tamam, yazıcıdan çıkar.” diye emir verdi.

Yazan memur: “—Tamam, amirim.” dedi ve yazıcıdan çıktıyı aldı. Bana imzalamamı söyledi. Önce baştan sona kadar tekrar okudum. Aramızda geçen konuşmaları olduğu gibi yazmıştı. Hiç tereddüt etmeden adımın olduğu yeri imzaladım. Bandajı kafama geçirip beni hücreme götürdü. Bana “—Bugün mahkemeye çıkacaksın.” dedi. Çok sevinmiştim.

Arada ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Adamım kapıyı çaldıktan sonra bandajı takmamı söyledi. Bandajı taktım. Kapıyı açtı. Beni sorguya, lavaboya götürən kişi artık benim “adamım” olmuştu. Çünkü üç gündür muhatabım o idi. Beni sola doğru on üç adım yürüttü. Sonra üç adımlık bir köşeyi döndük Sağa doğru on beş

adım attıktan sonra sağa doğru on sekiz adım yürüttü. Bana hafifçe “—Merdiven var.” dedi. Sekiz basamak daha beraber çıktık. “—Şimdi düz yürü.” dedi. Üç adım attıktan sonra merdivenden sekiz basamak çıktık. Emniyet Müdürlüğünün bodrum katından birinci kata çıkmış olduk. Rahat bir nefes aldım. Bandajı kafamdan çıkardı. Plastik kutunun içindeki eşyalarımı verdiler. Baktım daha önce üniversiteden tanıdığım dokuz öğretmen arkadaşım daha oradaydı. Az da olsa anladım meselenin iç yüzünü.

Emniyetin yarım otobüsüne bizi bindirerek Batman Devlet Hastanesinde formalite icabı muayeneden geçirerek bizi Batman Hükümet Konağındaki Adliyeye götürdüler. Hükümet Konağının kapısında iki buçuk yaşındaki oğlum ile eşim duruyordu. Onlar beni görmemişlerdi. O zaman inci kadar değerli iki damla gözyaşı gayrı ihtiyarı gözümden süzüldü. İyi ki beni bu hâlde görmediler. Kelepçeli ellerimin tersi ile gözyaşlarımı sildim. Zira dik durma zamanı idi. Çünkü onların benden çok daha morale ihtiyaçları vardı. Yalancılıktan da olsa gülmek gerekiyordu. Ben de öyle yaptım.

MAHKEME BEKLEME SALONU

Mahkeme bekleme salonunda çeşit çeşit insanlarla karşılaştım. Ayaklarında kara lastik ve dizlerine kadar çamurla sıvanmış insanlar vardı. Meğer bunlar pamuk ve tütün tarlalarında pamuk ve tütün sularken toplayıp getirilmişlerdi. Batman’a bağlı Yeniköy Mahallesinde pamuk ve tütün çapalayan ve sulayan ırgatlar.

Bazılarının on günlük sakalları, bazılarının ise on beş günlük sakalları ile filmdeki Robinson Crusoe’yu andırıyorlardı. Saç, sakal, bıyıklar uzamış ve birbirlerine karışmış vaziyetteydi. Elleri, -nasırlaşmış- geçen çetin kışın izlerini taşıyordu. Esmer olan yüzleri daha da esmerleşmişti. Dudakları çatlamış, içlerindeki tedirgin-

liği saklamaya çalışmalarına rağmen göz bebekleri ise bu tedirginliği çok iyi anlatıyordu.

Üzerlerindeki gömlek ve tişörtleri yırtık, pantolonları sökük ve toz duman içinde kalmıştı. Belki bu iş elbiseleri ile tarlada çalışırken on defa terleyip terleri kurumuş belki de gözaltında yaşadıklarının açık bir şekilde yansıtıyordu. Ter kokusundan onlara yaklaşılmıyordu.

İçlerinden gözbebeklerini herkesten kaçırınlar olduğu gibi, herkesin gözlerinin içine baka baka “—Ben buyum ve bütün dünya bir olsa da teslim olmayacağım, belki ellerime kelepçe vurabilirsiniz ama ruhuma asla.” der gibi dik ve mağrur duran da yok değildi.

Başka bir kesim de Batman’ın varoşlarında yaşayan her hâlinden dindar oldukları anlaşılan, saç sakalı birbirine karışmış belki tıraş olmak için ya vakit bulamamış ya da tıraş bıçağı almak için bile para bulamamış, haftalarca inşaatlarda yatıp kalkan inşaat işçileriydi.

Sonradan duyduğuma göre akşamüzeri inşaatları basılmış ve üstlerini bile değiştirmelerine müsaade edilmeden emniyete getirilmişlerdi.

Ayakkabı ve pantolonlarının kireç ve harçtan renkleri seçilemiyordu. Hiçbirinin kemeri yoktu. Kemer yerine keten ip bağlamışlardı. Gömleklerinin hiçbirinde düğme yoktu. Gömleklerin alt köşeleri kemer gibi birbirine bağlanmıştı. Altında rengi belli olmasa da kahverengiye çalan ama normal rengi beyaz olan atletleri görünüyordu. Bütün elbiselerinde Coğrafya Dersinde gösterilen haritalardaki çizgileri andıran terlerin sebep olduğu lekeler vardı.

Sert geçen kışın etkisi ve kışın çalışmak zorunda olmaları sebebiyle ellerinde ki çatlaklar o kadar derin ki bazılarında kan akıyordu. Elleri dirseklerine kadar

sıvalı, saçlarının rengi kum, toz ve dumandan seçilemiyordu. Ayakta kalacak takatleri yoktu çünkü uzun süre gözaltında idiler. Bıraksan mahkemenin bekleme salonunda uykusuzluktan oldukları yerde uyuyacaklar diyeceğim ama zaten ayakta uyuyorlardı.

Yüzleri buruşmuş on, on beş günlük tıraşları bile yüzlerindeki buruşuklukları saklamaktan aciz kalıyordu. Göz çukurları derinleşmiş, göz bebekleri tünelden çıkan arabaların yanan farlarını andırıyordu. Burun deliklerinden alınan nefesler hızlanmış, alınan her nefes soluk borusundan geçip ciğerlerine gidinceye kadar ki yolu takip etmek hiç de zor değildi. Maraton yarışını tamamlayan atletlerin yarışmayı tamamlarken ki nefes alış verişleri gibi hızlı gidip geliyordu.

Bunların gözaltında gördükleri muamele bizimkinde çok farklı geçtiği anlaşılıyordu. Kaç günden beri gözaltında olduklarını eminim onlar da bilmiyorlardı. Çünkü bunlara yapılan muameleyi hiçbir basın yayın kuruluşu dile getirmiyordu ancak ölümle sonuçlanan bir olay olursa yazılıyordu. Bunun da artık haber değeri kalmıyordu. Kendini sözüm ona insan hakları savunucusu sanan dernek ve kuruluşlar da ondan nemalanma yoluna gidiyordu.

Biz öğretmenler grubu diğer iki gruba göre daha şanslıydık az da olsa nerede, ne konuşacağımızı biliyorduk. Ne de olsa mürekkep yalamış insanlardık. Bizde bir kişi hariç fazla hırpalanan yoktu. Çünkü biz kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştığımız için hem ulusal hem de yerel basının dikkatini çekiyorduk. Gözaltı sürecimizi takip ediyorlardı. Gözaltı sürecimizde sonradan öğrendiğime göre Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyon üyesi İzmir Milletvekili Sema PİŞKİNSÜT başkanlığında bir heyet gözaltındaki muameleleri yerinde görmek için Batman'a gelmişti. Öyle

anlaşıyor ki biz paçayı oradan yırtık.

Diğer bir grup ise meydan muharebesi kazanmış komutanlar gibi hareket eden on, on beş kişiden oluşan polislerdi. Bunlar mahkeme bekleme salon girişlerini tutmuş, kimsenin kimse ile konuşmasını istemeyen, konuşmaları engellemeye çalışan ve bunu başardığından dolayı kendisi ile gurur duyan kişilerdi. Sivil giyimli fakat hiçbir zaman sivil olamayan tipler... Bunların da kendi aralarında farkları vardı. Biri vardı ki yanlışlıkla birinin gözü ona kaydığında “—Niye bakıyorsun lan?” Diye çıkışıyordu. Başka biri ise “—Bütün köylüleri toplayıp getirmişler, bu zulüm darbe dönemlerinde bile olmamış.” diyordu. Acaba iyi polis kötü polis rolü mü oynuyorlar diye içimden geçmedi değil ama samimi görünüyordu.

Başka bir kesim ise Mahkeme Bekleme Salonunda elleri evraklarla sağa sola koşturuyorlar. Elbisele-ri deyim yerinde jilet gibi ütülü, ayakkabıları boyalı, sinekkaydı tıraşlı sıradan memurdan çok savcı veya hâkimlere benziyorlardı. Sorulara o kadar kesin cevap veriyorlardı ki şaşırıp kalmamak elden değildi. “Mahkeme sonunda şu cezayı alırsın, yok sen kesin tutuklanırsın, yok seni salacaklar hiç merak etme.” Diye mahkeme bekleme salonunda bekleyenlere çaktırmadan söyleyen mahkemelerde çalışan memurlardı.

MAHKEME

Sırayla gruplar içeri çağırılıp ifadeler alınıyordu. Bu gruplar ya cezaevine gönderiliyor ya da serbest bırakılıyordu. Sıra bizim gruba gelince birer birer içeri alındık. Beni içeri alınca karşımdaki savcı “—Emniyette alınan ifadene herhangi bir itirazın var mı?” dedi. Ben de

“—Hayır.” dedim. “—Tamam, çıkabilirsin.” dedi. Ben de çıktım. Kararı beklemeye başladık. Ben yedinci sıradaydım. Benden sonra da üç kişi içeri tek tek girdi.

Moralleri bozuk olarak çıkanlar olurken moralleri iyi olarak savcının odasından çıkanlar da oldu.

Karar açıklandı. Ben serbest bırakıldım. Polislerden sinir krizi geçiren biri diğer polislere emirler yağdırıyordu. Telsizle bir yerlere haber veriyordu.

AKŞAM TELEFONU

Akşam yemekten sonra telefonum çaldı. İçimden bir şey koptu. Avukatım arıyordu.

—Efendim.

—Serbest kalmanıza itiraz edilmiş ve senin hakkın da tutuklama kararı almışlar. Dedi.

—Ne yapalım kaderimizde bu da vardı. Dedim. Bu haber evde soğuk duş etkisi yaptı. Evdeki sevinç havası sessizlik ve çaresizliğe dönmüştü birden.

—Hiç merak etmeyin ilk mahkemede çıkarım. Dedim

Saat dokuz gibi kapı çaldı. Gelenler polisti. Sağ olsunlar üstümü giymeme müsaade ettiler. Giyinip onlarla onların deyimi ile merkeze gittik, gece orada kaldık. 19 Mayıs sabahı beni alıp Batman Cezaevine götürdüler. Yaklaşık bir buçuk saatlik formalite parmak izleri, resimlerin çektilmesi vb. işlemlerden sonra 3-C Koğuşuna götürdüler.

3- C KOĞUŞU

Aman Allah'ım bu ne böyle! Koğuş değil sanki filmlerde gösterilen Nazi toplama kampı! Koğuşta yirmi yedi kişi kalıyordu. Ranzalarda ikişer kişi yatıyor, yerlerde döşeklerde balık istifi yatanlardan adım atamıyorduk. İnanılacak gibi değildi! Döşekler yırtık, nevre-simler kirli, pislik içinde, yastıklarının beyaz sandığım renkleri seçilemiyordu. Banyo olarak odanın bir köşesi-

ni kullanıyorduk. Bir çarşafı etrafı kapatılmıştı.

Tuvaletlerin kapısı yoktu. Yine bir çarşaf kapı görevi görüyordu. Lağım kokusu özellikle ilk günler çekilmezdi ancak sonraki günler bu kokuya alıştık.

Tuvalet deliğinden çıkan büyük lağım fareleri koğuşu basıyordu. Bazen akşamları onlarla heyecanlı kovalamacalar oluyordu. Işığı yakınca kaçacak delik arıyorlardı. Pısık (kedi) dediğimiz bir koğuş arkadaşımız vardı. Hemen koşup tuvalet deliğini tutardı. Şamata koşuşturmacalar, bağırışma sesi bütün cezaevinde duyuluyordu. İlk birkaç gün gardiyanlar koşarak geldiler neler oluyor diye sonra onlar da buna alıştılar. Stres atıyorduk anlayacağınız, şaka bir yana gerçekten bu anlar unutulmayacak anlardı.

Kimler yoktu ki 3-C Koğuşunda doktor, öğretmen, çiftçi, esnaf, imam kısacası her kesimden insanlar vardı. İşin garip tarafı her isimden birkaç kişi olmasıydı. Meğer bir örgüt evinde isim listesini ele geçirmişler ve ismi bu listedeki ismi tutan kim olursa olsun almış getirmişler. Mesele benim ismim soyadım aynı olan başka bir köyden 18 yaşında pamuk sulama ırgatı garip birini daha getirmişlerdi. İki Zeki YILDIZ, iki Hamdullah IŞIK, Üç Ali DEMİR, üç Ahmet (...) vardı. Ne de olsa darbe hukuku geçerliydi!

Başka koğuşlardan aldığımız bilgilere göre bir sürü aynı adı ve soyadı taşıyan kişileri toplamışlar. Batman Kapalı Cezaevi Zeki YILDIZ'lar, Hamdullah IŞIK'lar, Ali DEMİR'ler, Ahmet (...) ile dolmuştu. Batman'da ne kadar adı Zeki YILDIZ, Hamdullah IŞIK, Ali DEMİR, Ahmet (...) Varsa hepsini alıp getirmişlerdi. İnanın bunları gördükten sonra Aziz NESİN'in "Fil Hamdı" hikâyesi gözlerimin önüne geldi. Çok sonradan ben Batman'ın Telefon Rehberine baktım. Benim adıma taşıyan tam altı kişi vardı ve ne ilginçtir ki hepsi de gö-

zaltına alınmıştı. Belki de suçlu olan gözaltına alınmadı. “Adalet mülkün temeli” ne diyelim. Bu da 28 Şubat Darbesinin adaleti.

Avukat ya da ziyaretçi görüşmelerde bayağı sıkıntı çekiyorduk. Çünkü kimin görüşmecisi geldiği belli olmuyordu. Zeki YILDIZ'IN görüşmecisi var denilince bütün Zeki YILDIZLAR ayaklanırdı. Gönderilen eşyalarda da bu sıkıntıları yaşadık ilkin. Hemen hemen bütün isimlerde bu sorunu yaşadık. Sanırım başka hiçbir ülkede böyle komik olaylar yaşanmıyor. Buna da çare bulduk. Adı ile beraber artık diğer bilgilerin de yazmalarını istedik. Bu sorunu da böyle hallettik. Birkaç gün sonra bu duruma da alıştık.

Artık mahkeme faslı başladı. Herkes avukatı ile görüşüyor ve mahkemede nasıl ifade vereceğinin provasını yapıyordu. Avukatlar “—Ne kadar az konuşursanız, o kadar az hata yaparsınız. Size sorulan sorulara evet veya hayır diye cevap verin. Başka bir şey söylemeyin.” diyorlardı. Ben bundan rahatsız oldum. İsteyen mahkûma dosyasının fotokopisini getirmesini ve beraber inceleyip nasıl savunma yapması gerektiğini beraber değerlendirmemizi söyledim.

Görüşe üç yaşındaki oğlum Ali de gelmişti. Onun o küçücük parmakları ile o telleri tutuşturdu sanki bir aslanpençesi gibi gelmişti bana. Ali geçenlerde annesine “—Ben babamla bir küçük pencerenin tel parmaklıkları arkasından konuşurken hatırlıyorum. Ne olmuştu anne?” Hâlâ olayı ona anlatmadık ama onun bilinçaltına yerleşmişti bir kere...

İlk görüşmede evdeki Dünya Klasiklerinden birkaç tane getirmelerini istemiştim. Bir taraftan okuyor bir taraftan da mahkûmların dosyalarını inceliyordum ancak bazı mahkûmlar dosyalarını bana göstermediler avukatlarına güvendiler. Bunların çoğu mahkemeden

gerisin geri cezaevine dönerken bana dosyalarını getirenlerden hiç kimse cezaevine dönmedi Allah'a şükür.

ESRARENGİZ RÜYA

Cezaevine girişin yetmiş ikinci gecesinde bir rüya gördüm. Bu rüyada ben ve ağabeyim doğduğum köydeki tarlamızda "Dicle 81" adlı bir buğday çeşidini biçiyorduk. Rüyadan uyandığımda kısa bir şaşkınlıktan sonra rüya olduğunu anladım. Yatağımda uzun süre bu rüyayı düşündüm.

Bu rüyayı şöyle yorumladım. Seksen bir gün sonra Diyarbakır'da Devlet Güvenlik mahkemesinde mahkemem olacak ve ben tahliye olacağım. Bu bana bir işaret idi. Şükür ettim o gecenin hangi saati olduğunu bilmiyordum. Ancak sabah ezanı çok uzak ve çok derinden gelince sabah olduğunu anladım. Batman cezaevi Batman'ın Karşıyaka Mahallesinin sonunda bulunuyor. Sabaha karşı görülen rüyaların gelecekte haber verdiğini daha önce Rüya Tabirleri kitabından okumuştum.

Bu buğdayın özelliği kısa boylu ve iri başaklı olmasıdır. Bol da verim veriyor. Özellikle bizim bölgemizin şartlarına uyum sağlayan ve Dicle Üniversitesi tarafından üretilen bir üründür. Kaderin cilvesine bakın ki rüya cezaevindeki yetmiş ikinci gecesini, yetmiş iki sayısı Batman'ın Plaka numarası.

SON GÖRÜŞME

Avukatla görüşmen var diye gardiyanlar beni görüşme odasına götürdüler. Avukatım sandalyede oturuyordu. Sonra üç beş avukat daha geldi. Baktım benimle tutuklanan diğer dokuz öğretmeni de gardiyanlar tek tek getirdiler. Diğer avukatların ne diyeceğini merak ediyordum. Avukatlar: "Siz kısa ve öz olarak size bir şey sorulursa konuşun yoksa susun. Cevaplarınız: Kısa

ve net olsun. Konuşulması gerekeni biz söyleriz.” diyorlardı.

Avukatımdan dosyamın fotokopisini aldım. Avukatıma: “Orada eğer bana konuşma fırsatı verilirse, ben mahkemeden cezaevine sadece eşyalarımı almaya geleceğim.” dedim. Avukatım: “İstediğin kadar konuşursun, ama dikkat et pot kırma.” dedi. Vedalaşıp, ayrıldık.

SAVUNMANIN HAZIRLANMASI

Avukatım bana iki tane belge getirdi. Bu belgelerde benimle ilgili saçma sapan, kulaktan duyma, yalan yanlış bilgilerle doluydu. O akşam bu belgeleri iyice ezberledim. Bu iki belgedeki bütün çelişen bilgileri alt alta sıraladım. Mantıklı düşünen ve kıyaslama yeteneği olan koğuş arkadaşlarımla bir bir tartıştık. Hepsini mahkemede okunacak duruma getirdim.

Artık savunmam hazırды. Savunmamı okurken bazen “*Savunan Adam*”ı (Prof. Dr. Necmettin ERBANKAN Allah rahmet etsin) gözlerimin önüne getiriyor bazen de Sokrates’in Savunmasını yaparken ki hâlini canlandırıyor muydum hayalimde.

Beklenen yolculuk için hazırlık yapıyorduk. Batman’dan Diyarbakır’a Sekiz Ağustos sıcağı çekilmezdi. Sıcak ki ne sıcak Allah’tan sabah serinliğinde yola çıktık. Beyaz bir gömlek giymiş üstüne ise kırmızı kravat takmışım. Siyah pantolon, kahverengi ayakkabı ile elbisem tamamlanmıştı. Elbiselerimi sağ olsun bir arkadaş jilet gibi ütölemişti.

Cezaevi arabası Batman’dan erkenden ayrıldı ve hızla Diyarbakır’a doğru yol aldı. Yolda rahatsızlık veren tek şey ellerimize bağlanan zincirli kelepçelerdi. Hele zinciri bağlayan üzerlerindeki asma kilit yok mu insanı çileden çıkarıyordu. Benim elimde Batman’dan Diyarbakır’a kadar hiç düşürmediğim savunmam var-

dı. Yazdıklarımı sanki mahkemenin duruşma salonundaymışım gibi sürekli okuyordum.

Derken Diyarbakır'ın kara surları görüldü. Bir taraftan “—Acaba bu sefer Diyarbakır yüzümüze gülecek mi? Kaderimizde ne var?” diye düşünüyordum. Diğer taraftan da mutlaka akşam evimde olacağım. Sınava çok iyi hazırlanan öğrenci gibi yerimde duramıyordum. Bu düşüncelerle Mahkemeye ulaştık.

Mahkeme bekleme salonunda yaklaşık olarak üç saat bekledik. Bizi getiren askerlerin başında Batman'da çalıştığım Fatih Lisesinin Milli Güvenlik Dersine giren yüzbaşı vardı. Onunla birkaç dakika ayaküstü sohbet ettik. O benimle konuşurken çok tedirgindi. Etrafını şüpheli gözlerle kolaçan ediyordu. “—Acaba kimse bana bakıyor mu, beni gören var mı?” diye düşünüyordu. Sonra yanımdan ayrılarak askerlere emir verdikten sonra uzaklaştı.

Onun tedirginliğini normal karşılamak lazımdı. Çünkü darbe döneminde bir kişiyi lekelemek çok kolaydı ve bu lekeden kurtulmak ise çok ama zordu! Tıpkı bir delinin bir kuyuya bir taş atması, bu taşı kırk akıllının çıkaramaması gibi...

DURUŞMA SALONU

İşte beklediğim an gelmişti. Bizi duruşma salonuna aldılar. On öğretmendik. Ben yedinci sıradaydım. Karşımızda mahkeme heyeti; mahkeme başkanı, iki tane üye hâkim, savcı ve kâtipten. Askerler bizim ellerimizi kapıda çözdükten sonra kapıda heykel gibi dikilmişlerdi. Altı tane de avukat vardı. Ayrıca yüz elliye yakın biz sanıkların yakınları vardı. Sanık yakınlarının tedirginlikleri her hâllerinden belliydi. Bizleri parmakları ile gösterip kendi aralarında konuşuyorlardı.

Mahkeme başkanı siyah bir iple bağlı olan gözlüğü-

nü burun kemiğinin üzerine yerleştirerek bazen gözlüğün altından bazen de üstünden sanki sandalyesinde oturan bizlere bakıyordu. Önündeki dosyayı da kurcalayarak iddianameyi okur gibi yapıyordu.

Sağ baştan başlayarak herkese aynı soruları yöneltiyordu. Sorulardan bazıları şöyleydi: “—Camiye gittin mi? Namaz kılıyor musun? Camide sohbet ettin mi? Camide ders verdin mi? Ali (...)’yi tanıyor musun? Mehmet (...)’i tanıyor musun? Dosyanda bulunan bilgiler sana ait mi? Bu bilgileri kime verdin? Bu fotoğraf senin mi?” gibi sorulardı. Hâkime çok ilginç cevap verenler vardı. “—Ömrümde bir defa bile camiye gitmedim. Namaz kılmıyorum. Adı geçen şahısları tanımıyorum.” gibi. Halasını, dayısını, teyzesini, amcasını yemin ederek tanımadıklarını söyleyenler oldu. Avukatların yönlendirilmesi ile verilen cevaplardı bunlar. Her şeyi reddedeceklerdi ya.

Tek tek herkese bu soruları yönelterek sıra bana gelmişti. Mahkeme başkanı gözlüğünü düzelterek bana baktı. “—Neyle suçlandığını biliyorsun değil mi? dedi. Ben de “Evet efendim!” Mahkeme başkanı bana “—Ne diyorsun?” dedi.

SAVUNMA

—Sayın Başkan, Mahkemenin değerli üyeleri,

Dosyamda bir örgütün hücrelerine yapılan baskında ele geçirildiği iddia edilen iki belge bulunmaktadır. Ben bu belgeler ile suçlanmaktayım. Bu iki belgeyi beraber inceleyelim.

1. Belgelerden birinde benim Ergani doğumlu olduğumu yazarken diğer belgede ise Sason doğumlu olduğum yazılı. Belgelerden de anlaşıldığı üzere ben iki yerde doğdum. Bu mümkün mü Hâkim Bey? Yani siz iki yerde doğabilir misiniz? Ben iki yerde doğdum.

2. Belgelerden birinde benim 1974 doğumlu olduğumu yazarken, diğer belgede ise 1970 doğumlu olduğum yazılı. Belgelerden de anlaşıldığı üzere ben iki tarihte doğdum. Bu mümkün mü Hâkim Bey? Yani siz iki tarihte doğabilirsiniz mi? Ben iki tarihte doğdum.

3. Belgelerden birinde benim babamın adı Abdullah olarak yazarken, diğer belgede ise Hamza olduğu yazılı. Belgelerden de anlaşıldığı üzere benim babam iki kişidir. Bu mümkün mü Hâkim Bey? Yani sizin iki babanız olabilir mi? Benim iki tane babam var.”

Mahkemenin Duruşma Salonunda bulunanlar uğultulu bir şekilde benim konuşmamı yorumluyorlardı. Gülüşmeler de karışınca mahkeme başkanı “Nerde olduğunuzu unutuyorsunuz!” der gibi şöyle bir baktı... O an herkes dondu kaldı. Çünkü mahkemenin adını duymak bölge insanı için yetiyordu. Mahkeme ile ilgili ne efsaneler dolaşıyordu. Kadıköy gibiydi mübarek, girişi vardı çıkışı yoktu.

4. Belgelerden birinde benim lise mezunu olduğumu yazarken, diğer belgede ise üniversite mezunu hatta Türk Dili ve Edebiyatı mezunu olduğum yazılı. Belgelerden de anlaşıldığı üzere benim iki kurumdan aynı andan mezunum. Bu mümkün mü Hâkim Bey? Yani sizin en son mezun olduğunuz kurum iki yer olabilir mi?” dedim

Mahkeme başkanı: “—Tamam, yeter. Gerek yok.” dedi. Ben de rahatlamıştım. Salondaki akrabalarımın bir bakış fırlattım. Karar da beraat etmişim.

Açtığım tazminat davasını kazandım. Avukat param oradan karşılandı. Dolaylı yoldan bana: “**PARDON**” denildi.

Bu seksen bir günlük yaşadıklarımın dolayı Sinop’a sürgüne gittim.

Eşim ülsere yakalandı.

Ailemden seksen bir gün ayrı kalmanın psikolojik etkisi hâlâ sürüyor.

Özellikle çocuklarımda.

Çevremdekilerin bana olan bakışları değişti.

Evimi sattım.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü bana soruşturma açtı ve kınama cezası verdi.

Altı yıl boyunca doksanın altına düşmeyen sicil notum -müdür korkmuş olacak ki- yetmiş dört puana düştü.

Hâlâ memleketime dönemedim.

Elin oğlu seksen günde devri âlem yaparken biz ne yaptık?

Merhum Mehmet Akif'in bir duası vardır malumunuz "Allah bir daha bu millete İstiklâl Marşı yazdırmasın!" diye.

Ben de:

—Allah bu millete bir daha darbe yaşatmasın!
Diyorum.

...

DARBE BÜRÜMÜŞ GÖZLER

Mahli BOYACI / Bursa

Bir telaşla karşıladı bizi. Sanki çok acelesi vardı. Kırk yaşlarına dayanmış gibiydi ama çok çevik hareketlerle âdeta yerinde duramayan bir delikanlı yapısındaydı. Şakaklarındaki kırılmış favorileriyle, gözlerinin çevresinde yeni yeni oluşmaya başlamış uyumlu çizgiler, sanki çileli bir hayat yolculuğunun izlerini aksettiriyordu.

İnegöl Mobilyacılar Sanayi Sitesi'nin geniş ve tertemiz caddelerinde hızlı adımlarla yürürlerken ve ben arkalarından nefes nefese yetişmeye çalışırken, şu galeri senin, bu galeri benim derken, hep onu gözlemliyordum. Sabri Türk'le olan kısacık tanışma faslında sadece onun 28 Şubat sürecinde ordudan atıldığını ve şimdi İnegöl'de mobilya ticareti ile uğraştığını öğrenmiştim. Ben ise sadece kendimle ilgili olarak "Biz de 12 Eylül'ün mağduriyetini yaşadık." diye söze başlayacakken o, "Mutlaka o darbeye de birçok mağduriyetler yaşanmıştır ama 28 Şubat çok daha farklı oldu." deyince yarası hâlâ sıcak olan bu atletik genç adama hiçbir şey diyemedim.

Müstakbel damadım İstanbul'dan bir arkadaşı vasıtasıyla, daha doğrusu, bir arkadaşının selamıyla getirmişti bizleri İnegöl'e Sabri Türk'ün yanına. Eşim, dünürüm ve eşi, kızım, nişanlısı ve ben...

Hem kızımı gelin edeceğimden biraz düşünceliydim hem dünürlerin alacağı mobilyaların haricinde, "Ben de kızıma bütçeme uygun bir oturma grubu alabilir miyim?" diye endişeli, hem de dünürlerin ve damadın yanında maddi sıkıntıyı dışa vurmamaya çalışmanın gerginliği içindeyken, hâlâ beynimin bir parçasını onunla meşgul ediyordum. Onu incelerken hayalimde üzerine üniformasını giydiriyor ve öyle süzüyordum. Subay tıraşı değilse de çok uzun olmayan kıvrıcık ve siyah saçlı, beyaz benizli, saç ve tenine uyumlu karakaşlarıyla ve gözleriyle gayet yakışıklı bir siması vardı. Orta boyluydu, hızlı bir şekilde konuşurken bile Türkçeyi çok düzgün kullanan hatta seçtiği kelimelere dikkat edebilen bir dil disiplinine sahipti.

Girdiğimiz her mağazada olabildiğince pazarlık yapıyor, dünürümün almak istediği mobilyaların kalitesini iyice inceliyor, mağazadan çıkınca da askeri bir gruptaymış ve çok önemli bir faaliyetteymiş gibi durum değerlendirmesi yapıyor, âdeta rapor veriyordu. Gençler ise o kadar ince eleyip sık dokuyorlardı ki ben bile artık bu kadar ayrıntıya tahammül edememekte iken o, sabırla ve hoşgörü ile onların tercihlerini dikkate alarak onlarla ve gönüllü bir şekilde bensiz -eşimle beni bir arkadaşının mağazasında dinlenmeye bırakarak- yeniden bir mağaza turuna başlıyorlardı.

Nihayet grubumuz, gençlerin istediği renk, model ve desenlerde mobilya takımlarını sipariş ederek döndüklerinde, öğleüzeri yemyeşil vadilerin arasında gümüş gibi parlayan ve kıvrılan asfalt yollardan geldiğimiz İnegöl'de, akşamın kızılığы başlamıştı.

Bizlerle o kadar ilgileniyordu ki âdeta kendini bizlerle memnun etmeye adanmış gibiydi. Biz artık Bursa'ya dönmek üzere vedalaşmak isterken “Sizleri İnegöl'den aç olarak gönderemem.” dedi. Biz bu kadar ilgiden ve fedakârlıktan mahcubiyet içindeyken o, grubumuzdan gençleri de arabasına alarak ve bizim de arkasından arabamızla kendisini takip etmemizi nazik bir üslupla ve biraz da askeri bir emrivaki ile isteyerek nezih bir lokantanın önünde durana kadar devam etti.

İtiraf edeyim ki bir ara eşime de söylediğim gibi bir insanın bu kadar fedakâr ve iyi olamayacağını düşündüğüm, şüpheli karakterimden mi nedir bilemiyorum, “Acaba bu alışverişten kendisinin de bir kazancı mı var?” diye sorguladığım için şimdi kendimden utanıyorum doğrusu. Birkaç ay sonra ve çocukların evindeki mobilyaların zarafetini ve kalitesini gördükten sonra eminim ki sadece ve sadece unutulmaya yüz tutmuş olan Allah rızası için iyilik yapan, ama dillerde gerçek anlamını yitirmeye başlamış olan, hani sadece anlamını idrak edemeden kullandığımız “Allah razı olsun” kabilinden değil de, gerçekten o manayı müdrik bir kişilikle karşılaştığımı düşünüyorum.

Sabri Bey, bu aziz milletin bir zamanlar sıradan bir kişiliğini temsil ederken, şimdi ise artık örnek göstermekte kıtlık yaşadığımız insanlık örneğinin bir temsilcisi olarak hafızamın kuytu bir köşesinde yerini korurken, onunla ilgili yeni bilgilere aylar sonra internette karşılaştığım bir haberle ulaşacaktım.

Haberi bir çırpıda nasıl okuduğumu anlatamam. Artık önümüzde tevazuuyla bize kılavuzluk yapan ama her hareketiyle üstün bir meziyetin veya meziyetlerin sahibi olduğunu haykıran bu genç adam bir YAŞ mağduru idi. Yazıyı arka arkaya defalarca okurken bir yandan da hafızam Türkiye'deki 28 Şubat sürecinin yakalarının ortaya döktüğü gürültülerle yeniden cinnet

geçiriyor ve gözümün önünden film şeridi gibi akıyordu o günlerin haber bültenleri.

1998'den itibaren her yıl Yüksek Askeri Şura toplantıları sonrasında açıklanan ve irticai faaliyetlerden dolayı şu kadar subay ve astsubayın ordu ile ilişkisinin kesildiği haberleri, artık olağanlaşmıştı ve hatta kanıksanmıştı. Sadece bu kararların yanına muhalefet şerhleri düşülüyor ve âdeta tarihe bir belge bırakılmak isteniyordu. Yani "Biz ülkenin seçilmiş siyasetçileri olarak bu kararlara katılmıyoruz ama gücümüz de elindeki namluyu bize çevirmiş olan bu gözünü darbe bürümüş olan insancıklara yetmiyor!" demek istiyorlardı.

Bu insancıkların gözünü darbe bürümeye görsün. Bu darbe bürümüş gözleri Cumhuriyet Dönemimizde ilk fark edebilen hani şu Osmanlı Devleti'nin 17.yüzyılında devleti toparlamak için sadrazamlığa getirdiği Köprülü Mehmet Paşa'nın torunlarından olan ve 1946'da Demokrat Partinin dört kurucusundan biri olan Fuat Köprülü idi. Fuat Köprülü 1957'de partisinden istifa edecek, diğer üç kurucu ise 1960 darbesinden sonra idamla yargılanacak ve biri idam edilecek diğer ikisinin idamı ise müebbet hapse çevrilecekti. Darbe bürümüş gözleri ilk fark eden Fuat Köprülü bile Yassıada'dan geçecekti.

Aslında darbe bürümüş gözler bu aziz milletin tarihinde o kadar çok vardı ki: Genç Osman'dan III. Selim'e, Sultan Abdülaziz'den Sultan Abdülhamit'e kadar ya iktidar sahibinin canını almışlardı ya da tahtını.

Darbe bürümüş gözler kâh Genç Osman'ın muhalifi veziriazam Davut'un gözleri olacak, kâh Orta Cami'den Yedikule'ye sürüklenerek getirilen Genç Osman'ı katleden adi bir yeniçerinin gözleri olacaktı. Kâh Kabakçı Mustafa'nın gözleri olacak, kâh Sultan Abdülaziz'in komutanlarından Serasker Avni'nin gözleri olacaktı. Kâh

Sultan Abdülhamit'i 1878'de tahttan indirmeyi başaramamış Ali Süavi'nin gözleri, kâh bunu 1909'da başaramış olan Arif Hikmet'in gözleri olacaktı.

Ama bunların hepsi ya mutlakiyet döneminde ya da meşrutiyet dönemlerinde kalmamış mı idi? Hani artık demokrasiye geçmiştik? Hani cumhuriyet rejimi halkın kendi kendisini idaresiydi? Hani muasır medeniyetleri yakalayacaktık?

Oysaki ancak iktidarda eğer darbe bürümüş gözlerin gözleri varsa demokrasi olacaktı.

Darbe bürümüş gözlerde o kadar büyük bir vahşet gözlüğü takılıydı ki darbeyi olgunlaştırmak için 6–7 Eylül olaylarını tertip ederek İstanbul'u yangın yerine çevirecekler, sıkıyönetimin ilanını sağlayacaklar, beş yıl sonraki darbenin fitilini ateşleyecekler ve hatta bununla da yetinmeyip darbelerinden sonra Fuat Köprülü'yü utanmadan bu olayların sorumlusu olarak Yassıada'da yargılayacaklardı.

O vahşet gözlüğünü darbe bürümüş gözlerine kimler takmamıştı ki: 12 Eylül'ün nedenleri arasında sayılan Maraş Olayları'nı tertipleyenler mi dersiniz, yoksa Taksim Meydanı'nı kan gölüne çevirenler mi? Ya da, ya da, ya da off o kadar çok örneği var ki...

Tarih sırasını bile artık bir tarih öğretmeni olarak karıştırdığım o kadar çok tertip, o kadar çok düzen, o kadar çok darbe bürümüş gözlerin kıydığı can var ki! O kadar çok yerle bir edilen abide şahsiyetli kişilerin onurları var ki! Kimler darbelerin paletlerinin altında veya darbe şakşakçılarının silindirlerinin altında ezilmedi ki? Kendi iktidarlarına yol açmak için nice profesörler, nice gazeteciler, nice hâkimler, savcılar, bakanlar, belediye başkanları, ler, lar, lar... katledilmedi ki?

Fadime Şahinler, Ali Kalkancılar, Gündüzler, geceler, karanlıklar, sahaya sürülen kurşun askerler, sa-

hadan sürülen Merveler, Kavakçılar veya tribündeki kitapsız kitapçılar, şarapçılar, harapçılar, hapçılar, kapkaçılar...

Buradan geçerken 28 Şubat'ın borazancılarından Uğurcuğumu, Aliciğimi kırcadan -pardon yanlış yazdım herhalde, "karmadan" olmalıydı ya her neyse sil-gim yok o da öyle kalsın ki nazarımız çıksın- yâd etmeden geçersen onlara haksızlık etmiş olurum herhalde.

Hele de üniversitelerde ve imam hatiplerde başları gözyaşlarıyla açtırılan kızlarımız, başları açtırlamayan ve okullarından atılan azim sembolleri, dağıtılan öğretmenler ve kapanan ilim yuvaları.

Yahu ben nerde kalmıştım? Sabri Türk'le ilgili bir internet haberini yazacaktım ki bütün patronlar ve figüranlar ortalığı kapladı ve beynimin labirentlerindeki isyanlarımı ayağa kaldırdı.

Evet, Sabri Türk ile ilgili haberi olduğu gibi hemen yazayım:

Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı Başbağlar Köyü'nde PKK tarafından 5 Temmuz 1993'te 33 sivilin öldürüp köyün ateşe verildiği katliam günlerinde bölgede astsubaylık yapan Sabri Türk, Başbağlar katliamını köyü basan 100'e yakın PKK'lı teröristin gerçekleştirdiğini söyledi. Olaylarla ilgili olarak 16 kişiyi gözaltına aldıklarını aktaran Sabri Türk, şöyle devam etti: "3 gün süresince Erzincan Alay Komutanlığı'nda sorgulandılar. Sorgulama esnasında, teröristlerin suçlarını itiraf ettiklerini istihbaratçı arkadaşlarımızdan öğrendik. Karakolda nöbetçi astsubay olduğum Pazar günü, Erzincan DGM'nin verdiği kararla suçlarını itiraf eden 16 kişinin serbest bırakılması kararı geldi. 16 kişi tek tek yanıma gelerek kimliklerini, kemerlerini ve ayakkabı bağcıklarını aldı. Hatta 2 kişi de tokalaşmak istedi.

Bu teröristlerle tokalaşmayı gururuma yediremedim. Suçlarını itiraf eden bu teröristlerin neden serbest bırakıldığına bir türlü anlam verememiş-tim. Üstüne üstlük bu teröristlerin başlarına bir şey gelmesin diye devlet imkânlarıyla Erzincan terminaline götürdük. Ertesi gün 2 kişi hakkında yakalanma kararı çıktı. O zamanlar 21 yaşında bir astsubaydım. Çok sağlıklı düşünemiyordum. Ergenekon davasıyla yaşadığım her şeyi çok daha iyi anlamaya başladım.”

28 Şubat kararlarından sonra 16 Haziran’da Türkiye’de en çok sayıda askerin disiplinsizlik nedeniyle ordudan ihraç edildiğini ifade eden Türk, Jandarma Astsubay Kıdemli Çavuş görevindeyken 12 başarı belgesi sahibi olmasına rağmen görevinden uzaklaştırıldığını aktardı. Yaş mağduru Sabri Türk, görevinden alındığı günleri şöyle anlatıyor: ***“Ordu’dan ihraç edildiğim dönemler hayatımın en kötü dönemleridir. Hem maddi hem de manevi zorluklar yaşadım. Aileme, yakın çevreme askeri disiplinsizliğimin eşimin başörtüsünden ve namaz kılmandan kaynaklandığını anlatmakta zorlandım. Bu durumuma en çok eşim üzüldü. Eşim, başımı açsaydım sen bu zorluklara düşmezdin, dedi. İhraç edilme kararımın hayatımda zor bir dönem başladı. Eşim hastalandı, hastaneye sağlık güvencemiz olmadığı için gidemediğimiz günler oldu. İş bulmak için çalmadığım kapı kalmadı. En kötüsü de severek çalıştığım bir iş yerinden biraz çalıştıktan iş yeri sahibi tarafından ‘Sen askeriyeden bir suçun vardır diye atılmışındır.’ denilerek suçlanarak çıkarılmamdı..”***

Orduda 1992–1998 yılları arasında yedi yıllık hizmeti olduğunu ifade eden Türk, ***“Yine çağrılısam yine dönerim. İhraç edilmemin faturasını Peygamber***

ocağı olarak bildiğim askeriye kesmiyorum. Askeriye de devletin diğer kurumları gibi bir kurumdur. Çalışanların acziyetini devlete fatura etmenin kimseye kazandıracığı bir şey yoktur. Ancak iade-i itibar istiyoruz.” dedi.

Bursa'nın İnegöl ilçesinde kendine ait mobilya firması bulunan YAŞ mağduru Sabri Türk, “Disiplinsiz bir asker olsaydım Alay Komutanım bana ‘Hakkını helal et, sen başarılı bir astsubaysın ama yukarıdan çok baskı var.’ diyerek, ihraç kararımı bildirir miydi?” ifadelerini kullandı.

Defalarca okuduğum bu satırları yine okurken, gözlerimin önüne o ilk karşılaşmamızda, Sabri Türk'ün 12 Eylül'ü kastederek, “Mutlaka o darbede de birçok mağduriyetler yaşanmıştır ama 28 Şubat çok daha farklı oldu.” sözleri ve tekrar bir kez daha belki şimdiye kadar gözlerim yaşararak yüzlerce defa hatırladıkça yeniden yaşadığım hatıralarım geliyordu.

Ateş düştüğü yeri yakıyordu. Herkes kendi yangınının kavurucu sıcaklığını bilirdi zaten. Kim hissedebilir ki, yağlı urgan boynuna geçirilirken Adnan Menderes'in, Fatin Rüştü Zorlu'nun, Hasan Polatkan'ın veya 12 Eylül darbesinden sonra idam edilenlerin hissettiklerini? Kimler, onların duydukları can acısını canında hissedebilir ki?

Darbe öncesinde darbeyi olgunlaştırmak için darbe bürümüş gözlerin yarım bıraktığı katliamları, darbe sonrası darbeciler tamamlıyorlardı.

Darbe kasırgası başı zirvelere değen nice çınarları çatır çatır çatırdatırken, çınarların gölgelerinde kendilerine bir hayat kurmaya çalışan fidanları da köklerinden söküyordu. Bu kasırgadan fillerin de karıncaların da hisselerine çileden bir pay düşüyordu.

Darbe bürümüş gözlerin işledikleri cinayetler canlara son verirken, ölümü dileyip de cezaevi köşelerinde bulamayanları, dilleri olsa da nelere şahit olduklarını açıklasa Mamak, Metris, Ulucanlar, Diyarbakır ve diğer cezaevleri.

Karıncanın çilesi kendine büyüktü, filin çilesi de kendine. Çınarın çatırtısı cüssesiyle uyumlu bir feryadın çığılığına dönüşürken, fidanın feryadı nice feryatlar arasında duyulmuyordu bile.

Bütün bu yaşananlara şahit olurken yıllarca çektiğim azabı konuşmayı ar belledim ve sustum, sustum, sustum. Öyle ya, kayıplar o kadar büyüktü ki kimler nelerini kaybetmemişti ki. Babalarını, eşlerini, evlatlarını, mallarını, mülklerini, şereflerini, haysiyetlerini, namuslarını, erkekliklerini, sağlıklarını ve de akıllarını.

Ama yine de Sabri Türk, demin dediğim gibi hatırladıkça yeniden yaşadığım hatıralarımı, bir kez daha beni 1980 kışına götürerek canlandırdı.

Ülkücüydüm. Hem de katıksız. Tesirinde kaldıklarım elbette olmuştu ama hiç zorlanmadan kendim tercih etmişim ülkücülüğü. O zamanki tabirle “Ya komünist ya da ülkücü” olacaktım. Veya onların tabiriyle “Ya devrimci ya da faşist” olacaktım. Onlar komünistliğe bizim faşistliğe gösterdiğimiz kadar tepki göstermezlerdi. Ama biz, Hitler’i, Mussolini’yi hiç sevmediğimizi ispatlamaya çalışır dururduk, faşizmin ırk üstünlüğüne dayalı bir ideoloji olduğuna değinmeden.

Erzurum’da Edebiyat Fakültesi’nin Tarih Bölümünde 4. sınıf öğrencisiydim. Geceleri uyumaya çalışırken varlığını kimsenin bilmediği sevdiğimi değil, Büyük Turan idealinin gerçekleşeceği günleri düşünürdüm vallahi. Orta Asya Tarihi hocamız Gökalp Türükoğlu kadar olmasa da Turancıydım ama aynı zamanda İs-

lamcıydım. Yani “Türk-İslam Ülkücüsüydüm kendimce. En sevdiğim sloganımız ise “Kanımız aksa da zafer İslam’ın” dı.

Şimdi ideoloji tahliline girmek istemiyorum ama en sevdiğim şair olan Necip Fazıl’ın 1977 seçimleri öncesinde yayımladığı ve benim de bizzat dağıtımında bulunduğum beyanname şu cümlelerle sona eriyordu:

“İçi alev alev Müslüman, dışı pırl pırl Türk ve içi dışına hâkim, dışı içine köle, yeni Türk neslinin maya çanağı olmak ehliyeti hangi topluluktaysa ben oradayım. Allah’ın inayeti ve Resulü’nün ruhaniyeti bu yoldakilerin üzerinde olsun!”

Yukarıdaki cümleler o sıralar içimde fokurdayan şüpheleri izale etmiş ve 1986’da Adıyaman’ın bir köyünde dönek yaftasını boynuma takarak Hakk’ın rızası uğrunda yaşamaya karar verene kadar aynı düşünce yörüngesinde yola devam etmemi kolaylaştırmıştı.

Neyse bu kısacık tahlilden sonra yeniden 1980’e gidelim mi?

15 Ocak 1980 Salı günü öğleüzeri. Fakülte kantininin duman dolu kantininde öğrenci arkadaşlarla muhabbet ediyoruz. Kantinimizin duvarları tablo şeklinde değil de giriş hariç tamamen dört bir tarafını kaplayacak şekilde yağlı boya resimlerle donanmıştı. Resimler belirli bir yükseklikten sonra başlayıp tavana kadar uzanmakta ve hiç kopukluk olmadan duvarlarda birbirini tamamlayan objelerle devam etmekteydi. Ressamının ismini, o sıralar resmin çeşitli yerlerindeki imzalardan biliyordum ama şimdi hatırlamıyorum. Ama gerçekten sanat değeri çok yüksek resimlerdi. Orta Asya bozkırlarındaki bir göçebe boy hayatını tasvir ediyordu ama gerçekten çok güzel resmedilmişti. Gerek ufuk çizgilerindeki derinlik, gerek renklerdeki canlılık, gerekse de

tarihi giysilerin gerçekliliği o kadar iyiydi ki, kantine gittiğimde resimleri uzun uzun seyre dalardım.

İşte böyle bir gündü. Dışarıda hava pırl pırlıdı. Ama gece ayazının yeryüzüne bıraktığı dondurucu soğuk, rüzgârla birlikte insanın yüzünü kesiyordu âdeta. Yollarda haftalardır tepelenen karların üzeri buz kayganlığındaydı.

Birden kantine reislerimizden biri olan Metin girdi. Karadenizliydi Metin. Sarkık bıyıklı, beyaz benizli, burnu Karadenizliliğe biraz ters bir şekilde yüz çizgileriyle uyumlu ve yakışıklı delikanlıydı doğrusu. Bizim bölümde bir alt sınıftaydı ama çok aktif bir ülkücüydü.

Çok heyecanlı bir şekilde ve sert bir tavırla kantini boşaltmaya çalışıyor, bağılıyor, telaşından tam anlaşılmasa da öğrencileri bizim fakülte ile Fen Fakültesinin arasındaki alanda toplanmaya zorluyordu. Ne olduğu anlaşılmasa da önemli bir olay veya komünistlerle kavga olduğu ortada idi. Bu acil emrivakiye bütün ülkücü öğrenciler uymak zorundaydı. Zaten içinde ülkücülüğünden şüphesi olmayan yürekli gençler, hiç itirazsız canla başla ve acele ile o bölgeye koşuştururken, korkanlar veya okuyabilmek için mecburen ülkücü geçinenler gruptan fırsatını bulduğunda sessizce sıvışıyorlar veya sıvışmak için fırsat kolluyorlardı. Merdivenlerden düşmemek için çabalayarak iki fakültenin ortasındaki alana ulaştığımızda diğer fakültelerden veya yurtlardan da gelen öğrencilerle bayağı bir kalabalık olduğunu görmüş ve ne olduğunu kavramaya çalışıyorduk.

Ortada solcu grup falan görünmüyordu. Meğerse sonradan vâkıf olacağımız olay şöyle olmuştu: Fen Fakültesinde öğrenci olan Ufuk adında bir solcu kız, Metin tarafından azmettirilen ülkücü bir genç tarafından darp edilmiş ve başından sopa ile yaralanmıştı. Olayın sanığı olan genç, Fen Fakültesinin polis noktasındaki

polis memuru tarafından anında yakalanmış ve çevredeki ülkücüler Metin'in yönlendirmesiyle çocuğu polis elinden almaya çalışmışlar ama polis havaya ateş ederek çocuğu candan yapılmış olan polis noktasına hapsedmişti.

Metin ise kendi azmettirdiği öğrenciyi kurtarabilmek için bu kalabalığı toplamayı başarmış ve hiçbir şeyden haberi olmayan kalabalığı polis aleyhine kışkırtıyor, sloganlar atılıyor, taşlar atılıyor, polisin yardım istemesiyle yeni ekipler ve jandarma olay yerine geliyordu.

Kısa bir durum muhakemesiyle anlamıştım ki bu kitle bir kişinin hatasının haksız yere telafisi için kullanılıyordu kısaca.

O güne kadar bildiri dağıtmıştım, duvarlara yazılar yazmıştım, mitinglere katılmıştım ama hiç kavgaya karışmamıştım ve hiç polise mukavemet etmemiştim. Zaten mizacım buna hiçbir zaman izin vermezdi. Şiddetten nefret ederdim. Tabiri caizse karıncayı incitmezdim. Ama en önemlisi polisi ve askeri, ay yıldızlı bayrağı sevmekte hep kendimiz gibi bilmiştik.

Sanki iş inada binmiş gibiydi. Yüz kişi kadar olan grubun çevresindekiler kol kola girmiş bir durumda grubu ortada toplayarak şuursuzca eyleme devam ediyorlar ve "Ya hep ya hiç!" sloganları atıyorlardı. Haksız bir talep olan bu eylemde bulunmanın hiçbir mantığı yoktu ama gruptan ayrılmanın da imkânı yoktu. Hoş öyle bir imkân olsa da bu delikanlılığa veya ülkücülüğe de yakışmazdı zaten.

Polislerin başındaki komiser elindeki megafonla grubun dağılması için son birkaç kez uyarı yaptıktan sonra polislerle sert bir emirle "Dağıtın ve yakalayın!" emrini vermişti.

İlk kaçabilen, meydana öğrencileri toplayan, meydanın şahı olmuştu ve onu sırasıyla vezir, filler, atlar takip etmişti. Yirmi kadar polisin önünde iyi koşabilen piyonlar kurtulabiliyor ama koşamayanlar veya buzda kayıp düşenler, itilerek düşürülenler birer birer yakalanıyordu. Ben ve benimle birlikte sekiz piyon daha yakalanmıştık.

Aslında sıkıyönetim idaresindeydi o günlerde ülkemiz. Ama ne hikmet olduğu artık ayan beyan bir şekilde ortaya çıktığı gibi darbe zeminin hazırlık safhasıydı ve toplumsal olayların yaygınlaştırılma süreciydi.

Çünkü darbe ile geldiklerinde halk derin bir oh çekmeliydi ve ben de dâhil herkes 12 Eylül 1980 sabahı bir oh çekmiştik. Ama o “oh”lar bir süre sonra “of”lara dönüşecekti elbette.

Önce karakolda ifadelerimiz alınmış ve karakolda gecelemiş sonra da 16.01.1980 Çarşamba günü darp olayını gerçekleştiren Cezmi ile birlikte 10 kişi, askeri gözetim evine götürülmüştük. Bir hafta kadar sonra ise Metin ile olayla doğrudan ilgisi olan iki kişiyi daha kattılar aramıza. Toplam 13 kişi olmuştuk. On beş gün sonra da askeri mahkemede hâkimin karşısındaydık. Hâkim hepimiz adına konuşmuş ve “Çocuklar hiçbirinizin suçu yok değil mi?” dedikten sonra devam etmiş ve “Ben de hepinizin tutuklanmasına karar veriyorum.” demişti. Dışarıda saçaklardan sarkan buzlar bile bizden daha yumuşak kalırdı o andaki hâlimize göre.

Bu arada 16 Ocaktan 29 Ocak gününe yani tutuklanmamıza kadar askeri gözetim evindeki yaşadıklarımızı, eğitimlerimizi, sabah içtimalarımızı ve bu içtimalarda gırtlığımızı yırtarcasına bağırırken yataklarımızda paranın kaç kez zıplamasına göre gördüğümüz muameleleri yazmayacağım.

Neyse çok uzatmadan devam edeyim hikâyeme: Tutuklandıktan sonra Karskapı Askeri Cezaevine nakledilmiş ve 93 Harbi'nde Hamidiye Tabyaları'nın bir parçası olarak yapılan bu yan yana bir sürü tünel gibi kemerli koğuşlara dönüştürülmüş olan cezaevinde de 27 Şubat gününe kadar hapis yatmıştık.

Bir kez hâkim karşısına çıkarılmıştık ve hiçbir hukuki bilgiye sahip değildik. Gözetim nedir? Tutuklanma nedir? Süreleri var mıdır? Savunma hakkı nedir? Avukat nasıl tutulur? Kaç liraya savunulur? İnsan hakları nedir? Hiçbir şey bilmiyor ve sadece bizimkiler dışarıda bizim için mutlaka bir şeyler yapıyorlardı diye düşünüyorduk.

Oysaki teşkilat ile irtibatımız sadece bize gelen mektupların ulaştırılması ve bizden gidecek mektupların adreslere gönderilmesinden ibaretmiş. Ha bir de unutmadan Bulgaristan imalatı olan naylon bileşimli sigara kâğıtlarının kullanıldığı ve içerken dudaklarımızı yakan Samsun sigaralarının karton karton ve bol miktarda bize ulaştırılmasını sağlamışlardı.

Burada geçirdiğimiz günler ise başlı başına ayrı bir yazıya konu olabilecek kadar zengin muhtevaya sahip ama zaten çok uzun oldu yazdıklarım ve eminim ki artık sonu gelsin istiyorsunuz.

Hangi kararlar, nasıl tahliye olduğumuzu bile, hiç haberimizin olmadığı ve katılmadığımız duruşmalardan sonra Erzurum 2 Nolu Askeri Mahkemesinin 18.08.1981 tarih ve 269 sayılı kararı ile öğrenecek ve hakkımda da beraat kararı verildiğini, yani bittiğini sandığım sürecin bu tarihe kadar devam etmiş olduğunu öğrenecektim.

Bütün bu süreçten zavallı ailemi hiç haberdar etmemiştim. Zaten bin bir sıkıntı ile beni okutuyorlardı ve iki göz küçücük odada ablamın gelin olmasından son-

ra yedi kişi kalan ailemizle kıt kanaat geçiniyorlardı. On beş günde bir mektup gönderirdim, cevabını ise bir ay sonra alırdım. Sadece bu defa mektubumu arkadaşlarım vasıtasıyla dışarıdan attırılmış ve durumu idare etmişim. Tahliye olunca da yarıyıl tatiline giden arkadaşlardan bir süre sonra da olsa memleketime giderek aileme bütün süreci ve kısacık saçlarımın kesilmesi hikâyesini anlatmak zorunda kalmıştım.

Neyse hepsi geçmişti ve artık okulumdan mezun olabilmenin çabasına düşmeliydim. Okuluma tekrar dönmüş ve çok hızlı bir tempoyla katılmadığım dersleri ve sınavları da telafi edebilmek için ders çalışmaya başlamıştım. Ailem maddi olarak çok sıkıntıdaydı ve okulumu uzatmadan o sene mezun olmalıydım ki bir an önce öğretmen olarak atanayım ve aileme katkıda bulunayım. Hele bir de son gittiğimde babamın yıllar önce zar zor alabildiği ve evimizin bir parçası olmuş olan radyomuzun da muhtemelen bana para gönderebilmek için satıldığını öğrendiğimde mezuniyet azmim daha da çoğalmıştı.

Çok fedakârdı babam. Birçok baba gibi.... Annem gibi okuma yazması yoktu. Ama çok zekiydi ve bir inşaata kaç briket gidebileceğini projeyi gördükten yarım saat sonra tam sayısıyla söylerdi. Uzun boyluydu ve esmerliğinin yanında güneş yanığı cildi vardı. Gençliğinden bu yana bütün ömrü güneş altında çalışmakla geçmişti. Briket Nizip'te bilinmezken yapı ustası olan dedemle ve amcamla birlikte dağda taş ocağı açarlar, taşları yontarlar ve dedemin yaptığı basit projeden başlayarak bütün taşlarını yontar, yapısını yapar, üzerini kapatır ve marangoz işlerini marangoza bırakarak evi sahibine teslim ederlermiş.

Briket, taşın yerini alınca da ufacık bir briket imathanesi açmıştı babam. Ama yine işimiz taşlaydı. Tatil zamanlarında ben de çalışmaya katılır ve özellikle

köylülerin ilçeye gelirken traktörlerle getirdikleri ve bu vesileyle tarlalarını da temizlemiş oldukları ve mazot paralarını kazandıkları taşları konkasörlerde kırardık ve elde ettiğimiz mıcırları briket imalatında kullandık.

Artık okulda bütün zamanımı derslerime vermiştim. O kadar çok ders çalışıyordum ki bir ara saçkıran hastalığına yakalanmış, başımda uzun saçlarımın altında 5-6 cm çapında kellikler oluşmuştu.

7 Temmuz 1980 günü mezun olabilmiştim nihayet. Haykırmak istemişim hançeremi yırtarcasına. Dünya benimdi sanki. O zamanlar ne kep bilirdik ne de onu fırlatmayı. Bildiğimiz ancak böyle mutlu zamanlarda çığ köfte yağurmak ve onu havaya fırlatmaktı. Biz de öyle yapmıştık zaten.

Hemen Milli Eğitim Bakanlığına müracaatımı yapmış ve atanacağım günü sabırsızlıkla beklemeye başlamıştım. Bu arada 12 Eylül darbesi gerçekleşmiş ve yukarıda da yazdığım gibi derin bir oh çekmiş ve artık kimsenin kimseyi öldürmeyeceği ve korkuyla yaşamının sona erdiği bir sürecin başladığını sanmıştım safça. Hatta lisans düzeyinde tarih okumuştum ve bir cahil gibi davrandığımdan dolayı yıllarca utandım ve hayıflandım durdum bu darbe sonrası süreçler konusundaki aptallığıma.

Bu süreçte toplam altı yüz elli bin kişi gözaltına alınmış, bir milyon yedi yüz bin kişi fişlenmiş, iki yüz otuz bin kişi yargılanmış ve yedi bin kişi hakkında idam istenmiş, on dört bin kişi vatandaşlık-tan çıkarılmış, otuz bin kişi başka ülkelere sığınmış, yüz yetmiş bir kişi işkenceden ölmüştü.

14 Ekim 1980 günü yapılan atamalarda kura çekilişine gidememişim. Sonradan giden arkadaşlardan öğrenmiş ve bir kez daha içimi boşaltırcasına haykırmak

istemiştim. Sevinçlerimde hiç haykırmadım ve haykırmadım nedense. Sadece şükretmiştim. Ama haykırmak da istemiştim hep. Ama hamdolsun ki yine şükretmiştim. Afyon'a il emrine atanmışım. O zamanlar öyleydi atamalar. Önce il emrine yapılırdı atamalar, sonra da öğretmenler okullarına dağıtıldı.

Evimize sevinç cemresi düşmüş, yanaklar gamzeleşmiş, avludaki güz gülleri bile tomurcuk vermişlerdi sanki. Annem yıllarca içinde bastırıldığı ezikliğinden sıyrılmış, öğretmen annesi olmanın haklı gururuna yaşıyordu sanki. Artık başının ağrıdığını da söylemiyor. Hayaller, hayaller, gelecekle ilgili bir sürü hayaller sıralanıyordu evimizin her bireyinden. Baba tarafımızdan okuyabilen ilk kişiydim ve ilk öğretmendim.

Bir hafta sonra Çayırağası firmasına ait bir otobüste Afyon'a doğru yol alırken gözümü kırpmadan Konya bozkırlarına sanki çok şey varmış gibi bakıyor ve hafızamdan bütün çocukluğumu ve Erzurum'daki yüksek eğitim sürecimi geçiriyordum.

İç Batı Anadolu'nun lokumlarıyla ünlü bu şehrini ilk gördüğümde sanki hiç yabancılık çekmemiştim. Afyon, sanki Erzurum'a çok benziyordu. Özellikle soğuğu ve bundan dolayı mimarisiyle. Bir iki gün otelde görev yerimin belirlenmesini bekledikten sonra kararname mi verdiler. Çay ilçesindeki liseye atanmışım.

Küçük bir ilçeydi Çay. Afyon'a çok uzak değildi. Mutluluğumdan mıdır, nedir? Gözüme çok şirin gözük-müştü. Hemen, iki meslek liseli öğretmenin kaldığı da-irede bana da yer verilince, barınacak yer sorunun da çözülmüştü.

Ders programını alırken müdürümüz Fahri Bey, stajyer öğretmen olduğumu ama okulda yeterince öğretmen olmadığından derslere yalnız gireceğimi belirterek kurallar ve ders yöntemleriyle ilgili kısa bir reh-

berlik yaparak beni sınıfıma göndermişti. Okulda en çok Oğuz Bey'den istifade ediyordum. Uzun boylu ve benden ancak birkaç yaş büyük olan bu öğretmen arkadaşımın bana çok yardımı olmuştu. Hatta kardeşi de öğrencimdi ve sınıftaki ders işlememi, konuyu kavratmak konusundaki başarımı abisine anlatmış ve bir süre sonra Oğuz Hoca'dan bu konuda övgü alınca ziyadesiyle sevinmiştim. Çünkü ben kendimi kıyas edemiyordum ve nasıl bir öğretmen olduğumu bilemiyordum. En iyi değerlendirmeyi, derslerine birçok öğretmenin girdiği öğrenciler yapıyor olmalıydı.

Bu arada yazılılarımı yapıyor, not değerlendirmelerimi yapıyor ve sömestrinin sonuna yaklaşırken aldığım üçüncü maaşı harcamamaya dikkat ediyor, Nizip'e yarıyıl tatiline giderken aileme hediyeler olarak biraz da paralı gitmek istiyordum. Zaten ilk maaşı üst baş olarak, yatak yorgan ve diğer eşyalarımı alarak, odamı döşeyerek kullanmıştım. Bu arada yılbaşı da geçmiş 1981'e girmiştik.

14 Ocak Çarşamba günüydü. Dışarıda fırtına ve yağmur vardı. Tıraşımı oldum, zaten çok sakalım da yoktu. Fakültede son sınıfa başladığımda hâlâ sakalım favorilerimin altında, çenemde ve bir de bıyıklarım da biraz belirginleşmişti. O kadar çok merak ederdim ki sakalımın ne zaman gürleşeceğini. Hatta öğretmen olur da bir okula atanırsam beni öğrencilerden ayırt edemezler diye endişelenirdim. O zamanlar liselerde tek tip öğrenci kıyafeti de yoktu çünkü. Bir kez hafif hafif çıkan bıyıklarımı iki hafta kesmemiştim de arkadaşlarım benimle kafa bulmuşlardı. Ama neyse ki mezuniyetimden iki ay kadar önce yine denediğimde bayağı bıyığa benzemişti ve mutlu olmuşum. Ama sakalım hâlâ çok seyrekli ve tıraşımı bu sayede şipşak olabiliyordum.

Sabah erkenden okula gitmek için evden çıkacaktım ama ayaklarım nedense gitmek istemiyordu. Şemsi-

yem vardı ama rüzgârda şemsiyemin ne kadar faydası olacaktı, bilemiyordum. Sonunda evden çıktım ve okula geldiğimde zil çalmış ama ters dönen şemsiye nedeniyle biraz da ıslanmıştım. İlk defa geç kalıyordum. Müdür Bey'e görünmeden öğretmenler odasına gidip paltomu çıkardım, saçımı taramaya başlamıştım ki hizmetli geldi. "Hocam, Müdür Bey sizi istiyor." dedi. İlk defa geç kaldım dedim, kendi kendime kızarak.

Odasına gittiğimde yüzüme bile bakmıyor, dirsekleri masada elleri başının arasında sümene bakıyordu. "Müdür Bey, teneffüste gelsem, derse zaten geciktim de..." diyecek oldum, "Önemli değil hocam." dedi. "Birr çay içelim de sonra..." dedi ama sonranın sonrasını getiremedi. Anlam veremiyordum. Kızgın değildi ama çok gergindi. Önemli bir şey olduğunu hissediyordum. Hizmetlinin getirdiği çayları karşılıklı olarak sessizce içiyorduk. Hizmetli çay bırakırken ondan, başmuavini de çağırmasını istemişti ve sessizliğimizi onun selamı bozdu.

Muavin arkadaş söze girdi. Pazartesi günü benim görevimle ilgili bir yazı geldiğini, birkaç ay içinde beni çok iyi tanıdıklarını ve çalışmalarımı takdir ettiklerini, hâl, hareket ve tavırlarımla çok olumlu bir öğretmen olduğumu, yazıya anlam veremediklerini, bu konuyu görüşmek için il milli eğitim müdürlüğüne gittiklerini ama bir yanlışlık olmadığını söylüyordu. Ben hiçbir şey anlamıyordum ve aval aval bakarken bu kadar çok önemli bir yazının benimle ne ilgisi olduğunu düşünürken başım dönüyor, gözlerim kararıyor, kötü haberi hissediyor ama kavrayamıyordum. Bu defa Müdür Bey konuşuyor, artık bir şey duymuyor, idrak edemiyordum. "Bir yanlışlık olmalı." diyorlar, "Hele bir Bakanlığa git, düzelir belki." diyorlar, yine de tam olarak kendime gelemiyor, olanları, söylenenleri kavrayamıyordum.

Önüme neden sonra karbonlu bir kâğıt uzatıyorlar, kâğıtta ne yazdığını okuyamıyorum ve altındaki tebellüğ eden yazısının altındaki ismimin altını imzalamamı istiyorlardı. Aynen şöyle bir yazıyı imzalamışım.

Afyon Çay Lisesi Stajyer Tarih Öğretmeni olarak görev yapan . . . . . ;

Milli Eğitim bakanlığının 1979 Sayılı Tel emri ve Afyon Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 8.1.1981 tarih ve 231.1-419 sayılı yazıları ile görevden ilişiğinin kesilmesini isteyip;

Tarih öğretmeni . . . . . 'ya durum tebliğ edilmiş olup tebellüğ olunur.14.1.1981

İşte şimdi sabır zamanıydı. Yaratanıma sığınma zamanıydı. Evimde iki gün boyunca kendime gelmeye çalıştım. Durumu kavramaya çalıştım. Aklıma gelen tek neden, sizin de aklınıza geldiği gibi, hakkımdaki bitmediğini dahi bilmediğim dava olabilirdi.

Üçüncü gün Ankara'da Bakanlık koridorlarında şaşkın şaşkın hangi odaya gireceğime karar vermeye çalışırken karşımda Talat'ı buldum. "Yoksa seni de mi görevden aldılar?" der demez onun da aynı akıbete uğradığını kavradım.

Talat, Fakülteden hem sınıf arkadaşım hem de en samimi arkadaşım ve hiçbir olayla ilgisi de olmamıştı. Kısacık boyu ve her an tebessüm eden simasıyla çok hoş bir Bulgaristan göçmeniydi. 14 Ekim kurasında Erzincan'a atanmıştı. Ankara-Sincanlıydı ve birkaç gündür Bakanlıkta ne kadar uğraştıysa da sonuç alamamış, sadece fişlendiğini öğrenmiş, güvenlik soruşturmasından bu fişleme nedeniyle olumlu sonuç alamadığı için görevine son verildiğini demin ismini gizlediği bir memurdan öğrenebilmişti. Muhtemelen benim de aynı durumda bulunduğumu, çok fazla kurcalamamamı, ge-

nel müdürlüklerin ve her dairenin başında bir albayın veya rütbeli bir askerinin bulunduğunu, her başvurduğu yerde hakaretle karşılaştığını uzun uzun anlatıp durdu.

Sonunda ölüm yok ya deyip ben de utana sıkıla ve korka korka odalara girip çıkıyordum. Memurlar acıma duygularını saklamaya çalışarak yüzüme bakıyorlar ama hiçbir şey söylemiyorlar ve ısrar edince de beni her bölümün başındaki askerlere yönlendiriyorlardı. Nihayet bir albay hiddetlenerek “Size mi düşmüştü ülkeyi komünistlerden kurtarmak lan! Sen beni dinle, memleketine dön ve kendine yeni bir iş bul! Sen fişlenmişsin ve bir daha bu devlette çöpçülük bile yapamazsın!” demişti.

Evet, artık istemesem de yeni bir hayatım vardı. Durumu artık hiçbir zaman, “anarşist” diye yaftalanmamak için kimselere anlatamayacak, sadece ailemle paylaşacak, herkese istifa ettiğimi söyleyecek, iş olduğunda babamla briket dökecek, iş olmadığında çeşitli işlere girip çıkacak, bir ara bir kooperatifte işçi statüsüyle muhasebe işlerinde çalışacak ama hizmetli gibi kullanılacak, burada öğrendiğim muhasebe bilgileriyle ülkücü biri olan Ayhan ağabeyin muhasebe bürosunda bir süre muhasebecilik yapacak, Ayhan Bey’in gübreciliğe başlaması üzerine Cabbar’la birlikte büroya ortak olacak, bir süre bununla iştigal edecek ama 1988 Körfez Krizi nedeniyle bu işi de bırakmak zorunda kalacaktım.

Bu süreçte defalarca Ankara’ya öğretmenlik hakkımı aramak için gidiyordum. Erzurum 2 Nolu Askeri Mahkemesinin 18.08.1981 tarih ve 269 sayılı kararı ile başımdan geçen tek adli olaydan da beraat ettiğimi öğrendiğimde ise büsbütün umutlanmıştım. Mahkeme kararını bakanlığa götürüyor, 1983’ten itibaren yeniden demokrasiye geçildikten sonra ise ANAP milletve-

kili aracılığı ile sonuç almaya uğraşiyor ama maalesef sonuç alamıyordum.

Ancak 1989'da yeni başlamış olan öğretmen yeterlilik sınavlarına girecek, mezuniyetimden 9 yıl sonra o sınavları alanımda dokuzuncu olarak kazanacak, Allah razı olsun, Ankara'da müteahhitlik yapan hemşerim Mehmet Yılmaz ağabeyin yoğun gayretleri sonucunda fişlenmiş olma rezaletinden kurtulacak ve 8 Haziran 1989 günü Hatay Yayladağı Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda yeniden Tarih öğretmeni olarak görevime başlayabilecektim.

Şimdi ise kaybolan yıllardan ötürü gecikmiş olan emekliliğime kavuşmak için bozulan psikolojimin yol açtığı tahribatları psikiyatri polikliniklerinde, ağır ak-sak tekleyerek çalışan kalbimi ise kardiyoloji polikliniklerinde veya ameliyat masalarında tamir ettirerek ve şafak sayarak tamamlamaya çalışıyorum.

GÜCÜK: BAHARA RAMAK KALA

İbrahim BÜYÜKBEKTAŞ / Sivas

Sonbaharda dayanılmaz soğuklara inat, erinmeden, yorulmadan güç bela, toprakla buluşturduğumuz bir fidan yeşerdi “Baharı beklemeden bir kere de ben öncül olayım.” diye. Başını kaldırdı gökyüzüne, baktı dallarının arasına serpiştirdiği yapraklarıyla ve tek tük beyaz kar renginde açmış çiçeğiyle. Nefes almak istedi, ben de buradayım, ben de varım, insanın burnunu sızlatan dayanılmaz kokular yerine mis kokular yaymak istiyorum, insanlara faydalı olmak, onları hüzünden nasırlaştırmış yüreklerini bir nebze de olsa nemlendirmek, yumuşatmak istiyorum, diyebilmek için. “Sen misin isyan eden ve bizim isteğimize karşı gelen?” dedi birileri. Bir bahaneyle kandırdılar bahçıvanı, O, zamansız canlandı, uymadı diğerlerine, dediler. Uyummalısın, durdurmalısın, engellemelisin, yok etmelisin dediler ve inandı bahçıvan. Kesti dallarını, o beyaz çiçeğin bağrından akan kana aldırmadan ve düştü birer birer buz kesilmiş toprağın bağrına sessizce yapraklar.

Ne zaman geleceğe umutla bakabilmenin gerekliliğinin hissetsem, bırakalım umutla bakmayı sadece his-

setsem birileri, bir ses, bir haber, bir yazı... Nasıl desem, nasıl anlatsam? “Dur! Sen kimsin, nesin, necisin?” der gibi kırar orta yerinden yüreğimde güç bela büyüt-meye çalıştığım umut fidanımı. İşte yine aynı neticenin arifesindeyim. Çarşambanın gelişi perşembeden belli olur, derler ya. İzlediğim her haber, okuduğum her yazı işte yaşayacağımız perşembe “İşte sizin perşembeniz, işte size reva görülen dün ya da gelecek.” der gibi hay-kırmakta suratımıza suratımıza.

Her yirmi yılda durduruldu kardeşliğimiz, mutluluğumuz, umutlarımız ve genelde tüm hayatımız ve artık “Yeter ilerlediğin, geriii dön, ileri marş marş!” denildi. Döndük tekrar dünü yaşamak için yarımı olmayan dün-lere. Her dönüş bize çok şey kaybettiirdi. Sebepsiz yere toprağa giren bedenleri mi sayalım bir, ıslanan gözleri mi ayrılıkları mı ve daha dile getirmekte ürperdiğimiz, korktuğumuz, anmayalım anarsak tekrar tazelenir dediğimiz yaşamaya mecbur bırakıldığımız tüm olumsuzlukları mı sayalım...

Sabahın erken saatleri... Yolculuk başlıyor. Ülkenin bir bölgesinden sadece haritada ve ekranlarda ya da gazete sayfalarında hasbelkader tanıyabildiğim çetin kış şartlarının hüküm sürdüğü yiğitler diyarı olarak bilinen başka bir bölgesine yolculuk. Aklımda onlarca plan... Hepsinin ortak noktası öğrencilerim, tanımadığım; ama dünyanın en tatlı çocukları olduğundan emin olduğum öğrencilerim... Öğle sonrası şehre varıyoruz. Küçük bir Anadolu şehri... Akşama kadar köyün arabasının hareket etmesini bekliyoruz ilçe ve köy terminalinde. Dikkatimi ilk çeken ufak bir çay ocağı oluyor. Havanın soğuk olmasından olsa gerek... Çay ocağı gibi değişik amaçlar için kullanılan aynı büyüklükte dükkânlar... İlçe arabaları için tahsis edilmiş yazıhaneler... Uzun bir bekleyişten sonra nihayet köye gidecek yolcular tamamlanıyor. Konuşulana bakılırsa bir-

kaç yolcu da mahallelerden alınacakmış. Midibüs tıka basa dolu. Ön taraftayım. Dikiz aynasından arkadaki insanları izliyorum. Nasırlı eller, kırış kırış simalar, iki büklüm bedenler, bakımsız ve dağınık saçlar, uyumsuz kıyafetler ve daha birçok farklılıklar. Yabancı olduğum alışmam için zaman gerekecek insanlar. Her şeye rağmen yüreklerinden taşan insan sevgisi, onlara çabucak ısınmam için yeter de artar diye düşünüyorum. İçeriden bir ses:

-Hoca nerelisin, diye soruyor.

-Uzaktanım, diyorum.

-Ne kadar uzaktan olursan ol sonuçta bizdensin hoca.

-Antalya...

Kim olduğumu merak edenlere tek tek açıklıyorum kim olduğumu. Sıcak cana yakın insanlar. Sordukça sorular peş peşe sıralanıyor, cevap verdikçe ben de onlara daha da ısınıyorum.

Aslında öğrenci sayısı azımsanacak kadar az olmadığını buna rağmen yıllardır öğretmensiz kaldıklarını, bunun çocukları için ne büyük talihsizlik olduğunu kendilerince anlatmaya çalışıyorlar. Sabırla dinliyor lüzum gördüğüm yerde cevap vermeye çalışıyorum. Şehirten çıkıyoruz. Yol boyunca sağlı sollu dizilmiş iğde ağaçları ara ara terk edilmiş toprakları ve bu topraklar kadar çıplak dağları bir nebze de olsa perdelemeye yetiyor. En azından arabanın camlarından dışarıya dar açıyla baktığımızda iğde ağaçlarını görüyoruz. Yanımda oturan ve adının Ahmet olduğunu öğrendiğim orta yaşlarda bir erkek büyük bir memnuniyet içinde bana geride bıraktığımız köyler hakkında bilgi vermeye çalışıyor. Çamlıbel'in söylediği gibi "Kıvrım kıvrım uzayan ince yollar, yol boyunca uzanan irili ufaklı dağlar, su

bulunan yerlerde oldukça seyrek de olsa parmakla sayılacak kadar az ağaçlar, hatta bu coğrafyaya ait her şey biz de sizin kadar kederliyiz, yalnızız, unutulandanız.” der gibiydi.

Uzaktan camiinin minaresini görüyoruz. Yaklaşıkça evlerin çatılarını ve ilerledikçe değişik tipte irili ufaklı evleri... Dar sokaklar, kimisi kerpiçten kimisi betondan yapılmış düzensiz evler vs. İşte köy, köyüm... Köyün ortasında sıvaları dökülmüş, yer yer duvarları çatlamış tek katlı köy okulu... Okul oldukça bakımsız... İçerisine girmek istemeyeceğimiz kadar bakımsız. Muhtarın gelmesini bekliyoruz. Etrafımız çocuklarla doluyor. Hepsi de duymuş öğretmenlerinin geldiğini. Muhtar geliyor ve biz eşyalarımızı okulun lojmanına çekiyoruz.

Kapılardaki örümcek ağları ve zor açılan açılırken de acı bir gürültüyle inleyen kapı binanın uzun süre kapalı olduğunu anlatıyor bizlere. Besmeleyle giriyoruz içeriye ki her şey güzel olsun, diye. Yerler, duvarlar, cam kenarları, kapı pervazları... bir karış toz içinde. Tavandaki lambalardan ta karşı duvarlara kadar uzayan örümcek ağları, sıvası dökülmüş, yer yer çatlamış duvarlar her şeyi ayan beyan ortaya seriyor da artıyor bile. Muhtar çocuklardan birini bekçiyi seslemesi için gönderiyor. Az bir zaman sonra bekçi ve birkaç kişi kapıda beliriyor. Kalabalıklaşıyoruz. Kısa bir sürede el birliğiyle, gayretle lojmanın bir odasını kalınabilecek hale getiriyoruz. Duvarlar badanalaniyor, odanın orta yerine bir soba kuruluyor.. İrili ufaklı biraz odun bir kalbur (sonradan öğreniyorum kalburun eleğin büyüğü ve iri delikli olduğu) tezek (tezeğin hayvan gübresinin belirli bir biçimde kurutulması olduğu) da sonradan öğreniyorum) ve yavaş yavaş ısınan bir oda. Daha gücükte (şubat) olduğumuzu, bundan sonra kapıdan baktırıp kazma kürek yaktıran martın, daha sonra abrul

(nisan) beşinin, karıcık kocacık kışının, vs geleceğini, dolayısıyla buraların kışının uzun sürdüğünü ona göre kış hazırlığının yapılması gerektiğini anlattı uzun süre muhtar. Onlardan çok şey öğreniyorum. Zor şartlarda nasıl baş edilebilir, yardımlaşmanın ve bizim oralarda empati dedikleri; ama onların bu kelimeyi bilmeden de gerçek manada empati kurmanın nasıl olacağını daha bir çok şeyi onlardan öğrendim. Şimdi daha iyi anlıyorum hayatın kitaplardan değil yaşanarak öğrenilebileceğini. Sıcacık ve temiz insanın içinin ısınabileceği bir lojman oluyor öğretmene değer vermenin gerçek manada uygulayıcılarının yardımlarıyla. Her geçen gün biraz daha ısınıyorum onlara ve biraz daha alışıyorum bu köye. Günler, haftalar geçiyor her şey biraz daha iyi oluyor. Okul her gün biraz daha eğitim öğretime uygun hale geliyor. Öğrenciler mutlu, aileleri gelecekte daha umutlu. Nasıl mutlu olmasınlar eğitim alacaklar, nasıl umutlu olmasınlar çocukları da kendileri gibi olmayacak. Onlar kendileri gibi meşakkatli bir hayat sürmeyecekler. Daha anlayışlı, daha doğru karar verebilen, milletine ve vatanına faydalı bireyler olacak.

Acaba geleceğe dair her umut, çocukların yüzüne yerleşmeye başlayan gülücükler bu kadar kısa ömürlü mü olmalıydı? Günün ilk dersi ve dersin ilk dakikaları. Sınıf orta yerde yanan sobayla yavaş yavaş ısınıyor, öğrenciler pür dikkat... Anlatmak gerek bir şeyleri, anlatıyorum. Sorular, cevaplar... Öğrenciler mutlu. Yıllardır öğretmensizliğin acısını çıkartır gibiler ve bu mutluluğun devamı için de içten içe birbirlerine karşı ant içiyorlar. Kapı açılıyor ve içeri üç kişi giriyor. Gelmem gerekiyormuş onlarla. “Nereye?” diyorum. “Karakola” diyor birisi. “Neden?” demiyorum. Susuyorum sadece susuyorum. Ya da sormamam gerektiğini düşünerek susuyorum. Hem susmasam sorsam neden sorusunu, cevapsız kalacağını da biliyorum. Üzerime

atılacak olan çamurun çocuklarım tarafından anlaşılamayacağını düşündüğüm için susuyorum. Benim için tüm iyi niyetlerini gösteren insanlara açıklayacak bir sebebim olmadığı için açıklasam da açıklayacak yeterli zamanı bulamayacağımı bildiğim için susuyorum. Neye uğradığımı bilemediğim için susuyorum. Ya da bir öğretmenin okuldan apar topar götürülmenin büyük suçu gerektirdiğini biliyorum; ama sizi sevmekten, öğrencilerime değer vermekten, onları iyi bir vatandaş olarak yetiştirme amacımdan başka bir hedefim olmadığını asla bir suç işlemediğimi açıklamak istesem de inanmayacağınızdan korktuğum için susuyorum.

Geride ne olduğunu bir türlü anlamlandıramayan onlarca öğrenci “Oysa biz onu iyi biri bilirdik demek ki hiç de öyle biri değilmiş.” der gibi bakan muhtar ve köyde bulunan diğer insanlar... En önemlisi de öğretmekten örnek olmaya çalışmaktan ve onlar(köy halkı) gibi olmaktan ya da olmaya çalışmaktan başka bir şey düşünmeyen genç ve yeni öğretmeni bırakarak okul bahçesinin önüne park etmiş olan arabaya yöneliyoruz.

-Geç, dedi yanımda olanlardan biri!

Sessiz ve zor bir yolculuk sonunda adliyeye gidiyoruz. Tam on gün sorgulama. Bir türlü bulunamayan bu on günü haklı kılabilecek bir delil... Bağırılarak susturulmaya çalışılan ayarı bozulmuş insanlar... Kelebeğin ömrü kadar kısa süren öğretmenliğim. Hala suçumun ne olduğu konusunda pek bir şey öğrenemiyorum.

Suçum geçmişim... Üniversite yıllarım... Okuduğum kitaplar, kaldığım yurtlar ve arkadaşlarım... Ha bir de İlçe Milli Eğitimden habersiz okulda ufak tadilatlar yapmışım. Komik mi sizce? Hayır. Önemli olan suçlamalar değil, önemli olan karartılan, balans ayarına tabi tutulan umutlardır.

-Sen, diyor savcı. Yine şanlısın tutuksuz yargılanmak üzere serbestsin. Çık; ama unutma her an nefesimiz ensededir, gölgenden daha yakınız sana. Ona göre.

Sustum; çünkü böyle buyurdu buyuranlar. İlçe Milli Eğitim'e gittim. Müsaade istedim, görevime dönebilir miyim, dedim. Kesintisiz on gün göreve gitmemişim. Yargılama devam ediyormuş, davanın sonuçlanması gerekirmiş... Mış'lar veya bahaneler sıralanıp gidiyor. Kısaca görevden alındığımı, artık oraya dönemeyeceğimi, memleketime dönebileceğimi söylendi. Yine sustum.

Her şeyi geride bırakarak dönüyorum memlekete. Birkaç hafta sonra kargoyla gönderilmiş üç koli, telis torba içerisine halıya sarılarak düzenli bir şekilde yerleştirilmiş yatak ve yatağın içerisine konulmuş üzerinde "Bize kısa sürede de olsa mutluluğu yaşatan değerli öğretmenimiz, sizi hiç unutmayacağız. Öğrencileriniz" notu yazan bir yarım A4 kâğıdı. Ya da kısa bir ömür biçilen öğretmenliğim.

SESSİZ ÇIĞLIK

Yasin YAŞUK / Şanlıurfa

Yaz gecelerinin vazgeçilmez oyunuydu “çirri”(*). Ay ışığının altında köyün kenarındaki çıplak arazilerde özgürce çığlık atabileceğiniz, arkadaşlarınızla eğlenebileceğiniz **bir** oyundu. Kendimizi kaptırırdık içten, fedakâr, dürüst arkadaşlıkların meyvesi olan bu oyuna; daha bilgisayar denen cihazı, kalorifer denen sistemi bilmezken, televizyonu dahi görmemişken. Burada herkes yardı, yarandı, ihvandı. Bu fitrata sahip arkadaşlarla gecenin yarısına kadar oynardık. Eve dönme vaktinin tamam olduğunun işareti olan babalarımızın seslenişleri başlardı gecenin geç saatlerinde:

-Mehhee! Ahmee! Hassaann! Hadi yatma vakti geldi, çabuk gelin.

İzin verselerdi sabaha kadar kavgasız, tartışmasız oynardık. Arada sırada ufak tefek kırılmalar olsa da oyunun sonunda tatlıya bağlanırdı her şey, çünkü kavganın ve bölünmenin ne olduğunu bilmezdik. Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz içindi. Birimizin ertesi gün oyunda olmaması hiçbirimizin hoşuna gitmezdi. Zira

öyle büyütülüyorduk. Büyüklerimizin nasihatleri samimiyet, uhuvvet, yardımlaşma ve dayanışma vurgusu üzerindeydi.

Eylül... Hazan mevsiminin solgun ayıdır. Kayboluşa, yok oluşa dair emareler taşıyan zaman dilimi...

Güneşin doğuşuyla herkes ayakta olur köyümüzde. Evin avlusunun başköşesinde bağdaş kurmuş, suyu sunmak için usulca duruyordu tarihi küp. Etrafında annemin yetiştirdiği top reyhanı ve gül çiçekleri... Sabah ajanslarını TRT radyosundan dinlerdi o saatte babam. Haberlerden sonra başlayan Bedia Akartürk'ün türküleri eşliğinde kahvaltı hazırlığını yapardık. Kimimiz sofrayı serer, kimimiz ekmeği dizerdi sofranın kenarına, kimimiz tavşankanı misali çayı doldururdu bardaklara. Halil İbrahim'in bereketiyle bereketlenen sofraya çökerdik hep beraber. Kahvaltıya ailecek tam kadro katılırdık. Kimsenin ayrı bir zamanda kahvaltı yapma lüksü yoktu. Bu düzen geçmişten gelmiş ve devam ediyor. Hep hayran kalmışımdır bu düzene. Babam her zaman şunu derdi: "Yavrularım, erken kalkın ki rızığınız bol olsun, sofraya herkes otursun ki bereketli olsun."

Kahvaltıdan sonra babam, başına güneşten korunmak için puşisini(**) takarak traktöre biner tarlayı sürmeye giderdi. Ağabeyim Halit de annemin poşete sardığı nevalesini eline alır bize ait olan birkaç koyunu gütmeye koyulurdu. Annem ve ablalarım da büyükçe bir kabın içinde yoğurdukları hamuru sac üzerinde ekmek yapmak için kolları sıvarlardı. Bazen seyreder dururdum onları. Her sabah saatlerce 'Bir leğen dolusu hamuru pişirmek ne zor.' diye düşünüyordum. Sadece bu işle kalınsa... Ahırını temizlemek, kuyudan su çekmek, süt sağmak... Akşama kadar durmadan çalışırlar zavallı anam ve ablalarım. Burada kadın olmak, anne olmak dünyanın yükünü taşımaktır aslında.

Benden iki yaş küçük olan kardeşim İbo'yla sanki mesaimiz başlamışçasına oyuncaklarımızı tenekenin içinden döker oyuncaklarla oynamaya başlarız evin avlusunda. O zaman şimdiki gibi sepetlere oyuncaklarımızı doldurma imkânımız yoktu. Babam traktörün yağını tedarik ettikten sonra boşalan motor yağının tenekelerini temizler kuruturduk. Tenekeleri çok farklı amaçlarda kullanıyorduk. Hatta kuyudan içme suyumuzu tenekenin ucuna bağladığımız iple çekerdik. Oyuncaklarımız ya tahtadandı ya da bizim kendi becerimizle çamurdan yaptığımız oyuncaklardı. Babam hiç şehirden veya oyuncakçıdan oyuncak almamıştı bize. Bilemiyorum nedendir ama sanki yoksulluğun oyuncak almasına müsaade etmediğini diye tahmin ediyorum. Gerçi bize belli etmezdi lakin anlıyorduk yüz ifadesinden ne manalar taşıdığını. Ayakkabımız eskidiğinde uyarı mahiyetindeki “ne çabuk eskittiniz?” sözünü söylerken bile bizi incitmemeye çalışırdı. Giydiğimiz şalvarların mutlaka bir iki yerinde yama olurdu. Biraz da tasarruf edelim, derdi. Nerden bilirdim ki yokluğun bu kadar acımasız olduğunu o yaşta. Bir defasında, babamı kendi tarlalarında çalıştıran köyün zengini olan Yahya Ağa bize küçük bir oyuncak tank getirmişti. Pille çalışıyordu. O zamanki şartlara göre çok pahalıydı. Babamı çok sevdiğinden hediye olarak getirmiş bize. Ertesi gün annem de bozulmasın diye hemen kendi çeyiz sandığının en alt kısmına koymuş, orda saklamıştı onu, gözü gibi bakıyordu ona. Oynamak istediğimizde tankı vermezdi bize. Bazen dakikalarca ağladık bunun için. Sonra acırdı bize, öyle çıkarırdı oyuncağı. Bazen de birkaç dakikalığına çıkarıp kendi gözetiminde oynamamızı isterdi. Oyun bittikten sonra oyuncağı siler tekrar çeyiz sandığına koyardı.

Yine bir akşam vakti... Günün sonunda ailenin tüm fertleri eve toplandı. Koyunları ahıra aldıktan sonra

elini, yüzünü yıkadı ağabeyim. Sonra içeri girdi. Babam da tarladan bu saatlerde döndü ve tozlu elbiselerini evin avlusunda silkeledi. Susuzluk ve kuraklıktan ağaç yetişmeyen köyümüzde avlunun ortasında babamın abdest aldığı suyun artığıyla yetişen bir dut ağacı vardı. Onun dibine geçip cebinden çıkardığı tabakadan bir sigara sardı. Sırtındaki hayat yükünün altında ezilmişti, fakat bunu belli etmemek için gösterdiği gayretinden dolayı gözümüzde dünyanın en heybetli, en güçlü, en çalışkan, en gururlu babasıydı o. Zorluklara meydan okuyan bakışlarıyla önünde uzanan köpeğe bakıp da-lyordu. Tütün tabakasını cebine koydu. Ardından kerpiçten yapılan ve damları topraktan olan küçük bir odanın duvarına naylon tutuşturularak banyo yapmak için hazırlanmış köşeye hemen geçti, yıkandı. Sonra avluda serili keçelerin üstündeki yastığa yaslanır yaslanmaz kucağına sokuluyorduk. Kıskanırdık birbirimizi İbo'yla ben. Ben oturacağım babamın kucağına, yok ben oturacağım! diye tartışırdık. Babamın o heybetli sesiyle ve ikazıyla sesimizi keserdik hemen. Az sonra da neşeli tavırlarıyla saçımızı okşar, “Koçlarım benim, canlarım benim!” derdi ve azıcık şakalaşırdı bizimle.

Yemekten sonra tekrar biz arkadaşlarla köyün kenarındaki alanda toplanırdık. Oynamaya başlardık geç saatlere kadar süren oyunumuzu.

...

Ağabeyim on dokuz yaşındaydı. Küçük yaşlardan itibaren durduğu yerde bazen burnundan kan damlarıydı. Özellikle yaz sıcağına hiç dayanamazdı. Sonradan öğreniyorum ki doktorların dediğine göre bu tür hastalıklar milyonda bir olan bir rahatsızlık vakasıymış. Kaderin yazgısına razı olmaktan başka elden hiçbir şey gelmiyordu. Doktor doktor gezdirmesine rağmen babam çare bulamamıştı. Namazlardan sonra yapılan dualar haricinde derman yoktu. Ümidini kesmeden “Al-

lah derdi vermişse dermanını da verir.” derdi. Küçük yaştan itibaren büyütmüş, on dokuz yaşına kadar yetiştirmişti. O yaşlarda vatani görevini yapmak için askerlik şubesine uğrayıp yoklama yaptırması gerekiyordu ağabeyimin. O aralarda köyün muhtarı Hüsnü Dayı çağrı pusulasını bizim eve getirince Ağabeyim Halit’in içi içine sığmıyordu sevinçten. Asker olacağım, vatani görevimi ifa edeceğim, diye çok heyecanlandı. Bir ara babamın “oğlum yarın tam teşekküllü bir hastaneye götürelim seni, bakarsın sağlığın elverişli olmaz bu kutsal vazife için.” demesiyle ağabeyimin başına sanki kaynar sular dökülmüştü. Dondu kaldı. Hatta gözyaşlarını tutamadı. “Vatanıma karşı görevimi yapmazsam milletimi satmış olurum. Beni adam yerine koymuyor musunuz yoksa ben erkek değil miyim? Hayır, ben bu vazifemi yerine getireceğim. Canımı vereceksem orda vermeye razıyım. Yarın da hastaneye gitmiyorum. Askerlik şubesine gidip işlemleri yaptırıyorum.” dedi. Çok etkilenmiştim bu cümlelerden. Ben bile o yaşta asker olmak için hayal kurmaya başladım. Nasıl bir duygudur bu, nasıl bir sevdadır bu? Sağlık problemlerinden dolayı vazifeyi yerine getirememeyi bile vatan hainliği olarak gören, görevini yapamazsa bir eksiklik olarak kabul eden bir anlayışa sahiptir yiğit ağabeyim. Babam da o anda “Gerçekten mi oğlum, gerçekten mi oğlum? Gidecek misin bu halinle?” diye sarılmaya başladı ağabeyime. “Yeter ki üzülme sen. Yolun açık olsun koçum, yiğidim.” dedi.

...

Ben de altı yaşına basmıştım o zamanlar. Okulların açılmasına birkaç gün kala öğretmen köye gelmişti. Birleştirilmiş sınıflı küçük bir okulumuz vardı köyde. Evimizin yanındadır okul. Okulun bahçesiyle evimizin bahçesi iç içedir. İhata duvarı olmadığından tek bir bahçe gibidir evimizin bahçesiyle okulun bahçesi. Ak-

şamları sıcaktan dolayı lojman kapısının eşiğinde oturan köyün öğretmenini ve eşi tam karşımızdadır. Annem her akşam yemekten bir tabak doldurup gönderirdi onlara. Bazen de sofraya davet ederdi onları. Sonraları köylüler de adeta yarışırcasına öğretmenini evlerine davet etmeye başladı. Peygamberlerin diyarında İbrahimi özelliğinden dolayı sofrasına misafir gelmeden oturamaz bizim köylü. Mükrimdir, eli açıktır, gözü toktur. Kapıları dışa açıktır kapamaya muhtaç olmadan. Kilit denen araç daha buralarda kullanılmamışken... Açmıştır evini herkese.

Okulların açılmasına bir hafta var... Bir gün beni ve arkadaşlarımı yanına çağırdı öğretmen Bey. Bir şeyler anlatıyor lakin anamızdan öğrendiğimiz dil Arapça olunca dediklerinden hiçbir şey anlayamıyoruz. El kol hareketlerinden manayı kavramaya çalışıyoruz. Sınıfın ve bahçenin temizliğinde yardımcı olmuştuk öğretmenine. Bir gün, iki gün, üç gün... derken birkaç gün geride kaldı. Kelimeleri yeni yeni kavramaya çalışıyorduk. Sonraları annemle "Taal"ın Türkçesi "Gel" demekmiş, "ruh mineyn"ın anlamı "Git buradan"mış, diye paylaşıyorduk akşamları evimizde.

Haftanın son gününe girdik. Cuma namazından sonraydı... Biz de öğle yemeği için ara vermiştik oyna. Eve geldiğimde babam bağdaş kurmuş sofraya oturmuştu. Her zamanki gibi radyoyu dinlemekteydi. Eğlenceli bir melodiden sonra yayın aniden kesiliyor ve kısa bir anons sonunda:

"... Aziz Yurtttaşlarım;

Bir defa daha belirtiyorum ki; Silahlı Kuvvetler aziz Türk Milletinin hakkı olan refah ve mutluluğu, vatan ve milletin bütünlüğü ve gittikçe etkisi azaltılmaya çalışılan Atatürk ilkelerine yeniden güç ve işlerlik kazandırmak, kendi kendini

kontrol edemeyen demokrasiyi sağlam temeller üzerine oturtmak, kaybolan Devlet otoritesini yeniden tesis etmek için yönetime el koymak zoruunda kalmıştır.

...Yurtta kan dökülmemesi için bütün vatandaşlarımın tahriklere kapılmaksızın sükûnet içinde yayınlanacak bildiriler doğrultusunda hareket etmelerini ve ikinci bir bildiriye kadar sokağa çıkmamalarını rica ederim...“ sözlerini duyduğunda babam elindeki ayran dolu bakır tası yere düşürdü. Ağzındaki lokmada boğazında düğümlendi. Annem ani bir hareketle bir tas suyu uzattı babama. Suyunu hemen içti babam. La havle... çektikten sonra kendine geldi. Hepimizin yüreğini ağzımıza getiren bu durumu sağ salim atlattık. Anlamamıştık bu durumun sebebini. Sormamıza rağmen “Bir şey yok!” dedi babam. Ama yüzü öyle demiyordu. Ben de geç kalmamak için öğleden sonra tekrar arkadaşlarımın yanına döndüm babamın az önceki sarsıntısını, annemin endişe ve korku dolu bakışlarını geride bırakarak.

...

Okulun ilk günü, yani pazartesi günüydü. Derse girer girmez öğretmenimiz, sınıfta ve bahçede Türkçe dışında bir dille konuşmamamız gerektiğini söyledi. Emir ve tehdit anlamını taşıyan bu ifade karşısında ne yapacağımızı bilemedik. İtiraz edecek olsak bile bunu nasıl ifade edeceğimizi bilemiyorduk. Öğrendiğimiz birkaç kelimeyle iletişim kurmaya çalışıyorduk. Nafileydi. Konuşamıyorduk. Öğretmen buna çok kızmaya başladı. Türkçeyi iyi kavrayabilmeniz için Arapça konuşmayacaksınız. Anlaşıldı mı? Ancak öyle öğrenirsiniz Türkçeyi, dedi. Bu faşizan niteliğindeki ikazından sonra öğretmenimiz Cemil Bey bir arkadaşımızı sınıf başkanı olarak seçti, temizlik kolu başkanlığına başka bir arkadaşı seçti. Beni de Arapça konuşanların adla-

rını yazmam için görevlendirdi. Tam anlayamamıştım ilk etapta. Sonra tane tane söylemeye başladı: “Oğlum Hasan, bak! Sı-nıf-ta ve ya bah-çe-de A-rap-ça ko-nuş-mak ya-sak-tır. Ko-nuş-ma-ya de-vam e-den-le-rin ad-la-rı-nı ya-za-cak-sın. Ba-na bil-di-re-cek-sin.

Ayakta ağzımı açmış; ben nerdeyim, nereye gelmiş-tim, bu okul, bu dünya neresi, yoksa bir kâbus muydu bu? diye içimden düşünmeye başladım. Sonra “Madem-ki öğretmen söylüyor, bildiği bir şey var, o demişse doğ-rudur.” dedim kendi kendime.

İkinciye doğru okulun dağılma saatinde komşumu-zun evinin gölgesinde sohbet eden köyün gençleri ile birkaç yaşlı vardı. O esnada karakolun askerî aracı cemse görüldü. Köylüler ve muhtar her zamanki gibi onu karşılamaya çalışırken ne olduğunu anlamadan, araçtan inen askerler ellerindeki silahların dipçığıyle köylülerin başlarındaki pusileri ve üstlerindeki yerel kıyafet olan entarileri çıkartıp parçalamaya başladılar. Sonra da ateşe verdiler elbiseleri ve örtüleri. Bundan sonra bunları üzerinizde görmeyeceğim, dedi askerle-rin başındaki komutan. Cemseye binip ayrıldılar köy-den. Biz çocuklar da ellerimizde çantalarımız bir türlü mana veremediğimiz bu manzarayı şaşkınlık içinde ve korkuyla seyrediyorduk.

Evlerimize dağıldık. Hayat devam ediyordu kaldığı yerden. Akşamleyin ödevimi hazırlarken cemseden hid-detle inen askerleri, köyün erkeklerinin başındaki pusileri ve üstlerindeki elbiseleri nefretle yırtmalarını, koca koca adamların korkudan çocuk gibi çığlık atmalarını düşündüm. Bu manzara gözümün önünden ayrılmıyordu. Oysa önceleri bazen ailemle birlikte aynı sofrada yemek yiyen, geldiklerinde de babamın ısrarıyla elleri-ni öptüğüm, geceleri uyuduğumuzda onların sayesinde emin ellerde olduğumuzu düşündüğüm bu insanlara ne oldu da ayranlarını, çaylarını içtiği; yemeklerini,

ekmeklerini yediği bu millete silahı yönelttiler? Daha birkaç gün öncesinde ağabeyim canı pahasına da olsa asker olmak için can atıyor, babam bu davranışından dolayı onunla gurur duyuyordu. Bense asker olmak ne güzel bir şeydir, diye hayal kuruyordum. Askerlik böyle bir şey mi yoksa? Hayır, hayır kutsal vazifenin başında bulunan birinin böyle bir görevi olamaz. Bunlara birileri yaptırıyordur. Kafamda art arda birçok soru işareti oluşmaya başladı. Bu milletin çocukları kendi babalarına silahı doğrultacaktı. Bu ne çelişkidir böyle? Aklım almıyordu. Aklım almıyordu lakin beynime baskı ve şiddet resmi çoktan kazındı. Çok ürkütücü bir figürle hem de...

...

Birkaç gün sonra... Evin önünde kardeşim İbo'yla oyun oynarken aramızda bir tartışma oldu. Ben ağlar-ken İbo: "Anneee, annee eşyama aldı." diye bağı- rıyordu. "Benim oyuncağımı Hasan kırdı. Hayır, anne ben kırmadım." diye söylediğimde, annemiz: "Susun, yoksa jandarma gelir sizi döver!" demesiyle nefesimiz kesilirdi. Çıt çıkaramıyorduk bu uyarılardan sonra. Büyük- lerimizin ezilip büzülmelerine tanık olduktan sonra jandarmanın bize yaklaşmasına hiç dayanamazdık çocuklar olarak. Çok korkmaya başladık annemizin bu tarz tehditlerinden.

Bir cumartesi günüydü. Sabah saat dokuz civarın- daydı. Evimizin yan tarafında oturan aralarında ağa- beyim ve amcamın da bulunduğu grup sağa sola ka- çışmaya başladı. Her biri bir sokağa kaçtı. Bir dakika içinde herkes yok oldu. Köy değil bomboş, virane, ıssız bir yeri andırıyordu etraf. Beni de annem kucağına he- men alıp içeri götürdü. Pencereden seyretmeye başladık olanları. Askerî cemse okulun bahçesine yanaştı. İriya- rı gövdesiyle, sert bakışlarıyla, boyaları parlayan pos- tallarıyla elini belindeki tabancaya dayamış bir edayla

komutan cemseden indi. Köyün öğretmeniyle konuşan komutan hemen bizim evin tarafında bulunan okulun odunluğuna baktı. Oraya geldiler öğretmenle birlikte. Korkulu gözlerle bakıyorduk evimizin çatlak camlı küçücük penceresinden ben, kardeşim, ablalarım ve ağabeyim. Sonra öğretmen bizim odaya doğru yönelip seslendi: “Ali Emmi! Ali Emmi! Babam tarlada olduğu için Ağabeyim Halit çıktı dışarı. Aralarında kısa bir diyalog geçti. Duyamadığımız ve manalarını kestiremediğimiz kelimeler dudaklardan dökülüyordu. Simalarından anlamaya çalıştığımız görüşmenin içeriğini merak etmeye başladık. Az sonra Halit ağabeyim eve gelip annemden bir kova dolusu su ve ibrik istedi. “Komutanın emri var.” demiş, öğretmen. Halit ağabeyim hemen yetiştirdi kovayı ve ibriği. Odunluğun içine askeri araçtan indirilen bir adamı aldılar. Adamın koluna girmiş iki asker komutanın emrini yerine getirmişlerdi.

Dedim ya okulla evimiz iç içe. Odunluk ile oturduğumuz oda arasında da iki metre ya var ya yoktur. Halit Ağabeyimi de kapıda beklettiler su dolu ibriği elinde bir şekilde. İçerden sesler gelmeye başladı:

—Neden sürdün?

—Şaaakkk!

—Ahhh!

—Kimden izin aldın

—Şaaakkk!

—Ayyy anammm! Yapmayın ne olursunuz!

—Kaldırın, dışarı çıkarın! Ayaklarına ve ellerine biraz su dökün.

... Halit Ağabey'imın ibriğinden dökülüyordu su damlacıkları yanan ve kıpkırmızı olan ellerin avuçlarına, ayakların tabanlarına.

Kaldığı yerden yürekleri yakan sesler devam etti... yıllarca sürecek bu acı seslerin temelleri işte buradan atıldı kulaklarımıza.

“Ne yapmıştı bu adam?” diye sordum anneme. O da “Bilmem ki yavrum. Birazdan Halit ağabeyin söyler bize durumu.” dedi.

Çılgılık, okul, dayak... Nasıl bir arada bulunmuştu bu mefhumlar. Nasıl bir zihniyetti bu. Daha altı yaşında olan bir çocuğun ilköğretim haftasını kutlama yerine okulun bahçesinde ilk öğrendiği şey dayak ve işkence. Bu resmi küçük bir çocuğun zihninden silecek bir silgi bulunabilir miydi acaba?

Eve dönen ağabeyime merakla soruyoruz “Okulun odunluğunda dayak yiyen bu adamın suçu ney?” diye.

—Suçu komşu köyün üst kısmında tarlasının kenarında atıyla mera alanına çift sürmesiymiş, dedi.

Aman Allah'ım! Bu dayak, bu işkence sadece hayvanlarına yem hazırlamak için sürdüğü çift yüzünden mi? Aklım almıyor, aklım durdu bir anda. Nasıl bir yönetimdi bu? Mera kimin malıydı? İşkence gören nerenin vatandaşıydı? Dayak atan hangi ülkenin komutanıydı? Odunlar soğuğu yok etmek, öğretmen ve öğrencileri ısıtmak için toplanmışken nasıl olur da bir insanın eline ve ayaklarına acı versin diye kullanılmıştı? Bunun için mi toplanmıştı okulun odunları?

Bunalıma girdim. Ruhsuz ve gri bir hava kapladı etrafı. Çok korkuyordum. Hayallerimin önüne setler çekildi. Yardım eden yok muydu? Elimden tutan, tüm bunlar bir film çekimi, bir senaryo diyen yok mu Allah aşkına? Bunlar gerçek değil; sadece rol yapıyorlar, oyun oynuyorlar diyen yok mu?

...

Cevap alamadım kimseden. Herkes dilini yutmuştu. Sessizlik çökmüştü her tarafa. Köy karanlığa bürünmüştü, dipleri gazyağıyla dolu lambaların ışığı ise çok cılızdı küçük ve kümesi andıran odalarda. Akşam olduğunda babam bu sefer radyoyu açamadı. Yemekten sonra her akşam babamla hayal kuran, ilerde bir büyük tarlamızın olması için yaptıkları birikimin hesabını yapan annem bu sefer bunları konuşamadı. Ablam gülen gözlerle çeyiz hazırlıklarını yapamadı. Ağabeyime “Kalk koyunların yemini yemliklere doldur.” diyen olmadı. Sükût, neşeye hiç böyle rahat rahat galip gelmemişti.

Sessizce kalktım, annemin çeyiz sandığında saklı olan oyuncak tankı alıp köyün kenarına kimseye görünmeden gittim. Oyun alanımıza vardım. Hiç kimse yoktu. Sessizliğin içindeki korkulu sesi duymaktan başka ses duymadım. Bekledim, biraz daha bekledim. Gelen olmadı. Sonra avazımın çıktığı kadar bağırırmaya başladım:

—Mehhee, Ahmee taaaaluu! (***)

—...

—...

KAFAMDAKİ BALYOZ İZLERİ

Neriman KARAKOÇ / Ağrı

I.İZ: DUR EMRİ YOK, VUR EMRİ VAR

Tanık olduğum ilk darbe 1980 darbesiydi. Daha okula gitmiyordum. Köyden ilçeye taşınalı bir yıl olmuştu. Amcamların evleri de o gün ilçeye taşınacaktı. Babam da amcamların evini taşımalarına yardımcı olmak için gitmişti. Sabah erkenden onlar gelecek diye çocukluğun verdiği o tatlı heyecanla bekliyorduk.

Köyün çeşmesinden akan şırış şırl suların sesi ve kuşların cıvıltıları beni mest etmişti. Evin karşısındaki tepede koyunlar yayılmış, kekik kokularının arasından geçince insanın burnu da mis gibi kokudan nasipleniyordu. Çayırılarda açan laleler, mavi, kırmızı ve beyaz çiçekler yeşilin içine bir tuval gibi dağıtılmıştı adeta. Köy denince bir an için kendimi tekrar o tablonun içinde hissetmişim.

Evden dışarı baktığımda askerlerin dolaştığını gördüm. Eylülün sararan rengiyle sabahın ışıkları birbiriyle dans eder gibiydi. Gözlerimi ovuşturup bir daha baktım. Başlarında miğferleri ellerinde uzun namlulu

silahları bulunan bir grup askerin soğuk bakışları ve sert tavırları güneşin o sabah sıcaklığını püskürtmeye yetmişti. Sonbaharın yüreklere serptiği ayrılık ve ölüm duygusunun üzerine bir de bu bakışlar bizi korkutmaya yetmişti. Dışarı da çıkamadık.

Hazan mevsimi insandan bir şeyleri alıp götürürken yerine hayatın soğukluğuyla yüzleşmesini sağlayan bir takım izler de bırakıveriyor. Tuvaletimiz de evin dışındaydı. Mecburen ahırda küçük tuvaletimizi yaptık. Annem akşamdan hamur yoğurmuş, ekmek pişirecekti. Sabah kalktığına tandırı yakmak için tezek yoktu. Çünkü tezекlerimiz dışarıda kalağ denilen tezek yığınının içindeydi. Dışarı çıkma yasağı olduğundan annem de tezекleri getiremiyordu. Anlayacağınız evde ekmeksiz aç kalmıştık. Öğle yemeği de tandırın üzerinde pişecekti. Bu gün amcamlar geleceğinden misafirimiz çok olacaktı. Ama evde mahsur kalmıştık. Biz çocuktuk. Acıkma ve tuvalet gibi bir takım temel ihtiyaçlar dışında pek de bir şeylerin farkında değildik. En çok annem endişe duyuyordu. Vakit biraz ilerleyince sıkıyönetim biraz gevşedi mi bilmiyorum. Annem acele acele dışarıdan bir iki parça tezek alıp içeri kaçıyordu. İneklerimiz de dışarıya otlamaya gitmedikleri için içeride huysuzlanmaya başlamış ve mö sesleri her tarafı inletmeye başlamıştı. Bir taraftan da annem onlara dışarıdaki ot yığınının ot getirmeye çalışıyordu. Türkçe bağırma sesleri ile komşumuz olan birkaç genç erkeğin bağırma ve inleme sesleri birbirine karıştı. Meğerse dışarı çıkma yasağına uymayanları –özellikle erkekleri- copla, dipçik darbeleriyle dövüp şu an okul yapılan ama o zaman boş bulunan araziye kurulan büyük sıkıyönetim çadırına götürüyorlarmış. Orada da çeşitli işkencelerden geçiriliyorlarmış. Kadınlara karşı bu kadar sert muamelede bulunmadıklarından olsa gerek, dışarıdaki işleri görme girişimlerinde annem sınırları

bir hayli zorluyordu. Evde çeşme yoktu. Annem mahal-
le çeşmesinden su almak için yine dışarı çıkmıştı. Tam
dönerken askerler tüfeklerini direkt onun üzerine çe-
virmişlerdi.

-Kadın kadın biz seni uyaradık mı dışarı çıkma
diye. Dur emri yok. Vur emri var. Şakamız yok vururuz
seni, diye bağırılmışlardı. Annemin başından kaynar su-
lar döküldü sanki. Namluların kendisine doğrultuldu-
ğunu görünce nefesinin bir an kesildiğini hisseder gibi
olduğunu anlatmıştı. Ancak hemen kendisini topar-
layıp eve yönelmişti. Mecburdu su taşımaya, misafiri
vardı. Vur emrine rağmen eve su taşımıştı.

Kendi evinde hapis olmak ne garip duygu. Dışarı
çıkma yasağı, sıkıyönetim, yönetime el koyma, anarşiye
bitirme... Kelimelerini, Metin Milli'nin o bas sesinden
marşları radyodan duyma, her gün içli dışlı olduğumuz
şeyler değildi. Kenan Paşa'nın tiz sesinden yönetimin
el değiştiğini duymuştu her kes. Belediye başkanı an-
nemin dayısıydı. O da görevden alınmıştı. Artık kay-
makam da belediye başkanı da birer askerdirdi. Bir gece
yarısı ellerinde silah olanlar seçimsiz, sınavsız yönetimi
ele geçirmişlerdi. Hem de halk adına halka rağmen.

İnsanlar sıkıyönetim ilanının, dışarı çıkma yasa-
ğının ilk etkilerini kanıksamaya başlamışlardı. Ağa-
beyim benden bir yaş büyüktü. Buzağlarımız artık
içeride aklıktan dayanamayınca annem onları dışarı
salıvermişti. Dışarı çıkan buzağlar komşunun ot yı-
ğınına saldırınca ağabeyim onları çıkarmak için dışarı
gitti. Pencereden bakınca devriye gezen askerlerin ol-
madığını görmüştü. Buzağları tam çıkarmışken hayt!
diye bir bağırma sesiyle ağabeyimin irkilerek yerden
fırladığını, renginin değiştiğini gördüm. Pencereden
ona bakıyordum. Askerlerin bağırarak Türkçe bir şey-
ler söylediğini, kızdığını gördüm. Ama ne dediğini an-
lamıyordum. Ağabeyim de Türkçe bilmediğinden anla-

mıyordu. Köyden ilçeye taşınalı bir yıl olmuştu. Daha okula da başlamamıştık. Onun o gün oracıkta ödünün koptuğunu düşündüm. Altı yaşlarında bir çocuğun yaşadığı o anı anlatmaya kelimeler yetmez. Annem olayı fark eder etmez askerlere çıkıştı. Ağabeyimin Türkçe bilmediğini, küçük bir çocuk olduğunu haykırarak söyledi. Bir çocuğun böyle korkutulamayacağını kızgın bir şekilde dile getirdi. Ağabeyim içeri geldikten sonra saatlerce olayın şokundan kurtulamadı.

Zaman biraz ilerlemişti. Öğleye yakındı. Amcamların geldiğini söylediler. Ev eşyaları traktörün römorkuna yüklenmiş, köyden getirilmişti. Bizim evin aşağısında Bemal amcaların evi vardı. Traktör onların evine yaklaşmıştı. Devriyeler de ortalıkta görünmüyorlardı. Heyecandan yerimde duramıyordum. Bizim eve varmasına 250-300 metrelik bir mesafe kalmıştı. Traktörü karşılamak için onlara doğru koşmaya başladım. Sevinçten etrafıma bakma gereği de duymamıştım. Traktöre tam yaklaşmıştım ki yine hayt! İle başlayıp düdükle devam eden anlamadığım dilden bağırma çağırma sesleri duydum. Duymamla U dönüşü yapmam bir oldu. Hemen eve doğru koşmaya başladım. Çok korkmuştum. Soluğum kesilmişti adeta. Kalbim küt küt atıyordu. Yuvasından çok uzaklaşıp avcuyu görüp panikleyen yavru bir tavşandan hiçbir farkım yoktu. O ürkeklikle nasıl koştuğumu, kendimi eve nasıl attığımı hatırlamıyorum. Kendimi toparladığımda annemin bana su içirdiğini ve aile fertlerinin başıma toplandığını gördüm. O gün ikindiye kadar dışarıya adımımı bile atmadım. Eve sinip kaldım. O günden sonra nerde asker görsem biraz irkilerek, tereddütle yaklaştım. Yaşım biraz ilerleyinceye kadar içimde bir asker korkusu hep vardı. Hele komşu gençlerden dışarı çıkma yaşağına uymadığı gerekçesiyle dipçik darbeleriyle yere yıkılan, tekme tokat dövülen, kan revan içinde bırakılanları hatırladıkça tüylerim diken diken oluyor.

Darbelerin beynime indirdiği ilk balyozdu. 12 Eylül 1980'den aklımda yer edinen ilk olay buydu. Darbenin ilk günüyle ilgili duyduğum ve aklımda iz bırakan diğer bir bilgi ise, gençlerin götürülüp sıkıyönetim çadırında çeşitli işkencelerden geçirildikleri, evlerinde silah çıkanların kötü muamelelere tabii tutulmaları idi. Darbeyle ilgili detayları daha sonra dinledim, okudum ve izledim.

II. İZ: KÜRTÇE KONUŞMAK YASAK

Peygamberlerin varisleri alimlerdir, diye öğrenmiştik. Bediüzzaman üç düşmanımız var diyordu: ihtilaf, zaruret-fakirlik ve cehalet. Bunlara karşı üç çaremiz var: ittifak, çalışmak-sanat ve okumak. Dedemden amcamlara kadar ailemiz hep imam olmuştu. Amcam da medresede eğitim almış bir imamdı. Sonradan dışarıdan İmam Hatip Lisesi diploması almıştı. Onlarca imam yetiştirmişti. Ayrı köylerde görev yapan imamlar birbirlerini gördüklerinde çabuk çabuk ayrılmazlardı. Dini konulardan tutun da günlük olaylara kadar her şeyi konuşurlardı. Hatta bazen birkaç imamın bir araya gelip amcamlarda sabahlara kadar konuşup tartıştıklarını, meseleleri istişare ettiklerini bilirim. Onlar misafirlğe geldiklerinde amcamlara giderdik. Onların sohbetlerinde bulunmak, onlara çay hizmetinde bulunmak bizlere büyük haz veriyordu. O ilim deryasının kıyısında bulunup dalgalarında serinlemek, gül bahçesinin kokusunu içine sindirmek gibisi yoktur.

1980 darbesinin yapıldığı yıldır. Amcam şehre gitmişti. Yine imam bir arkadaşıyla karşılaşmıştı. Bir kahvehanede başlayan koyu sohbetleri lokantada devam etmiş, sokakta gezerken de hız kesmemişti. Ama konuşmaları bir askerin uyarmasıyla kesilivermişti. Onlara yaklaşan askerler,

- Neden Kürtçe konuşuyorsunuz? Yasak olduğunu bilmiyor musunuz? Diye çıkışmış ve onları tartaklamıştı.

İki imam neye uğradıklarını şaşırmışlardı. Halktan hep hürmet gören insanlar şimdi çocuk gibi azarlanmışlardı. Ne doğdukları coğrafyayı onlar seçmişti. Ne de konuştukları dillerini. Anne babalarını, ırklarını, renklerini kendileri seçmemişti. Ama şimdi bu yüzden azar işitmişlerdi. Allah Teala “Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O’na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır” diyordu. Onlar da bu evrensel mesaja inanmış, ona göre davranmış ve hep bunu anlatmışlardı.

Çarşıda dolaşırken asker tarafından böyle azarlandıklarını ve tartaklandıklarını gören vatandaşlar da onlara bakıyorlardı ama fazla da yaklaşmıyorlardı. İmamlar çok rencide olmuşlardı. İmam arkadaşları askerlerin çıkışmasına karşılık kendisini kurtarmak için;

-Ben konuşmuyordum. Zeynel hoca konuşuyordu. Ben sadece dinliyordum. Dese de kendisini kurtaramamıştı. Askerler onların bileklerine kelepçeyi takıp nezarethaneye götürmüşlerdi. Gece nezarethanede kalmışlardı. Çarşıda Kürtçe konuştukları için tutuklanıp hakarete uğramışlardı. Nasıl salıverildiklerini bilmiyorum. Ama merhum amcam bu olayı bize anlattığında çok etkilenmiş ve üzülmüştük. Demek Kürtçe konuşmak suçtu!

1980 darbesinden sonra kafama inen ikinci balyoz buydu.

III.İZ: İRTİCA VE ONUNCU YIL MARŞI

Çocuklar ve gençler için ben bir taraftan, eşim bir taraftan dini sohbetler yapıyorduk. Çocukların hem

İslami gerekleri öğrenmeleri, hem de derslerindeki eksikliklerini gidermeleri için onlara yardımcı oluyorduk. Böylece çocuklar hem derslerinde çok başarılı oluyorlardı, hem de ailelerine bağlı ahlaklı bir şekilde yetişiyorlardı. Aileleri eve gelip bana ve eşime teşekkür ediyorlardı. 28 Şubat darbesinden sonra insanları fişlemeye başlamışlardı. El altından haber yayıp dini hassasiyetleri olan ve bu amaçla gayret gösteren insanların tutuklanacaklarını söylüyorlardı. Biz yılmadık tabii ki. Ama bir gece yarısı kapımız çaldı. Eşim kapıyı açmaz eve daldılar. Ne oluyor, demeye kalmadan eşimi bir dipçik darbesiyle yere düşürdüler. Dudağı patlayan eşimin ağzı burnu kan içinde kaldı. Gürültüyle uykudan uyanan küçük oğlumuz ağlamaya başladı. Babasının kanlar içinde olduğunu görünce çığlığını avazı çıktığı kadar arttırdı. Korkudan bana sıkı sıkı sarıldı. Eşim bir taraftan ne olduğunu anlamaya çalışıyor bir taraftan da çocuğumuzu teskin etmeye çalışıyordu. Eve giren sivil polisler uyuşturucu arar gibi evi didik didik ettiler, her şeyi alt üst ettiler: Kanepeleri, yatakları, gardiropoları... Darmadağın ettiler. Kitapları da biraz karıştırdıktan sonra çuvallara doldurmaya başladılar. Eşim kendisine biraz gelir gelmez evimize geliş nedenlerini ve arama izinlerinin olup olmadığını sorabildi. Onlar da:

-İrticai faaliyette bulunduğunuz gerekçesiyle hakkınızda ihbar var. Arama izni de burada, dediler. Küçük çocuğumuzun ağlama sesleri arasında eşimi bir gece yarısı, yaka paça, üzerinde eşofmanlarıyla alıp götürdüler. Eşimin arkasından kuruyup kalmıştım sanki. Bir müddet sonra çocuğumun ağlama sesiyle irkildim. Oğlum kucağıma aldım, onunla birlikte benim de gözlerim yaşarmaya başlamıştı. Yüreğimde kaynayıp taşmaya başlayan kaynar sular gibi duygularım kabarmaya ve ben hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Ne kadar

ağlamışız bilmiyorum. Oğlum ağlamaktan yorulmuş, ben mest olmuş bir halde kanepede kıvrılıvermişiz. “Zamanı kokutanlar mürteci diyorlar bana/ Yükseldik sanıyorlar alçaldıkça tabana..NFK” dizesini üniversite birinci sınıfına ait not defterimin kapağına yazmıştım. Şimdi de böyle yaftalanıyorduk, heyhat! Sonra Hz.Yusuf’un kuyuda ve zindanda geçen imtihanını düşündüm. Arkasından “O’nu tanıyan ve itaat eden zindanda dahi olsa bahtiyardır. O’nu unutan saraylarda da olsa zindandadır, bedbahttır” sözünün sahibi olan ve zindanları medreseye çeviren Bediüzzaman Hazretlerini düşündüm. Böylelikle biraz teskin oldum. Rabbi-me sığındım.

İki gün boyunca o kadar uğraşıp didinmememe rağmen eşimle görüşemedim. İkinci günün sonunda savcılığa çıkardılar. Mahkeme suç unsuru bulunmadığı gerekçesiyle salıverdi. İki günde işkence görmüştü. Ancak gözaltında işkence gördüğü halde Mahkemeye çıkarılmadan önce –ayarlanmış- doktorlara “işkence görmemiştir, darp edilmemiştir, sağlamdır” şeklinde rapor yazdırmışlardı. Ayrıca eşimin göz altında iken şahit olduğu ve oradakilerden duyduğu işkencelerden ve çılgınlıklardan bahsedince insanın tüyleri diken diken oluyordu. Yılanlı, köpekli işkenceden, soyup elektrik vermeye, soğuk su dökmekten; susatıp tuzlu su içirmeye, Filistin askısından envai çeşit işkenceye kadar her şey varmış. İşkence yapılırken sürekli Onuncu Yıl Marşı yüksek sesle dinletildiği için, artık Onuncu Yıl Marşından nefret ediyordu.

28 Şubat darbesinden kafamda kalan bir balyoz izi de buydu. Eşimin üzerindeki izleri hâlâ gitmedi. Çünkü o günden sonra ne zaman bir kapı çalsa irkilerek kalkıyor, ne zaman garip davranan birini görse bu bir sivil polis olabilir düşüncesine kapılıyor. Onuncu yıl marşını duysa sinirleri alt üst oluyor.

IV. İZ: BAŞINI AÇ VEYA ÇALIŞMA!

“Dikenden gül bitiren, kışı da bahar haline getirebilir/

Selviyi hür bir halde yücelten, kederi de sevinç haline sokabilir.” Mevlana.

1997 yılında üniversiteyi büyük hayallerle bitirdim. Bizim evde okuyan tek kız bendim. Bizi hemen atamadılar. Mezuniyetten sonra 4-5 ay geçmişti. Ben Kız Meslek Lisesi öğretmeni olacaktım. Ama 28 Şubat darbesinden sonra meslek liseleri bir bir kapanıyordu. Ya da öğrenci sayıları azalıyordu. Bu nedenle branşımızda öğretmen ihtiyacı yok diye atamamız yapılmadı. 1998 Mart ayında meslek dersleri öğretmeni olarak değil de okulöncesi öğretmeni olarak bizi atadılar. Çok istememe rağmen tayinim kendi ilçeme olmamış, şimdi çalıştığım ilçeye olmuştu. Göreve başladığımda kılık kıyafetle ilgili bir sorunum yoktu. Üniversiteyi okurken de başımı örtüp okula gidebiliyordum. Bir süre şevkle, büyük bir idealizmle öğretmenlik mesleğini icra ettikten sonra bir gün İlçe Milli Eğitim Müdürü okulumuza geldi. Okul Müdürü tüm öğretmenleri öğretmenler odasına topladı. Devletin irticayla ilgi hassasiyetleri olduğunu, emir geldiğini, kılık kıyafetle ilgili mevzuata uyulması gerektiğini uzun uzun anlattı. Yani sözün özü başınızı açın diyordu. Biz de emir kuluyuz. Emirlerle uymak zorundayız, dedi. Her ay irticai faaliyetleri ve bunlara dâhil olanlarla ilgili rapor hazırlayıp göndermek mecburiyetinde olduklarını belirtti. Başımızdan aşağıya sanki kaynar sular boşaltılmıştı. Hocam başımızı nasıl açarız? Diye ağlamaya başladık. İtiraz ettik. Ama nafile. O gün, birlikte kaldığımız arkadaşlarla eve geldik. Onlar da aynı durumdaydılar. Çok ağladık. Bu nasıl bir şeydi? O kadar okumuştuk. Ülkemize faydalı birer insan olacaktık. Hele kız olarak evden izin alıp okumak hiç de kolay olmamıştı. Eğer başörtülü olma-

saydı, zaten ailem okumama kesinlikle izin vermezdi. Şimdi de başörtülü çalışmamıza izin verilmiyordu.

Ertesi günü çok kötü olmuştum. Doktora gittim. 15 günlük rapor aldım. Kendimle mücadele etmeye başladım. Günlerce sarhoş gibi gezdim. Gecelerim uykusuz geçti. Biz ne yapmıştık. Neden bize bu muamele reva görülüyordu. Maraş'ta, Erzurum'da başörtüsü için düşmanla savaşılmadı mı? Din, vatan ve bu halk için milyonlarca insan şehit olmamış mıydı? Başını örtmek de bu dinin bir gereği değil miydi? Bu zulüm niyeydi? Hep sorularla boğuşuyordu beynim...

On beş gün geçmişti. Bir arkadaşım istifa dilekçesi vererek memleketine gitti. Bizimle vedalaşınca dakikalarca birbirimize sarılıp ağlaştık. Hep birlikte Allah'a şu duayı yaptık: "Ya Rabbi sen şahitsin! Bu zulümler senin emrine uyduğumuz için yapılıyor. Kahhar sıfatınla müsebbipleri kahret! Cebbar sıfatınla da onların zulümlerini çevir de kendi zulümlerinde boğulsunlar!"

Ben, sınıf içinde kendime bir forma dikmiştim. Ona uygun da bone türü bir başlık uydurarak bir süre sınıfa girdim. Yanımdaki diğer arkadaşım da sınıf öğretmeni olduğu için onun forma uydurma gibi bir imkânı yoktu. Ayrı okulda çalışıyordu Aysel. Başını açmadan derse girmesine okul idaresi göz yumuyordu. Fakat bir gün bölük komutanının karısı olup hemşirelik yapan bir kadın okula baskın yapar gibi girmiş, destursuz Aysel'in sınıfına dalmış ve onu başörtülü bir vaziyette görmüştü. Onu ve okul idaresini İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kaymakamlığa şikâyet etmişti. O günden sonra soruşturma başlatıldı. Aysel'e disiplin cezası verildi. Ayrıca idari ceza olarak da bir köye sürgün edildi. Aysel ikamet adresini değiştirmeden köye geliş gidiş yapmak zorunda kaldı.. Yüksek oranda bir meblağ parayı taksiciye vermek zorunda kaldı.

Uyarladığım forma ve başlıkla anasınıfında derse girmeye devam ediyordum. Arada okul müdürü veya İlçe Milli Eğitim Müdürü, Şube Müdürü kontrol etmek amacıyla sınıfıma gelip gidiyorlardı. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneğinden görevli bayanlar geldiğinde sınıfıma getirmişlerdi. Öğrencilere yardım edeceğiz bahanesiyle gelip bizi denetliyorlardı. Başımdaki başlığı beğenmemişler ki hanımefendiler, beni şikâyet etmişlerdi. Okul idaresi tutuşmaya başladı. Başlığı da çıkar-mamı istediler. Ne yaptıysam kâr etmedi. Yine kendimle bir muhasebe sürecine girdim. Sonunda peruk takmaya karar verdim. Sınıfa girerken peruk takıyordum. Bir süre sonra baskıları daha da arttırdılar. Yok, okul bahçesi de kamusal alanmış. Bu nedenle bahçeye girerken de başın açılması gerekiyormuş. Zaten okul müdürüm de kraldan çok kralcı olduğundan yukarıda hafif bir esinti olsa o, fırtınaya çevirirdi. Bu nedenle mecburen okula yakın bir eve kadar başörtülü gidiyor, o evde peruk takıp okul bahçesine giriyordum. Maalesef aradan 13-14 yıl geçmesine rağmen okullarda hâlâ başörtülü derse giremiyoruz. 28 Şubat post-modern darbesinin izleri bunca yıldır -halka rağmen- daha silinemedi. “Bu kadına haddini bildirin” diye mecliste yankılanan titrek ve tiz ses, hâlâ kulaklarımızdan silinmedi. Peki izleri meclis duvarından, akan göz yaşlarından, söndürülen umutlardan, yeşermeden solan kardelenlerden, masum yüreklerden kazındı mı?

28 Şubat soğukluğu bizleri hummaya giriftar etti. Ağrı’da alışageldiğimiz beyazdan, kıştan sonra dağları taşları rengarenk, kilim deseniyle süslenmiş buluruz. Ölmüş, uykuya dalmış tabiatın mahşeri dirilişini müşahade ederiz. Murat nehrinin tüm debdebesiyle akışı bütün bir kışı unutturmaya yetiyor. Ağrı Dağına her bakışında gözlerim dolar, yutkunamam, bir damla yaş aktı mı rahatlarım. Ona imrenirim. Çünkü o hiçbir za-

man başındaki bembeyaz örtüsünü çıkarmaz. Onu heybetli, vakur yapan da bu değil mi zaten. Onun seyre do-
yulmaz görüntüsünün bütün dağları kıskandırmasının yanında, zirvesine varanların ayakları altında kalan Beyazıt, Iğdır ve Eleşkirt ovaları da mümbit bir ana gibi bütün cömertliğini sergilemektedir.

28 Şubat darbesinden hem beynime hem de başıma inen son balyoz buydu. Hâlâ başımın/başımızın üzerinde onca ağırlığıyla durmaya da devam ediyor.

İşte iki darbeden kafamda kalan dört balyoz izi. Milyonlar bunların fazlasını yaşadı. İşini kaybeden, psikolojik tedavi gören, akıl hastanesine yatırılan, ailesi dağılan, ikna odalarında başı açtırılan, çeşitli işkencelere maruz kalan, suçsuz olarak idam edilen... Sayısız insan oldu. Bu izler elbette çabuk çabuk silinemez. Ama darbelerin getirdiği bu baskıcı uygulamalar daimi mi olacak?

POSTMODERN HİKAYE

Halil DİNÇ / Ankara 4

Urfa terminalinden çıkan Van otobüsü yeni terhis olmuş kısa dönem öğretmeni Yenişehir'de tugayın karşısından alarak Siverek'e doğru yoluna devam etti. Urfa'ya bahar gelmişti. Halil'ür-rahman'da güller açmış, havalar ısınmış, sıcaklar kendini iyiden iyiye belli etmeye başlamıştı. Hafta sonu çarşı izinlerinde önce dışarıda kahvaltı yapılır, mutlaka Bahçe'ye gidilir, öğle, ikinci orada eda edilirdi ve akşam hemen gelirdi. Evini ve bir buçuk yaşındaki oğlunu sürekli düşünen öğretmen için izin dönüşü bir ızdıraba dönerdi. Çünkü orada bir faydası olduğunu düşünmüyordu. Sadece devlet bütçesine yük olduğunu görüyor, bir hizmet üretmemenin sıkıntısını yaşıyordu. Bölüğü hizmet bölüğü olsa bile.

Öğretmen millî duyguları olan biriydi. Üniversiteye başladığı yıl Türkî unsurlar serbest kalmış, görüntüde de olsa bağımsız devlet olmuş ve bu durum onun çok hoşuna gitmişti. Yetmiş yıllık esaret bitmiş, kardeş kavimler rahat bir nefes alabilmişti. Bu mağdur milletler kendilerine gelecek, asırlık şoklardan kurtulacak, ni-

hayet Türkiye'yi milletlerarası platformlarda destekleyecek diye düşünmüştü. O yıllar da "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne ..." boş sözleriyle geçirilmiş ve heba edilmişti. Böyle denerek memleket hedef mi gösterilmişti? Millî konularda benzer şekilde düşündüğü çevreler hayatının sonraki kısımlarında genç öğretmene tarifi zor ve çok acı duygular yaşatacaktı. Demek feleğin çemberinde böyle şeyler de vardı. Üniversite, millî duygular, dış Türkler, Ankara yılları, hayata atılma, evlilik, vatan görevi ve nihayet teskere... Yol boyunca bunlar arasında gitti, geldi. Baykan, Deliklitaş'tan sonra hava soğumaya başladı. Bitlis deresini tırmanırken yukarılarda kar görünmeye başladı. Evet, hava soğuyordu. Acaba Van da böyle miydi?

Akşama doğru eve ulaştı. Evde hanımı ve kız kardeşi onu karşıladı. İki yaşına yaklaşan oğlu ona yabancı gibi davranıyordu. Allah'a şükretti. İşte yeniden evindeydi. 18 Mart'ta terhis olmuştu. Yol izni kullandığı için en erken ayın 23'ünde göreve başlayabilirdi. Kendisine okul müdürlüğü teklif edilmiş, bazı tereddütlerden sonra kabul etmişti. Bu arada annesinin hasta olduğunu öğrenmiş, göreve başlamadan birkaç günlüğüne onu ziyaret etmek için izin almıştı.

O hafta içinde okula bir minibüs içinde on beş civarında misafirin geldiğini gördü, bunlar alıştığı şeylerdi fakat durumda bir gariplik vardı. Misafirler asık bir suratla içeri girmiş, her biri bir tarafa dağılmıştı. Bir saate yakın okulun her tarafını tarassut altına alarak dolaşan bu grup sonunda eski müdürün odasına dolmuş, bazı tutanaklar yazmış ve ona imzalatmışlardı. Onlar çıkınca "Vahap Ağabey bunlar da kim?" diye sordu.

—İbrahim Bey bunlar "BÇG" cevabını almıştı. O yıllarda BCG diye bir verem aşısı reklâmı(!) vardı ama bunlar ilaç firması temsilcisine benzemiyorlardı? Dev-

letin farklı birimlerinden oluşan bu grup teftiş amacıyla gelmişti. Baskın gibiydi. Her ay geleceklerdi. Öğretmenler ve öğrenciler ürkmüştü. Neler oluyordu?

1995'te Hanımefendi'nin başbakanlığı zamanında bu okulun çalışmaları çok beğenilmiş, ilin eğitimine muazzam katkıları ifade edilmiş, çalışmaların şehrin asayişine yardımcı dile getirilmiş ve şebekeye katılımın azalmasına etkileri ise övülmüştü. Üç yıl bile olmadan bu değişimin bir anlamı olmalıydı! Olmalıydı ama ne? İlhan İrem şarkısı mı gerçekleşiyordu yoksa. "Ben yokken buralara olanlar olmuş!" mıydu?

Bir hafta sonra öğretmenliğe başladığı okulda müdür olarak çalışmaya başladı. İlk hafta tebrikler aldı. Ama bıraktığı ile bulduğu hava birbirine hiç mi hiç benzemiyordu. Dostları çiçeklerle onu ziyarete geldi. Yavaş yavaş yeni durumuna alıştı. Nisan, Mayıs, Haziran ve ilk dönemi bitti. Neler olduğu zamanla ortaya çıkmaya başladı. Belki 93'te, belki de 91'de başlayan bir anlayış hükmediyordu. Olaylara bakış farklılaşmıştı. Bunlar da "eski hâl muhal" diyorlardı. Kendi dünyalarında oluşturdukları anlayışların dışında kalan herkese her şeye toptan bir hücum başlatılmıştı ve bu kesin bir netice alınıncaya kadar da sürecekti. Memnun olmayanlar bir daha dönmek şartıyla ayrılabilirdi. Arabistan'a gidilebilirdi. "Ya benim gibi sev, ya da terk et." deniyordu. Habis ur metastaz yapmıştı! Metastaz varsa ciddi bir ameliyat lazım gelirdi. Kazanımlar elden gitmek üzereydi. Hele İstanbul'da bir imam hatip öğrencisi Türkiye birincisi olmuştu, işte bu dünyada kabul edilemezdi. Başörtüsünü onların bildiğinin dışında kullananlar vardı ya artık "Causus belli"ydi.

Öncelikle eğitim kurumları elden geçirilmeli, gençliği zehirleyen, kötü örnekler temizlenmeli şöyle dosta düşmana esaslı bir gösteri yapmalıydı. Dostlar öğrenmeli, düşmanlar yerinmeliydi. Bu bednam ve kem talih

sürüsü mümkünse memleketten sürülmeliydi. Zaten epeydir çok olmaya başlamışlardı. İyi de bahsedilen insanlar da bu ülkenin birinci sınıf insanı değil miydi? Hani yetmiş beş senedir “Sınıfsız kaynaşmış bir toplum yaratılacaktı?” Sistem mi çalışmıyordu ya hu! Öyle de olsa ödün verilmemeliydi.

Evet, bir daha “Ah bu şarkıların gözü kör olsun!” “Gitmek mi zor, kalmak mı?”

Gidenler de oldu... Kalanlar... Ya kalanlar? İşte bu, onlardan, kalanlardan birinin “Kırık hikâyesi bir devrin de aynasıdır!” Bugün yaşı kırk ve üzerinde olanlar o günleri ancak gerçek manasıyla hatırlayabilir.

98 Yazından akılda kalan bir olay vardı ki ne zaman aklına gelse gülerdi genç müdür. Trabzon’da yönetici seminerine katılmışlardı. Dört günün sonunda törenle program bitirilmiş, kendisi de en genç müdür olarak katılımcı en yaşlı müdüre belgesini takdim etmişti. O günlerin bir modası vardı. Gerekli gereksiz her törende 10. yıl marşı söylemek adet olmuştu. Mersin’den seminere katılan bir müdüre hanım arkadaşlar “—Haydi “10.Yıl Marşı”nı söyleyelim!” diye ateşli bir teklif sundu. Başkaları da ona katıldı. Marş söylenecekti söylenmesine de müdürler marşı bilmiyordu! Vahap Bey müdüre hanıma “Hocam siz söyleyin biz de tekrar edelim!” diye muzipçe karşılık verdi Müdüre hanımın teklifine. Teklifi sunan bayan da marşı ezbere bilmiyordu! Gülüşmeler başladı. Müdüre hanım yere bakıyordu. Neyse okulun müzik öğretmenleri eşliğinde marş mırıldanarak söylendi. Bir işin fanatığı görünenler de onu bilmiyorsa buna ne denirdi?

Eylül ayında okullar açıldı. İki şey dikkat çekiyordu. Aylık misafirler asık suratlarıyla okula geliyor, sanki bir şeyler arıyor, bulamayınca da kızgın bir şekilde okulu terk ediyorlardı. İlköğretim müfettişleri okula

gelmeye başlamışlardı. Normalde liseleri bakanlık müfettişleri teftiş ederdi. Bunlar niçin geliyorlardı? Genç müdür sonradan bunların ihbarlar üzerine gelen bazen inceleme bazen de soruşturma olduğunu öğrendi. İlköğretim müfettişleri sessizce geliyor, çay içiyormuş gibi yapıyor ve ortalığı gözlüyorlardı. Garip olan şuydu: Müdür onlarla aslında tanışıyordu. Onlara ulaşan ihbarların gerçek olamayacağını bilmelerine rağmen yine de çok mühim işler yapıyorlarmış havasını vermeleri tuhaftı. Bazı müfettişler aynı zamanda bu okulun velileriydi. Yani kendi çocukları da yıllardır burada okuyordu. Şikâyete, ihbara medar olan şeylerin “olmayacağını” en iyi onlar bilmelilerdi ya, vesselam! İkisi de okul velisi olan müfettişlerle yaşanan ilginç soruşturma manzaraları hâlâ yürek burkan tesirlerini icra ediyor çünkü ne zaman o yıllardan söz açılırsa müdürün neşesi kaçar, huzursuz olurdu.

İkincisi ise ildeki toplantılarda daha önce tanıştıkları idarecilerin onunla yan yana görünmek istemeyen tavırlarıydı. Yahu daha düne kadar iltifat eden, övgüler yağdıran insanlar bunlar değil miydi? Urfa’da geçen süre sanki sekiz ay değil de bir asırdı. Her şey üst üste mutasyonlara uğramıştı da varlık, eşya ölümlere maruz kalmıştı.

Ailece tanıştığı bir müfettiş olan Caner Bey okula geldi. İlk dönemin son haftasıydı. Müdür odasına uğradı. Çaylar içildi. “Müdür Bey ben şöyle bir dolaşayım, oğlana bakayım, siz zahmet etmeyin.” diyerek odadan ayrıldı. Yarım saat sonra “Müdür Bey çocuğuma gösterdiğiniz anlayıştan dolayı teşekkür ediyorum. Sizden çok memnunuz.” diyerek ayrıldığında hiçbir tuhaflık görünmüyordu. Üç hafta sonra Millî Eğitim Müdürlüğünden gelen yazı meslek hayatının ilk resmi uyarısıydı:

“Sayın İbrahim Çelebi, Okulunuzda yapılan kontrol-lerde kılık kıyafet yönetmeliğine uyulmadığı, öğrencilerin saçlarının uzun olduğu, zaman çizelgesine uyulmadığı.../.../ bunlarla ilgili olarak dikkatli davranılması hususlarında uyarıldınız.”

Yazı il Millî Eğitim Müdürünün imzasını taşıyordu. Resmi bir uyarıydı. Evine gittiği, ailece tanıştığı, kendisinden teşekkür aldığı adam ona resmi ceza gönderiyordu. Şaşırdı. Aynı zatın bayan öğretmenlerin sınıflarına kılık kıyafet kontrolü için girdiğini ve onlarla isteklerinin hilafına tokalaştığını duyunca durumdan iğrendi. ***Yıllar sonra aynı adamın bir ilin üst düzey eğitim sorumlusu olduğunu öğrenince de “—Oyy!” dedi***, yutkundu ve eğdi başını! Yine iyi ilişkileri olduğunu düşündüğü müfettiş Nazmi Dost bir gün inceleme amaçlı okula gelmişti. 10 öğrenci seçilerek kütüphaneye çıkarıldı. Çocuklara yemin ettirilerek bazı sorular soruldu. “Zorla“ ifadesiyle başlayan cümleler kuruluyor, ardından video, namaz, oruç, hoca, sohbet ifadelerinin bolca geçtiği sorular sıralanıyordu. Çocuklar nelerin olduğunu tam anlamıyor olsalar da okullarının zarar görmesini istemediklerinden dikkatle cevap vermeye çalışıyor, bol yeminli ifadeler kullanıyorlardı. Bazıları istedikleri cevapları alamamış görünüyor, asabileşiyorlar ve sorularını kelimeleri değiştirerek yineliyorlardı.

/.../

Bu hikâyede ne kadar çok soru vardı ki! Alın size bir tane daha: “—Hainlik göstere göstere yapılırsa mı yoksa gülererek yapılırsa mı daha çok acıtır?”

/.../

Zehirden zakkımdan günler, haftalar böylece geçiyordu geçmesine de genç müdür her berbere gidişinde saçlarının hızla ağardığını fark etmeye başladı. Bu iyi

bir şeydi ona göre çünkü Fen Lisesi müdürü dediğin şöyle yaşlı görünmeli değil miydi? Bir de parmaklarında kaşıntı, sulanma ve şişme görülmeye başlamıştı. Okula ziyarete gelen birkaç veliye kendisinin müdür olduğunu ispatlamak için odaya kadar girip koltuğa oturması gerekmişti. Odada çocuklarıyla ilgili neredeyse her şeyi bilen biriyle karşılaştıklarında veliler rahatlıyordu. Yoksa bu kadar genç birine okul emanet mi edilirdi?

1999'un Mayıs'ında üç yıl aradan sonra okulun başkanlık teftişi geçireceğini haber aldıklarında çok heyecanlandılar çünkü bu birçoğunun ilk teftişi olacaktı. Müdür yardımcısı Ahmet Gaziantep'iydi ve Tarih Öğretmeniydi. Çalışkandı, öğrencilerin geleceğini düşünmek ve onları iyi yetiştirmek tek gayesiydi. Öğretmenlerle beraber son hazırlıklarını yaptılar. Okula gelen her arabaya dikkat kesilmeye başlamıştı genç müdür.

Nihayet Hun grisi, resmi plakalı bir kartalla müfettişler okula geldiler. İbrahim ilk şoku onları karşılar ken yedi:

—Sen kimsin?

—Ben İbrahim Çelebi, okul müdürüyüm, hoş geldiniz efendim.

—Seni kim müdür yaptı! Kaç yaşındasın?

—Şey, 27 yaşındayım. Müdür olalı bir yılı geçiyor.

—Üstadım, şunlara bakar mısınız? Çoluk çocuğu karşımıza müdür olarak çıkarıyorlar! —Odayı göster bakayım bize! Dedi öndeki.

Odaya geçildi. Müdür koltuğuna oturmaya hazırlanıyordu ki odayı soran hızla masaya yöneldi, geçti, oturdu.

—Hadi bize birer kahve söyle bakalım müdür! Diye höykürdü. İbrahim’in beyninde acayip şeyler olmaya başladı. Zira şu ana kadar kimse ona bu şekilde emir vermemişti! Dişlerini birbirine kenetleyerek, çok kızdığı gibi, kantini aradı. Kahve söyledi. Başmüfettiş:

—Sen dışarı çık, biz çağırınca gelersin, kapıda bekle! Diyerek onu adeta odasından kovdu.

Genç müdür kendini odadan güç bela dışarı attı. Neler oluyordu? Kendi odasından bir dövülmediği kalmış bir de üstelik dışarı atılmıştı! Her şey zor olacağına benziyordu. Müdür odasıyla karşı karşıya olan Müdür Yardımcısı Ahmed’in odasına geçti. Yüzü pembeleşmişti.

—Ne oldu hocam? Sorusuna:

—Bir şey yok... Diye cevap verdi.

On dakika sonra başmüfettiş kapıyı açarak

—Müdür nerdesin?” diye bağırdı.

—Şimdi, bu odaya bir tane daha masa kur, bir bilgisayarla bir de yazıcı istiyorum, bilgisayar öğretmenin varsa o da hemen buraya gelsin!” Dedi.

—Sen karşı tarafta bekle, ben çağırmadıkça da odaya girme! Tamam mı?

—Hı hı... Diyebildi genç müdür ancak...

Kendisine ilk defa böyle davranılıyordu. Okul saygın bir okuldu. Her zaman da insan olduğu için kendisine hep saygılı davranılırdı! Hele kendisine emri verilmesi onu çok kötü bir duruma sokmuştu. Beyni zonkluyordu. Şunlara nasıl davranmalı acaba diye içinden cevaplar aradı durdu ama bulamadı...

Birazdan müfettişler telefon ederek onu çağırdılar.

—Müdür, şimdi okulun bütün odalarını, sınıflarını açtır, hepsini göreceğiz, hiçbiri kapalı olmasın tamam mı? Talimatını verdiler.

Bir saate yakın okul bütün birimleriyle gezildi. Gezerken aralarında mütalaalarda bulunuyormuş gibi yapıyor ve bazı notlar alıyorlardı. Yaşlı müfettişler yorgun düştüler. Artık odaya dönelim, dediler. Çok memnun görünmediler:

—Pencereler dışarıdan küçük görünüyor Müdür! Niye böyle yaptınız?

—Efendim burası kış memleketi, camların küçük olması sağlık açısından isabetli oluyor. o yüzden.

—Yaa öyle mi? Pansiyonda ne kadar çok belletmen odası var burada, ne yapıyorsunuz bu kadar odayı?

—Okulumuz yatılı olduğu için etütlerde belletmene ihtiyacımız oluyor, ayrıca bekâr öğretmenlerimiz burada kalıyor.

—Hımm...

—Müdür, şimdi bana teftiş defterini getir.

Defter şöyle bir incelendikten sonra iade edilmeden “—Buradaki eksiklikleri tamamladınız mı?” diye soruldu. Teftiş üç yıl önce yapılmıştı. Tabi ki eksiklikler de tamamlanmıştı ama belgeleri isteniyordu. Bunları bulmak mümkün değildi. İstekler, emirler karışık hâlde yağmaya başladı:

—Müdür gel, öğretmenler kurul tutanaklarını getir! Zümre toplantılarının üç yıllık arşivini istiyorum! Öğretmen özlük dosyalarını, günlük ve yıllık planları, işe giriş bildirgelerini, Valilik- Bakanlık onaylarını, personel portör muayene belgelerini getir. Ders kesim raporları, deney raporlarını getir!

Müdür yardımcısı Ahmet ile Müdür istenen dosyaları koşa koşa bulup getirmeye çalışıyorlardı. Bazen dosyalar karışıyor, bazen gecikiyordu. Müfettişler istedikleri her şeyi hızlı bir şekilde gelmesini istiyorlardı:

—Kuruluş dosyasını getirdin mi? Bu nasıl dosya be! Sayın başmüfettişim gözlerim yoruldu. Mühür beratınız yok mu? Olmaz efendim! Hiç olur mu böyle şey! Git ara bul getir! Ben anlamam! Nöbet defterini, veli ziyareti defterini, okul-aile birliği geçici üye kayıt defterini, sınıf veli toplantı tutanaklarını acele istiyorum! Müdür çok yavaşsınız. Biz sizin yaşınızdayken ooo zıpkın gibiydik, neydi o günler! Dâhili zimmet defteri, harici zimmet defteri, giden evrak, gelen evrak, mali bilânçolar. Müdür, nerede tören dosyanız, geçen yıl Cumhuriyet Bayramı kutlama etkinliklerinizi ayrıca istiyorum. Öğrenci servis şoförlerinizin belgeleri, öğretmen el programları, ders dağılım çizelgesi hemen gelsin!

Genç müdürle yardımcısı terden su olmuşlardı. Açık vermemeye çalışıyorlar ancak yağmur gibi yağın emirler karşısında hepsine yetişemiyorlar bu arada müfettişler de kızıyorlardı. “—Bu nasıl teftiş kardeşim!” demek akıllarına gelmiyordu. Büyüklere isyan edilmezdi. Görevleri kurumlarını korumak değil miydi zaten? Onlar evrakları getirdikçe müfettişler önlerindeki kitapktan ha bire bir şeyler okuyup istiyorlardı.

Öğle oldu. Müdür, yemek teklif etti. Biz yemekhaneye gidemeyiz, buraya servis açtırın, dediler. Hâlbuki müdür onları yemekhaneye götürmek, biraz zaman kazanmak istemişti. Beş dakikalık bir ferahlamaya ihtiyaçları vardı. Zaman bir türlü geçmiyordu. “Musibet zamanı uzundur.” diye bir söz duymuştu, acaba doğru muydu? Yarım saatlik yemek faslından sonra istekler yine aynı süratle başlamıştı.

—Müdür, bana çabuk deney raporlarını getir.

—Efendim, onları sabahleyin istemiştiniz, getirdim, işte masanın üstünde, şurada.

—Öyle mi çık dışarı! İbrahim dilini ısırarak dışarı çıktı. Birazdan tekrar çağrıldı.

Öğretmenlerin Valilik ve Bakanlık onaylarının listeleri, mezuniyetleri, adresleri, hizmet çizelgeleri hemen istendi. Bunların hemen getirilmesi mümkün değildi. Olsun müfettiş hemen istiyordu. Müdür acele büro memurunu çağırırdı. O da zaten evrak yetiştirmeye çalışıyordu.

Saniyeler geçmiyordu sanki güneş yavaş dönmeye başlamıştı. Niye akşam olmuyordu da şunlar gitmiyorlardı? Müfettişlerde hiç ayrılma emaresi görülüyordu. Okula yeni gelmişçesine istemeye devam ediyorlardı.

—Geçen yılın yazılılarının cevap anahtarlarını getirin. Ambar memurunuz buraya gelsin, ne yok mu, olur mu öyle şey? Kurum doktorunuzu görmek istiyorum, şu tansiyonuma bir baksın müdür bey! Dedi biri...

İlk defa müdür bey ifadesi kullanılması İbrahim'in dikkatini çekti. Kayıt esnasında ne kadar ücret aldınız? Okul aile birliği geçici aday kayıt defterini getirin. Bu okulun adını kim koydu? Bu kütüphanede kim kaç sayfa kitap okumuş, öğrencilerin ve öğretmenlerin sayfalarını ayrı ayrı istiyorum. Bir de öğretmenler kaç defa kitap almışlar onu da getir. Şimdiye kadar mezun olan öğrencilerin bitirme projeleri gelsin hemen, bir bakalım.

Müdür yardımcısının odasındaki telefon mütemadiyen çalıyor, sürekli bir şeyler isteniyordu. Telefon sesi ne kadar da itici geliyordu? Ses akşama doğru meşhur Çin işkencelerinde olduğu gibi gittikçe tahammülfersa bir hâl almıştı.

—Sayın başmüfettişim, burada mühim bir eksik tespit etmiş bulunuyorum, acilen tutanağa geçsin arzu ediyorum.

—Nedir o Sayın Sevgi?

—Efendim 2104 ve 2098 olması gerekirken bunlar 2089 yazmışlar, dünyada kabul etmem efendim, mümkünü yok!

Metni inceleyen başmüfettiş doğrusunun 2089 olduğunu söyleyince,

—Ee yaşlılık bazen böyle şeyler de bizde şey oluyor, doğal olarak.

Tebliğler dergisi imza sirkülerini getirin. Tamam, efendim, şimdi geliyor. Bu arada müfettişlerin ihtilaf ettiği bir konu çıktı. Ellerinde bulunan teftiş muhtırasından bunun resmi gazetede olduğunu anlayınca başmüfettiş,

—Müdür çabuk buraya gel! Bana hemen Resmî Gazetenin on beş bin bilmem kaçınıcı sayısını bul getir! Diye emretti. İbrahim dışarı çıktı. Artık bardak taşmaya yaklaşmıştı. Ağzına zehir zıkkım ifadeler doluyor, bunları bağırarak söylemek istiyor ancak ağzından bir kelime çıkmıyordu. İlk defa titredi. Resmî Gazete okulda yoktu. Ne yapacaktı? Komşu okulları aradılar. Resmi gazete sadece valilikte bulunabilecek bir şeydi. Bunu o anda öğrendi. Gidip başmüfettişe söyledi.

—Ulan bana mı öğretiyorsun? Tıfıl! Ben anlamam valilikten, belediyeden nereden bulursan bul bugün gazeteyi istiyorum! Diyordu.

Kıpkırmızı bir suratla dışarı çıkan müdür kendisini basit ve edilgen bir eşya gibi düşündü. Çok acizdi. Bu duyguyu bir de askerde yaşamıştı. Bölük komutanı onu yanına çağırarak

—Şimdi Mustafa Astsubayın yanına git, bundan sonra orada olacaksın. Dediğinde benzer duygular yaşamıştı. Şimdi içeri girse aklından geçip de diline dolanmaya başlayan şeyleri bir çırpıda söylese rahatlar mıydı acaba? Bir an odanın kapısına yönelir gibi oldu, öğrencilerini düşündü. Şu mübarek millete hizmet edecek öğrenciler, millî davayı bayraklaştırıp taşı tarihi gediğine koyacak milletin talihini değiştirecek öğrenciler... Hayır, bu okul açık kalmalıydı. Nefsi olmamalıydı. Geri döndü. Bu tavırlar medeni ölçüde cereyan etmiyordu. Başka teftiş hatıraları da duymuştu, fakat böylesine ilk defa şahit oluyordu. Parmaklarını yırtarcasına kaşdı.

Diğer müfettiş hiçbir şey olmamış gibi tekrar çağırıldı.

—Sen derse giriyor musun? Diye sordu. Nere mezunusun? Böyle şey olur mu, hem edebiyat öğretmenini hem de bu yaşta Fen Lisesi Müdürü? İlk kez karşılaşıyorum. Peki, sen kaç saat derse giriyorsun. Burada on altı diye saydım doğru mu? Evet, sayın hocam. Demek öyle, çık dışarı.

—Başkanım bu müdür yönetmelikte belirlenenden fazla derse giriyor. İlk açığı ben yakaladım ve bu fırsatı kaçırmak istemem. Hemen “soru açıyorum.”

Genç müdür “soru açmanın soruşturma açma” olduğunu öğrendi, içini kalın bir kasvet bağladı. Öğretmensizlikten kıvranan bir beldede fazla derse girmek soruşturma sebebi olmuştu. Demek görevden alınacaktı veya yıldırılmak isteniyordu. O akşam telefonda görüştüğü tecrübeli bir müdür ona üzülmemesi gerektiğini çünkü soruşturmaların bir müdürü değerli kıldığını anlattı! Bu nasıl kıymet kazanma idi, o anda anlayamadı ama buruk bir övünme hissetti.

Saat altıya doğru müfettişler yarın için birtakım isteklerde bulunarak çıktılar. Oh, nasıl da rahatlamışlardı. İlk teftişin ilk günü çok zorlu da olsa geçmiş, en az on beş saat onları görmeyeceklerdi. Ee bu da az mutluluk değildi.

Onlar çıkınca gölün kenarına inen İbrahim'e göl büyük bir deniz gibi geldi. Sağ tarafında Erek, karşıda muhteşem Süphan, önünde bitmeyecek hissi veren deniz. Genç İbrahim ağlamaklı oldu. Nemrut buradan görünmüyordu fakat ona ne hacet, karşılaştığı tavırlar Nemrutvari değil miydi? Yarım saat öylece gölü seyretti.

Ne azap, ne sitem bu yalnızlıktan
Kime ne aşılmaz duvar bendedir
Süslenmiş gemiler geçse açıktan
Sanırım gittiği diyar bendedir.

Şiir kendisini öyle sardı sarmaladı ki adeta ummanlar ortasında kırık yelkeniyle yol alıyordu da bundan kimsenin haberi yoktu.

Yüküm var bulamaz pazarlar dirhem
Yaram var dövemez havanlar merhem
Ne çıkar bir yola düşmemiş gölgem
Yollar ki Allah'a çıkar bendedir.

Bir üstadın mekânında diğer üstad şakıyor, gönül telleri titriyor, gözyaşları gölün sularına karışıyordu. Yolları Allah'a çıkanlar hep bu şekilde olmamışlar mıydı? Sübhan karşıda mı her yerde mi? Sübhan, Sübhan.

Nihayet geldim, dedi. Nasıl geçti teftiş? İyi, iyi okulumuz açık. O gece kâbuslarla geçti. Sabaha kadar karabasanlar, müfettiş istekleri, telefon sesleri birbirine karıştı.

Aynı arabayla okula gelen müfettişler dün istediklerinin hazır olup olmadığını sordular:

—Müdür gel, dün pansiyonu gezerken dikkatimi çekti lakin akşam daha iyi değerlendirdim. Okulda eğitim amacının dışında mekânlar oluşturmuşsun. Burada neler çeviriyorsunuz. Okulda halılı, kanepeli odanın işi ne? Benim zihnim bulandı.

—Efendim onlar il dışından gelen velilerimizi ağırladığımız mekânlar.

—Ya, siz onları burada yatırıyor musunuz, emniyetin ve diğer birimlerin haberi var mı? Neyse bunları sana açacağım ikinci soruşturma savunmada söylersin.

“Sayın İbrahim Çelebi, Okulunuzdaki denetimde okulda eğitim maksadının dışında mekânlar oluşturduğunuz ve bunun bazı şüphelere yol açtığı tespit edilmiştir. Bu konudaki savunmanızı...”

Üç yıl sonra bu soruşturmanın sonucu gelecek ve savunması kabul edilmeyen müdür “tevbih” ile cezalandırılacaktı. Böyle bir suç var mıydı? Bilinmiyordu...

Diğer okulun müdürü Levent Maçkalı'ya müfettişin biri orta üçüncü sınıfların altı kelimedenden oluşan bir ders adını Müdür Yardımcısının yanında üç defa tekrar ettirmişti. Aynı şeyin daha kötüsü de İbrahim'e bir teftişin sonunda yapılan öğretmen toplantısında reva görüldü. Kendisine falan bey diye hitap ettiği müfettiş bütün öğretmenlerin yanında kendisini fırçalamış ve “—Bana Sayın Bakanlık Müfettişim diyeceksin!” diye bağırırmıştı da öğretmenlerinin önünde çok mahcup olmuştu.

—Müdür, gel bakalım, bu okulda Allah yazıyormuş, bana bir göster?

—Nasılmış hocam?

—Valla Ankara’da öyle demişlerdi. Demek gelenlerin **“brifing aldıkları”** eksik ve yanlış malumatlarla dolduruldukları doğrudur...

/.../

Üç aşağı beş yukarı, adı BTK olarak değişen kuruluştaki takipleri ve ilköğretimin ihbar ve şikâyet üzerine gelen inceleme soruşturmaları saymazsa, dört tane böyle bakanlık teftişi geçirdi genç müdür...

Bunların birinde beş müdürden üçü görevden alındı...

Kendisi görevden alınmadı ama her biri sanki ömründen onar yıl götürdü.

Sivas’tayken Osman Gazi’nin annesinin türbe fotoğrafı okula asıldı diye rapor edip soruşturma açılmasına sebep olan millî güvenlik öğretmenine ve zihniyetine hiç saygı duymadı...

Şimdi o yıllardan kalan; ellerindeki yaralar ve otuzlu yaşların hemen başında aniden beyazlayan saçlarıdır...

O vakitler genç olan müdür şimdi kırk yaşındadır ve hâlâ ani çalan telefonlardan endişe duymaktadır...

ALMA MAZLUMUN ÂHINI

Hasan DURMUŞ / Giresun

Karadeniz'in kenar köylerinden birinde dünyaya geldim. Babamın annemin dizinin dibinde vatan ve millet sevgisiyle büyüdüm. Bayrağın kutsallığını, vatana asker olmanın faziletini onlardan öğrendim. Evimizde iyilikten, güzellikten, yardımdan, sadakatten, doğruluktan, ahlaklı olmanın erdeminden bahsedilirdi. Bu söylenenler sözde kalmaz, yaşanarak çocuklara örnek olunurdu. Köydeki komşularımızla ilişkilerimiz çok sıcaktı. Bir aile gibiydik. Kış geceleri uzun olduğu için evimize komşular gelir, uzun uzun sohbetler yapılırdı. Genellikle sohbetin konusu askerlik hatıraları olurdu. Büyükler konuşurken sözü kesilmez, herkes anlatılanları can kulağı ile dinlerdi. Ben küçücüktüm. Babamın kucağına oturur sohbette anlatılanları sessizce dinlerdim. Hayal dünyamda dinlediklerimi yoğurur askerliğe ve askerlere karşı kalbimde büyük bir sevgi ve saygı yumağı oluşurdu. Hep o günlerin gelmesini hayal ederdim. Bu duygularla büyüdüm, büyütüldüm.

Ailemiz dinine bağlı dini vecibeleri bilebildikleri kadarıyla yerine getirirlerdi. Annemle babam aksat-

madan namazlarını kılarlardı. Annem kıldığı namazın sonunda hep şöyle dua ederdi “Allah’ım bana camilerde imamlık yapabilecek, minarelerde ezan okuyabilecek, vatanımı seven bir evlat yetiştirmek nasip eyle!” diye. Ben o zaman takriben altı yaşındaydım. Bazen annemin gözlerinden yaşlar aktığını görür üzülürdüm. Sorardım niçin ağlıyorsun diye. Saçımı okşar “Büyüyünce anlarsın. Bu hasret yangınının gözden akan yaşla söndürülmesi...” derdi. Annemin gözlerinden yaş akıtarak ne demek istediğini çocuklarım olunca anladım.

Nihayet okula gitme çağı geldi. İlkokula başladım. Zaman su gibi akıp geçti 1961 yılında ilkokulu bitirdim. Sıra ortaokul tahsilime gelmişti. Annem beni dizinin dibine oturtup oğlum seni İmam-Hatip Okuluna vereyim. Hem dinle ilgili bilgileri öğrenir hem de dünyalık bilgileri öğrenirsin. Ben senin bu şekilde yetişmeni istiyorum dedi. Annemin bu teklifine hiç tereddüt etmeden olur dedim. Bir sabah erkenden annemle Trabzon’a gitmek için yola çıktık. Günlerden pazartesiydi. Saat 11:00 civarında Hızırbey Mahallesi olduğunu daha sonra öğrendiğim Safiye Hanım Teyzenin evine vardık. Annem onları çok önceden tanıyormuş. Bizi çok iyi karşıladılar. Annem bu çocuğu İmam-Hatip Okuluna kayıt yaptıracığım onun için geldim dedi. Aynı gün beni alıp okula götürdüler. Okula kayıt oldum.

1962 yılında başlayan İmam-Hatiplik serüveni 1971 yılında İmam-Hatip Okulundan mezun oluncaya kadar devam etti. 1971 yılının eylül ayında yapılan iki aşamalı sınavı kazanarak İzmir Yüksek İslâm Enstitüsüne kayıt yaptırıldı. Gerek İmam-Hatip Lisesindeki öğrenim süresinde olsun gerekse Yüksek İslam Enstitüsü tahsil süresinde olsun kültür dersleri ve meslek dersleri öğretmenlerimizden vatana zarar verecek, birliği beraberliği bozacak hiçbir telkin duymadım. Kaldı ki tüm öğretmenlerimizden vatana hizmetin kutsal oldu-

ğunu, bu toprakların korunması için nice canların feda edildiğini, giden bu canların emanetine sahip çıkmamızın boynumuzun borcu olduğunu, başkasının malına, canına, ırzına, namusuna zarar vermememiz gerektiğini, her Müslüman evladı gibi bizim de severek askerlik görevini yerine getirmemiz gerektiğini duyarak yetiştik. Yetiştirildik.

Her yıl okulumuzda yapılan anma törenleri toplum tarafından heyecanla izlenir. Salonlara insanlar sığmaz izdihamlar olurdu. Bilgi yarışmalarında, münazaralarda İmam-Hatip Okulu öğrencileri ezici üstünlükler elde ederek bulunduğu yerlerde gündem oluştururdu. Bu güzellikleri gören milletimiz çocuklarını İmam-Hatip Okuluna kayıt ettirirlerdi. Tıpkı ışığa kelebeklerin koştuğu gibi...

Nihayet öğretmen oldum. Öğretmenlik mesleğine çok severek başladım. Hâlâ da seviyorum. Biliyorum ki seven sevilir. Çalışırken bir şeyi fark ettim. Öğrencilerimin başkalarına açamadıkları sırlarını bana açtıklarını, saygıda ve sevgide bana ayrı bir yer ayırdıklarını, verdiğim görevleri tereddüt etmeden yerine getirdiklerini gördüm. O zamanlar bekârdım. Evlenirsem çocuklarım olursa onları İmam-Hatip Lisesinde okutarak benim gibi öğretmen olmalarını sağlayacaktım. Çünkü toplumun hak ettiği değeri bu okuldan mezun olanlara verdiğini yaşayarak gördüm.

Evlendim çocuklarım oldu. Onları bu vatana hizmet edebilecek meziyette yetiştirmek için gayret gösterdim. Her fırsatı değerlendirerek onlara vatanın kutsallığını, hürriyetin ve bağımsızlığın ne demek olduğunu, Çanakkale Savaşını, Kurtuluş savaşında milletimizin neler çektiğini ve yapılan kahramanlıkları anlatarak yetiştirmeye çalıştım. Vatan sevgisinin imandan kaynaklandığını, Müslüman'ın umudunu hiçbir zaman yitirmemesi gerektiğini tertemiz belleklerine kanaviçe

işler gibi daha okula başlamadan minicik gönüllerine aile ocağında işledim. Büyümelerine gelişmelerine yardımcı oldum.

Çocuklarımızın nerede tahsil yapmaları gerektiğini aile meclisinde oturup, çorcularımızın da fikirlerini alarak kararlaştırdık. İlkokuldan sonra İmam-Hatip Lisesinde okumak istediler. Bizim de isteğimiz bu doğrultuda olduğundan onları istedikleri okula kayıt yaptırdım. Onları orada tahsil yaptırdığım için hiç pişmanlığım olmadı. Çocuklarımın ahlakından, terbiyesinden, tutum ve davranışlarından, Beşeri münasebetlerinden, iş ahlakından memnunum. Herkes de onlara gıpta ile bakıyor. Bir anne, baba için bundan daha büyük mutluluk olur mu? Elbette olmaz. Biz bunu tattık. Hâlâ da tatmaya devam ediyoruz.

Gel gör ki...

İki çocuğumu İmam-Hatip Lisesine kayıt yaptırdıktan bu okullardan mezun olanlar üniversitenin bütün bölümlerine almış oldukları puanlara göre kayıt yaptırabiliyorlardı. Bu öğrencilere devlet tarafından tanıyan bir haktı. Devlete güvenerek devletin açmış olduğu okula öğrencimi kayıt ettirdim. Türkiye Cumhuriyeti'nin çeşitli fakültelerinden mezun olan öğretmenlerden eğitim ve öğretim olarak okullarını bitirecekken umutları yıkan, hayalleri mahveden 28 Şubat süreci denilen süreç başladı. Ben çocuğumu İmam-Hatip Lisesine verirken dini bilgilerin yanında müspet ilimlerle de donatılarak vatana hayırlı bir insan olsun, sınavlarda almış olduğu puan nereye girmeyi gerektiriyorsa orada okusun diye vermiştim. Üniversiteyi kazanabilmeleri için çocuklarımı dershaneye verdim. Maddi ve manevi bir sürü meşakkatlerin altına girdim. Çekilen bunca meşakkatlerin sevince dönüşecek anımı beklerken vatani kâbusa çeviren 28 Şubat süreci kararları bütün hayallerimizi yıktı.

İlk önce İmam-Hatip Liselerinden işe başladılar. Öğrencilerin ellerinden ilahiyatın dışındaki bölümlere girme hakkı alındı. Katsayı engeli çıkarıldı. İlahiyat fakültelerinin kontenjanları düşürüldü. Velilerin çektiği sıkıntılar görmemezlikten gelindi. Öğrencilerin gözlerinden oluk oluk yaşların akmasına aldırmadan bu insafsız kararları uygulamaya başladılar. İmam-Hatipleri düşman görerek, sinsice yürütülen bir savaş ilan ettiler. Ne acıdır ki bu savaşa adaleti de alet ettiler.

Bu moral bozukluğu altında İmam-Hatip Lisesi öğrencileri sınava girdi. Benim çocuklarımda onlardan biriydi. Oğlum 389 puan aldı. O yıl İlahiyat fakülteleri hatırladığım kadarıyla 393 puanla kayıtları kapattı. Dört puan farkla çocuğum ilahiyata giremedi. Aldığı puanlarla dört yıllık fakültelerin birçoğuna girebiliyordu ama İmam-Hatip Lisesi öğrencisi olduğu için puanı kesildi bu fakültelere de giremedi. 350–360 puan alanlar 4 yıllık fakültelere girdi. Aldığı bu puanla iki yıllık Meslek Yüksek okuluna bile zorla girebildi.

Çocuğum, çalışması, sosyal faaliyeti ve zekâsı bakımından takdir edilen bir kişiliğe sahipti. Aldığı bu puanla bir yere yerleşememesine dost düşman herkes hayret etti. Olmaz böyle adaletsizlik diye isyan ettiler. Çünkü birilerinin gözünde **İmam-Hatipli olmak potansiyel suçlu olmaktı**. Bu sonuca çocuğum haftalarca ağladı. Feryat etti. “—Baba bilgi cezalandırıldı. Cehalet, bilgisizlik ödüllendirildi. Ben haksızlığa isyan ediyorum. Benim diğer okullardaki öğrencilerden farkım ne? Ben neden bu muameleye maruz kaldım? Ben bunu hazmedemiyorum!” diyordu. Sonuçta psikolojisi bozuldu. Neşe dolu çocuk içine kapandı. İnsanlardan uzaklaştı. Evin kanaryası sustu. Tenhalarda kendi kendine konuşmaya, dalgın ve yılgın bakışlarla günlerini geçirmeye başladı.

Bir baba olarak ben de ondan farksızdım. Bana “—Oğlun neden okula yerleşemedi?” sorusu sorulmasını diye insanlardan uzaklaştım. Çünkü bana sorulan her soru tabanca mermisi gibi canımı acıtıyordu. Sorulan sorulara bazen susarak cevap veriyordum. **Bazen çocuklarımın görmediği yerlerde hıçkıra hıçkıra ağlıyor, içimi boşaltıyordum.** Ailece psikolojimiz bozuldu.

Biz bu sarsıntıları yaşarken bizi idare ettiğini zannedenler neşe içinde günlerini geçiriyorlardı. Akan masum gözyaşları onların dinlenmesini sağlayan yüzme havuzlarının suyu oluyordu. Ama şunu bilmiyorlardı. Masum insanların akıttığı gözyaşlarından zevk alarak hissizleşenler ileride kendileri de zor duruma düştüklerinde çiğnedikleri adalet kendilerine de lazım olacaktı. Çünkü mazlumun âhı karşılıksız kalmaz Atalarımız bu gerçeği şöyle dile getirmiştir.”Alma mazlumun âhını çıkar aheste aheste!”

Çocuklarım haklı olarak soruyorlar. “—Baba Bayrak mı yaktık? Asker mi vurduk? Fabrika mı kundakladık? Birilerinin yolunu kesip gasp mı yaptık? Devletin yasalarına karşı yıkıcı faaliyetlerde mi bulunduk da elimizdeki haklarımız alındı?” diye.

Bu sorulara bir baba olarak nasıl cevap veremiyim? Allah aşkına sizler söyleyin. Benim nutkum tutuldu. Çocuklarımın karşısında dilsiz bülbüle döndüm. 28 Şubat sürecinde yananlardan biriyim. Benim gibi milyonların yandığını da biliyorum. Onlara da selam olsun.

/.../

28 Şubatçılar baba ile oğlun arasını açmasını başardık zannettiler!

Zulümle milleti korkutup sindiririz,

Sırça köşkümüzde milletten kopuk ekmek elden su gölden rahatımızı sürdürürüz zannettiler

Bizleri hayalî düşman ilan ettiler.

Çünkü onların vicdanında adalet, hak, hukuk, sevgi, saygı değerini kaybetmiş, yerini tam tersi duygular almıştı.

Avını parçalamış aslan misali homurdanıp hak isteyenleri korkutup sindiriyorlardı. Yargıtayı, Sayıştayı, mahkemeleri yıldırıp kendi lehlerine hükümler çıkarıp Hak sahiplerini mağdur ettiler.

Ettiler de ne oldu?

Mazlumun âhı sonunda meyvesini verdi. Kimse adaletten sapmasın.

Adalet hepimize lazım!

/.../

Şimdi ben herkesten haksızlığa uğrayanlar adına hukuk bekliyorum. 28 Şubat sürecinde haksız, suçsuz ve sorgusuz olarak çok sevdikleri görevlerinden uzaklaştırılan askerlerin haklarının iade edilmesi gibi, 28 Şubat sürecinde dört yıllık fakülteye girebilecek puanı alıp da ellerinden hakları alındığı için Fakültelere giremeyen tüm Meslek Lisesi öğrencilerine bu hakkın bir defaya mahsus olarak verilmesini. Belki o zaman kırılan gönüller biraz olsun tamir edilebilir. Ümit ediyor, bekliyorum... Çok şey mi istedim. Ne dersiniz?

Adalet de bunu gerektirmez mi?

...

AĞLARSA ANAM AĞLAR

Mehmet BORAN / Çorum

1959 doğumlu 3 kardeşin en küçüğüyüm. Büyük ağabeyim öğretmen, diğer ağabeyim esnaf ben de öğretmen adayı olarak atama bekliyorum. İskilip Ulaştepe Mahallesi 2 katlı ahşap bir evde babam, annem, ağabeylerim, eşleri ve çocukları, amcam, teyzem, dedem ve babaannemle birlikte 13 kişilik geniş bir aileyiz.

12 Eylül 1980 Cuma sabahı saat 08.00–09.00 arası sabah kahvaltısındaız. Evimizin bahçe kapısı çalındı. Açık kapıdan içeriye G3 silahları ile birlikte askerler ve başlarında bulunan komutan haşmetli bir şekilde girdi. Kaşıklar ellerimizden düşmüş, meraklı gözlerle gelenlere baktık. Komutan, elindeki listeden benim ismimi okuyup “Burada mı?” dediğinde benim saf saf “Evet, buradayım.” dememle birlikte, komutanın ağzından askerlere “Bunu çabuk alın!” emri ile hepimiz donup kaldık. Askerler beni evden sert tavırlarla alıp cemseye bindirdiler. Esnaf olan Mustafa ağabeyimi de cemsenin içinde görünce ikinci bir şok geçirdim. Evimizin yanındaki inşaattan, önce onu almışlar, o da askerleri eve getirmiş.

Ailemin endişe, korku ve şaşkınlık dolu bakışları içerisinde komutanın “**Askeri Darbe**” olduğunu ve bundan dolayı gözaltına alıyoruz açıklamaları ile birlikte herkes dehşete düştü. Komşuların camlardan korkulu bakışları ve aile efradımızın gözyaşları, feryatları arasında cemseler hareket etti. Listede isimleri bulunan diğer arkadaşları da evlerinden alarak yaklaşık 20 kişilik bir grubu İskilip Askerlik Şubesine götürdüler. Bizi şubenin altında kömür deposu olarak kullandıkları yere adeta bir kömür çuvalı gibi atıp üzerimizi kilitlediler. Kapı önüne de silahlı askerleri bırakıp gittiler.

Öğleye doğru gözaltılar arttı. Cuma vakti yaklaştığında Cuma namazı için izin istediğimizde askerlik şube komutanı Emin Üsteğmen: “Sizler bizim **Esirimizsiniz**. İzin yok!” dediğinde darbenin soğuk yüzünü hissetmeye başladım. Böylece ilk defa bir Cuma namazını kılamamıştım. Vakit namazlarına da izin vermiyorlardı. Tuvalet sıkıntısı olanlarımız acılar içinde kıvranıyor fakat izin verilmiyordu. Son çare olarak kaldığımız yerin bir köşesine ihtiyacımızı gideriyorduk. Burası bir kömür deposu olarak kullanıldığı için sağda solda boş şişe bulanlar şanslı idi.

Akşama doğru gözaltılar artınca bulunduğumuz depo yetersiz geldi. Askerlik Şubesine bitişik olan İskilip Lisesi'nin ek binasına bizleri aktarıp iki sınıfa paylaştırdılar. Kapı önüne askerleri bekçi olarak bıraktılar. Burada hiç olmazsa tuvalet ve temizlik sıkıntımız yoktu. Okul sıraları üzerinde namazımızı kılabilirdik. Yakınlarımızın korku içinde bizlere getirdikleri battaniyelere sarınarak okul sıralarında sabahı ettik.

Evlerimizden gelen yiyecekleri orada bulunanlarla paylaşarak yiyorduk. Gözaltı süresinin ikinci ve üçüncü günleri arkası sağlam olanlar, adamlarını bulup serbest bırakıldılar. İskilip Akıncı Gençlik Derneği üyeleri olarak hakkımızda hiçbir şikâyet olmadığı halde bizi

bırakmıyorlardı. Yazdığımız dilekçelere cevap verilmiyordu. Teşkilat başkanı Şaban Acı, sekreter olarak ben, muhasip olarak Arif Uslu, ağabeyim ve bazı teşkilat üyeleri ile birlikte tutukluluğumuz devam ediyordu. Hâlbuki biz 12 Eylül'den bir hafta önce kuruluş dilekçemizi İskilip Emniyet Amirliğine vermiştik. Derneğin çalışma iznini alarak çalışmalara yeni başlamıştık.

Sonra 12 Eylül...

Askerler bu arada bize bahçe temizliği yaptırıyorlardı. Bu temizliğe dışarı çıktığımız için gönüllü gidiyorduk. Dışarıyı, güneşi, temiz havayı özlemiştik. Gözaltı süresinin dördüncü günü ağabeyimi serbest bıraktılar. Bu, yaşanan onca sıkıntıdan sonra bende ufak bir sevinç kaynağı oldu. Sayımız 10–12 kişiye düşünce bizi yeniden şubenin altındaki açılmaz tek pencerele kömür deposuna tıktılar. Evlerimizden yatak ve yorganların gelmesiyle kömür deposunda yatmaya devam ettik.

Bu arada bizleri sorgu süreci başladı. Önce milliyetçi bir arkadaş olan Hüseyin Kuşçu'yu aldılar. Onun hakkında şikâyet varmış. Bazı olaylara karışmış. Bizler de korku içerisinde sıramızı bekliyorduk. Kömür deposunun üst kısmındaki tahta döşemeli odadan ayak sesleri ile birlikte bazı sesler geliyordu. Sesleri pür dikkat anlamaya çalışırken sert ve öfkeli bağırışlar arasında acı feryatları duyuyorduk. Hepimizin yüzleri sararmış, korkulu bir şekilde sıramızı bekliyorduk. Bir saat sonra sesler kesildi. Sonra arkadaşımız Şaban Acı'yı çağırdılar. Yine üst kattan bazen anladığımız bazen de anlayamadığımız öfkeli bağırışlar ve feryatları duydukça morallerimiz çok bozuluyordu. Sesler kesildi ve askerler beni çağırdı. İçimden okuduğum dualarla asker nezaretinde üst kata çıktık. Çıkarken askerlerden duyduğum kadarıyla sorgulayan komutan Merzifon'dan gelen bir binbaşydı. Komutan sorgulama öncesi yüzünü bana göstermeden gözümü kapatmamı istedi. Gözüm

kapalı iken başıma göğsüme kadar inen bir çuval geçirdiler. **Ne kadar hazindir ki yıllar sonra Irak'ta Amerikalılar tarafından askerlerimizin kafasına geçirilen çuval torbalar ilk defa bizim kafamıza bizim askerlerimiz tarafından geçiriliyordu.** Torba özel yapılmış dışarıyı göstermiyordu. Alt tarafı nefes alabilecek şekilde hafif açık, her iki kolumu askerler sıkıca tuttu ve sorgu başladı.

Komutan: Konya mitingine katıldın mı?

– Evet

Komutan: İstiklal Marşı söylenirken niye oturdunuz?

– Oturmadım

Komutan: Oturanları gördün mü?

– Hayır

Komutan: İstiklal Marşı'nı biliyor musun?

– Evet

Komutan: Sert bir şekilde, oku!

İstiklal Marşımızı korku içerisinde sonuna kadar okudum.

Komutan: Notasına uygun oku

Kollarım serbest bırakılırsa okuyacağımı söyledim. Kollarım serbest kaldı. Korku ve ağlamaklı bir şekilde nota işaretleriyle İstiklal Marşımızı bitirdim. Komutan bir eksiklik bulamadı.

Komutan: Bir daha böyle işlere karışacak mısınız?

– Hayır komutanım.

Komutan ellerimi açtırdı ve avuç içlerime coplar vurulmaya başladı. Ellerime vurulan copların komutanın mı yoksa askerlerin mi vurduğunu başıma geçirilen

çuvaldan dolayı göremiyordum. Can acısı içerisinde gözyaşlarım akarken komutan bir başkasının getirilmesini istedi. Sorgulamanın bittiğini anladım. Daha sonra arkadaşlarla tekrar kömür deposunda buluştuk. Bu arada sayılarımız azalınca 3–4 saatte bir asker nezaretinde tuvalet izni ve hafta sonunda 20 dakika duş izni veriliyordu. Sevincimiz zirveye çıkıyordu. Banyo önünde bekleyen askerin “Çabuk ol! Beş dakikan kaldı.” sözleriyle duş hızlanıyor, yine askerin “Tamam süre doldu.” sözü ile duş sona eriyordu. Ertesi gün bizi bekleyen erlerden birisine; “Sorgu devam edecek mi?” diye sorduğumda, Merzifon’dan gelen binbaşının gittiğini öğreniyordum.

Resmi izinli olarak kurduğumuz Akıncı Gençlik Teşkilatı olarak makbuzlarla topladığımız yardım paraları için İskilip Askerlik Şube Komutanlığındaki Halil Başçavuş ve İbrahim Başçavuş bizleri tek tek çağırarak sorgulamaya başladılar.

Halil Başçavuş: Topladığınız bu paraları ne yapalım?

– Komutanım zabta geçelim.

Halil Başçavuş: Anlamadım.

Benim tekrar “Komutanım zabta geçelim.” sözüm ile sinirlendi, kan yüzüne hücum etti. Kapı önünde beklemekte olan askere seslenerek “Götürün bunu! Yatmaya devam... Belki aklı başına gelir.” dedi. Tekrar arkadaşlarımın yanına gittim. 1–2 saat sonra bu sefer İbrahim Başçavuş yine bizleri teker teker çağırarak teşkilat paralarını “Ne yapalım?” dediğinde ona da zabıt altına alalım dedim. İbrahim Başçavuş kızmadı, askere beni götürmesini söyledi. Diğer arkadaşlarım da aynı ifadeyi verdiler. Arkadaşlarımızla bir araya geldiğimizde durum değerlendirmesi yapıyor parayı siz nasıl biliyorsanız öyle yapın dersek serbest bırakılacağımız

fikrine kapılıyorduk. Ama ifadelerimiz değişmedi, bir imtihan geçirdiğimizin şuurundaydık. Bizi sorgulayan başçavuşların komutanı Üsteğmen Emin Bey ise bizi bu konuda hiç sorgulamadı.

Zaman zaman bizleri teker teker Üsteğmen Emin Bey'in odasına çağırarak önceden daktilo edilmiş kâğıtları "Okudum" diye imzalattırıyorlardı. Kâğıtlarda neler yazılı olduğunu bilmiyorduk ve korkudan sormuyorduk. Daha sonra bizleri İskilip savcılığına götürdüler. Sonradan anlıyoruz ki imzaladığımız kâğıtlarda, bizler bir gizli örgüt kurmuşuz ve teokratik bir devlet kurmak istiyormuşuz. Savcı Turhan Beyin; "Gençler ne ile suçlandığınızı biliyor musunuz?" dediğinde "Bilmiyoruz efendim." dedik. Savcı Bey, o zamanın meşhur **163. Maddesini** bizim yüzümüze okudu. Şubede bize okutmadan, zorla imzalattırılan kâğıtların içeriğinin ne olduğunu acı bir şekilde anladık. Savcı Bey "Ne söyleyeceksiniz? Sizi dinliyorum." dediğinde gözlerimiz yaşarmış, sesimiz çıkmıyordu. Kendisi de korku içerisinde yavaş bir ses tonu ile "Gençler olağanüstü bir durum yaşıyoruz. Bizim de yapacağımız bir şey yok. Sizlerin suçsuz olduğunu biliyorum. Demokratik hakkınızı kullandınız. Ama artık demokrasi askıya alındı. Bugünler zamanla geçecek." diyerek bizi teselli etti. Bizim ifade veremeyecek durumda olduğumuzu bildiğinden bizim yerimize ifademizi yazıp, bize okuttu ve imzalattı. Teşekkür ettik. Dışarıda, kapının önünde, bekleyen askerlere seslenerek ifadelerin bittiğini, bizi götürmelerini söyledi. 6 silahlı asker ellerimizi kelepçeleyerek götürmeye hazırlandılar. Askerler şubeye taksiiyle mi gideceksiniz diye sordular. Askerlere paramızın olmadığını taksiiyle gidemeyeceğimizi, yürüyerek gideceğimizi söyledik. Aslında niyetimiz temiz hava almak ve İskilip'in durumundan haberdar olmaktı. Çünkü 20 güne yakın karanlık, izbe bir yerde kalmaktan

dolayı ruhumuz iyice sıkılmıştı. Arif Bey'i Şaban Bey'le birlikte, beni ise bir asker kendisine kelepçelemiş olarak cezaevine doğru yola çıktık. Caddelerden geçerken bizi tanıyan dostlar, arkadaşlar selam bile vermekten korkuyor, kafalarını başka yere çevirerek görmezden geliyorlardı. Bu ahde vefasızlık bizi derinden yaralıyordu. Anlıyorum ki ihtilalin korkusu halk üzerinde tüm şiddetiyle devam ediyordu.

Askerler bizi tekrar kömür deposuna götürdüler. İlçede gözaltı süresi 30 gün. Bu bitim süresine bir hafta kala bizi Çorum' a göndereceklerini söylediler. Çorum'a gittiğimizde ise gözaltı süresinin üç aya çıktığını şaşkınlık içerisinde öğreniyorduk. Bizleri İskilip Belediyesinin minibüsü ile ellerimiz kelepçeli vaziyette, silahlı askerler nezaretinde yola çıkardılar. Hüzünlüyüz, birbirimizin yüzüne bakamıyorduk. Gözlerim nemli minibüsün penceresinden dışarıya bakarken göz damlalarım sessiz bir şekilde yanaklarıma doğru iniyordu. Sızan göz damlalarından dışarıyı göremiyordum. Birimizin çıkardığı hıçkırık sesi ile birlikte üçümüz de kendimizi tutamayıp hıçkırıklara boğulduk. Yapılan muameleyi hazmedemiyorduk. Bizi götüren belediye şoförü Hamit Köprülü de bize yapılan bu muameleye dayanamıyor ve ağlıyordu. Gözyaşları içinde askerlere, bizlerin suçsuz olduğunu söylüyordu. Bu arada askerler de bizleri teselli etmeye çalışıyordu. Şoför Hamit ağabey İSKİLİP Harami deresine vardığımızda "Yüzümüzü yıkayalım, kendimize gelelim." diyerek askerlerden kısa bir mola için izin istedi. Askerlerin oluru ile arabadan inip yüzlerimizi yıkadık.

Çorum -İskilip arası bir saat. Minibüs bizi Çorum Atatürk Kapalı Spor Salonunun önüne götürdü. Minibüsten indirildik. Salondan içeriye girdiğimizde bir astsubay tarafından sorgulandık. İsim, soy ad, anne, baba adı ve doğumdan sonra, astsubay hangi fikirdensiniz

diye sorduğunda İslamcıyız cevabını verdim. Astsubay kafasını kaldırdı, bana sert sert bakarak “Anlaşıldı, siz Erbakancısınız!” diyerek deftere not düştü. İç kapının açılması ile içeride müthiş bir kalabalık. Saha iç kenarlarının ranzalarla dolu olduğunu görüyor, şiddetli bir uğultu işitiyorduk. Kapının açıldığını gören içerideki kalabalıktan 4–5 kişilik, ayrı ayrı 2 grup koşarak bize doğru gelip baktı. Bizleri tanımayınca gittiler. Arkalarından, şu anda sağlık bakan yardımcısı olan ve bir dönem Çorum milletvekilliği yapan Agâh Kafkas ile birlikte bir grup geldi. Agâh Bey bizleri tanıyarak “Bunlar bizimkiler” deyip bizleri kucakladılar. Grubumuza katıldık. Diğer arkadaşlar da bizleri kucakladı ve moral bulduk.

Arkadaşlarımız tribünün üst kısmındaki düz bir yeri mescit yapmışlar. Cemaatle namaz kılıyorduk. İmamımız Mehmet Özkiremitçi. Bu arada daha önce milliyetçilerin grubunda bulunan Çorum İl Millî Eğitim Müdürü Fethi Katar ile Çorum’un önemli esnafından Ahmet Ahlâtçı Bey de bizim gruba katılmış. Agâh Bey bizleri bir araya getirerek, hiçbir zaman ferdi çıkışlar yapmamamızı, grup halinde davranacağımızı, gizli olarak izlendiğimizi ve uyanık olmamızı istedi. Akşamları solculardan bir grup zaman zaman bizim gruba gelerek Agâh Bey’le sohbet ediyorlardı. Daha sonra da Agâh Bey’le birlikte arkadaşlarımız iade-i ziyarette bulunuyorlardı. Milliyetçi gruptan ise gelenler yoktu. Bizden de onlara giden yoktu. Çoğu Çorum Olayları nedeni ile gözaltında idiler. Yemeklerimizi askeri karavandan yiyorduk. Görevliler yakınlarımızın getirdiği yiyecekleri bazen veriyorlar bazen de vermiyorlardı.

Orhan Yüzbaşı isminde bir komutan zaman zaman tahliye listelerini getirip okurken büyük bir sessizlik oluyor, ismi okunanlar ise sevinç çığlıkları atıyordu. Bu arada Agâh Bey’in de tahliye listesinde ismi okundu.

Agâh Bey de sevinç içerisinde hazırlığını yaptı. Bizlerle tek tek vedalaştı ve onu uğurladık. Agâh Bey 2–3 gün sonra bize, nasıl içeriye aldırды bilemiyorum, meşhur hingel yemeğini gönderdi. Hep birlikte yedik. Ertesi gün tekrar tahliye listelerini okumak için Orhan Yüzbaşı geldi. Yine sessizlik. İsimleri okunanlarda sevinç çığlıkları. Bizim isimlerimiz yine okunmadı. Öfkeli bir şekilde öne çıkarak Orhan Yüzbaşı'ya “Komutanım Çorum olaylarına isimleri karışmış kişiler bile tahliye olurken bizim hakkımızda şikâyet bile yokken bizi niçin tahliye etmiyorsunuz?” diye seslendim. Komutan ismimizi ve nereden geldiğimizi sordu. “Mehmet Boran, Arif Uslu, Şaban Acı İskilip'ten geldik.” dediğimde elindeki isim listesine bakarken, önünden arkasına dolanıp listeye ben de baktım. İsimlerimizin baş tarafının kırmızı kalemle işaretli olduğunu gördüm. Komutan beni fark edip, iki adım geri çıkarak beni azarladı. Peşinden de “Siz benim sorumluluğumda değilsiniz.” dedi. Ben de “Mademki sorumluluğunuzda değiliz niçin burada tutuyorsunuz?” diye sorduğumda “Yarın sizi göndereceğim.” dedi.

Bu esnada solcu gruplardan serzenişler geliyordu. Grubun içinde müfettiş olduğunu hatırladığım birisi sert sözlerle komutana yüklendi, sloganlar attı. Peşinden de kendi grubu slogana devam etti. Askerler sloganı kesmek ve grubu dağıtmak için ilerlerken grup topluca İstiklal Marşımızı söylemeye başladı. Askerler hazır ol durumunda dinlediler. Marş bitince yine “Demokratik hakkımız engellenemez!” diye sloganlar atıldılar. Askerler gruba doğru ilerlediklerinde İstiklal Marşı tekrar okundu, askerler yine hazır ol da dinlediler. Üçüncü kez yinelendiğinde komutanın emri ile askerler hazır oldu durmadılar. Bu kez grup Atatürk'e ve silah arkadaşlarına saygı duruşunda bulundu. Askerler yine hazır oldu. Komutan çareyi askerlerle birlikte salondan

çıkmakta buldu. Müfettişin bu konularda deneyimli(!) olduğunu görüyordum.

Ertesi gün Orhan Yüzbaşı arkadaşlarımla birlikte benim de ismimi okudu. Son derece sevindik. Arkadaşlarla vedalaştık. Orhan Yüzbaşı sözünde durdu diyorlarduk. Ama sevincimiz kursağımızda kaldı. Bizi Çorum Kapalı Tutuklu Cezaevine gönderdiler. Cezaevi çok kalabalık. Görevliler bizi idamla yargılanan ve Çorum olaylarında adı geçen kişilerin olduğu bölüme doğru götürüp demir parmaklıklı hücreye dört kişi koydular. Hücrede iki yatak vardı. Mecburen ikişer kişi yatacaktık. Gecenin ilerleyen bölümünde gür bir sesin “Beni öldürecekler!” haykırışı ile korku içerisinde uyandık. Haykırışlar kelimeyi şahadetlerle devam ediyordu. Askerler sesin geldiği hücreye doğru koşar adımlarla giderek haykıran kişiyi susturdular. Daha sonra bu kişinin Oğuzlar Belediye Başkanı iken 12 Eylül’de gözaltına alınan Hasan Hüseyin Akkuş olduğunu öğrendik. Hasan Hüseyin Bey ile İskilip Askerlik Şubesi altındaki kömür deposunda bir-iki gün birlikte kalmıştık. Daha sonra onu Çorum’a göndermişlerdi. Şimdi burada olduğunu öğrendik.

Cezaevinde üzücü olayların yaşandığını görüyorduk. Yan koğuştaki hücrede yürüyemeyen, arkadaşının sırtına binerek tuvalete giden, zaman zaman iki kişinin koluna girerek zorla yürütülmeye çalışılan ve Ordu ilinden olduğu söylenen, Çorum olaylarına katılmaktan gözaltına alınan, işkenceyle bu hale gelen bir genci zaman zaman zaman sorgulamaya götürüyorlardı.

Arif Bey ile Şaban Bey arada bir bu dar hücrede güreşe tutuşuyorlardı. Tabi ki bana da hakemlik düşüyordu. Bazen Arif Bey bazen de Şaban Bey galip geliyordu. Ben de bazen güreşi uzatmak için berabere bitiriyordum. Her iki arkadaştan da itiraz sesleri...

Çorum Kapalı Cezaevinde günlerimiz devam ederken isimlerimiz okundu. Hazırlanın gideceksiniz dediler. Sevinç içerisinde eşyalarımızı toplayıp arkadaşlarla vedalaştık. Cezaevi avlusunda bizi biraz bekletip işlemler tamamlandı. Serbest kalacağımızı sanırken bizi İskilip Cezaevine nakil ettiklerini yetkililer söyledi. Bu, hepimizde soğuk bir düş etkisi yaptı. Sevincimiz tekrar hüzne döndü. Silahlı altı asker nezaretinde Şaban Bey'i Arif Bey'le beraber, beni de bir asker kendisine kelepçeleterek otogara gittik. Orada, İskilip otobüsüne yolcuların şaşkın ve korku dolu bakışları içerisinde bindik. Otobüste bizi tanıyanlar korkudan bizimle konuşmıyor, yüzlerini başka yöne çeviriyorlardı. 12 Eylül'ün ardından 4 ay gibi bir zaman geçtiği halde halk üzerinde hala ihtilalin etkisinin devam ettiğini görüyordum.

İskilip Cezaevine, İskilip otobüs terminalinden taksilerle gittik. Cezaevi önünde bekleyen yakınlarımızın vermiş olduğu morallerle İskilip Cezaevine girişimiz yapıldı. Gardiyanlar nezaretinde bir koğuşa götürüldük. Mahkûmlarda kısa bir sessizlik. Bizi tanıyanlar var. Allah(c.c) kurtarsın diyerek karşılıyorlar. Koğuş ihtilalin etkisi ile kapasitesinin üzerinde dolu. Mahkûmların genelde ikişer kişi yattıklarını öğrendik. Bir tane boş ranza getirildi. Arif Bey ile Şaban Bey bu ranzada birlikte yatacaklardı. Ben ise açıkta kaldım. O esnada koğuş ağası İskilip terzi esnafından Ali Sülük Bey, beni yanına aldı. Kendisi amcamın derviş arkadaşı. Ranzaları yan yana birleştirerek biraz yer kazandık. Mecburen ayaklarımız baş tarafa gelecek şekilde yattık. Koğuş 12-15 metre uzunluğunda, 4-5 metre genişliğinde, çok yüksek ve küçük pencereci, etrafı demirlerle kaplı, dışarısi hiç gözükmeyen, orta yerde ise kömür sobası bulunan rutubetli bir yerdi.

Mahkûmların kalabalık oluşu tuvalet sırasına neden oluyordu. Bekleme esnasında gaz çıkışlarına

mahkûmlar tarafından “Yavaş ol, cezaevini yıkacaksın.” gibi takılmalarla gülüşmeler oluyordu. Tuvaletten çabuk çıkmayanların kapılarına yumrukla vurularak çabuk çıkılması isteniyordu. Sıkışanların kıvranarak beklerken sınırları geriliyordu.

Cezaevi mescidinin olmasına çok seviniyordum. Namazlarımızı cemaatle kılıyorduk. Mahkûmlar ve gardiyanlar tarafından kısa sürede sevmeye başladık. Kur’an okumasını bilmeyen mahkûmlara Elif cüzü bularak öğretmeye çalışıyorduk. Arif Bey de hırsızlık suçundan tutuklanmış Ayhan ismindeki bir mahkûma Elif cüzünü ve namaz kılmayı kısa bir sürede öğretti. Cezaevinde yemek çıkıyordu fakat kalitesizdi. Ailelerimiz tarafından evlerimizden ikişer gün ara ile gelen yemekleri yiorduk.

Bir gece sabaha yakın bir zamanda acı ile uyandım. Soluk alıp vermekte zorlanıyordum. Sesim çıkmıyordu. Altımdaki ranzada yatan Arif ve Şaban Bey’e yanımdaki Ali ağabeye seslenemiyordum. Kalkmaya uğraşıyorum kalkamıyordum. Gözyaşları içerisinde ömür buraya kadar diye düşünüp içimden kelime-i şahadet getirdim. Son bir gayretle, can havliyle elimi alt ranzaya güçlkle vurabildim. Arkadaşlar uyanıp “Ne var?” diye seslendiklerinde cevap veremedim. Ali ağabey de uyanı. Ne olduğunu sordular. İşaretle nefes alamıyorum hareketini yaptım. Koğuş gürültüye uyanı. O esnada sabah ezanı da okunuyordu. Ranzadan beni 3–4 kişi tutarak indirdiler. Doğrulamıyordum. İki büküm bir haldeydim. Arkadaşlar kilitli kapıya vurarak nöbetçi gardiyanlara seslendiler. Benim acilen hastaneye götürülmemi istediler. Gardiyanın “Daha erken mesai başlamadı. Savcıya haber vermemiz ve izin almamız lazım. Savcıyı uyandıramayız.” dediğinde arkadaşlarım “Öldükten sonra mı haber vereceksin, burada insanın hiç mi değeri yok?” diyerek gardiyana çıktıklarını

duyuyordum. Gardiyan dışarı çıktı, kapıları kilitledi, haber bekliyorduk. Bu arada çok hafif de olsa nefesim açılıyordu ama iki büklüm bir vaziyetteydim. Sancılarım artıyordu. Acıdan gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı doğru süzülüyordu. Arkadaşlar tarafından kapıya vurmalar ve gardiyana seslenmeler aralıksız devam ediyordu. Bir iki saat gibi bir zaman sonra gardiyanlar, savcıya haber verdiklerini izin belgesinin gelmesini beklediklerini söylediler. Nihayet hastane için izin kâğıdımız savcılıktan mesai saatleri içerisinde geldi. Hastane ve cezaevi birbirine yakın. Dört silahlı asker nezaretinde, askerlerden birisinin koluma girip yardım etmesiyle iki büklüm halde hastaneye gittik.

Operatör Dr. Hilmi Bey askerleri dışarı çıkararak beni muayene etti. Safra kesesinden ameliyat etmeye karar verdi. Ameliyathanenin hazırlanmasını istedi. Ameliyathaneye giderken doktor beye güçlüklerle:

– Doktor Bey, safra kesesi rahatsızlığı önceden belli oluyor mu?

– Evet olur.

– Ama bende ilk defa oluyor.

Doktor Bey durakladı. Kısa bir süre düşünüp;

– Delikanlı ameliyattan kurtuldun, dedi. Ameliyathanenin kapısından dönerek beni hastaneye yatırdı ve tahlillerin yapılmasını istedi. Bu arada askerlerin komutanı Halil Başçavuş gelerek beni cezaevine götürmek istedi. Doktora bir ağrı kesici iğne yapın götürelim diye baskı yaptı. Doktor cesaretli çıktı. Tedavisi yapılmadan hastaneden çıkarılmasını istemediğini, buna rağmen götürdüğünüzde sorumluluk almayacağını, hastanın durumunun ciddi olduğunu söyledi. Başçavuş Halil Bey kızdı. Tek odalı bir yere yatırılmamı, iki askerın başımda nöbet tutacağını emir mahiyetinde söy-

leyip gitti. Silahlı asker nezaretinde tahlillerim yapıldı. Yatağımda ateşler içerisinde baygın halde yattım.

Tahlil sonucuna göre Dr. Hilmi Bey'in yazmış olduğu reçeteyi öğretmen olan Ali ağabeyim alıp hızla eczane-ye gitmek için odadan çıktı. Bir süre sonra baygın halde yatarken hemşire hanım tarafından uyandırıldım. İlaçlarımın geldiğini ve iğne yapacağını, hazırlanma-mı söyledi. Askerler odanın dışına çıktı. Hemşire ilacı şırıngaya çekerken ilaç kutusundaki hayvan resmini gördüm. Yüksek ateşten hayal gördüğümü sanırken altındaki yazı dikkatimi çekti: "Hayvanlara enjekte edilir." yazısını okudum. Hemşireye güçlkle:

- Hemşire hanım bu ilaçlar benim mi?
- Evet, sizin.
- Ama ben hayvan değilim.
- Anlamadım?

Kutudaki resme bakmasını ve yazıyı okumasını güç-lükle söyledim.

- Ama bu ilaçları sizin ağabeyiniz getirdi, dedi. Hemşireye doktoru çağırmasını iğne olmayacağını söyledim. Biraz sonra doktor bey ile birlikte geldiler. Doktor kızgın bir halde:

- Delikanlı neden iğne olmuyorsun?
- Doktor Bey, ben hayvan değilim. İlaç kutusuna bakar mısınız?

İlaç kutusunu gören doktor kendisini tutamayarak kahkahalara boğuldu. Tam bu esnada ağabeyim telaşla odadan içeri girdi. Eczanede ilaçların karıştığını, ecza-cının durumu fark ederek asıl ilaçları getirdiğini söyle-di. Doktor bey hemşireye ilacı vererek iğneyi yapmasını istedi. Bu esnada doktor beye sordum:

- Yanlış ilaç bana enjekte edilse ne olurdu?

– Gülerek, dozu fazla epey uyurdun, dedi.

İğneyi oldum. Nöbet değişimine gelen askerlerle günler geçtikçe nerede ise arkadaş olduk. Hatta askerlerden bir tanesi gözleri kapalı G3 silahını 10–15 saniye içerisinde söküp takarak bana gösterdi. G3 silahını, istersem bana da söküp takmayı öğretebileceğini söyledi. Silahın mermilerini boşaltıp silahı bana verdi. İlk defa elimde bir silah heyecanlanıyordum. Onun yardımı ile 2–3 defa söküp taktım ama gözüm kapalı yapamadım.

Önce yüce Rabbimin yardımı sonra büyüklerimizin duası ile bir hafta sonra sağlığıma kavuştum. Doktor Bey bana istersen biraz daha hastanede kalabilirsin dedi. Teşekkür edip istemediğimi söyledim. Beni tekrar cezaevine gönderdiler. İskilip Cezaevinde hava almaya -mahkûm dilinde volta atmaya- çıkardıklarında bazen voleybol oynuyorduk. Bayatlı Deli Bekir dediğimiz bir mahkûm çıplak ayakla oynamayı seviyordu. Oyun esnasında onu kızdırmak için onun olduğu tarafa sigara izmaritleri atılıyordu. Bekir, oyun esnasında izmarite bastığında tuhaf hareketleri, izmaritten kaçışı ve bu sırada söylediği argo sözler ile herkesi güldürüyordu. İzmariti atanlar Bekir'in argolarına aldırılmıyorlardı.

Kış ayını cezaevinde geçirdik. Gardiyanlar, Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığından gelen müjdeyi verdiler. Nisan ayının on yedisinde tahliye kararımız çıktı. Tahliye kararında altı ay ağır hapis cezasına çarptırıldığımız yazıyordu. Tutuklu kaldığımız süre bu cezayı fazlasıyla karşılıyordu. Karara baktığımızda **1 Nisan'da** tahliye olmamız gerekiyormuş. Ancak ne hikmetse, bizi, bu kararı sumen altı ederek **16 gün** daha cezaevinde tuttular. Sevinçliyiz ama yine tedbirli olarak arkadaşlara bu sefer de Erzincan'a götürmesinler diye takıldım. Bana kızgın kızgın baktıklarını gördüm. Herkesle vedalaştık, helalleştik. Rabbimin hikmeti 12 Eylül bir Cuma günü tutuklanıp yine bir Cuma günü tah-

liye olduk. İlk önce babamı bakkal dükkânında ziyaret edip, elini öptüm. Kucaklaştık. Gözyaşları ve sevinç içerisinde hemen eve annemin yanına gitmemi istedi. Eve vardığımda annem gözyaşları içerisinde bana sıkı sıkı sarılıp, öptü. Komşular ve yakın akrabalar hepsi evdeler. Annemin odasından içeri girdiğimde pencerenin perdesinin kapalı olduğunu gördüm. Yengem anneme seslenerek: “Oğlum artık kurtuldu, perdeyi açalım.” dedi. Yengem perdeyi açtı. Meğer annem, ben tutuklu olduğum süreç içerisinde “Oğlum dışarıyı görmüyor. Ben de görmeyim.” diyerek camın perdesini hiç açmamış, güneş yüzü görmemiş, dışarıya çıkmamış.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Yüce Peygamberimizin “Cennet anaların ayaklarının altındadır.” hadis-i şerifini hatırladım. Atalarımızın “Ağlarsa anam ağlar, gerisi yalan ağlar.” sözü beynimde şimşek gibi çaktı. Annemin bu tutumu karşısında gözyaşlarıma hâkim olamadım.

Büyük bir imtihan geçirdiğimizi, manevi büyükle-
rimizin çile çekmeden rahmet olmayacağı yönündeki
sözlerini hatırlayarak teselli buluyordum. Bu arada
1981’in Kasım ayında düğünüm oldu. Henüz tayinim
çıkmadı. Artık öğretmen olamaz dedikodularını duyu-
yordum. Bu dedikoduyu yıkmak için vekil öğretmenliğe
müracaat ettim. Milli Eğitim Müdürü’nün “Hocam siz
ceza aldınız. Durumunuzu görüşmemiz lazım.” diye-
rek beni gönderdi. Ertesi gün tekrar yanına gittiğimde
vekil öğretmenlik yapabileceğimi söyledi. İskilip’in en
uzak köylerinden olan Şaphane köyünün boş oldu-
nu, eğer istersem orada görev alabileceğimi ifade etti.
Kabul ettim. Üç ay vekil öğretmenlikten sonra tayinim
1982’nin Şubat ayında Bolu Kız Meslek Lisesi’ne çıktı.
Göreve başladım. Halen görevime Çorum’da devam et-
mekteyim.

HAYKIRAN BAKIŞLAR

Cengiz DELİCAN / Sakarya

3854.Bu sayının neyi ifade ettiğini, ne olduğunu ben de yakın zamana kadar bilmiyordum ama öğrendiğimde -keşke öğrenmeseydim- yüz ifadem epey bozuldu. Bu sayının neyi ifade ettiğini düşünmeye başladığınızı, aklınıza bir şeylerin geldiğini hisseder gibiyim. Fazla değil yaklaşık bir iki dakika sonra öğreneceksiniz ki okuma hızınızla merakınızı giderme sürenizin şu an ters orantılı olduğunu da unutmayın. Düşünün ki çok sevdiğiniz bir meslek var ve şu an o mesleği büyük bir mutlulukla yapıyorsunuz, haliyle geçiminizi de o meslekten kazandığınız para ile idame ediyorsunuz. Bir gün sizin adınıza gelen bir dilekçe elinize geçti diyelim, açtınız okudunuz, okudunuz, okudunuz pek anlamadınız, daha doğrusu bünyeniz kaldıramadı desem daha uygun olur, kafanızda soru işaretleri ile bitirdiniz yazıyı içeriğini değil ama sonucu çok ama çok iyi anladınız! Sayın Ahmet Bey, Sayın Ayşe Hanım, artık adınız neyse özetle “İşinize son verilmiştir.” diye biten bir yazı... Tabi bu kötü haber bir yazı ile size ulaşmış olmayabilir eğer amiriniz varsa onun ağzından eğer pat-

ronunuz varsa onun dilinden bu acı haberi duyduğunuzu düşünün. İnsanın bu menfi haber ile ki tam olarak başıma gelmediği için bilmiyorum, tam anlam veremiyorum nasıl davranacağını, eğer bir kişi bir gün böyle bir şey duyarsa ve akabinde çok sevdiği mesleğini bırakmak zorunda olduğunu hissederse, hele hele nedeni dahi anlamakta zorluk çekerse inanın bana erkekmiş kadınmış dinlemez hüngür hüngür ağlar, evet yanlış duymadınız hüngür hüngür ağlar. Bu şekilde gelen bir habere kim ağlamaz ki!.. Sonuçta güzelim işini kaybediyor. Size geri dönelim bu talihsiz haberi duyduunuz neler hissedersiniz? Bir düşünün? Ne haldesiniz şu an bilmiyorum ama herhalde insanın başından bir kova kaynar su dökülmüş gibi olur ya da yere mi yığılır ya da bayılır mı orasını bilemiyorum daha doğrusu Allah bilir. Uğruna her şeyi feda ederek kazandığınız, “Ben bu mesleği ne pahasına olursa olsun yapacağım.” dediğiniz, belki de yıllarınızı verip, durmadan, yılmadan çalışıp elde ettiğiniz güzelim mesleğinizi elinizden bir çırpıda aldıklarında belki de dediğim gibi hüngür hüngür ağlarsınız! Şimdi o benim hiç mi hiç sevmediğim o melül sayıya dönelim yüksek müsaadenizle... İşte en başta ki o sayı vardı ya, hani 3,8,5,4 rakamlarından oluşan işte bu sayı bir dönem mesleklerini deliler gibi sevip, meslekleri uğruna doğruya, batıya, güneye, kuzeye hatta deyim yerindeyse Fizan’a bile seve seve gidebilecek meslektaşlarımızın daha doğrusu hayata küstürülen, hayattan koparılan, yaşamın anlamını artık özümseyemeyecek öğretmen ağabeylerimizin, öğretmen ablalarımızın sayısıydı. Tabi bu sayı o bedbaht dönemin yüz karartıcı sayılarından biri olarak tarih sayfalarına geçmişti bile. Herkesin de çok iyi tahmin ettiği gibi tam tamına 3854 saygıdeğer öğretmenimiz, elleri defalarca öpülecek tam 3854 değerli öğretmenimiz, o vicdansızlığın kol gezdiği dönemde nedeni ne olursa olsun, hangi amaçla olursa olsun, çok büyük bir üzüntü-

le söylüyorum ki o çok sevdikleri öğretmenlik mesleğinden çıkarıldılar. Uğrunda ölümü göze aldıkları mesleklerine son verildi. Resmen men edildiler, keşke sadece fişlenselerdi ama o bile olmadı göz göre göre güzelim ülkemizi aydınsız, öğretmenlerimizi işsiz, öğrencilerimizi de öğretmensiz bıraktılar acımadan, gözyaşlarına aldırmadan bir kalemle sildiler, tükettiler, gözlerinde ki nefret dolu ifadelerle hepsinin yaşam damarlarını kopardılar. Aynı zamanda gencecik insanlarımızın eğitim haklarını gasp ettiler, çaldılar. Bu dönemin, o dönemde yaşayanlar için önemi hat safhada olan, askeri darbe olduğunu herkes anladı sanırım (Tabi ki de biliyorsunuz ama ben yine de tarihin tozlu sayfalarına kara leke olarak geçmiş, o talihsiz dönemin adını ağızıma yakıştıramadığım halde, bilgilenme açısından herkes için söylemek istiyorum):12 Eylül 1980. Peki bu dönemde sadece öğretmenlerimizin mi canı yandı, tabi ki hayır, belki de her kesimden yurttaşımızın canı yandı ve saymakla bitmeyen o kadar çok ve bir o kadar da büyük sayılar var ki insan bunları okudukça çıldırıyor, kafayı yiyecek gibi oluyor: “Yuh be bu kadar da olmaz!” diyor ama düşünmeden de edemiyor. İşte o düşünmeden edemediğimiz, üzülmekten kendimizi alamadığımız, haykırmaktan bıkmadığımız, ağlamak için birçok nedenimizin olduğu, susalım konuşmayalım diyemediğimiz sayılar bunlar. Söylemeye yürek dayanmaz ama bilenlere tekrar bu zulmü hatırlatmak, bilmeyenleri gerçeklerle yüzleştirmek istiyorum canım yanarak... Bu dönemde nedensiz ve çoğu uydurulmuş nedenle 650000 kişi gözaltına alındı. Yaklaşık bir buçuk milyon kişi fişlendi. Şu an nerdeyse bir Antalya nüfusu kadar insan o zaman fişlendi, düşüncesi bile insanı ürkütmeye yetmiyor mu sizce de? Yazık ki hem de ne yazık! Öğretmenler de dâhil tam 30 bin kişi işten atıldı. (Neredeyse bir ilçe nüfusu kadar) 23 bin dernek faaliyeti durduruldu. Yüzlerce öğretim görevlisi işine geri

dönmemek üzere adeta kovuldu. 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı. “Kim, hangi hakla Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan bir yurttaşımızı vatandaşlıktan çıkarabilir; hangi kurum, hangi grup, hangi kişi veya kişiler yapabilir” diyoruz bu zulmü ama o dönemde her şey bir kalemle o kadar kolay yapılabiliyordu ki her an her şey olabiliyordu güzel ülkemizde. Şu an bir vatandaşımızı bile vatandaşlıktan çıkarsalar belki de kıyamet kopar ama o dönem de bırakın bir vatandaşımızı 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı kimsenin sesi çıkmadı, pardon yanlış konuştum! Kimsenin sesi çıkamazdı ki zaten, haydi çıktı diyelim anında ya hapis ya da o dönem bunu anında canlarıyla ödeyebilirlerdi ve ödediler de. Silah gücüyle kurulan yönetimin sonucu da haliyle kanlı oluyordu, o dönemde ki yıllar kanlı geçiyordu ve artık nehirlerimizden su yerine, temiz, namuslu, haklı halkımızın tertemiz kanı oluk oluk aktı. Yine bu dönemde 39 ton gazete ve dergi imha edildi. Peki neden? Neden imha edildiği gayet açık değil mi sizce de, insanlarımızın kendilerinin yaptığı baskıları, işkenceleri duymalarını istemediler, görmelerini istemediler, yayılmasını engellemek için yaktılar, yıktılar kapalı kapılar ardında. Yaptıkları zulümleri yandaş gazetelerin manşetlerinde meşru bir şekilde gösterdiler ve kendilerine haksızca oluşturulmuş, kandırılmış, gözleri boyanmış bir kitle yaratmaya çalıştıkları açıkça ortada değil mi? Bu dönemde, zihinleri çirkinleşmiş diyebileceğimiz bazı kişiler, bazı zümreler, antidemokratik bir şekilde yayın yapan gazetelerin tam 300 gün yayın yapmasını yasakladılar, engellediler, güç kullanarak, silah göstererek, korkutarak yayınlarını yaptırmadılar “Yapamazsınız!” dediler. Yapmak isteyenlere hücrelerinde işkenceler yaptılar. İnsanların basın hürriyetlerini, yayın özgürlüklerini ellerinden hunharca, acımadan aldılar. Gazetecilerimiz susturuldu, 3 tanesi faili meçhul bir şekilde öldürüldü. 31 gazeteciye ceza evinde acılar çektirildi.

İnsanlarımız bu dönemde her şeyden bihaber yaşadılar. Cezaevlerinde toplam 300 kişi öldü, anlamsızca öldüler, işkencelere masum bedenleri dayanamadı, yığıldılar, tutunamadılar. Türlü türlü işkenceler yapıldı insanlarımıza. Elektriğe mi çarpılmadılar, sopalarla öldüresiye mi dövülmediler, tırnakları mı çekilmedi, işte bunların hepsini yaşadılar, gördüler, acısına dayandılar, dayanmaya çalıştılar belki de çoğu günlerce süren bu vicdansızlığa dayanamayarak genç yaşta öldüler. Hem de hayali bir tehlike olarak vehmedilen sebepler yüzünden öldüler, en önemli hakları olan yaşam hakları ellerinden alındı ve ahirete acılarıyla yollandılar. Belki de annelerinin, babalarının, kardeşlerinin başında dua edebilecekleri bir mezarları dahi olmayarak göçtüler. O zalimler için bizim kutsal saydığımız mezarın anlamının olup olmadığını tartışmaya bile gerek duymuyorum. Çünkü “Bir insanı öldüren tüm insanlığı öldürmüştür.” Gündüzü geceden ayıramadığımız bu dönemde 73 kişiye sanki normal ölmüşler gibi, sanki işkence sonucunda ölmemişler izlenimini vermek için doğal ölüm raporu verildi insafsızlar tarafından. 12 Eylül döneminde 388 bin kişiye pasaport vermediler, engellediler, “Yasak!” dediler, “Dur bakalım! Hiçbir yere gidemezsiniz!” dediler. İnsanlarımızın eğitim hakkını, yaşama hakkını aldıkları gibi seyahat hakkı da neymiş dercesine, siz kim, seyahat kim mantığıyla yurttaşlarımızın bu hakkına da darbeyi vurdular! Peki, neden bu kadar insanımız Türkiye Cumhuriyeti’nden ayrılmak istedi? Neden topraklarını vatanlarını terk etmek istediler? Neden Türkiye’den başka ülkelere gitmek istediler ya da daha doğrusu neden Vatanlarından ayrılmak zorunda kaldılar? 12 Eylül döneminde bu soruları on yaşında ki çocuğa sorsanız size cevap vermek için inanın hiç zorlanmazdı! Doğal bir ihtiyaç olarak insanlar neden can güvenliklerinin tehlikede olduğu bir yerde durmak için çaba harcasınlar ki? Siz olsanız canınızın güvende

olmadığı bir köyde, bir ilçede, bir ilde ve daha da önemlisi canınızın yanacağını bildiğiniz bir ülkede bir saniye bile durmak ister misiniz? Cevaplarınızı duyar gibiyim... Evet o lekeli dönemde binlerce kişi korktu, korkutuldu, tehdit edildi, işkencelere maruz kaldı ve doğal olarak, insani bir ihtiyaç olarak çok sevdikleri ülkelelerinden bir süreliğine, en azından darbe dönemi bitene kadar, yaşam haklarının güvence altında olduğuna inandıkları zamana kadar geri dönmek kaydıyla uzaklaşmak istediler, vatanlarını barış zamanına kadar en az süreyle terk etmek istediler ama nafile, olmadı, gide-mediler, başaramadılar çünkü zalimler onu da yasakladılar, bir yerden bir yere gitme haklarını da hakları olmadıkları halde aldılar, adeta gasp ettiler, el koydular. Savaş olan, yıkım olan, zulüm olan, işkence olan, ölümün her an her sokakta olduğu, insanların her saniye herhangi bir neden olmadan, nedensizce bir hiç uğruna öldüğü bir ülkede Allah aşkına kim durmak ister! Söyleyin, canınızın her an tehlikede olduğu bir yerde durmak ister misiniz? Açık konuşayım, ben de onlar gibi durmak istemem, bir an önce gitmek isterim yaşam hakkımın alınmadığı yerlere... Şimdi diyeceksiniz ki: “İnsan hiç vatanını, toprağını, bayrağını, canını seve seve feda edebileceği ülkesini terk eder mi?” Cevap “Tabi ki terk etmez.” olacaktır ancak durum çok ama çok farklı, niye mi? Fazla değil sadece doksan-doksan beş yıl öncesindeki şanlı tarihimizi hatırlayın, dillere destan olan güzel vatanımızı o kirlenmiş ellerine geçirmek için düşmanlar saldırmışlardı. Her şeyimizle, tüm gücümüzle kendimizi savunduk. Kurtuluş Savaşı’nı düşünün, biz ülkemizi terk ettik mi? Hayır. Peki, Çanakkale Savaşı’nda terk ettik mi? Cevap yine kocaman bir HAYIR. Aksine ne yaptık yedi düvele karşı canımızı siper ettik, savaştık ve büyük zaferlerle çıktık, Allahın izniyle yüzümüzün akıyla Türk’ün gücünü Müslüman’ın kudretini gösterdik. Karşımızda Türk olmadığına,

Müslüman olmadığına, düşman olduğunda biz asla vatanımızı terk etmeyiz sonuna kadar mücadele eder ve ne yapar eder bağımsızlığımızı kazanırız, fakat o kara dönemde, ülkemizi belki on yıl belki yirmi belki de kim bilir otuz yıl geriye götüren o darbeler olduğunda biz ülkemizden barış zamanına kadar uzaklaşmak isteriz çünkü karşımızda bir düşman yok, karşımızda vatanımızı ele geçirmek isteyen birileri yok, aksine karşımızda Türk ve Müslüman olduğuna inandığımız darbe komitesi vardı. İşte bu yüzden bizden biriyle savaşılmayacağımız, savaşmayacağımız için ülkemizi kısa süreliğine terk etmeyi yeğleriz. İşte o darbe döneminde de 388 bin kişi bu düşüncelerle gitmek istedi. “Bir şeyler daha da kötüye gitmesin.” diye gitmek istediler ama pasaport verilmeyerek, darbe zihniyetinde ki bu kişilerin asla barıştan yana olmadıklarını açıkça dışına çıkılmasını da yasakladılar, hürriyet dediğimiz, özgürlük dediğimiz her şeyi altüst ettiler. Türk Milletini yok saydılar, karaladılar, zorla güzellik olmaz sözünün tersini yapmaya çalıştılar, belki o dönemde görünürde, kâğıt üzerinde başarılı oldular ama asla, katiyen Türk halkının vicdanında muvaffak olamadılar.

Günümüzden önce nasıl hiçbir darbeci, darbe yanlısı, darbeye göz yuman kişiler milletimizce hoş görülmediyse bundan sonra da bu zihniyette varlık göstermeye çalışacaklara halkımız asla prim vermedi, vermeme lidir, inanıyoruz ki asla vermeyecektir. Yine bu baskı döneminde 937 film ‘sakıncalı’ olduğu için yasaklandı. Film izlemeyi seven biri olduğum için iddialı bir şey söylemek istiyorum: “Şu an bana bu 937 filmi verseler inanın bugünden itibaren izlemeye başlayıp hepsini bitireceğime söz dahi verebilirim.” Niye izlerim biliyor musunuz? Bu kadar filmi, o “sakıncalı” kelimesinin gerçekçi bir ifade olup olmadığını zaten ilk filmde herkes anlar (İnanıyorum ki hiçbirisi sakıncalı değildir.) 936.

sına gerek bile yok ama amaç Türk halkının o yıllarda ve öncesinde emek sarf ederek sevgi dolu yüreğini katıp da harmanladığı o nadide filmleri izlemek, dersler çıkarmak, ders vermek, tecrübe edinmek ve en önemlisi o yıllarda yaşananları, acıları, sevinçleri, mutlulukları yaşayabilmek, anlayabilmek adına izlenmeli o yasaklanan filmler. Keşke böyle bir şansımız olsa seve seve bu filmleri izler, çoğaltıp çevremdeki insanlara dağıtırdım. Ve sırada 80 darbesinin en son sayısına, en acı sayısına, en mağdur sayısına yani ne kadar olumsuz kelime varsa işte o kadar talihsiz sayıya geçelim. O sayı 50 sayısı. Bu sayının içinde genci, yaşlısı, esmeri, kumralı, köylüsü, şehirlisi her kesimden her yerden insanımız maalesef darağacı dediğimiz o üçayaklı tahtada idam edildiler. Neden? Sokaklarda haklı seslerini duyurmaya çalıştıkları için. Neden? İnanıqları davalarının peşinden koştukları için. Neden? Bir şeylerin yolunda gitmediğini bilip, haykırdıkları için. Neden? Darbe döneminde zaten neden sorusuna gerek bile yok ki, ortada bir suç olmasa da olur, çünkü darbeci zihniyet ne de olsa bir suç işlenmiş gibi gösterip darağacının yolunu gösterebiliyordu o bedbaht dönemde. Darbe komitesi, zihniyetlerinde ki kirlenmiş düşüncelerini, bahsettikleri kendi insanları, kendi halkı olmasına rağmen “Asmayalım da besleyelim mi?” cümlesiyle kamuoyuna açık bir dille ne yapacaklarını, masum insanları nasıl infaz edeceklerini büyük bir yüzsüzlükle söylüyorlardı. O kadar gözleri dönmüştü ki yaşları 18’in altında olan tüyü bitmemiş insanlarımızın yaşlarını büyültüp cinayet işlercesine idam sehpasında infaz ettiler. Seksen darbesinde ve akabinde inanın çok gözyaşı döküldü, çok analar ağladı, babalar çocuklarının hasretiyle yataklarından yıllarca kalkamadılar, hastalandılar, içleri ağlaya ağlaya öldüler. Peki, kimin yüzünden oldu tüm bunlar, kimin yüzünden ağladı analarımız? Kimin yüzünden babalarımızın saçları ağardı? Baskı döneminde kendilerini

adeta ilah görenlerin, kanlı düşüncelerinin sonucunda oldu tüm bunlar. Bu idamlar insanın yorum yapmasını bile zorlaştırıcı boyutlarda olsa gerek değil mi? Bu idamlar insanın kanını donduracak nitelikte olsa gerek. Tabi o kara lekeli dönemde cuntanın işi o kadar kolaydı ki işlerine geleni istedikleri gibi yapıp, istedikleri kişileri yargısız infaza götürebiliyorlardı. Halbuki, şimdiki düşünelim biraz da, 30000 insanımızın hain planlar sonucunda, adeta pusu kurarak sırtlarından vuran kişi İmrâlı'da ne kadar da iyi şartlarda yaşamaya devam ediyor değil mi? Bir itirafta bulunmak istiyorum : bazen şu İmrâlı da ki hain için, darbe döneminde istediği gibi idamları onaylayan komitenin gelmesini istemiyor değilim hani!!! Şu an benim istediğimi, inanın kamuoyu yoklaması yapsınlar on kişiden en az dokuzu istemezse ben hiçbir şey bilmiyorum. Hatta o sayının onda on olma olasılığı çok ama çok yüksek... Hayatta bazen keşkeler bizi ne kadar karamsarlığa düşüyorsa, bazen de bazı keşkeler o kadar tatmin edebiliyor. Seksen darbesi bizim canımızı aradan 31 yıl geçmesine rağmen o kadar çok acıtıyor ki, bizim canımız bu kadar acıyorsa o dönemde yaşamış ve acımasız ellerin yaptığı darbenin sonucunda deyim yerindeyse ekmeksiz bırakılan, eziyet çektirilen insanların canlarının ne kadar yandığını varın sizler düşünün. Sadece işinden olanları düşününce bile insanın vicdanı sızlıyor. Hadi bir kişi, iki kişi olsa eyvallah diyebilirsiniz ama binlerce kişi adeta bir zulmün getirisiyle aç bırakıldı, sokağa itildi, tabiri caizse nefesleri kesildi. Şimdi düşününce belki de anlamak da zorluk çekiyoruz, belki de hiç olmamış gibi davranmak istiyoruz belki de bilinçaltına atıp unutmak istiyoruz ama biz unutmak istesek de, hatta unutsak da bu darbe dâhil hepsini ama hepsini tarih her saniyesini her anıyla kayıt altına alıyor.

Tarihin tozlu sayfalarını her okuduğumuzda ise hafızamız tazeleniyor, yeniden hatırlıyoruz fedakâr insanlarımızın ödenmiş bedellerini. Tabi, keşke sadece güzel olaylar, mutluluklar, sevinçler taze kalsa hafızamızda ama maalesef tarih iyi, kötü, güzel, çirkin diye ayırt etmiyor ve ne varsa hepsini bir bir yazıyor. Haliyle beyaz sayfalara istemediğimiz, bu olmasın, bu olmamalı dediğimiz, darbelere hayır, mağduriyetlere hayır, antidemokratik olan her şeye hayır diyoruz ama hayır dediğimiz her şey de dâhil, tarih kara kalem ile beyaz sayfalara objektif bir şekilde not ediyor bu yaşananları. Gerçekler, zulümler, acılar, vicdansızlıklar, açlıklar, ölümler, savaşlar, darbeler, ihtilaller, fişlenmeler, gözaltılar, infazlar ne varsa hepsini okuyoruz, üzülyüz, insanlarımızın ferahı için haykırıyoruz, ağlıyoruz, sesimiz kısılana kadar. Neden bu zalimlik, diye bağıyoruz. Neden bu keder bizim, neden bu zulüm bize, neden bu acımasızca davranmalar, neden bu yargısız infazlar, neden adalet dediğimiz şey bize hep haksız tarafını uzatıyor diye ya sokaklarda pankartlarla ya evde bir şiirle ya romanımızla yahut gazetemizde köşe yazımızda avaz avaz bağıyoruz sesimizi duyurmak için duymak isteyenlere!.. Peki, neden darbe deyince akla hemen 80 darbesi gelir? Çünkü en kanlı darbe 80 darbesi, en insafsız(hepsi insafsız ama bu daha da ileri boyutlu) darbe, en acı dolu darbe 80 darbesidir de ondan...

Yine arka kapılar ardında hayata geçirilmek üzere, büyükkomplolarla hazırlanan, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk askeri darbesi, ilk ihtilalı, ilk kara lekesi, şanlı milletimize yaşatılan ilk bedeller, ilk defa milletimizi mağduriyetlerle tanıştıran komitenin büyük bir gururla(!) bugün bile akıllarımızdan asla çıkmayacak, çıkamayacak, silinemeyecek şekilde kazıdıkları 27 Mayıs 1960 darbesi. Seçimlerde yüzde 54, yüzde 48, yüzde 58 gibi

rekor oy almış bir iktidarı düşürdüler, beyaz bir devrimi 27 Mayıs günü, büyük tarihimize ilk darbe, ilk ihtilal olarak işlediler. Bu darbe diğer darbelerden farklı olarak ilk ve tek özelliğini taşıyan darbe oldu, çünkü bu ihtilal, emir komuta hiyerarşisinde olmadı. Sadece 37 düşük rütbeli subay (yüzbaşı, binbaşı, albay...) DP hükümetinin yönetimini elinden aldı. Parti yöneticileri tutuklandı, hatta siyasiler bir yana dönemin Genelkurmay Başkanını bile tutukladılar. Kendilerinden olanlara bile acımadılar, o kadar gözleri dönmüştü ki bir an önce her şeye el koymak istediler. İstediklerini de yaptılar. Elllerinde silahlarıyla, onlar için bu iş o kadar kolaydı ki üç kelimeyle önlere geleni içeri alabiliyorlardı “Kanun namına tutuklusun.” İşte bu kadar basitti, silahım var kral benim mantığıyla vurular kırdılar, hukukmuş, adaletmiş, eşitlikmiş, insan haklarıymış, onlar için bu kavramların hepsi fasa fiso idi... Bu dönemde davalar 11 ay gibi bıktırıcı bir sürede sonlandırılabilirdi. 147 öğretim görevlisi üniversitelerinden uzaklaştırıldı. Üniversite öğrencileri sokaklarda, caddelerde haklı seslerini duyurmak, mağduriyetlerin durması için eylem yaparlarken bir öğrenci maalesef kanlı ellerin kurbanı oldu. O öğrencinin arkadaşları, dostları, canciğerleri artık yürüyüşlerinde Gazi Osman Paşa'nın Plevne marşını söylüyorlardı: “Olur mu böyle, olur mu? Kardeş kardeşi vurur mu? Kahrolası diktatörler bu dünya size kalır mı?” Ne güzel de haykırmışlar, ne güzel de serzenişte bulunmuşlar değil mi? Haklı bir ses ancak bu kadar şahane duyurulabilir kamuoyuna. Ve çok ama çok doğru söylediler, çünkü dünya o diktatörlere kalmadı.

Hürriyet isteriz nidaları gökyüzünde birleşti ve çığ gibi büyüyüp darbecilerin boğazına yapıştı, onlara huzurlu bir uyku uyutmadı o sesler, acı dolu masum haykırımlarla boğulup göçtüler dünyadan, Sultan Süleyman'a

kalmadı onlara mı kalacaktı koca dünya... Darbeci zihniyet aylar süren davalar sonunda kurbanlarını seçmişti. Halkın büyük desteğini alarak iktidara çıkan, başarılı icraatlarla milletin sevgisini kazanan, vatanını seven, yurttaşlarıyla ele ele vererek dağları aşan üç çınar ağacı vicdansızca, insafsız davranışlarla itilerek, kakılarak darağacına gönderildiler. Bu üç babayiğit, üç adam gibi adam, üç delikanlı, o dönemin başbakanı, Maliye Bakanı ve Dışişleri Bakanıydı(Menderes, Zorlu, Polatkan). Halkın gücüyle arşa çıkan bu isimler darbecilerin iskemleye vurdukları tekmeyle, milletimizi hiç sayarak yere yığdılar. Milletin gücünü bir tekmeyle yaktıkları gaffetine düştüler ama halkımız o günleri 51 yıla rağmen hiç ama hiç unutmadı, unutamadı. Darbeciler, diktatörler o ilk ve benzeri olmayan kara lekelereinde üç siyasal cinayete yol açtılar. Ama milletimiz bu cinayetlere hiçbir zaman prim vermedi, vermiyor ve vermeyecek.

İhtilal zihniyeti o dönemde şöyleydi: “Memleketi, buhran ve felakete sürüklemek isteyen politikacıların elinden kurtarmak” Peki, bu politikacı dedikleri insanlar halktan yüzde 58 oy almadılar mı? Evet, aldılar ama kimin umurunda ki bu oy oranı, onların ellerinde kanlı silah varken istersen yüzde 100 oy al, darbeciler istediği zulmü yaparlar, çünkü beyinlerinde iyilik namına, acıma namına, insanlık namına, adalet namına hiç bir işaret yok. Yönetimi ellerine geçirme, ülkeyi yönetme adına, makam, mevki, koltuk, daha çok güç elde etme adına ellerinden geleni insafsızca milletimize uyguladılar. Sırf kendi egolarını tatmin etmek için milletin gücünü yok saydılar. Asıl memleketi felakete sürükleyen kendileriydi ama bunun farkında bile değillerdi. Beyinlerinde “Şartlar tamam olduğunda milletler için ihtilal meşru hakkımızdır.” cümlesi varken, darbecileri o dönemlerde kim durdurabilirdi ki, hangi güç “Yap-

mayın!” diyebilirdi ki? Hiç kimse! Ne bir kurum, ne bir mahkeme ne de başka bir ülke “Durun halkın gücünü hiçe sayamazsınız, darbe yapamazsınız!” diyemiyordu, diyemezdi de zaten, onlar da kim oluyordu ki... Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk darbesi maalesef silahların gölgesinde, gayrı meşru bir şekilde gerçekleştirildi.

İkinci darbe ise 12 Mart 1971 tarihinde yine aynı zihniyetin emirleriyle vuku buldu. 1969 yılında ki genel seçimlerde yüzde 46 oy alan Adalet Partisi'ni, dört kuvvet komutanı kuvvetlerini kullanarak(!) istifa ettirdiler. İlk emir komuta zincirinde ki bu ihtilal de, iki işçi, iki polis, bir esnaf ve iki genç vatandaşımız can verdi. Tarihlere 12 Mart Muhtırası olarak geçen bu darbe aslında üç gün önce, yani 9 Mart'ta tasarlanmıştı ama “9 Mart darbe Teşebbüsü” olarak tarihe geçti. Bu teşebbüs fazla değil sadece üç gün sürebildi. Üç gün sonra gerçekleşini yaptılar zaten. Başarısızlıklarına üç gün tahammül edebildiler yani! Gerine gerine “Biz nasıl darbe yapma konusunda başarısız oluruz.” dediler. Kardeş kavgasını durdurmak için darbe yapmışlar güya. Daha da artmadı mı bu kavgalar? Arttı tabii ki, sağcısı solcusunu, solcusu sağcısını katletti. Peki, nerde asayiş, söylendiği üzere nerde darbenin verdiği güven! Hepsi fasa fiso, yalan, uydurma. Neymiş efendim sivillerin yerine yönetime darbeciler geçerse sosyal huzursuzluklar kalmazmış, anarşi son bulmuş! Evet, 12 Mart'tan sonra, yani yönetime diktatörler geldikten sonra bu saydıklarının hiçbirini olmadı hatta olaylar daha da arttı, daha da azgınlıklaştı, daha da huzursuzluklar oldu, anarşi had safhaya ulaştı. Siz milletin verdiği oy çoğunluğunu yok sayarsanız, bu millet sizi o yönetim koltuğunda tutar mı sandınız!.. 71 darbesinde sıkıyönetim ilan edildi, insanlarımızın sokağa çıkmaları yasaklandı. Aranmaları bulmak için İstanbul'daki evlere, özel hayat hiçe sayılarak tek tek girildi, evler darmadağın edildi. Bu bedbaht dönemde binlerce vatandaşımız devleti yıkmaya

teşebbüsten yargılandı, hapis cezasına çarptırıldılar. Ama boşuna yargılandılar, boşuna hapis yattılar, çünkü Türk Milleti hiçbir zaman devletini yıkmayı bırak, teşebbüs bile etmeye kalkmaz.

Biz başka milletlere benzemeyiz, çünkü biz Türk'üz. Bu lekeli dönemde partiler kapatılmadı, silahlı eller meclise dokunmadı, kendi darbeci zihniyetlerinde olan bağımsız bir milletvekili bulup başbakan yapıp hükümet kurdurttular, böylece yönetime haksız bir şekilde el koymuş oldular. 1971 ihtilalı darbecilerin haksızlıklarıyla, işkenceleri ile birlikte 80'li yılların başlarına kadar sürdü. Sonra malum 12 Eylül 1980 kanlı darbesi ve bundan yıllar sonra tarih sayfalarına postmodern darbe olarak da adından bahsettiren 28 Şubat 1997 tarihli askeri müdahale geldi. 28 Şubat'ta toplanan Milli Güvenlik Kurulu (MGK) tam 8 saat sürdü ve dönemin birinci partisi olarak (RP) iktidara gelen başbakanına zorla imza attırarak (8 saat sürmesinden de belli olsa gerek) istifa ettirdiler. Darbeci zihniyet istemedikleri siyasetçileri ve partileri, yargıya müdahale ederek ihraç ettiler ya da kapattırdılar. Yerlerine istediklerini yapacakları kişileri getirerek, bir kez daha neler yapabileceklerini gösterdiler, bir kez daha haksızca yönetime el koydular. Sanal bir irtica korkusu hissi kamuoyuna yansıtılarak (medyaya zorlama yaparak) vatandaşlarımızı yanlarına çekmek istediler, "Biz haklıyız bak darbe yapmazsak irtica gelir he" deyip haklı olduklarını empoze ettirmeye çalıştılar insanlarımıza. Haksız bir başarı (kendilerine göre haklılar tabii!) Bu postmodern dönemde irtica ile ilgili olduğunu düşündükleri her yurttaşımızı işinden attılar, işsiz, açsız bıraktılar her zaman yaptıkları gibi. Mağduriyetlerin kralı eşittir darbeci zihniyet diyoruz tüm sesimizle. Lekeli beyinler bu dönemde, dini değerlerine bağlı olarak başına kapatan vatandaşlarımız ile yine başını kapatmayan vatandaş-

larımız (çok normal) arasında çok büyük eşitsizlikler, adaletsizlikler yaptılar ve bunu da bütün dünya biliyor. Kimin lehine olursa olsun bu eşitsizlik, bu adaletsizlik hiçbir anayasada olmaz, insan haklarına da aykırı zaten ama kirlenmiş eller ve beyinler bunu rahatlıkla yaptılar. Bırakın başına ne taktığını, insanlarımızın kıyafetlerinden dolayı yargısız infazlar yapıldı. Senden olmaz, sen bu kuruma göre değilsin denerek vatandaşlarımızın gururları incitildi. İnsanımız darbecilerden nefret etti, belki de isyan ettiler her şeye, tabi ki başta haksızlığa. İstemedikleri vekilleri istifaya sürüklediler, kapalı kapılar ardında kendi hükümetlerini kurdular, güzel ülkemizi yönettiklerini sandılar, ama olmadı, yapamadılar, silahla, kaba kuvvetle bu işin olamayacağını maalesef anlayamadılar...

Dar görüşlü bakışlar 28 Şubat sürecinin tam 1000 yıl süreceğini söyledi, yani irticai faaliyetlerin devam edeceği, toplumsal sorunların tam tamına 1000 yıl daha devam edeceğini iddia ettiler ama her şeyde olduğu gibi bu tezlerinde de yanıldılar. Çünkü karşılarında Türk Milleti vardı: akıllı, kurnaz... Fazla değil sadece beş yıl sonra yine istemedikleri, hayır bunlar siyaset yapmamalı, bunlar ülkeyi yönetmemeli dedikleri bir parti halkın oylarıyla tek başına iktidara geldi. Yaklaşık beş yıl gibi kısa bir sürede, atlatılamaz denilen bu süreç yüce milletimizin toplumsal ve siyasi olarak gelişip başarı gösterdiği, olaylara geniş ufuklar çerçevesinde bakabildiği ve büyük çaplı değişimler geçirebilme konusunda muvaffak olduğu için, kısa sürede büyük yol alarak bu süreç atlatıldı, başarıya hakkıyla ulaşıldı ve halkımız kendi ferahına, huzuruna geri döndü.

Bu süreçten alınımın akıyla çıkan Türk Milleti, darbecilere cevabını her zaman olduğu gibi sandıkta yüzlerine tokat gibi çarparak verdi. Postmodern darbe döneminde kitapçıklar dağıtılarak darbe güzel bir şeymiş

gibi gösterildi. Darbe zihniyetinin doğruluğu insanları-mıza empoze edilmeye çalışıldı. Amaç durumdan vazife çıkarmaktı. “Durum irtica, vazife darbe” formülü ile yine acı çektirip, yine zorla, kaba kuvvetle, insanları-mızı mağdur ederek geldiler, yapacaklarını yapıp gittiler. Tabii kendilerine göre en doğru olanı onlar yapmıştı ama Türk halkı buna hiçbir zaman inanmadı, inanmıyor ve inanın asla inanmayacak çünkü Türk Milleti zekidir, uyanıktır. Türkiye Cumhuriyeti’nin 2011 yılı itibariyle en son darbesi 28 Şubat 1997 darbesidir. Türk tarihine de diğer bir acı dolu söylemiyle “postmodern darbe” olarak kaydedilmiştir.

Milletimizin yaşadığı darbeler, ihtilaller, muhtıralar, kederler, acılar, işkenceler, mağduriyetler sırasıyla maalesef bunlar: 27 Mayıs 1960-12 Mart 1971-12 Eylül 1980-28 Şubat 1997. Yine üzülen haykırıyoruz ki neredeyse her on yılda bir darbe, her on yılda bir işkence, gözyaşı, insan haksızlıkları, feryatlar, haklı haykırışlar yaşadı bizim yüce milletimiz... 1960 ve 1997 darbelerinde darbe zihniyetinin kullandığı formül “durum irtica, vazife darbe” olmuştur. 1971 ve 1980 de ise bu formül “durum terör, vazife darbe” olarak değişmiştir. Zaten böyle durumlar olmasına da gerek yoktu çünkü onlar istediklerinde her durumu ortaya çıkartabilirlerdi ve öylede oldu. Bu millet sabahın ilk saatlerinde radyo veya televizyonlarından, üniformalı bir şahsiyetin özetle “Yönetime el koyduk.” konuşmasına çok tanık oldu. Pür dikkatle bunları dinledi, izledi, morali bozuldu, yine mi? diye sordu kendi kendine, belki de ailesine sordu üzüntü dolu bakışlarla. Bu radyo ve televizyon konuşmalarındaki ses, “Vahim ortamın, ümitsizliğin, üzüntünün çarelerini mecliste bulacağız.” diyordu ve meclise, yönetime haksızca el koyuyordu. Ne kadar tuhaf! Hem sorunu mecliste çözeceğiz diyorlar hem de meclisi illegal yöntemlerle ele geçiriyorlar! İşte size çelişkilerle dolu, anlamsız bir zihniyet! Bir de

“Biz Türkiye Cumhuriyeti’ni korumak, kollamak için yönetime el koyuyoruz.” dediler. Peki, şimdi sorum size darbeci zihniyet: “Bu koruma kollama işini yönetime el koymadan da yapamaz mıydınız? Düşündünüz mü hiç sizin görevinizin zaten bu koruma kollama işi olduğunu? Kendinize dediniz mi hiç: “Yönetime geçmeden de Cumhuriyet’imizi gayet iyi koruyabiliriz arkadaşlar.” diye. Hiç sanmıyoruz, hem de hiç! Zaten sormamışlar ki, kendileriyle konuşmamışlar ki darbeler olmuş güzel ülkemizde...

Bunlar gayet kolay konuşmalar ve gayet kolay sorular olsa gerek değil mi? Ama bu soru ve konuşmalar onların işine gelmezdi, çünkü onlar koltuk sevdası peşindeydiler. Hem Genelkurmay Başkanı koltuğunda hem de Devlet Başkanlığı koltuğunda oturup emirler vermek, her istediğini yaptırmak, egolarını tatmin ettirmek ne güzel bir his olsa gerek, kim istemez ki devletin en üstünde oturmak! Halkın nerde oturduğu, üşüyüp üşümediği, ne yiyip ne içtiği hiçte umurlarında değildi, onlar için önemli olan rahat koltuklarda kendilerinin oturabilmeleriydi.

Maalesef yaşadığımız bu darbeler, bizim imrenilen ülkemizi gerilere götürdü, gelişmemizi engelledi, ilerlememizi durdurdu. Bu kara lekeli darbeleri tarihimizde yaşamasaydık (İnşallah bir daha yaşamayız.), acı dolu bildirileri dinlemeseydik ve bu darbe zihniyetine maruz kalmasaydık belki de şimdi dünya lideri bir ülke olurduk. Neden olmasın! Hayali bile çok güzel değil mi? Hangi ülkenin insanları ülkelerinde darbe olsun ister ki! Hiçbir halk kendisinin seçmediği bir yöneticiyi kendisine lider olarak benimsemez, benimsememeli yoksa o halk sonuçlarına katlanır. Acı çekerler, işkence görürler. Bu yüzden biz sesimizin çıktığı son noktaya kadar haykırıyoruz:

DARBELERE VE MAĞDURİYETLERİNE HAYIR!

ÜÇ DÖRT DARBE ARASINDA BİR ÖĞRETMEN

Veli KARANFİL / Zonguldak

İki yıllık öğretmenim daha.

Askerler yönetime el koymuşlar, Meclisin kapısına kilit vurmuşlar, cumhurbaşkanı, başbakan, bakanlar ve milletvekillerinin çoğunu tutuklayıp Yassıda'ya götürmüşler. İhtilal ve idam fetvasını veren hukuk profesörleri, yüksek bürokrat, devlet memuru ve darbesever öğretmenlerin çoğu, suskun ve mazlum millete karşı yapılmış, hak ve özgürlüklerin gaspına yol açmış ihtilali alkışlıyor, gönüllü propagandasını yapıyorlar.

Mağdurdu halk. Mazlumdu asılarak öldürülen başbakan ve bakanları... Demokrasiyi, parlamentoyu, insafı, vicdanı, insanlığı, hoşgörüyü, hak, adalet ve özgürlükleri silip süpürdüler hayattan... Bir şey getirdiler fakat eğitim dünyasına bir şey... Yandaşları ve şakşakçıları öğretmenlerin dört aylık tatilini iki aya düşürdüler, ilkokul öğretmenlerinin yedek subaylık haklarını ellerinden alıp er olarak askerlik, yaz tatillerinde görev yerinde seminer çalışması yapma zorunluluğu getirdiler. Bin dokuz yüz altmış üç yılı haziran ayında Of'un

Taşhan Pazarında zorunlu seminer çalışmaları vardı. Bölümlü'de çalışan gencecik ve idealist bir öğretmenim o vakit. Bizi denetlemeye gelen Müfettiş Necati Bey, kitap okuyan, özet çıkaran, not tutan tek bir öğretmeni, sadece beni bulurdu iş başında. Diğerlerinin daha önemli, öncelikli bir işi ve iş bölümü olurdu; Taşhan Pazarı kahvelerinde kâğıt oynamak... Bu sorumsuzluğa pek ses çıkarmaz, arı kovanına elini sokmazdı Necati Bey pek... Herkes hayatından memnundu nasıl olsa...

Gel zaman git zaman, ben de müfettiş olmuştum, bilmem ki hangi derde derman?

Eski tas eski hamam, aynı tellaklarla çalışmaya devam, değişen bir şey yoktu bizim cenahta... Dört aylık tatil alışkanlığını bırakmak istemeyen yaşlı öğretmenler ve aynı kafadaki gençler, yaz seminerlerinin gereksiz angarya ve faydasız olduğunu söylemeye, görevlerini yapmamak için direnmeye devam ediyorlardı. Bu işe bir çözüm yolu bulmalıydık. İlköğretim müfettişleri olarak toplandık, tartıştık meseleyi. Herkes bir şey söyledi. Bütün teklifleri dinledim sabırla. Sadra şifa ve yaraya merhem olacak bir şey yoktu ortada. Bir öneri de ben sundum:

- Değerli arkadaşlar! İnsan ne kadar bilgili olursa olsun, zaman içinde eskir, yıpranır ve unutulur bilgiler, kendi kendini yetiştirmezse, gündemi ve alanındaki gelişmeleri izlemezse kişi, okuyup yazmazsa, mevcutla yetinirse, sürekli gerilemeye ve kendini tekrara mahkûmdur. Böyle bir adam eğitim öğretim adına ne verebilir ki öğrencilerine? Bu seminerler daha planlı, programlı, bilgi odaklı, sonuçlarını ölçme ve değerlendirmeye dayalı, ödül ve cezaya endeksli hale getirilirse verimli olabilir, faydasını görür herkes... Onun için derim ki ben; seminer öncesi ve sonrasında öğretmenlerin bilgi, beceri ve kazanımlarını ya da kayıplarını ölçen

birer sınav yapalım, herkes ne durumda olduğunun farkına varsın!

Oybirliğiyle kabul edildi bu öneri. Valilik ve Milli Eğitim Müdürü onayıyla uygulanmasına karar verildi. İşi uygulamak da bana düştü en genç müfettiş sıfatıyla. Güneşli ve sıcak bir haziran günüydü. Okullar tatil olmuş. Seminer dönemi. İlkokul öğretmenleri Çarşıbaşı ilkokulunda toplanmış durumda. Seminer öncesi bilgi seviye tespit testini uygulamak üzere vardım. Yedek subaylık sınavını geçememiş, askerliğini er olarak yapmış birisi okul müdürü.

Bilgi fukarası yaşlı öğretmenlerle onların peşinden giden genç öğretmenler sınavı protesto ettiler... Aralarında kimler yoktu ki. Sınavı protesto edenleri soruşturma işini bana verdiler... Benim bizzat içinde olduğum bir meseleyi soruşturmam uygun, ahlaki ve adil olamazdı. Uygulayıcı olarak taraf konumundaydım. Bu görevi başkasının yapmasının daha iyi olacağını söyledim yetkililere. Bu sefer benim hakkımda soruşturma açtılar. Benim başıma patlamıştı kabak... Kimin benimle ne alıp veremediği vardı acaba? Hangi karın ağrısı doğurmuştu bu sonucu? Bir takım izmler, ideolojiler ve çıkar kaygıları mı yönlendiriyordu insanları? Bir takım dolapların döndüğünü, kumpasların kurulduğunu, çirkin tezgâhların açıldığını hissediyordum sadece. Düzenbazların, dalaverecilerin hile ve tuzaklarını boşa çıkarmak, oyunlarını boşa çıkarmak boynumun borcuydu. Hemen pes etmeyecek, boyun eğmeyecektim, ama nasıl?

Eee, ne demişler, akıl akıldan üstündür! Danışan dağlar aşar, danışmayan düz yolda şaşar! Akıllı dostlar en değerli hazinesidir kişinin. Baş sıkıştığında, dara düştüğünde, önemli bir yol ayrımında fikrini sorabileceği, tavsiyesine çekinmeden uyabileceği bir dostu olmayan kişi Karun hazinelerine sahip olsa da yok-

suldur. Ahmak olanı ne kadar tehlikeli ve zararlıysa, akıllısı öylesine önemli, öncelikli ve faydalıdır dostun. İyi ki böyle akıllı, samimi, dürüst, güvenilir bir can dostum ve arkadaşım var. Kimdir o? Gerçek dost, arkadaş, derdime derman, kangrenleşen yarama ilaç, antibiyotik insan İbrahim Vecdi Aksakal... Köylüm, komşum, çocukluk, okul ve askerlik arkadaşım.

Bin dokuz yüz altmış bir yılı eylül ayı. İhtisas taburunda yedek subay adayı asker öğretmeniz Samsun'da. Gördüğümüz eğitim hakkında sınava girdik. Başarılı olanlar yedek subay olacak, diğerleriye er olarak devam edecek. Sonuç tam bir hüsrana, taburun en zeki yirmi dokuz öğretmeni başarısız. Ağlayan, sızlayan, bağırıp çağıran diz boyu. İsyancıları oynuyor herkes, çaresizlik bağlamış yollarını... Nereye ve kime gidecekler? Trajikomik hadisenin şaşkınlığıyla ne yapacağını bilmiyor kimse. İyi ki aralarında İbrahim vardı. Ne büyük bir şanstı bu. Haksızlığa pabuç bırakmaz, zulme asla boyun eğmez yiğit bir delikanlıdır İbrahim. Kahramanlığını burada da gösterdi. Gölgesinden korkulan adama, Tabur Komutanı Cevat Ilgın'ın huzuruna gitti cesaretle. Dedi ki kendinden emin bir tavırla:

-Bu işte bir yanlışlık ve haksızlık var komutanım. Bizi başarısız sayan kişiyle her konuda bilgi yarışına girmeye hazırız. Yarışta geri kalırsak erliğe razıyız. Kasıtlı olarak hakkımız gasp edildi, ispat etmeye hazırım bunu!

Ehli insaf ve adalet biriydi ki Amasya'daki Tugay'a bildirir durumu tabur komutanına. İptal edilir sınav, Tugaydan gelen bir ekip tarafından yeniden yapılır, başarısız sayılanların tamamı yedek subaylık hakkını kazanır.

Herkes yeni birliğine gittiğinde İbrahim'i bekledim ben. Birlikte Trabzon'a döndük. Bu arada, on altı on

yedi eylül günlerinde, siyaset tarihinin en büyük zulmü, cürmü ve cinayeti işlendi, bu güzel ülkenin başbakanı iki bakanıyla birlikte haksız yere asılarak öldürüldü. Şehrin dışındaki Kadakal otelinde bu müessif olayı, Adnan Menderes'i konuştuk, dertleştik, ağlaştık ve içimize akıttık gözyaşlarımızı. Üç güzel adamın idamını, sokakları doldurarak bayram sevinciyle kutlayan guruhu, insanlık fukaralarını ve çirkefiklerini görmedik... İlk değildi bu yaptıkları zulüm, son da olmayacaktı ne yazık ki... On iki mart mağdurları ve mazlumları da var bu ülkenin, önce kullanılan, sonra idam sehpalasında can veren gencecik insanları...

Adalet herkese lazımdır. En çok da yöneticilere. Nasıl bir dünyada kaldık Allah'ım? Mülkün temeli olan adalet ayaklar altında her yerde. Adaletsizlik adalet, haksızlık hak, zulüm ve sömürü olağan kabul edilmiş dünyada. Halkın hakkını gözetmek, hak, adalet, eşitlik ve özgürlüğü korumak makamında olanlar çiğniyor bu hayat ilkelerini. Adalet dağıtması gerekenler adaletsizliğe yol açarsa kime güvenecek bu insanlar.

İnsanın en rahat ettiği yer anne rahmi olsa gerektir herhalde. Dört bir yanı sularla kuşatılmış mutluluk ve huzur adacığında annesinin bağrında, şefkat ve merhamet elleriyle beslenen büyütülen, hiçbir derdi tasası ve sıkıntısı olmayan yavrucuktan daha mutlu kim olabilir ki hayatta... Her yanı denize nazır, akıl almaz nimetlerle donatılmış, en yüksek seviyede güvenliği sağlanmış bir evde yaşamak ne kadar güzeldir kim bilir... Sonra dünya da geniş bir evdir insana, daha gelmeden kendisi için dayanmış döşenmiş, yaşayabileceği tatlı bir ortama dönüştürülmüş güzellikler diyarı. Peşinden kabir evine gidiyor kişi, dünyada yapıp ettiği şeylerle cennetten bir köşeye veya ateş çukuruna dönüştürüyor orayı...

Dünyada mekân, ahirette iman, denilmiş... Şu kısacık ömründe, misafir olarak kaldığı bu yerde, başını

sokacağı, huzur ve mutluluk içinde eşi, çocukları, aile-
siyle yaşayacağı bir göz evi olsun istiyor insan. Saray
olsa da başkasının evinde ne kadar rahat edilebilir.
Hele kiracıysan, çabucak gelir aybaşı, ver ver bitmez
bir türlü, her an kapıya konulma tehlikesi içinde bir
sığıntı gibi barınmak kolay değildir hiçbir zaman... Bir
an önce kiradan kurtulmak, kendi evimize sahip olmak
istiyorduk. Üyelerinin çoğu öğretmenlerden meydana
gelen bir yapı kooperatifi kurduk. Başına da hocamız
Ömer Çebi'yi getirdik. Önce kırk dönümlük bir arsa
aldık. On sene boyunca her ay yüz lira aidat ödedik.
Sonunda tapularımızı aldık. Herkese yüz otuz metre-
karelik bir yer düştü.

“Tarih tekerrürden ibarettir diyorlar/ İbret alınsay-
dı hiç tekerrür mü ederdi?”

Sen çok yaşa koca şair!

İbret ve tedbir almasını bilmedik ki yine tekerrür
etti tarih. Şu kadarcık zaman diliminde, on senede bir
üç tane ihtilal gördü bu Mehmet ve gariban millet... Ül-
keyi alt üst ve bütün değerleri tepe taklak eden, ülkeyi
yöneten meşru siyasetçileri asarak katleden yirmi yedi
mayıs bin dokuz yüz altmış darbesinde yeni öğretmen-
dim daha... Önce sokağa saldığı, sonra toplayıp gence-
cik fidanları idam ettikleri on iki mart bin dokuz yüz
yetmiş iki darbesinin üzerinde ne kadar vakit geçmişti
ki yine kan gölüne çevrildi sokaklar... Bir sağdan bir
soldan aynı silahla öldürüldü köşe başlarında darbe
ortamı olgunlaşsın diye gençler... Maraş'ta, Çorum'da
yok yere birbirine düşürülüp katledildi aynı elle can-
lar, bir elmanın iki yarısı sonsuza kadar düşman olsun
ve öyle kalsın diye birbirine... On iki eylül bin dokuz
yüz seksen sabahı bıçakla kesilmiş gibi bitiverdi anarşi
dedikleri nevezuhur illet bir anda, süt liman oldu her
taraf, bir sizden, bir bizden anlayışıyla sabaha karşı
asıldı yaşları büyütülen delikanlılar...

Bu hamur çok su götürür sevgili dostlar... En iyisi biz yapı kooperatifine ve bizim arsalara dönelim hemen, fazla derinlere dalmadan çikalım bu uçsuz bucaksız karanlık okyanus diplerinden... Baskı, zorbalık, despotluk ve hukuksuzluk demektir darbe... Bir duyduk ki, on yıllık birikimin ürünü olan bizim arsalar üniversite tarafından istimlak edilecek, zorla alınacak elimizden... Bizim ödediğimiz paranın üçte birine, pırasa fiyatına gasp edilecekti ev yerlerimiz...

Zamanında bu arsa alınırken, Karedeniz Teknik Üniversitesi'nin rektörüyle görüşmüş ve söz almıştı Ömer Bey Hocamız:

-Üniversitenin gelişim alanı ve haritası nedir Rektör Bey? Bizim alacağımız arsanın istimlâk edilme riski var mıdır? Ona göre davranalım!

En yetkili ağız olan Rektör güvence üstüne güvence verir yarının neler getireceğini hesaplamadan:

-Ben buradayken kimse alamaz arsalarınızı!

Söz senetti o vakitler, yegâne teminattı, en güvenilir vesikaydı, söz ağızdan çıkardı bir kere, söz üstüne söz olmazdı asla. Sözünün eriydi insanlar. Yazılı belgenin ne önemi vardı ki? Rektörün bir köy ağası edası ve ağızıyla verdiği söz, köksüz teminat ve içi boş güvenceye dayanarak satın alındı arazi... Gel zaman git zaman, çok sular aktı köprülerin altından. İstimlâk kararı duyulur bir anda. Rektöre gider Ömer Hoca. O rektörün yerinde yeller esmektedir, bu kaçınıcı rektördür kim bilir? Muhatap bile kabul etmezler Hocayı. Arsaları koruyamayacağını anlar Ömer hoca. Utanç, kahır ve ümitsizlik içinde terk eder Trabzon'u, kaçıp gider daha önce gitmediği yaylalara... Haksızlık, adaletsizlik, zulüm ve sömürüye teslimiyetten başka bir şey değildi bu.

Kimlik ve kişiliğimi oluşturan iki önemli duygum vardır benim; biri: Kimden, nereden ve hangi güç odağından gelirse gelsin, haksızlık, adaletsizlik, eşitsizlik, zulüm ve sömürüye isyan ederim. İyi, kötü, az veya çok herkeste vardır bu duygu. Diğeri; bedeli ne olursa olsun, sadece karşı çıkmakla, isyan etmekle kalmam haksızlık, zulüm ve sömürüye, zalimin mazlumunu ezmesine engel olmak için harekete geçerim hemen, problemi çözmek için uğraşırım bütün gücümle, yırtınırım, çırpınırım, koşarım oradan oraya feryat figan, her şeyimle seferber olurum o konuda, çalmadık kapı bırakmam. Düşünmek, hayal kurmak, söz söylemek kolaydır bir konuda, mühim olan harekete geçmek, duygu ve düşüncelerini eyleme dönüştürmektir. Herkes yapamaz bunu, ağır bedeller ödemesi gerekebilir çünkü. Herkesin ümitsizlik çukurlarına gömüldüğü bir anda, bu işten bir çıkış yolunun olabileceğini, karanlığa bir ümit ışığı yakılabileceğini, yapılacak bir şeylerin olabileceğini düşünüp harekete geçtim. Hiçbir şey yapmadan, direnmeden, dayanmadan, çırpınmadan, yırtınmadan, hakkını aramadan zulüm ve sömürüye boyun eğmek, haksızlık, adaletsizlik ve gaspa razı olmak, kurbanlık bir koyun gibi boynunu bıçağın önüne uzatmak, kahreden bir ızdırabı sineye çekmek bana göre bir iş değildi... Yola çıktım hemen. Bir başına nereye peki? Donkişot gibi savaşacak mıyım yel değirmenleriyle? Yok, hayır, arsalarımızı yutmak isteyen canavarı bulacağım yuvasında. İçinde zulüm, sömürü, haksızlık ve adaletsizliğin olmadığı yeni bir dünyayı kurmaya, bambaşka bir âlem inşa etmeye, bütün insanları bu huzur ve mutluluk iklimine çağırmaya, cennet gibi bir hayatı yaşamaya çağırarak için koştum nefes nefese. Arsaların gaspını önlemeye kararlıyım, tam bir inanç ve azimle gerilmişim, hedefe kilitlenmişim, iyi bir şey yapabilirim, yapmalıyım mutlaka, düşüncesiyle yürüyorum Karadeniz Teknik Üniversitesine... Muhasebe Bütçe ve Planlama

Müdürü Musa Ersoy'un makamındayım. İyi karşıladı, kabul etti ve hoş davrandı bana o güzel adam. Heyecanımı gizleyemeyen isyankâr kelimelerle dedim ki ona:

- Sayın Musa Beyefendi! Pek çok öğretmen dar bütçesini zorladı, boğazından kesti, işten artmaz, dıştan artar diye düşündü, yetersiz maaşından taksitlerle size komşu arsa aldı. Burayı alabilmek için yıllarca yavan ekmek yedi, kuru soğanla idare etti, et yüzü görmedi, aynı elbiseyi giyip durdu parçalanana kadar... Öğretmenlerin on senede on beş bin liraya aldıkları arsaları üçte bir fiyatına istimplâk edeceksiniz siz. Gasptır bunun adı, başka bir şey değil. Hangi hukuka uyar bu? Apaçık haksızlıktır bu. Bu zulmü önlemeniz için yalvarıyorum size!

Cevap verdi Musa Bey:

- Doğru söze karşı ne denilebilir ki? İstimlâk işinin hukuksal prosedürünü avukatımız bilir ancak. Sizi ona göndereyim. İyi insandır. Yardımını esirgemez!

Kaybedecek vaktim yoktu. Ayrıldım oradan. Vardım üniversitenin avukatına. Selam verdim. Musa Bey'in gönderdiğini bildirdim. Musa Bey'in emaneti gibi güzel karşıladı beni, ilgi ve sevgi gösterdi. Benzer ifadelerle anlatmaya çalıştım meseleyi ona. Sözü şöyle bağladım sonunda:

- Bu arsaların cebren ve hile ile istimplâk edilmesi, öğretmenleri aileleriyle birlikte üzecek, ağlatacak, mağdur edecek. On yıllık birikimleri ellerinden alınacak yok pahasına. Haksızlık ve zulümdür bunun adı!

Beni insaf ve merhamet duygularıyla dinledi avukat. Mağduriyetimizi önleyecek bir çözüm yolu düşündü iyi niyetle. Karanlık dünyamı aydınlatan bir güneş gibi doğdu ufkuma çözüm üreten cevabı:

- Üniversitenin öğretmenlerin arsalarını rızaları olmadan alabilmesi için Umumun Menfaatine Uygunluk/Menafii Umumiyye Kararı'nı çıkartması gerekir. Bu kararı, Valinin ve görevlendirdiği yardımcısının başkanlığında, defterdarlık, bayındırlık, milli eğitim, ziraat, sağlık, nüfus ve veterinerlik müdürlerinden oluşan il idare kurulu verir. Bu kararın çıkması önlenirse, arsaların istimlâki önlenmiş olur. İşin hukuksal prosedürü budur Hocam!

Umut ufuklarında çözümü görünce kanatlanıp uçtum sevinçten. Neşenin tohumları ekildi çorak gönül toprağıma, filizlenmesi, çiçek açması ve meyveye durması için yürüdüm avukatın açtığı aydınlık yoldan. Ne yapacağımı biliyorum artık. İl idare Kurulu Üyelerini tek tek ziyaret ederek o kararı imzalamamalarını, haksızlık, zulüm ve sömürüye çanak tutmamalarını, öğretmenlerin beddualarını almamalarını, gözyaşlarını akıtmamalarını, haksızlık ve adaletsizliğe karşı çıkmalarını isteyeceğim. Vali adına İl İdare Kuruluna Başkanlık eden vali yardımcısını ziyaret ederek işe başladım, bütün açıklığıyla anlattım meseleyi kendisine. Dedi ki ümit vermeden, soğuk, kraldan fazla kralcı, katı kuralcı ve güçlüden yana bir tavırla:

- Sıkıyönetimin baskısı altında, Üniversitenin isteği doğrultusunda olur kararımız. Öğretmenlerinki kişisel bir durumdur!

Mücadeleme bir sıfır yenik başlıyorum. Kararlığımı yitirmiyorum hiç, ümitsizliğe düşmüyorum bir an bile. Yılmıyorum bıkmıyorum usanmıyorum geri adım atmıyorum asla. Bütün yolların kapandığı anlarda bile bir çıkış yolu bulunabileceğine inanıyorum. Çaresizlik çare değildir, çaresizsem çare benim, arayacağım bulana dek... Hiç sarsılmadan diğer üyeleri ziyaret edip iknaya çalışacağım. Bu gün geçti artık, olan akşamdır, sabah ola hayrola! Sabahleyin daireye gelir gelmez Defterdarı

ziyaret oldu ilk işim. Genç, yakışıklı, yüzünden huzur okunan, etrafına pozitif enerji yayan, güler yüzlü, sempatik ve iyi bir adam. Beklemeden konunun önemine dikkatini çekerek anlattım derdimi:

- Sayın Defterdar, ben Trabzon İlköğretim Müfettişi Mehmet Altunbaş. Size hayatımın en ciddi ve önemli problemini sunacağım. Şu kapının dışındaki hizmetliyi görevlendirin. On beş yirmi dakika kimse rahatsız etmesin sizi!

Önündeki evrakları imzaladı. Zile dokundu. Çıkgeldi hizmetli. Dosya içindeki evrakları verdi eline ve dedi ki:

- Bu dosyayı ver yerine, sonra gel kapının dibindeki yerine otur, yarım saat içeri hiçbir kimseyi alma, girmek için ısrar eden olursa de ki:

- İçerde müfettiş var!

Rahatladım, huzur ve mutluluk içinde cümlelerimi tasarladım belleğimde, konuya adapte oldum iyice, söze girdim:

- Yüz otuz sekiz öğretmen, kuru ekmekle acı soğana talim ettiler, et yemediler, yeni elbise giymediler, on senede yüz otuz metre karelik bir arsaya sahip oldular. Şimdi işgal eder gibi, değerinin çok altında bir paraya zorla istimplâk ediyor bu arsaları üniversite. Bu işi ancak sizin “olur” veren imzanızla yapabilecekler!

- Sevgili Hocam, şu zorla istimplâk işini bana güzelce açıkla ki anlayayım!

En ince detaylarına kadar nasıl olacağını anlattım bu işin, sesim titriyordu sanki, heyecandan kesik kesik konuşuyordum:

- Yetersiz maaşlarımız zar zor geçinirken ev sahibi olma hayali kurarız biz öğretmenler. Bir arsaya sahip

olursak ileride krediyle ev yapabiliriz diye bir kooperatif kurduk. Yeri geldi aç açık kaldık, taksit ödedik, çok şükür bir arsa sahibi olduk. Şimdi kimi güç odaklarını, sıkıyönetimi arkasına ve yanına alan üniversite, sanki düşman bir işgal ordusu gibi arsalarımızı zorla istimlâk ederek elimizden alacak! Sizden isteğim şudur Müdür Bey: İl idare kurulunun bu konuda vereceği Umumun Menfaatleri Kararına imza atmayarak çıkışını engelliyin, zulme meydan vermeyin!

Sorunun önemini, nasıl çözüleceğini, benim içinde bulunduğum ruh halini iyi anlamış ve etkilenmişti, dedi ki samimi bir şekilde:

- Ramazan ayındayız Müfettiş Bey, herhalde oruçlusun, kan şekerin düşmüş olabilir, seni iyi görmüyorum, hemen git evine, yat ve dinlen güzelce. Her gün yalnızca bir idare kurulu üyesini ziyaret et. Fazla zorlama gücünü. Beni ikna ettin, kazanırsın sen bu davayı. Üyeniz olan bir Hoca Hanım anlatmıştı bu işi, iyi anlayamamıştım. Şimdi siz anlatınca anladım ve inandım. Ben de yardım edeceğim size!

Umudum kuvvetlenmiş, heyecan ve beklentim artmış, bu işi başaracağıma daha çok inanmış olarak ayrıldım oradan... Hak ve adalet yolunda, korkunç bir haksızlık, zulüm ve sömürüyü önlemek için çıktığım büyük koşunun üçüncü gününde Sağlık Müdürü Dr. İsmet Bey'i ziyaret ettim. Yaşlı, babacan, halden anlayan gönül ehli iyi bir adamdı o. Konuşmacı olarak bulunduğum bir panelde tanışmıştık onunla. Dikkatli bir şekilde dinledi ve anladı beni. İkna etmem zor olmadı kendisini. Mücadeleme saygı duyduğunu hissettirdi ve dedi ki bana:

- Öğretmenlerin haklarını koruyacağıma söz veriyorum Mehmet Bey, böylesine hayırlı bir işe öncülük ettiğin için kutlarım seni!

Hak ve adaleti değil, statükoyu ve gücü temsil eden Vali yardımcısı karşısında iki bir öne geçmenin sevinçiyse erkenden Milli Eğitim Müdürüne koştum ertesi gün. O zaten bizdendi ve en az benim kadar vakıftı konuya. Kısa ve net konuştu:

- Meseleyi biliyorum Hocam, öğretmenlerin hakkını savunmak ve korumak asli görevim benim, rahat olun lütfen!

Kilitlendiğim hedefe adım adım yaklaşmanın mutluluğuyla Bayındırlık Müdürünü görevi başında buldum bir sonraki gün. Allah rast getiriyordu işimizi. Kooperatif başkan yardımcısının öğrencisiymiş meğer. Konuyu ilk defa benden duyuyordu. Hocası bir şey söylememişti ona. Meseleye o kadar kaptırmışım ki kendimi, onu ikna etmeye çalışırken kan şekerim düşmüş bir anda, kısa süren bir baygınlık geçirdim orada. Hayat arkadaşım haline gelen ve beraber yaşamaya alıştığım şeker hastalığı meğerse daha o zamanlar başlamış bende. Her günün kendine yeter derdi vardı ama bir kere bu işe adamıştım kendimi ben. Ziraat Müdürünü ziyarete vardığımda maratonun altıncı günündeydim artık. Meseleyi ve üniversitenin niyetini benden daha iyi biliyordu Müdür Bey. Kabul olmayacak duaya âmin demeye niyeti yoktu. Bizim tarafta olduğunu hissettiren ve beni rahatlatan cümleler çıktı ağzından:

- Sizin arsalarınızı Orman Fakültesi için uygulama alanı, fidan yetiştirme bahçesi olarak kullanmayı düşünüyorlar. Fakat o yerin tabanının kayalık olduğunu, oradaki fındıkların bu yüzden büyüyemediğini, bodur kaldığını görmüyorlar. Öyle bir yer ziraat bahçesi için uygulama alanı olamaz. Onay vermeyiz buna!

Keçiye yüzüp burnuna getirmiştım. Nüfus müdürünü bulup hayırlısıyla bugün bitirmeye kararlıydım bu işi. Öğle tatilinde valilik konağının merdivenlerini çı-

karken vali yardımcısına rastladım. İşaretle yanına çağırdı beni. Vardım hemen. Yapacak bir şeyi kalmayan birinin çaresizliği içinde dedi ki:

- Sen bu davayı kazandın Hoca. Benim dışımdaki il idare kurulu üyesi müdürler senden yana görüş bildirdiler bana. Öğleden sonra yanıma gel, ben de bir yardım edeyim size!

- Teşekkür ederim efendim!

Nüfus Müdürünü yerinde bulamadım öğleden sonra, vali yardımcısını ziyaret ettim makamında, güler yüzle karşıladı beni, düşüncesini söyledi:

- İl idare kurulunun kararı sağlam bir gerekçeye dayanmalıdır. O arsaların başka bir amaçla kullanılmayacağına tespiti için keşif isteyin bizden. Bayındırlık ve Ziraat müdürlüğüne keşif yaptıralım!

- Sayın Vali Yardımcımız, kooperatif başkanı yaylalara kaçmış umutsuzluk ve çaresizlikten, kim imzalayacak dilekçeyi?

Gülümseyerek devam etti sözüne vali yardımcısı:

- Kooperatif başkan yardımcısı imzalasın dilekçeyi. Keşfi yapacak olan Bayındırlık ve Ziraat müdürlerini ikna etmişsin zaten. Üniversiteyi kısıkvrak bağlayacak sağlam gerekçeli bir karar verelim yeter!

Keşif için dilekçeyi yazıp verdik İl İdare Kuruluna. Kısa sürede çıktı keşif kararı. Keşfe gelenlerin sessizliği kuşkulandırdı beni. Başımıza bir çorap örerler mi, diye korktum doğrusu. Dokuz yaşındaki kızım Ayşegül ile beraber, tabanındaki çıplak kayaları görünen arsada adım adım izledik onları. İl idare kurulunun verdiği gerekçeli karar harikaydı tek kelimeyle:

- İstimlâki istenen arsanın tabanı kayalık olduğu için Orman Fakültesinin uygulama bahçesi olarak kul-

lanıma uygun bulunmadığına, Umumun Menfaati Kararının reddine oybirliğiyle karar verilmiştir.

Üç hafta süren yorucu bir maraton, sabırlı kovalamaca ve diş diş mücadelenin sonunda zaferi kazanmış, öğretmen arkadaşların ve kendimin arsasını gasp edilmekten kurtarmanın huzuruyla rahat bir uyku uyumuştum o gece... Bir iş için Araklı'ya gitmiştim o günlerde. Dilden dile anlatılan arsaların kurtarılış hikâyesini duyan Hocam Ömer Çebi yanına çağırdı beni. Kısa boylu bir adamdı o, bense uzun. Dedi ki gözlerinin içi gülerek sevinçten:

- Eğil Mehmet eğil, eğil de bir öpeyim seni!

Eğildim, sanki ısırır gibi öptü yanaklarımdan. Şaşkınlığımı gösteren ifadelerle devam etti sözüne:

- Despot ve darbeci kafaların elinden arsaları nasıl kurtardın Mehmet?

Ne diyebilirdim ki ona. Nasip kısmet olunca, oluyor gayret edince, yolunda bulununca. Latifeyle karışık cevapladım Hocamın sorusunu:

- Allah kurtardı arsaları Hocam, vesile kıldı beni, bu uğurda koşturdu eşsek gibi!

Peki, nasıl oldu bu iş? Ölümünden başka her derdin bir çaresinin olduğuna inanırım ben... Asla ümitsizliğe düşmem, mücadeleyi bırakmam, sabırla kovalarım işi, tahammül ederim zorluk ve sıkıntılara... Güvenirim kendime, yılgınlık, bıkkınlık, ürkeklik nedir bilmem hiçbir zaman... Bir kere yola çıktı mı yürürüm kararlı bir şekilde, takılıp sömürüyü önlemede diğer insanların yanımda yer alacağına inanırım... Zulüm, sömürü, haksızlık ve adaletsizlikten nefret eder, bir başıma da kalsam bu yolda, zulme başkaldırırım bedeli ne olursa olsun. Zalimin zulmüne rıza göstermem, güçlünün egemenliğine boyun eğmem asla... Trabzon hava alanının

yanında yüz otuz sekiz binada beş yüz kadar dairede oturanlardan kaç kişi bilir o arsaların hangi mücadeleler sonucunda işgalden kimin kurtardığını... Ya başaramasaydım, nasıl üzülürdüm o zaman, bilseniz nasıl? Bundan dolayı kendimi kutlayacak, kendi elimi sıkacağım sevgiyle bir ömür...

Zulümde öncekileri aratmayan 28 Şubat süreci zalimlerine yer kalmadı heyhat...

ÜZGÜNÜM BABA

Şule Kayhan EROL / Sakarya

Kimler affedilir? Kurallara uymayanlar, suç işleyenler, hata yapanlar... Biz hangisini yapmıştık bilmiyorum. Tek bildiğim yüreğimdeki acı. Sevinemiyorum af çıktı diye.

İte kaka çıkarıldığım okuluma bugün yeniden geldim. Güvenlik görevlisini görünce ayaklarım titredi, duraksadım. Yine durdurup “Kusura bakmayın, kesin talimat var, sizi içeri alamayız.” diyecek diye ürktüm. Oysa umurunda bile değildim artık. Derin bir nefes aldım güvenlik kulübesinde uzaklaşınca. İşte yine kampüsteyim. İlk seninle girmiştik bu kapıdan baba. Ne kadar gururlu ve umutluydun beni kayıt için okula getirdiğinde. Şimdi de bizim gibi bir sürü baba-kız dolaşiyor aynı yollarda. Kayıt için gelmişler. Her babada aynı gurur... Gözlerinde başarmış olmanın mutluluğu tıpkı seninki gibi. İnanıyorum çocukları mezun olduklarında da aynı gurur olacak gözlerinde. Dört yıl sonra mezuniyetlerine geldikleri kızları ile bir kat daha artmış mutluluklarıyla dolacaklar bu yollara yeniden.

Üzgünüm baba. Ben o hissi sana tattıramadım. Mezuniyetim için bir kez daha seninle bu kapıdan giremedim. İşte bu yüzden on bir yıldır hiçbir mezuniyet törenine katılmadım.

Şimdi bana: “Sen yaptın sen çekiyorsun.” diyeceksin biliyorum. Evet, ben karar verdim okulu bırakmaya. Ama hiç kolay olmadı inan. Az mı tarttım, kestim, biçtim. Her ne dersen de işte. Annemi düşündüm; astım hastası annemi, soluğu kesiliverecekmiş gibi yaşadığı anları, beni büyütürken verdiği emeği ve emeğinin karşılığını alması gerektiğini...

Kendimi düşündüm sonra. Yıllarca verdiğim emeği, dört yıldır aşındırdığım yolları, aştığım Ilgaz’ın karlı dağlarını ve dönersem yaşayacağım o küçük, küçücük kasabayı. En çok da seni düşündüm baba. Parasızlıktan okuyamamış, ders verdiği arkadaşlarının Diyanet İşleri başkanı, müdür, müfettiş, müftü... olduğunu gören babamın nasıl ezildiğini, bizim okumamızı nasıl istediğini. Memur maaşıyla bizi hiçbir nimetten mahrum bırakmayışını... Tatil dönüşü otobüse tekrar binip “Biraz daha harçlık vereyim. Sen beni düşünme, ben idare ederim, sen okuyorsun oralarda mahrum kalma.” diye yalvarışını... Her defasında tekrar denedim. Bu kapının önüne geldim, hepsinde geri döndürüldüm.

Gençlik heyecanıyla meydanlarda cesur oluyor insan. Asıl olan meydanlardan, o kalabalığın içinden inip hayatın içinde yalnız kalmak. İşte mücadele tam o zaman başlıyor. Verdiğin kararların bedelini bir bir ödüyorsun.

Küçük kasabamızda fakülte dördüncü sınıftan bırakmış, evine dönmüş bir kız için kafa dengini bulup evlenmek tek çözümdü belki. Öyle de yaptım. Eşim öğretmen olacaktı. KPSS’den yeterli puanı almış evliliğimizin ilk ayında atamamız yapılacaktı. Maalesef

ilahiyat mezunları öğretmen olamayacak denince tüm hayallerimiz yıkıldı. İş olmayınca askerlik için eşimi ikna ettim. Ben beklerim dedim. 8 ay gelip geçer bari askerlik bitsin. Evliliğimin üçüncü ayında işsiz, hamile ve asker eşiydim. Kayınvalidemlerin yanında geçen sekiz ay. Senin verdiğin harçlıklarla aldığım ilaçlar, belediyenin asker eşlerine verdiği bursla aldığım beşik, doğum yapmak için hastane de kullanılmak üzere çıkarılmış yeşil kart. O güne kadar maddi hiçbir sıkıntım olmadığı için bunlar bana öylesine ağır gelmişti ki. Belki de bu sıkıntılardan kaynaklanan bir erken doğum. Oğlumun prematüre doğuşu, şu andaki duygusallığı da kararlarımın bedeli biliyorum.

Askerlik bitince de maddi sorunlarımız devam etti tabi. Kimseye belli etmesek de akşamları baş başa kaldığımızda eşimin aldığı haftalık 20 TL'nin hesabını yaptık. Prematüre doğmuş bebeğimizin üç günde biten maması, bezi ve diğer özel ihtiyaçlarımız. Şimdi biz bile nasıl idare ettiğimize şaşırıyoruz. Ara sıra çıkan ekstra işler olmasa çok daha zordu tabi. Bir buçuk yıl sonra çıkan İmam-Hatiplik mutluluktan ayaklarımızı yerden kesti. Dağın tepesi demeden uça uça gittik bir kış günü. Sözün tam anlamıyla dağın başıydı görevimizin çıktığı köy. Hani "Oradan öte yol yok." denir ya. O köyden öte köy yoktu artık. Tam yedi yıl. Dile kolay tam yedi yıl yaşadık virajlı yollarına, su akmayan musluklarına, kışın belimize kadar yağan karına rağmen. Hala gözümün önünde tipide dolaşan elektrik tellerini koca sırkılarla açan köylüler. Hani günlerce haberleşemedik ya hatırlar mısın baba? Çünkü telefon telleri kopardı. Yollar açılıp ekipler gelen kadar günler geçirdi. Elektriksiz, telefonsuz, yolsuz ve susuz kaldığımız günler. Yolları açan aracın sesiyle bayram gelirdi köye...

Ne kadar da mutlu görünürdüm değil mi? İki üniversiteli, üç beş yaşlı insan ve yirmili yaşlarda geçirdiğin

yedi yıl. Böyle yaşayan biz değildik sadece. Bizim gibi çok arkadaş vardı çevremizde. Kimi başörtülü olduğu için okulu bırakmış, kimi öğretmenliği eşim kadrolu öğretmen oldu biliyor musun? En çok istediği mesleğe kavuştu. Sözleşmeydi, kadroydu, zorunlu hizmetti derken uğruna bir buçuk yılda tam üç şehir gezilerek kazanılmış bir öğretmenlik...

Ve ben. İşte buradayım. On bir yıl önce arkadaşlarla güle oynaya çay içtiğimiz bankta. Arkada kararımın bedelini ödediğim yıllar, içimde büyük vicdan azabı. Bugün kayıt için geldim. İki tane çocuğumla tekrar okuyup bitirebilir miyim, bilmiyorum. Tek bildiğim şey ben bize bunu yapanları affetmiyorum. Çünkü bunu yapanlar sıkıntılarla geçen yıllarımızın hele de bu dünyadan göçmeden önce televizyonda çıkan af haberlerinin ardından döktüğüm gözyaşlarını hesabını veremezler.

Üzgünüm baba. Seninle bunları daha önce konuşmadığım için. Kararımın bedelini benimle beraber sana da yaşattığım için. Geç gelen ve göremediğin öğrenci affı için. Evladının parmağına batan dikenin ana babanın yüreğinin tam ortasına batması demek olduğunu bu kadar geç anladığım için.

Yorgun düşen kalbin için.

Ve kollarımda gözlerini bu dünyaya kapadığında “Hakkını helal et baba.” diyemediğim için.

Hakkını helal et baba! Çok üzgünüm.

KIŞ SESSİZLİĞİ

Alişen AVCI / Adana 1

Onlara.

Yağmurlara tırmanıp gidenlere...

Cam Kesikleri

Rüzgâra açılan kapımızdan girdiler. Sabaha doğruydu, karanlıktı her yer. Ellerinde simsiyah silahlarıyla geldiler. Yüzleri taze tıraşlıydı ve soğuktü.

Susuz kaldığımız zamanlardı. İçecek bir yudum su bulamıyorduk.

Ben o zamanlar çok hastaydım. Alnım yanıyordu.

Kasvet düşmüştü ağaçlara, mevsim ıslaktı. Oysa hâlâ kış oturmamıştı belleğime. Demirden homurtular yükseldi o sabah. Sonra soğuk rüzgârlar esmeye başladı durmadan. İşte kış o zaman başlamıştı. Paltomu giysem de fark etmezdi artık.

Zeytin yeşili giyinmişlerdi. Hızlı hızlı girdiler. Kapının kırılmasıyla duvardaki ayna düşüp paramparça

oldu. Yerler cam parçalarıyla doldu. Bizleri odalardan odalara ite kaka götürürlerken ayaklarımız kesildi cam kırıklarından. Vakit dardı sanki alelacele aradılar evin her yerini. Yere yatırıp postallarıyla sırtımıza bastılar. Annemin sermeye kıyamadığı halıyı çamurlarıyla çiğnediler.

Sonra beni alıp siyah cipe bindirdiler. Dönüp baktığımda annem bir maşrapa su döküyordu arkamdan. “Durun bir avuç suyunuz kalmıştı oysa!” diyecektim. Alnım yanıyordu ve cip çökek yolda ivedilikle ilerliyordu.

Kadıncağızın nasıl da yüreğine dokunmuştur böyle götürülüşüm. Anamın beyaz tülbendi gibi tertemiz, yağan karlar gibi bembeyaz güvercin sürüleri üşüştüydü aklıma. Küçük, narin ayaklarıyla kapatmışlardı yolları. Sonra durmadan coplandı güvercinler karanlık giyinen adamlar tarafından, darmadağın edildiler. Siyahlaştı her şey...

Kışın ortasında buldum kendimi. Kar yağmaya başladı boyuna. Üşüdüm. Buz gibi bir soğuk kalbimin içine kadar işledi.

Dayak attılar, güçlü ve acımasız, ıskalamadan vurdular. Askıya aldılar, elektrik verdiler. Oysa çok hastaydım, vücudum ateşler içindeydi, ayaklarımın altı kesilmişti, öleceğim sandım. Dinletemedim kimseye derdimi. Bitmek bilmeyen sorular, kişiler ve olaylar sordular. Çok aceleleri vardı nefes aldirmeden vurduklar bedenime...

Bedenim yıkık bir ağaç. Ah, bedenim ruhuma ağrı, bedenim paramparça sızı...

Sıcak Bölüntü

Açlık, susuzluk, hastalık ve dinmeyen uğultu... Yan koşullardan yankıyan çılgınlıklarla geçti uzun günler.

Onuncu günün sabahıydı, “soğuktan tir tir titrerken” bir komutanın odasına aldılar beni. Sıcak ve aydınlıktı her yer. Daha içeri girmeden kemiklerim ısındı sanki. Tadını unutmuşum ışığın ve sıcağın. Sendeledim...

Yüzbaşı, ben kapıda belirir belirmez koltuğundan fırlayıp yanıma seğırtti ve elimi sıktı:

- Buyurun hoş geldiniz, şöyle oturabilirsiniz beyefendi.”

Şaşkınlıkla gösterdiği koltuğa oturdum. Yüzbaşı gülümseyerek yüzüme bakıyordu. İri yarı, cüsseli biriydi, yüzündeki sıcak ifade ona tatlı bir intiba veriyordu.

- Zannedersem arkadaşlarımız size pek terbiyeli davranmamışlar, bunun için kusura bakmayın. Malûmatınız, sizin gibi saygın bir beyefendiyi diğer serserilerden ayırt edememiş olsalar gerek. Ancak bu muameleyi hak etmediğinizi biliyorum, siz tahsil almış münevver bir insansınız.

Böyle kibar bir davranışla karşılaşmadığım için şaşkınlıkla olan biteni izlemekle meşguldüm. Nasıl davranacağımı, ne diyeceğimi bilemedim. Komutan ifadelerini daha da yumuşatarak konuşmasını şöyle sürdürdü:

- Size o denli hürmetsiz davranmalarına müsaade edemeyiz. Biz, bazı bilgilerinizden istifade etmek için sizi buraya konuk ettik. Ümit ediyorum ki siz de bizi kırmazsınız, söz konusu bilgileri bizimle paylaşır ve hayırlı bir iş gerçekleştirmiş olursunuz.

Bunları söylerken yine güler yüzlü ve sıcaktı, cümlelerini özenle seçiyor, kendisini ifade ederken kırıcı olmamaya gayret ediyordu. Ancak ben hala şaşkınlığımı üzerimden atamıyor, konuşmanın nereye varacağını merakla bekliyordum.

Daha sonra komutan bana dokuz gündür sorulan soruların aynısını sormaya başladı. Bunu yaparken kibarlığından ödün vermiyor, yakın ilgisini eksik etmiyordu. Ancak, benim o anlamsız sorulara farklı cevaplar vermem beklenemezdi çünkü söz konusu olaylar ve kişilerle hiçbir ilgim yoktu. Yüzbaşının kibar yaklaşımına aynı şekilde cevap vermeye ve onu kırmamaya çalıştım. Sorduğu sorulara sorgu odasında kötü muamele altındayken verdiğim cevapların aynısını verdim. “Birer birer, canım canım” anlattım. Ancak karşımdaki ümidini kaybetmiyor ve beni bazı konulara ikna etmeye çalışıyordu. Ara sıra koltuğundan kalkıp karşıma oturuyor ve aynı soruları farklı cümleler kurarak tekrar soruyordu. Yanıma eğilip yardımcı olmak istediğini söylüyor istediği cevapları alamayınca yüzüne düşünceli bir hava veriyordu.

Bir müddet sonra komutanın güler yüzlü ve anlayışlı tavırları bende umut yaratmaya başladı. Doğru söylediğime onu ikna edersem bu lehime olacak ve dokuz gündür süren kâbustan kurtulabilecektim. Aramızda oluşan olumlu havayı dağıtmamak için dikkat ediyor ve elimden geldiğince saygılı davranışlar sergiliyordum. Zaman zaman onun istediği cevapları vermiyor oluşundan dolayı üzüntü duyuyordum ancak her seferinde doğru söylemem gerektiğini de unutmuyordum.

Bir ara candan yüzünü bir düşünce bulutu kapladı. Tam karşımda oturuyordu, dirseklerini dizlerine dayamış uzun bir öğüt gibi bana bakıyordu. Birden bire kapıya doğru dönüp:

- Asker!” diye seslendi. Kapıdaki asker telaşla içeri dalıp tekmil verdi.

- Çabuk bize iki sıcak çay getir!” dedi komutan. Sonra da demirkırı saçlarını elleriyle tarayıp derin bir nefes verdi.

Bir ara pencereden baktım. Dışarıda tanklar geçiyordu, kış hızlıca ilerliyordu...

Çaylar çok geçmeden geldi. Komutan uzanıp üstünden buharlar yükselen bardağı aldı ve gülümseyerek bana uzattı. Şaşırdım, komutan eliyle bana çay servis ediyordu. Çay oldukça demli görünüyordu ve ben oldukça açtım, bu halde içsem akşama kadar midemde ciddi sorunlar yaşayacaktım. Bunları çok hızlıca düşündüm, komutanın eli havada çok kalmamalıydı. Nezaketsizlik etmemek için elindeki bardağa uzandım, hafif gülümsemeyi de ihmal etmedim. Karşımdakinin burnaz yüzü birden ekşidi ve sertleşti. Bir anda yüzümde korkunç bir yanma hissettim. Komutan elindeki çayı olduğu gibi yüzüme döktü. Daha sonra ayağa fırlayıp arka arkaya tekmeler ve yumruklar savurmaya başladı. Bir yandan küfürler ediyor bir yandan da birikmiş hıncımı almak için var gücüyle bana vuruyordu. Bir de kendisiyle çay mı içecekmişim, ne kadar alçak ve şerefsiz olduğumu bilmiyor muymuşum, kendimi ne sanıyormuşum!

Yediğim tekme ve darbelerin etkisiyle bir tür yarı baygınlığa doğru yuvarlanıyordum ki karşımdaki soluklanmak için durdu, nefes nefese kalmıştı. Kapıda bekleyenlere dönüp bağırdı:

- Çabuk götürün bu serseriye ve her şeyi itiraf ettirene kadar göz açtırmayın!

Çekip aldılar yaralar içindeki bedenimi, sürükleyip götürdüler. Pahlı, demir kapı ağır bir gürültüyle kapandı.

Solmuş bir fotoğraf gibi astılar beni, duvara leke oldum. Sıva oldum, upuzun kaldım. Her şey akıl almaz derecede dehşet vericiydi.

Bir sabır anıtına dönüşmüştüm.

Suskunluğun Gölgesi

Bu nasıl direnmek, bu nasıl büyük karanlık böyle? Kayalar yarılmaz, gökyüzü alınmaz mı?

Anlayamayacak kadar şaşkındım insanın insana üzgü olabileceğini. Ansızın susmak istedim ve sustum. Bakışlarım çılgık, sözcüklerim pepe... Tam on iki gün, on iki gece sustum. Sorulan hiçbir soruya yanıt vermedim. Dayanılmaz sorgularda bağırmaktan ve öksürmekten başka tek kelime etmedim.

Durgun göller, derin koyaklar, ince vadiler ve ıssız geceler gibi sustum. Üstüme çöktü salyalı öfke, küfür işittim günler geceler boyunca. Tokat yedim ruhuma, örselendim, ezildim. İşte bundan dolayı kazıdım dilimdeki bütün kelimeleri. Sancıyan bir ses olmaksızın gürül gürül suskun kalmayı yeğledim. Sevdiklerimin adlarını sayıkladığım geceler de geçmişte kaldı.

Ben sustukça onlar köpürdü, ben sustukça onlar daha da sert vurdu. İnsanüstü bir sebatla dayandım. Gövdemi pas aldı, dilim zifir kesildi. Bitevi sorgularda hep sustuklarımı yine sustum onlara.

Boğazım kupkuru. Öksürdükçe öksürdüm. Ciğerlerimde bir hırıltı olsa, bir öksürük kopsa içimden annem bir bardak su olur gelirdi yanı başıma.

Konuşmamakta direttiğimi iyice anladıklarında nihayet karanlığa attılar beni. Bir kuyunun dibindeydim sanki. Yüzüm acıya dönük, önüm arkam kuytu kış. Eskimiş, soğuk demirler, zarplı beton ve durmadan koyunuma yağın karlar... Duvarlardan uğrun uğrun içeri giren rüzgârlar...

Hiç konuşmadım, hep sustum.

Neden sonra, tam yirmi bir günün ardından sabah sislerine çıkardılar beni. Kurşuni havada taze bir soluk aldı astımlı ciğerlerim.

- Dikkat et kendine, her zaman böyle serbest kalmayabilirsin” dediler. “Hep ensende olacağız” dediler. Rüzgâr çisentili esiyordu.

Uzaklaşmalıyım karanlığa açılan bu seslerden, alnım avuçlarımda ısınıyor. Gitmeliyim, zaman rengini kaybetmeden varmalıyım oraya. Benim adımlarım yok bu sokaklarda.

Gözlerim enkaz, dudaklarımın arasında kar soğuğu... Bir ömür kış giyineceğim, biliyorum. Bir ömür ısrar edecek içimde bu soğuk. Tenimdeki ölet, bu buzlu kış bahçeleri, örtük perdeler, dinmeyen uğultular...

Mezarından çıkan bir ölü gibiyim, topallayarak geçiyorum yolları. Sokakların canını sıkıyorum. Herkes bir ağrı taşıyor içinde, herkes uzun uzun bakıyor ufuklara. Herkes susmalardan geliyor.

Kimsenin yalnızlığı düşmedi kimsenin eşliğine. Herkes kendi karanlığında kimsesiz kaldı, sessiz kaldı. Böyle başladılar insanlar aralarında konuşmalara. Sahi suskunluklar giyinmek neden bu kadar yaralar ruhu?

Ya da yıllardır susmaları içinde biriktirenler nereden başlar konuşmaya?

Herkes susmaktan daha çok sessiz bakıyor. Hüzünlü ve sitemkâr! Bunlar baktıkları, bir de bakamadıkları var içlerinde. Susmanın dili cam kesikleri gibi yaralayıcı...

Çekilmiş perdeler, kapanmış ışıklarla karartmayın mevsimi. Lütfen kışı hatırlatmayın, kışlara yaslanmaktan geliyorum buralara. Kaç kez güneşe çıktımdı, hâlâ kurumadım...

Çok uzun sürdü bu kış, bahar dallarını incitti, güvercin sürülerini ürküttü...

Attığım her adımda ayaklarım geri geri gidiyor. Ebemkuşağı uzaklara, çok uzak yollar var biliyorum. Ama lütfen ellerinizi kar çatlaklarına kanatmayın.

Annem bir tas su veriyor bana. Evimizde ayna yok, yüzüme yabancıyım...

Yolumu kesendi kış, ansızın üstüme düşendi. Camlarım da rüzgâr, kapımda soğuklar biriktirendi. Bana sesimi kaybettirendi.

Susmanın gölgesi kararır yüzümde, bir dövme gibi yayılır durur her yerimde.

İçimde derinleşen karanlık kuyudan kurtulmalıyım.

Biliyorum; üstümde asılı duran kocaman çığın, bir gün altından kalkmalıyım...

28 ŞUBATTA NE OLDU?

Rıdvan CANDAR / Bilecik

SUNUŞ

1996 Eylülünde Muş'ta öğretmenliğe başladım. “28 Şubat” namıyla bilinen süreci, orada ailemle beraber yaşadım. Size anlatacaklarım ‘benim yaşadıklarımıdır’ desem yanlış olur. Çevremde yaşananlarla ilgili gözlemlerimdir desem doğru olur. Hatta mümkün olduğu kadar kendimin ve ailemin macerasını, çevremdeki gözlemlerimden ayırmaya azami gayret gösterdim.

Yazacaklarımın başında şu cümleyi kurmayı ne kadar isterdim: “Bu yazıda anlatılan olaylar, sözü geçen kişiler tamamıyla hayal mahsulü olup gerçek hayattaki kişi ve olaylarla hiçbir ilgisi yoktur.”

O dönemde çevremde yaşananları, sahneler şeklinde sıraladım. Bu çalışma, Yakın tarihe not düşmek ve yaşananlara şahitlik anlamında azda olsa bir iş görürse kendimi bahtiyar hissedeceğim.

1

- Bey, Bey! Dedi hanımı. “—Bu lanetli yerde akıbetimiz nice olacak? Akşam haberlerinde görüyorsun; domuz bağı(1), Filistin askısı(2), mezar evler(3), fail-i meçhuller(4)...”

- Hatun hatun! Burası da orası da aynı... Doğu da Batı da bir... Tüm irtica senaryoları (Aczmendiler, Ali Kalkancı, Fadime Şahin projeleri(5) ülkenin tamamı için ama geçer bu karanlık günler. Bize de gün doğar elbet.”

- Bey, Bey haydi kütüphanemizi ve depodaki kitaplarımızı bir gözden geçirelim. Bak her akşam baskınlar yapılıyor ve nice örgüt isimleri, nice kitaplarla, dergilerle, yayınlarla örgütsel doküman diye söyleniyor?

Şehrin kenarında kalan, çitle çevrili iki katlı bu evin üst katı tamamlanmamıştı. Bir ikindi vakti başlayan ayıklama sonucu, evin önünde bir kitap yığını olmuştu ve bu yığından dumanlar yükselmeye başlamıştı. Güneş batmak üzere iken ikinci kattaki depodan bazı kitapları ayırarak diğerlerinin üstüne atan hanımına, ağlamaklı sesiyle:

- Hanım biz ne yapıyoruz? Kitap yakmak yok bizde? Medeniyetimizde kitap düşmanlığı olmadı. Endülüs'te şehir meydanına yığılan kitapları yakanlara benziyoruz. Biz belleğimizi yok ediyoruz.” derken hıçkırıklara boğulmuştu. Bazı kitapları yığından alıp bunu yakmasak diyordu. Hanımı da katıla katıla ağlamaya başlamıştı bu arada.

- Bizi mazimize, yakın tarihimize bağlayan köprüleri yıkıyoruz. Derken artık kesik kesik konuşabiliyordu öğretmen bey. Eşinin kan çanağına dönmüş gözlerinin içine baktı evin hanımı.

- Sanki kurşunlarla bağrın delik deşik, gözlerinden yüreğini görüyorum, paramparça bir yürek.” dedi. Eşiyle beraber ufukta kaybolan güneşe bakarken dalıp gitmişlerdi, aydınlık günlerin hülyalarına...

2

Birkaç öğretmen arkadaş, bir çay bahçesinde laflıyorlardı ki birinin “—Neler oluyor bugünlerde?” demesiyle ortam birden ciddileşti, aşağıdaki gözlemlerini paylaştılar:

- Milli eğitim müdürü ve birkaç öğretmenin irticacı oldukları, Atatürk aleyhtarı faaliyetler yaptıkları iddialarıyla ifadeler alındı bizim okulda!

- Batı Çalışma Grubu(BÇG)’nin çalışmaları cümlesinden olmak üzere kaymakam, Milli Eğitim müdürü ve birkaç daire amirinden oluşan ekip okulumuza geldi, irtica, başörtüsü vb. konularda konuşmalar, uyarılar yapıp gittiler. Periyodik olarak her ay geleceklermiş.

- Milli Eğitim Müdürü değiştirilmişti yine değişmiş. Yahu bu kaçınıcı? Milli Eğitimde bir memur arkadaş daireye geldiğinde bir yabancı görürse bu acaba yeni Milli Eğitim Müdürü mü diye düşünmeye başladığını söyledi geçen. En zoru da resmi yazışmalarda kimin adını açacağımı şaşırarsıymış. Yatılı İlköğretim Bölge okulunda (YİBO) müdür olanı:

- Belletmen nöbet çizelgesini hazırlarken şu şu arkadaşları yazamadım. Aslında çok çok ihtiyaç var ama nöbete yazacak kişi bulamıyorum. Çünkü yani anlayın işte, olağanüstü hâl valisi veto etti.

- Geçen, bizde olanı anlatayım. Dedi diğeri:

- Bir gün ÇPL’nin etrafı özel harekâtçılarla çevrilmişti. Dehşet öğrencilerin gözünden okunuyordu. Bir James Bond filminden fırlamış gibiydiler. İki tanesi bir

operasyon çerçevesinde, önce okul müdürünün odasına sonra da edebiyat öğretmeni Selim Hoca'nın ders anlattığı sınıfa yöneldiler ve hocanın kollarına girerek dışarıya, ana giriş kapısında bekleyen araca bindiler, diğer araçlarla beraber okuldan uzaklaştılar. Sonradan öğrendik ki lise çağlarında, köyünden ayrılıp okumak için geldiği şehir merkezinde, beraber kaldığı köylüsü ev arkadaşının cebinde, Selim Hoca'nın telefonu bulunmuş. O kişi bilmem hangi örgüt zanlısıymış.

3

- Ben, Milli Eğitim Müdürü Sencer Bölükbaşı!

- Buyurun!

- Sencer Bey müdürlüğünüzün personeli olan birkaç başörtülü öğretmen var, bunlar bizde kayıtlı. Sizin de malumunuzdur. Ha bu arada ben İlçe Garnizon Komutanı Hüseyin... Sizden bu öğretmenlerle ilgili periyodik bilgi istiyorum. Zikri, fikri nedir? Düşünceleri? Öğrencilere yaklaşımı? Halkla diyalogu? Ayrıca...

- Bir dakika, bir dakika beyefendi! Sanıyorum, siz bir karakol komutanını arıyorum diye burayı aradınız. Yanlış numara. Burası İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. Haydi, iyi çalışmalar... Dedi ve telefonun ahizesini yavaşça yerine bıraktı.

4

Milli eğitim müfettişleri, başörtülü öğretmenlerle adeta köşe kapmaca oynuyorlardı. Alpaslan İlköğretim okuluna doğru süzüldüler. Sessizce, seri ve dört tanesi birden... Doğruca müdür odasına girerek:

- Sevkli var mı? Diye- hakimane bir edayla- seslendi başlarındaki. Bu sefer kararlıydı ve ekledi:

- Şu andan itibaren kimseye sevk yok. Anladın mı müdür bey? Süheyb Bey sumen altının altına hazırla-

dığı sevki yokladı, yerinde duruyordu. Bu yarın için bir tedbirdi. Fen bilgisi öğretmeni ilk saatten önce sevk alarak çoktan gitmişti. Müfettişlerin kıdemli olanı giden evrak defterine hızlıca göz attı. Bakışları düştü, çünkü avını kaçırın bir avcıydı şimdi. Sorgular gibi bakışlarını okul müdürünün üzerinde gezdirdi:

- Ah ah! Çekirge bir zıplar... Her neyse şu yukarılara çıkın bir turlayın bakalım! Diye çıktı yanındakilere.

Okulun içinde bir hareketlilik olmuştu. Sanki deprem, sanki yangın, yok yok adeta bir baskın... İçi cız etmişti, Din Kültürü Öğretmeninin, canı iyiden iyiye sıkılmıştı. Hiçbir şey yokmuş gibi dersine girmeyi yediremiyordu. Ayakları müdür odasına çekiyor, şu müfettişlere hadlerini bildirmek için, ama aklı sınıfa yönelmesini ve beklemesini söylüyordu. Sınıfa girdiğinde bakamadı sevgili öğrencilerinden yana. Bir ceset gibiydi yürüyen. Var gücünü toplayarak tebeşir alıp döndü tahtaya. Bir şeyler yazmaya çalışıyordu. Bu arada sınıfın kapısı açılıyor, bir grup giriyor bir uğultu kopuyor, tartışmalar oluyor. Bazı öğrenciler dışarı çıkıyor. O bir şeyler çiziktiriyor, bir şeyler geveliyordu. Çünkü kendinde değildi. Bir ara arka taraftan bir çığlık sesi geldi. Sınıfta derin bir sessizlik her köşeyi sardı. Din öğretmenin sesi kesildi ve elindeki tebeşir durdu. Öylece kalakalmıştı. Sınıfta bulunan 6-7 kız öğrenci başını açmak açmamak arasında çatışma yaşıyorlar; bir tuvalete kaçıyorlar, bir sınıfa geliyorlar; kısırılmış serçe kuşları gibi çırpınıyorlardı. Din öğretmenin elindeki bütün tebeşir düştü, parçalandı. Sanki mensubu olduğu kurumla incelen bağ o an kopmuştu. Düşünüyordu din öğretmeni, Elmalılı Hamdi Yazır(6) gibi evine dönüp, kapanıp hiç çıkmamalı mıydı? Yoksa Sütçü İmam (7) gibi...

5

İl Teftiş Kurulu başkanı elindeki son dosyaya da göz attıktan sonra, üst üste atılmış diğerlerinin üzerine attı. Bu dosyalar başörtüsü sebebiyle kılık kıyafet yönetmeliğine aykırılıktan hakkında inceleme başlatılan öğretmenlerle ilgili idi. Elinden fırlatır gibi bıraktığı dosya ötekilerden farklıydı. Birincisi bu dosya mini etek giyen bir öğretmenle ilgili... İkincisi bu mini etekle derslere giren bayan, alayda görevli bir binbaşının eşi. Dosyayı aldı bir müfettiş, inceledikten sonra:

- Aman ha. Sakın aklınızdan bile geçirmeyin sayın başkan. Bunu işleme koyarsak topumuz yanarız. Dedi. Teftiş kurulu başkanı:

- Yönetmelik yönetmeliktir. Kanunlar herkes içinse, bu da işleme girecek.

Ama ertesi günü kendi elleriyle gizlice o dosyayı diğerlerinden ayırmış, işleme girmemesini sağlamıştı! Çünkü teftiş kurulu toplantısının üstünden çok geçmemişti ki olağanüstü hâl albayı telefonla aramış, kulağını çekmiş ve nizami vaziyete girmesini sağlamıştı.

6

İlköğretim müfettişleri okula sanki kamp kurmuşlardı. O kadar çok kalmışlardı ki öğretmenler odasındaki çay giderleri için –ilgili öğretmen tarafından- (Öğretmen: 5TL, müfettiş: 20TL) yazılmıştı.

Yatılı ilköğretim okulunda o öğretim yılında projeler ardı ardına geliyordu. Tiyatro sahnesi kurulması, bir gazete yayımlanması vb. projeler peş peşe hayata geçiriliyordu. Yedi öğretmenden oluşan ekibin sonuçlandığı son çalışma bir okul kütüphanesinin kurulmasıydı. Birbirine geçmeli bir küçük birde çok geniş odadan oluşan bölüm kütüphane olarak belirlenmişti. Büyük bölüme L biçiminde iki duvara çelik raf yapılmış, bran-

şa göre sınıflandırma yapılmış, kısa sürede hatırı sayılır kitap temin edilmişti. İş eğitimi öğretmeni kütüphaneye duvarlarına Türk kilimi motifleriyle süsleme yapmıştı. Öğrencilerden yönetim, dağıtım, toplama çalışmalarını yürüten bir ekip kurulmuş, yönetim için ayrılan küçük odaya ziyaretçilerin düşünce, öneri ve duygularının yazıldığı kalınca bir hatıra defteri bile konmuştu. İşte gelen müfettiş grubu sözü geçen kütüphaneye geliyordu. Okul müdürü daha müfettişler okula ilk geldiğinde kütüphane rehber öğretmenini çağırmış:

- Aman hocam, siyasi, ideolojik bir tane bile kitap bulunmasın. Hele hele dinle ilgili bir kitap bile bulunmasın! Aman gözünü seveyim hocam.” diye sıkı sıkıya tembihlemişti. Dönem kritikti, ne olur ne olmaz deyip bir daha bir daha haber göndermişti. Yeterli olmayacak ki müdür yardımcısını da göndermişti. O kadar elemenden sonra da

- Hocam şunu da şunu da bunu da çıkaralım!” diyerek birçok kitabı ayırdı. Müfettişin gelmesi çok yaklaşmış olacak ki son kez Okul müdürü geldi. O da “—Şunları da bunu da!” diye diye, bazı kitapları indirmeye başlayınca kulüp rehber öğretmeni “—Artık yeter!” diyerek kütüphaneden çıktı, okul bahçesinde biraz hava alırım diye düşünmüştü. Hizmetli nefes nefese bahçeye geldi.

- Hocam acele kütüphanenin önüne gelmeniz gerekiyor.” dedi. Öğretmen kütüphanenin kapısına geldiğinde koridorun başında müfettiş belirdi:

- Hemen başlayalım, dedi. Tavsiyeli kitaplar dışında hiçbir kitap bulunmayacak bir. Kütüphane yönetmeliği sanki ayaklı halde konuşuyor gibiydi:

- Demirbaş kaydı yapılacak, kitap alışveriş defteri tutulacak, aşınmış kitapların düşümü ...” Sayın müfettişim bunların hepsi yapıldı. “ demeye kalmadı:

- Dur benim bunları söylemem lazım, nöbet sistemi öğrencilerden oluşturulacak vs. vs. Orasının kısa bir süre önce bomboş, virane olduğunu, şimdi ise raflarıyla, kitaplarıyla, duvardaki motiflerle, öğrencilerden oluşturulan yönetim ve nöbet sistemiyle imar edildiğini görememişti. Müfettişlerin gidişinden sonra: -Benzetmede hata olmaz- "Gergedan bostana dalıp çıkmış gibi!" olmuştu o güzelim kütüphane.

7

- Müdür bey, okulunuzu, öğretmenlerinizi, öğrencilerinizi gördük, beğendik doğrusu ama benim bir şey dikkatimi çekti. Rehberlik dosyanız bir harika. Testler, anketler, istatistikler vb. bir çok teknik uygulanmış, raporlar çıkarılmış. Yahu benim anlamadığım, merkezde Rehber öğretmen açığı bu kadar büyükken niye bir köye Rehber öğretmen verirler. Okulunuzun Rehber öğretmeni izinli, sevkli filan mı? Bir tebrik edelim diye içimden geçti de. Bu sözleri duyunca, Okul müdürünün keyfi gelmişti:

- Yok, yok. Siz de amma yaptınız ha müfettiş bey, Bu köy okuluna hiç düşer mi?

- Öyleyse kim yaptı bu güzel çalışmalarını?

- Bu konulara özel ilgisi olan bir arkadaşımız var da.

- Öyleyse onu kutlamak isterim, nerede ?

- O şimdi askerde.

- Ha tamam. Sayın müdürüm çalışmalarınızın her birisi için sizi ve öğretmenlerinizi kutlarım. Ellerinize pişirdiğiniz bu yemekler için de çok teşekkür ederim. Şu rehberlik çalışmalarınızı yürüten arkadaşın branşı neydi acaba?

- Şey, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, evet arkadaşımız Din öğretmeni kendisi.

- Bak şimdi bu olmadı işte! Müdür bey bu alan hassas, özel bir alan. Öyle olur olmaz önüne gelene verilecek bir görev değil bu. Tamam mı Âlim Bey?

Âlim Bey ağız ucuyla:

- Tamam demişti. Ama bu yükseksen derece dönüşün hikmetini anlayamamıştı. Müfettişlerin siyah Reno arabalarının ardından el sallarken bu konuyu düşünüyordu.

8

Bir köy öğretmeni için evladını hastaneye götürmek zor diye düşündü Özgür bey. Kucağında battaniyeye sıkı sıkı sarmalanmış küçük kızı, camları buzlanmış Köy minibüsünün camından dışarıyı görmeye çalışıyordu. Bir ara askeri araçlardan oluşan bir konvoyun yanlarından geçtiğini seçebildi. Köylülerden biri:

- Yahu bu geçenlerin en önündeki rütbeliye benziyor, aracında bayrak var. Acaba köyde bir şey mi var? Dedi. Hiç uğramamışlardı köyümüze. Özgür bey küçük kızının derdinden bunun üzerinde durmamıştı bile.

Akşam karanlığı sisle birleşince kasvetli bir hava olmuştu. Özgür Bey muayenesi, tahlili, ilacı derken zor bela kızıyla beraber akşam ezanıyla beraber eve dönebilmişti. Eşinden Okul müdürünün kendisini sorduğunu öğrenince:

- Çok geç olmadan bir uğrayayım. Müdür bey gelmemi söylememiş ama ben merak ettim hanım. Bir uğrayıp geleyim, dedi. Müdür beyin bakışlarından endişeli olduğu anlaşılıyordu. Ama yine de kendisini iyi karşılamıştı her zamanki gibi:

- Hocam sabah sizi evinizin telefonundan aradığımda çıktığınızı öğrendim. Bir görmeliydiniz bir telefon trafiği! Hem Milli eğitimden, hem Garnizondan... Sizi ve okulumuzdan diğer birkaç öğretmeni görmek üzere albay gelecektmiş. Geldiler, diğer arkadaşlarla görüştüler, sizi de sordular, neymiş efendim sizler dinci faaliyet içindeymişsiniz filan... Onu bunu boş verin de hocam şu söyledikleri çok şaşırttı beni:

- Şu an dağların ardındaki bir grup eşkıya için bir operasyonu sevk ve idare ediyorum, buraya gelip şu öğretmenleri takip etmem, yürüttüğüm operasyondan az önemli değildir.

9

Hekim Hoca Balıkesirliydi. Asker öğretmen olarak bu bölgeye gelmişti. Yaklaşık 16 ay burada kalacaktı. O da birçok öğretmen gibi yapmadı. Kısa sürede bir Toros araba aldı. Tüm havalideki köyleri geziyor, onlarla tanışıyor, konuşuyor, özellikle öğretmenleri birbiriyle tanıştıırıyordu, kimin neci olduğuna bakmaksızın. Dindar bir insandı. Alkol alan bir öğretmenle beraber, lojmanda kalıyordu.

Kısa sürede tarımla, ziraatla, eğitimle ilgili tüm kurum ve kuruluşların dikkatini çalıştığı köye çekmeyi başarmış, birçok etkinliğin başlamasını sağlamıştı. Halk eğitimin açtığı kurslar içinde -Ovadakiler arasında- en çok onun köyünde öğrenci katılmıştı. İlçe Tarım Müdürü köyde yeni projeler için gelir gider olmuştu. Kız öğrencilerin okula başlamalarını, kayda değer bir sayıya ulaşmalarını sağlamıştı.

Bir 23 Nisan töreninde olan olmuştu. Karakol komutanı, köy muhtarı, köyün yaşlıları ve öğretmenler köy meydanındaki töreni izliyordu. Tören alanına gelen son öğrenci grubunun içinde bazılarının başının bağlı

olması komutanın iyiden iyiye canını sıkılmışa benziyordu. Yanındaki öğretmenin kulağına eğilerek

- Bu ne böyle? Diye çıkıştı.

- Bu öğrenciler halk eğitim kursundan, dedi öğretmen. Bu cevap rahata ermesine yetmemişti komutanın. Yanındaki iki askerle beraber meydanın ilerisine doğru yürüdü. Bu arada bir sigara tellendirmişti. Artık programın sonlarına gelinmişti ki tören alanına bambaşka bir ses yayıldı:

- Şol cennetin ırmakları akar Allah deyu deyu. Çık-mış İslam bülbülleri öter Allah deyu deyu...

Tüm mırıldanmalar kesilmiş, herkes susmuştu. Yalnızca bu müzik duyulur olmuştu. İrkilmişti kumandan koşar adımlarla okul müdürü ve öğretmenlerin bulunduğu yere yöneldi:

- Bu ne hoca bu ne? Hacı pilavı mı var? Camide miyiz? Mevlit mi okutuyoruz cumhuriyetin ruhuna? Sessizlik iyice derinleşmişti. Hekim öğretmenin -ismine münasip- şu cevabıyla sessizlik bozuldu:

- Komutan Bey! Ben de sen de bu bölgeden değiliz. Senin de benim de buranın insanlarıyla ortak yönlerimizden, değerlerimizden birisi de belki de en güçlü olanı bunlar değil mi? Dedi. Komutan bu cevap karşısında afallamıştı.

- Bu değerleri çekip alırsanız iki yabancı taraf kalır ortada. İşte bu sebeple bu programın içine bu parçalar konmuştur. Komutan:

- Ama hoca! İçinden geçtiğimiz bu nazik dönemi biliyorsun dedi. Daha devam etmeyi düşünüyordu ki muhtarın dikkatle kendisini süzdüğünü fark etti. Sonra meydana dönüp şöyle bir gözden geçirdiğinde bu

kadar insan arasında kendisi dışında kimse bu durumdan rahatsız değildi. Muhtar atıldı:

- Haydi komutanım yemekler evde bizi bekliyor, geç kalmayalım, hanımlarımızdan sopa yemeden, biz gidip sofradakileri yiyelim. Gülüşmeler, neredeyse alanın her yerine ulaştı. Bu arada tören alanındaki hoparlörden:

- Yunus Emrem var yarına! Koma bugünü yarına! Yarın Hakkın divanına, Varmamaya çaren mi var? Sözleriyle program sonlanmıştır.

Dipnotlar:

- (1) Domuz bağı: Kişinin “az yer kaplamasını” sağlayan işkence yöntemi. Normal boy ve kilodaki bir kişi bu şekilde top haline getirilebiliyor. Ekşi sözlük
- (2) Filistin askısı: Bir kişinin kollarının vücudunun arkasında birleştirip, bu şekilde yüksekçe bir yere iple asılması suretiyle yapılan işkence türüdür. Orta Çağ'da Engizisyon Mahkemesince çok sık kullanıldığı bilinir, pratikte modern çağda da uygulama devam eder. Vikipedi, Özgür Ansiklopedi
- (3) **Müseyin** evler: 17 Velioglu'nun öldürüldüğü Beykoz operasyonunun ardından, mezar evler ve domuz bağı Türkiye'nin gündemine getirildi.. Öldürülen kişilerin domuz bağını çözmeden evlerin bodrum katlarına, bahçelerine gömülerek saklanmasıyla oluşmuştur. Uludağ Sözlük'ten.
- (4) Fail-i meçhuller: Kimin yaptığı (öldürdüğü) belli olmayan.
- (5) Acz mendiler, Ali Kalkancı, Fadime Şahin projeleri: 28 Şubat döneminde dindar insanların karalanması kampanyalarında öne çıkarılan kişileri içeren proje.
- (6) Elmalılı Hamdi Yazır: Cumhuriyet dönemine yetişmiş son dönem Osmanlı ulemasındandır. Hazırladığı Kuran-ı Kerim tefsiri ile herkes tarafından tanınmıştır. Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, Müslüman Türk halkının İslam dinini daha iyi anlayabilmesi için büyük çabalar sarf etmiş bir İslam âlimidir. TBMM muvacehesinde tefsir / meal çalışmaları yapmış ama daha sonra Cumhuriyet döneminin bazı uygulamaları sebebiyle uzun süre evinden çıkmamıştır. İHL Sözlük'ten.
- (7) Sütçü İmam: Asıl adı İmam. Süt satarak geçimini sağladığı için “Sütçü” lakabı verilmiştir. 1871 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. Uzunluk semtinde süt satarak geçimini sağlayan hem de fahri olarak bugünkü Çınarlı (eski Bektutiye) Camiinde imamlık yapmaktadır. Fransız askerlerinin, bir kadının örtüsünü çekmesi üzerine, onlara ateş ederek direnişi ateşleyen İstiklâl Savaşı kahramanı... Kim kimdir? Forsnet'ten.

UTANIYORUM!..

Fahri ŞİRİN / Çankırı

Şeyma, çocuklarının en küçüğüydü. Beş yaşında. Akşam ezanı okunuyordu. Nihayet Maraş'taydılar. Şehre girdiklerinde ilk kırmızı ışık karşıladı onları. Tedirgin-di. Bu ilk gelişi-ydi Maraş'a. Şehir trafiğini bilmiyordu. Uzun bir mesafeydi arkada bıraktıkları. Sabah namazından beri yollardaydılar. Zaman uzadıkça sıkılmıştı Şeyma. Huysuzluğu tutmuştu.

- Maraş dondurması isterim!
- Tamam kızım, alacağım.
- Hemen al. "Maraş'a geldik" dedin.
- Dur kızım. Kırmızı ışık!
- Kırmızı ışık istemem! Dondurma isterim.

Nereden tercih etmişlerdi bu şehri? Hatırladı. Sütçü İmam Üniversitesi, kızımın okuması için bir liman olabilirdi. Şuuraltı Sütçü İmam ile dolmuştu. 28 Şubat'ın karanlığı ülkeyi kaplamıştı. Kendisi söylemişti. Kıs-mete bak, burayı kazanmıştı kızı. Büyük hayallerini

küçültmüştü katsayı. Buna rağmen bu üniversite bile teselliymişti.

“Arkadaşlarım haklı mı acaba” diye mırıldandı. Eşi uyardı.

- Dalma! Yeşil yandı.

“Eğer müdür olmasaydın; çocuklarını bu okula gömmezdin” demişlerdi. Haklı olabilirler miydi? Evet, bir okulun müdürüydü. İmam Hatip Lisesinin müdürü... Oğlu ve kızı bu okulda okudular. Umutsuz değildi. Zira daha zor günleri aşarak okuyabilmişti kendisi. “Bizim zamanımızda diplomamızla üniversite sınavına dahi girilemiyordu. Ama hırslımızla aşmıştık o barajları. Çocuklarımız da aşmalıydı. Bu mümkündü...”

Durdu, camı açtı. Kaldırımında birine;

- Affedersiniz, öğretmen evi nerede biliyor musunuz?

- Gelmişsiniz abi. Hemen solda.

Ertesi gün ana cadde üstünde gezintiye çıktılar. Isınmıştı bu şehre. Mistik bir havası vardı. Arkasında, önündeki ovaya inat bir dağ yükseliyordu. Tepeleri beyaz toprak yapısıyla kar yağmış havası veriyordu. “Bursa’ya benziyor” dedi. Ama farklıydı. Kale tarafına doğru ilerlediler. Karşılarında bir anıt belirdi. Anladı. Sütçü İmam... Tunç heykel can bulmuştu sanki. Sütçü İmam bütün haşmetiyle oradaydı. Karşılarında. Gurbette değildi artık. Başka bir tanıdık aramaya gerek yoktu.

Uzun uzun baktı Sütçü İmam Anıtı’na... İşgal yıllarının karanlığını hissederek baktı... Ne kadar canlıydı. Fransız’la dövüşü yeni bitmişti sanki! Başındaki çarşafı henüz yerdeydi bacımızın! Hiddetiyle ayaktaydı İmam! Namus bildiği örtüsüne hakaret, bir anda ref-

lekse dönmüş Maraş'ı kana bulamıştı!.. İşte ordaydı... Sütçü İmam ayaktaydı!..

Ezan başladı. Kalenin altında bir camiye gitti. Yanında küçük bir park vardı. Kızlarını o parka oturttu.

- Bakın; bu camide cumayı kılıp çıkacağım. Burada bekleyin” dedi.

Yüreği şişmişti sanki, hoca efendinin hutbesi ta gönlüne dokundu. Anlamıyordu. Ancak yaşıyordu. Gözlerine yaşlar doldu. Fark ettirmek istemedi yanındakilere. Ama dur durak tanımıyordu gözyaşları... Bütün şehitlerin ruhu etrafı sarmış gibiydi! Delicesine bir duygu boğazına düğümlenmiş, hıçkırarak boşalmak istiyordu. Hutbe bitti, müezzin ezana başladı. Yanında bir beyaz sakallı ihtiyar;

- Rahat ol evlat” dedi. Gözyaşı abdesti bozmaz...

- Allahu ekber...

Bugün pazartesi. Kayıt günü. Belgelerimiz tamam. Bir daha kontrol ettik. Tamam. Hemen bitiririz inşallah. Kayıtların yapıldığı binayı öğrenmiştik.

- Hadi kızım bugün bitirelim şunu.

- Olur baba. Anneler gelsin mi?

- Gelsinler. Burada sıkılırlar. Her şeyine baktın mı? Diploma, kimlik, puan...

- Hepsi yanımda baba.

- Eee, yürüyün o zaman. Buraya yakın kampüs.

Nihayet gelebildik. Kayıt yapılan bina burasıydı. Dış kapının önü kalabalık! Biz de girdik sıraya. Kapıda güvenlik var. Arkalarında jandarma. Önce anlamadım. Yanlış gelmemiştik. Kapının üstünde büyük puntolarla “Sütçü İmam Üniversitesi” yazıyordu. “Çok şükür” dedim. Nihayet çocuğum üniversiteli oluyor. Şükür Rab-

bim sana... Şükür. Gözüm büyük yazıları tekrar yokladı. “Sütçü İmam” ne heybetli isimdi. İmam... Güven veriyordu...

- Baba!

- Ne var kızım?

- Baksana! Şuraya, kapının sağ köşesine.

- Ne var?

- Başörtüyle kayıt yapılmaz” diyor.

- Hakikaten ya! Ne oluyor?

- Bakar mısınız kardeş?

- Buyur amca.

- Başörtüsüyle almıyorlar mı?

- Yok amca. Bak önde güvenlik. Arkada jandarma. Rektörlüğün kesin emri... Beni çevirdiler!

- İyi anlayamadım. Sütçü İmam Üniversitesine başörtüyle girilemiyor mu?

- Girilemiyor amca!..Girilemiyor!

Bir ahtapotun kolu gibi uzanmıştı 28 Şubat!

- Yani yetmedi katsayı zulmü! Şimdi 28 engeli aşan kızım üniversite binasına giremeyecek! Hem de “Sütçü İmam” a... Güvenlikten biri:

- Ne diyorsun duyamadım?

- Diyorum ki; Sütçü İmam ayıp etmiş Fransız Ordusuna!.. Maraşlı bir kadının başörtüsü açıldı diye kana boyanmış Maraş'ı!... Yakışmadı adına Sütçü İmam! Anıtına yakışmadı! Fransız'ın yaptığı nedir bugün kızımıza yapılanın yanında? Yaptığınız doğruysa Sütçü İmam hata etmiş! Dolanıyor etrafımızda Sütçü İmam'ın ruhu. Bize bak! Torunlarına bak İmam! Seksen yıl önceki

yaptığına rahmet okutuyoruz Fransız'ın! Demem o ki; hata ettin Sütçü İmam! Maraşlı bir kadının başını açtı diye Maraş'ı dar eyledin Fransız'a!... Hata ettin! Ayıp oldu yani...

Bana gelince; utanıyorum sizden Sütçü İmam... Ruhaniyetinizden utanıyorum. Oradayım. Seksen yıl önce sizin olduğunuz yerde... Maraş'ta... Yanımda kızım. Senin adını taşıyan üniversitenin önündeyiz. Ama giremiyor kızım. Demirlerine tutunmuş ağlıyor okulun! Başörtüsü var ya... Hani Fransız çıkartmıştı bir Maraşlı kadının başından! Gerisini biliyorsun!.. Dünya da biliyor!.. İşte o başörtüsü yüzünden! Kapısında "Sütçü İmam" yazıyor... Kapıdakiler ise; başını aç diyor! Hoş; sen görüyorsundur muhakkak. Fransız'ın görevine soyunmuş bizimkiler!.. Adamlar bir Moliere daha çıkartırlar bu komediyle... Senin üniversitenin önünde sahneleri... Görüyorsundur muhakkak. Düşündüğünü bilmekten utanıyorum. Dedim ya... Utanıyorum... Senin Fransız işgalcilerine yaptığın "HATA'yı" yapamadığım için; utanıyorum... Affet beni Sütçü İmam... Yaptığımı yapamadığım için; "tarifsiz acılar içindeyim". Anla işte... Utanıyorum...

Yorgun, bitkin yatağına büzüldü. Uzun olacaktı gece... Çok uzun... Sabah ezanıyla doğruldu.

- Sabah-ı şerif size de hayırlı olsun. Öptürdün ya dert görmeyesi elini... İçim rahatladı. Unutmayacağım artık. Gücüm yettiğince de anlatacağım. Aynı utancı yaşamaya gücü yok milletimin. Dilerim son gençlik olsun "eyvah" ile andığımız... Emir kabul ettim rüyamdaki nasihatini. "UYURSANIZ; ELOĞLU KARDEŞİNİZDEN ÜRETİR DÜŞMANINIZI"!.. Anladım Sütçü İmam! Kötü rüya görmektense; uyumayacağız!.. Artık ayaktayız... Bize haram saydığın uykular senin olsun...

- Geride kaldı Maraş... Bütün heybetiyle...
- Ayılamamışsın hala! Yüzünü tekrar yıka! Yolumuz uzun.
- “Kardeşinden üretir düşmanını”!Kardeşinden!...
- Ne oluyor sana bey? Anlat şunu!
- Anlatacağım hanım. Anlatacağım... İlk önce sana anlatacağım. Yolumuz uzun... Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi Vesellem’in yaptığı gibi... Hz. Hatice validemizden başlamış ya... Ben de senden başlayacağım. DİNLE...

ÖZ YURDUNDA GARİP...

Mehmet Ali ÇELİK / Karabük

Mevsim: Hazan

12 Eylül 1980 darbesinden önceki sisli ve puslu günler... Memleketin çivisi yerinden çıkmış, rejimin cıvataları gevşemişti. Her yerde tam bir kargaşa hâkimdi.

Güpegündüz duraklarda, kahvehanelerde rastgele insanlar taranıyordu.

İnsanlar kaçırılıp öldürülüyor, fail-i meçhullerin haddi hesabı yok...

Üniversitelerde öğrenciler pencerelerden atılıyor yahut örgüt mahkemelerinde (!) yargılanıp infaz ediliyordu. Hatta öldürülen öğrencilerin kurşun bedeli babasından talep ediliyordu.

Akşam karanlığı çökünce caddeler, sokaklar hemen boşalırdı.

Karanlık eller inançları farklı insanları birbirine kırdıracak senaryolar sahneliyor, memleketi cehennem çevirecek oyunlar tezgâhlıyordu.

İç savaşa ramak kalmıştı.

Gazete arşivleri yakın tarihimize ait bu gibi olayların belgeleri ile doludur.

O günlerde, 1979 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlı Zonguldak Vakıflar Öğrenci Yurdunda yurt müdürü olarak görev yapıyordum. Yurt binası Mehmet Çelikel Lisesinin yanı başında... Şehre ve denize nazır kartal yuvası gibi bir yer...

Zonguldak farklı yönleri ve güzellikleri olan bir şehir... Şehir çok da alçak olmayan tepelere kurulmuş... Kesretli defne ağaçları ile yaz kış yemyeşil... Sadece çarşı merkezi düz bir alandadır. Onun da önemli bir kısmı denizden kazanılmıştır. Mahallelere kıvrım kıvrım yollardan çıkılıyor. Kestirmeden gideyim dersiniz sayısız merdivenler var. Hatta buraya “ merdivenler şehri” denir. Burada çöpler, meskenlere götürülen kömürler bu merdivenlere tırmanabilen katırlarla taşınır.

Şehir tamamen kömür ocaklarının üzerinde kurulmuştur. Bu yüzden deprem bölgesi gibidir. Birçok binalarda, evlerde çatlaklar oluşmuştur.

Yukarıda bahsettiğim çatlaklar çepeçevre yurt binasında da oluşmuştu. Bu durum beni endişeye sevk ediyor hatta korkutuyordu.

Yurtta daha ziyade köylerden gelen yüz civarında ortaokul ve lise öğrencisi kalıyordu. Onların sorumluluğu bana aitti.

Aynı çatlakların Mehmet Çelikel Lisesinde de meydana geldiğini ve takviye edilerek sağlamlaştırıldığını öğrendim.

Yurt için de böyle bir müdahalenin gerektiğini düşündüm. Bölge Müdürlüğüne yazdım. Sonra iş Valilik ve Bayındırlık Müdürlüğüne intikal etti.

Benim yurttta olmadığım bir saatte, daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı da yapmış olan Zonguldak Valisi Nevzat Ayaz gelmiş. Yurdu gezmiş. Hizmetli iki odayı eski mescit, yeni mescit diye tanıınca, biraz da alaycı bir şekilde: “Korkmayın, bu kadar mescit varken burası yıkılmaz!” demiş.

Bayındırlık Müdürlüğünden mühendisler gelerek binayı gezdiler. Çatlaklara cam yerleştirip binayı teste tabi tuttular. Fakat ne acip ve gariptir ki ertesi gün bütün camların kırılmış olduğunu gördük.

Aynı mühendisler binaya mail-i inhidam raporu verdiler. Yani yıkılma tehlikesi vardı. Yarıyıl tatilinin bitmesine az bir zaman kalmıştı. İkinci dönem başlayacaktı.

Bu rapora binaen Genel Müdürlükten öğrencilerin yurda alınmaması ve mümkünse ikinci dönem için başka bir yer araştırılması hususunda bir emir geldi. Bizi aldı bir telaş. Öğrenciler kış günü mağdur olacaktı.

Valilik, Belediye, Kömür İşletmeleri nezdinde girişimlerimiz oldu. Uzatmayalım, yurdun hemen üst tarafında devlet hastanesinin kullanılmayan eski poliklinik binasını keşfettik. Hayırseverlerin de yardımı ile binayı kısa sürede hazır hale getirdik. Ancak öğrencilerin yarısını burada barındırabilecektik. Akrabası vesaire kalacak yer imkânı olanları eleyerek, biraz sıkıntılı da olsa öğretim yılını tamamladık.

Sonra personel ve malzeme diğer yurtlara dağıtıldı. Beni de Kastamonu Yurt Müdürlüğüne tayin ettiler.

Yurt binası Özel İdareye aitti, teslim ettik.

Burada öğrencilerin ciddi bir mağduriyeti söz konusudur. Bu da cumhuriyet Türkiye’sinde devlet gücünü elinde bulunduran rejimin temsilcilerinin Müslümanlara tahammülsüzlüğünün en çarpıcı örneklerinden biridir.

Yaşanan hadiseler ve Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait yurtların akıbeti bunu teyit eder.

Bizim yurtlara daha ziyade köylerden gelen, barınacak yeri olmayan, maddi durumu yetersiz öğrenciler alınarak onların barınma, yemek gibi temel ihtiyaçları karşılanır ve ücret alınmazdı. Bazen imkânlar nispetinde başka türden yardımlar da yapılırdı.

Burada bu masum ve muhtaç talebelere karşı oynanan vicdansız oyunu da bir tesadüf sonucu öğrenmiş oldum. Daha sonraki Zonguldak ziyaretimde Mehmet Çelikel Lisesi din dersi öğretmeni Rıfkı ESENGÜN anlattı.

Bir iş için gittiği askerlik şubesinde orada oturmuş sohbet eden bir grubun konuşmaları dikkat çeker, kulak verir. Bizim yurttan bahsediyorlar: “Kitaplığında dini kitaplar varmış, duvarlarında ayet, hadis mealleri levhalar asılmış. Mail-i inhidam raporu verip bizi dışarı atmışlar.”

Anlaşıyor ki bunlar binayı test etmeye gelen Bayındırlık Müdürlüğü mühendisleriydi. “Allah insaf versin” demekten başka elimizden bir şey gelmedi.

Böylece çatlaklara yerleştirilen camların kasıtlı olarak kırıldığı/kırdırıldığı anlaşılmış oldu.

Zonguldak eğitim-öğretimi ve öğrencileri için önemli bir hizmeti akim bırakmışlardı. Herhalde bunun ağır bir vebali olsa gerek.

Kastamonu Günleri

1979 yılı Eylül ayında Kastamonu'daki görevime başladım. Kastamonu, Zonguldak'a göre biraz daha sakin bir şehir olsa da memleketteki kargaşadan her yer bir şekilde etkileniyordu.

Yurt binası burada da yüksekçe bir yerdeydi. Hükümet Meydanından bakınca Kastamonu Kalesinin sağ taraflarında dikkati çeker. Kastamonu'da "Kırk Odalı" olarak maruf, herkesçe biliniyor. Galiba Ermenilerden kalma bir mektep. Kırk odası yok ama esrarengiz bir yapı. Aynı kat seviyesindeki odalara merdivenlerle inilip çıkılarak gidiliyor. Büyük kısmı ahşap...

Yurttaki bütün oda ve salonlar sobalarda odun yakılarak ısıtılıyor. Haliyle bu da büyük bir tehlike arz ediyor. Her an yangın tehlikesi var.

Bodrum katında nereye gittiği bilinmeyen bir dehliz var. İlgi çekici bir bina vesselam.... Görmek lazım.

Benden önceki yurt müdürü İbrahim Ceylan isimli arkadaş Müdür odasındaki Atatürk resmini kaldırdı diye vali yurdu kapatmış. Genel Müdürlük araya girince tekrar açılmış. Fakat bu defa da yurdun girişi, koridoru, müdür ve memur odaları büst ve birçok Atatürk resimleriyle donatılmış.

Eşimin tayini için bekliyoruz... Henüz evi getirmedim. Bu süre zarfında ben de yurttta kalıyorum. Gündüz öğrenciler okulda olduğundan yurt sakindir ve okumak için iyi bir ortam vardır. Bu da benim en sevdiğim şeydir.

Kastamonu orman bölgesi... O zamanlar kömür yakılması çok yaygın olmadığından bol bol odun tüketiliyor. Şehrin muhtelif yerlerinde merkepler üzerinde odun satılır. Buna bağlı olarak sonbaharda şehrin her yerinden sabahtan akşama kadar motorlu testere sesleri yükselirdi.

Akşamdan sabaha kadar da evlerin balkonlarından, pencerelerinden havaya sıkılan kurşun sesleri gecenin sessizliğini bozardı. Sanki bir savaş ortamı içinde bulunuyor hissini yaşıyorduk. 12 Eylül öncesine ait can

emniyetini ihlal eden olaylar aynı hızıyla devam ediyor. Memlekette huzur kalmamış, insanlar tedirgin. Gündem: Anarşi.

Yurttaki hayatımız mutad bir şekilde devam ediyor.

Kastamonu'da tanıştığım değerli insanlar vardı. Onlardan birisi de (Allah rahmet eylesin) çarşı içinde pastane sahibi Cahit Keloğlu idi. Aşağıya indikçe onun yanına da uğurdum. Bir gün bana şunları anlattı: Yanına arkadaşı olan birkaç polis memuru gelmiş, beni tanıyıp tanımadığını sormuşlar. Çünkü onun çevresi genişti. "Hayırdır, neden icap etti?" diye sormuş. Onlar da : "Takibat var. Hakkında araştırma yapmamız istenildi." demişler. Cahit ağabey de : "Sakin ha! İyi bir arkadaştır. Aleyhte bir şey yazmayın." diye onları uyarmış.

Eşim Kur'an kursu öğretmeni idi. Kadro olmadığından tayini hemen gerçekleşmedi. Bunun için 1980 yılı Mayıs ayına kadar beklemek zorunda kaldık.

Eşim önce geçici olarak merkezde bir Kur'an Kursuna başladı. Sonra binası tamamlanınca Subaşı köyü Kuran Kursuna verdiler. Köyde oturuyoruz. Şehre 10 km mesafede. Ben dolmuş taksilerle gelip gidiyorum.

Derken, 12 Eylül 1980 Cuma sabahı erken bir saatte evden çıktım. Dolmuş taksiye binip şehre gideceğim. Köy meydanında jandarmalar önümü kestiler. İhtilal olduğunu, askerlerin idareye el koyduğunu belirterek eve dönmemi istediler. Yani sokağa çıkma yasağı vardı. İster istemez eve döndüm. Pazartesiye kadar şehre gidemedim. Sonra gündüzleri çalışmaya müsaade edildi.

Sıkıyönetim var. Diğer illerde olduğu gibi Kastamonu'ya da bir sıkıyönetim komutanı görevlendirildi. Bir hava pilot albay...

Birçok belediye başkanı görevden alındı, yerlerine askerler geldi.

Birçok kurum da askerlerin kontrolünde...

Vakıflar Genel Müdürlüğünde üst yönetime emekli paşalar, daire başkanlıklarına, bölge müdürlüklerine emekli albaylar yerleşti.

Bir süre sonra da yurt müdürlüklerine emekli astsubaylar tayin edildi.

Bu astsubaylardan bir kısmının yolsuz ve uygunsuz işleri ortaya çıktı. Yine kendileri görevden uzaklaştırmak zorunda kaldılar. Güya Vakıfları ıslah ve adam etmek için gelmişlerdi.

Mesela Tokat yurduna gelen astsubay gece gündüz yurttan kalıyor ve neredeyse 24 saat içkili bulunuyordu.

Kayseri yurt müdürü astsubay, yurda alınan etlerden evine göndermekle suçlandı ve ihraç edildi. Her ne ise...

Darbenin akabinde idareye askerler geldikten sonra bizleri görevden almadan, genel müdürlükte, yurt müdürlüklerine yönelik üç günlük bir seminer tertip edildi.

Üç gün boyunca yurtlarda nasıl Kemalist zihniyetin hâkim kılınacağı anlatıldı.

“Şimdiye kadar yurtları tekkeye, medreseye çeviriniz. Bundan sonra buralarda Atatürkçü öğrenciler yetiştireceksiniz.” denildi.

Bir gün de bizleri otobüsle Kara Harp Okuluna götürdüler. Okul komutanı İrfan Yay bizleri şeref salonunda karşıladı. Okul hakkında bilgi verdi.

“Buraya öğrenci alırken titizlikle inceleriz. Burada ne sağcı ne solcu yetişir. Tam bir Atatürkçü yetişir.”

diyerek öğretim politikalarından bize ders verdi. “Siz de bu tür uygulamalarla aydın öğrenciler yetiştireceksiniz.” dedi.

Sonra okulun bölümleri ve atölyelerini gezdikten sonra oradan ayrıldık.

Tam da o günlerde...

Bizim yurt binası birçok yönden yurt hizmetine elverişsiz olduğundan ve yangın tehlikesi bulunduğundan, Nasrullah Camii'nin bitişiğindeki İlim Yayma Cemiyetinin yurt olarak kullandığı ve kendi binalarına taşınmakla boşalan tarihi medrese binasına taşınmayı bölge müdürlüğü kanalıyla genel müdürlüğe teklif ettim.

Akabinde bir gün teklifi değerlendirmek ve durumu yerinde incelemek üzere Hayır İşleri ve Sosyal İşler Daire Başkanı emekli bir albay olan Galip Akkurt geldi. Yurdu bir gezelim, dedi.

Geziyoruz. Giriş katında müdür odası, memur odası, mescit ve bir mütalaa (etüt) salonu var.

Mescide gelince burası mescit dedim. Ayakkabısı ile mescide girdi. Karşı pencereye kadar gitti geldi. Bu durumdan hayli sarsıldım ve müteessir oldum.

“Arkadaşım!” dedi. “Burasını yurdun başka bir ihtiyacı için kullanalım.”

“Yurtta ihtiyaçları karşılayacak yeteri kadar oda mevcut. Üstelik namaz kılan öğrenciler ve personel var.” dedim.

Yurdun karşısında küçük bir mescit vardı. Orayı kastederek:

- Namaz kılanlar mescide gitsin.

- Orası her zaman açık olmaz. İmam namazı kıldırınca kilitler gider. Personel servisteyken işi bırakıp

cemaate gidemez. Kur'an ezberleyen öğrenciler var. Mütalaa (etüt) salonlarında sessizlik gerektiğinden buraya gelip yüksek sesle ezber yaparlar.

- Arkadaşım! Madem burada ezber yapıyorlar, öyleyse masa sandalye koy da medenice çalışsınlar.

İyice tepem atmıştı.

Böyle bir şey mümkün değil! Biz burada namaz kılıyoruz, dedim.

Ben böyle karşılık verince o da niyetini açığa vurdu.

En iyisi burayı kapatın, dedi.

Ben yine: "Kapatamayız, biz burada namaz kılıyoruz." diye tekrarladım.

Böyle bir şey beklemiyordu. Askerlikte olduğu gibi galiba "emrin olur, başüstüne" diyeceğimi zannediyordu.

Fena halde bozuldu.

Daha sonra öğrendim ki diğer yurtlarda mescitleri kapatmışlar. Namaz kılanlar kenarda köşede namazlarını kılıyorlar.

"Gel benimle!" dedi. Arabasına binerek askerlik şubesindeki Sıkıyönetim Komutanlığına gittik. 2. kattaki komutanın odasına girdi. Bana "Sen bekle!" dedi. Bir süre sonra beni çağırdılar. İçeri girdim. Artık ne konuştularsa... Bizim Albay beni işaret ederek:

Bizim müdür beni dinlemiyor, dedi.

Komutan da sert bir şekilde:

Biz onu silkelemesini biliriz, dedi.

Komutan silkeleyecekti ama Genel Müdürlük ondan önce davrandı. Bolu yurduna ambar memuru olarak ta-

yin edildim. Benim yerime de emekli bir astsubay tayin edildi.

Sonradan bir defasında eşim tayin işlerini takip için Genel Müdürlüğe gittiğinde Hayır İşleri Daire Başkanına benim ne için tayin edildiğimi sormuş. O da aynen şöyle demiş: “O namaz kılıyordu. Öğrencilere de namaz kıldırıyordu.”

Bolu Beyi Paşa!

Her neyse... Gittim, Bolu’daki görevime başladım. Kahrımdan hak arama yoluna da gitmedim. Kendimi Necip Fazıl’ın ifade ettiği gibi: “**Öz yurdunda garip**” hissediyordum. Fakat sarsılmak yok. “Ne mutlu gariplere!” diye teselli veren müjdeli rivayet var.

Eş durumundan eşimin tayinini Diyanet’ten talep ettik. Önce “Olur, mümkün. Kadro ve ihtiyaç var.” demelerine rağmen 6 ay geçti, tayin gerçekleşmedi. Orada da bir müşkülât çıkarıldığını hissediyordum. Sanki bir güç bu işi engelliyordu.

Tayin konusunda öylesine emindim ki Bolu’da ev bile kiralamıştım. Müteaddit kereler tayin işini takip için Ankara’ya gittim. İş gitgide sarpa sarıyordu. Nihayet “Olmaz!” dediler.

Evi götüremediğim için yurttta 2.katta misafirhane olarak kullanılan küçük bir odada kalıyorum. Kapıdan girince sağ ve solda birer karyola, iki gözlü çelik bir dolap, bir masa bulunan uzunca bir oda...

Mart ayında bir Salı akşamı... Aynı zamanda sıkı-yönetim komutanı olan Tugay Komutanı Tuğgeneral Fuat Ersoy geldi. Yanında bir albay bir yarbay vardı. Öğrenciler haber verdi. Bekçinin gelip haber vermesine kadar bir miktar bekletilmekten o kadar öfkelenmişti ki kapıyı tekmeledi. Adeta kapıyı kıracaktı. Elindeki las-

tik sopayı havaya kaldırarak: “Şimdi başına vurursam görürsün.” diye bağırdı.

Tıpkı azgın bir boğaya benziyordu.

Beraber yurdu gezmeye başladık. Misafirhaneye girdiğinde yerde seccade seriliydi. Takke ile sarık masanın üzerinde duruyordu. Akşam namazını kılmış, öylece bırakmıştım.

Aramızda gergin bir konuşma geçti:

- Kim kalıyor burada?
- Ben kalıyorum, dedim. Sarık ile takkeyi elinde bir müddet evirdi çevirdi.
- Bunlar kimin..!
- Benim efendim...
- Ne demek oluyor bunlar..!
- Namazda takıyorum...
- Ne arıyor burada bunlar..!
- Kapalı yerde takıyorum. Açıkta değil...

Takke ile sarığı masadan defalarca alıp “Yeşil takke üzerinde beyaz sarık.” diyerek elinde çevirdi, bıraktı. Aralarda “Hımmm hımmm”larla ne kadar kızdığını belli etmeye çalışıyordu. “Şimdi anlaşılıyor seni ne için tayin ettikleri.” dedi.

Sonra çelik dolabın sol tarafını açtılar. Orada bir Kur’an-ı Kerim, bir Arapça ders kitabı ve bir de dua kitabı vardı. Ne olduklarını sordular. Söyledim. Dolabın diğer kısmını da açmak istedi. Kedi gibi tırmaladı. Kilitli olduğu için dolabın kapağı açılmadı. Bana da aç demediler. Hâlbuki o bölümde onların yasak ve sakıncalı kabul ettikleri dini eserler vardı.

Odadan çıkarken “yeşil takke üzerinde beyaz sarık” diye söylendi durdu. Hâlbuki takke gri renkli bir bere idi. Öfkesinden yeşil görüyordu.

Ertesi gün sabah erken yurt müdürü Ahmet Bey’i Tugaya istediler. Paşa çağırıyordu. Gitti. Öğleye doğru suratı asık bir vaziyette döndü. “Ne oldu?” dedim. “Boş ver!” diyor, ne olup bittiğini söylemek istemiyordu. Fakat ben tahmin ettim. Benim için mutlaka “Geceleri yurttan kalmasın.” demiştir. Baklayı ağzından çıkardı. “Öyle ama boş ver, sen kalmaya devam et.” dedi.

Ayrılacaktım ama biraz ağır davrandım.

Aradan iki hafta geçti. Yine bir salı akşamı... Ben akşam namazımı kılmış tesbihat yapıyordum. Bir öğrenci, Paşa’nın yine geldiğini haber verdi. Seccadeyi, takke ve sarığı gizleyerek aşağıya indim. Onlar yine üçü bir arada... Paşa beni görünce avazı çıktığı kadar bağırmağa başladı:

- Öürümcek kafalılar! Devletin size ihtiyacı yok. Ben sana burada kalmayacaksın demedim mi? Beni aldatamazsınız!

Sonra Paşa süratli bir şekilde merdivenlerden yukarı çıkmaya başladı. Albay ile Yarbay arkasında... Ben de onların arkasında...

Çok acayip bir şey oldu. Benim kaldığım odaya girdi. Işığı açtı. Yine hızlıca çelik dolaba seğirterek kilitli bölümü açmak için yine kedi gibi tırmaladı, tırmaladı... Bana aç demedi. Hızla döndü, aşağıya indi. Ta arabasına bininceye kadar bağırmağa devam etti:

- Geri kafalılar, örümcek kafalılar! Defolun! Devletin size ihtiyacı yok! Defolun gidin!

Öyle ki onun gürültüsüne karşı apartmanın pencerelelerinden bakanlar oldu.

Neye göre geri kafalılık? Ne sebepten örümcek kafalılık? Bir asırdır bu memlekette malum bir kesim tarafından bu milletin fertlerine bu ve buna benzer hakaretler söylenegeldi. Eğer inançlarından ve değerlerinden dolayı söyleniyorsa bu arzı titretecek bir iftiradır. Hâlbuki inanç bir aydınlıktır, aydınlanmadır. İnkâr bir karanlıktır, mahrumiyettir. Hakikatte gerilik ve geri kafalılık bu olsa gerek. Ne demiş Üstad Necip Fazıl:

“Ey bir aileye bile hükmedemeyen ilerici..!”

Üç kıtaya, yedi denize hükmeden ecdadım mı gerici..?

O gece yurttan ayrılıp bir otele gittim.

Sonradan öğrendim ki Paşa beni Genel Müdürlüğe “Şüpheli ve sakıncalı görüldü.” diye rapor etmiş. Görevden alınmamı istemiş.

Bir hafta sonu ben Kastamonu’dayken Yurt Müdürü Ahmet Bey aradı. Yurda Teftiş Kurulu Başkanı Nazım Yurdakul ile Müfettiş Kadir Yeşil gelmiş. Geçen hadiselerle ilgili olarak personel ve öğrencilerin ifadelerini almışlar.

Beni de Ankara’ya istemişler. Pazartesi doğrudan Genel Müdürlüğe geçtim. Başmüfettiş namaz ve sarık meselesinden ifademi aldı. Fakat olumsuz bir karar çıkmadı.

Mayıs ayında bir sonraki sene için yurda alınacak öğrencilerim imtihanı vardı. Bir müfettişin başkanlığında yurt müdürü ve ben komisyonda üyeydik.

Aday öğrencileri içeri aldık. İmtihan ile ilgili açıklama yapıyoruz. Ben bodrum katta yemekhanede öğrencilerin başındayım. Yukarıda bir gürültü oldu. Paşa sivil kıyafetle, yanında Milli Eğitim Müdürü yurda

gelmişler. Paşa bağııyordu. Bu arada ambar memuru falan diyerek benden bahsediyordu.

Biraz sonra Paşa ile Milli Eğitim Müdürü aşağıya indiler. Paşa beni görünce kırmızı görmüş boğa gibi salonun bir ucundan diğer ucuna gidip gelerek:

- Sayın ambar memuru, sayın ambar memuru, diyerek hem öfkeli hem istihza yollu homurdandı.

Yukarı çıktı. Genel Müdürlüğü arayarak bu imtihanı iptal ettiğini masaya vurarak bildirdi. “Benim, ‘hakkında ‘sakıncalı’ diye rapor verdiğim kişi burada imtihanda görevlendirilmiş.” diye çıkıştı.

Bolu yurduna alınacak öğrenciler için sorular yenilendi, imtihan tekrarlandı. Benim yerime de başka bir üye gönderildi.

Bu sıkıyönetim komutanı yeni tuğgeneral olmuş ve Bolu’daki Komando Tugayına atanmıştı. İşgal kuvvetleri komutanı gibi gece gündüz şehri gezer, tarassut ederdi. Adeta kendini Bolu Beyi zannediyordu. Özellikle dindar insanlara musallat olmasıyla dikkat çekiyordu. Bu konuda birçok vukuatı vardı. Şehrin ileri gelenleri, onu KONSEY’in itibarını düşürüyor diye şikâyete hazırlanıyordu.

Eşimin tayini gerçekleşmeyince her ikimizin de gidebileceği bir yer araştırdık. Ankara, Kayseri ve Sivas var, dediler. Tayinimiz Sivas’a gerçekleşti.

Sivas Ellerde...

27 Haziran 1983 günü Sivas Vakıflar Bölge Müdürlüğünde memur olarak göreve başladım.

Yurt müdürlüğünden ambar memurluğuna ve memurluğa...

Bölge müdürü emekli bir albay olan Muammer Özalutuş... Odasına girip kendimi tanıttım. Otur, dedi.

- Sen necisin? Tarikatçı mısın, Nurcu musun, Süleymancı mısın, Ticani misin? Seni bana anlattılar. Seninle uğraşacağı, dedi.

Genel müdürlükten aramışlar. Sana birini gönderiyoruz. Ne yap ne et istifa ettir, demişler.

Demek ki Sivas'a tayinim "İyilik olsun." diye yapılmamıştı.

Fakat uğraşmaya fırsat bulamadı. Çünkü o gelince bölge müdürüyken, bölge müdür yardımcılığına indirilen İsmet Celep ile araları açılmış birbirleri ile uğraştılar. Bizi unuttu. Yoksa istifayı bile düşünür olmuştum.

Zaman içinde askerlerin tahakkümü bittikten sonra önce personel şefi sonra personel şube müdürü olarak atandım.

İmam-Hatip Lisesi meslek dersi öğretmenliğinden Bölge Müdürlüğüne gelen (Allah selamet versin) Doğan Erdiñ döneminde huzurlu bir ortam oluştu.

Şubat Soğuşu

Nihayet o meş'um 28 Şubat sürecinin başladığı 1997 yılına geldik.

O günlerde ben de kendi isteğimle Karabük yurduna tayin istedim. Kolay olmadı. Bir hayli uğraştıktan sonra nisan ayında yurt müdürü olarak tayinim gerçekleşti. Fakat bu defa da 28 Şubat kararları çerçevesinde yurtların köküne kibrit suyu döküldü ve bu yuvalar kurutuldu. Zaten bu yurtlardan, bu yurtlarda barınan öğrencilerden ve oradaki manevi atmosferden 12 Eylül'den itibaren hiç hazzedilmedi.

Yurtlarda genellikle kırsal kesimden, köylerden gelen temiz yüzlü gariban öğrenciler kalıyordu. Onların da çoğu İmam-Hatip Liselerini tercih ediyorlardı. Hep-

si namazlı niyazlı pırıl pırıl çocuklardı. İşte darbeci zihniyet onlardan adeta nefret ediyordu.

Kastamonu'ya gelen Albay Galip Akkurt ile Nasrullah Cami bitişiğindeki tarihi medrese binasını gezerken orada nöbetçi olarak bırakılan bir İmam Hatipli öğrenci iki elini uzatarak, musafaha tarzında “Hoş geldiniz” demişti de Albay çok sinirlenmiş: “Tek elinle, tek elinle...” diye çocuğu azarlamıştı.

İşte bu yüzden bu yurtlar devletin de olsa, Başbakanlığa da bağlı olsa bir irtica yuvası olarak görülüyordu.

Bu süreçte yurtlarda niçin dindar öğrencilerin ağırlıkta olduğu dikkat çekiyor hatta “hususî bir kasıt mı” var diye müfettişler tarafından araştırılıyordu.

Kendilerinden tayin ettikleri yurt müdürleriyle de bu durumu değiştiremediklerinden Milli Güvenlik Kurulunun 28 Şubat 1997 tarihli ve 406 Sayılı Kararına EK-A (Rejim aleyhtarları irticai faaliyetlere karşı alınması gereken tedbirler)’in 2.maddesine istinaden yurtlar kapatıldı ki orada şöyle deniliyordu:

(2- Tarikatlarla bağlantılı özel yurt, vakıf ve okullar, devletin yetkili organlarınca denetim altına alınarak Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereği Milli Eğitim Bakanlığına devri sağlanmalıdır.)

Hâlbuki Vakıflar Genel Müdürlüğünün yurtları bu kapsama girmiyordu. Ama olsun, değil mi ki irtica yuvası (!) orasının da kapısına kilit vurulmalıydı.

Türkiye genelinde 60 civarındaki on binden fazla öğrencinin kaldığı yurtları kapatmak da ANAP-DSP-MHP koalisyon hükümetine düştü. Vakıflar Genel Müdürlüğünün bağlı bulunduğu Devlet Bakanı Yüksel Yalova televizyondan kapatma sebebini “Yurtçuluğu beceremedik.” bahanesiyle izah etmeye çalıştı.

Hâlbuki zaman içerisinde vakıf yurtlarındaki şartlar iyileştirilmiş, imkânlar genişlemişti. Kontenjanlar arttırılmıştı.

2000 yılında yurt faaliyetlerine son verilerek binaları Milli Eğitim Bakanlığının hizmetine verildi.

Böylece eğitim öğretim sahasında “vakıf” mefhumunun adına yakışır bir hizmete de “darbelerle” darbe vurulmuş oldu.

Son söz

Yaşanan bütün mağduriyetlerde, hegemonyanın mağdurlara sordukları sorulara mukabil bizler onlara sorulması gereken birçok soruları sormadık. Şimdi Silivri’de bu sorulamayan soruların bir kısmı soruluyorsa neden rahatsız olup tantana yapıyor?

Bu memlekette, bu mübarek topraklarda uzunca bir dönem zulmetli ve zulûmatlı günler yaşandı. İnançları yüzünden insanlar itildi kakıldı, baskı gördü, zulüm gördü, aşağılandı.

Ama artık devran değişti. O günler geride kaldı. Aydınlik ve güzel günler bizi bekliyor. Arapların bu gerçeği anlatan: “Günler aramızda sıra ile...” mealinde bir atasözleri vardır.

Bizler zaten ümidimizi yitirmemiştik. Allah’tan ümit kesilir mi?

Huda’ya tabi olanlara selam olsun...

AĞLATIRSA MEVLAM YİNE GÜLDÜRÜR

Metin BENLİ / Malatya

Anlatacaklarım kısa bir geçmişin uzun hikâyesi... Yaşanırken olduğu gibi yazılırken de çok zor. Umut ederim ki mazide yaşanmış bir anı olarak kalır. Tek kahramanı ben olmasam da hikâye benim, ailemin, umutlarımızın ve de inanan bütün duyarlı dostların hikâyesi...

Çok zor, çok acı yıllardı. Hayallerin bile tutsak edildiği yıllar. Yaşayamadığımız güzellikleri umutlarımıza, çocuklarımıza bile çok görenlerin söz sahibi olduklarını sandıkları yıllardı o yıllar. Çok uzun bir geçmişten bahsetmiyorum aslında; ama dedim ya anılarda kalmasını istediğimiz için belki de bu kadar uzak bir geçmiş gibi geliyor bize...

Nasıl başlar ki insan anılarını anlatmaya, nereden başlar? Çocukluktan mı ki, bir rüya gibi kayıp gitti avuçlarımdan çocukluğum... Hani klasik bir giriş gibi olsa da zor bir çocukluğumuz oldu bizim. Yoksullukların, hedefsizliklerin diz boyu olduğu bir dönemdi o yıllar. Yaşadığımız köy geliyor aklıma birden. Evet,

toprakla iç içe olmak güzeldi güzel olmasına da, ağır işçileriydik bu toprakların ben ve kardeşlerim. Daha iyi bir dünya kurmak için, dedemin köyde istediği yaşam tarzını benimsemeyip altı çocuğu ve eşi Meryem Hanımı alıp köyden göçün hikâyesini yazmak inanın yaşamak kadar zor.

“Sizi buradan götüreceğim.” demiş babam.

“Nereye gideriz Bey!” diyen anneme “İlkokulu bitirdim, diplomam var elimde. Bu çocukları okutmamız lazım. İmtihanlara girip inşallah bir işe bulup gideceğiz buradan.” diyen kocasına “Bu iş nasıl olacak. Bizim kaderimiz bu dağlar, bu çile...” demiş annem. Babasının bütün mal varlığından uzak kalmayı göze almış bir babam vardı benim. Vardı diyorum... O da çocukluğumun en acı kaybı olarak işlendi hafızama... Babamızı kaybettiğimiz gün ki hayatım boyunca unutamayacağım bir gündür, artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını hepimiz anlamıştık.

Evet, o gün...

Yavaş yavaş göğe doğru yükselen güneş varabileceği en uç noktaya ulaşmıştı. Ortalıkta bir gariplik olduğunu hissetmek pek zor değildi. Sıkıcı bir hava güneşin de yardımıyla katlanarak artırılıyordu şiddetini. Babamın her sabah erkenden saatlerce yol alarak getirdiği odunları bir bir kucaklayıp isli odanın derinliklerine dolduruyordu annem. Küçük kardeşimin bugün her zamankinden fazla can sıkıcı sızlanmaları ile büyük ablam Güler’in, çok istediği bir parça kumaş alınmadığı için sitem üstüne sitem yağdırmasına annem nedense çok duyarsız kalıyordu bugün. Havada olduğu gibi her şeyde bir gariplik vardı bugün. Küçük ablam Gönül dikiş kursunu başarıyla bitirmiş, belgesini almak için okulda sıranın kendisine gelmesini bekliyordu. Aklı da babamdaydı, çünkü babam odundan dönüşte ablamın törenine

katılacaktı. Bu okul babamın iş yeri idi. Ablalarım boş zamanlarında babama yardıma gelirlerdi okula. İşte o zamanlarda dinlemişlerdi babamın hikâyesini. Babam, çocuklarını okutmak uğruna babasının topraklarından vazgeçmeyi göze almış ve bizi bu zor şartlarda okutmak için çabalıyordu. İlkokulun temizlik işlerine bakıyordu babam. İşinden arta kalan zamanlarında evin odununu temin etmek için dağa gidiyordu. Maalesef o gün çok uzun zaman geçmesine rağmen dağdan dönmedi babam...

İşte o gün başladı hayatımızın dönüm noktasıydı. Köylüler babamın dağdan eve cansız gelen bedenini annem, ben ve kardeşlerimin gözleri önünden köye doğru taşıırken hayatımın artık eskisi gibi olmayacağını nereden bilebilirdim.

Babamın en büyük isteği idi bizi okutmak. Sırf bunun için feda etmişti kendini. Babam odun getirmek için gittiği dağda baltayı ayağına vurmuş ve köye ulaşmadan kan kaybından ölmüştü dağ yolunda. Babamın son sözlerine ulaşan Ahmet amca “Ah! Çocuklarımı okutamadım.” diye diye can verdiğini söylerdi hep bize.

Kardeşlerim; ben, iki ablam ve annem için sıkıntılı bir dönem çoktan başlamıştı bile. Bu şartlarda okumamız imkânsızdı... Geri babamın köyüne mi dönecektik yoksa. Dedemin “Yapamadınız değil mi? “Ben bakmazsam siz acınızdan ölürsünüz.” sözlerini duyar gibiydi annem. Annem, bizi köye geri göndermeyeceğini söyledi. Peki, nasıl okuyacaktık. Bu filmin de senaryosu çoktan yazılmıştı. Kendi yağımızda kavrulmaya çalışırken, bizim adımıza birdenbire alınan bir kararla bize yatılı okul yolu görünmüştü. Bu bizim için baba ocağından ilk ayrılık demektir. Ağır bir imtihana hazırlanıyorduk... Baba ocağından kopmak hiç de kolay olmadı... Annemin ağlamaları, kız kardeşlerimin gözyaşları, kü-

çük kardeşlerin feryadı beni, orta birinci sınıfta olamama rağmen birdenbire büyütüvermişti.

Evden ayrılış ve yatılı okula yerleşme... Ne zorlu bir süreçti... Özellikle altı yaşındaki en küçüğümüzün annemden kopamayışı içler acısıydı... Ama babamın vasiyeti vardı. Biz okuyacaktık. Şartlardan dolayı okul hayallerini unutmak zorunda kalan kız kardeşlerimize destek olacak, annemize başını sokacak bir ev yapacaktık. Çok uzun ve zor bir yolda yürümek gerekiyordu. Çocuk olunca insan, sanıyor ki her şey hemen olup bitecek. Sanıyor ki, hemen geçecek zorluklar, ama yaşadıkça insan anlıyor ki, hayat bedellerle dolu. Ummadık, beklenmedik zamanlarda yakalayıyor insanı en olunmaz acılar, zorluklar...

Ortaokul ve lise yıllarımız ayakta kalma yarışına dönmüştü adeta. Boğazımda düğümlenen şu yatılı okul anımı anlatmadan nasıl geçeyim. Karar verdik on bir, dokuz, sekiz ve altı yaşındaki dört kardeş. Okuldan kaçacağız. Nereye bilmiyoruz ama dokuz kilometrelik bir yürüyüşün ardından köyün dışındaki tek odalı evde bulduk kendimizi.

“Biz o okula gitmek istemiyoruz.” dedim anneme.

Ana değil mi açtı bize kucağını. Ta ki Jandarmalar gelip bizi bir gece uykusunda ansızın apar topar bir ciple geri götürünceye kadar. Okulun bekçisinin dış kapıyı kapatmasıyla anladık serüvenimizin bittiğini.

Ortaokul yıllarım, yıllarımız bitince kendimizi, lise de bulduk. Okul bitti. Sınavlara girdim bin bir umutla. Ama ilk yıl olmadı, kazanamadım. Sınavı kazanamayınca inşaatta çalışmaktan başka çarem yoktu. Ne dershaneye gidebildim, ne de üniversiteye hazırlık kitaplarım oldu. Zordu amelelik. Kum taşımak, harç yapmak, tuğla yerleştirmek... Kalem tutmaya benzemiyordu. Soğuk acımasız oluyordu, sıcak ise zalim... İşten yor-

gun dönüyorduk. O yorgunluğun akşamında ders çalışmak imkânsız gibiydi. Gecekondu bir evde kalıyorduk. Benim kadar kim bilebilir ki; sıcak yatağın, aydınlığın, kitapların, okumanın kıymetini? İşte bu şartlarda bile tek sığınağım kitaplarım olmuştu. Kitaplar en iyi dostumdu benim. Konuşsam, ağlasam, gülsem dinlerlerdi. El ayak çekilip herkes evinde dinlenirken, ben üniversiteyi kazanacağım günü hayal ederdim.

Babam beni hiç yalnız bırakmadı. Sık sık rüyalarım gelir, beni okumaya teşvik ederdi. Zaman nasıl geçerse, yıllar birbirini nasıl kovalarsa bizim yıllarımız da öyle geçti demeyi çok isterdim ama öyle olmadı işte... Üniversite sınavı gelip çattığında anlamaya başlamıştım yavaş yavaş neyin ne olduğunu... Okumam, bir meslek sahibi olmam şarttı. Bana umut bağlamış birçok insan vardı çünkü hayatımda...

İlk yıl havada kalan üniversite planlarım ancak ikinci yıl gerçek oldu. Nice sıkıntının ardında girdiğim sınavdan sonra, açıklanan sonuçlar bir nebze olsun sıkıntılarımı, acılarımı unutturmuştu. Sınavı kazanmıştım. Yeni bir sayfa açılmıştı önümde. Artık geleceğe daha umutla bakmaya başlamıştım. Zor bir süreçti, biliyordum; ama yolun zorunu yürümüştüm sanki. Gençlik vardı serde, o zaman öyle olsun istiyordum çünkü. Zorluklar bitmiş olsun, acılar bir rüya...

Üniversite yıllarında arkadaş muhabbetlerinin çoğunu kitaplar oluşturuyordu. Nerden bilirdim ki bir gün bu muhabbetlerin benim aleyhime kullanılacağını... Oysa ne verimli sohbetlerdi bunlar. Kitap tanıtımı, tavsiyesi, alış veriş, üniversite, sanat faaliyetleri, Cemil Meriç-Nurettin Topçu okumaları... Bu durum bende bir alışkanlık olarak yerleşmiş, göreve başladıktan sonra da bu tür programlara devam etmeyi kafama koymuştum. Üniversitede kalacak, bir sanat merkezi kuracak ve insanların özellikle gençlerin bilime, ede-

biyata, sanata olan ilgilerinin pekişmesini sağlayacak, paylaşımlarda bulunacaktım... Bunlar benim hayallerimdi...

“Hangi ortamda olursan ol bu okumalarını devam ettirmelisin.” dedi İbrahim Hoca.

“Bu memleketin, bu toprakların kurtuluşu; düşünen, sorgulayan, kendini şartlara göre kurabilen, iyi bir dil öğrenimi ve akademik bir eğitim almış kişilerle gerçekleşecek.” diye söyledi sürekli olarak.

Çok şanslı hissediyordum kendimi. Aydın, okuyan, üreten, farklılığımızı anlayabilen dostlara sahip olduğumuz için. Yaşadığım onca acıyı, sıkıntıyı daha bir kolay atlatıyordum sanki.

Nihayet üniversiteyi bitirdim. Evin en büyük oğlu olmam nedeniyle benden beklentiler çoktu. Ama bu beklentilerin hiçbiri kitap okumalarımızı aksatmadı.

Bir gün köyün çay ocağında gençlerle hasbihal ederken kardeşimin okul arkadaşı lise son sınıf öğrencisi Ekrem, kardeşim Yusuf'a:

-“Yusuf, ağabeyinle beraber gençlere verdiğin bu kitaplar ile mi ilerlemeyi sağlayacaksınız? Ne anlattığı bile belli olmayan kitapları ne diye veriyorsunuz bu gençlere? Milletin beynini özgürlükle mi, üretimle mi yıkayacaksınız? Niye ismi cismi bilinmez, tanınmaz kişilerin kitaplarını okuyor, okutuyorsun.” dedi. Bu alaycı konuşmalarına ben ve kardeşim Yusuf gülümseyerek;

“Biz, babamıza söz verdik. “Babamızın son sözleri ‘Çocuklarımı ne pahasına olursa olsun, okutun!’ olmuştu.

“Hayır, her şeyi doğru anlamak lazım.” dedi, Yusuf.

“Neyi doğru anlayacağız. Doğru da bir, yanlış da bir.” diye cahilce bir karşılık verdi Ekrem.

“Bizler bu milletin değerleriyiz ama.” diye karşılık verince Yusuf.

“Ben değer filan bilmem. Gelişmek, ilerlemek, Batıyı doğru anlamak, İslam’ı gerçek kaynağından öğrenmek, üretmek, etraftaki her türlü olumsuzluğa çözüm bulmak, demek de ne oluyor. Siz bozguncu musunuz? Böyle düşünenlerin kafasını ezeceksin diyen Ekrem’e:

“Gençler, dostlar, arkadaşlar!”

Bir değer ürettiğimiz, kendimizi gerçekleştirdiğimiz, etrafımıza ışık saçtığımız, inandığımız gibi yaşadığımız sürece bizi hiçbir güç yıkamaz. Gelişmeliyiz. Gelişmek için okumalıyız. Projelerimizle konuşmalıyız, ifadelerine Ekrem: “Siz de bozguncular, isyancılar gibi konuşuyorsunuz. Durmadan oku, kitap ver, bu ne ya? Milletin beynine ne aşıyorsunuz siz. Yok yabancı dil, yok bilgisayar, yok üniversite... Kime hizmet edecek bunlar?” sözleriyle memleketin aydınlara ne kadar çok ihtiyacı olduğunu bir kez daha anlamıştım.

Uzun ve meşakkatli bir yolun sonunda öğretmen olarak atandığım Ordu’nun Akkuş İlçesine geldim. Göreve başladığım için aileme, kardeşlerime daha fazla destek olabiliyordum.

Babamı kaybedeli on bir yıl geçmişti. Ablalarım evlenmişti. Annem ise hala hayatın kahırlı yükü altında ezilmeye devam ediyordu. Kardeşlerimin dersane ve okul masrafları kazandığımız paranın ilk adresleriydi. O dönemdeki en iyi yatırımımız kütüphane oluşturmak için harcadığımız çabaydı. İlerleme, sanat, üretim, adalet, farkındalık gibi konuları, insanları aydınlık geleceğe taşıyacak konular olarak görüyordum. Küçük kardeşlerim, yeğenlerim; köyümüze gittiğimiz zaman bizi ve getirdiğimiz kitapları dört gözle bekleyen mahallemizdeki çocuklar, okul dışındaki öğrencilerimdi.

Bu gayretlerin bir gün umulmadık bir şekilde aleyhime kullanılacağını hiç düşünmemiştim doğrusu.

Zaman hızla geçiyordu. İki kardeşim de uzun uğraşlar sonuncu öğretmen oldu. Zorunlu hizmetimi yapmak için geldiğim Malatya'da bir seminerde kursta tanıştığım Nermin Hanım'la bir gün evleneceğim aklımın ucundan bile geçmemişti. Eşimle tanışmam ve sonundaki evlilik sanki hayallerini kurduğum "Gençlik Eğitimi ve Sanat Merkezi" açma hayallerime bir adım daha yaklaşmıştım. Hayat arkadaşım, kader arkadaşım, çocuklarımmın annesi. Her zorluğumda hep yanımda bulduğum o güzel insan, benimle birlikte öyle çok sıkıntıya katlanmak zorunda kaldı ki...

Memleketin huzur ortamına birilerinin el attığı dönemler yeniden başlıyordu. Bu sefer düşmanın tanımı değişmişti. Bir zamanların ihya ve inşa edicileri şimdi nedense bozguncu rolündeydi. Yıllardır memleketin sıkıntılı dönemlerinde değişmeyen, eskimeyen tanıdık, bildik sloganları yine cenazelerde, TV'lerde, radyolarda, meydanlarda duyar olmuştuk. Öğretmenler görevden alınıyor, sürgünler, kayıplar birbirini takip ediyordu. Ne oldukları ve kime hizmet amacıyla kuruldukları bugünlerde anlaşılmaya başlayan garip yapılanmalar, oluşumlar çıkıyordu karşımıza. Annem yine çok tedirgin oluyor, durmadan torununu özlediğini bahane ederek memlekete geri dönmemiz için haberler yolluyordu. Özellikle evimizdeki kitaplardan çok korkuyor, bir gün bu kitapların başımıza iş açacağını söylüyordu. Her ne kadar ona bu kitapların zararsız olduğunu, bizim yolumuzu aydınlatacak ışıklar olduklarını söylesem de bir türlü ikna olmuyordu. Çocuk yaşta babasını kaybeden, genç yaşta eşini ve kız kardeşini toprağa veren annemi, her gün duyduğu haberler daha fazla kaygılandırıyor-du.

Eşim Nermin, Malatya'nın en gözde okullarından birinde çalışıyordu. Evimiz hemen okulun yanı başındaydı. Son zamanlardaki uygulamalar, idarenin psikolojik baskıları, okuldaki yalnızlaştırmalar Nermin Hanım'a okulu zindan etmeye başlamıştı. Başörtüsü yüzünden uğradığı baskılar sonucu, ne umutlarla geldiği şehir merkezindeki okulunu bırakıp köydeki bir okula tayin istemek zorunda kalmıştı.

Babasızlıktan dolayı kavuşamadığım umutlarıma oğlum Salih'le ulaşmak istiyordum. Ben ve kardeşlerim Yusuf, Mustafa ve Ahmet ile birlikte şehirde bir eğitim ve sanat merkezi açmaya karar vermiştik. Okul dışı bütün günlerim dil öğrenmek için kurslarda geçiyordu. Yusuf yurtdışı sınavlarına hazırlanıyor, Mustafa ise yüksek lisans ile üniversite kapılarını zorluyordu. Annem kızlarını okutamadığından dolayı damatlarıyla birlikte, yüreklerindeki acıyı bir parça olsun hafifletmesi amacıyla ablalarımın okulu dışarıdan bitirmelerine karar vermişlerdi. Hayata tutunma çabasıydı sanki bizinkisi. Yıllarca yaşanan zorlukları bir şekilde bastırma ve unutma çabası.

Oğlum Salih üç yaşına girmişti ve eşimle ben Salih'e kardeş bekliyorduk. Üniversiteye girme çalışmaları ve dil kursları arasında koşturmacayla geçen günlerin birinde, annemden gelen telefonla neye uğradığımızı şaşırmiştık. Köydeki evimize annemin tanımadığı birileri gelmiş, her yeri aramış, oradaki kitaplarıma el koymuşlardı.

Her zaman olduğu gibi derslerimi bitirmiş üniversiteye doğru yola çıkmıştım. Hocamdan birkaç güne kadar üniversiteye geçebileceğimin haberini almak beni çok mutlu etmişti. Bu arada kardeşim açacağımız sanat merkezinin son işlemlerinin haftaya kadar tamamlanacağını müjdesini vermiş ve sevincim bir kat daha arttırmıştı.

Okul Müdürü beni dersten odasına çağırdığında bu kadar önemli şey nedir ki dersten çağırıyor diye hayret etmiştim. Nöbetçi öğrenciye:

“Teneffüste hemen geleceğim.” dedim. Ama öğrencinin ısrarla gelmem gerektiğini söylemesi üzerine yanına gittiğim Müdür:

“Hocam seni bugünlerde çok soruyorlar.”

“Senin okulda neyle uğraştığını, ne yaptığını, öğrencilerle olan ilişkini ve hafta sonları İngilizce kurslarına ne amaçla gittiğini sordular.” dedi.

Ben de “Müdür Bey ne yaptığımızı biliyor ve görüyorsunuz.” diye karşılık verince:

“Hocam, ben bilemem, okuduğuna yazdığına dikkat et.” deyip beni gönderdi.

Niçin diye düşünürken çalan telefonum ile irkildim birden. Arayan eşimdi. Telefonun açma tuşuna nedense ellerim gitmiyordu. İsrarla çalan telefonumu açtım sonunda. Sesi titriyordu eşim Nermin’in.

“Hayırdır, Salih’e bir şey mi oldu? dedim birden.

“Hayır” dedi eşim.

“Müfettiş olduğunu sonradan öğrendiğim birisi beni bahçede başörtülü görünce, nerede çekildiği belli olmayan başörtülü bayanların olduğu bir fotoğraf gösterdi.”

“Bunlardan birinin siz olduğu iddia ediliyor. Bu sebeple okula geldim. Soruşturma başlatıyoruz hakkınızda. Sizin buralarda işiniz yok. Hemen görevden ayrılın yoksa zaten yakında görevden alınma yazınızı görürsünüz.” dedi bana.

“Biz ne yapacağız şimdi?” “Yine ne oluyor memlekette?” diye sorunca bana eşim. Hiçbir şey diyemedim o anda.

“Bir yanlış anlaşılma olmuştur.” diye geçiştirmeye çalıştıysam da, ben bile inanmadım söylediklerime.

Televizyonları açıp da bir haber, bir program izleyemez olduk. Ankara’dan gelen haberler işlerin yine iyi gitmediğini gösteriyordu. Sıkıştığımız anlardaki eskimeyen ve sürekli şekil değiştirerek varlığını devam ettiren düşmanımız “irtica” yine çıkmıştı karşımıza.

Tarih 28 Şubat 1997.

Uzun, karlı bir kış günüydü. Hava çok soğuktu. Etrafımız kuşatılmıştı sanki. Haber bültenlerini açmak cesaret istiyordu. Memleket ağır bir imtihandan geçiyordu yine. Alışmıştı büyüklerimiz her on yılda bir askeri müdahaleye. Ama bu seferki farklıydı sanki. Uzun süren toplantılar sonuncu alınan kararların kimin için alındığı pek anlaşılamiyordu. Millet yine kutuplara bölünmüştü. Nereden geldikleri bugün bile pek anlaşılamiyan kişiler sarmıştı her tarafı. Hep oturup kalktığımız, çay sohbetlerimizin değişmeyen simaları birden saf değiştirmişler ve karşı tarafa geçmişlerdi. Nerede alındığı pek anlaşılamiyan kararların uygulayıcıları birden bu vatanın en güvenilir memurları oluvermişlerdi. Devletin bütün kademelerine gerekli elamanları yetiştiren İmam Hatip okullarını kapatma adına bütün mesleki eğitim kurumları kıyıma tabi tutulmuş, yüzbinlerce gencin hayalleri suya atılmıştı.

Kendisini bir gecede uzman, ilahiyatçı, eğitimci, siyasetçi, bilim adamı olarak bulan, nereden geldikleri belli olmayan kişiler televizyonların eksik olmayan konukları oluverdiler. Mahkemeler, soruşturmalar, görevden alınmalar... Hepsi art arda veriliyordu haber bültenlerinin başında. Ne olduğu belirsiz gruptardan söz ediyordu haberler. Nereden çıkmıştı bunlar. Basınların ardı arkası kesilmiyordu.

Önde giden Renault araba birden yolun ortasında durdu. Sokaklar çok dar olduğu için geçmek mümkün olmamıştı Eşim Nermin çok tedirgin olmuştu. Arabadan inen üç sivil kişinin bize doğru niçin geldiklerini anlayamadık. Eşimin “Kapıyı açma ne olur!” uyarılarına “Arabaları bozuldu.” herhalde dedim. Bizim hiç kimseye verilemeyecek hesabımızın olmadığını söyledim. Yanımıza gelip bizi iyice inceledikten sonra “Pardon yanlışlık oldu.” deyip gittiler.

En küçük kardeşim askerliğini Asteğmen olarak yapıyordu. Niçin yapıldığını bugün bile anlayamadığımız bir nedenle Osmaniye’den Edirne Uzunköprü’ye sürgün edildi. Eşim ve ben her geçen gün etraftaki çemberin daraldığını hissediyorduk. Bütün bu sıkıntılara rağmen okul dışındaki vakitlerde soluğu dil kurslarında alıyordum. Eşim okulda kendisini cezaevinde gibi görmeye başlamıştı. Başörtüsünün kimi bu kadar rahatsız ettiğine bir anlam veremiyordu. Kardeşlerimle bir araya geldim. Kültür-Sanat Merkezi açma işimizi görüştük ve iki hafta sonra tespit ettiğimiz yeri açmaya karar verdik.

Her gün duasını almak için aradığım annemin niçin bu kadar tedirgin olduğunu anlamaya çalışıyordum. “Buyur anne.” dememe karşın ağladığımı bana duyurmamaya çalışıyordu.

“Anne ne olur söyle ne oldu, ne istiyorsun?” “Çok yakında geleceğiz.” dediğim anda ilk kez bu kadar ciddi bir şekilde “Oğlum havalar çok kötü. Yollar bozuk. Gelmeyin. Sonra gelirsiniz.” sözleri bu sefer çok tuhafıma gitmişti. İlginçtir ilk kez annem bizi eve çağırmıyordu

Oğlumuz Salih... İlk göz ağrımız. Ondan uzun süre ayrı kalacağımı bilsem kucağıma gelmek için verdiği uğraşlara hiç karşılık vermez olur muydum? Eşim Nermin’in “Üniversite diyorsun ama bize çok az zaman

ayırırıyorsun.” Salih yanına gelmek istiyor. Kabul etmiyorsun.” “Bak Salih’in kardeşi olacak ama bizimle hiç ilgilenmiyorsun.” sözlerine nedense son zamanlarda yaşadığım olayları anlatmaktan korktuğum için ayrı odalarda düşüncelere daldığımı söyleyemedim. “Üniversiteye geçmem için yabancı dil sınavına çalışıyorum. Bu yüzden biraz tedirginim.” dedim.

28 Şubat süreci her geçen gün kendini hissettirmeye başlamıştı. 12-Fen,12-Sosyal ve 12-TM sınıfı öğrencilerinden Tuğrul, Muhammet, İlyas, Bahattin başta olmak üzere bir grup öğrenci:

“Hocam, okul çıkışı sizi okulun karşısındaki çay ocağında mutlaka bekliyoruz.” dediler.

Ders sonlarında bu çay ocağında gençlerle zaman zaman oturur, onlara derslerinde, okumalarında rehberlik ederdim. Tuğrul “Hocam biz Arapgir ilçesindeki liseye nakil yaptıracağız. Okulumuz İmam Hatip lisesinden mezun olursak bu katsayı ile hiçbir yeri kazanamayız. Hocam bize yardım eder misiniz? Orada ev tutmamız lazım. Bu durumu ailelerimize biz nasıl anlatacağız?” Gençlerin sorunlarını dinlerken yan masada yüzlerini seçemediğim iki kişinin bizi dinlediklerini ve gizli gizli not aldıklarını gördüm. “Tamam, hallederiz. Ailelerinize konuşacağım.” dedim.

Bütün sıkıntılara ve zorluklara, velilerin bir sürü engellemelerine rağmen yirmi bir genci düz liselere nakil olmaları konusunda ailelerini ikna ettim.

Gece saat 12.00 civarıydı. Daha fazla dayanamadım ve kapının önünde bana bakarak ağlayan oğlum Salih’i almak için ayağa kalktım. Salih kucağıma doğru koşmaya başladı. Onu tam kucağıma alacakken kapının ansızın çok sert bir biçimde çalındığını duydum. Salih’e değil de kapıya doğru yürüdüm. Eşim ne olduğunu an-

lamaya çalışırken, kapının açılmasıyla birlikte içeriye doğru en az yirmi kişi silahları ile birlikte girdiler.

Daha ne olduğunu anlamadan bütün evimizi altüst edip arama yapan insanların arasında bulduk kendimizi. Sorgusuzca ellerime takılan kelepçeler... Ellerini bana doğru açmıştı Salih. Günlerdir yaşatılan gerginlik sayesinde onu kucağıma bile alamamıştım. Ellerimi açmak istedim. Ama olmadı. İzin istedim oğlumu öpmek için “Olmaz!” dediler. “Yasak kardeşim, yasak”. Sahnellediğim bir tiyatrodan dolayı ödül olarak verilen Necip Fazıl’ın “Bir Adam Yaratmak CD”sine de el koydular. Salih’in ve eşim Nermin’in bakışları arasında beni bilinmedik bir yere götürdüler.

Nereye gittiğimi bilmiyordum. Gözlerim kapalı ve ellerim kelepçeli olarak kaldığım 7 günlük hücrede hep şunu sordular bana:

“Aleyhinde önemli suç teşkil eden bilgiler var.”

“On yıl önce birilerine kardeşin kitap tavsiye ederken sen de oradaymışsın. Neden? Amacınız neydi?”

“Çay ocağında gençlere ne anlatıyordun. Bir bilim sanat merkezi açmak istiyormuşsun. Siz kime hizmet ediyorsunuz? Sorularına defalarca yaptığım açıklamalara, susturulmaktan başka bir cevap alamadım. Masumane üç beş cümleden başka söyleyecek bir şey bulamıyordum doğrusu.

Görevli polis ellerimden tutarak bana: “Hazır ol. Seni ziyarete gelmişler.” dedi. Saat kaç bilmiyordum. Bilinmedik bir odaya götürdüler beni. Neden kitap tavsiye ediyorsun? Niçin okuyorsun? Bu kişileri nereden tanıyorsun? Sorularına “Ben öğretmenim. Okumayı çok seviyorum. Herkesin de okumasını istiyorum.” dediğim anda suratıma inen darbe ile yere düştüm. Tepeden

aşağı soğuk suyun altına girdim ardından. Kendime geldiğimde demir bir ranzanın üzerindeydim.

“Salih ne yapıyor acaba? diye düşündüm birden. Saatin kaç olduğunu sorduğum görevlinin cevabı: “Burada saat çalışmaz.” oldu.

Demir ranzanın üzerinde titrerken sızıp kalmışım:

Bana doğru koşan çocuğu tanır gibi oldum. Ama arka tarafta garip davranışlar sergileyen kişilerin kim olduğunu anlayamadım. Evet, Salih’i bu. Ama neden üstü başı böyle dağınıktı. Yoksa annesi... Annesine bir şey mi oldu? Ama o da ne. Adamlar komşumuzun beş altı yaşlarındaki oğlu Selim’in kollarından tutmuşlar zorla bir şeyler yedirmeye çalışıyorlardı. Diğer iki kişi ise küfürlü küfürlü konuşarak bir toz paketini açıp bir şeyler çekiyorlar burunlarına. Salih zor bela yanıma yaklaşınca beni fark etti. “Baba koş niye yardım etmiyorsun bize? “Baba ne olur bizi kurtar bu kötü insanların elinden.” dedi. Ama benim elimi kaldıracak halim yoktu. Arkadan koşarak gelen, üstü başı darmadağınık, ağzı leş gibi kokan adam Salih’i belinden yakaladı. “Baban size ulaşamaz? dedi. Arkalarından bağırırmaya başladım. “Yapmayın ne olur yapmayın!” bağırırken suratıma yediğim darbe ile uyandım. Burası da neresiydi böyle, diye düşünürken hücrede olduğum ve rüya gördüğümü anladım. Beni o rüyadan kaldırdığı için yediğim darbeye hiç kızmadım. Hatta sevindim bile.

Yedi gün hücrede elleri ve gözleri bağlı kalmıştım. Savcı Bey’e ifademi verdim. Sen artık gidebilirsin ifadesiyle her şeyin bir rüya olmasını temenni ettim. Kötü bir rüyadır inşallah, diye düşündüm. Ama süreç öyle olmadı. Memleket sivil bir darbeye karşı karşıya kalmış, bir sürü eğitim kurumunun kapısına kilit vurulmuş, bir sürü eğitimci sürgün edilmişti. Bir sürü garibanın yuvası dağıtılmıştı.

Savcıya söylediğim:

-Efendim, davranışlarımızın ödüllendirilmesi gerekirken neden buradayız? sorusuna bir cevap alamamıştım.

Bir ay sonraki mahkeme ile eşimin müfettiş tarafından mahkemeye verilmesi aynı gündü.

Salih'in kardeşinin doğumuna iki ay gibi kısa bir süre kalmıştı. Bir kızımız olacaktı. Eşim de müfettişlerin keyfiyeti sonucu hâkim karşısındaydı. Minicik umudumuz Salih'in mahkeme koridorlarına alışması pek zor olmadı. Ne olacaktı şimdi? Ashında en büyük darbe ile umutlarımızı, hayallerimizi yok edeceklerini sanıyorlardı. Bitecek miydi her şey? Projeler, okumalar, gençlik, üniversite...

Daha niçin orada olduğunu anlayamayan eşim Nermin Hanım savcının "İmzala şu belgeyi!" buyruğu karşısında "Bir okuyabilir miyim acaba?" deyince neye uğradığını şaşırdı. "Sen nasıl benim yazdığım belgeyi imzalamazsın? Senin gibileri çalıştıranlarda suç. Bunların hepsini atacaksın görevden. Seni tutukluyorum. Git hâkime anlat derdini." diye bağırınca öylece donakaldı mahkeme ortasında eşim Nermin Hanım. Hiçbir şeyin farkında olmayan Salih ise savcının kalem memurunun masasındaki kalemlerle oyuna çoktan dalmıştı bile.

Hâkim Bey bağırды, çağırды. Tehditler savurdu.

"Bir daha başörtülü çalıştığını duyarsam seni jandarmayla aldıracağım. Bu seferlik bırakıyorum." dedi. Ama en azından tutukluluk halini tutuksuz yargılamaya dönüştürerek bizleri sevindirdi.

İlk mahkemem çok uzun sürdü. Hayatta hiç görmediğim kişilerle suç ortağı olarak yargılanıyordum. Her ay düzenli olarak mahkemelerin bekleme salon-

larındaydık. Çok geçmedi açığa alındım. Artık işim de yoktu. Bir yıl süren ne olduğu belli olmayan mahkeme sona erene kadar neler yapmadım ki. Elbistan'da dershaneciliğe başladım. Üç ay gidip gelmeme rağmen müdür paramı vermeyince işi bırakmak zorunda kaldım. Eşim de iki çocukla tek başına mücadele ederken mahkemedен çok ağır bir disiplin cezası aldı.

En zor anlarımda hep yanımda hissettiğim, bulduğum üniversite hayalleri kurmamın mimarı İbrahim Bey işsizliğime yine kayıtsız kalmadı. Beş öğretmen arkadaşları bir araya getirip işletmeciliğini benim yaptığım bir market açtık.

Küçük kardeşim Yusuf subayken yaşadı aynı serüveni. Suçu kitap okumak, okutmak. Düşünmek yasakmış demek ki... Bunu da öğrendik annemin ağıtları arasındaki ağlayışlarından. Darbe sonucu birçok kimse kitap okuyanlara ve de bir şekilde emniyete yolu düşenlere selam vermez oldu. Sanat merkezi ve eğitim merkezi işi, üniversite, okul bitirip umutları yeniden yeşertme istekleri bir başka bahara kaldı.

O zamanları anlatırken içimi çok yaralayan şu sözleri yazmadan geçemeyeceğim. Annem... Ne acılara göğüs germiş annem. Bir gün babama mezarının başında şunları söylerken duymuş ablam.

“Yapamadım! Çocukları sen heveslendirdin. Babanın köyünü terk ettin. Ama hepsi bir rüzgâra kapılmış gibi savruldu. Baş edemiyorum artık. Yeter beni de al yanına. Dayanamıyorum...”

Ama annemin, güzel annemin unuttuğu bir şey vardı. Bedel ödemedен güzelliğe ulaşılmıyor. Sıkıntının sonunda ulaşılır mutluluklara. Hiç kimsenin gücü bizi hayallerimizden vazgeçiremeyecek.

Mahkeme on bir ay sonra bitti. Göreve iade edildim. Marketimizi devrettik. Kızımız Mehlika bir yaşında, Oğlum Salih üç yaşında. Her şey bir anı olarak kalır inşallah demeye fırsat vermediler. Anadolu Lisesi öğretmenliğinden Sinop'ta rakımın 1650 metre olduğu dağ başındaki bir köy okuluna sürgün ettiler beni. Dua mı etsem ağlasam mı bilemiyordum. En azından çok sevdiğim mesleğimden koparamamışlardı beni.

Arabanın hareket etmesiyle birlikte gözümdeki düşen iki damla yaşla beraber başlayan yağmur beni yuvamdan, eşimden, çocuklarımdan, hayallerimden koparıyordu. Arabamız Samsun'un Havza ilçesine gece 03.00'te indi. Dondurucu bir soğuşu var Havza'nın. Sabahçı kahvelerinde, sabah 07.00'de hareket edecek gazete arabasını bekliyorum. Havza-Boyabat arasındaki kıvrılan yollardan geçerek ilçe merkezine ulaştım. Okulumun nerede olduğunu sorduğum bir vatandaş "Hoca burası merkez. Senin okulun şu dağın tepesindeki yatılı okul olacak." dedi. Araba tutarak ulaştım okuluma. İlçeye 28 km. uzaklıkta. Yatılı okul anılarım geldi birden aklıma. Evden ayrılış, kaçış. Yenmeyen yemekler ve geceleri küçük kardeşlerimin "Anne... Anne!" diye ağlamaları. Dayanamadım. Yapamayacağım, dedim. Küçük bir çocuk yaklaştı, yanıma. "Bana beş lira verir misin?" dedi. Çıkardım, bütün bozuk paralarımı verdim.

Bir buçuk yıl bu yanlış tayin işinin düzeltilmesi umuduyla eşim ve çocuklarımı götürmedim Sinop'a. Bir gün yine Ankara'ya tayin işimin düzeltilmesi umuduyla gittiğimde tanımadığım bir görevli "Hoca sen 28 Şubat mağdurusun. Senin işin olmaz. Boşuna uğraşma." dedi. Doğru söylüyordu. Sinop'a geri geldim. Her telefonda çocukların "Baba!" diye ağlamalarına dayanamıyordum artık. Hoca'mı yine aradım. "Hocam, ben istifa ediyorum." dedim ama tasvip etmedi. Annemin

ve eşimin görüşleri de aynıydı. “Sabretmemiz gerekir.” dediler. Kardeşim de uzun bir mahkeme sonrası sürgün edildi Adıyaman’a.

Şimdi...

Küçük oğlum Akif Emre bir yaşında, Salih Fen Lisesini kazandı. Mehlika ilköğretim altıncı sınıfta okuyor. İngilizce öğretmenini olmak istiyor. “Babacığım, yurtdışına gidip senin büyük projelerini gerçekleştireceğim.” diyor. Ben bir okulda öğretmenliğe devam ediyorum. Kuramadığım sanat merkezinin şimdi sorumlu bir üyesiyim. Yok edemedikleri umutlarımızı, amaçlarımızı, ideallerimizi ve okuma serüvenimi kaldığı yerden devam ettiriyorum. Eşim başına gelen sıkıntıların, acıların kitabını yazıyor. Eskiden olduğu gibi değil şimdi ortam. Özgürlükler daha çok hissedilir oldu son zamanlarda. Seminerlerde, panellerde herkes rahat rahat konuşabiliyor. Bu güzel gelişmeler sekteye uğramaz diye umut ediyorum. Çocuklarımıza anlatacağımız bir anı olarak kalır inşallah o günler. Bazen:

“Acaba gün gelir yine aynı şeyleri yaşar mıyız? diye korkuyorum. Ama her ne olursa olsun hedeflerimizden vazgeçmeyeceğimiz hususunda bir kez daha söz veriyorum babama ve tüm düşünen beyinlere.

Annem yine de gülümseyebiliyor bunca acıya rağmen hayata. Ablalarım çocuklarını okutuyor. İki öğretmeni oldu. Küçük ablam Gönül’ün büyük oğlu Tıp Fakültesine gidiyor. Küçük kardeşlerim öğretmen ama en küçük kardeşim müfettiş.

Eğitilmiş insanların umutlarının, zorbaların silahlarından daha güçlü olduğunu yaşayarak gördük.

DAR-BE'NİN AYAK SESLERİYLE ARŞA YÜKSELEN FERYATLAR

Salih BENCİK / Şanlıurfa

1. AYAK SESLERİ

Matem çökmüş yorgun gönüllere. Hüzün yağıyor kayanayan yüreklere. Mevsimler birbirine karışarak altüst olmuş. Zaman geçmek bilmiyor. Kan, barut kokusu soluyor herkes. Silah sesleri ile başlayıp, aynı seslerle bitiyor her gece. Yaşam ile ölüm arasında bir arpa boyu yol, bir nefeslik can, bir saniyelik ömürdü biçilen. Çaresiz, korku yüklü insanlar hep hazan yaşıyordu. Bir gül kokusuna hasretti gönüller.

Sığınacak bir yürek arıyordu mahzun yüzler. Irmaklar aksın istiyordu çorak toprağa, kuruyan fidanlara can vermek için. Gece çökünce boğarak avuçlarında aydınlığı sığınacak bir yer arıyordu buruk yürekler. Bir gölge, bir karartı bir anlık umut oluyordu. Bir haber bekliyordu ufuklara açılan daracık pencerelerde nöbet bekleyen yaşlı gözler. Mahzun annelerin bakışları, yüreğidir saatlerce bir noktaya mihlanan. Kulaklar ise gelecek ayak sesinde. Bir annenin çarpan kalbidir pencereye mahkum olan. Yavrusunun ayak sesini du-

yunca o zaman dönebilirdi hasret, hüzün kokulu, daracık odasına. Bu gece de yavrum evine döndü diyerek; mecalsiz ellerini semaya kaldırıp dua ediyordu. Gizlediği gözyaşları yastığına işleniyorduilmekilmek. Tercüman oluyordu buğulu gözleri çektiği acılara. Ardına kadar çekiyordu yorganını karanlığı yırtarak. Adeta gizliyordu evladını bu can pazarından. Soğuk bedenini sınımsız nefesiyle ısıtıyordu yavrusunun. Sabah olmasın, zaman dursun istiyordu kollarında. Çekip almak istiyordu korku salarak akıp giden zamanı.

Tükürüyordu birazdan kendisine, kardeşine, komşusuna ya da bir başkasına mezar olacak kaldırım taşlarına. Gölgesi kadar yakındı her an ölüm. Korkular bir volkan gibi patlıyordu şakaklarında. Yine de elinin tersiyle itiyordu, lanetliyordu gökyüzünde helezonlar çizen korkuları. Kan barut kokusunu atarak yüreğinden kusuyordu sokağın orta yerine. Yeni fidanlar, yeni bedenler parçalanıyordu namluların ucunda. Korku katık olmuştu, düğümlemişti boğazına, yutkunamıyordu anneler, gelinlik kızlar. Elleri kınalı gelinlerin yürekleri kan topluyordu her silah sesinde.

Yüreğini, bedenini siper etmişti yavrusuna analar. Her gece başucunda parçalanan yüreğiyle sabahlayarak tüketmişti çileli ömrünü. Saçları ağarmış, yorgun bedeni belini bükmüştü. Yine de umursamıyordu heba olup beyhude geçen günlerine, ağaran saçlarına. Yavrusunun her soluğunda kokusunu iliklerine kadar içine çektiği bir anı bile nice ömürlere feda etmez miydi? Ağlamaktan gözyaşları kurumuş, sıkılan her kurşun bir parça daha alıyordu yüreğinden. Akan her damla kan kurutuyordu içindeki nehirleri. Sokaklarda tasarlanan hain pusuları yıkmak, tetiğe dokunan elleri kırmak, namluda rehin kalan gözleri oymak istiyordu adeta. Hızlı adımlarla geçirmek istiyordu ki, varsa kalan ömrünü. Takvimin bütün yapraklarını bir çırpıda indir-

mek istiyordu avuçlarına. Korku ve endişe içinde geçen her saniye ömründen ömürler alıyordu. Dizlerinin bağı çözülmüş, gözlerinin ferisi gitmiş, yine de sokağa açılan umut ışığı pencereye sürünerek gidiyordu. Koskoca şehri küçülterek gözbebeklerine sığdırarak, daracık pencereden dünyayı yönetmek istiyordu.

Kan kokusu sinmiş, genç bedenler resmedilmiş, gazete sayfalarına. Zamandan kendinden kaçarak geçiriyordu ömrünün en güzel yıllarını. Yaşayamamıştı zaten çocukluğunu. Ne hazindir ki; kuru ekmeği paylaştığı, el ele, gönül gönüle vererek aynı ritimle nefes aldığı, arkadaşları birbirlerine namluyu doğrultan. Kardeşlik, dostluk, arkadaşlıktan öte ne olabilirdi ki bu insanların paylaştığı. Paylaşmadığı ne vardı? Peki neden? Kim için? Hangi sebeple bu kin ve nefret. Düne kadar dost olan bu insanları bugün birbirine düşürüp, düşman eden kim? Memleketin dört bir yanında kavga- lar vardı. Tutuşan yüreklerdi. İnleyen, ağlayan, feryat eden annelerdi. Dul kalan gelinler, öksüz, yetim, evsiz kalan çocuklardı.

Okul sıralarında bıraktığım mecalsiz bedenim dolaş- yordu sokaklarda. Yoğunlaşan duygularımın arası- na dalarken; bir kurşun sesiyle irkiliyordum. Belli ki kastedilmişti bir başka fidana, alınmıştı bir başka can. Ölü bir beden taşıyordum omuzlarımda. Paramparça hayallerimi peşimden sürükleyerek, ömrümün ilk ve son adımları arasında bir sır gibi saklı, kısa bir zaman diliminden ibaret saniyeleri biriktiriyordum. Belki de bir sonraki adımı atmak üzere iken kaldırımı düşme- den ayakları, ansızın bir kör kurşuna kurban gidebilir- di. Bütün evrene salmak istedim içime sığmayan engin umutlarımı. Hapsettim bütün korkularımı. Haylazla- şan kalbim fırlayacak gibiydi göğüs kafesimden. Her yaşanan vahşetin ve hüznün ilkiydim sanki. Sığınacak sıcak bir yürek, mutlu, korkusuz yarınlar olacak mıydı?

Bütün hücrelerime işleyen endişe, korkuları alıp götürcek, karanlığı hiç olmayan yarınlar doğacak mıydı? Gökyüzünde yıldızlardan bir tanesi düşse avuçlarıma, bir mum ışığı inse yüreğime, aydınlatmak isterdim; bütün cihanı sıcacık yüreğimle. Bir hayli oldu baharın kokusunu, rengarenk çiçeklerle donanmış yüzünü görmeyeli. Kokusunu unutmuştum papatyanın, reyhanın, sümbülün, gülün. Hep kış, kar, tipi mi olacaktı mevsimler? Baharı olmayacak mıydı hiç ömrümün? Renk renk çiçeklerle donatarak kurmak istiyordum aydınlık yarınları. Deniz aşırı ülkelere uzatarak ellerimi bütün yüreklere dokunmak. Ağlamak istiyordum tertemiz gözyaşlarımla silmek için zalimlikleri.

Eşiklerde ayak sesleri, sokaklarda kan izleri, duvarlarda resimleri kaldı gençlerin sadece. Neden? Kim uğruna tüm bu vahşetler. Kavgaların pençesinde eriyordu akılmıyordu zaman. Yenik düşüyordu gençler kurşun seslerine, kaldırımlara düşen paramparça bedenleriyle. Rüzgarın sesinde bin bir hüznün; geride öksüz, yetim kalan bebekler. Gecenin can çekiştiği anda, uyanan soğuk namlularda parçalanan yüreklerin sesidir arşa yükselen. Hüznün, gözyaşı akıyor evlerin, iş yerlerinin, ilim yuvalarının pencerelerinden. İmdadına koşulmayan çaresiz kalplere huzur olmak isterdim. Yiğidini bekleyen mahzun bakışlı genç kızın gözbebeklerinde toplanır bütün korkular. Gözyaşlarıyla eritmek istiyordu siper yatan silahların ucundaki mermileri. Utangaç, berrak bakışları, küçücük sımsıcak yüreği ile susturmak istiyordu karga seslerini, bülbüller şakısının artık yeter diyordu. Beni anlayabilir misin bilmem? Kaç kez ölümle burun buruna geldim. Ölü bedenimi taşıdım kaç kez peşimden. Üstüme kabus gibi çöken soğuk duvarlar arasında esir kalan yüreğimin ayak sesini duyabilir misin? Gece geç saatlere kadar eve dönemeyen, yağın kurşunlara inat çarpan kalbimin med-cezirlerine tanık

oldun mu hiç? Kaç gece sabahladım can çekişen kalbimin gölgesinde. Kaç yağmur iliklerime işledi bilir misin? Üç sokak ötesi kurduğum düşlerdi bazen yatağım. Sabahladığım olmuştu çoğu zaman, ecel nöbetlerinde. Taze fidanların yürek çırpınışları duyuluyordu namlunun ucunda. Korkular sarıyordu benliğimi, acılar kanıyordu içime. Şehrin bütün yağmurlarını yedim omuzlarıma, öyle ki ta iliklerime işledi. İç geçirmedim.

Yeşerecekti biliyorum sonunda çiçekler. Susturacaktı kurşun seslerini yeşeren genç fidanlar, dalında uçuşan özgür kelebekler. İnadına yaşamaya çalışıyordu aldırmandan kurşunların gölgesinde yuvalarına azık taşıyan karıncalar. Aydınlik günlerin habercisiydi sanki kanat çırpın kuşlar. Tüklenen umutlarım yeşerecek, yeniden güneş doğacak bütün sıcaklığıyla. Direnmeliyim acılara. Yürümeliyim aydınlık yarınlara. Elimini tersiyle iterek bir yana korkularımı, tıpkı karıncanın savaşı ve yılmayan azmiyle dirilmeliyim yeniden. Kucaklamak üzere bütün yürekleri. Işık olmak gönüllere. Işık saçan gönüllerin gölgesi olmaz. Korkuları, endişeleri ve öfkeleri de olmaz. İncitmezler karıncayı. Ayak seslerini ta yüreğimde hissetmeliyim gençlerin. Ancak hiçbir kaygım, endişem olsun istemiyorum. Sinemde yumak yaparak bütün korkularımı, acıları alarak yorgun omuzlarıma, son kurşunu alarak canının elinden ve sıkarak karanlığa, aydınlık yarınlara kurmak istiyorum. Kan kokusunun olmadığı, silahların sustuğu, MUTLU YARINLAR KURMAK İSTİYORUM SİZLER İÇİN, YÜREĞİMDE İNKİŞAF EDEN UMUT IŞIKLARIYLA...

2. ARŞA YÜKSELEN FERYATLAR

Sıcak bir yaz günüydü. Kavurucu sıcaklara rağmen ekmek parası uğruna ekinler biçiliyor, hasat zamanıydı ve tarladaydı çoğu insan. Güneş kavurucu sıcaklığı ile

ısıtıyordu tarlada çalışanları. Gece yıldızlardan yoksun zifiri karanlığa itilmişti şehir.

Akşam olup karanlık çökünce hızlı, gelişigüzel ve hedefsiz adımlarla evine dönüyordu herkes. Sürgüleri çekiliyor evlerin. Kapılar ardına kadar kapanıyor. Bir sır gibi geçiyordu zaman. Hiç kimse anlatamıyor olup bitenleri. Yaşadığı korkular ürkütüyor, her sokak başında namlunun ucunu ensesinde hissederek yürüyor karanlığa belli belirsiz insanlar. Neler yaşandığı, nelere maruz kalındığı anlatılmıyordu asla. Lal olmuştu diller sanki. Ancak kaçamak donuk bakışlardan okunuyordu yaşanan dramlar. Solgun bitkin yüzlerden anlaşılıyordu çekilen acılar. Herkes kendine düşen, yüreğine inen payesiyle yaşıyordu içindeki korkularını. Dışarıya salamıyor bir türlü; eğer paylaşırsa korkularını rahatlar belki de bir nebze. Baharın emek verilerek dikilen fidanlarıydı koparılan. Yarının umutlarıydı tarumar edilen bu gençler kurşun darbelerine nasıl da maruz kalıyorlardı. Bir türlü isabet etmeyen kurşunlara inat yaşayanlar kaldı, sadece birkaç isimden ibaret. “Yangın vaaar!” diye avazım çıktığı kadar bağırısam da nafile. Duymuyor sesimi hiç kimse. Viran olan bu şehirde hazindir ki bulamadım adresimi. Şehrin bütün sokaklarını karış karış dolaşmak istiyordum. Bütün sokak lambalarını yakmak. Duvarlardaki kan lekelerini silmek, yerine renk renk çiçekler çizmek. Bana küsen şehrin, bütün çocuklarını yüreğimde saklamak istiyordum. Arşa yükselen feryatlardan içim kanıyordu. Ölü mü yaşama tercih ettiğin oldu mu hiç? Ne akşam, ne öğlen ve ne de sabah kurulmuyor sofralar artık. Korku, hüzün, gözyaşı katık olmuş yutkunamıyordu kimse. Yine de yorgun bitkin bedenimi taşıyordum mecalsiz omuzlarımda. Bu ne vahşettir Allah’ım? Baba evladına, evlat babaya yüz çevirmiş. Sadece ölüm korkusu değildi aslında beni ürküten, tedirgin eden. Genç bir

neslin bitip tükenmesi, yeşeren fidanların koparılıp atılması idi en çok beni bitap düşüren. Attığım her adımın beni veya bir başkasını her an ölüme götüreceğini düşünüyordum. Sokakta zavallı bir ana; koşarcasına adeta bir elinde paramparça yüreği, diğer elinde oğlundan geriye kalan kanlar içinde bir gömlek... Bağına basıp öpüp, koklayarak feryatları arşa yükseliyordu. Taş olsa erimez mi bu tablo karşısında. Sessiz gecelerin kollarındayım şimdi. Siper ettim gönlümü sıkılacak her kurşuna. Gökyüzünde kurduğum hayallerimi koparıp atıyor karanlık bulutlar. Keşke bir yağmur yağsa da kurduğum hayallerim deniz ötesi ülkelere savrulsa diyordum. Uyumuyor beni arşa yükselen feryatlar. Yağmalanan yüreklerin sesidir bu sokaklarda acı feryatlar. Namlunun ucundaki barut kokusudur, şehri mateme boğan. Bir savaş meydanı sanki herkes siperde. Merhametsizlik doruk noktasında, yerde çiğneniyor cesetler. Bir neslin katili oldu silah sesleri ve arşa yükselen feryatlar.

Her ne kadar kapansam da odama sokakta kalıyor, yüreğimin diğer yarısı. Nereye gitsen bırakmıyor peşimi ölüm korkusu ve yaşayan gönüllerin yürek çırpınışları. Ölüp ölüp diriliyorum her silah sesinde. Katlediliyordu genç fidanlar sorarım size insanlık bunun neresinde. Kaç güneş batımı yolunu gözledim. Kaç seher vaktinde yatağın boştu. Nice genç fidanlar vardı, maksadını bilemedikleri bir hiç uğruna ölüme gözü kapalı gitmişti. Yaşayanlar ise kutsal bir vazifeymiş gibi ölüme koşuyordu.

Seslensem, duymaz; anlatsam, dinlemez; yürür üstüne gözü kapalı ölümün. Sıra dışı yaşadığı ömrünün geri kalan ne varsa görünmez gözüne. Ekstra bir hayat olarak düşünür, ne kadar yaşasam kâr diye. Gözyaşlarına boğulan insanların arşa yükselen sesinde bin bir feryat var. Evleri, yurtları, yuvaları başlarına yıkılan

genç, yaşlı, kadın, erkek daha ötesi kundaktaki bebekleri kurşuna dizen ruhsuz caniler dolaşıyordu. Yakılan, yıkılan yerle bir edilen köyler. Gökteki yıldızlar sayısınca kanlı gözyaşları döktü. Yoldu saçlarımı. Beyhude. Dinmedi annelerin dudaklarındaki ninniler. Gövdemi kaç parçaya bölsem salsam karanlıklara تنها bir yeri kalmazsa, suç kalmasın diye. Yorgun bitkin günü alıyor kucağına her şeye rağmen gece. Karanlıktan korkar mı hiç aydınlık, aydınlık korkar mı karanlıktan. Durup güneşi seyrettim, gökyüzünü, sahip olduğumuz her şeyi. Tüm bu güzelliklere rağmen neydi bu kargaşa, bu acımasızlık, bu canilik. Yardım dilendim Kudret-i Sonsuzdan. Tam uzatmak üzereyken ellerimi bir silah sesiyle irkildim. Ölümün en تنها, en karmaşık koridorunda geçirdim gençliğimi. Hiç de gıpta etmedim bir gün bile yaşadığıma. Yıldızlara baktım durdum daha sonra. Seyreder dururlar alemi. Gündüz olup bitenleri bilircesine mahzun. Sabah oldu yine. Yorgun bir gönül taşıyordum omuzlarımda. Bütün dertler, çileler, ızdıraplar saplansın gömülsün içime. Yeter ki ağlamasın analar, öksüz kalmasın yavrular. Kana bulanmasın yaşadığımız topraklar. Uyku tutmadı bu gece, yürüdüm yorgun sokakları bir bir. Alarak omuzlarıma korkularımı, sürükleyerek peşimden gölgemi ne kadar çaresiz gönül varsa umudu oldum. Kurduğum düşleri zerk ettim kalbine. Gençliğime, genç ömrüme kastetmişti bu illet. Büyük bir kargaşa yaşıyordu, huzursuzdu tüm millet. Bir hayli zaman olmuştu tebessüm eden bir çehreyi görmeyeli.

Sevip sevilme istemez miydi? Aydınlık yarınları düşlemek, gökyüzünü yıldızları seyrederek kaygısızca sokaklarda dolaşmak, baharın renk renk çiçeklerini koklamak istemez miydi? Henüz çok genç yaşta büyük düşünmeliydi. Dur demeliydi eylem planlarına. Hain eller dolaşıyordu sokaklarda ve okul bahçelerinde. Mü-

dahildi herk yeti var. Ölsem kurtulurdum belki de bütün sıkılan kurşunları yüreğimden yemezdim.

Ama ölüm çare değil. Yaşamak, yaşatmak, mutluluğa gölge düşüren ne varsa elimini tersiyle itmek. Kuru yup solan fidanlara can vermek. Aydınlık yarınları hep birlikte koşmak. Omuz omuza kol kola yürümek. Varsa sıkılacak son kurşun siper ederek kendimi, karşı koymak. Tetiğe dokunmayın hiçbir el. Gözyaşları akmasın. Ninnilerle büyüsün kundaktaki bebekler. Korkusuzca, emin, huzurlu bir dünya. Baharın tüm çiçekleri açsın, koklasın hasret kalan analar.

3- D A R - B E

“Memleketin huzuru, refahının temini ve kaybolan devlet otoritesini yeniden tesis etmek için” yönetime el konmuştur.” Sözleri ile uyandık 12 Eylül 1980 sabahı. Bu uyanışımızın bilançosu çok ağır olmuştu. Kan gölüne dönen memlekette kayıtlara göre: 30 bin kişi işten atılmış, 14 bin kişi vatandaşlıktan çıkartılmış, 30 bin kişi siyasi mülteci diye yurtdışına gönderilmiş. 1683 kişi fişlenirken, 388 kişiye yurtdışı yasağı getirilmiş, 650 gazeteci gözaltına alınmış, 517 kişi hakkında idam kararı alınmış ancak 50 kişi idam edilmiş. İşkenceden 171 kişi öldürülmüş, 31 gazeteci cezaevine girerken 3 gazeteci öldürülmüş. 3854 öğretmen, 120 öğretim görevlisi, 47 hakim’ in işine son verilmiş. Ceza evinde 299 kişi işkenceden öldürülmüş, 14 kişi açlık grevinde hayatını kaybetmiş, 98404 kişi örgüt üyesi olmak suçundan yargılanmıştır. 300 kişi kuşkulu bir şekilde ölmüş, faili meçhuller ve kayda geçmeyenler hariç. 16 kişi kaçarken vurulmuş. İlk etapta 95 kişi çatışmada öldürülmüş. 73 kişi hakkına doğal ölüm raporu verilmiş. 43 kişi ise intihar etmiş kayıtlara göre.

Bir kaosa bir harp meydanına sürükleniyordu ülkemiz. Kargaşaların gittikçe büyümesi için çeşitli planlar

yapılmış. Aileler darmadağın edilmiş, kardeş kardeşe, evlat babaya, baba oğluna güvenemez duruma gelmiş. Birbirleri ile yıllar önce husumeti olan aileler fırsattan istifade devletin de güçlerini arkalarına alarak, hatta silahları ile akıl almaz zülüm ve işkenceler yapmış. Yangının yurdun her tarafına yayılması için bütün imkanlar seferber edilmiş. Devlet ile halk arasında karanlık bir perde, kalın bir utanç duvarı örülmüş. Düne kadar bir avuç çapulcu diye nitelendirdikleri ve içimizden çıkan bu insanlar, devletin başına musallat olmuş, 30 yıldır hakkında gelinememektedir. Yukarıda sayısızca insanın heba olmasına ve idam edilmesine kuvveti kudreti olanlar başbakanlarını asıyorlar da; neden bu terörü durduramıyorlar. Yurdun her yerine sirayet etmesi için fırsat verilmiş. Çoğu zaman hafife alınmış, alkışlanmış kimi zaman. Yanlarına masum insanları alarak güçlerine güç katarken engel olunmamış teröre. Yanlış uygulamalar gittikçe tırmanmalarına vesile olmuş. Bu yanlışlardan biri köy koruculuğu sisteminin getirilmesi değil midir? Köy halkı bu insanlarla karşı karşıya getirilmiş. Elleri silah verilerek adeta yem olarak kullanılmış. Direnen köylüler köylerini boşaltmak zorunda kalmış. Bunun yanında köy korucuları da devletin silahı ile daha önce husumeti olan kişilere işkence yapmaya başlamış. İntikam peşine düşmüşlerdir.

Değişik planlarla insanlara işkence yapmak için senaryolar yazılmış. Bir hiç uğruna bazen egolarını tatmin etmek, bazen birlikte yaşamayı hazmedemeyen devlet adına yanlışlar sergilenmiş. Tahrik edilen gençler devlet karşıtı karşı saflara geçmiş. Dağa çıkan insanların aileleri halen aramızda. Korku salındı sokaklara, yüreklere indi sonra. Şalvar giyen babaların şalvarları, başlarındaki poşuları alınarak ayaklar ile ezilmiş. Hakaret edilmiş, tutuklanmış. Bir canı gibi

muamele görmüş. İl ilçe ve köylere baskınlar yapılmış. Genç, ihtiyar, kadın, çocuk demeden meydanlarda toplanarak hakaret edilmiş. İtibarsız ve güvensiz kişilerin ispiyon ettikleri kişiler yıllarca cezaevlerinde işkence görülmüş. Bir kabusa dönmüştü hayat. Yüreklerle sığmayan, dağların taşların bile dayanamadığı acılara duçar olmuştu gençlik. Feryatlar uçsuz bucaksız semalara yükseliyor. Hayatta tutunacak yerde tüm halkalar kopmuş. Sendelenen ruhların pençesinde sürükleniyordu korkular. Kalbin birçok yerinde hissediliyordu acılar. Nice gençler kurban gidecekti kim bilir? Eğitim yuvalarına okul duvarlarına parçalanan bedenler ve kan lekeleri var. Silahların gölgesinde yürüyor herkes. Okul okumakta olan birçok genç eğitiminden olmuş, anne babaların yürekleri yanmış. Darbeler hangi yarayı sarmış, hangi annenin feryatlarını dindirmiştir ki. Fişlenen insanların yakın akrabaları ilgi, alakaları olmadığı halde soyadını taşıyor gerekçesi ile aradan 30 yıl geçmesine rağmen resmi kurumlara alınmamıştır. Halen alınmamaktadır. 30 yıl önce hayatta bile olmayan bir insan, okul bitirerek atama beklerken yıllar önce amcası oğlu tutuklandı diye neden vebalini çeksin. İki kardeşten biri farklı düşünemez mi? Hal böyle iken birinin yanlışından diğeri sorumlu tutularak yargılanması ne kadar doğru? Halkın arasına nifak sokuluyordu.

Biz Allah Allah nidaları ile Çanakkale de Doğu Batı Türk Kürt ayrımı yapmaksızın kanlarını canlarını feda eden ecdadımızın torunları değil miydik? Bir nesil bu şekilde katledilmiş. Binlerce kişi cezaevlerinde çürürken, bir çoğu işkenceden ölmüş, bir kısmı intihar emiş. Bir kısmı sürgün edilmiş. Binlerce kişinin işine son verilmiş. Bir inşaat işçisinin yaşadıklarına kulak verelim. “Akşam iş çıkışı eve gidiyordum. Her taraf güvenlik güçleri ile dolmuştu. Bana eller havaya, nereye gidiyor-sun? Ben de ‘İşten geliyorum, eve gidiyorum.’ diyorum.

‘Çıkar bakayım kimliğini.’ deyince ceplerimi yokladım. Kimliğim yoktu. Belli ki evde unutmuştum. ‘Kimliğim evde kalmış.’ deyince bir tekme yiyerek ‘Bin lan pis kılıklı terörist bin arabaya!’ ‘Aman Allah’ım! Ne teröristi. Ben zavallı bir işçiyim. Bir gün çalışmazsam eve ekmek götürmesem çocuklarım aç kalır.’ dediysem de fayda etmedi. Gözlerimi ve ellerimi bağlayarak arabayı sürdüler. Bir müddet sonra araba durdu. Ben ve birkaç kişi arabadan indirildik. Etrafa bakmak yasaktı. Göz ucu ile geldiğim yerin bir kışla olduğunu tahmin ettim. Tam 25 gün kaldım. Arayan soran, niçin buradasın, diyen olmadı. Nihayet bir gün rütbeli biri gelerek “Siz ne yaptınız suçunuz ne?” diye sorunca ben de kimliğimin olmadığını söyledim. Bunun üzerine bana bazı sorular sorarak “Eve gidebilirsin.” dedi. Çok sevinmiştim. 25 gündür çocuklarım aç ve merak içinde nereye gittiğimi bilmez halde perişan olmuşlardı. Sevinerek nizamiyeden çıktım. Tam derin bir nefes almak üzere iken arkamdan gür bir ses “Dur! Eller havaya!” Hayda! Bu da ne? Ama içim rahattı. 25 gün yatmışım ya “Söylesem beni hemen bırakırlar.” diye düşündüm. Tam bunları tasarlarırken “Söyle lan sen mi yaptın”. Meğer oradan geçenler araca taş atılmış, bende “Ne yaptım deyince bak hele inkar ediyor. Tekrar kimliğim soruldu. Ben de evde unuttuğum için 25 gün gözaltında olduğunu yarım saat önce bırakıldığımı söyledimse de dinleyen olmadı. Yeniden aynı yere gittim. Ama içim rahattı. Nasıl olsa beni tanırlardı hemen bırakırlardı. Ama ne yazık ki gelen giden olmadı. Tam 20 gün sonra aynı kişi içeri girdi. Bağırarak “Söyleyin lan, ne yaptınız?” Bu arada bizleri tek tek süzüyordu ki gözleri bana ilişti. Yine mi sen neden buradasın. Bende eve giderken kimliğim soruldu. Tekrar tutuklandım deyince. Elime bir pusula yazarak verdi. Haydi defol şimdi. Seninle mi uğraşacağım. Yüreğim ağzımda giderken aynı şekilde durduruldum. Pusulayı gösterdim. “Git lan, bizi meş-

gul etme!” diyerek kovuldum. Eve gittiğimde birkaç komşu da vardı. Ev halkına başsağlığına gelmişlerdi. Geldiğimi gördüklerinde eşim baygınlık geçirmiş, komşular hayret etmişlerdi.

Eli iş tutan, okuyan, memlekete gelecekte faydası olabilecek birçok genç suçsuz yere cezaevlerine atıldı. Onunla da bitmedi dışarıda kalanlar işinden aşından, eşinden mahrum edilerek kimileri damgalanarak ömür boyu çalıştırılmaktan men edildi. Cezaevlerine konulan insanların bir çoğu 20 yaşlarında iken çıktıklarında 50 yaşlarına gelmiş, psikolojileri bozulmuş şekilde geldiler. Bu insanların bu saatten sonra ne kendilerine, ailelerine faydaları olur mu? Keyfi, hissi ve tutarsız tutum, davranış, uygulamaların bedeli ülkeniz sosyal ve ekonomik yönden çok külfetli olmuştur. Ülkeyi böyle bir uçuruma sürükleyenler nasıl başlarını yastığa koyarak uyuyabiliyorlar. Bu insanların vebalini nasıl çekiyorlar. Ceza evinden suçsuz diye sokaklara salınan binlerce insan devlete dış bileyerek dağdakilerin fikirlerini tasvip etmeye ve hatta bir çoğu aynı safta yer almayı göze almıştır. Herkes birbirine karşı silahlanarak, birbirinden geçmişte olanlardan ötürü intikam almaya çalışmış. Bütün insanların duyguları olduğu gibi çehreleri de değişmiş, başkalaşmış ve oldukça acımasızlaşmıştı.12 Eylül Darbesi ile fiziki işkencelerin yanında psikolojik işkenceler de uygulanmış. Cezaevindeki akıl almaz işkenceler 53 kişinin ölümüne, binlerce kişinin sakat kalmasına ve psikolojik tahribata uğramasına neden olmuş, insanlık dışı uygulamalar yapılmıştır. 1980 darbesi aynı zamanda kurulma aşamasında olan örgütlerin kendisini önemsendiğini ve ayrıca cezaevinde teşkilatlanmasına zemin hazırlamıştı. Devlete karşı kini daha da artarak canileşmişlerdir. Bu insanların gelecek adına hiçbir beklentileri kalmamış. Çoğunun öğretimleri yarıda kalmış. Bu ihti-

lalin bilançosuna 2.663 köy ve mezranın boşaltıldığını bunun yanında 49.593 aile ve 310.921 kişinin yurtlarını, yuvalarını, tarlalarını terk etmeleri demek değil miydi? Terörle girilen çatışmalarda 30.000 den fazla insan ölmüş. Köylerde görev yapan 158 öğretmen haince katledilmiş. 1978 yılında kurulan örgüt 6 yıl sonra yani 1984 ile 1995 yılları arasında 11 yıllık zaman diliminde 2292 örgüt üyesi, 1085 sivil, 450 asker, 47 polis, 87 köy korucusunun öldüğü belgelenmiştir.

Bugün halen hayatlarını şöyle ya da böyle bir şekilde idame ettirmeye çalışan ve suçsuz olduğu gerekçesi ile serbest bırakılan 3 kişiden en az 2 si 80'li yılların ceremesini çok acı bir şekilde çekmektedir. Maddi ve manevi olarak hezimete, hüsrana duçar olan bu millet yüreğine acılarını da gömerek bu günlere kadar çeşitli badireler atlatarak geçerek gelmeyi başarmış. Okul sıralarından yaka paça sürüklenerek, mahpuslara atılan gençler yıllar sonra ellerinden her şeyleri hayatları bile alınmış kolları, kanatları kırılmış vaziyette topluma karışmıştır. Böylece gençliğe adeta kastedilmiştir. Psikolojileri bozulmuş, işsiz ve de çaresiz... Elbette suçlu olanlar cezasını çekmelidir. Ama suçlu, suçsuz ayırımı yapılmadan evlere baskın yapılarak bütün erkekler bir meydana toplanır. Suçlu olduğuna kim karar veriyorsa aynı şekilde toplu olarak tutuklanır mı?

Bu yapılanların bir boyutu. Sindirme, bezdirme, eziyet etme boyutuna gelince; Bir vatandaş oğlu yurt dışınsa olduğu gerekçesi ile noterden vekalet verilerek dilekçesini gönderip babasının kendisine sabıka kaydı almasını istiyor. Bu arkadaş dilekçesini alarak Adliye Sarayına gidiyor; oğlu işe gireceğinden bir an evvel evrakı almak için. Görevli memura dilekçeyi uzatarak "Memur Bey oğlum, sabıka kaydı istiyorum." Memur dilekçeye bakmaz bile: "Amca ne sabıkası işe mi gireceksin?" diyerek alay eder. Vatandaş "Hayır evladım.

Kendim için değil, oğlum işe girecek hemen göndermem lazım yoksa işe giremez. Memur “Amca sen git oğlun gelsin.” Vatandaş “Oğlum yurtdışında, vekaletim var.” “Olmaz amca Savcı Bey’e git.” Vatandaş Savcıya gider meramını anlatır. Savcı Bey “Ben yeni tayin oldum, başsavcıya gidin.” der. Vatandaş evrakını alıp başsavcının kapısını çalarak içeri girer derdini anlatır. “Kaydın neresi? İl mi, ilçe mi?” “İlçe efendim.” “Sen ilçeye git, oradan al!” Vatandaş “Peki” diyerek oradan ayrılır. Kaybedecek zamanı yoktur. Kayıtlı olduğu ilçeye gider memura derdini anlatır. Memur başlıkta ilçeye hitaben ibare olmadığı için dilekçeyi yeniden yazdırır yeni dilekçe Savcı Bey’e gider altında imza olmadığı için imzalatılmasını emreder. Vatandaş dilekçede kendisinin mi, oğlunun mu isminin açıldığına bakmadan hemen imzalar. Savcı Hanım dilekçeyi kimin imzaladığını sorunca, oğlunun yerine imza attığı gerekçesi ile Asliye Hukuk Mahkemesince hakkında dava açılır. Mahkeme 1,5 yıl sürer ve sonunda masumiyetine binaen kasıt olmadığı için berat eder. Şimdi soruyorum: “Aylarca mahkeme koridorlarında geçen zamana mı? Sahte evraktan yargılandığına mı, ilçeye git gel masrafına mı yanarsın?” Bu yazılanlar, yapılanlar karşısında deveye kulak bile değildir. Memleketin selameti için genç neslin ihyası yolunda fedakarlıklar yaparak canları pahasına hizmet eden insanların yolu kesilmiş, takipler, tahrikler, hakaretler, gözaltılar, tutuklamalar, yargılamalar, işkenceler almış başını gitmişti. Bununla kalmayarak İmam Hatipler, Kur’an kursları, dershaneler, ilim yuvaları kapatılmış. “Yollar yürümeyle aşınmaz.” diyerek duyarsız kalanlar, şunu göz ardı etmiyorlar mıydı? Evet, yollar aşınmaz, fakat yolda yürüyenler, bunu canları ile ödediler; öldüler.

Gelecek adına güzel hayallerim vardı. Bir yaralı ceylan gibi gönüllere uğradım. Tarumar bahçelerine

uğradım buruk gönüllerin. Susuz kalan dudaklara ab-ı hayat suyunu taşımak istedim avuçlarımda. Kuruyan fidanlara yeniden can vermek, taze kan olmak istedim solan bedenlere. İlmek ilmek dokudum geceyi yıldızlarla. Bambaşka sabahlarla uyanmak için feda ettim genç ömrümü ve gecelerimi. Ama varsın feda olsun gençliğim, bedenim, gecelerim ve ömrüm. Kuruyan fidanların ardında renk renk çiçekler açacak, bir gül bahçesine dönecekti memleketim. Toprağa düşen her tohum yeni fidanlar taşıyordu avuçlarımda. Barışın, mutluluğun, kardeşçe, hep birlikte yaşamamanın hazzını tatmak varken umurumda mı öldüğüm...

ASKER YEŞİLİ

Mahmut AYDIN / Trabzon

12 Eylöl çıbanının yavaş yavaş büyütölüp olgunlaőtırıldıđı bir memlekette geçti benim çocukluğum. O çıbana vurulan neőterin en orta yerindeydi oyuncaklarım. Oyuncak derken öyle cicili bicili, renkli renkli, markalı oyuncaklar gelmesin aklınıza. Çamurdan yapılmış çeşitli arabalar, tahtalardan yapılmış üç tekerlekler, çalı çırpıdan yaptığımız evler, toprak üzerine yaptığımız kıvrımlı kıvrımlı yollardan ibaretti oyuncaklarımız.

Çocukluğumun havsalasında; körebeden, bohuçtan (taőlarla oynadığımız yöresel bir oyun) yakar topundan, ay ışığında oynanılan saklambaçlardan başka bir şey yoktu. Gizli gizli konuőulanlar olurdu. “Siz anlamazsınız, yatın.” sözleri gelirdi kulağımıza. Sonra korkulu bakışlar, tedirginlikler... Hissederdik ama anlamlandıramazdık. En basit bir oyuna satardık tüm korkulu bakışları. En sevdiğimiz ve kendimizi en güvende hissettiğimiz yer, serendi altındaki oyun yuvamızıdı.

Günün kara bulutlarla birlikte geceye, gecenin de kara bulutlarla birlikte gündüze karıőtıđı bir günde

oldu olanlar. Takvim yaprakları 1979 Ocağının son gününü gösteriyordu. Havadan sulu sepken kar taneleri düşüyordu toprağa. Çocuk oyun demekti. Biz, havanın durumuna aldırış etmeden oyun yuvamızda çoktan dalmıştık hayal dünyamıza. Dilimizi ağız tavanımızın bir kenarına kıvırtıp da motor sesi yaptığımız bir anda, ağabeyimin canhıraş çığılı bir kurşun gibi geçti yanı başımızdan. Amcam vurulduu, amcam vurulduuu... Tıraş olan babamın, köpüklü yüzüyle dışarı fırladığını, ayağı yanan amcamın, acısına aldırılmadan, bacağına sürüyerek koşuşunu hatırlıyorum. Bizde bir şaşkınlık, endişe, korku... Donup kaldık olduğumuz yerde.

Ağabeyimin kara haberiyle birlikte kızıl kıyamet kopar Belen köyünde. Bağrısmalar, çığılıklar, telaşlı telaşlı koşuşmalar, silah sesleri, ağıtlar... Bir kıyametin ortasında çakılıp kaldık. Çocuktuk. Anladık ama ağlayamadık, duyduk ama hissedemedik, baktık şaşkın şaşkın etrafa ama göremedik. Vurulan, yanımızda oynayan İmdat'ın babasıydı. Ne İmdat, ne Yaşar, ne de ben ölümü, acıyı, yetimliği kavrayacak yaştaydık.

Akıl balığ olunca öğrendim olanların iç yüzünü.

Amcam iyi bir dülgerdir. Zanaatını sanat aşkıyla yapan ender insanlardandır Belen mahallesinde. Vurulduğu o uğursuz günde yeni bir serendinin temelini atmakla meşguldür.

Ölçer biçer. Çivisiz inşa edilen serendinin ayrı bir ustalığı, ince bir sanatı vardır çünkü.

Ahşapla son kez konuştuğunu bilmeden ağır ağır yontar bir tahtayı amcam. Üzerinde bir ağırlık vardır. Gözlerinde bir dalgınlık... Üzerindeki ataleti hayra yorma düşüncesindeyken bir çocuk gelir yanına. Oğlunun mektepten arkadaşlarının geldiğini söyler. Çok sevdikleri, takdir ettikleri Kadir "yoldaş"larının babasını görmek isterler. Amcam; okulun, okumanın tam olarak

idrak edilemediği bu kırsalda; oğlunu okula gönderme, okutma ferasetini gösterebilmiş alaylı aydınlardan birisidir. Oğlunun arkadaşları gelir de amcam gitmez mi? Onlarla hoşbeş etmez mi? Kulağının arkasına koyduğu kırmızı kalemi, elindeki keseri bir kenara bırakıp iki sıcak sohbetin belini iki sıcak çayla kırma niyetiyle gider kahveye.

Gelenlerin “yoldaş” takımından olduğunu, oğlunun iki uçlu habis çıbanın “sol” tarafında yer aldığını bilmezdi, bilemezdi. “Devrim” denilen şeyin “tek yol” olduğunu anlamaz, anlayamazdı. Amcam bulunduğu yerin ünlü bir dülgeriydi sadece. “Sağcı” denilen kişilerle oğlunun husumetini de bilemezdi. Bu husumetin kan dökülecek kadar, can alacak kadar ciddi olduğunu da...

İki sıcak bardağa, iki sıcak sohbet eklemek; “aydın” insanlarla halleşmek, konuşmak; okuyan bir evladın babası olma gururunu yaşamak duygusuyla girer o uğursuz kahveye.

Kahvede oğlu Ali, deli dolu hayta bir genç olan diğer oğlu Dursun da vardır. Belli ki misafirler biraz erken gelmiş, belli ki birileri Kadir’in kardeşlerine haber vermiş. Elinde bir bardak demli çay... Mehmet Ali denilen gençle sohbetini koyulaştırdığı bir anda, hışımla açılan kapının arkasında komşu köyden gelen eli silahlı bir grup insanla karşı karşıya kalır amcam... Acı bir tebessüm belirir yüzünde, olanların anlamsız bir saçmalık olduğunu düşünür. Çünkü karşısındaki insanlar da tanıdıklarıdır. Onların cenazelerine gitmiş, düğünlerinde sevinçlerini paylaşmış, aynı arabada yolculuk etmiş, her karşılaştıklarında Allah’ın selamını onlardan eksik etmemişti. Olanların kötü bir şaka olduğunu zanneder. İçinde şaşkınlık, korku ve tereddüt... Kötü bir kâbustan uyanmak istercesine, “Durun, siz ne yapıyorsunuz?” diyerek bir elini kaldırır havaya. Koca ömrünün son kelimeleri olur dudağından dökülen bu

sözler. Elinin ortasından geçen saçmalar alınca çoktan isabet etmiştir. Sonra sol yanına isabet eden tam on sekiz saçma ile yığılıverir yere. En sevdiği, kara gözlü oğlu Ali ağır yaralanır. Dursun oğlu can havliyle kaçar pencereden. “Sağcı” denilen insanlardan bir kişi, “solcu” denilen insanlardan bir kişi daha can verir olay yerinde. Hayat sahnesinde birer kurban olan bu üç kişinin adı, faili meçhul dosyalara eklenir.

Amcam, neden öldürüldüğünü hiç öğrenmeden göçüp gider bu fani dünyadan. Kanı üzerine tezgâhlanan kanlı oyunlar sürülür piyasaya. Masum kanına yüklenen anlam, Belen mahallesinden Kabataş beldesine, Aybastı ilçesinden, Fatsa’ya derken tüm Türkiye’ye dalga dalga yayılır.

12 Eylülü planlayanların ilk kurbanıydı amcam. Yakın tarih profesörleri, popüler aydınlar, çok sesli medya temsilcileri bilmez bunu. Her türlü kirli oyun onun saf kanı üzerinden yürütüldü. Oyun kurucular, mal bulmuş mağripli gibi, kirli elleriyle sarıldılar bu tertemiz bedene.

Gün, kara bulutlarla geceye, gece de kara bulutlarla sabaha ulaştığında takvim yaprakları 1979 Ocakının son gününü gösteriyordu. Zemherinin o soğuk nefesi Maviş yengenin ta iliklerine kadar işlemişti. Yedi erkek, iki de kız evladı ile yapayalnız kalakalmıştı bu dünyada.

Ölümünün arkasından intikam yeminleri edilir. İntikam yeminlerinin hayat bulması, “Bir sağdan, bir de soldan astık.” diyenlerin değirmenine su taşır tam bir buçuk yıl. Asker, eşkıyanın gölgesinde; eşkıya, askerin gölgesinde gölgelenir o yıllarda.

Sokaklarda, mahalle aralarında attığın her adımda arkana bakmadan, kendini kollamadan yürümen mümkün değildir. Evden çıkılırken sarılıp helalleşme-

ler yaşanılan eşkıya düzeninin fotoğrafıdır. Güvenlik gücü olarak Kabataş beldesinin bekçiliğini yapan Uzun Yunus (yunis) devletin ta kendisi. Astığı astık, kestiği kestik. Belinde silahı, elinde copu ile “Ali kıran baş kesen”dir. Modern bir haramidir tabiri caizse.

Çocuktum. Belleğimde çılgınlık, gözyaşları, acılar, intikam yeminleri, küfürler kaldı o karanlık günden. Bir de bir buçuk yılı aşan eşkıyalık düzeni... “Sol” nedir “sağ” nedir bilinmeden edilen intikam yeminleri. Öfkenin yaydan çıkmış serseri ok hali... Sıradanlaşan cinayet haberleri... Aynı evden üç dört kişinin aynı anda katledilişi... Çoluk çocuk tüm köy erkeklerinin camide olduğu bir bayram sabahında camimizin taranma girişimi... İsmail amcamın intikamı için eline silah alan evlatları... Yıllarını, bir hiç için çürüten cezaevi serüvenleri... Gerdek gecesi eşinin koynundan alınan Dursun ağabeyin tam üç yıllık hasreti... İlkokulu bile zar zor bitiren insanların sol jargonları kutsal bir metin gibi her yere yazmaları...

Değil mi ki mahallemiz kurtarılmış bölgesidir “sol”un. Oyun içinde oyun, oyun içinde oyun.

Kabataş’a taksi bagajlarında gelen silahların bir “sağa” bir de “sola” dağıtılması bu büyük oyunun en büyük özetidir aslında. Şahından piyonuna, atından filine kadar tahtanın üzerine özenle kurulan kanlı bir satranç oyunu... En basit taş gibi görülen piyonlar, aslında bu oyunun en asli unsuru.

Piyonlar üzerine bina edilen bu acımasız oyunun asker sahnesi bir başka travmadır zihnimde. Cinayetler işlenmiş, suçlu ile suçsuz, haklı ile haksız karışmış birbirine. İdeolojinin yerini kan, intikam almış. Serseri kurşunlar nice masumlara saplanmış. Nice ocaklar sönmüş, nice gençler ölmüş. Böyle bir akşamın sabahında evimizin kapısının tekmelerle açılışı, korkuyla sarılı-

şımız annemize... Evin altının üstüne getirilişi. Annemin: “Oğlum, ne arıyorsanız ben size yardımcı olayım, dağıtmayın evimi.” sözlerinin karşılıksız kalması. Ambarından ahırına kadar tüm mekânların darmaduman edilmesi, tekmelenmesi, ambar kapısının kırılması... Belli ki güdümlü gelinmişti, belli ki bunlar falancı denmişti. Tabanca, tüfek, yasak yayınlar aradı askerler; ama bulamadılar. Babamın kazmasından başka silahı, çapasından başka ideolojisi, fidanlarından başka kitabı yoktu çünkü. Topraktan, bağ bahçe işinden başka bir iş bilmezdi. Babam, toprağın en has oğluydu. Dürüsttü, doğruydu.

Babamın, Aziz amcamın, İhsan amcamın ve öldürülen amcamın çocuklarının götürülüşü bilinmeyen bir yerlere... 12 Eylül 1980 tarihinde, askerlerin nefret dolu bakışları, asık suratları arasında tekme tokat sürüklenerek götürülüşü... Feryadı figanlarımız, annemin büyük metaneti, Maviş yengenin çığlıkları, kocasına ve evlatlarına dair ağıtları... Bir yorganın altına sinmiş duran kardeşlerimle birlikte tir tir titreyişimiz. Korku, endişe, çaresizlik, hüzün, gözyaşı... Ruhumuzu karartan ne kadar duygu varsa aynı anda boşanması gözlerimizden.

Uzun bekleyişler, oyunun oyuncakların unutulmuşu, geceye damgasını vuran oyunlarımızın kabuğuna çekilişi, ay ışığının çıkmayışı uzun bir süre. Aile efradının annemin etrafında buluşması, onun güven veren merkezine sığınışımız ve sarılışımız ona.

Babamın, bildiği doğrudan hiç şaşmamasına, eşkıyalığın her türlüşünü elinin tersiyle itmesine rağmen, potansiyel bir suçlu gibi götürülüşü çok ama çok zorumuza gitmişti. Babam, merhametli bakışlarıyla, dirayetli duruşuyla bir dağ gibiydi dünyamızda. Götürülüşü içimizin çöküşüydü aynı zamanda.

Zaman kaplumbağa hızında... Saatlerin yelkovanında bir atalet... İçimizde cılız bir şule gibi yanan adalet...

Derken geçti zaman. Bir ay hükmünde olan bir gündü belki. Hatırlamıyorum. Babamın kaç gün sonra geri döndüğünü hatırlamıyorum. Amcamlarla birlikte geri döndüklerinde o asık suratlı, düşman bakışlı askerler yoktu yanlarında. Bu sevindiriciydi. Mahalledeki bayram havasını hatırlıyorum, kısa süren bir bayram havası. Babamın ve amcalarımın ellerindeki yaralar, sırtlarındaki morluklar, bacaklarındaki kanlar bayramın mateme dönüşmesiydi. Ali ağabeyin ciddi bir şekilde aksaması göze çarpıyordu. Tüm bunların bizden saklanılmaya çalışılması... Nafile, acının çuvala girmeyecek sivriliği vardı. Acının yüreklerden ve gözlerden akan taşkınlığı...

İçimizdeki adalet şulesi tecelli etmişti. Yapılan sorguda amcamlar ve babam suçsuzdu. Çekilen çileler, acılar, işkenceler yanlarına kâr kalmıştı.

Akan kan ödenen bedellerden sonra durdu. Zaman ihtiyar bir insanın günleri gibi akıp gitti. Takvim yaprakları vaktinde koparılmaya başlandı. Zaman, yüreklerle yayılan kara bulutları yavaş yavaş dağıttı. Herkesin zihninde bir soru işareti, kalbinde kocaman bir tortu kaldı.

Ruhuma paslı bir çivi gibi saplanan o günlerin travmasını hala silip atamadım. Atamadım; çünkü o günlerin, zamana sirayet eden acıları hep yanı başımdaydı. Akranım imdat mesela. Her daim yanımdaydı. Arkadaşımdı, dostumdu; ama yetimlik kimsenin dolduramayacağı bir kimsesizlikti. Ali ağabey ayrı bir dram. Yapılan işkenceler, zamanla bacağına kansere sebebiyet verir. On beş yıl çeker acıyı. Gözümüzün önünde erir gün be gün. On beşinci yılın sonunda üç çocuğunu ve gencecik eşini bize emanet bırakarak ruhunu teslim eder.

Kâbus dolu yılları, hem bir çocuk hem de yetişkin biri olarak yaşayan ben, asker kıyafetlerini görünce bir tuhaf olurum. O asık suratlı, sert bakışlı, gür sesli, askerler geliverir gözümün önüne. İçimde tarifsiz bir acı cız eder. Gayri ihtiyari bir soğukluk yayılır bedenime. Zihnimde bölük pörçük fotoğraflar canlanır. Yüreğim daralır. Belki onun içindir askerde tek bir fotoğraf dahi çektirmeyişim. Belki onun içindir asker yeşili kıyafetleri, eşim bana çok yakıştığını söylese de, hiç giymeyişim. Oysa zamanla öyle askerler tanıdım ki vatansever, mert. Ülkem adına gurur duyduğum nice komutanlarla arkadaşlık ettim, sevdim onları. Başarılarıyla gurur duydum; ama ben o asker yeşiline hala ama hala alışmadım.

GÜL MUSTAFA

Ramazan YÜKSEKOVA / Antalya

Eğitim aşkıyla yanan gönüllere...

Saatin çalmasıyla yataktan kalkması bir oldu. Güneş ışıklarıyla gülümsüyordu dağların ardından. Sabahın serinliği açık pencereden içeri dolmuştu. Derin bir nefes çekerek ciğerlerine dolan havayı boşalttı ve odanın kapısına doğru yöneldi. Duvarda ki aile fotoğrafına bakarak acı bir tebessüm kondurdu yüzüne. Onlarsız geçen bir gün daha... Dar koridordan geçerek merdivenlere yöneldi. Tahta merdivenler yılların vermiş olduğu yorgunlukla gıcırdayıyordu o aşağı inerken. Büyük çam kapının tahta kolunu aşağı asıldı ve bahçeye çıktı. Hayatında ilk defa su tulumbası kullanacaktı. Tulumbanın kolunu birkaç kez indirip kaldırdı ve gelen soğuk suyu avuçlarını doldurarak yüzüne çarptı. Su gerçekten çok soğuktu, güneşin sıcaklığı iliklerini ısıtmış olsa bile yüzü buz kesmişti, bir mermer gibi soğuktu.

Dağın yamacına kurulmuş, cilasız çam ağacından bahçe kapısı olan basit bir köy eviydi burası. Üst kata çıkan basamakları çürük bir merdiveni ve içeriden de

avluya inen bir merdiveni vardı. Duvarları beyaz kayarak, her odada da duvarın içine açılmış dikdörtgenimsi boşluklar vardı bu boşluklar dolap olarak kullanılıyordu.

Mustafa geç kalma korkusuyla seri adımlarla merdivenleri tırmandı, çul sergiden geçerken ayaklarına batan keçi kollarını hissetti, sabahın mahmurluğunu üstünden atmanın coşkuyla takım elbisesini giydi ve kırmızı kravatını taktı. İlk günün verdiği heyecan ve mutlulukla kendini sokağa attı.

Gece yarısı olmuştu. Ayşe, kucığında bebesiyle Ahmet Çavuş'un yolunu gözlüyordu. Bu akşam geç kalmıştı Ahmet Çavuş. Ayşe'nin meraklı bekleyişinden bebekte huysuzlandı ve avazı çıktığı bağırmağa başladı. Kapı gıcirtısı geldi ve Ahmet Çavuş içeri girdi. Ahmet Çavuş'un üstü başı bembeyaz karla bürünmüştü, dışarıda çetin bir tipi vardı. Ahmet Çavuş oğlunu kucasına aldı ve soğuk dudaklarıyla oğlunun yanaklarına sıcak bir öpücük kondurdu, bebek ağlamayı kesti. Ayşe bu sırada sofrayı kuruyordu. Ahmet Çavuş nasır tutmuş iri elleriyle tahta selindi kaldırdı ve odanın ortasına koydu. Akşam yemeği yiyeceklerdi. Vakit çok geç olmuştu ama Ayşe hayat arkadaşı olmadan sofraya oturmamıştı, onun yolunu gözlemişti. Tahta kaşıkla selindin ortasında ki toprak kaseden çorbalarını içtiler, zaten başka yemekleri de yoktu. Köy yeriye burası bir kuru soğanla bir somun ekmek yerdi burada ki insanlar çoğunlukla, çorba içtikleri zaman yanında başka bir şey aramaz Allah'a şükrederlerdi. Kısacası kanaatin ne olduğunu bilirlerdi bu insanlar.

Tipinin kan dondurucu soğuğu çatlak camdan içeri giriyordu. Sobanın sıcaklığı bu soğuğa karşı koymakta yetersiz kalıyordu. Duvarda eski bir mavzer tüm asaletiyle salınıyordu. Kaç kurşun sıkılmıştı acaba şimdiye kadar? Hiç insan vurmuş muydu? Bunlar bilinmez ama

evin duvarında, başköşede ona ait özel bir yer vardı. Burada insanlar yalnızdı. Hele kar yağdığı zaman daha da yalnız kalırlardı. Kapanan yollar ancak ilkbaharın gelmesiyle açılırdı, bu yüzden belki de bu katil makineye olan saygı. Onu başköşeye koymak, duvara asmak ve arada sırada temizleyip bakımını yapmak. Mavzerin olduğu duvarın tam karşısında keçe kılıfın içinde bir kuran duruyordu. İnanan her insanın başvurduğu tek kaynak olan o yüce kitap... Yerde eski bir kilim, o kadar esi ki üzerinde ki motiflerin rengi birbirine karışmış, çoğu yerini de fareler kemirmişti. Yer yatağı, tabaklık bir de bebeğin beşiği hepsi bu kadar. Tek gözlü bir köy eviydi burası. Ahmet Çavuş'un evi dedin mi herkes bilirdi o köyde. Ahmet Çavuş öksüz büyümüş, yokluk görmüş bir Anadolu insanıydı. İki koyunu birde eşiği vardı. Çok geç evlenmişti Ahmet Çavuş, daha ilk bebelerini kucagina alalı on ay olmuştu. Severe evlenmiştiler Ayşe'yle. Ayşe de çok genç sayılmazdı ama çocuk gibi mutluydu ikisi de. Nasıl mutlu olmasınlar birisi ana diğeri de baba olmuştu, yaşlılığın ne önemi vardı.

Gecenin sessizliğini bir anda silah sesleri ve feryatlar bozdu. Ahmet Çavuş oturduğu sedirden fırladı ve duvarda ki yadigar mavzeri aldı. O anda kapıları tek melendi ve çürük kapı kırıldı. Yüzü poşulu, elleri kalashnikoflu bir adam göründü. Yıllardan beri gelmezlerdi bu köye. İnsanlar tam rahata kavuşmuşken neyin nesiydi bu? Nerden çıkmıştı bu eli kanlı kişiliksizler? Ahmet Çavuş tereddüt etmeden asıldı mavzerin tetiğine yere serdi adamı. Silah sesleri hâlâ devam ediyordu. Ahmet Çavuş bir anda dışarı çıkıp diğer teröristleri de vurmak istedi ama ağlayan bebese engel oldu. Onlarla kalmalıydı, korumalıydı onları. Karısına haykırdı bebelerini -biricik Mustafa'sını- saklaması için. Mustafa her şeyden habersiz uyuyordu kundağında. Ahmet Çavuş eve geç kalınca o kadar huysuzluk yapmış, çok ağ-

lamıştı. Şimdi de çok yorgundu Mustafa. Silah sesleri, insan feryatları sanki onun dünyasında değildi. Ayşe Mustafa'yı arka odaya götürdü. Arka odada halının altından alt kata açılan tahta bir kapı vardı. Alt katı odunluk olarak kullandıklarından bu kapıyı kullanmıyorlar, bahçede ki kapıyı kullanıyorlardı. Ayşe bebesiyle alt kata indi, çalıların arasında bebesinin sığıacağı bir oyuk yaptı Mustafa'yı hazırladığı yere koydu ve üstünü çalılarla kapattı. Yüce yaratanın hikmeti Mustafa tüm bunlara rağmen uyumaya devam ediyordu.

Ayşe eline uzunca bir sopa aldı ve Ahmet Çavuş'un yanına koştu. O sırada kapıda birkaç tane terörist göründü. Ahmet Çavuş mavzerde kalan son kurşunu "Ya Allah" diyerek teröristlere gönderdi. Önde ki terörist bacağından vurulup yere yığıldı, arkada ki terörist tüfeğiyle Ahmet Çavuşu vurdu. Ayşe, Ahmet Çavuş'u yerde kanlar içinde görünce dünyası başına yıkıldı. İleri atıldı var gücüyle ama sadece birkaç adım sonra o da vuruldu Ahmet'inin yanına düştü. Teröristler kattettikleri insanların evlerini yağmalayıp, işlerine yaraan eşyaları alırlardı ama bu gece iş farklıydı, terörist evi yağmalamaktan vazgeçip arkadaşına yardım etti ve oradan hızla uzaklaştılar. Ahmet Çavuş'un ve Ayşe'nin yüzleri tavana bakıyordu. İkisinin de gözleri açıktı. Nasıl açık olmasın geride Mustafa'larını bırakmışlardı.

Gecenin karanlığı yerini sabahın aydınlığına bıraktı. Keşke gün hiç doğmasaydı. Her yerde insan kanı vardı evler yağmalanmış eşyalar ortalara saçılmıştı. Çoğu kendini koruyamamıştı bile. Hamile kadınlar, sabi bebeler, yaşlı insanlar... Gözü dönmüş hainler kimseyi ayırmamıştı. Kendi türüne bu kadar vahşet gösteren başka bir canlı olamazdı bu kainatta. Askerler ulaşmıştı sabahın ilk ışıklarıyla köye. Evlere girip son bir umut yaşayan birilerini arıyorlardı ama nafiyleydi bütün çabalar ne bir ses ne de bir işaret vardı. Yan köy-

lerden de halk destek için gelmişti askere. Onlarında elinde bir şey gelmiyordu dua etmekten başka. Hatice nine Ayşe'nin evine girdi bir umutla ama ikisinin de cansız bedenini görünce olduğu yere yıkıldı. Hatice orta yaşlı, kısa boylu ve güleç yüzlü bir Anadolu kadınıydı. Ayşe'nin de arkadaşıydı. Haftanın bazı günleri beraber dereye çamaşır yıkarlar bazen de bahçede birbirlerine yardım ederlerdi. Hatice biranda doğruldu, yüzü buz kesmişti sanki beti benzi attı "Mustafa" diye haykırdı. Mustafa yoktu ortalıklarda. Sağa baktı, sola baktı bulamadı Mustafa'yı. Avludan ağlama sesi işitmeye başladı bir anda. "Mustafa" diye haykırdı ve avluya doğru koştu. Mustafa sanki bir şeylerden haberdar gibi ağlıyordu çalıların arasında. Yüzü gözü çizik içindeydi, kim bilir gece kaç kere uyanmıştı da çıkmak için çabalayıp geri yatmıştı. Hatice kucığına aldı Mustafa'yı. Bağına bastı sussun diye. Mustafa daha da çok bağırmaya başladı, acaba aç mıydı yoksa susuz muydu hiçbiri anasızdı, babasızdı.

Hatice kundağıyla Mustafa'nın yüzünü örttü. Anasını, babasını o halde görmesini istemiyordu. Dışarı çıkardı ve haykırdı:

-Sağ kalan biri var!

Herkes Hatice'den tarafa koştu, yüzlerinde acı bir tebessümle. Birisi yaşıyordu, hem de bir bebek ne kadar savunmasız görünse bile yüce yaratan korumuştunu, O en büyük koruyucuydu. Yaşayacak günleri, şükredecek zamanı vardı Mustafa'nın.

Mustafa ilk günün verdiği heyecanla seri adımlarla yolda ilerliyordu. Ayakları durdu bir anda, sanki o ayaklar Mustafa'nın değil de bir başkasınındı. Bir adım bile atmıyorlardı. İçine bir sıkıntı düştü, bir şeyleri unutmuştu sanki. Hatice'yi hatırladı bir anda. Dudakları kıpırdadı "Hatice ana" dedi belli belirsiz.

Kıyamet gününden sonra Hatice durmamıştı artık köyde. Kocasından kalan üç beş bileziği bozdurup şehre taşınmıştı. Küçük bir ev bulmuş Mustafa'yla oraya yerleşmişlerdi. Nasıl bırakırdı Mustafa'yı yaban ellere, Ayşe'sinin emanetiydi o. Kimsesi de yoktu zaten Hatice'nin, kocası erken yaşta ölmüş, çocukları da olmamıştı. Mustafa onun için bir nimetti hem yılların verdiği bir hasret hem de bir emanetti. Dikiş nakış işinden kazandığı parayla çıkarıyordu evin rızkını. Canla başla çalışıyordu Mustafa'sı için. Onu çok seviyordu her gün al yanaklarından öpüp teninde ki gül kokusunu içine çekiyordu. Mustafa'nın teni gül kokardı. Hatice her gün Mustafa'nın elini ve yüzünü gül suyuyla yıkar-
dı güzel koksun diye. Peygamberimizin çiçeğiydi gül. Onun terinden olduğu söylenir. Mübarek terinin çorak toprağa düşmesinden meydana geldiğine inanılır dikenler arasındaki bu güzelliğin. Hatice gül Mustafa'm derdi hep. Mustafa evin içinde bir oyana bir buyana koşuştururken o küf kokulu ev bir gül bahçesi oluverirdi. Gül Mustafa büyümesine rağmen vazgeçmedi gül kokusundan. Her sabah eline yüzüne sürerdi gül suyunu. Gül kokusu Mustafa için ana kokusuydu. Anasının gerçek kokusunu daha beşikteyken unutmuştu. Belki de bunda bağlanmıştı bu kokuya bu kadar.

Hatice onu gerçek bir ana sevgisiyle büyütmüştü. Ayşe'nin yokluğunu unutturmak istemişti bir nebze bile olsa. Gül Mustafa tüm bu fedakârlıkların farkındaydı. Gül Mustafa tüm zorluklara rağmen okumuştı. Hatice de hep okumasını istemişti zaten. Hatice biliyordu cehaletin ne kadar kötü olduğunu. Ahmet Çavuş'u da Ayşe'yi de öldüren bu cehalet değil miydi? Kundakta ki bebeleri anasız, babasız bırakan da aynı cehalet değil miydi? Gül Mustafa idealist bir gençti. Yaşadığı sıkıntıları başka çocuklar yaşamamasın isterdi. Zordu anasız, babasız büyümek, sefalet içinde yaşam sürdürmek. B-

tün bu olumsuzluklar Mustafa'yı daha da hırslandırdı, idealleri arttıkça arttı, kendini eğitim aşkına adayacaktı. O bir cehalet avcısı olacaktı.

Öğretmen olmuştu Mustafa ilk görev yeri olarak da doğduğu köyü istemişti, cehaleti bitirmeye oradan başlayacaktı. Hayatın acı gerçeklerine inat yaşadı Mustafa. Hatice anasının ölümünden dört sene geçmesine rağmen, yılmadı. Çok üzülmüştü Hatice anası öldüğünde. Gülfidanları dikti Hatice'nin mezarına. Güller açtığı vakit gidip onları koklardı, Hatice anasının kokusu gelirdi burnuna. Ana kokusu deyince Mustafa gülden başka koku bilmezdi, onu bebekliğinden beri avutan koku olmuştu gül kokusu.

Mustafa öğretmen oluşunun ilk günün verdiği heyecanla unutmuştu gül kokusunu sürmeyi. İçinde ki tüm sıkıntı bundandı. Geri dönmeyi göze alamadı, ilk günden dersine geç kalmak istemedi. Bir an önce okula varıp öğrencileriyle tanışmak, bir yerlerden başlamak istiyordu.

Mustafa'nın doğduğu köydü burası, doğduğu ve acılarının başladığı köy. Epey zaman geçmişti köyü görmeyeli. Katliamdan sonra insanlar hayatlarına yeniden başladılar bu köyde. Yıkılan ve yakılan evlerin yerine daha güzelleri yapıldı. Küçük de olsa köye bir okul geldi. İnsanlar tekrar doğdukları köylerine yerleştiler çünkü bu topraklar o insanların doğduğu yerlerdi. Kederlerine, acılarına, mutluluklarına o topraklar şahit olmuştu tıpkı Mustafa'ninkilere olduğu gibi. Küçük bir yamacın eteğine kurulmuştu. Evler genellikle tek katlıydı. İnsanlar ihtiyaçlarını hayvanlardan sağlıyordu, hayvanları onların ekmeğiydi kundakta ki Ahmet'in sütü, Elif'in kahvaltısında yediği yumurtası, Ali dayının balıydı. Her evin bir sarıkızı, bir de çilli horozu vardı. En fakirinin bile, gönül zenginliği paha biçilemezdi. Karlar kalkıp ilkbahar geldikten sonra çiçeklere konan

arılar, otlayan hayvanlar, uçuşan kuşlar. Zengin bir köydü burası, kimsenin çok parası yoktu ama hepsi çok zengindi.

Yeni asfaltlanmış yoldan geçti Mustafa. Bütün hayranlığıyla etrafına bakıyordu. Önce yüksek bir yokuştan indi, ne de olsa dağ yamacındaydı köy her taraf inişli çıkışlıydı. Otların arasından ay yıldızlı al bayrağı gördü gözleri.

“Ben ezelden beridir hür yaşadım hür yaşarım,

Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım.” dercesine dalgalanıyordu gönderde.

Okul ağaçlıkların arasındaydı. Geniş bahçesi çocukların rahatça oynamalarına olanak sağlıyordu. Bir de Karabaş vardı. Karabaş, uysal ve çok oyun sever bir köpekti. İki odalı, küçük bir okuldu burası. Öğrenci sayısı azdı, hepsi bir sınıfı anca dolduruyordu. Gül Mustafa bu okula yeni atanan tek öğretmendi. Bu ağır vazifede ipi tek başına göğüsleyecek kişi oydu. En sonunda okula vardı, öğretmenlikte ilk günüydü Mustafa'nın. Çocuklar, Mustafa'dan önce toplanmıştı okulun bahçesinde. Mustafa çocuklarla tanışalı bir ay olmuştu. Atamasının kendi köyüne yapıldığını duyunca çok sevinmişti. Erkenen köyüne gitmiş ve baba ocağını elden geçirmişti. Doğduğu evde bile olmak ayrı bir huzur veriyordu Mustafa'ya. Köylülerde çok sevmişti Mustafa'yı. Onun bu vefalı davranışı köylünün gözündeki derecesi bir kat daha arttırmıştı. Köy yerinde öğretmen olmak başkadır. O insanlar eğitimin kıymetini iyi bilir, öğretmeni kutsal bir emanetçi olarak sayarlar. Şehir yerindeki gibi haylaz öğrenci olmaz köy yerlerinde. Oradaki insanlar cehaletten çektikleri kadar hiç bir şeyden çekmemiştir. Terör, kan davası, miras davası... Mustafa onlar için bir kurtarıcıydı, gelecek nesillerinin temelini inşa edecek olan mimardı. Büyüğünden küçüğüne,

okuyanından cahiline tüm köylü sayar ve severdi gül Mustafa'yı.

Bir aylık süre içinde Mustafa köy okuluna da el atmıştı. Köyün gençleriyle bir olup okulu kullanılır hale getirdiler. Okul güzel bir görünüme sahip olmuştu. Okulun tek odası vardı ama olsun Mustafa için bu bir eksiklik değildi. Her eksik Mustafa'yı daha da hırslandırıyor. Onun ideallerinin önüne geçecek bir engel değildi bunlar, olmaması da gerekiyordu. Böyle bir köy yerinde okumaya hevesli insanlar bulmuşken daha iyi şartlar beklemek o insanlara haksızlık olurdu. Bu okulun yapılması için herkes elinden geleni yaptı. Gün geldi Ahmet süt içmedi, Elif yumurta yemedi hele Ali dayı o sene baldan kazandığı bütün parayı okul için harcadı. Ali dayının okul çağında çocuğu yoktu ama gelecek nesillerin bilinçli olması için hiçbir şeyi esirgemiyordu. Bu kadar fedakâr insanlar için Mustafa daha fazla fedakârlık yapmalıydı.

Mustafa çocukları okulun bahçesinde görünce tebensüm etti. Onların okula olan heyecanı ve merakı Mustafa'yı çok mutlu etmişti. Çocukların yaşları birbirlerinden çok farklıydı. Kimi okul çağına yeni gelmiş kimi de liseye gidecek yaşıydı ama hepsinin ortak amacı okuma yazma öğrenmekti. Mustafa daha fazla bekletmek istemedi çocukları, sınıfa aldı hepsini. Çocuklar sınıfa girince büyük bir şaşkınlıkla karşılaşmışlardı. Her tarafa rengârenkti, kimi köşede al bayraklar, kimi köşede Atatürk resimleri vardı. Çocuklar cilasız, el yapımı sıralara oturdular. Mustafa da sınıfın köşesinde ki masasına oturdu. İlk günün heyecanı ile bir süre sessiz kaldı herkes. Mustafa bu sessizliği bozmak için sırayla herkesin ismini sordu. Ahmet, Mehmet, Fatma, Emine, Salim, Cihan... Tam on beş tane eğitim gönül vermeye hazır genç vardı karşısında. Hepsini Mustafa'ya meraklı gözlerle bakıyorlar, Mustafa'nın

dediği her şeyi can kulağıyla dinlemeye gayret ediyorlardı. Mustafa onları dinledi daha sonra cehaletin ne olduğunu, cehaletle nasıl başa çıkılabileceğini anlattı. İdeallerine kavuşmuştu Mustafa. Cehaleti bitirmeye başladığı ilk gündü bu gün. İçinde ki azgın bilgi denizine hakim olamıyordu, her şeyi biran önce aktarmak, insanları cehalet denen bu bataklıktan kurtarmak istiyordu ama sabretmeliydi. Bunca sene nasıl sabrettiyse bundan sonrada sabretmeliydi. Her şeye en baştan başlamalıydı. Bu çocuklar ona bir emanetti, ileride vatanın emanetçisi olacak kutsal bir emanetti.

Sınıfın kapısı bir anda büyük bir gürültüyle yere düştü. Mustafa kafasını kapıdan tarafa çevirdi. Kirli sakallı kısa boylu bir adam girdi içeriye. Elinde de bir kalaşnikof vardı. Mustafa hemen farkına vardı durumun. Çocukları arkasına alarak adamın karşısına geçti ve çocuklara ayağa kalkmayın diye bağırdı.

Mustafa:

-Sen de kimsin? Ne arıyorsun sınıfımda?

Terörist:

-Ben bu halkın savunucusuyum. Bunlar da bizim çocuklarımız. Onların eğitimini sadece biz veririz.

Mustafa:

Doğru! Siz de eğitim verirsiniz ama sizin eğitiminizin dağda tüfekle insan öldürmekten başka bir şey olmaz. Bunca yıl sömürdünüz bu halkı artık rahat bırakın. Cahillikten kurtulsunlar. Anlasınlar kimin dost kimin düşman olduğunu.

Terörist silahın namlusunu Mustafa ya doğrulttu. Çocukların kimi ağlıyor kimide teröristten öğretmenlerini bırakmasını istiyordu. Mustafa doğrulan silaha aldırış etmedi. Sükûnetle:

- Ne hesabın varsa benimle gör çocukları dahil etme.

Terörist:

- Öyle olsun bakalım.

Terörist, Mustafa'yı önüne kattı ve kapıya doğru yö-neldi. Mustafa çocuklara bağırdı:

- Ne olursa olsun dışarı çıkmayın, sınıfta oturun!

Mustafa sırtına dayalı kalaşnikof namlusu ile oku-lun bahçesine çıktı. Bahçede birisi daha vardı. Uzun sarı saçlı, mavi gözlü bir adamdı bu. Diğer adama dö-nerek yarım yamalak Türkçe ile "Bu mu?" diye sordu. Diğer de başını salladı evet dercesine. Kimdi bu insana-lar? Kısa boylu olan belliydi buranın insanıydı. Esmer yüzlü kirli sakallı ve kıvrırcık saçlıydı. Diğer adam kim-di? Türkçeyi yeni öğrenmiş bir ecnebi gibi konuşuyor-du. Bu toprakların insanı olmadığı apaçık ortadaydı. Kimin hakkını savunuyordu bu adamlar? Kimin tara-fında yer alıyorlardı? Hak savunmak cahil bırakmakla mı oluyordu? İnsanların gözünü korkutup çocuklarını dağa çıkarmakla mı oluyordu?

Mustafa'yı bayrak diğerinin yanına getirdiler. Mavi gözlü adam diz çökmesini söyledi. Mustafa olduğu yer-de kıpırdamadan adamın gözlerinin içine bakıyordu. Diğer adam Mustafa'nın bacağına vurdu, Mustafa acı-lar içinde yere yığıldı. Mustafa'ya zorla diz çöktürdüler. Mavi gözlü adam belinden çıkardığı silahı Mustafa'nın şakağına dayadı. Gül Mustafa bir an bile olsun başını yere eğmedi, dimdik karşı dağlarda ki uçan kuşlara ba-kıyordu. Dudaklarından güzel bir tebessümle kelimeyi şahadet döküldü ve arkasından bir el silah sesi...

Ali dayı birden oturduğu sandalyeden fırladı. Kah-vede ki diğer köylüler de kalktılar oturdukları yerden. Herkes eline ne geçirdiyse aldı ve koştu silah sesinin

geldiği yere doğru. Okula yaklaştıklarında dışarıda kimse görünmüyordu kaçan kaçmıştı geç kalmışlardı, yalnız bayrak direğinin dibinde diz çökmüş omuzu direğe dayalı birisi vardı. Karabaş da hemen yanında başını göğe kaldırmış acı acı uluyordu. İçlerinden biri bağırdı:

- Hainler! Kıydılar gencecik çocuğa.

Köylülerin geldiğini gören çocuklar ağlayarak okulun kapısından çıktılar ve hemen öğretmenlerinin yanına koştular. Bayrak direğinin dibi al kana bulanmıştı. Bu kan şehit kanıydı, kutsaldı. Ali dayı son bir umut Mustafa'nın yarasına bastırды elini ama artık çok geçti. Gül Mustafa sonsuzluğun sahibine kavuşmuştu, hem de en yüce merteye olan şehitlik mertebesiyle. Ulubathı Hasan gibi sarılmıştı ay yıldızlı al bayrağın direğine. Bayrak hırçın bir deniz gibi dalgalanıyordu, her dalgalanışında göndere vuruyor çıkan ses kulakları inletiyordu. Köylü kadınlar da koştu geldi evelerinden, bahçelerinden. Kimse gözyaşlarını tutamıyordu bu manzara karşısında. Hemen gönderde ki bayrağı indirdi köylüler. Gül Mustafa'nın üstüne örttüler bir şehide yakışırçasına. Garip bir koku sarmıştı etrafı. Gül kokusu bu. Bu kokuyu içine çeken köylülerin dilinden Allah lafzı dökülüyordu çünkü bu koku Mustafa'nın mübarek kanından geliyordu. Mustafa'yı omuzlarında taşıdı köylüler, öğlene salâsı verilip namazı kılındı, mübarek bedeni anasıyla babasının mezarının yanına defnedildi.

Birileri o insanların eğitilmesini, gerçekleri görmesini istemiyordu. Mustafa bu uğurda şehit düşmüştü, gerçekleştirecek birçok ideali vardı ama olmadı. Gül Mustafa, gül kokulu şehit olarak anılır oldu artık köyde. Üzerine örtülen bayrak tekrar göndere çekildi, üzerindeki mübarek kan hâlâ duruyordu.

İlkbaharın gelmesiyle her yer yeşerdi. Mustafa'nın şehit edildiği yerde gül fidanları bitti. Gülfidanları çok çabuk serpilip kırmızı güller vermeye başladı. Bu güllerin kokusu Mustafa'nın mübarek kanın kokusuyla aynıydı. Şehit edildiği gün o kokuyu alan herkes bunu fark edebiliyordu.

Mustafa ideallerini gerçekleştiremedi ama yerine onun ideallerini gerçekleştirecek başkaları geldi, bütün bu olanlara inat bir ölür bin doğarız dercesine. Gül Mustafa şehit olmuştu ama onun kavgasını devam ettirecek nice Mustafalara yol göstermiş oldu. Şimdi Mustafa dalgalanan al bayrağın altında sevdiklerinin yanında huzurla yatıyor. En yüce mevki olan şehitliğin onurunu tüm ruhuyla yaşıyor. Mehmet Akif'in de dediği gibi:

Ey şehit oğlu şehit, isteme benden makber,

Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber.

Bu millet öyle kadim öyle necip bir millettir ki daha nice Gül Mustafalar yetiştirecektir.

BİR DAHA ASLA YAŞANMASIN

Z. G.*

Onbir nüfuslu bir ailenin en büyük çocuğuydum. Kardeşlerimden beşi genetik bir hastalıktan dolayı özürlüydü, 7-8 yaşlarına kadar sağlıklı iken bu yaşlardan sonra rahatsızlanıyorlardı. Üniversiteyi, çevremdeki zorluklar içerisinde hazırlanarak kazandım. Bir öğün eve katkı sağlamaya çalışıyor diğer bir öğün okula gidiyordum. Üniversiteye kaydımı yaptırmış ve yurda yerleşmiştim. 3. sınıftaydım, haberleri seyretmek için her zamanki gibi yurdun kantinine gider, TV önünde kendimize bir yer ayırırdık. Gündemi TV aracılığıyla takip ederdik. Bir taraftan idolümüz Ahmet HAKAN bizim ya da en azından bana göre mazlumların sesi. Diğer haber sunucuları da sanki diğer bir kesimin sesi gibiydi. Tabi bu güdümlü sesler daha baskındı. Bütün haberler tek merkezde hazırlanmışçasına aynı terane-deydi. Bütün muhafazakar politikacılar ve mazbut iş adamları, bürokratlar hatta öğrenciler aynı kefeye konulup rencide ediliyordu. Sanki bütün haber kanalları aynı hedefe kilitlenmiş, aynı hedefleri dövüyordu. Tabi

* Kişi gerçek isminin vermek istemediğinden Z. G. kodlaması kullanılmıştır.

bu yoğun manipülatif haberlerin iktidardaki merhum Başbakanı yıpratmaya yönelik olduğunu hissediyorduk. Haberlerin böylesine iktidardaki RP'yi hedef alması ve giderek dozunun yükseltilmesi ülkenin hiçte iyiye gitmediğinin işaretiydi. Nitekim sonraki yıllar bizi haklı çıkardı. Melikşah Erkek Öğrenci Yurdu'nun kantininden yatakhanelimize henüz geçmiştik ki, arkadaşlardan biri "Yarın YÖK'ü protesto eylemi var" dedi. Ben de yatağıma uzanmış kitap okuyordum. "Kim doğrularını şiddetsiz ve bir yerlere zarar vermeden ortaya koyuyorsa güzeldir" dedim. Ve bu arada düşüncelere daldım. Yaşadığımız ülkenin en sakin ve zararsız insanların dini bütün olan insanlar olduğunu, fakat en yoğun psikolojik baskıya maruz kalanların da yine inançlı bireyler olduğunu görünce üzüliyordum. Üniversitenin maneviyatı mahkum eden ortamının içerisinde ayakta durmak neredeyse mümkün değildi. Çünkü üniversitede siyasi gruplaşmalar ve çatışmalar başını almış gidiyordu. Ayrıca ahlaki dejenerasyon had safhadaydı. Bizim gibi maneviyatçı olan bireyler üzerinde psikolojik baskı uygulanıyordu. Bir taraftan etnik milliyetçi kesimin dolaylı psikolojik baskıları diğer taraftan hiçbir değere sahip olmayan eyyamcı tiplerin alaycı bakışları. Bu atmosfer içerisinde inanç değerlerini muhafaza etmeye çalışan gençler potansiyel suçlu olarak gösteriliyordu. İncancını korumak isteyen her birey ya irticacılıkla yaftalanıyor ya da bir yerlere etiketlen-diriliyordu. Sözde özgür üniversitelerde de inançlar baskı altına alınmıştı. Üniversiteler, derin devletin istediği genel gündeminin oluşmasına büyük katkı sunuyordu. Hatta diyebilirim ki, üniversiteler her zaman pilot yerler olarak seçilirdi. Malum güçler Türkiye'yi karıştırmaya üniversitelerden başlamışlardı. Yüzcüncü Yıl Üniversitesinde de aldığı talimatları aynen uygulayan birileri vardı. Bir gün üniversite girişinde bir araba bizi durdurdu ve kimliklerimizi sordu. Birini arıyorlar-

dı belli ki. O gün de üniversitede YÖK'ün protesto eylemi sırasında bazı kovalamacalar olmuştu. Akabinde sağ görüşlü öğrencilerle sol görüşlü öğrenciler kavga etmişlerdi. Polis aradığımı bulamayınca içimizden birine seslenerek :

-Sağcı mısınız solcu musunuz?

-Hiç birisi diye cevap verdik.

-Hımm islamcısınız tipinizden belli dedi.

-Tipimizde ne var?

-Bıyıklarınız! diye cevap verdi

Ne diyebilirdim ki bıyık bırakma şekline kadar insanların kategorize edildiği bir ülkenin insanları olmuştuk. Evet böyle bir atmosfer içerisinde Üniversite okuyorduk. Melikşah yurdunda her akşam sağcı solcu didişmeleri olur, gerginlik bitmezdi. Bir gün yine sabah uyanıp okula gitmek için hazırlandım. Sınavımız vardı. Her zamanki gibi erkenden kütüphaneye gidip dersleri bir gözden geçirmem gerekiyordu. Sınava girmeden önce ders notlarını tekrar etmem gerekiyordu. Derken sınav zamanı geldi. Sınava girdik. Notları gözden geçirdiğim için zorlanmadım tabi. Sınav sonrası yemek yemek için Üniversitenin sağlık ve yemek işlerinden sorumlu birimi olan medikodan öğle yemeği sırasına girdik. Adıyamanlı arkadaşım ile her zamanki gibi yemek sırasında sohbet ediyorduk. Sınavda hangi soruya hangi cevabı verdiğimiz tartışıyorduk. Yemeği yedikten sonra Eğitim Fakültesi binasına doğru yürüdük. Lavabodan abdest aldıktan sonra Eğitim Fakültesi binası içindeki mescitte namaz kıldık. Derken ders saati geldi. Derslerin bazıları tartışmalı geçiyordu. Özellikle Ankara'dan gelen bir prof. hocamızla öğrenciler arasında evrim konusunda tatlı sohbetler olurdu. Ama hiç birimiz hocamızı atamızın maymun olduğu görüşünden

vazgeçirtemedik! Tabii ki bu "evrimci" hocamızı düşüncelerimiz farklı olmasına rağmen çok seviyorduk. Gerçi bazı arkadaşlar bu tip hocaların sırf öğrencileri kendine çekmek için böyle yumuşak davrandığını söylerlerdi. Ama ben niyet okumaktansa görünürdeki insani yöne bakar, bu laflara aldırış etmezdim. Hatta bu yüzden bazı dostlar bana sen de çok iyi niyetlisin diye takılırlardı. Günlerden bir gün yine kütüphaneye uğramıştım, hemen bitişiğinde cafe vardı. Kütüphaneye biraz takıldıktan sonra yandaki kafeye uğramıştım. Bütün masalar bölünmüştü. Yurtta gördüğüm manzaranın aynısı burada da vardı. Her siyasi düşünce grubunu oluşturmuştu. Ben farklı farklı masalardaki arkadaşlarla tokalaştıktan sonra kanki olduğum arkadaşımın yanına geçip oturdum. Osman adındaki arkadaşımın ise aklı Leyla'sındaydı. Biraz şakalaştıktan sonra:

-Duydun mu ? Dedi.

-Neyi? Dedim.

-Başörtülülere okula almıyorlar. Dedi.

-Hiç olmazsa eskiden göz yumarlardı. Şimdi ne olduysa işi sıkı tutuyorlar.

-Kardeş, dedim bulanık havada herkes birbirinden korkar. Kraldan daha fazla kralcı olur. Gündemin nasıl yalanlarla abartıldığını ve organize işlerin planlandığını görmüyor musun? Üniversite de herkes bir diğerrinden şüphe eder vaziyette. Böyle bir Üniversiteden demokrasi, kalite ve başarı beklemek hayal gibiydi. Gençlik makalelerle, bilimle uğraşmayı, çalışmayı ve araştırmayı tabii ki önemsemezdi. Eminim birçok üniversitenin YYÜ'den bir farkı yoktur. Nitekim sol görüşlü öğrencilerin aralarında cereyan eden bir sohbet:

- Güvenlikçinin ne dediğini duymadın mı?

- Hayır.

-Sizi başörtülülere destek yürüyüşünde bir daha görmeyeyim. Size tahammül ederiz. Ama sakın gerici-lerle, çağdışı öğrencilerle eylem birlikteliğine girdiğimizi görmeyeyim.

Özgürlüklerin gelişmesi adına insanların biraraya gelmesi tehlikeli görülüyor, özellikle muhafazakar öğrencilerin talepleri daha tehlikeli bulunuyordu. Bu arada çayımızı içtik ve son derse yetişmek için cafeden ayrıldık. Hafta sonları bir hemşehrinin cami müezzini olduğu kale yolundaki camiine ziyarete gittim. Bu arkadaşımın babası çok saygıdeğer tanınan meşhur alimlerden idi. Bulunduğu camide ilahiyattan ve çevreden gelen öğrencilere ders verirdi. Maneviyatı yüksek bir insan olması hesabıyla onu sık sık ziyarete giderdim. En azından buraya gelip namaz kılar fırsat bulursam kuran okurdum. Bu en azından üniversitenin çok yoğun olan ortamından beni biraz uzaklaştırır, manevi olarak kendimi biraz daha rahat hissedirdim. Gerçi diğer cemaatten arkadaşların çay sohbetlerine sık sık olmasa da katılırdım. Biraz da okulumuzu bitirip ailemize yardımcı olmak istediğimizden idi. Çünkü ortam siyasi havaya büründürülmek isteniyordu. İncancının gereklerini yaşamaya çalışan herkes potansiyel irticacı damgası yemeye hazır ve özellikle bizim gibi Batman vb şehirlerden gelenler için risk daha büyüktü. Bir taraftan Kürt etnik grupları bizim gibileri kendilerinden olmadığımız için devletçi-irticacı diye düşman biliyor, diğer taraftan Üniversite yönetiminin istediği sola mesafeli olduğumuzdan dışlanıyorduk. Bu düşünce tarzı toplumun geneline hakim olmuştu. Boyalı Medya da bu işin öncülüğünü yapıyordu. Oysa bizler incancımızın gereğini yaşayan sade bireylerdik. Tek farkımız okumaya, dinlemeye ve çalışmaya daha fazla zaman ayırmamızdı. Göze batmamızın sebebi de bu özellikler olmalıydı. Sair gruplar bizi iyi niyetimizden, samimiyetimizden

dolayı severdi. Hatta bir ara kendisini komünist olarak lanse eden kimyacı bir arkadaş:

- İnançlı insanlar hep senin gibi ise ben müslüman olmaya karar verebilirim, demişti.

Ama sanmıyorum demişti. Sebebini sorunca. Niye bu şekilde düşündüğünü sorunca “sizinkilerin hepsi pı-sırık haksızlıklara karşı duyarsız ve kendilerini gizler, ötekine karşı lakayt davranırlar.” Bazı doğrularının olduğunu söylemekle beraber bunun böyle olmadığını, haksızlığa her kesimin uğradığını ancak inancını yaşama çalışmaları tarihin boyunca haksızlıklara maruz kaldığını söyledim. Haksızlıklar kime yapılıyorsa yapılsın karşı olduğumuzu, fakat sesimizin medya tarafından duyurulmadığını, ayrıca medyanın tarafı olduğunu spekülasyon haberler yaptığını bire bin kattığını söyledim. Tarihte yaşanan birçok olayın aslının farklı olduğunu, tüm insanların insan olduğu için değerli olduğunu kimsenin ötekileştirilmediğini buna karşı olduğumuzu belirterek, herkesin özgürlüğüne saygı duyulması gerektiğini uzun uzadıya anlattım. Yine günlerden bir gün yurdun bahçesindeydik. Arkadaşlardan biri:

-Yarın baş örtüsü destek eylemi var dedi.

Bu ilk eylemdi. Ertesi gün eylemin uzaktan seyircisiydik. Daha doğrusu biraz çekiniyorduk. Sol gruplar sürekli eylem yapıyor ve bu konuda çekinmiyorlardı. Bunun sebebinin mevcut zihniyetin aslında onları desteklemesiyle anlayabiliyorduk. Ama iş diğer cenaha yani dindar kesime gelince durumun biraz değiştiği baskının ve sindirmenin fazlaca sertleştiği görülürdü. Aslında istekler de insan hakları çerçevesinde son derece makul isteklerdi. Ne var ki, “suyumu bulandırdın” nevinden bahanelerle kimi zaman irtica süs vererek, kimi zaman yasa ve yönetmelikler zorlanarak insanlar

cezalandırılıyordu. Demoklesin kılıcının kimin tepesine ineceğini kestirmek ise hiç mümkün değildi. İlk başörtüsüne özgürlük eylemine 500'e yakın öğrenci katılmış ancak organizasyon acemiceydi. Sonraki eylemler daha kalabalık ve düzenliydi. Üniversite Jandarma bölgesinde olduğu için asayiş onlar sağlıyordu. Eylemin son günlerinde güvenlikten sorumlu komutanın söyledikleri bir hayli ilginçti. Diyordu ki:

-Çocuklar! burası olağanüstü hal DGM'ler var. Hatta burada sizi tarasam kimse beni sorgulayamaz. Bu sözler bizi fazlasıyla dehşete düşürmüştü. Çünkü biz yıkmıyorduk, silahın her türüne şiddetin en basitine dahi karşıydık. Mağdur edilen, inancı nedeniyle baskıya maruz kalıp derslere alınmayan arkadaşlarımıza demokratik yollarla destek vermeyi amaçlıyorduk. Komutanın tehditlerinin hiçbir yasal temeli yoktu aslında. Ayrıca Yasalarda açıkça 'kimsenin kılık kıyafetinden dolayı eğitim hakkı engellenemez' deniliyordu. Lakin uydurma yorumlar ve mahkeme kararları gerekçe gösterilerek insanlar cezalandırılıyordu.

Cumartesi günü çarşıda gezindikten sonra yurda dönmüştük. Ertesi gün sınava girmek üzere Eğitim Fakültesinin yolunu tuttuk. Ders çalışmak üzere fakültenin kütüphanesine yöneldim. Dikkatimi biri sakallı iki kişi çekmişti. Çünkü beni takip ediyorlardı. Kütüphaneye girdim. Onlar dışarıda bekledi. Bir saat kadar beklediler. Ben kütüphaneden çıktım yanlarından yürüyerek merdivenlere doğru ilerledim. Merdivenlerden aşağıya inerken onların da aşağıya indiğini gördüm. Kendi kendime iyi ki bir başörtü eylemine destek verdik dedim. Bizi terörist yaparlar artık. Medikonun yolunu tuttum yemekhaneye gidecektim. Elazığlı zaza bir arkadaşımınla birlikte yürüyorduk. O iki yabancı şahıs gelip kollarımıza girdiler. Sessiz olun ve sakin bir şekilde bizimle arabaya binin. Bizi alıp arabaya götürdüler.

Diğer arkadaşım eylemle ilgisi olmadığını bildiğim için ona ne yapacaklar diye düşündüm. Bir kaç soru sorduktan sonra onu bıraktılar. Beni alıp şehir merkezine götürdüler. Emniyetteki malum prosedürler bittikten sonra hücreye attılar. Sorgu başladı. İlk soru:

- Sorumlunuz kim?

-Ne sorumlusu?

-Sizi kim camiye gönderiyor, kimin adına gidiyorsunuz?

-Allah adına gidiyoruz ve her zaman fırsat buldukça da giderim.

-Bu tür eylemde ne işin var?

-Mağdur insanların yanında olduğumu göstermek istiyorum.

-Sadece sen mi Müslümansın?

-Hayır siz biz hepimiz müslümanız.

Sorular bu minvalde gidip geldi.

-Kampüste kimleri tanıyorsun? Solcu, dinci grupları bize söyle yoksa seni DGM'ye yollar hayatını kaydırırız.

-Ne yapmak istiyorsunuz! Olmayan birşeyi benden nasıl istersiniz. Amacınız ne suçum olmadığı halde niye buradayım? Ortalıkta bu kadar hırsız, katil devlet düşmanı varken bizden ne istiyorsunuz?

-Ne olursan ol dinci olma.

-Dinci değilim ki; inancını az çok yaşamaya çalışan biriyim.

Hakaretler, küfürler, dayak ve işkencenin her tür-lüsü gırla gidiyor. Bize bilgi ver diyorlardı. Zaten Batman'dan gelmişsiniz. Seni örgüt üyesi gösteririz ve

yıllarca zindanlarda kalırsın. Okul hayatın biter. İşkence altında geçen dakikalar benim için yıl gibi uzun geliyordu. İşkenceye ara verildiğinde etraftan bağrışmalar duyuyordum. Meğerse birçok kişi aynı sorgudan geçiyordu. Hepsine de uygun kulplar takılacaktı. Yalandan senaryolar uyduruluyordu. Bir hafta boyunca gözaltında kaldık. Suçsuzluğumuz anlaşılıp Mahkemece serbest bırakıldıktan sonra hayat bize zindan olmuştu. Sürekli olarak sevgiyi, iyiliği tavsiye etmiş, arkadaşları tarafından sırf herkese iyi pencereden baktığım için “saf” nitelermelerine maruz kalan ben, sebep-siz yere gözaltına alınmışım. Arkadaşlarıma, “vallahi camiye gittiğim için içeri aldılar” kimse inanmaz, yada “başörtüsü eyleminde bulunmamdan dolayı bunca eziyete maruz kaldım” diyecek olsam kimse inanmaz “muhakkak bir şeyler var” diyeceklerdi. Gerçi ben dahi bu olanlara inanamıyordum. Çünkü o kadar basit o kadar sıradan bir şeyler ki, insanın inanası gelmiyordu. Gözaltı ve mahkeme serüveni bir hafta sürdü. Mahkemeye çıktık. Klasik sorular ve klasik cevaplar verildikten sonra Mahkeme suçsuzluğumuzun gün gibi aşikar olduğunu gördüğünden olsa gerek dava beraatla sonuçlandı. Biz de okulumuza döndük. Tabi öyle sevinmiştik ki, bir daha dünyaya geldiğimizi sanmıştık. Burada yaşadığımız dua ve samimi yakarışlara bağlamıştık. Çünkü şunu biliyorduk ki istenilseydi bizi istedikleri şekilde cezalandırabilecek senaryolar hazırlanabilirdi. Başbakanı idam edilmiş bir ülkede yaşıyorsanız bunlar sıradan sayılmalıydı. Bu ülkede farklı düşünenler topluca imha edilmiş veya sürgüne gönderilmiş, şapka takmadı diye darağacında sallanmış, Kürtçe şarkı söyledi diye ağır hapis cezalarıyla cezalandırılmıştır. 28 Şubat postmodern darbesinden sonra 27 Nisan e-bildirisiyle siyasi iktidarlara son verilmek istenmiştir. Binlerce insan yargısız infazlarla suçlu ilan edilmişken, bizi kim kurtaracaktı? Bu çarkın feleğinden geçmeyenlerin

beni layıkıyla anlayamamasına, hatta inanmamasına anlam verebiliyorum. İşte bu yüzden suçsuz da olsak maddi yara almadan kurtulduğumuza şükrediyorduk. Çünkü ailelerimizin bizi ne yokluklarla okuttuğunu biliyorduk. Sicilmizin bir şekilde bozulması demek öğretmenlik hayatımızın sonu demekti. Allah'a şükür bu badireden kurtulduk.

Cezaevi, Mahkemeler ve (daha sonra sürgünler) ekseninde seyreden serüvenin ardından Okula gittiğimiz ilk gündü. Sınavımız vardı. Sınavı verdikten sonra yurda döndüm. Fakat çok kötüydüm. Sürekli gözaltındaki iğrenç seanslar gözümün önüne geliyordu. Sanki çift kişilikliydim. Kendimi çok yalnız hissediyordum. Bütün bunların neden olduğuna bir türlü anlam veremiyordum. Gerçi bunların elbette bir imtihan olduğunu geçmişte de inancını yaşamak isteyenlerin birçok haksızlığa uğradığını biliyordum. Göze batacak yasal olmayan hiçbir şey yapmamıza rağmen en adi hakaret, dayak ve tehditlere maruz kalmamıza anlam veremiyordum. Ne hazindir ki, bunu yapanlar bu güzel ülkenin insanlarıydı. Ana babalarıyla aynı değerleri paylaşıyorduk. Aynı havayı soluyor aynı kültürü paylaşıyorduk. Ne oldu da bu kadar farklılaştık. Anlam veremediğim buydu. Oysa Müslüman mahallesinde salyangoz satan ne kadar insan varmış, düşünemiyordum. Yapılmak istenen neydi. Bedenim ve ruhum ayrı ayrı yerlerdeydi sanki. Bir taraftan etnik grupların mahalle baskısı diğer taraftan jakoben zihniyetin tek tipleştirici zorbalıkları. Fakat her şeye rağmen umutluyduk. Olanları kin ve nefret çoğalmasın diye de uzun süre anlatmaya özen gösterdim. Binlerce kefensiz yatamı olan bir ülkenin çocukları olarak bu günlerin geride kalacağına inanıyordum. Bu düşüncelerle yurda vardım yatağıma doğru uzandım. Günler birbirini kovaladı. 4. sınıftaydım 1. dönemi geride bırakmıştım ki evlendim. Bütün

sıkıntıların geçmişte kalacağını umuyordum. Sınavları başarıyla verdikten sonra atamayı bekledik. 1999 yılının son aylarında Batman'ın güzel bir ilçesine bir okula atandım. Ailece mutluluktan uçuyorduk. Atandığım için mevlit yemeği verdik. Kötü günlerin geride kaldığını düşünüyordum. Her ne kadar ülkenin siyasi yelpazesi kötü ise de umudumuzu koruyorduk. İktidardaki meşru parti binbir hile ve uydurma gerekçelerle iktidardan uzaklaştırılmış yerine komplolarla başka bir hükümet kurulmuştu. Fakat ekonomik sıkıntılar baş göstermişti. Bunun yanında her tarafta cadı kazanı kaynıyordu. Kraldan fazla kralcı kesilenler her tarafta boy gösteriyordu. Neredeyse her namaz kılan fişleniyordu. Güdümlü basın bombardımanı altındaydık. Televizyonda ne anlatıldıysa evlerde de o tartışılıyordu. Herkes birbirinden çekiniyordu. Okulun birinci sınıfı bana verilmişti, veliler o kadar sevmişlerdi ki her gelen veli çocuğunu benim sınıfıma kaydettirmek istiyordu. İlçe halkı ile aile dostu olmuştuk. Okul ortamımızda olağanüstüydü. Benim bulunduğum tüm ortamlarda herkes birbirini kucaklar, sevgi ile barışık bir hava eserd. Özlemimiz tüm ülkenin böyle bir atmosfere kavuşmasıydı. Günlerden bir gün birkaç polis okula geldi beni alacaklarını söylediler. Tüm öğrenciler etrafımı sardılar. İdare neye uğradığını şaşırı. Herkes lehime tanıklık ediyordu. Ama gel gör ki “emir tez, bekletmez”. Ne de olsa gelenler de emir eriydiler. Arabaya bindim. Bu arada arabanın etrafını çocuklar sarmış ağlaşıyorlardı. Tüm öğretmenler adeta donmuşlardı. Herkes ortada bir yanlışlık olduğunu düşünüyordu. Fakat gelenler sivil polis, içinde bulunulan ortam da puslu hava olunca endişeleri katlanıyordu. Acaba namaz kıldığımdan mı, sınıfta bazen çocuklara manevi duygulardan bahsettiğimden mi, birileri olayları farklı şekilde lanse edip şikayetçi olduğundan mı götürülüyorum? diye içimden geçiriyordum. Bir ara üniversitede gözaltına alınmam-

dan dolayı mı tekrar aldılar diye düşündüm. Her neyse arabaya bindik, Batman'a götürülüyordum. Arabaya biner binmez polis memurlarından biri:

- Hocam öğrenciler sizi çok seviyormuş okulda sevilen birisiymişsiniz

-Bilmiyordum dedim.

Tekrar bana hitaben:

-Hocam hakkını helal et bizimle alakası yok biz emir kuluyuz dediler.

İlçeyi az geçmiştik ki bir kuş (yanılmıyorsam serçe idi) arabanın ön camına çarptı, az kalsın kaza geçiriyorduk ki, son anda kurtulduk herkes şoke olmuştu. Yüreklere tir tir titriyordu. Polis memuru bana dönerek:

-Hocam beddua mı ettin bize vallahi bu işlerde bizim suçumuz yok. Savcılık ne derse biz onu yapıyoruz.

Hayır ben kolay kolay kimseye beddua etmem ama Allah herşeyi görüyor zaten dedim. Batman'a ulaştıktan sonra sağlık muayenesinden geçtim ve sonra da gözetim süreci başladı. İlk soru:

-Sen önceden camiye gidip çocuklara Kur'an Dersi vermişsin

-Ne alaka dedim. Camiye de giderim Kur'an da okurum ama bunu birileri istedi diye yapmam bu inanca da aykırı ve yasadışı hiçbir oluşumla da işim olmaz dedim. Bu nasıl soru, bunun için mi beni aldınız dedim. Birkaç uyduruk sorudan sonra sorgu memurlarından biri:

- İstedığımız sorulara istediğimiz cevapları vermezsen tutuklanacaksın. Bak belli, iyi bir insansın, okulda da çok seviliyormuşsun. Hayatını heder etme bize yardımcı ol. Seni kurtaralım.

-Nasıl yani dedim.

-Bize istediğimiz cevapları ver...

...

- Hasbinallah, amacınız, niyetiniz ne dedim. Beni bunun için mi aldınız? ...Savcılıktayken evi bir araya-bilir miyim? Dedim.

Çünkü hanımım hamileydi o gün çocuğum doğacaktı. Durumunu bir sorayım dedim. İzin verdiler ailemi aradım. Onlardan bebeği sorayım derken ağlamaklıydılar durumumu merak ediyorlardı. Durumumuz iyidir, bizi merak etme dediler. Ben de durumum iyidir merak etmeyin dedim. Savcılıkta işlemler biter bitmez eve gelirim dedim... Uzatmayayım. Eve gittim şükür namazı kıldım. Ne mutlu bize hırsız değildik katil değildik. Bir karıncayı incitmemiştik. Vatani milleti seviyorduk. Etrafımıza faydalı olmaya çalışıyorduk. Hiçbir zaman yasal olmayan bir davranışa girmemiştik. Kimseye de kırgın ve düşman değildik.... Bütün olanlara rağmen bunlar olduysa imtihandır deyip geçiyorduk ama ruhen biraz yıpranıyorduk, planlarımız bozuluyordu. Konum ve kariyerimiz sarsılıyordu. En yakın çevremiz dahi bize selam vermekten, iletişime girmekten korkuyor, mimleneceklerinden endişe ediyorlardı. Sanki bunu yapan Allah isteseydi onların da başına bunu yapamaz mıydı? Ömrüm boyunca ben herkesi sever herkesle geçinmeye çalışırdım. Bu insani duruşumdan ve inancımın kaynaklanıyordu, fakat karşımdaki kimi entelektüel ve dini bütün(!) kardeşlerim bana bu hoşgörüyü tanımıyorlardı. Beni en çok üzen buydu. Hiçbir oluşuma kökten bağlanmayışımın da en büyük etkeni buydu. Kim beni çağırırsa çağırsın sofrasına gider muhabbet ederdim. Hepimiz büyük bir aileydik. Ademin çocuklarıydık. Olması gereken de buydu. Mutlu ve güzel günler hepimizin hakkı....

NOT: Nefretler çoğalmasın diye yaşadıklarımın sadece bir kesitini yazdım.

AĞIR BEDEL

Mehtap ŞİRİN / Manisa

Ben bir başı örtülü mağdurum.

Bilmiyorum kaçınıcı örtülü mağdurum.

“Ben ve başörtüm” keyfi bir uygulamanın mağduru-
yuz.

Biliyorum. Benim yaşadığım mağduriyeti milyon-
larca kardeşim yaşadı, yaşıyor. Ben içlerinden sadece
bir tanesiyim. Eminim hepsinin yaşadığı sıkıntılar,
üzüntüler hepsini derinden yaraladı, yaşamlarında iz
bıraktı. İşte, benim de hayatımda iz bırakan bu kötü
anıyı, başkalarının da bizi bir nebze anlayabilmesi için
anlatmak istedim.

Eskiden, dindar insanlar kızlarını, evinden çıkıp
gider korkusuyla, başını açar korkusuyla okutmak
istemezlermiş. Ancak onlar da kızlarının okumasını,
meslek ediniş hayatını kurtarmasını, bilinçlenip güzel
bir nesil yetiştirmesini istedikleri için kızlarını okutup
üniversiteye göndermeye başlamışlar. İşte bizim mese-
lemiz yani “başörtüsü sorunu” o zaman başlamış.

Aslında başörtüsü örten için sorun değil. Örtmeyen pek çok insan için de değil. Yalnızca insanımızın dini duygularından arınmasını isteyen belli bir zümre için sorun. Çok az da ne yaptığının farkında olmayan gafiller var tabii. Devletin mutlak gücü on yıllarca bu zümenin elinde olunca istedikleri gibi şekillendirmişler yasaları. Kâh darbelerle Kâh mahkemelerle ne isterlerse yapmışlar. Olan da zavallı, saf inananlara olmuştur.

Ben üniversiteyi 1996 yılında kazandım. Kimya okudum. Hedefim öğretmen olmaktı, çok şükür nasip oldu. Şu anda bir sınıf öğretmeniyim.

Üniversiteyi kazanmadan yaklaşık bir yıl önce çok temiz duygularla örtmüştüm başımı. Başımı örtmeme vesile olan arkadaşım aynı zamanda ilk başörtümü de hediye etmişti de ona ne kadar dualar etmişim. Allah O'ndan razı olsun. Kendimi dış dünyanın tüm kötülüklerinden korumak için, hayatımda sıfırdan temiz bir sayfa açmak için örtünmüştüm. Allah'ın emrini yerine getirmek için örtünmüştüm.

Üniversitenin üçüncü sınıfına kadar başı örtülü derslere girdik. Sınıfta üç başörtülü kızdık. Bu arada, bazı insanlar zannederler ki başörtülüler sosyal, konuşmasını, oturmasını, kalkmasını bilmeyen insanlardır. Aslında başörtülülere böyle zannedenlerin öyle olduğu aşikârdır. Çünkü eğer kendileri biraz cesaret edip, zahmet edip bizi tansalar, bizim de normal, sıradan insanlar olduğumuzu anarlardı. İşte biz de sınıfta arkadaşlarımızla ilişkileri çok iyi olan insanlardık. Hepimizin dünya görüşü farklıydı ancak insan olma çatısı altında gayet güzel arkadaşlık. Kimse de başörtümüzü sorun yapmamıştı.

Ancak o zamanlar namaz kılanlar, oruç tutanlar, Kur'an okuyanlar hatta konuşma sırasında "Allah razı olsun" diyenler bile devlet tarafından fişleniyordu. On-

lara göre biz zaten direkt devlet ve rejim düşmanıydık. Ya da örümcek kafalı gericilerdik. Öyle ya bizim düşünce mekanizmamız maalesef bir noktada kesintiye uğramış, bu da yanlış düşüncelere saplanmamıza sebep olmuş, beynimiz yıkanmıştı. İkna odalarında acilen ikna olmamız gerekiyordu. Bu hastalıklı “din” fikrinden afyondan kaçır gibi uzaklaştırılmalydık.

Üçüncü sınıfın henüz başındayken -1998- yasak geleceği söylendi. “Hocam” diyerek peşinden koştuğumuz, saygı duyduğumuz insanlar bize, artık derslere başörtülü giremeyeceğimizi, baş örtmenin aslında gereksiz olduğunu, dinimizde de aslında böyle bir kural olmadığını, bunun dine sonradan sokulmuş hurafe olduğunu anlattılar uzun uzun... Biz de bu saçmalıkları dinledik durduk. Cevap verenin vay hâline! İşitmedik hakaret kalmazdı.

Bir gün okula geldiğimizde kampüsün olağanüstü hareketli olduğunu gördük. Fakültenin önü mahşer yeri gibi kalabalıktı. Bir tarafta eylem yapanlar, onları izleyenler, yeni gelenler, dersten çıkanlar, bazı hocalar, hizmetliler hatta servis şoförleri yani herkes oradaydı. Anladım ki yasak başlamıştı. Hala inanmak istemiyordum. Kapıya kadar gittim ve baktım. Kapıda biri bayan biri erkek iki görevli vardı. Gerçekten de görevliler başörtülülere içeriye almıyorlardı. Ne yapacağımı bilmeden kenara çekildim ve bir süre izledim.

Bir başörtülü kız geldi kapıya. Bayan görevli eliyle dur yaptı. Kaşları çatıktı ve kararlı bir bakışı vardı. Kız o an yüzünde yıkılmış, son ümidini o anda kaybetmiş bir ifadeyle yavaşça yana doğru çekildi. Arkasını bize doğru döndü. Uzun, koyu yeşil bir pardösü giymişti. Utandığı ve ağladığı besbelliydi. Hıçkırıklarından omuzları sarsılıyordu. Ama yinede dimdik durmaya çalışıyordu. ***Yavaş yavaş iğnelerini çıkardı. Galiba içinde bulunduğu durum kararsızlıktı. “Acaba”***

diyordu kendi kendine. Sonra başörtüsünü çıkardı başından. Bembeyaz bir iç başörtüsü vardı artık başında. İncecik boynu ve simsiyah saçları görünüyordu. Başörtüsünü güzelce katladı ve çantasına koydu. Daha sonra da beyaz tülbendini çıkardı ve aynısını yaptı. Hâlâ arkası dönüktü. Saçları artık ortadaydı. Görevliye doğru döndü ama başı eğik bakışları yerdeydi Gözyaşları sicim gibi akıyor, çenesinden damlıyordu. Görevli onu içeriye aldı.

Kız içeriye girmenin bedelini ödüyordu.

Benimle birlikte pek çok kişi izledi bu olayı. Kimse bir şey yapamadı. Kızın gözyaşlarını kimse durduramadı.

Bu arada bazı arkadaşlarımın arkadan dolaşıp zemin kattaki tuvaletin penceresinden atlayarak içeriye girdiklerini gördüm. Sırf kapıdaki baş açtırma törenini yaşamamak için.

Ben kapıdan girmeye karar verdim. Öyle ya. Bizi bu hâllere düşürenler utansındı. Bizim utanılacak bir şeyimiz yoktu. Kapıya yöneldim ama dizlerimde derman yoktu. Kalbim fırlayacak gibi atıyor, beynim zonkluyordu. Başımı açamadım ve ileriye doğru bir adım attım. Bayan görevli hemen “giremezsin” dedi. Ben zorla konuşarak “lütfen, söz veriyorum tuvalette açacağım” diyebilirdim. Zoraki izin verdi görevli. “Tamam, ama bak buradan bakıyorum ha ona göre” deyip bıraktı beni. Koridorda yürürken bu izin için Allah’a şükrettim.

Zemin kattaki bayanlar tuvaletine girdiğimde dehşetin burada da yaşanmakta olduğunu gördüm. Birçok başörtülü arkadaşım buradaydı. Bunların bir kısmı hüngür hüngür ağlıyordu. Birkaçı başını açmış, saçlarını toplamış çıkmaya hazır ama dışarı çıkamaya cesareti yok, cesaretini toplama-

ya çalışıyordu. Birkaç tanesi de başımı açamayıp “Ben evime dönüyorum. Yarın geleceğim. Belki yarın izin verirler.” Diyerek geri dönüyordu. Bu arada pencereden içeriye iki kişi atlayarak girdi.

Tüm bu gördüklerimden sonra ben de ne yapacağıma karar vermeliydim. Başımı açmadan gerisin geriye dönebilir ve okulu bırakabildim. Bu acıyı hiç yaşamadan kurtulabilirdim. Sonra annem ve babam geldi gözümün önüne. Ah... Anam ve babam hayatlarını bizim için vakfetmiş, yememiş yedirmiş, giymemiş giydirmişti.

Dört çocuktan ikincisiydim. Allah anneciğime ve babacığıma üç oğul bir tanecik de beni bağışlamıştı. Annem ve babam iki fakir ailenin fakir çocukları olarak evlenmişlerdi. Dört çocuk iki de babaannem ve dedem. Kendileriyle birlikte sekiz nüfusa bakıyordu babam. Hayatları çalışmakla geçti. Anneciğimin elleri çamaşır yıkamaktan bulaşık yıkamaktan yara bere içinde kalır, sürekli kolları ve bacakları sızlardı. Dışarıda da temizliğe çamaşıra giderdi. Babam ise küçük bir büfe işletirdi. Ama yapmadığı iş kalmadı şu hayatta: Bulaşıkçılık, garsonluk, hamallık, dönercilik ve her türlü getir götür işi. Fazla ayakta kalmaktan bacakları varis olmuş, ağır kaldırmaktan da bel fıtığı olmuştu. Sürekli ağrı kesiciler kullanırdı. Ancak bilirim ki tek dertleri kursağımızdan helal lokma geçirmek ve bizleri okutmaktı.

Ailede üniversiteyi ilk kazanan bendim. Sınavı kazandığımda çok sevinmiştik ama artık büyük sorumluluklarım vardı. Ailem büyük umutlar bağlamıştı bana. Annem “Okuyup kendini kurtar kızım” diyordu bana. Babam hep bizleri güzel yerlerde görmek istiyordu. Vatan, millete, ailemize hayırlı insanlar olmamızı istiyorlardı. İlk maaşımla babama güzel bir takım elbise alacaktım. Anneciğime de güzel elbiseler alacaktım. İşten çatlamış, yıpranmış parmaklarına altın bir yüzük

alacaktım. Kardeşlerime okul harçlığı verip babama yardım edecektim. Alıp lokantaya götürecektim onları. En güzel yemekler, tatlılar ısmarlayacaktım. Nasıl bırakırdım okulu?

Öğretmen olacaktım. Öğrencilerime devletinden korkmayı değil devletini sevmeyi öğretecektim. Bayrağını, milletini seven insanlar yetiştirecektim. Nasıl bırakırdım okulu?

Bu hayaller uğruna bir bedel ödememizi istiyorlardı. Ödeyecektim.

Elimi iğnelere götürdüm. Parmaklarım pek berberiksiz olmuşlardı. Güç bela çıkardım iğnelerimi. Başörtüm başımdan kayarak indi. İntizamlı bir biçimde katladım. Çantama koyup iç tülbendimi de çıkardım. Tarağımı çıkarıp saçlarımı tararken bir saç teli üzerinde koparılan bu fırtınayı düşündüm. Çok anlamsızdı. Acaba kazıtsam mıydı saçlarımı? Bunu sonra düşünecektim. Saçlarımı sıkıca toplayıp çıkmaya hazırlanırken artık kendimi tutamadım ve sarsılarak ağlamaya başladım. Orada bulunan arkadaşlarımla birbirimize sarıldık. Teselli sözcükleri yoktu ki teselli edelim birbirimizi. **Öylece ağlıyorduk işte. Sahipsiz, umutsuz, haksızlığa uğramış, iftira atılmış, yanlış anlaşıl-mış hissediyordum. Bir de tacize uğramış gibi... Bunun ne demek olduğunu hiçbir zaman ne anlatabilirim ne de yaşamayan anlayabilir.** Haykırmak istiyordum: “BİZ ÖYLE DEĞİLİZ! LÜTFEN... DEVLET DÜŞMANI REJİM DÜŞMANI DEĞİLİZ! BİZE ZULMEDİYORSUNUZ! ARTIK KESİN!”

Kime duyurabilirdim ki sesimi?

Allah duyuyordu...

Koridorda yürürken bacaklarım titriyordu. Birkaç defa duvara yaslandım, gücümü toplamaya çalıştım.

Dersliğin önüne geldiğimde bekleyen sınıf arkadaşlarıma karşı güçlü görünebilmek için ağlamayı kestim ama kız arkadaşlarım kızaran gözlerimi görüp bana sarılıncaya tekrar başladım ağlamaya. Tüm arkadaşlarımız bize destek oldular. Uygulamanın anlamsızlığını söylediler. Zalimler bize apaçık herkesin gözü önünde zulmediyorlardı.

Her zaman açık olan derslikler içeri başını açmadan gizlice biri girmesin diye kilitliydi. On dakika sonra derse girmiştik.

Başımızı açarak değiştirmeye çalıştıkları şey daha da güçlenmişti. Başımızı açtılar ama iman duvarımızdaki gedikler bir bir kapanmıştı.

O gün kendi kendime birçok söz verdim. Ben, öğretmen olacak ve bu zulümlerden ders çıkararak bir nesil yetiştirecektim.

/.../

Şükürler olsun ki bin yıl sürecek dedikleri düzen on yıl bile sürmedi.

Öğretmen olmanın bedelini başımızı açarak ödedik.

Bu zulmü hiç unutmadık.

Ama bu dünyada ama ahirette

Bedel ödeme sırası onlarda olacak.

Çünkü hakkımı helal etmiyorum!

...

HAYATIN GERÇEKLERİ

Beşir KARAHASANOĞLU / Bolu

Hayat bu. Hiç kitaplarda yazıldığı, filmlerde görüldüğü gibi tozpembe değil. İnişli-çıkışlı. İnsan “Ben görmem, ben yaşamam” dememeli. Her şey her zaman olabiliyor. Nereden gelir aklına, gözaltına alınmak, tutuklanmak...

On altı yıl tahsil hayatım var. Bu arada 12 Eylül ihtilalini yaşamışım. Dokuz yıl öğrenci yurtlarında kalmışım. Evli olarak üniversite okumuşum. Kısa dönem askerlik yaşamışım. Hepsi de birbirinden sıkıntılı. Fakat bir o kadar gururla ve başarı ile bu hizmetleri tamamlamışım. Ondan sonra da sorumsuzca diyorum ki:

“Artık ölümden başka beni bekleyen bir sıkıntı yok”.

Sen misin öyle konuşan. Daha neleri var bu hayatın? Neleri yok ki:

Bak bir kısım insanlar diyaliz makinesine bağımlı yaşıyor. Bir kısmı en sevdiklerini trafik canavarına veriyor. Ölene mi yanılır, kalana mı? Geçtiğimiz günlerde Van depremi sonucu binlerce insan öldü, binlercesi ya-

ralı ve sıkıntılar içinde... Bazen de yurt içinde tedavisi mümkün olmadığından yurt dışında tedavisini yaptırmak zorunda kalanlar var vs.

Velhasıl hiçbir zaman hayatımdan şikâyet etmedim. Hep basamak basamak daha iyiye daha güzele kavuştum Elhamdülillah. Meslek hayatımda da aktif bir hayat içinde olmaya çalıştım. Özellikle branşım ile ilgili nerde bir faydam olabilir. Ben orada olmalıydım. Hani derler ya “Ben yoksam kimse yoktur.” Hadisi şerifte de “İnsanların hayırlısı insanlara faydalı olandır”. Sınıflarda, kürsülerde, ev sohbetlerinde vs. Bir komşum, aynı alanı paylaştığım bir kardeşim kıyamet günü acaba benden davacı olur mu? Sen biliyordun da neden öğretmedin diye.

Son yıllarda hep çevreme verdiğim mesajlarda dünyanın iki özeti olan cenaze namazlarında sorulan: Nasıl bilirsiniz? Ona olan hukukunuzu helal eder misiniz? Sorularını anlatırdım. Hep bu sorulara cevap olabilecek bir hayat peşinde idim.

Her şey yolunda giderken sürekli korkmuşumdur. Bu dünyanın hali bu olsa gerek. Kaçış yok. Çekmek var. Ama karşısında sabır diye bir kelime var. Metanetle karşılamak diye bir şey var. Tabi ki bunlar söylemesi kadar kolay değil. Yaşamak için gereken sabrı, hatta sabrımıza sabrı bol versin Mevla'mız. Yoksa dayanmak çok zor hayatta karşılaştıklarına...

Okulda öğrencilerimle, MGV'de üniversite öğrencileriyle faydalı olma düşüncesiyle, maaşımı da helal ettirmeye çalışıyorum. Maaşımdan da artırdıklarımla okullar açılırken bir araba almayı planlarken Rabbinin planının da olabileceğini eşimle paylaşmıştım. Allah'ım hayırlısını versin diye de konuştuk.

İlk defa bu yıl ailemiz içinde şöyle bir konuşma ve uygulamayı gerçekleştirdik. Hani adamın biri çocukla-

rının işlerini takip etmekten yorulmuş. Bir gün bütün aile fertlerini toplamış onlara demiş ki: “Diyelim ki babanız öldü.” Yani artık herkes kendi işini kendi görmeli. Ben de onlara artık evin ekmeğini, elektrik, su, banka işlerini sizler yapmalısınız. Hatta sobanın kovanını da siz doldurmalısınız. Zira hayatın bin bir türlü hali var diye ailecek kararlar aldık.

Son günlerde dersi boş olan öğrenciler sohbet için gelirler yanıma. Sohbette onlara inziva ve tefekkür, tevekkül, kendine zaman ayırmak gibi konuların önemini anlatırdım.

Kayınbiraderimin tayini de, çocuklarıma yakın bir yere çıkmış olması da bir başka ilginç nokta olmuştur.

Bütün bu olağan gelişmeler, yaşanacak olağanüstü günlere hazırlanmış meğer.

Hayatında, memuriyetinde iyi niyetinle istediğin kadar kurallara dikkat et. İstedığın kadar sisteme ters düşmemeye dikkat et. Milli bayramlarda, önemli günlerde istediğin kadar faydalı olmaya çalış. Bulduğun kurumlarda takdirle, teşekkürle, tebrikle karşılan. Bir gün gelir, birileri için bunların hiçbir anlamı yoktur. Birileri çıkar, birilerine haksızlık edebilir. Seni mazlum konumuna hemen düşürür. Bilinmez ki belki de anlamadan, bilmeden sana iyilik yapıyor farkında değil. Bazı insanlar birilerini meşhur etmede veya rezil etmede yarış halinde olabiliyor. Kendilerince kötülük ettiğini sananlar, belki de birilerini daha büyük davalara, işlere hazırladıklarının farkında olamayabiliyorlar.

Dünya Tiyatrolar Günü nedeniyle amatör bir tiyatro oyunu için İl Kültür Müdürlüğünün tiyatro salonunda, gereken izinleri resmi makamlardan alıyoruz ve izin de veriliyor. Oyun usulünce oynanıyor. Her şey resmi uygulamalara uygun ancak 28 Şubat adını verdikleri senaryo gereği Ankara’dan emir: “İzin alanların, adı

geçenlerin, ev ve iş yeri aramaları yapılarak Ankara TEM'e teslim edilmeleri" ivedi olarak emredilmiştir. Ankara TEM de hücrede kalınan üç günün ardından birileri Ankara Sıhhiye meydanında kıvıll bayraklarla, yüzleri kıvıll bezlerle, sol yumrukları havada uygun adım yürürlerken, biz Ankara DGM salonundan onları izlerken, bir de bakmışız ki nöbetçi DGM hâkimi: "Çocuklar hepinizi de tutukladım" deyip çıkması unutulacak gibi değil. Suçlandığımız madde:

149. madde: Herkim, hükümet aleyhine halkı silah veya uyuşturucu yahut boğucu veya yakıcı gazlar veya patlayıcı maddeler kullanmak suretiyle isyana veya Türkiye ahalisini birbiri aleyhine silahlandırarak mukateleye teşvik ederse yirmi seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

Eğer bu teşvik neticesi olarak isyan veya kıtal zuhur etmişse buna sebebiyet veren veya asilere kumanda eden kimseler hakkında ölüm cezası verilir.

Bu cürümlere yalnız iştirak etmiş olanlar altı seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Birince fıkrada yazılı silahlar ve diğer maddeler yalnız bir yere depo edilmiş olsa dahi isyan silahlı sayılır. DGM.

İddianamede yazılı 30'ar yıl istemi ve düşüncesiyle 25 kişi Elmadağ Tutukevinde 50 gün nasıl geçirdi, anlatılmaz.

Tavuk bile kesemeyen adamlar. Gerçek teröristler duysa, "Bizi rezil ettiniz. Böyle terörist mi olur?" diye herhalde bize çok kızmışlardır.

Kürsülerden sabrın önemini, mükâfatını anlatırken kolaydı değil mi? Haydi bugüne kadar anlattıklarımı bir yaşa da gör bakalım, dedim kendime.

Bizim cahil insan modellerimizin sözlerini de burada zikretmekte fayda var. “Olacağı buydu, her yerde olmak zorunda mısınız be kardeşim, siz mi kurtaracaktınız memleketi, sana ne, bak diğer meslektaşlarına, gir dersine, git evine vs.

Altmışaltı gün sonra mahkeme ve dışarıdan yargılanma devam etmek üzere tahliye kararı çıktı. Bu karardan yaklaşık bir hafta önce çalışkan ve uyanık avukatımız haberi getirdi: Arkadaşlar haftaya Cuma namazını kılabilirsiniz.

Çıktıktan sonra öğreniyoruz konuyu. Yargıtay arşivinden bu ilgili maddenin tarihini, nerelerde nasıl uygulandığının araştırmasıyla birlikte dosyayı mahkemeye sunan avukat şu tespitte bulunuyor: Bugüne kadar birkaç kişi öldü diye madde oluşmamıştır diye takip-sizlik veya berat verilmiş. Sizin hakkınızda en küçük bir şikâyet dilekçesi olmadığı gibi, il emniyetinizden hakkınızda üstelik herhangi bir olumsuzluk olmadığına dair yazınız bile var.

Oyunculara ikişer üçer yıl verdiler. Onlar da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yaptıkları müracaat sonrasında kırk bin Euro gibi bir tazminat aldıklarını medyadan okumuştum.

Bütün bu sıkıntılı günlerde tefsir dersleri, hatim cüzleri, meal okuma, çeşitli dualar vs. bizim yoldaşımız, moral kaynağımızdı. Moral ayet mealleri her zaman bize tutukevi ortamında bile pozitif enerji vermiştir. Bizi yönlendirmiştir. İşte bunlardan bazıları:

“Allah’ın sana verdiği şeylerde ahiret yurdunu ara. Dünyadan da nasibini unutma. Allah’ın sana iyilik yaptığı gibi sen de iyilik yap ve yeryüzünde bozgunculuk isteme. Çünkü Allah, bozguncuları sevmez.” (KASAS suresi 77. Ayet)

Eğer Rabbin dileyseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi elbette topyekûn iman ederlerdi. Böyle iken sen mi mü'min olsunlar diye, insanları zorlayacaksın? (Yunus s. 99. Ayet)

İnsanlar, “İnandık” demekle imtihan edilmeden bırakılacaklarını mı zannederler. (ANKEBÛT suresi 2. Ayet)

Andolsun, biz onlardan öncekileri de imtihan etmiştik. Allah, doğru söyleyenleri de mutlaka bilir, yalancıları da mutlaka bilir. ANKEBÛT suresi 3. Ayet

Allah’tan başkalarını dost edinenlerin durumu, kendine bir ev edinen örümceğin durumu gibidir. Evlerin en dayanıksızı ise şüphesiz örümcek evidir. Keşke bilselerdi! (ANKEBÛT suresi 41. Ayet)

İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirip yan çizer. Kendisine şer dokununca da umutsuzluğa düşer. (İSRÂ suresi 83. Ayet)

(Ey Muhammed!) Sana vahyolunana uy ve Allah hükmünü verinceye kadar sabret. O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır. (YUNUS suresi 109. Ayet)

Allah’a çağırın, salih amel işleyen ve “Kuşkusuz ben müslümanlardanım” diyenden daha güzel sözlü kimdir? (FUSSİLET suresi 33. Ayet)

Şüphesiz bu şeytanlar onları doğru yoldan saptırırlar. Onlar ise doğru yolda olduklarını sanırlar. (ZUHURUF suresi 37. Ayet)

Sonunda bize geldiğinde, arkadaşına, “Keşke benimle senin aranda doğu ile batı arası kadar uzaklık olsaydı! Ne kötü arkadaşmışsın!” der. (ZUHRUF suresi 38. Ayet)

Kim bu dünyada körlük ettiyse ahirette de kördür, yolunu daha da şaşırmıştır.

(İSRÂ suresi 72. Ayet)

İnsana bir sıkıntı dokundu mu, gerek yan üstü yataırken, gerek otururken, gerekse ayakta iken (her hâlinde bu sıkıntıdan kurtulmak için) bize dua eder. Ama biz onun bu sıkıntısını ondan kaldırdık mı, sanki kendisine dokunan bir sıkıntı için bize hiç yalvarmamış gibi geçer gider. İşte o haddi aşanlara, yapmakta oldukları şeyler, böylece süslenmiş (hoş gösterilmiş)tir. (YUNUS suresi 12. Ayet)

Sizin dostunuz ancak Allah'tır, Resulüdür ve Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılan, zekâtı veren müminlerdir. (MÂİDE suresi 55. Ayet)

Yıllar önce Pardon diye bir Türk yapımı film izlemiştim. Yanlışlıkla dört yıl yatan vatandaşa en azından "pardon" denmişti. Bizi kasıtlı otuz yıl yatacağız düşüncesiyle altmış altı gün yatıranlar bunu bile demediler. Beratımızdan sonra tazminat davası açabilir miyiz dedik. Dediler ki bu işi yapan savcılar devlet adına yaptıkları için böyle bir hak olamazmış mış...

Her şeye rağmen yolumuza devam ederiz. Biz Müslümanız Elhamdülillah. Bana ne diyemeyiz. Sorumluluklarımızın bilinciyle nerede ne yapmamız gerekiyorsa "Müslüman işini sağlam ve güzel yapar" prensibiyle yaparız. Çünkü yaşamamızla Rabbimiz hangilerimizin daha güzel işler yaptıklarını görmek istediğini biliyoruz.

Nasip olursa musalla taşı, orada nasıl bilirdiniz dendiğinde "İyi bilirdik" diyenlerin ve haklarınızı helal eder misiniz dendiğinde "Ne demek canım asıl onun bizlerden alacağı var" diyenlerin sayısının artmasını dilerim.

HAZAN HÜZNÜ

Havva Küçük KONUR / Bilecik

O gün bir başkaydı her yer. Sonbahardaydık ve bu mevsimin bütün güzelliklerini dışarıda izlemek mümkündü. Ağaçlar yapraklarını çoktan dökmüş, sabahın bu vaktinde yollarda öğrencilerden başka kimse yoktu. Yan tarafımızda boylu boyunca uzanan derecik, yine ince bir sızı gibi kıvrılmaya devam ediyordu. Hava bugün biraz daha mı soğuktu, yoksa ben yaşayacaklarımın ürpertisiyle mi üşüyordum bilinmez, titriyordum. Üzerimdeki şala biraz daha sıkıca sokulduktan sonra yerimde hareket ederek ısınmayı denedim. Az sonra gördüğüm dolmuş, beni daha fazla ısıtmıştı. Dolmuşa oturdum ve her zamanki okul yolundan ilerleyen dolmuşla birlikte, ben de fikirlerimi yürütmeye başladım. Biraz sonra yaşayacağım her şeyden habersizdim. İlk dersim ekonomiydi. Önemli bir ders olmasa belki gitmezdim ama önemliydi. Kahvaltı yapmamıştım ve ev arkadaşlarımdan dersi öğleden sonra olduğu için onlar kahvaltı yapacaklardı. Şimdi güle oynaya kahvaltı yapıyorlardır diye düşündüm. Ben de kantinden bir şeyler alırım artık.

Kendi düşüncelerimin içine koyulup, dışarıyı belli belirsiz süzerken, dolmuşun içi tıklım tıklımdı. Okula gidene kadar böyle devam ederdi hep. Çar naçar katlanıyorduk. Okula geldiğimizde koşa koşa sınıfa gittim. Hoca gelmemişti. Ben yine en arkaya doğru sessizce süzüldüm ve gözüme kestirdiğim bir sıraya oturdum. Kitabı açtım ve hocayı beklemeye başladım. Hoca sınıfa girer girmez yüzündeki sinirli hal dikkatimi çekti. Normalde de samimi olan, gülen bir adam değildi ama bugün biraz daha sinirli gibiydi sanki. Ya da bana öyle geldi diye düşünürken, gözleriyle bir şey aramaya başladı.

O an içime bir kor düştü. Sanki zemheri soğuşunda yanıyorum gibi. Ya da çöl sıcaklığında donuyorum gibi. Bu adam beni arıyor dedim içimden. Gerçekten de beni görür görmez;

- Sen, gel bakayım tahtaya, dedi.

Öyle bir yığılmışım ki, ayaklarımı tahtaya neredeyse sürükleyerek götürdüm. Adeta idam fermanını imzalamaya giden bir suçluydum o anda. Zar zor tahtaya kadar yürümeyi başarabilmişim. Hoca;

- O kafadaki nedir öyle? Bu şekilde derse girmenin yasak olduğunu bilmiyor musun?

Kafanızı hem örtüyorsunuz, hem de okula geliyorsunuz minvalli o kadar çok cümle saydı ki, gerisini çok zorlamama rağmen şu an bile hatırlamıyorum. Ben yavaş yavaş büyüyen bir sınıfın, benden gitgide uzaklaşan arkadaşlarımın önünde resmen ufalıyordum sanki. Hoca, öğrenci arkadaşlarım, sıralar, masalar, tahta her şey uzaklaşıyordu benden ve ben bir girdaba çekiliyordum sanki. Ruhum, bedenim kayboluyordu adeta.

Okula başlayalı iki ay olmuştu ve ben bu adamın derslerine -bir ikisi müstesna- diğer derslere de hep

başörtülü giriyordum. Bugün ne olmuştu, nasıl olmuştu, dünden bugüne neler değişmişti de, bu adam bana böyle bir muameleyi reva görüyordu? Şaşırılmışım. Bu şaşkınlık hali, bende adeta koma etkisi yaptı ve ben ne konuşabiliyor, ne de hareket edebiliyordum.

Hocanın en son ya başörtünü aç, ya da sınıfı terk et dediğini hatırlıyorum. Gücümün son damlalarını da sırama doğru gitmekte kullandım. Yanıma aldığım walkmanımı, elimde sıkıştırdım ve sınıftan çıktım. Sınıfın kapısını kapattığımda derin bir nefes aldım. Kendimi bir nebze de olsa şarj olmuş gibi hissettim. Bu azıcık enerji, altıncı kattaki mescide gitmeme yetecek miydi?

Mescide çıktığımda dermansızdım. Ayakkabılarımı çıkardım ve yığıldım adeta. Artık gözyaşlarımı tutamıyordum. Neden diyordum sürekli, neden? Daha dün kadar hiçbir sorun olmayan okulda, ne olmuştu da, böyle birden bire yasak gelmişti? Ben dün iyiydim de, bugün mü okul için zararlı olmuşum? Hıçkıra hıçkıra ağlamalarımı kesemiyordum bir türlü. Pencereyi açtım ve Aksaray'ı seyrederek derin düşüncelere daldım.

Buraya ilk nasıl geldiğimi hatırladım. Yasak sözcüğüyle ilk ne zaman ve nerede karşılaştığımı hatırladım. Üniversiteye geliş maceram geçti gözlerimin önünden.

Yasak gelmiş, başörtüsü üniversitelerde yasakmış, sınavlara bile almıyorlarmış diye anlatıldığı zamanlarda hazırlanıyordum üniversiteye. İhtimal vermiyordum, komik buluyordum, öteliyordum, benim kazanacağım üniversiteye inşallah gelmez diyordum. Yani kaçıyordum. Kırmızı başlıklı kızın kurttan kaçtığı gibi, ben de derin ormanlarda, aşılmaz dağlarda, dipsiz derelerde yasaktan kaçıyordum. Sınav günü gelip çatığında heyecandan yerimde duramıyordum. Şimdiye kadar çok çalışmış, dershaneye gitmiş, deneme sınavlarına katılmış, binlerce test çözmüş ve sınav gününü

beklemiştim. Gireceğim okul bir kolejdi ve ben duyduklarımın etkisiyle oldukça tedirgindim. Acaba bir şey derler mi, başörtünü çıkar öyle gir derler mi diye tir tir titriyordum. Ailem sürekli sakin olmamı söylüyordu. Okulun kapısına geldim ve girişteki aramadan geçerek sınıfın bulunduğu kata ilerlemeye başladım. Evet, girişi geçmiştim ve bir şey dememişlerdi. Biraz rahatladım ve kendime güvenim geldi. Sınavın yapılacağı kata çıktığımda kat görevlisi öğretmenin bizim okuldaki bir öğretmen olduğunu görünce çok daha rahatladım.

Kısa bir selamlaşma, hal hatır ve sınıfa yürüdüm. Yerime oturduktan sonra sınav görevlisi öğretmen geldi ve acayıptir ki, o da bizim okuldan bir başka öğretmendi. O kadar şaşırıdım ve mutlu oldum ki anlamam. O da beni görünce aynı şekilde mutlu oldu ve gülümsedi. Yanıma geldi ve kulağıma eğilip senin için dua ediyorum dedi. Dünyalar benim olmuştu. Allah'a şükür, her şey yolunda diye düşünüyordum artık. Sınavdan önce duyduğum şeyler söylentiymiş, bak hiçbir şey olmadı, hiçbir sorunla karşılaşmadım diyordum. Sınav tedirginliğini, başörtüme bir şey diyecekler mi tedirginliğini çoktan atmıştım. Ama sınavdan çıktıktan sonra öğrendim ki, başörtülü bazı kızlar benim kadar şanslı değilmiş. Kimisi başörtüsünü açmış, kimisi de sınava girmeden evine dönmüş.

Önümdeki sorulara koyuldum ve üç saat bitince cevap anahtarını verip çıktım. Uçuyordum adeta. Hem başörtüsüyle sınava girebilmenin, hem de sınavımın iyi geçmesinin mutluluğuydu bendeki. Ailem dışarıda bekliyordu. Eve gittik ve iki ay gibi bir sürede sınav sonucum gelmişti. Kazanmıştım. Şimdi tercih yapmam gerekiyordu. Dershaneye gittim, hocalarla tercih yaptık, puanıma göre yerleşeceğim yerleri seçtik. Tercihlerin teslim tarihinden bir gün önce, bir telefon geldi. Arayan eğitimci bir aile dostumuzdu.

-Canım, artık yasak bütün üniversitelere sıçramış. Bazı üniversitelerde yokmuş. Ben onların listesini sana vereyim, ona göre tercih yap, dedi.

Afallamıştım. Olamaz diyordum, böyle bir komiklik olamaz. Yine başörtüsü tedirginliğiyle baş başa kalmıştım. İnanamıyordum, inanmak istemiyordum. Böyle bir yasakla karşılaşmaktan, üniversite hayallerime veda etmekten korkuyordum. Yasak canavarıyla karşılaşmaktansa yolumu değiştirmeye karar verdim.

Tercih listemi yırttım ve sil baştan tekrar tercih yaptım. Ertesi günü teslim ettim ama benim için hiç kolay olmadı. Çünkü puanım yüksek olmasına rağmen, başörtüsüyle ilgili bir sorun yaşamamak için ilgi alanıma hiç girmeyen, alakasız okullar yazmak zorunda kalmıştım. Yazdığım yerlerde iki yıllık bile vardı. Bu sınav ve tercih sürecini böylece bitirmiş ve korku trenine binmişim. Acaba canavar beni hangi vagona yakalayacaktı?

Sonuçlar açıklandığında iki yıllık bir yüksekokul kazandığımı öğrendim. Pek sevinmemiştim ama neyse ki başörtüsü sorunu yaşamayacağım diyordum. Anemle bavulumu özenle hazırlamış ve her şeyi tek tek koymuştuk. Büyük bir heyecanla, Aksaray yoluna düşmüştük. Aksaray benim için yeni bir başlangıç, taze bir heyecan demekti. Kayıt, yerleşme derken okullar başlamıştı bile. Ben ilk derse yine aynı tedirginlikle başladım ama ilk derse giren öğretmen hiçbir şey söylemedi. Diğer derse dekan girdi ve o da hiçbir şey söylemedi. Ben iyice rahatlamıştım.

Evde de her şey yolundaydı. Kızlarla gayet iyi anlaşıyorduk. Hepsisiyle can çiğer kuzu sarması olmuştuk kısa sürede. Beraber ders çalışıyor, birlikte vakit geçiriyorduk. Hayat çok güzeldi. Ta ki bu güne kadar...

Başından beri beni bulamayan canavar, bugün sobelemişti. Yasak herkesi teker teker avlarken, sıra bana gelmişti. Kaçmıştım ama en beklemediğim anda, beni arkamdan vurmıştu.

Bu arada zil çalmış ve ben hâlâ ağlıyordum. Aşağıya indim, ders notlarımı, kitaplarımı aldım ve sürekli soru soran arkadaşlarımdan ağlayan gözlerimi kaçırarak, sorularına cevap vermeden, sessizce eve döndüm.

Arkadaşlarım ne olduğunu sordu. Onlara her şeyi anlattım. Ertesi günü okula gittiğimde durum tavaz-zuh etti. “Dün Niğde Üniversitesi’nden rektör gelmiş, sırf başörtülülere okula, sınıfa alıyor musunuz diye kontrole gelmişler. Sınıflara da ajan öğrenci yerleştiriyorlarmış. Başörtülülere sınıfa alan öğretmenleri dekana, rektöre söylüyormuş. O yüzden hoca sana öyle davranmış.” dediler.

O günden sonra okul yönetimiyle kovalamacamız tam bir sene sürdü. Artık başörtülü girebildiğimiz hiçbir ders yoktu. Ben o kadar yorulmuştum ki, çeşitli sağlık sorunları baş göstermeye başlamıştı. Psikolojim bozuluyordu ve gerçekten iyi değildim. Ailemle konuştum ve okulu bırakmaya karar verdim.

O günden sonra değişik kurslara gittim, farklı insanlarla tanıştım. Kendimi iyileştirdim. Hayatın üniversiteden daha değerli olduğunu öğrendim. Evlendim ve iki tane, dünya tatlısı yavrum oldu.

Yasak beni büyüttü ama hâlâ tüm şiddetiyle devam ediyor. Belki başka genç kızların da hayalleri yasakla birlikte büyüdü. Bu sonbahar hüznü benim olduğu gibi onların da yüzünü yalamaya devam ediyor.

Ne zaman başörtüsü yasağı, 28 Şubat, darbe kelimelerini duysam, hep o üniversite mescidinde pencereyi

açarak Aksaray'ı izleyen ve ağlayan genç kız gelir aklıma. İster istemez hüzünlenirim.

Sahiden acaba kaç sonbahar geçecek bu yasağın kalkması için, daha kaç tane genç kız gözyaşı dökcek derin karanlıklara ve ne zaman cemreler düşecek? Havaya, suya, toprağa...

KENDİNİ KURTARMAK

Mehmet ÇALIŞAN / Bursa

Telefondaki ağlamaklı sesini duyduğumda “eli kolu bağlı olmak” deyiminin ne anlama geldiğini daha iyi anlamıştım. İnsanın elinden bir şey gelmemesi tam olarak böyle bir şey olmalıydı. Çaresizlik... Okula girmemize izin vermiyorlar diyordu telefondaki ses, içeri giremiyoruz, almıyorlar. Nasıl yani, nasıl almıyorlarmış? diyebilirdim kısık, güçsüz ve güvensiz bir ses tonuyla. İçimde kopan fırtınadan haberi yoktu sanırım, benim bu meseleyi o kadar umursamadığımı bile düşünüyor olabilirdi. Kalkıp gitmem lazımdı, bir şeyler yapmalıydım, böyle sessizce oturup işlerin nereye varacağını beklemek beni kahrediyordu.

Okulunu dört yılda bitirememiş beşinci seneye uzatmıştı. Zaten okuduğu bölümü normal sürede bitiren öğrencilerin sayısı toplansa bir elin parmaklarını geçmezdi. Dörtten beşe uzatmak vakayı âdiyeden gibi bir şeydi, gerçi kimse onu yadırgamazdı bitiremediği için. O da hazırды belki buna ama... Şimdi bu da neyin nesiydi nereden çıkarmışlardı böyle bir şeyi. Geçen yıl, okuduğu şehirdeki bazı üniversitelerde, işgüzar birtakım

rektörlerin uygulamalarına tanık olunuyordu, sesini de yükseltmiyorduk değil mi? Hani bu duruma, meydanlara çıkıp kızgınlığını gösteriyor, “sustukça sıranın kendilerine geleceğini” haykırıyordu. Lakin o, sıranın kendilerine geleceğini hiç düşünmemişti. Sıra kendilerine mi gelmişti gerçekten. Şimdi dört yıl boyunca kapısından rahatça girebildiği kimsenin kendisine görünüşü yüzünden değnek göstermediği bu kapıdan içeri girmesine izin verilmiyordu. Kapıdan geçebilmelerinin yolu bu kuralı koyanlara göre oldukça basitti aslında. Başındaki bez parçasını çıkarmalıydı. Ne vardı canım yani o örtüyü çıkarıverseydi sanki. Hem dört sene okumuştun, bunca emeği boşa mı gitsindi? Başka âkil insanlar da kendisini rahatlatacak başka akıllar veriyorlardı. Okumasa onun yerini başkaları dolduracaktı. Onlar da kendisi gibi “vatana millete faydalı, imanlı insanlar” olmayacaktı. Sonra milletimizin hali nice olurdu? İşte bu ve buna benzer yüce nedenlerden ötürü bu sıralarda olmalıydı başkası değil...

Ben memur olmuştum, devlet memuru... “Kendimi kurtarmıştım.” yani. “Kendini kurtarmak...” Çok komik değil mi? İnsan hangi şartlarda kendini kurtarmış olur? Benim ödemem gereken bir bedel olsaydı, kendimi kurtaramamış mı olacaktım. Memur olmak, hayat standartlarının yüksek olduğu bir ülkeye kapağı atmak, piyangoda, sayısalda büyük ikramiyeyi tutturmak... Burada, “Bu Ülke” de “kendini kurtarmış” olmaktı. Telefondaki sesle aramdaki mesafe fizikî olarak yaklaşık 1300 kilometreydi. Fakat hakikatte öylesine müthiş bir uzaklık söz konusuydu ki asırlar boyunca yol alsam o sese ulaşamayacaktım gibi hissediyordum. Öyle ya ben kendimi kurtarmıştım. O ise daha okulunu bile bitirememişti. “Mesleğini eline alamamıştı.” Yırtamamıştı, kendini kurtaramamıştı. “Kendini kurtarmak” gibi yüksek bir mevkie yükselbilmesi için barikatlarla

çevrelenmiş, etrafında çevik kuvvet ekiplerinin duvarlar ördüğü, havaya kalkmış copların ve sıkılmaya hazır biber gazlarının alesta beklediği bu kapıdan içeri girmeli ve okulunu bitirmeliydi. Ağlıyordu, almıyorlar diyordu, içeri almıyorlar. Onun gözyaşları benim içime dökülüyordu ama hiçbir şey yapamıyordum, yapmıyordum. Ben devlet memuruydum, bu devletin bir memuruydum ne yapabilirdim ki?

İlkokul üçüncü sınıftan beri annesine özenerek örttüğü örtüsünü hiç çıkarmamıştı. Bugüne kadar kimse ona başını örtmesini söylememişti ki şimdi kim hangi hakla bu örtüyü çıkarmasını istiyordu? Ne uğruna? Okulu bitirmesi, bir meslek sahibi olması isteniyordu ve bekleniyordu kendisinden. “Vatanına ve milletine faydalı yurttaşlar” sırasına girmeliydi. Örtüsü mü? Efendim zaten bu örtü, itikadı falan belirleyen bir şey de değildi. Bu olayı bu kadar abartmanın, ajite etmenin de bir anlamı yoktu. Her yerin kuralları vardı ve bu kurallara uymak gerekirdi.

Telefonu kapatmamla yaşadığım çelişki daha da şiddetlenmişti. İçim içimi yiyordu. Memur olmakla bedel ödemek arasında yaşadığım med- cezir, içimle dışım arasındaki mesafeyi kutuplar kadar birbirinden uzaklaştırıyordu. Onun bedel ödemeye hazır olduğunu biliyordum. Ne yapayım demişti en son, sence ne yapayım? Bu sorunun kendi sınavının değil de benim sınavımın en zor sorularından biri olduğunun farkındaydım. Ne yapması gerektiğini bana sormasına gerek bırakmayacak kadar farkında olduğunu da biliyordum. Niye bana soruyordu? “Ne yapayım?”

Allah’ım bu ne kadar zor bir soruydu. Sen bilirsin diyebildim. Yine kısık ve güçsüz bir sesle. Sen bilirsin... Bu kadar basit yani: Sen bilirsin. Bu “sen bilirsin” in onda oluşturacağı yıkımı hesaplamadan söylenivermiş bir çift söz. Memur sözü, devletin patronajlığında söy-

lenmiş bir söz: Sen bilirsin. Oysa ben; “fark etmez, sen bilirsin, nasıl isterseniz” kabilinden sözlerin yabancılaşmanın, duyarsızlığın emaresi olduğunu düşünenlerdendim. Şimdi ne oldu, ne değişti, niye böyle bir cümle kurdum? Onu mesnetsiz ve güçsüz bırakmak için mi? Sanırım başarmıştım. Sesindeki çaresizlik tonunun arttığını hissettim telefonu kapatmadan hemen önce.

Ne yapması gerektiğini biliyordu. Zaten aksini de hiç düşünmemişti. Her sabah çantasına o günkü derslerin kitaplarını yerleştiriyor, Otobüse biniyor ve okula gidiyordu. Okulun kapısına geldiğinde kapıdaki görevliler bu haliyle içeri giremeyeceğini, başını açması gerektiğini söylüyorlardı. O da bunun bir haksızlık olduğunu, bu kapıdan girmenin, sınıftaki diğer öğrenciler kadar dersi dinlemenin kendisinin de hakkı olduğunu, umutsuzca kapıdakilere söyleyip duruyordu. Karşılığında “kendilerinin de emir kulu olduğu, onları da anlayışla karşılaması gerektiği mealinde cevaplar alıyordu. Bazen de hiç cevap almıyor, dâhil olduğu elli-altmış kişilik grupla kapıdan uzaklaşmaları için uyarılıyor, daha olmadı yüzlerine insanın nefesini kesen gazlarla püskürtülüyor, coplarla nerelerine gelirse darb(e)diliyorlardı. Aslında sınıfındaki kızların yarısının başı örtülüydü ama onlardan hiçbirinin yanında olmayışı onu kızdırıyor, zaman zaman ümitsizliğe kapılmasına yol açıyordu. Bazen de fakültedeki erkek öğrenciler, yan taraflarında toplanıyor, birkaç slogan atıp derse giriyorlardı. Öyle ya onların içeri girmelerine engel olacak bir emareleri yoktu üzerlerinde. Kapıdan girerken başörtülerini omuzlarına alıveren kızların ve namaz kılan, ütülü pantolon giyen bıyıklı delikanlıların çoğu ise kendilerinin farkında bile değildi. Fakat bütün yaşadıklarına rağmen onların isteklerini gerçekleştirmeyi aklının ucundan bile geçirmemişti. Evet, televizyondaki yaşlı adamın çenesindeki sakalını kurcalarken

söylediği, karşısındaki kırmızı saçlı kadının onayladığı ve yanlarındaki ilahiyatçı akademisyenin de sesini çıkarmadığı: “Başörtüsü bunların kimliklerinin parçası” sözüne tamamen katılıyordu. Bu örtü hakikaten onun kimliğinin bir parçasıydı. Onu çıkardığını düşündüğü bir anda çırılçıplak kalacağını hissederek kıpkırmızı kesilmişti. O, bu örtüyü başından hiç çıkarmadı. “Kendini kurtaramadı, yırtamadı, mesleğini eline alamadı!” Bir gün postacı üniversiteden, yani yaklaşık 1300 kilometre öteden postalanmış bir zarf getirdi. Elleri titreyerek zarfı açtı. Komisyon lüzum görülmesi üzerine toplanmış ve yine lüzum görüldüğü üzere okulla ilişkisinin kesilmesine karar vermişti. Onun yerini başkaları dolduramadı, tam tersine yerini başkasının dolduracağını, okulunu bitirmesi gerektiğini salık veren arkadaşları hiç boşluk bırakmadı. Hepsini “yırttı ve mesleğini eline aldı.” Şimdi hepsi “vatana ve millete faydalı birer insan” olarak yine bu minval üzere fertler yetiştiriyorlar.

Ben hiçbir yere gitmedim, hiç kimseye yardım etmedim. Telefonu kapattım ve çelişkilerimi boynuma dola-dım. O şimdi benim yanımda bundan sonra da yanımda olmaya devam edecek. Aradan epey bir zaman geçti. Şimdi zaman zaman okulunu bitirmekten bahsediyor. Ben de yine aynı kısık ses tonuyla sen bilirsin diyorum ona sen bilirsin. Af çıkmış diyor, gitsem okulu bitirsem diyor. Ben bunun kendimi kurtarayım anlamına gelmediğini biliyorum. Böyle bir derdi hiç yoktu, bundan sonra da olacağını sanmıyorum. Gerçekten okulunu bitirmek istiyor. Uğradığı haksızlığı bertaraf etmek, haksızlık yapanlarla yüzleşmek istiyor. Ödediği bedelin acılarını hafifletecek belki de, 12 yıl önce biber gazları ve coplarla girmesine engel olunan kapıdan özgürce girebilmek. Okulunu bitirebilmek bankadan çektiği krediyi ödemesine bir yol, limiti yüksek bir kredi kartı

edinebilme vesilesi değil onun için. Ben bütün bunları çok iyi biliyorum. O, bir bedel ödedi ve ödediği bedelden hiçbir zaman pişmanlık duymadı. Bedel ödeyenler, onlardan açılan boşluğu dolduran âkil insanlar gibi “gözleri camekânlardaki köleler” sınıfına dâhil olmaz, banka kredisi ve kredi kartı kullanmazlar. Topuklu ayakkabılarını takırdatarak kurum satmazlar, parfüm kokusu yaymazlar sokak ve koridorlara. Cesurdurlar, dünyayı değiştirmeye dair hayallerinden hiç vazgeçmezler. Ben her gün ona baktığımda bunları görüyorum, benim ödeyemediğim, onun sonuna kadar ödediği bedeli görüyorum.

ONLAR YAŞAR, BİZ YAZARIZ...

Emin OĞUZ / Denizli

Söze başlarken,

“Sizi, taife taife, millet millet, kabile kabile yarattık. Ta birbirinizi tanimalısınız. Ve birbirinizdeki sosyal hayata ait münasebetlerinizi bilesiniz ve birbirinize yardım edesiniz. Yoksa sizi, kabile kabile yaptım ki, yekdiğerinize karşı inkâr ile yabani bakasınız, husumet(düşmanlık) edesiniz diye değildir.” (Hucurat Suresi 13)

Nasıl başlayacağımı bilmiyorum. Gökyüzünün altında söylenmemiş hiçbir şey olmadığını söylüyorlar. Ben de olanı söylemeye çalışacağım kendi pencereden. Ben bir yazar değilim ki edebi bir eser yazayım, şair değilim ki dokunaklı bir şiir yazayım; sadece hisleri duyguları olan biriyim. Ben sizden biriyim. Ben halkım, ben avamdan biriyim ve hepsinden öte, “Önce insanım, sonra Fransız,” diyen Montesquieu gibi, önce insanım ve insan olmanın gittikçe zorlaştığı bir çağda yaşıyorum ne yazık ki. Nasıl bir çağ mı? Şu tür olayların sıklıkla yaşandığı bir çağ; geçenlerde okuduğum

bir haberde “insanlık öldü” diye bir başlık; Konya altı sahilinde biri boğularak ölüyor ve ceset karaya çıkartılıp üzeri gazeteyle örtülüyor ve insanların umursamaz tavırları, eğlenceye yüzmeye devam.” Ve yakında ben de Diyojen gibi gündüz çıkıp *el feneriyle* insan arayacağım. İyiden ne kadar iyi çıkarsa, kötüden de o kadar kötü çıkarılmış. Sözlerim kaç boğum bilmiyorum. Zaten güzel şeyler yazayım gibi bir kaygım da yok. Güzel şeyler yaşayanlar güzel yazar. *Ben acıyım ve acı yazacağım.* Çünkü tarihin kendisi acı.

Kısa kısa yazdım, bazen kıza kıza... Bilin istedim. Bilin ki siz de bu sorumluluğa ortak olun istedim. Zaten yıllardır yönlendirildik, bari bu sefer kendi fikrimiz olsun istedim. Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmayalım diye tüm çabam. Kanımızı, canımızı ortaya koymadan önce aklımızı koyalım istedim. Napolyon’u dinledim; iki şeyin dünyaya hükmettiğini ve bunların kılıç ve düşünce olduğunu söylüyor. Sonra da ekliyor *“Kılıç eninde sonunda düşünceye yenilecektir.”* Yine Brougham *bütün donanımıyla askere değil de, elinde alfabesiyle öğretmene güvendiğini* ifade ediyor. Üstat Cemil Meriç *“Kırk Ambar”* adlı kitabında kalemin gücünü bize ders verir nitelikte anlatıyor; *“...Karanlıkları devirmek ve aydınlık bir çağın kapılarını açmak için en mükemmel silah “kalem”. Sözle yazıyla kazanılmayacak savaş yok... Kalem sahiplerine düşen ilk vazife telaş etmemek, öfkelenmemek, kin kışkırtıcısı olmamak; halkı, okumaya, düşünmeye, sevmeye alıştırmak. Bir kılıcın kazandığı zaferi, başka bir kılıç yok edebilir. Kalemle yazılan fetihler tarihe mal olur. Tarihe yani ebediyete... Unutmayalım, Âlimin mürekkebi şehidin kanından evladır. Çünkü insana en çok yazmak ve okumak yakışıyor; çünkü mürekkep kuruyunca kan akmaya başlıyor.*

Bir sorun var ortada. Ülkemize verdiği maddi-manevi zararları rakamların bile ifade etmekte yeter-

siz kaldığı bir sorun. Darbe sorunu. 60'ta, 70'te, 80'de ve 28 Şubat'ta sabah sağdan birini vuran silahın, öğleden sonra soldan birini vurmasıyla gerçekleşen. 12 Eylül darbecilerinin çocukları asmak için kemik yaşlarını büyütmesiyle caniliğin sınırlarını zorlayan. Diyarbakır ve Mamak cezaevlerindeki insanlık dışı işkencelerle devam eden ve nihayetinde aşağıda sayısal verilerin ve işkence türlerinin bir kısmını verdiğimiz her kesimden binlerce “masum insanın” yıllarca unutulmayacak acılara ve ölümlerine sebep olan bir sorun.

“Yaşasın Zalimler İçin Cehennem”

İşte bu darbelerden sadece birinin, tarihin en kanlı darbelerinden 12 Eylül'ün kanlı bilançosu... Dikkatini-zi çekerim bu sayıların **hepsi insan**; ve eğer bu sayılar sizin için bir şey ifade etmiyorsa, durun burada yırtın atın bu satırları. Dikkat bu kitap insanlar içindir!

650 BİN KİŞİ GÖZALTINA ALINDI

• TBMM kapatıldı, Anayasa ortadan kaldırıldı, siyasi partilerin kapısına kilit vuruldu ve mallarına el konuldu.

- 650 bin kişi gözaltına alındı.
- 1 milyon 683 bin kişi fişlendi.

230 BİN KİŞİ YARGILANDI 50 KİŞİ İDAM EDİLDİ

- Açılan 210 bin davada 230 bin kişi yargılandı.
- 71 bin kişi TCK'nin 141, 142 ve 163. maddelerinden yargılandı.
- 98 bin 404 kişi “örgüt üyesi olmak” suçundan yargılandı.
- 7 bin kişi için idam cezası istendi.
- 517 kişiye idam cezası verildi.

- Haklarında idam cezası verilenlerden 50'si asıldı (18 sol görüşlü, 8 sağ görüşlü, 23 adli suçlu, 1'i Asala militanı).

- İdamları istenen 259 kişinin dosyası Meclis'e gönderildi.

CEZAEVLERİNDE 1011 KİŞİ ÖDÜRÜLDÜ

- Cezaevlerinde 300 kişi kuşkululu bir şekilde öldü.
- 171 kişinin “ışkenceden öldüğü” belgelendi.
- Cezaevlerinde toplam 299 kişi yaşamını yitirdi.
- 14 kişi açlık grevinde öldü.
- 16 kişi “kaçarken” vuruldu.
- 95 kişi “çatışmada” öldü.
- 73 kişiye “doğal ölüm raporu” verildi.
- Gözaltında ve cezaevlerinde 43 kişinin “intihar ettiği” bildirildi.

14 BİN KİŞİ VATANDAŞLIKTAN ÇIKARILDI 30 BİN KİŞİ TÜRKİYE'DEN KAÇTI

- 388 bin kişiye pasaport verilmedi.
- 30 bin kişi “sakıncalı” olduğu için işten atıldı.
- 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı.
- 30 bin kişi “siyasi mülteci” olarak yurtdışına gitti.

937 FİLM YASAKLANDI 4 BİN ÖĞRETMEN ATILDI

- 937 film “sakıncalı” bulunduğu için yasaklandı.
- 23 bin 677 derneğin faaliyeti durduruldu.
- 3 bin 854 öğretmen, üniversitede görevli 120 öğretim üyesi ve 47 hâkimin işine son verildi.

GAZETELER 300 GÜN KAPATILDI

- 400 gazeteci için toplam 4 bin yıl hapis cezası istendi.
- Gazetecilere 3 bin 315 yıl 6 ay hapis cezası verildi.
- 31 gazeteci cezaevine girdi.
- 300 gazeteci saldırıya uğradı.
- 3 gazeteci silahla öldürüldü.
- Gazeteler 300 gün yayın yapamadı.
- 13 büyük gazete için 303 dava açıldı. • 39 ton gazete ve dergi imha edildi.

Fark ettiniz mi hep ölüm, zulüm, yasaklar, acılar, hep ölümler. Şimdi size soruyorum; hiç ölümden çare olur mu? Oldu mu? Bunların yaşanmasında zerre kadar payı olanlara seslenmek istiyorum; Kimden ve neden korktunuz ki bu kadar acı ve ölüm yaşattınız? Nedir bu öldürmeye olan merakınız? *Bir kişiyi öldürüp katil, yüzlerce kişiyi öldürüp fatih, herkesi öldürüp tanrı mı olmak istediniz?*

Mevlana'yı duydunuz mu hiç: "*Muhabbet ve şefkat insanlığın, hiddet ve şehvet hayvanlığın sıfatıdır*". Ya Atatürk; "*düşüncelerin, topla tüfekle öldürülemediğini*" defaatle söylemedi mi?

Mevlana'yı bilmeyen, büyük düşünür Mill'i nerden bilsin ki; " Biri hariç, bütün insanlık aynı kanaatte olsalar ve yalnızca bir kişi zıt kanaate sahip olsa, insanlık bu insanı susturmakta haklı olamaz; tıpkı onun iktidarı ele geçirdiğinde insanlığı susturmasının haklılaştırılmayacağı gibi.

Herkes bir diğerini ötekileştirmeye başlarsa ve öyle var olmaya çalışırsa; herkes kendine bir düşman seçer-

se, analar ağlamaya, çocuklar ölmeye devam edecektir. Ve intikam (!) denilen şey sadece efendilerin (!) işine yarayacaktır. Kim tarafından nasıl olursa olsun *ölmek ve yok etmek* ile ilgili tüm fiillerle bu sorunun çözülemeyeceğini, adına tarih denilen zaman bize acı bir şekilde göstermiştir.

Darbe dönemlerinde uygulanan işkence yöntemleriyle yüzleşmeye hazır mısınız?

Bir kısmına az da olsa yaşayan tanıkların ağzından değindiğimiz, darbe dönemlerinde cezaevlerinde ve sorgu odalarında uygulanan, okunması bile *insan olanın* tüylerini diken diken eden, sistematik işkenceleri hatırlayalım. Belki, o zaman bu ülkede bazı sorunların neden kronik hale geldiğini bir nebze olsun anlayabiliriz. Hani, hep empati kurun denilir ya, karşındaki kişinin yaşadıklarını anlayabilmek için, bir deneyin bakalım olacak mı? “Diyarbakır Cezaevi Gerçeğini Araştırma ve Adalet Komisyonu” raporlarından...

Falaka: Yaygın ve sürekli uygulandı. Ayak tabanı, ellerin içi gibi vücudun kashı bölümlerine kalas, cop, zincir, saz sapı, pik demir vb. vurularak gerçekleştirildi. Bu yöntem, ayak tabanlarını ve el ayalarını patlatır; kaba yerleri ezer, morartır, tırnakları sökerdi. El ayak gibi herhangi bir yeri kırar, sakat bırakırdı.

Köpek Saldırtma: Tutuklu çırılçıplak soyulur, kurt köpeği üzerine saldırtılırdı. Köpeğin ilk kaptığı yer bacak arası olurdu.

Zincir: 20-25 metre uzunluğundaki zincirin uçları iki tutuklunun boynuna bağlanır, tutuklular sırt sırta verdirilerek ters yönde hızla koşuşturulur, zincir tam gerilince, her iki tutuklu da sırtüstü yere düşerdi.

Ayaktan Asma: Tutuklu tek ayağından zincire bağlanır, bu zincir yüksek bir yere asılır, tutuklu bayılcaya kadar askıda kalırdı.

Germe: Tutuklunun bir bacağı merdiven kenarlığına bağlanır, diğer bacağı da açık bırakılan koğuşun gözetleme deliğine bağlanıp kapı kapatılır; tutuklunun bacakları koğuş kapısının eni kadar gerilir ve öyle kalırdı.

Tepe: 50-60 kişi havalandırmaya alınır. Gardiyan “tepe ol” komutu verince tüm tutuklular üst üste bindikten sonra, bir tutuklu da üst üste yatan tutukluların üstüne çıkar, İstiklal Marşı’nın on kıtası okutulurdu.

Kule: Havalandırmaya çıkan tutuklular altı kişilik daire oluşturlardı. Bunların üzerine 3-4 kat olacak biçiminde tutuklular çıkarıldıktan sonra, gardiyanın “yıkıl” komutuyla kule oluşturan tutuklular kendini yere bırakır ve böylece tutukluların değişik yerlerinde kırılma, incinme ve çıkık olurdu.

Ranza Altı: Gardiyanlar ellerinde kalaslarla koğuşa girip, “ranza altı ol” komutunu verince, koğuşta bulunan tutukluların hepsi ranzaların altına girerdi. Herhangi bir yerlerinin açıkta kalmaması gerekiyordu. Ranzaların altına tüm tutuklular sığmadığı için kiminin eli, kiminin kolu dışarıda kaldığından, gardiyanlar ellerindeki kalaslarla tutukluların dışarıda kalan kısımlarına vurmaya başlardı.

Kantar: Tutuklular havalandırmada çırılçıplak soyundurulup tek sıra halinde dizilirler, sıranın ön tarafında duran tutuklu sırt üstü yatırılırdı. İkinci tutuklu, yatan tutuklunun testis ve erkeklik organlarından tutarak yukarı kaldırır, tutuklunun kaç kilo geldiğini söylemesi istenirdi. Tüm tutuklular birbirini tartana kadar bu işlem devam ederdi.

Kervan: Havalandırmada, tutuklular tek sıra dizilir, her tutuklu önündeki tutuklunun sırtına bindirilir; bacakları, altındaki tutuklunun boynundan aşağıya sarkıtılır ve kulaklarından tutması istenirdi. Gardiyan-

nın komutuyla tutuklular yürümeye başlar ve bu işlem tutuklular ayakta duramayacak duruma gelene kadar sürerdi.

Sehpa: Tutuklu gece koğuştan alınıp, koğuş koridorunda gardiyan ve subaylardan mizansen olarak oluşturulan bir mahkemede sorgulanırdı. Mahkeme, tutukluyu idam cezasına çarptırır, ikinci katın merdiven kenarlığına bir ip geçirilip, ipin ucuna tutuklunun boyun kemiğini kırmayacak düzeyde kalın bezden bir ilmik takılır, tutuklunun boynu bu ilmiğe geçirilir ve temsili infaz gerçekleştirilirdi. Tutuklu tam boğulacağı sırada ip açılırdı.

Cop Sokma: Gardiyanlar copu zeytinyağına batırır ve yağlı copu tutuklunun makatına zorla sokardı. Sonra bu copu kendisine ya da bir başka tutukluya yalattırlardı.

Çek-Çek: Tutuklu çırılçıplak soyundurulur ve erkeklik organına bir ip takılırdı. Gardiyan ipin diğer ucunu alıp hızla koşar, tutuklu da zorunlu olarak gardiyanın peşinden koşar.

Lağım Suyuna Sokma: Tecrit bölümünün alt katındaki bazı tuvaletlerin delikleri tıkanır. Hücrelerin pisliği ve lağım suları burada biriktirilir, diz boyu kadar oluşturulan pisliğin içine tutuklu atılır ve pislik yedirilirdi.

Kitap Okuma: Koğuşta bir tutuklunun eline kitap verilir, tutukluya avazı çıktığı kadar yüksek sesle tek tek sözcükler okutulurken, diğer tutuklular bu sözcükleri tekrarlarlardı. Sabahtan akşama kadar yapılan bu işlem sırasında, tutuklular ayakta durmak zorundaydı.

Marş Söyletme: Cezaevinde bulunan herkes elliye aşkın marşı ezberlemek zorundaydı. Bu marşlar tutukluların ses telleri tahriş oluncaya kadar söyletilirdi.

Öl Deddiğimde: Tutuklu havalandırmanın orta yerine çıkarılır, hazır ol durumuna geçirilirdi. Gardiyanın “öl” komutuyla tutuklu kaskatı, eklemelerini kırmadan yere düşürülürdü. Bu işlem gardiyanın keyfine göre tekrarlanırdı.

Sigara İçirme: Bunun çok çeşitli yöntemleri vardı. En çok uygulananları şunlardı: Koğuşta kalan tutukluların eline beş adet sigara verilir, sigaraların tümü yakılarak devamlı ağızda tutulurdu. Gardiyanın “çek-bırak” komutuyla sigaralar bitinceye kadar içirilir, sigaralar-filtreleri dâhil- tutuklulara yedirilirdi. Bu sırada koğuş pencereleri kapatılır, havasızlık ve dumanla boğulma ortamı yaratılırdı.

Banyo: Tutuklular çırılçıplak soyundurulur ve tek sıra halinde banyoya götürülürdü. Banyoda sabun kullanılmazdı. Hortumla tazyikli su tutukluların üzerine fişkırtılırdı. Daha sonra tutuklular koridora çıkarılır, “Yat-sürün” komutuyla tutuklular yerlerde süründürülerek koğuşlarına götürülürdü.

Sayım Düzeni: Tutuklular günde en az beş kez sayılırdı. Her sayımdan önce, tutuklular sayım düzenine geçer, sayım talimi yaptırılır; yüksek sesle tekmil verilir, rahat-hazır ol ile çöker kalkarlardı.

Gece Nöbeti: Geceleri her koğuşta mevcuda göre 2-7 kişiye kadar tutukluya sırayla nöbet tutturulurdu. Nöbet sırasında devriye gezen gardiyanlar, koğuşun mazgal deliğini açar, nöbetçi tutuklunun mazgaldan dışarı elini uzatmasını ister, tutuklunun ellerine cop veya kalasla istediği kadar vururdu.

Lokomotif: Tutuklular havalandırmaya çıkarılır, İki kişi çırılçıplak soyundurulur, bunlardan birisi domalıp iki eliyle diz kapaklarını tutar, diğeri de arkadan bunu kucaklardı. Gardiyanın “uygun adım marş”

demesiyle her iki tutuklu havalandırmada dolaşırlar, diğer tutuklular zorunlu olarak bunları izlerdi.

Pislik Yedirme: Her havalandırmanın ortasında bir lağım çukuru vardı. Lağım suları ve insan pislikleri burada toplanırdı. Tutuklulara bu çukurdan avuç avuç pislik alıp yemeleri istenirdi.

İşeme: Havalandırmada bir tutuklunun yere yatması istenir, diğer tutuklulara, yerde yatan tutuklunun yüzüne işemesi istenirdi..

Tecavüz: Cezaevinde görev yapan gardiyanlar, genç tutuklulara merdiven altlarında zorla tecavüz ederlerdi. Ayrıca iki tutuklu çırılçıplak soyundurularak birbirlerine tecavüz etmeleri istenirdi.

Hastane: Hastanede de cezaevindeki kurallar geçerliydi. Hasta, tuvalete götürülmez, yatakta da hazır ol vaziyetinde yatardı.

Verem: Veremlilerle, sağlam tutuklular birbirinden tecrit edilmez, aynı kapta yemek yemek zorunda bırakılırdı. Aynı battaniyenin altında yatırılırlardı. Veremlilerin balgamları tahlil yapılacak bahanesiyle toplanır, karavanadaki yemeklere karıştırılır ve bu yemekler tüm tutuklulara yedirilirdi.

Ayakta Bekletme: Bu yöntem cezaevinde her gün geçerliydi. Sabah saat 05'den akşam 17-19'a kadar tutukluların oturması yasaktı.

Konuşma Yasağı: Koğuş içindeki iki kişinin birbiriyle konuşması, tutuklunun gülmesi ve düşünür gibi görünmesi yasaktı. Böyle bir suçu işleyen tutuklulara yukarıdaki işkence yöntemleri uygulanırdı.

Gece Baskını: Nöbetçi subay ve gardiyanlar, gece geç saatte tutukluların koğuşuna girerek, uyku sırasında tutuklulara cop veya kalaslarla dayak atarlardı.

Avukat-Ziyaret Dayağı: Avukat görüşmesine ve diğer görüşmelere gidip gelirken tutuklulara dayak atılırdı. Görüşlerde hiçbir şey konuşulmaması tembih edilirdi. Tutuklular avukatlarıyla savunma konusunda görüş alışverişinde bulunamazlardı.

Mahkeme Dayağı: Tutuklular mahkemeye götürülürken cenaze arabasına bindirilirdi. Elleri arkadan kelepçeli olurdu. Cenaze arabasına binerken ve çıkarırken gardiyanlar tarafından dövülürlerdi.

SÖZLERİMİ BİTİRİRKEN...

“...Şimdi sessiz duruyoruz kıyısında bir düşünce-nin,

Unutmamak için çünkü unutuşun kolay ülkesinde-yiz

Ölü balıklar geçiyor kırışık bir deniz sofrasından

Ve ellerinde fenerlerle benim arkadaşlarım

Durmadan düşünüyorum ne kadar öldük yaşamak için”

Onat Kutlar

Aslanlar kendi hikâyelerini yazmadıkları için, avcılarının hikâyelerine inanmak zorunda kaldık. Yıllarca, bize öğretilen neydi? Dindarlar yobazdı, Kürtler teröristti, Türkler faşistti, solcular haindi, sağcılar dinciydi vs vs. Listeyi fazlasıyla uzatmak mümkün. Ama bunun aslında böyle anlatıldığı gibi olmadığını, insanlığın en büyük acılarını yaşayarak bu toplum fazlasıyla gördü. Hala farkında değil misiniz; koyun kurt ile gezerdi, fikir başka başka olmasa! Artık önyargılardan kurtulma zamanı, herkesi insan olarak kabul edip, Yaratılanı Yaratan'dan ötürü sevme vakti. Avrupa ve Amerika'nın uzayda şehirler kurmaya başladığı çağımızda artık bu önyargılardan kurtulalım. Resmi ideolojinin ta en

baştan izlediği “ötekileştirmelerden” vazgeçelim. Siyasilerden ziyade, bence halka daha çok görev düşüyor! Çünkü siyasiler için asıl mesele hortumun ucunu tutmaktır, su nasıl nereye akar pek takmazlar. Halk için, yani benim için ise, mesele fikri ya da etniği ne olursa olsun kimsenin hiçbir acıya, işkenceye maruz kalması, ölmemesidir. Yasin Aktay’ın Kalemler’deki ifadeleri gerçekten kayda değer; “İktidarlar hep insanların bedenleriyle uğraştılar, ruhlarına dokunamadılar. Mesela, benim istediğim gibi bir bedene sahip olsunlar, türbanı çıkarsınlar ama ruhen isterse bana küfretsınlar (yani düşündüğü gibi davranmayan, bir gün nasıl olsa davrandığı gibi düşünecektir). Modern dünyada durum bu. Hâlbuki bu durum, İslamiyet’te münafıklıktır. Çünkü İslami düşünen, İslamiyet’teki gibi giyinir, davranır...”

Bereketli toprağı ve sıcak insanıyla, yakın gelecekte Allah’ın inayetiyle dünyanın en büyük ülkesi olmaya namzet ülkemin, yani Anadolu’nun acı çekmiş tüm güzel insanları, sözüm size, ihtiraslar ve önyargular insanları ayırır; büyük ilkeler birleştirir (Bentham). Bizim ilke-miz, memleket ve vatan değil mi? Sultan Abdülhamit der ki “Tarih değil, hatalar tekrar eder”. Biz, yani Anadolu insanları aynı hataları tekrar edecek kadar cani ve vahşi değiliz. Aramızda hiçbir şey ile her şey arasındaki kadar fark ve doğu ile batı arasındaki mesafe kadar uzaklık olsa bile biz, yasalarla değil, sevgiyle birbirimize bağlandığımız sürece anlaşabiliriz. Biz, “önce insan” dediğimiz sürece kazananlardan olacağız. Önce insanı yücelteceğiz ki, sonra *da Anadolu* güzelleşecek, yaşanabilir hale gelecek. İnsanoğlu yaratıldığı günden beri, gündüzler geceleri, aydınlıklar da karanlıkları takip etmiştir. Alev Alatlı der ki: Karanlık ne kadar çok olursa olsun, bir mum alevini bile söndüremez. Bu yolun sonu da aydınlık olacak. Unutmayalım, unutturmayalım ama gülelim artık, ne kaldı ki ağlayacak!

Kalbinde zerre kadar iman ışığı olan bilsin ki, *Allah zulme mühlet verir, ama asla ihmâl etmez*. Bu keser, bu devran dönmektedir, şüpheniz olmasın. Bu ülkenin kargaşa içinde olmasını isteyenler, insanları sorgusuz, sebepsiz, sırf ırkları fikirleri nedeniyle öldürenler, işkenceciler; bu tür sorunların var olmasına ve bu insanlık dışı acıların yaşanmasına sebep olan insan şekline bürünmüş caniler; size sesleniyorum: Siz aslında o kadar çok değilsiniz; baksanız ya her yer biziz! Unuttunuz mu, “*Köpeklerin ağzı değdi diye denizin suyu kirlenmez.*” der Mevlana. Size ölüm var, doğum yok! Vicdanınız sizi elbet yargılayacaktır. Günahı bu dünyada su, öbür dünyada ateş temizlermiş. Adalet elbet tecelli edecek, adaletin ateşi sizi elbet yakacaktır.

Son sözüm size, tüm bu acıların ve ölümlerin sorumluları... Size büyük bir sırrımı vermek istiyorum, Sahip olduğum tüm manevi değerlerin üzerine yemin edebilirim ki Allah'ın bize olan inayetiyle “**KAYBEDECEKSİNİZ...**”

BİR KARA EYLÜL

Ali PARLAK / Hatay

Mevsim sonbahardı,

Sene; 1980...

Kapkara bir bulut gibi abanmıştı üstümüze, kara haberler getirmişti Eylül!.. Muştulu haberler bekliyorduk oysa...

Güzün ilk günlerinde hüznün çökmüştü mahallemize; ağaçlar güzelliğe, mutluluğa ve sevince dair tüm yapraklarını dökmüş, mateme bürünmüşlerdi.

Yeşilin neşesi kaçmış, mavinin huzuru dağılmış, çiçeklerin benzi solmuş, şehrin sükûneti bozulmuştu.

Gözler âmâ kulaklar sağır, yürekler kaskatı olmuştu.

İçi kararmıştı bulutların, pınarların suyu kurumuş; gencecik fidanlar, bıyıkları yeni terlemiş delikanlılar yorulmuş ve yaşlanmıştı.

Yaşanmaya dair ne varsa yaşanmıştı...

Henüz 9-10 yaşlarında bir çocuktum o zamanlar... Şehoğlu İlkokulu'nun kara önlüklü ele avuca sığmaz haşarı öğrencilerinden biriydim.

Sağımı, solumu yeni öğreniyordum daha ki, parsel-lenmişti yaşadığım şehrin mahalleleri; şurası sağ, şurası sol... Orta yol yoktu!

Sağ ile solun kesiştiği dar sokaktaydı evimiz. En hararetili ve en hareketli sokak bizim sokaktı. Patırtı, gürültü eksik olmazdı...

Vuruldu! Haberleri gelirdi sürekli... Bu gece çok çetin geçecek, saldırı olabilir, baskına gelebilirler...

Kim gelecekti?

Kim, kimi niçin öldürecekti?

Sebebini bilmediğimiz hep aynı korkularla büyüdük.

Akşam olunca bir evde toplanırdı mahallenin büyükleri, fısıltı halinde konuşurlardı. Korkudan planlar çizerlerdi çocuklar duymasın diyerek. Ama en çok çocuklar duyardı. En çok çocuklar korkardı ölümden!

Ölüm ki; an meselesiydi... Kör bir kurşun herhangi bir anda isabet edebilirdi bir çocuğun yüreğine ya da alınına. Nice çocuklar heder oldu, nice gençler en delikanlı çağlarında düştüler toprağa...

Her okul çıkışı arkama bakmadan koşar adımlarla evin yolunu tutardım. Sanki arkamdan birileri beni tutacakmış gibi, gölgemden bile korkardım. Her köşe-başında elleri sopalı adamlar bekliyordu... Ellerinde sopa, bellerinde silah; kaşları çatık, bakışları ürkütücü bu adamlar kimdi?

Ne işleri vardı bizim mahallede?

Yoksa bu adamlar yığınları ıslah etme çabasında mıydılar?

Her okul çıkışı eve sağ salim gelelim diye dua ederdi annem. En çokta babamın işten geç döndüğü zamanlar neşesi kaçırdı evimizin. Annem, kötü senaryolar çizerdi hep; ya bir kavganın ortasında kaldıysa, ya yakalandıysa, ya da bir kör kurşun...

Gerisini getiremezdi, ya da söylemek istemezdi... Babam eve dönene kadar annemin endişeleri bitirirdi bizi. Annem, konuştuğça artardı korkularım; hıçkırıklara boğulurdum ve düğümleirdi boğazım, titrerdi dudaklarım, konuşamazdım... Ta ki babam sağ salim eve dönene kadar.

Her akşam babam eve dönünce bayram sevinci yaşardık, sarılırdık boynuna... Boyuna korkular büyütürdük içimizde...

Tek katlı derme çatma gecekonda evimizin gıcırdayan tahta kapısı her aralandığında bir korku salardı içimi... Yine asker amcalar gelecek, odaların altını üstüne getirecek; ellerindeki tüfeklerin süngüleriyle didik didik ettikleri yatakların, yastıkların pamukları havada uçuşacaktı.

Ve günler sürecekti annemin dağılan eşyaları toplaması... Dağıtanlara öfkelense de; öf bile demeden; "Allah devletimize zeval vermesin." duasını dolaya dolaya diline, toparlayacaktı asker amcaların dağıttığı yastıkların, yatakların pamuklarını günlerce...

Her yeni güne yeni korkular büyüttük yüreğimizde... Geceleri havada uçuşan mermi sesleri, ardı ardına patlayan, kulakları sağır eden silah sesleri... Serseri kurşunlar havada patlayıp sönerken gökte parlayan her ışık karartıyordu ruhumuzu...

Geceleri kâbus gibiydi ve gün doğanda bitmiyordu... Her adımda, ardımda bir gölge hissediyordum... Takipte miydim yoksa?

Beni niye takip edeceklerdi oysa... Daha çocuktum;

Okul yolunda şahit olduğum kavgalarda vurulan, yaralanan, adlarını bile bilmediğim amcaların hesabını benden mi soracaklardı?

Hem niye kavga ederlerdi o amcalar ki; siyah beyaz televizyonda haftada bir yayınlanan Cüneyt Arkın'ın filmlerinde gördüğüm sahneleri şimdi amcalar bizim mahallede oynuyorlardı...

Neden hiç acımadan vuruyorlardı birbirlerine?

Yasaklarla büyüdük;

Yasaktı o zamanlar; sokağa çıkmak, konuşmak hatta susmak bile yasak!

Asker amcalar tüfekleri omuzlarında, çatık kaşlarla, sert bakışlarla süzerlerdi her hareketimizi. Kuş uçurtmuyorlardı mahallede... Pencereyi açmak şöyle dursun perdeyi aralayıp bakmak bile yasaktı. Keskin emir cümleleri vardı asker amcaların, sonu yasaklarla biten;

-Gir içeri!

-Hayır, Yasak!

-Sus ulan!

Tehditlerini tembih olarak algıladım o zamanlar, nedense severdim asker amcaları, hatta acırdım onlara... Saatlerce ayakta dikilip durmak, aç-susuz beklemek kolay mıydı?

Aslında o sert bakışlarında bir masumiyet gizliydi. Asker amcalar masumdu ve mahcuptular... Emir kuluydu onlar da... Eminim onlar da istemezdi böyle olmasını; babaları, anneleri yaşındaki büyüklere boylarından büyük laf etmek, azarlamak ve çoğu kere aşağılamak istemezlerdi...

Ve onların da anneleri, babaları vardı... Kim bilir onların evlerini de başka asker amcalar didik didik karıştırıyordur şimdi.

Yine sokağa çıkmanın yasak olduğu bir Pazar sabahıydı; Evimizin penceresinde gizlice dışarıyı seyrediyordum;

Karşı komşumuz Iraz Nine, elinde bir bardak süt ile çıktı dışarı. Mahallemizin en yaşlı kadınıydı Iraz Nine. Alnındaki kırışıklıklar, ellerindeki nasırlarla asırlık bir çınar gibi elindeki bastonuna yaslanarak durmaya çalışıyordu ayakta. Bu yaşta yatakta olması lazımdı oysa. Fakat Iraz Nine elindeki bir bardak sütü torunu yaşındaki asker amcalara ikram niyetiyle çıkmıştı dışarı... En yakınındaki asker amcaya uzattı titreyen elleriyle bardağı ve

-Oğlum, diyerek başlayacaktı söze ki; işittiği azarla düşürdü elindeki süt dolu bardağı!

Bir daha doğrulamadı Iraz Nine...

Asker amcaların

-Gir içeri! Emriyle donakaldı oracıkta...

Çektim perdeyi korkudan!

Çocuk yaşta nefret akıttım içime, öfke soluklandım o gün akşama kadar...

O günleri ve Eylülü hiç sevmedim, sevemedim bir türlü.

O günden beri hafızamda, kara bir lekedir Eylül.

Gecenin en koyu olduğu demlerde kopan acı bir çığlıktır!

Kışın en zemherisinde, soğğun en ayazında titreyen çocuksu düşür...

Güzün ilk günlerinde al yanaklara konan acı bir gülüşür...

Yarım kalan tebessüm, yarım kalan ekmek, yarım kalan ömür...

Eylül; tutuşan güneş, tutulan ay, hüzne sürgün şafak, umuda gebe seher ve engebe yoldur... Yüreğe damıtılan kordur Eylül!

Ve Eylül;

Yâre ulaşmayan selam,

KİM DURDURABİLİR

Özgül COŞKUN / Malatya

Orta Anadolu'nun küçük, sakin bir köyünde başlamıştık öğretmenlik görevine eşim ve ben. Şanslıydık o günün şartlarında iş sahibi olduğumuz için. Suyu ve telefonu olmayan, kışın kar yağınca yolları kapanan, elektriği kesilince günlerce bağlanmayan bir yer. Üniversite okumuşsun, sosyal bir ortamdan asosyal bir ortama düşmüşsün. Halkı tanımaya, analiz etmeye çalışıyorsun. Kadının konumunu; anne, eş, gelin, çalışan ve cinsiyet olarak. Görüyorsun koyunu, ineği hastalanınca hemen veteriner getiren köyün zenginlerinden Ali Dayının altı çocuğuna nüfus cüzdanı çıkartmadığını, eşine resmi nikâh yapmadığını. Gerikalmışlığın, köy şartlarının zorluğunu. Gençsin, idealistsin “Bu çarkı tersine çevireceğim.” diyorsun. “Öğrencilerimi en iyi şekilde yetiştireceğim”, onlarda okuyacak, kendisine, ailesine, vatanına, milletine faydalı olacak. Olumsuzlukları görmemeye çalışıyorsun.

Alıştık hem de her şeye alıştık. Sekiz yıllık zorunlu eğitim gelince çok sevindim. Kızlar artık erken yaşta evlenmeyecekler, yeni ufuklar açılacak diye. Çoğu veli

ahlakı değişir, köy yeri, “Yardıma ihtiyacımız var.” diye göndermek istemiyor kızını, çeşitli hileler bularak. İkna etmeye çalışıyorum anneleri.

-Hele Hoca Hanım sen okudun da n’oldu? Bak başımı açmalıymışsın, öyle diyor muhtar.

İmam Hatip Lisesini okumuştum. Devletimin açtığı bir okulda... İlmimi almıştım, sindirmiştim benliğime, kapalı olmam gerektiğini. Çok rahat olmasa da üniversiteyi okumuştum kapalı olarak. Köy yerini tercih etmemim nedenlerinden biride buydu, karışanım pek olmaz diye. Biliyordum 1960, 1980 darbesinin sancılarını, sıkıntılarını. İşte 1990’lardayız. Az gittim, uz gittim bir de geriye dönüp baktım ki bir arpa boyu yol gitmişim der ya masalların başında. İşte aydınlarımın, Türkiye’mın hali... Her gün haber programlarında üniversitelerdeki öğrenci olaylarını, ağlayan kızları görüyordum, üzülerек. Eşim:

-Sürekli yola bak, müfettişler gelir, sorun yaşamayalım, diyordu.

Bakıyordum zaman kaybı olmasına rağmen. Derse ve öğrencilerime kaptırmışım kendimi. Sınıfın kapısı çaldı. Karşımda eşim ve üç tane misafir. Eşimle göz göze geliyoruz.

-Niye yola bakmadın? der gibi. Ben de büyük bir suç işlemişliğin sızısı...

-Ders almayacak mısınız, kapalı çalışmanın suç olduğunu bilmiyor musunuz? dedi birisi.

Diğeri:

-Müdür yetkili kim?

-Benim, dedi eşim.

-Hoca Hanım hakkında tutanak tuttunuz mu?

-Hayır, dedi eşim.

-O zaman sizin hakkınız da biz tutanak tutacağız dedi hem cinsim olan müfettiş.

Ne acayip, katı, eften püften, fasa fisoluk, saçma sapan bir durum. Nasıl bir iş bu? Kabullenemiyordum. Bana öğrencilerimi, çocuklarımı sorsunlar. Niye sekiz yıllık eğitime devam etmediklerini, durumlarını, eksiklerini, veliyi ikna etmenin yollarını... Trajikomik bir durum. Komediler ülkesi güzel mi güzel ülkem. Her şeye rağmen aşkım. Uğraştığımız işlere bakın.

Tutanağı hemcinsim yazdı, kadınlarımızın başka sorunları yokmuşçasına. Bir darbe daha kadına... Anlaşılır gibi değil. Beylerden biri:

-Ya bu seferlik böyle olsun. Ama yine geldiğimiz de böyle görürsek affetmeyiz, dedi büyük bir lütufta bulunurcasına, kendince çözüm üretircesine. Hayır! ona kızmıyorum, ruh halini, vicdan azabını içim de hissediyorum. Hani derler ya 'emir kulu' diye.

-Evet, evet bu seferlik öyle olsun dedi diğeri bir çıkış yolu bulmuşçasına.

-Olmaz, kabul edemem, kanunlara, falana filana aykırı, diyor hemcinsim. Büyük bir sessizlik. Aile reisi olarak eşim hakkında tutanak tutulmasını istemiyorum. Sorumluluğun bana ait olduğunu, benim hakkımda işlemin yapılmasını istiyorum.

Tutanağı tuttular kendi aralarında tartışarak. Allah aşkına siz neyi tartışıyorsunuz. Daha ileri, daha refah, teknolojik olarak gelişmiş bir halk, bir ülke için mi? Köyümü kalkındırmak için mi? Ne için? İmzalayıp, gittiler.

Hüzün, endişe, mutsuzluk, ümitsizlik ve daha nice olumsuz ruh hali... Sığındığın tek yer Rabb'in.

Evde büyük bir sessizlik... Sadece tek eğlencemiz olan televizyonun sesi. Boş boş bakan gözler. Lojmanın demir kapısının acı acı, gürültülü vurulmasıyla oluşan büyük bir irkilme. Kapıya eşimle koştuk. Birkaç öğren-cimiz. İçlerinden en paniği:

-Öğretmenim, köyün çıkışında müfettişler kaza yaptılar, arabayla dereye uçtular.

Eşim koştı, ben lojmanda çocuğumla haber bekler durumda. Sevinme mi üzülme mi, hangisi olsun duygularım? Anlamsız, manasız bir kısır döngü. Giderken tartışıyorlarmış. Çıkıştaki köprüyü fark edememişler, dereye uçmuşlar. Büyük bir korku, çocuğuna, ailesine kavuşmama, sakat kalma, ölme... Bize ve onlara bu reva mı? Suçumuz ne? Yok yere suçlu mu üretmeye çalışıyoruz. Medeniyetin, ilerlemenin ölçüsü bu mu?

Yaşım 45-50'lere dayandı. En verimli yıllarım boşu boşuna, hiçler yüzünden ziyan oldu. Elimde değil. Okuyorum, düşünüyorum, uyguluyorum. Ben eğitimliyim. Frenleyemiyorum düşüncelerimi. Beynim çalışıp duruyor. Düşündüklerim dudaklarımda akıyor yanlış bulduğumu düzeltme adına.

Yeni tanıştığım birilerine adımlı sorduklarında

-Özgül, diyorum.

-Özgür mü Hocam, diyorlar.

-Hayır, Özgül. Ama ben gerçekten özgürüm diyorum. Çünkü hiçbir güç düşüncelerime hükmedemez, set çekemez. Kim durdurabilir düşüncelerimi. Ben dahi...

DARBE ANILARIM

Hasan GÜÇ / Şanlıurfa

1976 yılında Şanlıurfa Suruç ilçesinde İmam Hatip Lisesi açıldı, aynı yıl Siverek'te de açılmıştı. Sebep olanlardan Allah razı olsun. Ben o sene ilkokul mezunu idim. Çok istekliydim ama ailem okumama izin vermiyordu. Annemi devreye soktum, olmadı. Babam(Allah Rahmet etsin) iki evli olduğu için “Birinin çocuğunu okutuyor öbürünün çocuğunu okutmuyor denmesin.” diye izin vermiyordu. Bir hafta kadar bütün aileme tavır alarak küsmüştüm. Dünyaya küsmüştüm sanki okutmuyorlar diye. Ama anneme ve babama asla bir saygısızlık yapmıyor, her işe koşturuyordum.

Nasıl olduysa babam “Giderse gitsin.” demişti anneme. Sanki dünyalar benim olmuştu. Köyden ilçeye iki buçuk saatlik yolu sanki bir kuş gibi uçarak gelmiştim. İmam Hatip Lisesine kayıt için gittiğimde kayıtların dolduğunu ve beni alamayacaklarını söylemişti ilgili müdür muavini. Sanki dünyam kararmıştı. Yapacağım bir şey yoktu. Ağlayarak tekrar köy yolunu tutmuşum. Allah bir kapı açacak olsa bir şeyi sebep kılarmış. Yol-
da dayımı gördüm, oğlu Mustafa'yı kaydettiğini söyledi.

Nasıl diye sorduğumda ise, Müftü'ye çıkıp ona derdini arz ettiğini, onun bir pusula verip, okula götürdüğünü ve oğlunu kaydettiğini söyledi. Hemen yarı yolda dönüp Müftü'nün kapısını çaldım, durumu arz ettim, sağ olsun bana da aynı şekilde bir yazı verdi. Tekrar okula gittim ilkokul mezunuydum ve velisiz ortaokula kayıt yaptırıyordum. Belki de Müftü Bey "Bunun velisi benim." demişti verdiği pusulada.

Dünyalar benim olmuştu sanki. Okullu olmuşum artık. Yatacak yerim yoktu. İlçede bir otel vardı bereket versin. O akşam otelde yattım. Öbür gün arkadaşların, camilerde imam veya müezzinin dinleneceği, giyineceği küçük tek gözlü odalarda kaldıklarını öğrendim. Onlarla kalmaya ve okulumu okumaya başladım. Çok kısa sürede sivrilmiş, sınıfın gözdesi olmuşum. Beni sınıf başkanı seçtiler. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz, çocuklara çok kitap okuyun, köylerden gelmişsiniz, Türkçeniz zayıf, döner bana da Hasan sen de az oku kafayı oynatırsın diyordu. Her gün kitap okuyor, arkadaşlarıma okutuyor, okumak istediğim kitapları gazetelerden kitapçıların adreslerini buluyor, mektup yolluyor kitap istetip okuyor ve okutuyordum.

O dönem, yetim ve sokak çocuklarını, uç beş kuruş karşılığında kandırıp, birkaç kitap okutarak bizimle tartışmaya, bizi malum derneklerine çağırmaya, gönderiyorlardı. Sık sık gelip okulda benimle tartışıyorlardı. Ağzımdan Allah çıkınca "Allah'ı bir tarafa bırak, öyle tartışalım." derlerdi. İmam Hatip öğrencisi Allah kelimesini ağzına almadan nasıl konuşsun? Okulumuzun Müdürünü ve müdür muavinlerini sıkıştırarak başka illere tayinini aldırışlardı. Malum dönemin dernek başkanı vekâleten okulumuzun müdürlüğüne bakıyordu. Öğrencileri toplayıp "Çocuklar siz yeteri kadar dini bilgi aldınız artık başka okullara gidin." diyordu. Bir yandan da sokakta, kimsesiz, yetim çocukları kandi-

ıyor, üstümüze salıyorlardı. Her gün mutlaka olaylar oluyor, yurtlarda kalan öğrenciler kavga ediyor, zincirlerle birbirlerini yaralıyor, öldürüyorlardı. O sene Siverek İmam Hatip Lisesini ateşe vermişlerdi. Okulumuzun müdür odasına gece vakti girmiş, odayı dağıtmış, masanın yanına pislemişler, kıymetli eşyaları almışlardı.

Okulumuza az sayıda öğretmen atanıyordu. Atananların çoğu gelip ortamı görünce, istifa edip gidiyordu. Bir yolunu bulan, başka yere tayinini yaptırıyordu. Çoğunlukla ilkokuldan sınıf öğretmenleri derslerimize giriyorlardı. Sınıfta öğretmen yokken başkan olarak dersi ben işliyor, arkadaşlarımı aydınlatıyor, dini konularda kendimizi yetiştiriyorduk. Bir gün Mahmut isminde bir arkadaşım ezan okutuyordum. “İleride imam olacağız, ezanı iyi okuyalım.” diye. Kapı açık, vekil müdürümüz, ezanı kimin okuduğunu görmüş. Hışım ile içeri girdi “Eşek gibi zırlayan kimdi?” dedi. Ben sınıf başkanım, arkadaşlarımı kendim kadar seviyorum. O dönemler “İSAR” başkalarını kendimize tercih etmeyi kitaplardan okumuş öğrenmiştim. Bu okuyordu diyemezdim. “Bilmiyorum.” dedim. Müdür olacak adam, var gücüyle bana bir tokat attı, ömür boyu unutamam, hakkımı da ona helal etmem. Beni takdir etmesi gerekirdi, sınıfı susturmuştu. Hatta bazen, bazı öğretmenlerden daha çok sessiz ve sakin duruyordu arkadaşlarım. Herkes bana “Hasan abi” diyordu. Müdürümüz gitti bir de öğrenci arkadaşımı dövdü. En asil görevimizi yapıyorduk. Gerçekten o ezanı okuyan arkadaşım şu an Suruç’ta bir camide ezan okuyor namaz kıldırıyor. Bu zihniyet yıllarca ezanı Türkçe okutmamış mıydı? Namazı Türkçe kıldırın, okuduğunuz duaları anlamıyoruz, bahanesiyle 1400 yıldır tüm dünyada, herkes tarafından bilinen ve anlaşılan ezanı değiştirmek, daha sonrada kaldırmak istiyorlardı. Kaldırmak diyorum, çünkü küreselleşen

dünyamızda hemen her dilden insan bir arada yaşıyor. Şanlıurfa'mızda bile Türk, Arap ve Kürt müslümanlar bir arada yaşıyorlar. Kürtçe ezanı, hem Türk hem Arap anlamaz, Türkçe ezanı hem Arap hem Kürt anlamaz.

Ortaokul üçüncü sınıfta okuyorduk. Müdürümüz bir gün evvel tüm okulda arama yaptırdı, kimde ne varsa topladı suç unsuru sayılacak şeyleri. Bir gün sonra okul dağılınca, altı kişi önümden geçti. Yüzlerinden eylem yapmak için geldiklerini sezdim. Beni geçince, biri önüme geçti, beni tarlaların olduğu ıssız tarafa çağırdı "Seninle işimiz var." dediler. Ben "Ne işiniz varsa burada görün, sizinle oraya gitmem." dedim. Der demez arkadakiler demir su borusuyla kafamın arka tarafına, omurilik soğanına bir darbe indirdiler. Gözlerim karardı yere yıkıldım. Beni yerde tekmelemeye başladılar. Cebimdeki "KURAN" aklıma geldi. Yüce Allah'ın kutsal kitabı ayaklar altında çiğnenmesin düşüncesiyle, kaçmaya çalıştım. Arkamdan boruyu fırlattılar ama değmedi.

Ortaokul üçüncü sınıf öğrencisi olarak Kuranın kâğıtlara yazılı olan kutsallığını kurtarmak istiyordum. Aslında, Kuranın hükümlerinin çiğnendiğini, istismar edildiğini, camilere hapsedildiğini, mezarlıklara tahsis edildiğini, muskacılığa alet edildiğini biliyordum. Okuyan pek çok müslümanın da sadece lafız olarak okuyup sevap almak, ezberleyip hafız olmak, camide mukabelede bulunmak, ramazandan ramazana hatmetmek, ömrü boyunca eline almadığı Kuran'ı, vefat edeceği zaman, "Koşun hoca çağırın, üzerinde okusun." diyerek her birimiz bir şekilde Kuran'ı rafa kaldırmış, bir şekilde çiğnemiş olduğumuzu, okuyordum kitaplardan.

İfademi almak için, beni karakola götürdüler. Beş dikiş atılmıştı yarama, öldürmek için vurmuşlardı. Zaten onların dediği tarafa gitseydim beni öldürürlerdi. Fakat polislerin dediği şu oldu: "Bizim yapacağımız bir

şey yok. Bizi de vuruyorlar.” Polis memurunu anlamak mümkün değildi. Silahı vardı, görevi bizi korumaktı. Maaşını bunun için alıyordu. Belli ki yukarıdan öyle talimatlar geliyordu. Ben tanıyorum onları, şikâyetçiyim dedim ama “Sağ kurtulduğuna şükret.” dediler beni evime yolladılar. Evde ağabeyimin beni teselli edeceği yerde, sözleri onların vurmasından daha da dokundu bana. Abim “Hasan da dilini tutsun.” demişti. Allah şahidimdir, Kuran ve sünnet ne diyorsa harfiyen uymaya çalışıyordum. Birkaç gün evvel bir toplumda “Kuran’ın sağcılar ve solcular dediği ayetleri açıklamış ve amelleri, yaptığı işleri iyi olanların amel defteri sağ tarafından verilenler, amelleri, yaptığı işleri kötü olanların amel defteri sol tarafından verilenler” demiştim. Onlar kendilerini solcu bildiklerinden mi? Yoksa arkadaşlarıma kitap dağıtmak okutmak, ödevlerinde yardımcı olmak gibi faaliyetlerimden mi rahatsız olmuşlardı, onların derneğine gitmiyordum, dediklerini yapmıyordum ondan mı bilmiyorum. Ben ve benim gibi düşünen bütün arkadaşlarım, ne sağcı, ne de solcu değildik. Biz yeryüzünde bütün insanlığın hatta cinlerin bile, mutlu, huzurlu, kardeş gibi yaşamalarını arzuluyorduk. Bu dünya ile sınırlı değil, ebedi, sonsuz hayat olan ahirette de nimetler içinde, cennetlerde olmaları için çabalıyorduk. Nasıl birkaç yüzyıl önce, bazı insanların çıkardığı suçlu veya bucu olabilirdik?

1979 yılında ortaokul üçüncü sınıfta iken her gün birileri öldürülüyor, gençler suçlu bucu diyerek birbirine kırdırılıyordu. Aynı babanın iki çocuğundan biri şu tarafı, öbürü bu tarafı tutuyor, kavga ediyorlardı. Hatta o sıralarda eğitim enstitüsü, hızlandırılmış şekliyle okuyordu. Bir gün bana “Sizin Peygamberiniz niçin çok evlenmiş?” diye sormuştu. Ben bildiğim kadarı ile açıklayınca, hayır bilemedin. “Uçkuruna...d..tü.” diyebilmişti. Yine bir gün yatsı namazında iken Suruç ilçe-

sinin Noterini vurmuşlardı. Silah sesini duyduk. Sabah olunca öğrendik ki; işimiz var, gel işimizi gör demişlerdi. Mesai saati olmadığı halde, insanlık namına inmiş, tam kapıyı açmış içeri girerken kafasına sıkmışlardı.

Yazın köyde babama yardım amacıyla çobanlığa gitmiştim. Birkaç kişi birinin boynuna ip bağlamış köpek gibi çekerek götürüyorlardı. Çok geçmeden silah sesi geldi adamı öldürdüler. Adam şoför imiş, Osmaniye'den kamyonuna yük almış doğuya götürüyormuş. Osmaniye'den telefonla bildirmişler, şucudur diyerek anlatmışlar. Adam Aligör'de yakıt almak için durunca almış dağa kaçırmışlar ve öldürmüşlerdi.

O günlerde arkadaşlarımın hemen hepsini ayrı ayrı ya bıçakla yaralıyor, ya sopa ile dövüyor veya tehdit ediyor, derneğimize geleceksiniz, siz de Kürt değil misiniz? diyorlardı. Arkadaşlarımdan Haydar, Mahmut, Müslim, Osman, Hüseyin, Ali, Hasan, Şükrü, şu an aklıma gelenler, hep okulu bırakmak zorunda kaldılar. Bırakanların babalarına gidip okula devam etmelerini istediğimde: “Burası Suruç, bir çocuğumuzu öldürseler, kan davasına dönüşür, neyime lazım, varsın okumasın, köyümde gözümün önünde olsun, işimi yapsın.” diyorlardı. Okulumuza başladığımızda üç sınıf idik, o sıralar okulda öğrenci kalmamış okul kapanmakla yüz yüze gelmişti.

Birkaç arkadaşım, olay olmuyor, sakindir diye, Gaziantep, Nizip İmam Hatip Lisesine kaydını almışlardı. Ben artık ortaokul üçüncü sınıfa silahla gitmek zorunda kalmıştım. Ya beni vuracaklar, ya ben birini vuracaktım. Bu şekilde okuyamayacağımı anladım, ben de Nizip İmam Hatip Lisesine kaydımı aldım. Fevkanı Camisinde imamın odasında beş kişi kalıyor, okul okuyorduk. Diploma almaya hak kazandık. “Liseyi nasıl okuyacağımı?” kara kara düşündüm. Türkiye'den Suudi Arabistan'a gitmiş bir avukatın adresini buldum. Bir

mektup yazdım “Orada liseyi okuyabilmem için ne yapmalıyım?” diye sordum. Sağ olsun cevap yazdı. Tavsiye mektubunu bir liderden alacaksın evraklarını Arapça tercüme ederek yollayacaksın, ben burada sana yardımcı olurum demişti. Bir arkadaşımın Ankara’ya tavsiye mektubu için gittik lideri bulduk, evrakların tercümesi için paramız yetmedi, Ramazan ayının ilk günü idi, Maltepe camisine namaz kılmaya gittik. Arkadaşım orada “Abdest alacağım.” diye abdesthaneye gitti, ben camiye girdim. Namaz bitti arkadaşım yoktu. İkinci namazına kadar bekledim, gelmedi, kaldığımız otele gittim, oraya baktım, buraya baktım bulamadım. Polis Radyosuna fotoğrafını, saç rengini, boyunu, adresini verdim. Evrakların hepsi, dolayısıyla arkadaşımın kimliği de yanımda idi. Kimliksiz bu arkadaşım nereye gider? Birileri öldürürse, kim olduğu bile bilinmez. Üç gün koca Ankara’da aradım, taradım, umudum kalmayınca, memlekete döndüm. Döndüğümde arkadaşım benden önce eve gelmişti.

Şanlıurfa’da Vakıflar Yurdu vardı. İmtihanla öğrenci alıyordu. İmtihani kazanan birkaç arkadaşımın beraber, orada okumaya başladık. Kışın en soğuk günlerinde bile, dışarıda yemek yeniyordu. Odalarımızda soba yoktu, elektrikli aletler, yasaktı. Bir sene okuduk, yazın Arapça okumak için yurttan kalıyorduk. 12 Eylül Cuma günü sabah fırına giderken, sokağa çıkma yasağı olduğunu gördüm. Anladık ki Kenan Evren DARBE yapmıştı. Bir turist de camimizde mahsur kaldı. Kahvaltıyı beraber yaptık. Cuma namazına götürdüm. Yanıma duruyor benimle eğilip, benimle kalkıyordu. O zaman yabancı dil bilmenin önemini kavramıştım. Adam öldüren, terör estiren adamların kimi yakalanmış, kimi kaçmıştı. O kadar anarşi bıçakla kesilmiş gibi durmuştu. Daha sonraki yargılamalardan anladık ki, kasıtlı ortamı karıştırıyor, insanların ölümüne seyirci kalı-

yor, hatta kendileri öldürüyorlarmış. Birine, kaç kişi öldürdün diye soruyorlar “On, yirmi, değil yüzlerce kişi öldürdüm!” diyebiliyordu. Toplu mezarlar, asit kuyuları meydana çıktı. Darbeden sonra birini soldan birini sağdan idam ettik eşitlik sağlansın diyebiliyorlardı. Binlerce insan işkence görmüş, yüzlerce insan işkence altında can vermişti. Yüzlerce insan kaybolmuştu, hala haber yok onlardan. Yüzlerce insanın baskılardan ve işkencelerden, psikolojisi bozulmuş, kafayı yemişti.

Kutsal kitabımız Suçsuz yere bir insanı öldüren bütün insanları öldürmüş gibi olur.” dediği halde bir insan değil yüzlerce insanı öldürenler nasıl hesap verecekler?

Darbe olunca, öğrencisi kalmamış, kapanmaya yüz tutmuş, Suruç İmam Hatip Lisesine tekrar dönüş yaptık arkadaşlarla, artık okula gidiş gelişte, kimse bize karışmıyordu. Biz de her gün bir ayet ve bir hadis yazıyor, çoğaltıyor, okuldaki tüm arkadaşlara dağıtıyorduk. Çevre köylere Cuma günleri gider camide birimiz vaaz eder, birimiz hutbe okurduk. Hem kendimizi yetiştiriyorduk, hem de halk Cuma günleri Cuma namazını kılmış oluyordu. Çoğu köyde görevli imam yoktu, o zamanlar.

Derken Suruç İmam-Hatip Lisesini okul birinciliği ile bitirdim. Yazın boş durmayayım diye bir köyde vekil imamlık yaptım. Okul birinciliği kontenjanından Selçuk İlahiyat Fakültesini kazandım. Evli ve iki çocuk babası olarak beş yıllık fakülteyi dört yılda bitirdim. Hazırlığı sınavla bir günde bitirdim. Pek çok arkadaş beş yıllık fakülteyi birkaç sene fazlasıyla yedi sekiz sene bitiriyorlardı. Allah’a şükür şu an Din Kültürü Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak binlerce öğrenciyi eğitiyorum.

BİR DARBEYLE BAŞLAYIP BİR DARBEYLE BİTEN HAYALLER

Velitdin OK / Şanlıurfa

Afyon'un Bolvadin ilçesinde ortaokulu bitirdikten sonra, 1973 yılında "Deniz Lisesi"ne girdim. 1976 yılında "Deniz Harp Okulu"nda eğitim öğretimime devam ettim. Bu okullarda başarılı öğrencilik yılları geçirdikten sonra 30 Ağustos 1980' de Dz. Teğmen olarak mezun oldum ve Kocaeli Gölcük'te bulunan bir mayın gemisine atamam yapıldı. 15 günlük mehil müddetinden sonra yani 15 Eylül'e kadar yeni görev yerine katılmam gerekiyordu. Bense birliğimdeki görevime iki, üç gün erken başlamak için Bolvadin'den Gölcük'e 12 Eylül 1980 gününe bir otobüs bileti aldım.

12 Eylül 1980 Cuma günü sabah kalkıp radyoyu açtığımda marşlar çalıyordu. Pencereden dışarı baktığımda ise dışarısı tenhaydı fakat bir, iki köşe başında insanlar birikmiş kendi aralarında konuşuyorlardı. Üstümü giyinip dışarı çıktım. Birkaç kişiye neler olduğunu sorduğumda askerin darbe yaparak yönetime el koyduğunu, sokağa çıkmanın yasak olduğunu söylediler. Ben de ilçemizdeki askerlik şubesine giderek bilgi almanın doğru olacağını düşündüm. Çarşı meydanına

geldiğimde silahlı askerlerin olduğunu gördüm ve bir tanesi silahını bana doğrultup “dur” diye seslendi. Ellerimi kaldırdım, bana darbe olduğunu ve sokağa çıkma yasağı olduğundan dışarıda dolaşmamamı söyledi. 12 gün önce mezun olduğumdan henüz askeri kimlik kartım yoktu. Resmi kıyafetimi giymemin daha uygun olacağını düşünerek eve döndüm. Beyaz askeri elbisemi giyerek evden çıktım ve askerlik şubesine gittim.

Askerlik şubesinin başkanı bir asteğmendi. Olaylardan çok fazla haberi yoktu. Bu yüzden ilçedeki Jandarma Karakoluna gittim. Karakol komutanı Jandarma Astsubay Başçavuştu. Bana İlçenin asayişinden kendisinin sorumlu olduğunu, tüm seferlerin iptal edildiğini ve sokağa çıkmanın yasak olduğunu söyledi. Bense görev yerime gitmem gerektiğini, bu konuda bana nasıl yardımcı olabileceğini sordum. Bursa istikametine giden araçlara binebilmem için yardımcı olabileceğini söyledi. Ben de eve dönerek hemen valizimi hazırladım. Tabancamın da namlusuna mermi sürerek belime taktım ve hemen Jandarma Karakoluna giderek bir araç beklemeye başladım. Askerler Bursa istikametine giden küçük bir minibüsü durdurdular ve beni Bursa’ya bırakmalarını söylediler. Araçta 3 kişi vardı. Önce beni almak istemediler, fakat askerler bırakmayınca almak zorunda kaldılar. Beni en ön koltuğa oturtular. Araç kumaş ticareti yapan bir şirkete aitti ve arka tarafta kumaşlar vardı. Yolumuza devam ederken silahlı askerler yerleşim yerlerinde araçları durduruyorlardı. Beni rütbeli resmi kıyafetli gördüklerinden biz yolumuza kesintisiz olarak devam ettik. Bursa – İstanbul yol ayrımına geldiğimizde ben indim ve İstanbul istikametine doğru başka bir araç beklemeye başladım.

Yollar bomboştu. Seferler iptal edildiği için yoldan çok seyrek araba gelip geçiyordu. Bir ara yoldan geçen otobüs önümde durdu. Otobüse bindiğimde bir alkış

koptu. Otobüs tıklım tıklım doluydu. İnsanlar askere olan sevgisini benim şahsımda, beni alkışlayarak gösteriyordu. Gölcük sapağında indim. Biraz sonra Gölcük otobüsü geldi.

12 Eylül 1980 saat 13:00 civarında ayrıldığım memleketimden Gölcük'e saat 22:00 civarında geldim ve garnizondan içeri girdim. Kimliğimi vererek mayın gemisinde görevli olduğumu söyledim. Listeye baktılar ve gemimin limanda beklediğini söylediler. Limana gittim ve koca limanda benim gemimin dışında bir-iki gemi daha vardı. Meğerse bütün gemiler Gölcük'ten ayrılmış, diğer gemiler de alarm durumunda gelecek olan personellerini bekliyorlardı. Neyse ben gemime katıldım. Geminin komutan ve diğer subayları diğer gemiye Briç oynamaya gitmişler. Onlarla ertesi gün tanıştım. O gün gemi komutanının bana hoş geldin bile demeden söylediği ilk söz "Briç biliyor musun?" olmuştu. İşte ben böyle bir darbe gününde göreve başladım.

Günler geçti ve askerler yönetimden çekilerek yerini siyasilere bıraktı. Mesleğimin 16. yılı yani 1996 yılı Temmuz ayında Gölcük Tersanesi'nden Karamürsel Deniz Eğitim Komutanlığına atandım. Görevimizin çok önemli olduğu, özellikle Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Güven ERKAYA'nın bilhassa ilgilendiği söyleniyordu. Ben Gölcük' teki askeri lojmanda oturmaya devam ederek Karamürsel'e günlük servisle gidip geliyordum.

1996 yılı siyasi açıdan oldukça hareketli bir yıldı. Türk silahlı Kuvvetlerinin rejime tehdit olarak gördüğü Refah Partisi 25 Aralık 1995 genel seçimlerinden en çok oyu almıştı. Uzun siyasi görüşmeler sonucunda Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in de muhalefetine rağmen Doğru Yol Partisi ile Refah Partisi 1996 yaz aylarında dönüşümlü Başbakanlık formülüyle anlaşmış ve ilk olarak Refah Partisi genel başkanı Necmettin

ERBAKAN başkanlığında yeni hükümet kurulmuştu. Ordu bu oluşuma her ortamda ve her fırsatta tepkisini sert bir şekilde göstermekten çekinmiyordu. Medya da bu olayları bire bin katarak veriyordu. Ayrıca nereden çıktığı belli olmayan geçmişe dönük, toplumun tanıdığı isimlerin kasetlerini pembe diziler gibi yayınlanıyordu. Toplumun o güne kadar adını bile duymadığı Aczimendiler İstanbul'un göbeğinde güya İslami kıyafetleriyle medyaya şov yaparcasına toplu zikir ayinleri yapıyorlar, bazı kesimlere mesaj gönderircesine sivri laflar ediyorlardı. Ayrıca güya bir tarikat şeyhi olduğu ilan edilen Ali KALKANCI ve müritlerinin Fadime ŞAHİN ile kirli ilişkileri dallandırılıp budaklandırılarak gösteriliyordu. Hiç suçu olmayan inanan kesimler üzerinde korkunç bir baskı oluşturulmaya başlanmıştı. TV kanallarında haber bültenleri tarikat-mürit-zikir ayinleri gösterileriyle doluydu. Halk sanki bir film izliyordu ve bu filmde fuhuş, macera vb. ne arasanız vardı.

Bunlar yaşanırken bir gün anacığımın ağır hasta olduğu haberi geldi. Hemen arabama atladım ve eve geldim. Annem ağır hastaydı ama bilinci yerindeydi, beni tanıdı ve kucaklaştık. Fakat dermanı yoktu. Kardeşimle onu hastaneye ulaştırırız telaşına düştük. Annem benim yoldan geldiğimi yemek yememi ve dinlenmemi istiyordu. Sofra hazırlandı ve tam yemeğe başlarken annem fenalaştı ve ruhunu teslim etti. Sanki beni beklemiş ve gelişimden 1 saat sonra yani 12 Eylül 1996 yılında vefat etti. Allah rahmet etsin.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi bir de, 3 Kasım 1996 yılında Susurluk'ta bir kaza oldu. Bütün Türkiye dikkat kesilmiş, hayatta bir araya gelemeyecek veya gelmemesi gereken insanların nasıl bir arada ve kirli ilişkiler içerisinde oldukları tartışılmaya başlanmıştı.

Bütün bu hengâme ve curcuna içerisinde ben görevime devam ediyordum. Bu olayların yansımaları bize

de ulaşmaya başlamıştı. Şöyle ki benim rahmetli eşim tesettürlüydü. Ben 1984' ten beri askeri lojmanda otuyordum. 1994 yılına kadar hiçbir problemle karşılaşmamıştık. O yıl Mart ayında yapılan yerel seçimlerde Refah Partisi üç büyük şehir ve birçok yerde belediye seçimlerini kazanmıştı. Bu durum kendisini sistemin bekçisi olarak görenleri çok kızdırmıştı.

Artık rahat değildik. Her zaman garnizon kapılarından rahatlıkla geçen bizlere eziyet ediliyordu. Girişte kimlik alınıyor, inceleme bahanesiyle bekletiliyorduk. Evimize misafir gelse Garnizon kapısına kadar çağırıyorlar ve onları bizimle beraber bırakıyorlardı. Daha bunun gibi nice eziyetler.

Bütün bunlarla birlikte Ağustos ve Aralık YAŞ toplantıları açıklamalarında birinci sırayı “..... adet personelin disiplinsizlik nedeniyle ilişiği kesilmiştir.” ibaresi yer alıyordu. Ben de bu YAŞ toplantılarında açıklanan kararlardan oldukça etkileniyordum. Yasadışı hiçbir faaliyetim olmadığı için YAŞ toplantısında atılmak aklımın ucundan bile geçmiyordu. Ayrıca başarılı bir subaydım. Takdirnamelerim bir sürüydü. İki-üç yıl önce yüksek sicilim nedeniyle erken terfi edeceğim fısıldanmıştı.

1996 Aralık Şurası 1 Aralık' ta toplandı ve üç gün sonra bitti. Ancak kararlar bir türlü açıklanmadı. Kim veya kimler acaba diye herkes merak ederken, ben bu konu hakkında hiç kimseye bir şey sormuyordum. Böyle bir beklentin mi var demesinler diye. Bu arada herkes maaşlara zam beklentisine girdi. Hükümet TSK personeline 1.72 zam yapacakmış söylentisi yayıldı.

16 Aralık 1996 Pazartesi günü sabah 07:30 da servisle Karamürsel'deki görev yerime gitmek üzere araca bindim ve yanıma aynı birlikte görev yaptığım bir astsubay arkadaşım oturdu. Bana garip bir şekilde mah-

zun gözlerle bakıyordu. Bir ara “YAŞ’ta atılanlardan birisi sen olsaydın ne yapardın?” diye sordu. “Kaderimizde ne varsa o olur.” diye geçiştirdim. Fakat bu soruya bir türlü anlam veremedim. Neden bu soruyu bana sormuştu acaba?

İş yerime geldikten sonra gariplikler devam ediyordu. Sınıf arkadaşlarım Ali, Mete ve Yalçın sık sık yanına geliyorlar “Nasılsın?” diye kaçamak sorular soruyorlar ve benden bir şeyler bahsetmemi istiyorlardı. Ama ben işin farkına varamıyordum. O gün maaş günüydü. Öğleden sonra 16:00 civarlarında maaşımı almak için ATM’ye gittim. Sıra vardı ve sırada bekliyordum. Biraz sonra Yarbay olan Personel Şube Müdürü de gelerek sıraya girdi. **Beni görünce bana üzüntülü bir ses ile gözlerini kaçırarak “Geçmiş olsun.” dedi. Bu cümleye bir anlam veremedim. Benim rahatsız olduğum şeklinde bir şey mi duydu acaba diye düşündüm ve “Sağ olun” diyerek cevap vererek geçiştirdim. Yine de bende en ufak bir uyanma bile yoktu.**

Mesai bitimine doğru yaklaşırken çalıştığım birimin bürosuna bir telefon geldi. Yusuf Astsubay telefonu açtı ve bana dönerek “Kurmay Başkanı sizi istiyor.” dedi. Sonra Yusuf Astsubay’ın yanındakilere “Bu saatte çağırması pek hayra alamet değil.” dediğini duydum. Bu söz beni etkiledi ve kaba bir tabirle söylemek gerekirse jeton düşmüştü. Servis saati yakın olduğu için giyindim ve 200 m ilerideki Kurmay Başkanlığına doğru yürümeye başladım. Bir taraftan yürüyorum, bir taraftan da gün boyunca bana söylenen sözleri ve yapılan davranışları düşünüyordum. Rabbim bana bu kısa mesafede başıma gelen hadiseyi alıştırarak hissettirdi. Kurmay Başkanlığı’nın önüne geldiğimde artık ordu-
dan atıldığımı tahmin ediyordum. Kapıda Personel Şube Müdürü beni bekliyordu. Birlikte Kurmay Başka-

nı olan Albay'ın odasına girdik. "Sen ne yaptın Arslan" diyerek YAŞ kararını uzattı ve işten atıldığımı söyledi. Tebellüğ kâğıdını imzalamamı istedi. Usulen "Bizden istediğin bir şey var mı?" diye sordular. Mümkünse ayrılışımın 15-20 gün geciktirilmesini, bu arada iş araya-
cağımı söyledim.

Odadan çıktığımda dışarıda bütün arkadaşlarım beni bekliyorlardı. "Geçmiş olsun." dediler. Kimi sigara uzatıyor, kimisi de oturmam için yer gösteriyordu. ***Rabbim öyle bir sükûnet vermişti ki gelen ikramları kabul etmedim. Allah'tan gelene razıyım diyerek tam bir teslimiyet içerisinde oldum ve servisle Gölcük' teki evime döndüm.***

Eve yaklaştıkça bu durumu evdekilere nasıl söyleyeceğimi düşünüyordum. Ben okuluna giden çocuklarıma harçlıklarını aylık olarak verirdim. Kapıyı çaldım. Çocuklar üzerime atlayarak ***"baba harçlığımız" diyerek harçlıklarını istiyorlardı. Cebimden maaşı çıkararak masanın üzerine koydum ve "Alın. Bu son maaşımız" dedim. Önce evde bir sessizlik oldu ve sonra rahmetli eşim "İşten atıldın mı?" diye ağlamaya başladı. Durumu anlatıp teselli ettim. Gece olayı duyan samimi arkadaşlarım evimize gelerek teselli etmeye çalıştılar. Herkes telefonla arıyor, geçmiş olsun dileklerini iletiyorlardı.***

Bir sonraki gün askeri okuldaki emekli öğretmenlerimden ikisi beni yanlarına çağırdı. Yanlarına gittim. İkisi de özel bir okulda müdürlük yapıyordu. İş görüşmesi için tanıdıkları birkaç şirketin üst düzey yöneticileriyle görüştük. Genelde şirketlerden "Askerlerle aramızın kötü olmaması için sizi işe alamayız." şeklinde cevap geliyordu.

Ben bu görüşmeleri yaparken birlikten eve telefon açmışlar ***aldığım maaşı faiziyle birlikte ödememi***

ve ayrılış yapmamı söylemişlerdi. Ertesi gün birliğime gittim ve aldığım maaşı iade ettim. Ayrılışımı zaten yapmışlar. Resmi evrakları elime tutuşturup güle güle dediler. Yalnız, tanıdığım tanımadığım hiç kimse benle muhatap olmuyor, ben soru sorduğumda herkes kafasını çevirip konuşmuyordu. O gece Ankara'ya hareket ettim. Sabah Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na gittim. Kimliğim, sağlık karnem vs. resmi belge ne varsa iade ettim. Oradan çıkıp Millî Savunma Bakanlığında görevli çok samimi olduğum arkadaşşıma uğrayıp biraz dertleşmek istedim. Bakanlık girişinde görevliler telefonla geldiğimi bildirdiler. Geleceğini söylediler. 45 dk. bekledim. Unutmuştur diyerek tekrar telefonla haber ettirdim. Yine "Beklesin geliyorum." demiş. Yarım saat daha bekledim. Ama gelmedi. Bu davranış çok ağırıma gitmişti ve beklemeden oradan ayrıldım. Atıldıktan sonra hiçbir şey beni bu kadar çok etkilememişti. ***Dışarıda bir banka oturdum ve artık gözyaşlarına engel olamıyordum.***

Daha sonra memleketimden telefon geldi. "Bolvadin Belediyesi"ne yaptığım müracaatın kabul edildiği söylendi ve belediye de Teknik Başkan Yardımcısı olarak işe başladım.

1997 Ocak ayında Afyon Valiliği tarafından verilen "Teknik Başkan Yardımcılığı" vizesi, 28 Şubat 1997 tarihinden bir hafta sonra sudan bir gerekçeyle iptal edildi ve burada da işime son verildi.

O zaman anladım ki bir darbeyle başlayan hayaller bir darbeyle son bulmuştu.

NOT: Anıyı yazan kişi, gerçek ismini kullanmak istemediğinden kendi isminin geçtiği yerlerde "Arslan" rumuzunu kullanmıştır.

...

HAKSIZLIK AMA NEDEN

Hacer YAPRAK / Çorum

Veteriner fakültesi mezunu, yeni evli bir genç anneydim. Gelin geldiğim bu küçük orta Anadolu ilçesi benim için yeni başlangıçlar demekti. Mesleğimi yapmayı umarken sınıf öğretmeni açığından dolayı Millî Eğitim Bakanlığının farklı fakülte mezunlarına tanımış olduğı öğretmenlik için müracaat hakkından faydalanarak sınıf öğretmenliğine atanınca dünyalar benim oldu.

Atamam 1997 yılında Alaca'nın Çal köyüne yapıldı. Atamam yapılan köyüm çok büyük bir köy değildi. Birleştirilmiş sınıfta gözleri pırıl pırıl parlayan on beş öğrenci ağızından çıkacak cümlelere aç, dört gözle beni takip ediyorlar, sanki öğretmensiz geçen son senenin açığına kapatmaya uğraşıyorlardı.

Eğitim Fakültesi mezunu olmadığım için, işin öğretmenlik açısından tekniğini bilmediğim için, hiçbir şey eksik kalmasın diye iki kat daha fazla gayret sarf ederek okuyor, öğreniyor, öğretmeye çalışıyordum. Benim gibi başka mesleklerden olup da, sınıf öğretmenliğine atanan öğretmenler için açılan hizmet içi eğitim kurs-

larından öğrendiklerimizi canhıraş bir gayretle öğretmeye, fiziki şartları yetersiz olan okulumuzun şartlarını, elverdiğince iyileştirmeye çalışıyordum. Akşam eve gelince ertesi günün derslerini nasıl işlemem gerektiğini, sobayı nasıl yakarsam arka sıradaki oturan öğrencilerim nasıl daha az üşür? Okula gelemeyen köy yolundaki ahırın bakıcısının kızlarını kaçta arabamla alırsam işlerini bitirmiş olarak okula gelebilirler gibi sorunları çözüme ulaştırmak için düşünerek uyuyup, sabah erkenden güle oynaya buz gibi okuluma, öğrencilerime, öğle aralarında da öğrencilerimin annelerine zaman ayırarak onlara hayvan bakımında tavsiyeler vererek mutlu ve umutlu olarak çalışma hayatımı sürdürüyordum. Ta ki ikinci dönem, müfettişler beni ve okulumu ziyaret edene kadar.

Birinci dönemde okuluma gelen müfettiş grubunu çok heyecanlı olarak ağırlamıştım. Okulumuzun boya badanasını, kırık pencereleri var mı yok mu, tuvaletlerini, çocukların temizliğini, her şeyi kontrol etmişler bir eksiklik bulamamışlardı. Benim öğretmen çıkışlı olmadığımı biliyorlar ona rağmen defter tanzim edişimden, ders işleyişime, programa uyuşuma, kılığıma kıyafetime bir eleştiri getirememişler, beni tebrik edip çalışmalarında başarılar dileyip, rehberlik edip gitmişlerdi.

İkinci Müfettiş ziyaretinde bazı şeylerin ters gittiği teftiş bittikten sonra anlaşıldı. Ben öğretmenlik bilgilerimin eksikliğinden kaynaklanan noksanlarımın göz önüne alınarak müfettişlerden eleştiri alacağımı zannedip heyecanlanırken onlar benim yedi ay boyunca çalıştığım okulumda eksik ya da fazlalık olarak başörtülü çalışmamı bulmuşlardı.

Başörtülü fotoğraf vermemle başlayan bu öğretmenlik süresinde kimse sen bu kılıkla derslere giremezsin dememişken, kurslarına alıp öğretmenlik talimi yap-

tırmışken, okuluma girip öğrencilerime faydalı oluşuma laf edemiyorken şimdi benim örtüme laf edilmesini anlayabilmiş değilim.

Ertesi yıl öğrenci azlığından dolayı Çal Köyü Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu kapatıldı. Benim atamam Killik Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okuluna yapıldı ancak Şube Müdürümüz henüz atandığım okula başlamadan Kaymakamlık Oluru ile beni daha büyük bir köy olan Alaca Büyükhırka İlköğretim Okuluna görevlendirdi. Yeni okulumu başlamak için işlemlerini takip ettiğim Milli Eğitim Müdürlüğüne yine başörtülü girip çıkıyor, talimatları alıyor, görev mahallinde de müdürümün yanına başörtülü girip çıkıyordum. Kimsenin kimseye saygısızlığı söz konusu değildi. Herkes işine odaklanmış öğretmenlik aşkıyla iki yıldır doğru dürüst öğretmeni olmayan 4. Sınıf öğrencilerimize nasıl faydalı olabiliriz diye düşünüyorduk. Öğrencilerim bu sene daha çoktu. Pırıl pırıl gözleri parlayan her dediğinizi kafasına yazmağa aç, 33 öğrenci. Evde bırakıp geldiğim iki yavrumla birlikte tam 35 yavrum olmuştu artık. Yavaş yavaş öğretmenliğin tekniğini de öğrenerek, 5. Sınıfları okutan ziraat mühendisi çıkışlı öğretmen arkadaşla aramızda hafiften bir rekabeti bile kıyaslıyorduk. Stajyer öğretmen olduğumuz için yapmış olduğumuz her güzel çalışmayla alınan takdirler bize moral oluyor, daha güzel sonuçlar için daha çok gayret gösteriyorduk.

O dönem stajyer öğretmenlik süresini tamamlamış olan öğretmenlere, müfettişler notunu verip asaletini tasdik edeceklerdi. Ama gelen müfettişler benim başörtülü olduğumdan dolayı sınıfıma bile girmediler. Yaptığım bütün çalışmalarını müdür beyin odasında görüp, kontrol etmişler, öğretmenler odasında benden ve çalışmalarımın rahatsız olan var mı diye, zümre öğ-

retmen arkadaşlarıma ve diğer arkadaşlara sormuşlar ama hiçbirinden olumsuz cevap alamamışlardı.

Böyle olmasına rağmen beni teftiş etmeyip stajyerliğimi kaldırmadıkları gibi, yüz yüze görüşmemizde “—Neden böyle oldu öğretmenim?” diye sorduğumda aldığım cevap soğuk duş etkisi yapmıştı. İnsanlık onurum, moralim, çalışma şevkim paramparça olmuştu. Bana söylenen şey:

—Seni biz bu vaziyetinle dinleyemeyiz. 15 dakika başörtüsünü hallet, sonra!”

Yani —Senin 33 öğrenciyi emanet ettiğimiz bilgisi-ne becerisine güvenip teslim ettiğimiz, ne öğretiyorsun, bu konuda başarılı mısın, değil misin? Yeterli misin, değil misin?” diye bakmadığımız; sadece başındaki örtüye takılıp kalmış yöneticileriniz” demiş oldular.

O kadar üzüldüm ki kişiliğim, bilgilerim, diplomam, yeterliliğim ya da yetersizliğim benim başörtümde düğümlemişti. “—15 dakika hallet sonra!” Bu ne demektir? Ben ben olmadıktan sonra çocuklarıma neyi nasıl öğretebilirdim ki? Erdemli olmayı, vefayı, haksızlığa uğratmamayı, haksızlık yapmamayı nasıl anlatabilirdim ki? İki yıllık öğretmenlik maceram başörtümle başladı ama şimdi “Başörtülü öğretmenlik yapamazsın!” Zorbalığıyla karşı karşıyaydım. Ne değişti de böyle deniyordu:

—Sen yeterli değilsin! İşini iyi yapamıyorsun! Görevini savsaklıyorsun! Denilmiyordu da!

Aksine çalışmalarımı takdir ettiklerini sonradan zümre arkadaşlarım bana aktardılar.

Bu dayatmalar benim hayatımda üçüncü kez başıma geliyordu. Birincisi 12 yaşında kuran kursu mezunu, çiçeği burnunda imam-hatip lisesi öğrencisi iken 1980 darbesi sonrası Kur’anı Kerim dersleri haricinde

öğrenciler başı açık okuyacak dayatmasıyla lise yılları. Sonra üniversiteye girmeye yakın üniversitede başörtülü okuyamama durumu. Açlık grevleri, protestolar, ağlamalar, üzülmeler, mücadeleler. Sonunda fakülteyi bitirerek çalışma hayatına atılma ama yine işte bu da daha başlamadan bitti!

—Neden?

Neden eğitim alırken de çalışırken de her şey bir iki kişinin iki dudağı arasından çıkan bir iki cümleyle değişiveriyordu? Ne kadar güvensizlik hissettiğimizi kimse anlamıyordu. İnsan olarak vatandaş olarak yetişmiş bir insan olarak görülmemek, ne kadar daha sürecekti? Ben ve benim maruz kaldığım uygulamaya maruz kalanlar tam bir yol ayrımındaydılar. Ama yalnız başına karar vereceklerdi. Neden devam edemediklerini anlatamayacaklar. Annelerine, babalarına, eşlerine ve arkadaşlarına...

Bu durumu benim kendime yapılmış bir hakaret olarak değerlendirmem çok eksik ve yanlış olurdu. Daha iki yaşındaki kızım için de aynı hakaret! Benim durumunun da başına gelmeli miydi? Şunun şurasında benim yaşadıklarımı 8–10 yıl sonra aynen kızım da yaşamayacak mıydı? Bu dönemde bana ve bize yapılan bu haksızlığı sonuna kadar haykırarak, mücadele edecek, pes etmeyecektim! Bunu kızıma borçluydum.

Başımı açmadan derslere girmeye devam ettim. En azından dönem sonuna kadar öğrencilerimi öğretmensiz bırakmayacak, benim durumumun haksızlık olduğunu diğer insanlar tarafından görülmesini sağlayacaktım. Bu sürecekte bütün idari cezaları tek tek aldım. Müdürüm ise ne yapması gerekiyorsa yapmasını söylememe rağmen cezaları verirken de:

“—Sana her hafta soruşturma açıp savunma almakla beni yormayın, ya kurallara uyun ya da

istifa edin gidin!’ diye hakaret ediyordu. ***Aynı şekilde ilahiyat mezunu Milli Eğitim Şube Müdürünün bile*** olayı maddeye, paraya indirgemesi, çalışmamın sırf para için olduğunu söylemesi, olayı kaba kuvvete döküp hakarete vardırması, ruhumda onarılmaz yaralar açmıştı. Bütün psikolojim bozulmuş, uyku düzenim alt üst olmuştu. Sonunda bütün cezaları almaya devam ederek, üzülenek, ağlayarak ama çalışarak, gayret sarf ederek, yılsonunu getirdim. ***En son ceza olan meslekten atılma cezasını almadan dönem sonunda istifamı vermek zorunda kaldım.***

Yorgundum. Elim kolum budanmış, kendimi yetersiz hissetmiştim. 2 yıl boyunca hangi konuda yetersiz olduğumu bulmak için düşünmekten yorulmuşum. Bu düştüğüm durumu kendime nasıl izah edeceğimi bilmemekten yorulmuşum. Sonra daha 2 yaşındaki kızımın benim gibi her 10 yılda akıllarına estikçe mağdur edilmemesi için yapmam gereken ne var? Ya da neleri eksik yaptım? Soruları beni yordu.

İstifamla her şey bitti diye düşünürken Millî Eğitim Müdürlüğünden bir yazı geldi. Ben daha yaşadıklarımı hazmedememişken bana söylenen şey şuydu: Sen istifa etmiş olabilirsiniz ama senin istifa etmeni kabul etmiyor, biz seni görevinden atıyoruz! Bu manada bir yazı...

Her şeyin üstüne tuz biber olan bu yazıyla birlikte bende tam bir öfke hali... Çünkü istifa dilekçemin kabul edilip edilmeme süresini beklemeyen amirim “Nasıl olsa bu istifa edip gitti. Ama geri tekrar dönmesi söz konusu dahi olmasın demeye getirerek, kendilerinin benim namıma yapmaları gereken işlemler yüzünden aldıkları uyarı cezalarını da bana yıkarak işin içinden sıyrılmaya çalışmışlardı.

Çal Köyü okulunun kapatıldığını söyleyip beni eve gönderen milli eğitim şube müdürü, hem benim idari

amirim hem de rehber öğretmenim olmak hasebiyle benim neyi ne zaman yapmam gerektiğini söyleyen kişidir. Tayininim Killik köyüne yapıldığını bildirmişti. Gidiş geliş probleminden dolayı o köyden Kaymakam oluru ile Büyükhırka Beldesine tayininim yapıldığı için tam zamanında Büyükhırka İlköğretim okulundaydım. Ama “Killik Köyüne gitmedi, okula başlaması gerekirken başlamadı, derslere girmedi.” diye atılma sebebi olarak mesnetsiz suçlamalarla karşı karşıya kalmıştım. Zaten rencide olmuş yıpranmış, hayal kırıklığı yaşarken bu hakaretleri de kabul edemezdim. Başörtüsünden dolayı aldığım cezalar, maruz kaldığım hakaretlerin üstüne “İstifanı kabul etmiyoruz biz seni atıyoruz”u kabul edemezdim.

Hemen bölge idare mahkemesine avukatım aracılığıyla başvurarak tarihleriyle günü gününe nerede olduğumu bildiren dilekçemle yargılama süreci başladı. Gıyaben beni tam üç yıl yargıladılar. Her seferinde mahkeme beni haklı buluyor, karşı taraf bir üst mahkemeye gidiyor. En sonunda bölge idare mahkemesi beni tekrar açıktan atayarak bir nevi haklarımı tekrar iade etmiş oldu. Ama heyhat! Ne benim bu süreçte nasıl yıprandığımdan haberi vardı mahkemenin ne de tekrar başlarken aynı şeyleri tekrar yaşayacak gücümün olmadığını farkındaydı. İşini layıkıyla yapmadı diye hedef saptıran müdürün karşısına yine ben aynı öğretmen hanım olarak çıkıp aynı süreçleri tekrar yaşamak zorundaydım ve bu artık benim için çok zordu. Yorgundum...

O kadar yorgundum ki benim gibi eşinin başı örtülü olduğunu söylediği hâlde bana problem çıkarma diyen şube müdüründen, evine muz götürülebilmek için başını açtığımı söyleyen bir öğretmeni örnek veren okul müdüründen, seni anlıyorum ama yapabileceğim bir şey

yok diyen yöneticilerimden, bu kadar okumuşsun evde oturup ne yapacaksın diyen yakınlarımdan...

Sonunda girdiğim depresyondan çıktığımda her zaman beni destekleyen, yüreklendiren, benimle ağlayan ama benim gibi elinden hiçbir şey gelmeyen bir tek eşim vardı.

Her şeyi Allaha havale edip şöyle dedim:

—Rabbim, bana verdiğin iki evlatla birlikte 33 öğrencim de evladım idiler. Sonunda öğrencilerimi benden aldılar. Sen bana bir evlat daha nasip et onların yerine!

Sonra da mahallemizdeki bütün çocuklarla

Yaz dönemlerinde yeni bir sayfa açarak yeniden öğretmeye başladım.

Hayata dair öğrenilmesi gerekli ne varsa benim bilip öğretebileceklerimden

Öğretmenlik böyle bir şeymiş ki hayatı, kısacık öğretmenlik hayatımda öğrenmişim de farkında değilmişim.

Öğrencilerimin gözlerindeki ışık beni asla yalnız bırakmıyor.

“Öğretmeye devam diyor.”

İster Millî Eğitim bünyesinde, ister evinizin her odasında, her köşesinde...

BİR BABANIN ARDINDAN

Abdullah AKDOĞAN / Karaman

Sıradan bir bahar günü. En azından insanlar kendini öyle aldatıyor. Oysa herkesin kulağı tepenin ardından gelecek olan mavi Ford minibüsün homurtusunda. Köyün gençleri arasında, üzerinden kış geçen harman yerinde kıran kırana bir mücadele var. Muhtarın her düdük çalışında ortalığa çöken sessizlikte ihtiyarların kulağı yine o seste. Haksız da sayılmazlar. Yaklaşık yirmi gündür köyümüzde ışık yok. Köye bugün gazyağı gelecek. En azından herkes öyle bekliyor. Sahada olan babam da bana günler öncesinden tembih etmişti.

“—Aman oğlum perşembe günü tepeye çıkma. Kudüs Amca'nın bakkalının önünde oyna. Gaz yağını aldık aldık yoksa!”

Yoksa bilmem kaç gün daha ışıksız kalacaktık. Gerçi alışmıştık karanlığa ama ışığın anlamı daha büyüktü benim ve kardeşlerim için. Gündüzleri babam bize zaman ayıramıyor, akşamları ışık olduğu zaman evimizde bulunan kalınca bir kitaptan saatlerce hikâyeler okurdu. Az ışıklı günlerde okunan bu kitap bizim 18-

rarlarımız sonucunda kaç kez bitirildi hatırlamıyorum bile. Ama içerisindeki menkıbeleri asla unutmam. Bir de çok nadir de olsa dergi gelirdi köyümüze, evleri tek tek gezerdi. Dergiyi önce kapan şanslıydı. Çünkü sona kalan ancak derginin birkaç sayfasından faydalanabilirdi. Nedense babam dergiyi en son alan kişi olurdu. Sayfaları eksik de olsa bir yığın dergi olmuştu evimizde. Derginin yeni sayısı bizim eve gelince farklı bir heyecan olurdu hepimizde, çok nadir de olsa farklı şeyler dinlerdik. Gerçi babam bize pek okumazdı bu dergiden, ama anneme okuduğu cümleleri sanki ezberlerdik. Fakat gerçekten anlamadığımız birçok yeri olurdu o derginin. Babam bu dergiyi okurken sık sık kafasını sağa sola sallar “gidişat çok kötü” der, derginin yasaklanabileceğinden bahsederdi. Yasak kelimesini ilk defa o zaman duymuştum. Yasağın ne olduğunu doğru dürüst bilmediğim için de o derginin akıbetini epeyce anlayamadım. Ama evimize o derginin bir daha hiç gelmediğini ve babamın biriktirdiği sayılarının da bir gece o zamana kadar hiç görmediğim haki yeşil bir arabanın arkasına doldurularak götürüldüğünü iyi hatırlıyorum.

O perşembe babamın sözünü tutmuş, dayıoğlumun “Geliyor, geliyor, geliyorrrrr” diye ovayı inletircesine bağırışını hemencecik duymuş ve bakkalın önünde üçüncü sırayı kapmıştım. O gün çok şanslıydık. Hem gaz yağı hem de tüp gelmişti. Bugün birini alan şanslı ikisini birden alan çok şanslıydı. Beş litre gaz yağımı kapan çocuklar zafer kazanan bir kumandan edası ile bir süre yürür, çok geçmeden Seyirderek evlerine ulaşmaya çalışırlardı. Ben de çok severdim bu işi. Çünkü annem bu zaferimden dolayı bana iltifatlar yağdırır, aslanlığımı, koçluğumu, yiğitliğimi bırakmaz, ne var ne yok hepsini peş peşe sıralardı.

Yaz ayları gelmiş köyde işe yarar herkes tarlalara dökülmüştü. Artık uzun bir süre kadınların köşe

başı, erkeklerin bakkal önü muhabbetleri olmayacaktı. Meydan bize kalmıştı. Ara sıra köyümüze gelen Gazi Amca'dan ürünleri artık sadece biz alıyor, son zamanlarda sık sık köye gelen askerlere babalarımızın nerede olduğunu muhtar değil, biz ispiyonluyorduk. Köyün içinde hızla birkaç kez tur atan arkası asker dolu cemse de daha sonra hızla bizim taraf ettiğimiz yöne doğru gidiyordu.

Bir keresinde diğerlerinden farklı olduğu her hâlden belli olan iri yarı, masmavi gözlü sarışın **bir askere, bir "mat şeker" karşılığı babamı ben ispiyonladım.**

/.../

O akşam eve at arabasıyla sadece annem ve küçük amcam dönmüşlerdi. Babam ve diğer iki amcam yoktu. O zaman anlamıştım kötü bir şey yaptığımı. Ama hiçbir zaman ailemden kimse bunun benim yüzümden olduğunu bilmedi. O gün köyümüzden yaklaşık on kişi götürülmüştü şehre. Annem de babamın şehre gittiğini söylemişti. Birazcık da olsa rahatlamıştım. Babam benim yüzümden kötü bir yere gitmemişti. Ama gidilen yerin benim her zaman gitmeye can attığım şehir olmadığını çok sonradan anladım. Babam ve amcamlar üç kere yatıp kalktıktan sonra dönmüşlerdi şehirden. İlk defa elleri boş gelmişlerdi. Oysa şehre gitmek arefe, dönmek ise bayramdı bizim için.

Kaç gün sustu tam hatırlamıyorum ama babam o günden sonra bizimle bir süre hiç konuşmadı. Kardeşlerim ve ben bu sessizliği babamın alnının sağ tarafındaki morluğun acısına bağlamıştık. Morluk gün geçtikçe büyümüş ve babamın baş ağrıları da sıklaşmaya başlamıştı. Artık babam her gün ağrılarına engel olmak için başına sıkıca sarılmış beyaz bir tülbentle doluşmaya başlamıştı. Aslında bu olay bizim için yeni bir

eğlenceye de dönüşmüştü. Her akşam saatlerce minik ellerimizle babamın başını ovuyorduk. Aramızdan kim en fazla bu zevkli işe dayanırsa büyük ödül onun oluyor, bir öpücük alıyordu babamdan.

Birkaç gün sonra, yeni bir hayal kırıklığına daha uğradım. Babam götürüldüğü şehirde dayak yemişti. Oysa benim babam en güçlü babaydı.

Annem sanırım benim bu durum hakkındaki sorularıma dayanamamış ve babamın dayak yemediğini, işken-ge gördüğünü söylemişti. Biraz olsun rahatlamıştım o zaman. En azından babam dayak yememişti...

Şehre son gidenlerin dönüşünden sonra köyümüzde de bizim evde olduğu gibi çok farklı bir huzursuzluk başlamıştı. Kimse kimsenin evine gitmez olmuş, arada sırada yapılan maçlar tamamen son bulmuştu. Sanki bütün köylü bir birine küsmüştü. Geceleri duyulan silah seslerinin sayısı son zamanlarda artmıştı. Sanki köy halkı bir şeylerden kendini korumaya çalışıyordu. Elbette o zamanlar şehirlerde insanların birbirine saldırdığını her fırsatta bir birine silah sıktığını bilmiyordum. Sanırım bizim köyde artık şehirde olanlardan etkilenmişti. Elbette babamın da bu gelişmelerin dışında kalması mümkün değildi. O zamana kadar evimize silah girmemişti. Biz sadece sesini duyardık silahların. Hatta akşamları atılan silahların seslerini tek tek sayar, hangi sesin hangi silahtan geldiğini tahmin etmeye çalışır ve kendimize bu şekilde oyunlar icat ederdik. Annem ise olaya daha farklı bakar, her silah sesinde komşuların birbirine haber yolladığını söylerdi. Sanırım bizi hem silahtan hem de sesinden korumaya çalışırdı. Ama bunda başarılı olamadı. Çünkü babam evimizin avlusunda gece gündüz demeden silah talimine başlamıştı bile. Biz ise en ateşli taraftarlarıydık. Arada erkek olmamdan dolayı sıra bana da gelmiyor değildi.

Kurak geçen yaz mevsiminin ardından elde edilen ürünler o yıl hiç israf edilmeden depolara dolduruluyordu. Hazırlıklar sadece kış mevsimi için değildi. Artık kötü şeyler çok yakındı. Köy halkı sanki çok uzun sürecek bir savaşa ve savaş sonunda ortaya çıkacak kıtlığa hazırlanıyordu. Uzun sürmedi felaketin gelmesi. Her zaman köyümüze beş kişiden fazla gelmeyen askerler bu defa çok kalabalık gelmişlerdi. Her şey gözümün önünde cereyan ediyordu. Bir anda köyümüzün dört bir tarafını sarmışlardı. Herkese evine gitmesini ve ikinci bir emre kadar dışarı çıkmamasını haykırıyorlardı. Askerlerin bu isteklerini en iyi biz duyuyorduk; çünkü peşlerinden ayrılmıyorduk. Yaklaşık bir saat sonra köye huzursuz bir sessizlik çöktü. Artık sokakta kalan sadece sekiz on çocuk bizdik. Bizi de evlerimize yollamaları hiç zor olmadı.

Çok acıkmamıza rağmen o akşam yemek yememişti evimizde. Sanki bir felaket bekliyorduk. Çok da geçmedi zaten. Açık olan kapımızdan, sesini çok iyi tanıdığım cemsenin gürültüsü gelmeye başlamıştı. Bir anda evimizin etrafını sarmışlar ve babamın dışarı çıkmasını istiyorlardı. O zamana kadar ağladığını çok az gördüğüm annem göz yaşlarına boğulmuştu. Babam hepimizi etrafına toplamış, telaşından hangimizi öpeceğini karıştırıyor, birimizi tutup birimizi bırakıyordu. Ağıtlar çığılğa dönüştü. Babam gitmek istemiyor, bizler de salmamak için ayaklarına sarılıyorduk.

/.../

Babam, amcamlar ve dedem götürüldüler o gece.

Dedem bir hafta sonra sedye ile getirildi köye.

Bir süre sonra yediği dayaktan felç oldu.

Bir daha yürüyemedi.

Askerler evlerde arama yaptılar günlerce.

Babamın silahının yerini yine ben söyledim.

Silahın yerini söylersem babamı bırakacaklardı.

*Annem babamın dönüşünü bekledi günlerce,
aylarca, yıllarca...*

Elleri pencere denizliğinde, babamın sokağımızın o köşesinden çıkıp geleceğini sandı hep.

Ama babam hiç dönmedi...

...

HATIRA YAZARLARININ ÖZGEÇMİŞLERİ

Alişen AVCI, Adana 1

1973'te Mardin Kızıltepe'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kızıltepe'de tamamladı. 1998'de Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Bölümünü bitirdi. Öykü ve şiirleri çeşitli dergilerde yayımlandı ve öyküleriyle yarışmalarda dereceler aldı. Resim sergileri açtı. Halen Adana'da öğretmenlik yapmaktadır.

Emin OĞUZ, Denizli

1983'te Siirt Kurtalan'da doğdu. İlk ve orta öğretimi Denizli'de, lise eğitimimi ise Antalya Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi'nde, yüksek öğrenimini ODTÜ İngilizce Öğretmenliği bölümünde bitirdi. Farklı zamanlarda yurtdışına bulundu. Farklı kültürlerle ve sosyolojik konulara ilgi duymaktadır. Çalışmaları bazı yerel ve ulusal dergilerde yayımlandı.

Faruk ERDOĞAN, İstanbul 5

1968'de Adana Kozan'da doğdu. İçel Hacı Sabancı Lisesini ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesini

bitirdi. Ardından İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde İnsan Gücü Planlaması ve Eğitim üzerine master yaptı. Doktora çalışmasını sürdürmektedir. İstanbul Silivri'de öğretmendir.

Gülcan ÖDÜBEK, Tokat

1974'te Antalya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Aksu'da tamamladı.1995'te Amasya Eğitim Fakültesi'ni bitirdi. Aynı yıl Erzincan'da Sınıf Öğretmeni olarak göreve başladı. 2000 yılında baş örtüsü nedeniyle görevden alındı. Evli ve dört çocuğu var. Ev hanımı olarak hayatına devam etmektedir.

Evli ve iki çocuğu var.

Hasan DURMUŞ, Giresun

1950'de Giresun'da doğdu. İlk orta öğretiminden sonra 1975'te İzmir Yüksek İslâm Enstitünü bitirdi. 1975'te Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni olarak Gümüşhane Atatürk Ortaokuluna atandı. Giresun, Eynesil, Görele, Çamlıhemşin, Çavuşlu'da öğretmen ve yönetici olarak çalıştı. Halen Giresun Tirebolu İmam Hatip Lisesinde Okul Müdürüdür. Evli ve üç çocuğu var.

Hasan GÜÇ, Şanlıurfa

1959'da Şanlıurfa'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Suruç'ta bitirdi. 1987'de Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi. Yüksek lisansını tefsir alanında yaptı. Öğrenciyken imam-hatiplik vazifesini de yürüttü. Yayımlanmış iki eseri var. Altı yılı İmam-Hatip liselelerinde, on dokuz yıl ilköğretim okullarında olmak üzere yirmi beş yıl öğretmenlik yaptı. Halen Ahmet Erseven İ.Ö Okulunda Din Kültürü Ahlak Bilgisi Öğretmenidir. Evlidir. Sekiz çocuğu, dört torunu var.

Hatice GÜLER, Ankara 1

1963'te Konya'da doğdu. İlk ve orta öğretimini Konya'da tamamladı. 1985'te Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi. Diyanet İşleri Başkanlığında üç yıl görev yaptıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığına geçti. 2000'e kadar öğretmenlik mesleğini sürdürdü. Hakkında açılan kılık-kıyafet soruşturmaları sonucu 24 Kasım 2000 Öğretmenler Gününde devlet memurluğundan ihraç edildi. 2006'da sicil affı ile görevine döndü. Kadın ve insan hakları alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarında çalıştı. Diğer taraftan Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Alanında Tefsir doktorasını tamamladı.

Havva KÜÇÜK KONUR, Bilecik

1979'da Konya'da doğdu. İlkokulu Seydişehir'de, ortaokulu ve liseyi Antalya'da bitirdi. Niğde Üniversitesi Aksaray Meslek Yüksekokulu Büro Yönetimi ve Sekreterlik Bölümü'nü kazandı. Okullar açıldıktan 15 gün sonra 28 Şubat'ın baş örtüsü yasağıyla tanıştı. Bir sene süresince büyük sıkıntılarla okumaya çalıştı ama baskılar artınca eğitimine ara verdi. Evlidir. Yusuf Barış adında bir oğlu, Bergüzar Hayat adında bir kızı var.

İsmail HAYAL, Gümüşhane

1969'da Gümüşhane'de doğdu. İlk, orta ve liseyi Trabzon'da, yüksek öğrenimini Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde bitirdi. Kars ve Gümüşhane'de öğretmen ve yönetici olarak görev yaptı. Halen Gümüşhane RAM Müdürüdür. Yayımlanmış çeşitli kitapları var. Resim, karikatür, şiir ve makale dallarında birçok ödül aldı. Evli ve iki çocuğu var.

Mahli BOYACI, Bursa

1958'de Gaziantep'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini Nizip'te, yüksek öğrenimini ise Atatürk Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde bitirdi. 1980'de Afyon Çay Lisesine Tarih Öğretmeni olarak atandı. 1981'de 12 Eylül yönetimince gerekçe gösterilmeden öğretmenlik görevine son verildi. 1989'da yeniden görevine döndü. Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep ve Bursa'da çeşitli okullarda çalıştı. Halen Bursa İpekçilik Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğretmendir. Evlidir. Üç evladı var.

Mahmut AYDIN, Trabzon

Ordu'da doğdu. 1996'da Aybastı İmam Hatip Lisesini, 2000'de KTÜ Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Aynı yıl Trabzon Köprübaşı'na Türkçe Öğretmeni olarak atandı. 2003-2005 arasında Trabzon Mimar Sinan İlköğretim Okulunda çalıştı. İstanbul Halkalı İsmet Aktar Endüstri Meslek Lisesinde(2005), Beykoz Barbaros Hayrettin Paşa Denizcilik Lisesinde(2008) çalıştı. 2010'dan itibaren Trabzon Gazi Anadolu Lisesinde çalışmaktadır.

Mehmet Salih ÖZER, Van 1

Ağrı Diyadin ilçesi Kuşburnu İlkokulundan sonra Van Alparslan Öğretmen Lisesini, Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü Türkçe bölümü ve Anadolu Üniversitesi Türk Dili Edebiyatı bölümünü bitirerek öğretmenlik hayatına başladı. Van ilinin değişik okullarında öğretmenlik ve yöneticilik yaptı. Halen Van Endüstri Meslek Lisesinde öğretmendir.

Mehtap ŞİRİN, Manisa

1978'de Pamukkale'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Denizli'de, 2000'de Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya bölümünü bitirdi. 2002'de Sınıf Öğretmeni olarak Silopi'ye atandı. 2003-2008 arasında İzmir Kemalpaşa Çambel İlköğretim

Okulunda görev yaptı. Halen Necatibey İlköğretim Okulunda çalışmaktadır. Evli ve iki çocuğu var.

Metin BENLİ, Malatya

1970'de Hatay'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini memleketinde tamamladıktan sonra 1992'de Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Ordu, Hatay, Sinop ve Malatya merkez ve ilçelerinde çalıştı. 28 Şubat sürecinde bir yıl DGM'lerde yargılandı ve açığa alındı. Yargılama sonuncu görevine döndü ama Sinop'a sürgün edildi. Sinop Boyabat Anadolu Öğretmen Lisesinde Müdür Yardımcılığı ve Başyardımcılığı görevlerinde bulundu. Halen Malatya'da öğretmen olarak çalışmaktadır. Şiir ve hikâye üzerine çalışmaları var. Evli ve üç çocuğu var.

Neriman KARAKOÇ, Ağrı

1976'da Van'da doğdu. İlk ve ortaokulu Van'da, liseyi Adıyaman'da, 1997'de Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesinde bitirdi. 1998'de Ağrı Hamur ilçesi Osman Gazi İlköğretim Okuluna Okul Öncesi Öğretmeni olarak atandı. 2010'da Başsavcı İhsan Eroğul Kız Teknik Meslek Lisesine Müdür oldu. Halen aynı görevini sürdürmektedir. Evlidir. Muhammed Zal ve Ecrin Naz isimli iki çocuğu var.

Suzan DEMİRLER, Malatya

1966'da Malatya'da doğdu. Halen Malatya'da yaşamakta ve Malatya Belediyesine ait bir İktisadi teşekkülde yönetici olarak çalışmaktadır.

Salih BENCİK, Şanlıurfa

1962'de Şanlıurfa'da doğdu. İlk ve orta öğretimi Hilvan'da, liseyi Siverek Lisesinde bitirdi. Halen Ana-

dolu Üniversitesi İşletme bölümü 2.sınıfta okumaktadır. Milli Savunma bakanlığı bünyesinde sivil memur olarak çalışırken 2010'da emekli oldu. Yayımlanmış kitapları ve eğitim- öğretim konulu yazıları var. Birçok gazete ve dergide şiir ve yazıları yayımlandı.

Yavuz BAYRAM, Amasya

1970'te Trabzon'da doğdu. Arpacılı İlkokulunu, Me-tinkale Ortaokulunu, Trabzon Lisesini, 1991'de KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi bitirdi. MEB Edirne Meriç Lisesinde öğretmenliğe başladı. Samsun Salıpazarı Gökçeli İlköğretim Okulunda çalıştı. 1996'da Amasya Eğitim Fakültesine araştırma görevlisi olarak atandı. 1995'te yüksek lisansını, 2001'de doktorasını bitirdi. 28 Şubat sürecinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Amasya Eğitim Fakültesindeki kadrosundan atıldı. 2006-2007'de Müdür Yardımcısı, Amasya Milli Eğitim Müdürlüğü Basın ve Halkla İlişkiler Sorumlusu olarak çalıştı. 2007'de Hitit Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı öğretim üyesi ve 2010'da doçent oldu. 2010'da Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi oldu. Hâlen 2011-2012 yılları arasında dekan yardımcılığı yaptığı bu fakültenin Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı Başkanıdır. Bilimsel ve kültürel çalışmaları, yayımlanmış eserleri, bildiri, makale... var. Evlidir. 3 çocuğu var.

FF Karanlık Dönemler F ve
**ODENMİŞ
BEDELLER**

“Son zamanlarda kaldıkları yurt sürekli baskınlara uğruyor. Namaz kılan, başı örtülü olan var mı diye her taraf didik didik aranıyordu. Bu ani baskınlara karşı onlar da önlem almakta gecikmediler. Parola şuydu: Eğer arama için gelmişlerse kapıdaki nöbetçi hemen yavaşça merkezi müzik sistemini harekete geçiren bir düğmeye basıyor ve hoparlörden Mozart’ın bir parçası duyuluyordu. Müzik duyulduğu anda herkes ya başını açıyor veya peruğunu takıyordu. Namaz kılanlar namazlarını bozup hemen farklı bir moda geçiyorlardı. Fakat bir gün oldukça trajikomik bir durum yaşandı. Hoparlörden müzik yerine “Mozart”, “Mozart” diyen bir ses duyuluyordu. Önce anlayamadılar ancak anlamakta da geç kalmadılar. Hemen baskın pozisyonuna geçtiler. Durum daha sonra anlaşıldı. Nöbetçi her nasılsa Mozart’ın kasetini bulamamıştı. Panik halinde arkadaşlarını nasıl ikaz edeceğini düşünürken adamlar içeri dalmışlardı bile... O da hemen mikrofona açmış Mozart’ın parçasını çalamamıştı ama adını söylemekte aynı etkiyi yapardı herhalde, diye düşünmüştü.”

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU
EĞİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

www.egitimbirsen.org.tr